

În românește de D. MAZILU  
*SHIRLEY* by CHARLOTTE BRONTE  
London and Glasgow  
Collins Clead-Type Presa f. A.

## CAPITOLUL I

Le vi tic în anii din urmă, o ploaie deasă de diaconi s-a abătut asupra părților de nord ale Angliei: îi găsești puzderie pe dealuri; fiecare parohie are parte de unul sau mai mulți; sunt destul de tineri ca să poată fi foarte activi, și s-ar cuveni să facă tare mult bine. Dar nu despre anii din urmă are să fie vorba. Ne vom întoarce la începutul acestui secol: anii din urmă – anii de-acum – sânt' prăfuiți, arși de soare, încinși, arizi. Vom ocoli amiaza – o vom uita la vremea siestei, vom petrece miezul zilei dormind – și vom visa despre zori.

Dacă îți închipui, din acest preludiu, cititorule, că ți se pregătește ceva în chip de povestire romanțioasă, niciodată n-ai săvârșit o mai mare greșală. Te aștepti cumva la sentimentalism, poezie și visare? Prevezi pasiune, impulsuri și melodramă? Domolește-ți nădejtile; redu-le la o treaptă mai joasă. Dinainte ți se vor înfățișa fapte reale reci și concrete; ceva neromantic precum dimineața de luni, când toți cei ce sunt nevoiți să trudească se trezesc cu conștiința că trebuie să se scoale și să se îndrepte spre munca lor. Nu e o afirmație categorică precum că nu vei gusta lucruri pasionante – poate către mijlocul și sfârșitul ospățului – dar s-a hotărât ca primul fel ce va fi pus pe masă să se numere printre cele pe care un catolic – ba, ce să mai vorbim, chiar un anglo-catoic —

le poate mânca în Vinerea Mare din Săptămâna Patimilor: linte rece cu oțet, fără untdelemn; pâine nedospită, ' cu buruieni amare, iar despre friptură de miel, nici vorbă.

În anii din urmă, zic, prin părțile de nord ale Angliei a plouat cu diaconi; dar în una mie opt sute unsprezece un asemenea potop încă un se abătuse pe acolo. Diaconii erau rari pe atunci: nu ființa niciun

Ajutor pastoral, nicio Asociație a diaconilor care să întindă o mână de sprijin bătrânilor parohi și protoerei și să le ofere

mijloace pentru a plăti un coleg tânăr și viguros, ieșit de la Oxford sau Cambridge. Urmașii de azi ai apostolilor, ucenici ai doctorului Pusey 1 și unelte ale Propagandei<sup>1</sup>, pe vremea aceea abia se cloceau sub păturile molcuțe ale leagănelor, 1 sau erau supuși purificării prin botez în ligheanul lavoarului. Uitându-te la oricare dintre acești prunci nu puteai bănuî că dublele volănașe plisate ale bonetei încingeau fruntea unui dinainte hărăzit, anume blagoslovit ca urmaș al sfinților Pavel, Petru și Ioan; nici un puteai prevedea în faldurile lungii cămășuțe de noapte stiharul alb în care avea să muștruluiască mai târziu, cu toată severitatea, sufletele enoriașilor săi, și să-l uluiască în chip straniu pe preotul de modă veche, când avea să-și fâlfâie de la înălțimea amvonului veșmântul ca o cămeșoale ce nu fluturase până atunci mai sus' decât pupitrul.

Totuși, chiar și în vremurile acelea de lipsă, se, mai întâlfieau diaconi: planta prețioasă era rară, dar se putea găsi. Un anume district favorizat din West Riding<sup>2</sup>, Yorkshire, se putea lăuda cu trei toiege ale lui Aron ce propășeau pe o rază de douăzeci de mile. Ai să-i vezi, cititorule. Pășește în această plăcută casă-grădină aflată la marginea comunei Whinbury, intră în micul salon – și acolo îi vei găsi așezați la masa de prânz. Îngăduie-mi să ți-i prezint: domnul Donne, diaconul din Whinbury; domnul Malone, diaconul din Briarfield, domnul, Sweeting, diaconul din Nunnely. Casa este locuința domnului Donne, proprietate a unui anume John Gale, mic postăvar. Domnul Donne avusese bunătatea de a-și invita confracții să ospăteze cu dânsul. Noi doi, dumneata, cititorule, și cu mine, ne vom alătura comesenilor, vom vedea ce este de văzut și vom auzi ce este de auzit. Deocamdată, însă, dumnealor nu fac altceva decât să mănânce, iar în timp ce ei mănâncă, noi vom rămâne deoparte, să stăm de

---

1 Congregație întemeiată și organizată de papa Grigore al XV-lea (1622), pentru propagarea catolicismului în țările păgâne.

2 Una dintre cele trei unități administrative ale comitatului Yorkshire, cu capitala la Wakefield.

vorbă.

Domnii aceștia sunt în floarea tinereții: dispun de întreaga putere de muncă a acestei vârste interesante - o putere de muncă pe care sleiții lor parohi vârstnici tare ar vrea s-o aducă pe făgașul îndatoririlor pastorale, exprimându-și adesea dorința de a o vedea cheltuită în supravegherea harnică a școlilor și în vizitarea cât mai frecventă a bolnavilor din parohiile respective. Dar junii leviți socotesc asta o îndeletnicire anostă; ei preferă să-și reverse energia în ocupații care, deși în ochii altora se înfățișează mai încărcate de plictiseală, mai îmbâesite de monotonie decât munca țesătorului la război, par să le ofere o nesecată sursă de preocupare și satisfacție.

Mă refer la un du-te-vino între dumnealor, de la și spre locuințele respective: nu un cerc, ci un triunghi de vizite pe care și le fac reciproc în tot cursul anului, și iarna, și primăvara, și vara, și toamna. Anotimpul și starea vremii n-au importanță; cu un zel de neînțeles înfruntă ninsoarea și grindina, vifornița și ploaia, noroiul și praful, pentru a se duce să prânzească, să ia ceaiul sau să cineze împreună. Ce anume îi atrage ar fi greu de spus. Nu prietenia, fiindcă ori de câte ori se întâlnesc, se ceartă. Nu religia; cuvântul ăsta nu este niciodată pomenit între dânșii. Teologie poate că mai discută ei din când în când, dar despre cucernicie - niciodată. Nici slăbiciunea pentru mâncare și băutură; fiecare dintr-înșii s-ar putea desfăta la el acasă cu o friptură de vacă la tavă și un *pudding* la fel de bune, cu ceai la fel de tare și pâine prăjită la fel de gustoasă ca și cele ce i se servesc la confratele său. Doamna Cale, doamna Hogg și doamna Whipp - respectivele lor gazde - afirmă că „ăsta-i numai ca să dea oamenilor bătaie de cap“. Când zic „oameni“, aceste cucoane cumsecade se referă, bineînțeles, la dumnealor însele; fiindcă într-adevăr tare le mai dă de furcă sistemul ăsta de neîncetate invazii reciproce.

După cum am spus, domnul Donne și oaspeții săi sunt așezați la masa de prânz, iar doamna Gale îi servește, dar

păstrează în ochi o scânteie din aprigul foc de la bucătărie. Dânsa socotește că privilegiul de a invita din când în când câte un prieten la masă, fără nicio plată suplimentară (privilegiu inclus în condițiile de închiriere), a fost folosit cu prisosință în ultima vreme. Astăzi e abia joi, iar luni domnul Malone, diaconul din Briarfield, a venit

1 Ajutori de preot. De la *Leviticul*, una dintre cărțile *Vechiului Testament* privitoare la regulile de cult și la îndatoririle diaconilor.

la micul dejun și a stat și lii masa de prânz; marți, domnul Malone și domnul Svveeling, din Nunnely, au venit la ceai, au rămas la cină, au ocupat patul de rezervă, și au onorat-o cu prezența dumnealor la micul dejun de miercuri dimineață; acum, joi, iată-i din nou aici la prânz, și doamna Gale e aproape sigură că au să rămână toată noaptea. *C'en est tropar* spune dânsa dacă ar ști franțuzește.

Domnul Sweeting își taie în bucăți felia de friptură de vacă din farfurie și se plânge că e tare; domnul Donne zice că berea e răsuflată. Ei nu, dar e culmea culmilor!

Dacă ar fi măcar politicoși, doamna Gale nu le-ar pune chiar atâta la inimă; dacă s-ar arăta măcar mulțumiți cu ce li se dă, nu i-ar păsa, dar „diaconii aștia tineri e așa de înfumurați și de zeflemitori, că nu le ajunge nimeni cu prăjina la nas; nu se poartă față de dânsa cu bună-cuviință și respectul «ce i s-ar cuveni», și asta mimai fiindcă nu ține slujnică, ci face singură toată treaba gospodăriei, ca și mama dumneaei, Dumnezeu s-o ierte!

Pe-urmă vorbesc întruna urât despre obiceiurile din Yorkshire și despre oamenii din Yorkshire<sup>14</sup>, semn pentru doamna Gale că niciunul dintre ei nu e gentleman adevărat, și nici de neam bun. „Preoții bătrâni face cât toată liota asta de tinerei de-a învățat la colegiu; ei știe ce e buna-cuviință și se poartă frumos și cu cei mari și cu cei mici.”

— Pâi.ne î strigă domnul Malone pe un ton care, deși tărăgănat pentru a rosti numai două silabe, îl dezvăluie de îndată a fi de baștină din țara trifoiului și a cartofilor 2.

Doamna Gale îl dușmănește pe domnul Malone mai mult decât pe fiecare dintre ceilalți doi; dar îi este și teamă de el, fiindcă e un personaj înalt, solid, cu picioare și brațe adevărat irlandeze și o față tot atât de autentic națională: o față nu milesiană<sup>3</sup> – nu gen Daniel

O’Connell<sup>4</sup>, ci un chip cu trăsături proeminente de indian nord-american, specific pentru o anumită clasă de

— Depășește măsura.

— Irlanda.

— Adică asemenea celor din neamul Miloșius, legendar rege

\*1 Spaniei ai cărui fii au cucerit Irlanda.

4 Om politic și orator irlandez (1775—1847), luptător pentru cauza libertății Irlandei.

boiernași irlandezi, cu o expresie pietrificată și mândră, mai potrivită unui proprietar de moșie cu sclavi decât unui moșier cu țărani liberi pe pământul lui. Tatăl domnului Malone își zicea gentilom; era sărac, înglodat în datorii și de o aroganță prostească; iar fiu-său îi semăna leit.

Doamna Gale îi aduse pâinea întregă.

— Taie-o, femeie! spuse oaspetele.

Și „femeia“ o tăie, așa după cum suna porunca. Dacă ar fi dat ascultare îndemnurilor din inima ei, l-ar fi tăiat și pe domnul Malone în felii; sufletul ei de yorkshireză se răzvrătea cumplit în fața unui asemenea sistem de a porunci.

Preoții aveau o poftă de mâncare zdravănă, și cu toate că friptura de vacă era „tare“ au înfulecat până ce n-a mai încăput în ei. Au dat pe gât, de asemenea, o cantitate respectabilă de „bere răsuflată“, iar un platou cu

*Yorkshire puddmg* și două castroane de legume au dispărut precum frunzele după ce trec lăcustele. Brânza, la fel, s-a bucurat de o deosebită prețuire din partea dumnealor; iar o „turtă cu mirodenii“, servită în chip de desert, a pierit ca o nălucă și nici că s-a mai aflat vreo urmă din ea. Prohodul i l-a cântat în bucătărie Abraham, fiu și moștenitor al doamnei

Gale, un tâniar în vârstă de șase primăveri; trăsesse nădejde că acea turtă înturnase-va nevătămată, iar când mama sa aduse tablaua goală, el cu glas mare a strigat și amarnic s-a jeluit.

În vremea aceasta diaconii ședeau și își sorbeau vinul, o licoare dintr-o recoltă fără pretenții, degustată fără prea multă desfătare. Domnul Malone, într-adevăr, ar fi preferat cu necuprinsă bucurie un whisky; însă domnul Donne, englez fiind, nu ținea în casă asemenea băutură.

În timp ce-și sorbeau vinul, se ciocneau în păreri; nu despre politică, nici despre filosofie, nici despre literatură — Aceste subiecte erau acum ca întotdeauna cu totul lipsite de interes pentru dâșii — nici măcar despre teologie, practică sau doctrinară, ci despre mărunte chestiuni de disciplină ecleziastică, nimicuri ce păreau tuturor, în afară de ei, goale ca niște baloane de săpun. Domnul Malone, care izbuti să-și agonisească două pahare de vin, pe câtă vreme confrății săi se mulțumiră cu unul singur, se bine dispuse treptat, în felul dumisale; adică, devenise puțin cam prea îndrăzneț, debita necuviințe pe un ton arogant și râdea zgomotos, încântat de propria-i deșteptăciune.

Fiecare dintre comeseni ajunse pe rând calul său de bătaie. Malone avea la îndemână un stoc de glume, pe care obișnuia să le servească fără greș, cu prilejul agapelor de felul celei de față. Rareori își împrăștiă glumele, lucru care de altfel nici un era necesar, deoarece el însuși nu se socotea niciodată plicticos, și puțin li păsa de ce gândesc alții. Pe domnul Donne îl onoră cu aluzii la fizicul său extrem de firav, împunsături la adresa nasului său eirn, ironii mușcătoare în legătură cu un anume pardesiu jerpelit de culoarea ciocolatei, pe care acel domn îl arbora ori de câte ori ploua sau se arăta a ploaie „și critici referitoare la o colecție aleasă de expresii *codkne'y* și un fel de a pronunța de aceeași speță, proprietate personală a domnului Donne, care meritau a fi luate în seamă pentru eleganța și prețiozitatea cu care îi împodobeau stilul.

Domnul Sweeting a fost luat peste picior cu privire la

statura sa - era un bărbat puţinţel, cât un băieţel ca înălţime şi lăţime, în comparaţie cu atleticul Malone

— Ironizat în legătură cu înzestrările lui muzicale — cânta la flaut şi intona imnuri ca un serafim (aşa li se părea câtorva cuconiţe tinerele din parohie), şfichiuit ea „favorit al cucoanelor”, înţepat în legătură cu mama şi sora sa, pentru care bietul domn Sweeting nutrea senti-.. mente adânc înrădăcinate în suflet şi despre care avea din când în când nesocotinţa să vorbească de faţă cu hirotonisitul irlandez din alcătuirea căruia măruntaiele afecţiunii fireşti fuseseră, nu se ştie cum, omise.

Victimele întâmpinau aceste atacuri fiecare în. Felul său; domnul Donne cu o mulţumire de sine pompoasă şi cu o nepăsare ușor încruntată, singurele proptele ale demnităţii sale de altfel firave; domnul Sweeting cu indiferenţa născută dintr-o stare de spirit plină de îngăduinţă şi blândeţe, care nu pretindea să aibă vreo demnitate de apărat.

Când bătaia de joc a lui Malone ajunse prea supărătoare, ceea ce se întâmplă foarte curând, ceilalţi doi se uniră să-i dea riposta, întrebându-l eăţi băieţi strigaseră după el pe drum în ziua aceea „Peter irlandezul!” (pe Malone îl chema Peter - reverendul Peter Augustus

Malone); rugându-l să le spună şi lor dacă în Irlanda se obişnuia ca în cursul vizitelor pastorale feţele bisericesti să poarte în buzunare pistoale încărcate şi toroipan în plină; interesându-se de înţelesul anumitor cuvinte englezeşti (pe care domnul Malone le stâlcea cu accentul său irlandez), şi folosind alte asemenea metode de răzbunare pe. Măsura rafinamentului înnăscut al spiritului fiecăruia.

În felul acesta, bineînţeles, nu-i puteau veni de hac. Nefiind o fire nici blândă-, nici flegmatică, Malone ajunse repede în culmea furiei. Vocifera, gesticula; Donne şi Sweeting râdeau. Pe tonul cel mai ridicat şi mai ascuţit al vocii sale celtice îi batjocori ca fiind saxoni şi snobi; - la rândul lor, ceilalţi îl tachinară, spunându-i că este băştinaş al unui pământ cucerit. În numele ţării sale,



Malone amenință cu răscoala și își declară ura amară împotriva stăpânirii engleze; ceilalți doi pomeniră despre zdrențe, cerșetorie și jeg. Salonașul răsuna de vociferări; ai fi zis că după asemenea insulte grave trebuie neapărat să urmeze un duel; era de mirare că domnul și doamna Gale nu se alarmau de zarva aceea și nu trimiteau după un vardist să impună liniște. Dar dâșii erau obișnuiți cu asemenea întâmplări; știau prea bine că diaconii nu luau niciodată împreună masa ori ceaiul, fără un pic de exercițiu de acest soi, și nu-și făceau griji în privința urmărilor, știind că certurile clericale sunt pe cât de zgomotoase pe atât de nevătămătoare; că nu duceau la nimic și că, indiferent în ce termeni s-ar fi despărțit tinerii preoți într-o anume seară, aveau să se întâlnească negreșit a doua zi de dimineață ca fiind cei mai buni prieteni din lume.

În timp ce vrednica pereche stătea în jurul vetrei din bucătărie, ascultând ciocnirea sonoră și repetată dintre pumnul lui Malone și planșa de mahon a mesei din salon, ca și tresăririle și clinchetul carafelor și paharelor după fiecare bufnitură, râsul batjocoritor al beligeranților englezi confederați și perorațiile bâlbâite ale izolatului hibernian1 – în timp ce stătea deci așa, se auziră pași afară și ciocănelul de pe ușă bătu insistent.

Domnul Gale se duse și deschise.

' De la HLbernia, denumirea latină a Irlandei.,

— Pe cine aveți sus în salon? întrebă un glas – un glas destul de impresionant, nazal ca ton, repezit ca rostire.

— A! Domnul Helstone, dumneavoastră sunteți? Nici un vă vedeam pe întuneric; acuma se întunecă repede. Pofțiți înăuntru, sir.

— Mai întâi vreau să știu dacă merită osteneala să poftesc înăuntru. Cine e sus?

— Diaconii, sir.

— Ce! Toți?

— Da, sir.

— Au mâncat aici?

— Da, sir.

— Mulțumesc.

După aceste cuvinte în casă intră un ins - un bărbat de vârstă mijlocie, îmbrăcat în negru'. Străbătu bucătăria spre o ușă ce da înăuntrul locuinței, o deschise, își propti capul într-o parte și rămase în ascultare. Avea ce asculta, căci larma de sus ajunsese chiar atunci mai asurzitoare decât ori când.

— Ha! exclamă el doar pentru sine; apoi, întorcându-se către domnul Gale: Aveți deseori parte de asemenea soi de distracții?

Domnul Gale fusese episcop, și deci era indulgent cu preoțimea.

— Sunt tineri, știți dumneavoastră, sir - sunt tineri, spuse el cu înțelegere.

— Tineri! Merită o bătaie zdravănă cu varga. Soi rău - soi rău. Și chiar dacă ai fi un disident<sup>1</sup>, John Gale, și nu un fiu credincios ai bisericii adevărate, tot așa ar proceda - la fel și-ar da în petic; dar am să...

În chip de încheiere a acestei fraze, trecu pragul ușii ce ducea în casă, o închise în urma lui și porni în sus pe scară. Iarși ciuli urechile când ajunsese în dreptul odăii de deasupra. Făcându-și intrarea fără să se anunțe, se propti în fața diaconilor.

Iar convivii amuțiră; rămaseră ca împietriți; năvălitorul așijderea. Noul-venit - un om mic de stat, dar cu o ținută demnă, și purtând pe umerii săi lați cap, cioc și ochi de uliu, apoi deasupra tuturor acestora un Rehoboam, adică o pălărie cu boruri late și îndoite în sus pe

' Adept al unor secte care nu recunoșteau autoritatea Bisericii anglicane.

margini, pălărie pe care pare-se că nu socotea necesar s-o ridice sau s-o scoată în fața celor prezenți - își încrueșișă brațele pe piept și-i măsură de sus până jos ș.. C tinerii săi prieteni - dacă prieteni se puteau numi - cum îi. Veni mai bine la îndemână.

— Așa! începu el, rosfindu-și cuvintele cu o voce care nu mai era nazală, ci adâncă - mai mult decât adâncă -

o voce făcută înapoi să răsună dogit și cavernos.

Așa!

S-a reînnoit minunea Sfințelilor Rusalii? Au pogorât din nou pe pământ limbile despicate? Unde sunt? Chiar adineauri glasul lor umplea casa întregă. Am auzit cele șaptesprezece limbi în plină înverșunare: părții, mezii și elamiții, pământeni din Mesopotamia, cei din Iudeea, Capadochia, din Pont și din Asia, din Frig) a și Pamfilia, din Egipt și din acele părți ale Libiei dimprejurul Cirenei, străini din Roma, evrei și prozeliți, c-retani și arabi — acum două minute fiecare dintre ei trebuie să-și fi avut trimisul în această odaie.

— Vă cer iertare, domnule Helstone, începu domnul Donne. Luați loc, vă rog, sir. Doriți un pahar de vin /

Politețurile nu primiră niciun răspuns. Hultanul în redingotă neagră urmă:

— Dar ce vorbesc eu despre harul limbilor? Halal har! Am greșit capitolul și cartea și *Testamentul: Evanghelia* în loc de *Lege, Faptele Apostolilor* în locul *Facerii*, cetatea Ierusalimului în locul câmpiei Șinar. Nu harul limbilor, ci încurcătura limbilor m-a asurzit cu huietul ei.

Voi, apostoli? Aud? Voi trei? Hotărât t - ntt. Trei înfumurați zidari de la Turnul Babilonului - nici mai mult, nici mai puțin!

— Vă încredințez, sir, că stăteam și noi puțin de vorbă la un pahar de vin, după o masă ca între prieteni: îi puneam la punct pe disidenți.

— Aha! îi puneți la punct pe disidenți, asta făceați domniile-voastre! Malone îi pune la punct pe disidenți?

Mie-mi suna în ureche altfel, că-i pune la punct pe confrății dumisale întru apostolat. Vă certați între voi și luceți aproape tot atâta tăraoai - numai voi trei - cât face Moise Barraclough, croitorul predicator, cu toți ascultătorii săi la un loc în capela metodistă de jos din vale, când sunt în toiul redeșteptării la dreapta credință.

Știu eu cine e tartorul - dumneata. Malone.

— Eu, sir?

— Dumneata, sir. Donne și Sweeting stăteau liniștiți până ce-ai venit dumneata, și ar sta iar liniștiți dacă ai pleca. Păcat că nu ți-ai lăsat pe malul celălalt năravurile irlandeze, când ai trecut canalul ca să vii înapoi. *Apucăturile* studenților din Dublin n-au ce căuta aici la noi; lapte care ar putea trece neobservate într-o mlaștină sau în vreun fund de munte din Connaught ar aduce, într-o parohie englezească așezată, oprobriu asupra celor ce se îndeletnicesc cu de și, ceea ce e cu mult mai rău, asupra instituției ale cărei umile mădulare sunt, și-atit.

Exista o oarecare demnitate în modul cum acest vârstnic și mărunț gentleman îi dojenea pe tineri, deși poate că nu era chiar demnitatea cea mai potrivită cu respectiva împrejurare. Domnul Helstone, stând drept ca un băț, arătând ca un uliu la pândă, avea, în ciuda pălăriei sale preoțești, a redingotei negre și a ghetrelor, mai mult aerul unui ofițer veteran care-și muștruluiiește subalternii, decât al unui preot venerabil care-și povățuiește fiii întru credință. Blândețea evanghelică, dulceața apostolică păreau să nu fi suflat cu duhul lor asupra feței aceleia oacheșe și aspre, ci hotărârea îi împietrise trăsăturile și ascuțimea înțelepciunii îi săpase brazde adânci pe chip.

Și cucernica față bisericească urmă:

— M-am întâlnit cu Supplehough, care bălăcărea prin noroi în noaptea asta ploioasă. Se ducea să predice la taraba concurenței, în Milldean. După cum v-am spus, l-am auzit pe Barraclough mugind în mijlocul unei adunături ca un taur apucat de alte alea; dar pe *domniilevoastre*, domnilor, vă aflu zăbovind la un pahar de vin de Porto tulbure și ciorovăindu-vă ca niște babe arțăgoase. Nu-i de mirare că Supplehough a convertit, dând cu capul la fund în cristelniță șaisprezece oameni în toată firea pe zi, și asta zi de zi, de două săptămâni înapoi; nu-i de mirare că Barraclough, secătură și fățarnic cum e, le ademenește pe toate țesătoarele astea tinere, înzorzonate în floricele și în panglicuțe, să vadă că pumnul lui e mult mai tare decât marginea de lemn a putinei în care face el baie; și nu-i

deloc de mirare că *domniile-voastre*, când sunteți lăsați să vă descurcați singuri, fără parohii dumneavoastră – adică eu, Hali și Boulby – care să vă stăm proptele, prea adesea ați ține sfânta liturghie adresându-vă doar pereților goi ai bisericii noastre, iar crâmpeiul de predică seacă a domniilor-

i  
|

voastre l-ați citi numai pentru ajutoarele voastre, pentru organist și paracliser. Dar destul asupra acestui subiect.

Am venit să stau de vorbă cu Malone. Am să-ți încredințez o treabă grea. O, viteze căpitan!

— Ce fel de treabă? întrebă Malone îmbufnat. Doar nu poate fi nicio înmormântare la ceasul ăsta din zi.

— Ai cu ce te apăra?

— Cu ce mă apăra? Oho! Am și brațe și picioare — și își arată brațele și picioarele vânjoase.

— Ei, asta-i! Vreau să zic, ai arme?

— Am pistoalele pe care mi le-ați dat chiar dumneavoastră; de de un mă despart; le așez gata încărcate pe scaun, la căpătâiul meu, în fiecare seară. Am și toiagul de corn.

— Prea bine. Vrei să te duci până la Hollow's Mill?

— Dar ce păcatele se întâmplă la Hollow's Mill?

— Nimic deocamdată, și poate că nici n-o să se întâmple; dar Moore e singur acolo; i-am trimis la Stilbro' pe toți lucrătorii în care se poate încrede; la fața locului au mai rămas doar două femei. Pentru cei care-i doresc binele ar fi un prilej fericit să-i facă o vizită, dac-ar știți ce frumos li s-a netezit calea.

— Eu nu mă număr printre cei care-i doresc binele; puțin îmi pasă de el.

— Țțț! Malone, măi, ție ți-e frică.

— Așa mă cunoașteți dumneavoastră pe mine? Dacă aș ști că iese cu păruială, m-aș duce; dar Moore e un om ciudat, închis, pe care nici măcar nu mă laud că-l

Înțeleg; și de dragul tovarășiei lui plăcute, n-aș face un pas.

— Dar este prilej de păruială; și dacă nu iese o încăierare în toată legea - căci, într-adevăr, nu prea se arată semne - nu e totuși de crezut ca noaptea să treacă în deplină liniște. Știi că Moore s-a hotărât să instaleze mașinile cele noi, și așteaptă astă-seară două vagoane de rame și cuțite de la Stilbro'. Scott, maistrul, și câțiva oameni aleși pe sprinceană s-au dus să le aducă.

— Lăsați că le aduc cu bine și în deplină liniște.

— Așa zice Moore, și susține că nu are nevoie de nimeni; cu toate acestea, trebuie să aibă pe cineva acolo, măcar ca să depună mărturie dacă se întâmplă ceva. Părerea mea e că omul ăsta e foarte nesocotit. Stă în biroul

lui cu obloanele neferecate, iese pe întuneric. Și umblă brambura pe vale, pe ulița Fieâchead, printre lanuri, ca și când ar fi odrasla preaiubită a vecinilor sau - fiindu-le zișilor vecini ca sarea-n ochi - parcă s-ar fi născut „vrăjit“, cum se spune în cărțile de basme. Nu-i este învățătură de minte soarta lui Pearson, nici soarta lui Armitage - împușcați unul în casa lui și celălalt afară., în bălți.

— S-ar cuveni să-i fie învățătură de minte și să se păzească, se amestecă domnul Sweeting. Și nu cred că s-ar păzi. Dacă i-ar fi dat să audă ce-am auzit eu deunăzi.

— Ce-ai auzit, Davy?

— Îl cunoașteți pe Mike Hartley, sir?

— Țesătorul acela antinomian? Îl cunosc.

— După ce a băut câteva săptămîni la rînd, Mike sfârșește cu o vizită la parohia din Nunnely, ca să-i spună domnului Hali ce părere are dînsul despre predicile sale, să veștejească tendința îngrozitoare a ceea ce propovăduie. Ște despre fabrici, și să-l prevină că pastorul și toți ascultătorii săi se află în bezna cea necuprinsă.

— Da, dar asta nu are nimic de-a face cu Moore.

— Pe lângă faptul că este antinomian, mai este și un

aprig iacobin și un nivelator<sup>3</sup>, sir.

— Știu. Dacă e băut zdravăn, nu se mai gândește decât la uciderea de regi. Mike nu cunoaște bine istoria, și ți-e mai mare dragul să-l auzi înșirând pomelnicul tiranilor asupra cărora, după cum spune el, „răzbunarea sângelui a cucerit izbânda“. Omul ăsta găsește o bucurie ciudată în uciderea capetelor încoronate, sau a oricăror altor capete, din motive politice. Mi-a ajuns la ureche că are el un of ciudat în ce-l privește pe Moore: la asta făceai aluzie, Sweeting?

— Ați folosit tocmai cuvântul potrivit. Domnul Hali crede că Mike nu-i poartă lui Moore niciun fel de ură personală; zice că chiar îi place să alerge după el și să stea de vorbă, dar are *oful* ăsta, să se dea o pildă cu

Moore. Deunăzi i-l ridica în slăvi domnului Hali ca pe proprietarul de fabrică dăruit eu cel mai luminat cap din Yorkshire, și din acest motiv afirmă că Moore trebuie ales ca jertfă, ca o ofrandă de cel mai mare preț. Dumneavoastră ce credeți, Mike Hartley ăsta e în toate mințile, sir? Întrebă brusc Sweeting.

— Nu-mi dau seama, Davy. Poate că e serint.it, sau poate că e numai viclean - ori. Mai știi, o fi. Și una și alta.

— Zice că are vedenii, sir.

— Așa! E un adevărat Ezechiel sau Daniel când e vorba de vedenii. Vinerea trecută, seara târziu, tocmai mă culcam, a venit să-mi povestească despre o viziune care i s-a dezvăluit în parcul Nunnely chiar în după-amiaza aceea.

— Povestiți-ne și nouă, sir - cum a fost? îl rugă Sweeting.

— Davy, tu ai în craniul tău o despărțitură enormă care se cheamă Curiozitate; Malone, vezi, nu are așa ceva; nici uciderile și nici vedeniile nu-l interesează. Uită-te la el cum seamănă în clipa asta cu un Saf voinic și cu mințile duse aiurea.

---

<sup>3</sup>La origine, un adept al direcțiilor radicale în perioada Revoluției burgheze din Anglia, în secolul al XVI-lea.

— Saf! Cine a fost Saf, sir?

— M-am gândit eu că nu știi: poți să caliești.; e un personaj biblic. Nu știu mai multe despre el decât numele și seminția; dar de când am fost mic și până azi i-am atribuit lui Saf o puternică personalitate. Te-ncredințez că era cinstit, greoi și lipsit de noroc; și-a aflat sfârșitul la Gob, de mâna lui Sibecai.

— Dar cu vedenia cum a fost, sir?

— Davy, auzi-vei. Donne își roade unghiile și Malone o ține într-un căscat; drept aceea numai ție va să ți-o spun. Mike e fără lucru, ca mulți alții, din păcate; domnul Grame, administratorul lui Sir Philip Nunnely, i a dat o slujbă la stăreție. După câte zicea, Mike, își petrecuse toată după-amiaza să. Tundă gardul viu, până spre seară, dar înainte de a se lăsa întunericul, iată că auzi ceea ce i se păru lui ca o fanfară în depărtare – trompete, surle și sunetul unei goarne; venea dinspre pădure, și se minuna el ce-o fi căutând o muzică acolo. Își ridică ochii: printre mulțimea de copaci văzu mișcându-se lucruri, roșii ca macii sau albe ca floarea de mai; pădurea era plină de de, se revărsau și umpleau tot parcul. Băgă de seamă apoi că erau ostași – cu miile și cu zecile de mii; dar nu făceau mai mult zgomot decât un roi de musculițe într-o seară de vară. Se alcătuiau rânduri-rânduri, susținea el, și mărșăluiau, regiment după regiment, prin parc; i-a urmărit până au ajuns la Nunnely Common 1;

muzica încă mai cânta încet și îndepărtat. Pe izlaz i-a văzut făcând un număr de exerciții – un bărbat îmbrăcat în tunică stacojie stătea în mijloc și-i îndruma; se întindeau, zicea el, pe cincizeci de pogoane; i-a avut înaintea ochilor vreme de o jumătate de ceas; pe urmă au plecat în deplină tăcere; tot timpul n-a auzit niciun glas de om, nici tropăit de picioare – nimic altceva decât muzica aceea stinsă care cânta un marș solemn.

— Și-ncotro s-au îndreptat, sir?

— Spre Briarfield. Mike i-a urmărit; păreau să treacă pe la Fielthead, când un nor de fum, revărsat parcă din



gurile unei baterii de tunuri, se răspândi fără zgomot peste câmp, peste drum, peste izlaz, și se rostogoli, zicea el, albastru și pânclos, până la picioarele lui. După ce fumul se risipi, Mike se uită iar să-i vadă pe ostași, dar aceștia pieriseră; și nu i-a mai văzut. Mike, asemeni unui înțelept Daniel ce se află, nu numai că a povestit vedenia, dar a și tălmăcit-o: vrea să însemne, da el de înțeleles, vărsare de sânge și război civil.

— Dumneavoastră îl credeți, sir? întrebă Sweeting.

— Dar tu, Davy? Ei, hai, Malone, de ce n-ai plecat încă?

— Mă cam miră, sir, că n-ați stat cu Moore chiar dumneavoastră, căci vă plac lucruri de soiul ăsta.

ÎS

— De stat așa fi stat, dacă din păcate nu l-aș fi poftit pe Boulby să ia cina la mine când se întoarce acasă de la întrunirea Societății Biblice din Nunnely. Am făgăduit să te trimit pe dumneata ca înlocuitor al meu, lucru pentru care, în treacăt fie zis, Moore nu mi-a mulțumit:

ar fi vrut mai degrabă să fi stat eu cu el, nu tu, Peter.

De se va întâmplă să fie cu adevărat nevoie de ajutor, voi veni și eu; clopotul fabricii va da alarma. Până una alta, du-te, afară doar dacă (și se răsuca deodată spre domnii Sweeting și Donne) - afară doar dacă nu preferi să mergă Davy Sweeting sau Joseph Donne. Ce spuneți, domnilor? Este o misiune de înaltă cinste, condimentată, pe deasupra, de o mică primejdie reală; căci oamenii sunt într-o stare de spirit neobișnuită, după cum știți cu toții, iar Moore cu fabrica și eu mașinile sale a adunat împotriva lui destulă ură. Nu mă îndoiesc nicio clipă că sub vestele astea ale domniilor-voastre exist-, sentimente cavaleriești, zvâcnește curajul. Poate că sunt prea părtinitor față de favoritul meu, Peter; micul David are să fie eroul, sau neprihănitul Iosif. Malone, dumneata la urma urmei ești un mare Saul, greoi și-mpiedicat, bun numai să-ți împrumuți armura: scoate armele de foc, adu-ți ciomagul: e acolo - în colț.

Cu un fel de rânjet semnificativ, Malone scoase la

iveală pistoalele, oferind câte unul fiecăruia dintre cei doi confrăți ai săi. Dar n-au fost înșfăcate cu grabă; dovedând o sfială plină de eleganță, cei doi domni se dădură cu câte un pas înapoi din fața armelor ce le erau întinse.

— Eu. Nu mă ating niciodată de de; de când sunt nu m-am atins de așa ceva, spuse domnul Donne.

— Eu sunt aproape un străin pentru domnul Moore. murmură Sweeting.

— Dacă nu te-ai atins niciodată de un pistol, încearcă acum să-l simți în mână, tu, mare satrap al Eghipetului. Cât despre micul menestrel, el preferă probabil să-i înfrunte pe filistenii fără de nicio altă armă decât fluierul său. Dă-le pălăriile, Peter; au să meargă amândoi.

— Nu, sir; nu, domnul? Helstone: mamei nu i-ar plăcea asemenea fapte, stăruie Sweeting.

— Iar eu mi-am făcut un principiu din a nu mă amesteca în treburi de soiul ăsta, declară Donne.

Helstone zâmbi ironic Malone râse cu un râs care semăna a heehezaț. Apoi puse armele la loc, își luă pălăria și ciomagul, apoi spunând că „nu s-a simțit de când e mai în formă pentru bătaie și că bine i-ar părea ca vreo douăzeci de țesători soioși să calce casa lui Moore în: noaptea aceea, ieși din odaie, coborând scările din doi p. și făcând să se cutremure casa când trânti ușa din față în urma sa.

## CAPITOLUL ÎI

### **Furgoanele**

Afară era întuneric-beznă: lună și stele se topiseră în norii de ploaie cenușii - cenușii ar fi fost ziua, acum, noaptea, arătau ca de smoală. Malone nu era un om aplecat spre cercetarea amănunțită a naturii; schimbările ei treceau, în cea mai mare parte, neobservate de el: putea umbla mile întregi în cea mai schimbăcioasă zi de april, fără să vadă minunata joacă a cerului și a pământului; fără să observe când o rază de soare săruta coama dealurilor, făcându-le să suradă senin în lumina verde, sau când ploaia plângea deasupra lor, ascunzându-le crestele

cu un nor ce lăsa să-i atârne pletele desfăcute. Nu se osteni, deci, să compare prin contrast cerul așa cum se înfățișa acum —o boltă împâclită, aburindă, toată neagră, în afară de crâmpeii unde, spre răsărit, furnalele forjelor de la Stilbro' aruncau un licăr tremurat și parcă sinistru asupra orizontului - cu același cer într-o noapte senină și geroasă. Nu-și dădu osteneala să se întrebe unde pieriseră constelațiile și planetele, sau să regrete seninul

„uegru-albastru” al oceanului de eter ghintuit cu acele insulițe albe, și sub care se rostogolea acum un alt ocean plăsmuit dintr-un element mai greu și mai dens, ascunzându-l cu totul. Își vedea doar de drum cu îndârjire, puțin aplecat înainte în timp ce mergea și cu pălăria dată pe spate, după obiceiul său irlandez. „Boc, boc”, tropăia el pe șoseaua pietruită, acolo unde drumul se putea lăuda cu o amenajare de acest fel; „fleoșc, fleoșc”, prin făgașurile pline de glod, în locurile unde caldarâmul era înlocuit de noroi moale. Căuta însă cu ochii anumite puncte de reper: turla ascuțită a bisericii din Briarfield;

mai departe, luminile de la Casa roșie. Acosta era un han, și când ajunse la el, licărul focului din vatră, zărit printr-o fereastră cu perdeaua puțin dată la o parte, priveliștea paharelor de pe o masă rotundă și a chefliilor așezați pe o banchetă de stejar mai-mai să-l abată pe preot din drumul său. Se gândea cu jind la un pahar de whisky îndoit cu apă; dacă s-ar fi aflat prin alte părți, și-ar fi împlinit pe loc visul, dar mușterii adunați în hanul acela erau toți enoriași ai domnului Helstone;

toți îl cunoșteau. Scoase un oftat și trecu mai departe.

Trebuia să lase acum șoseaua, fiindcă distanța ce-i mai rămânea până la Hollow's Mill putea fi simțitor redusă dacă tăiai peste eâmpuri. Câmpul ce se așternea înaintea lui era plat și monoton; Malone o luă de-a dreptul, sărind peste hățișuri și peste gardurile de piatră. Trecu de.tr pe lângă o clădire, ce părea mare și semăna cu un conac, deși era asimetric ca formă: vedeai un fronton înalt, apoi o

fațadă prelungă, apoi un fronton scund, apoi un mănunchi de hornuri dese și înalte; înapoia clădirii se înălțau. Câțiva copaci. Era cufundată în întuneric; nicio luminare nu licărea la nicio fereastră; nu se simțea nici cea mai mică mișcare: ploaia care curgea din streșini și șuierul sălbatic dar înăbușit al vântului, printre hornuri și printre crengi, erau singurele zgomote din jur.

De la această clădire încolo, câmpul, care până aici fusese plat, se povârnea dintr-o dată; de bună seamă mai jos se întindea o vale prin care se auzea apa curgind. În adâncul zării pâlpoi o lumină. Înspre acel semnal coti Malone.

Ajunse la o căsuță albă - vedeai că e albă chiar și prin bezna aceea grea - și bătu la ușă. Îi deschise o slujnicuță cu o față vioaie. La lumina luminării pe care o ținea în mână se zărea un coridor strâmt ce se termina cu o scară îngustă. Două uși, acoperite cu draperii de postav roșu, un preș tot roșu pe scară, contrastând cu pereții de culoare deschisă și cu dușumeaua albă. Făceau ca micul interior să arate curat și proaspăt.

— Domnul Moore este acasă, vă rog?

— Da, domnule, dar nu înăuntru.

— Nu înăuntru ! Atunci unde este?

— La fabrică, în birou.

În clipa aceea una din ușile roșii se deschise.

— Sarah, au sosit furgoanele? întrebă o voce, și totodată se ivi și un cap de femeie.

Poate că nu era un cap de zeița - pe drept cuvânt: câte un bigudiu de hârtie la fiecare tâmplă înlătura o asemenea presupunere - dar nici a gorgonă nu arăta; cu toate acestea Malone înclina parcă spre cea de a doua părere. Cât era el de voinic, la vederea ei se dădu înapoi sfios, până ce ajunsese iar afară în ploaie, și vădit înfricoșat zise: „Ma duc până la dânsul“, luând-o la goană pe un drumeag scurt, de-a curmezișul unei curți întunecate, spre fabrica cea mare și neagră.

Ziua de muncă se terminase, muncitorii plecaseră,

mașinile se odihneau, fabrica era închisă. Malone îi dădu ocol. Undeva, în hardughia aceea alcătuită din ziduri murdare de funingine, zări o altă crăpătură de lumină.

Ciocăni iar la o ușă, folosind în acest scop capătul gros al ciomagului său, cu care bătu stăruitor și din ce în ce mai tare. O cheie se răsuci în broască; ușa se deschise.

— Joe Scott, tu ești? Ce se aude cu furgoanele, Joe?

— Nu e Joe - eu sunt. M-a trimis domnul Helstone.

— A! domnul Malone. Rostind acest nume, vocea avu o aproape imperceptibilă inflexiune de dezamăgire. După o tăcere de o clipă, continuă politicos, dar puțin formal:

Vă rog să intrați, domnule Malone. Regret nespus că domnul Helstone a socotit necesar să vă pună pe drumuri, cale atât de lungă: nu era nevoie câtuși de puțin - i-am și spus - și încă pe o asemenea noapte. Dar poftiți înăuntru.

Urmându-l pe interlocutorul său, Malone trecu prin niște încăperi întunecoase, în care nu putu desluși nimic, și pătrunse într-o cameră luminată și strălucitoare —

părea foarte iluminată și foarte strălucitoare unor ochi care, vreme de o oră, se chinaseră să pătrundă îndoitul întuneric al nopții și al ceții; dar în afara unui foc minunat, a unei lămpi de un model elegant și a unui candelabru strălucitor ce ardea pe masă, era o încăpere foarte simplă. Dușumeaua nu era acoperită cu covor; cele trei sau patru scaune cu spătar tare, vopsite în verde, păreau să fi mobilat cândva bucătăria unei case de gospodari de țară; un birou solid, de proporții mari, masa mai suspomenită, și pe pereții de culoarea pietrei, câteva planșe înrămate, reprezentând proiecte de clădiri, planuri de grădini și schițe de mașini etc., completau mobilierul încăperii.

Oricât de simplă era, păru să-l mulțumească pe domnul Malone care, după ce își scoase și își atârână în cuier redingota și pălăria ude, trase în dreptul căminului unul din scaunele acelea cu aspect reumatic și aproape că își vârî genunchii printre barele de fier din fața focului.

— Plăcut birou aveți aici, domnule Moore, atât de confortabil, și numai al dumneavoastră.

— E drept; dar sora mea s-ar bucura să vă vadă, dacă ați prefera să treceți în casă.

— O, nu; doamnele se simt cel mai bine singure. Eu nu prea sunt agreat de doamne. Doar nu mă confundați cu prietenul meu Sweeting, domnule Moore?

— Sweeting? Care dintre ei este - domnul cu pardesiul ca șocolata, sau domnul cel mărunț?

— Cel mărunț - dânsul e din Nunnely, cavalerul domnișoarelor Sykes, de toate șase e îndrăgostit. Ha! Ha!

— Mai bine să fi îndrăgostit de toate cu toptanul decât de una singură cu de-amăn untul, zic eu în privința aceasta.

— Dar este îndrăgostit de una dintre de chiar cu de-amănuntul, fiindcă atunci când eu și Donne l-am pus să aleagă pe una din drăgălașul cârd, a ales-o pe - pe cine credeți?

Cu un zâmbet liniștit, ciudat, domnul Moore răspunse  
5

— Pe Dora, bineînțeles, sau pe Harriet,

— Ha! Ha! Știu că vă pricepeți la ghicit! Dar ce v-a făcut să vă opriți tocmai la de două?

— Pentru că sunt cele mai înalte, cele mai arătoase, și Dora, cel puțin, este cea mai voinică; și cum prietenul dumneavoastră, domnul Sweeting, este doar o mână de om, am tras concluzia că, potrivit unei reguli obișnuite în asemenea împrejurări, preferă tocmai opusul lui.

— Aveți dreptate: într-adevăr de Dora e vorba. Dar Sweeting nu are nicio șansă, nu-i așa, Moore?

— În afară de faptul că e diacon, ce alt avut mai are domnul Sweeting?

Întrebarea păru să-l amuze nespus pe Malone. Râse trei minute bune înainte de a răspunde la ea.

— Ce alt avut mai are Sweeting? Vai de mine, David își are harfa lui, sau fluierul, ceea ce. E cam totuna. Mai are și un fel de ceas de tinichea; idem, un inel; idem, un monoclu - asta-i tot ce are.

— Și cum se gândește să-i plătească domnișoarei

Sykes toaletele, ca să nu mai vorbim despre altele?

— Ha! Ha! Strașnic! Am să-l întreb asta cu primul prilej? Am să-l perpelesc la foc mărunț pentru pretențiile lui înfumurate. Dumnealui s-o fi așteptând, fără-ndoială, ca bătrânul Christopher Sykes să facă un gest nobil.

Doar e bogat, nu? Țin casă mare.

— Sykes este în fruntea unei mari întreprinderi.

— Prin urmare trebuie să fie bogat, așa-i?

— Prin urmare o fi având el ce face eu averea, și pe vremuri ca astea îi arde să-și ciuntească din capital ca să-și. Înzestreze fetele, cum îmi arde mie să dărâm vilișoara de colo și să clădesc pe ruinele ei o casă cât Fielthead de mare.

— Moore, știți ce-am auzit eu deunăzi?

— Nu; ați fi auzit că sunt chiar pe cale să l'ac o asemenea schimbare. Bârfa de la voi din Briarfield e în stare să născocoască una ca asta, sau alte parascovenii și mai și.

— Cică vreți să închiriați Fielthead - urâcioasă hardughie mi s-a părut când m-am aflat astă-seară prin apropierea ei, asta-n treacă-t fie zis - și că aveți de gând s-o instalați pe una dintre domnișoarele Sykes acolo ca stăpână - într-un cuyânt, că vreți să vă însurați. Ha, ! Ha!

la spuneți, care dintre de este? Dora, sunt sigur; doar ați spus că e cea mai arătoasă.

— Mă minunez de câte ori mi-au ieșit vorbe că urmează să mă însor, de când am venit la Briarfield! M-au căpătuit pe rând cu toate femeile nemăritate și bune de măritat din partea locului. Când erau cele două domnișoare Wynnes - întâi cea brunetă, apoi cea blondă; când roșcata domnișoară Arrnitage, când Ann Pearson cea coaptă; acum îmi puneți în cârcă tot tribul de domnișoare

Sykes. De unde s-o mai fi stârnit și bârfa asta, numai bunul Dumnezeu o știe. De vizitat nu vizitez pe nimeni;

caut societatea cucoanelor cu tot atâta stăruință ca și dumneavoastră, domnule Malone. Dacă se întâmplă să mă duc la Whinbury, mă duc doar să le fac o vizită lui Sykes

sau lui Pearson, la ei la birou, și conversația noastră are alt subiect decât căsătoria, iar preocupările noastre sunt cu totul altele, nu să facem curte, să ne clădim reședințe și să vorbim despre zestre: postavul pe care ru-l putem vinde, muncitorii cărora nu le putem da de lucru, fabricile care se duc de râpă, în general mersul anapoda al lucrurilor pe care noi nu-l putem schimba, acestea, zic eu, sunt lucrurile care ne umplu gândurile cu prisosință în clipa de față, în asemenea măsură încât nu mai rămâne loc și pentru mărunțișuri ca dragostea și așa mai departe.

— Sunt într-unu totul de aceeași părere, Moore. Dacă există o idee pe care o detest mai mult decât oricare alta, este ideea căsătoriei - mă refer la căsătorie în sensul mărunț, vulgar al cuvântului, ca o simplă chestiune de sentiment: doi proști nepricopsiți se învoi esc să-și unească sărăcia printr-o năstrușnică legătură de simțiri. Mofturi î Dar o unire avantajoasă, ca aceea ce se poate realiza prin armonizarea unor concepții demne și a unor interese solide și permanente, asta nu-i rău, așa-i?

— Așa-i, răspunse Moore, absent.

Subiectul părea să nu prezinte interes pentru el; nici nu-l urmărea. Ședea de câțeva vreme și se uita la foc cu un aer preocupat, când deodată întoarse capul.

— Ascultați! zise Moore. Ați auzit zgomot de roți?

Priddicându-se, se duse la fereastră, o deschise și trase cu urechea. După puțin timp o închise la loc.

— Nu-i decât vuietul vântului care se întetește, observă

Moore, și pârâiașul nițeluș umflat care se rostogolește jos în vâcea. Așteptam furgoanele acelea la ora șase; acum e aproape nouă.

— Serios vorbind, credeți că din pricina instalării mașinilor ăstora noi vă paște vreun pericol? Întrebă Malone. Helstone crede că da - se pare.

— Doresc doar ca mașinile - războaiele astea - să ajungă aici cu bine și să le văd adăpostite între zidurile fabricii. Odată instalate, îi desfid pe cei ce distrug mașinile.



N-au decât să-mi facă o vizită și să suporte consecințele; fabrica mea e cetatea mea.

— Asemenea secături de ultimă speță nu merită decât dispreț, observă Malone, într-o poziție de adâncă reflecție. Aproape că doresc să ne calce o șleahtă în noaptea asta; dar drumul părea extrem de liniștit când am venit cu încioace; n-am văzut mișcând nimic.

— Ați trecut pe lângă Casa roșie?

— Da.

— Dintr-acolo nu poate să vină nimic; primejdia pândește dinspre Stilbro'.

— Și chiar credeți că există o primejdie

— Ce-au făcut oamenii ăștia altora îmi pot face și mie. Cu o singură deosebire: cei mai mulți dintre patroni parcă paralizează când sunt atacați. Sykes, de pildă, când i-au dat foc postăvăriei, de-a ars până-n temelii, când i-au smuls postavul din rame și l-au împrăștiat numai zdrențe pe câmp, n-a luat nicio măsură ca să-i descopere sau să-i pedepsească pe ticăloși; s-a lăsat în voia lor, ca mielul blând sub cuțit. Dar vedeți că eu,

după câte mă cunosc, aș lupta cu dintâi pentru meseria mea, fabrica mea și mașinile mele.

— Helstone zice că aceștia trei sunt zeii dumneavoastră; că „Ordinele ministeriale” nu sunt pentru dumneavoastră decât altă denumire a celor șapte păcate; că primul ministru Castlereagh<sup>1</sup> este Anticrist, și partidul războinic, legiunile sale.

— Da; urăsc toate aceste lucruri pentru că mă ruinează; îmi stau în cale; nu pot progresa; nu-mi pot aduce la îndeplinire planurile din cauza lor; mă văd contracarat la fiecare pas de efectele lor potrivnice.

— Dar sunteți bogat, Moore, și afacerile vă merg bine, nu-i așa?

— Sunt foarte bogat în postav pe care nu pot să-l vând: numai intră în magazia de acolo, și-o să vedeți că-i plină până-n tavan de baloturi. Roakes și Pearson sunt în

aceeași situație. Înainte aveau ca piață de desfacere America, dar „Ordinele ministeriale” le-au tăiat le - găturile.

Malone nu părea pregătit să poarte, pe nepusă masă, o discuție de acest fel; începu să-și bată călcâiele și să caște.

— Și când te gândești - continuă domnul Moore, care se lăsase prea mult luat de curentul propriilor sale gânduri ca să observe simptomele de *ennui*2 ale oaspetelui - când te gândești că bârfitorii ăștia caraghioși din

Whinbury și Briarfield îi dau zor cu însurătoarea! Ca și când n-ai mai avea altă menire în viață decât „să înconjuri cu atențiile tale” cum vine vorba, o tânără domniță, și după aceea s-o duci la altar, și după aceea să pleci în călătorie de nuntă, și după aceea să faci o seamă de vizite, și după aceea, presupun, „să-ți crești copiii”.

— *Oh, que le diable emporte!* 3 - întrerupse din imprecăția pe care o rostise cu deosebită înfierbântare și adăugă mai potolit: Convingerea mea este că femeile nu vorbesc și nu se gândesc decât la astfel de lucruri și, firește, își închipuie că și bărbații nu mai au altceva în minte.

— Bineînțeles, bineînțeles, aprobă Malone. Dar nu vă mai sinchisiți de de.

Începu să fluiere și privi nervos în jur, de parcă ar fi avut mare nevoie de ceva. De data asta Moore îl surprinse și, pare-se, înțelesese natura manifestărilor sale.

— Domnule Malone, spuse el, desigur că aveți nevoie de un întăritor după plimbarea asta prin ploaie j am uitat de ospitalitate.

— Nu, vai de mine! replică Malone.

Dar se vedea pe fața lui că Moore pusese degetul pe rană. Gazda se ridică și deschise un dulap.

— Am și eu tabieturile mele, spuse el. Îmi place să am totul la îndemână și să nu depind de partea femeiască din vilișoara de colo pentru fiecare îmbucătură pe care o bag în gură și fiecare strop pe care îl dau pe gât. Deseori îmi petrec serile și iau cina aici de unul singur, și dorm

împreună cu Joe Scott în fabrică. Uneori sunt propriul meu paznic; nu simt nevoie de prea mult somn, și-mi face plăcere, când e câte o noapte frumoasă, să colind un ceas sau două, cu pușca în mână, prin vâlcea. Domnule Malone, vă pricepeți să pregătiți cotlete de berbec?

— N-aștept decât să fiu pus la încercare: am făcut treaba asta de sute de ori când eram la colegiu.

— Atunci, uitați acolo o farfurie plină cu cotlete, și uitați și grătarul. Întoarceți-le repede: cunoașteți secretul de a păstra sosul în de?

— Nicio grijă - veți vedea. Dați-mi, vă rog, un cuțit și o furculiță.

Diaconul își suflecă manșetele și se apucă de gătit, cu toată râvna. Fabricantul așeză pe masă farfuriile, o plină, o sticlă neagră și două pahare. Apoi scoase un ibric de aramă - tot din aceeași tainiță bine aprovizionată, dulapul său - îl umplu cu apă dintr-un vas mare de piatră ce se afla într-un colț. Îl puse pe foc lângă grătarul care sfârâia, aduse lămâi, zahăr și un mic bol din porțelan pentru punți; dar în timp ce pregătea punciul, o bătaie în ușă îl întrerupse. Se duse să răspundă.

— Tu ești, Sarah?

— Da, conașule. Vreți să veniți la cină, conașule, vă rog?

— Nu; astă-seară nu vin acasă. Dorm în fabrică. Așa că încuie ușile și spune-i stăpânei tale să se culce.

Se întoarse.

— V-ați chivernisit bine gospodăria, observă Malone aprobator, în timp ce, cu obrazul său prelung. la fel de aprins ca și tăciunii asupra cărora se apleca și întorcea de zor cotletele de berbec. Nu sunteți sub papuc, ca bietul Sweeting; un om - hait! — ce mai stropește grăsimea asta, na-a ars pe mână - sortit să fie condus de femei. Dumneavoastră și cu mine, Moore - luați-o pe asta, că-i rumenită și mustoasă - dumneavoastră și cu mine n-o să lăsăm să cânte găina în casă, când ne-om însura.

— Știu și eu - nu m-am gândit niciodată la asta.

dacă găina e frumoasă și te-nțelegi cu ea, de ce nu?

— Cotletele sunt numai bune de mâncat; punciu e gata?

— Uitați un pahar, gustați. Când s-o întoarce Joe Scott cu flăcăii lui, le facem și lor parte din ptnei, dacă aduc războaiele nevătămate.

Malone deveni foarte exuberant în timpul cinei; râdea cu poftă de orice fleac, făcea glume proaste și după aceea se aplauda singur, într-un cuvânt era gălăgios fără nicio noimă. Domnul Moore, dimpotrivă, rămase la fel de tăcut ca și înainte. Este timpul, cititorule, să ai cât de cât o idee despre înfățișarea acestui om; mă voi strădui să o schițez în timp ce stă la masă.

Este ceea ce ai numi probabil, la prima vedere, un ins cu o înfățișare ciudată, căci arată slab, oacheș, gălbejit la față, cu un aer de străin, cu părul de culoare închisă, căzut în șuvițe neglijente peste frunte; pare să-și piardă puțin timp cu toaleta, căci altfel și l-ar potrivi cu mai mult gust. Nu-și dă seama, s-ar zice, că are trăsături fine, limpezi, dăltuite simetric și regulat, ca de meridional; nici cel care îl privește nu observă acest lucru decât după o cercetare amănunțită, căci. O neliniște întipărită pe față și obrajii supti fac ca frumusețea să fie adumbrită de o expresie de îngrijorare.

Ochii sunt mari, gravi și cenușii; expresia lor este concentrată și meditativă, mai mult iscoditoare decât blândă, mai mult gânditoare decât senină. Când buzele i se întredeschid într-un zâmbet, chipul său e plăcut – nu că ar fi deschis sau voios nici chiar atunci, dar simți influența unui anumit farmec liniștit, care sugerează, fie cu temei, fie înșelător, o fire grijulie, poate chiar duioasă; sugerează simțăminte menite a crea o plăcută viață de familie: răbdare, îngăduință, poate devotament.

Este încă tânăr – nu are mai mult de treizeci de ani; e înalt de stat și zvelt. Felul său de a vorbi supără; are un accent străin care, în ciuda unei neglijențe studiate în pronunție și dicțiune, zgârie urechea unui britanic, și mai cu

seamă a unui om din Yorkshire.

Într-adevăr, domnul Moore nu era decât pe jumătate britanic, și nici măcar atât. Dinspre partea mamei, se trăgea din strămoși străini și fusese el însuși născut și în parte crescut pe, pământ străin. O corcitură de felul său are, probabil, în multe privințe și sentimentele amestecate și nelămurite – patriotismul, de pildă; fără îndoială că era incapabil să se atașeze de partide, de

'secte, chiar și de climate și obiceiuri. Nu este exclus să fi avut tendința de a-și izola persoana de orice comunitate în mijlocul căreia soarta îl aruncase vremelnic și să fi simțit că cea mai mare înțelepciune din partea sa este să slujească interesele lui Robert Gerard Moore și să facă abstracție de considerațiuni de ordin filantropic pentru binele obștesc, de care îl socotea pe numitul

Gerard Moore în mare măsură detașat. Comerțul era chemarea ereditară a domnului Moore – familia Gerard din Anvers se ocupa de două secole înapoi cu negustoria. Fuseseră pe vremuri negustori bogați, dar se abătuseră și asupra lor nesiguranța și încurcăturile bănești;

niște speculații dezastruoase șubreziseră pe încetul temeliile creditului de care se bucurau și timp de doisprezece ani casa se clătinase din încheieturi; iar în cele din urmă, sub izbitura Revoluției Franceze, se prăbușise în totală ruină. În cădere trăsesese după sine și firma

Moore din Anglia și Yorkshire, strâns legată de casa din Anvers; iar Robert Moore, un membru al firmei engleze, care locuia în Anvers, se căsătorise cu Hortense Gerard, în nădejdea că tânăra sa soție avea să moștenească partea din negoț pe care o deținea tatăl ei,

Constantine Gerard. Moștenise, după cum am văzut, doar partea sa din datoriile firmei; și acest pasiv, deși reglementat printr-o înțelegere cu creditorii, fusese primit, la rândul său – (spuneau unii) – drept moștenire de către fiul ei Robert, care năzuia ca într-o bună zi să-și onoreze în întregime creanțele și să reclădească ruinata casă Gerard Moore, cel puțin pe măsura măreției din trecut. Se bănuia

chiar că Robert își pusese mult la

inimă cele întâmplare cândva, și dacă o copilărie petrecută alături de o mamă ursuză, sub spectrul năpastei ce stătea la pândă, și o tinerețe înecată și pălită de revărsarea nemiloasă a furtunii se poate întipări dureros în minte, în mintea *lui* se întipărise probabil nu cu litere de aur.

Oricât de mărețe ar fi fost planurile de refacere pe care le nutrea, nu-i stătea în putere să folosească mijloace importante pentru înfăptuirea lor; era nevoit să se mulțumească doar cu izbinzi mărunte. Când veni în Yorkshire, el - ai cărui strămoși fuseseră proprietari de antrepozite în porturi și de fabrici în orașele din inima țării, avuseseră reședință în oraș și conac la țară - nu.

văzu altă cale deschisă înainte-i decât să închirieze o fabrică de postav într-un colț uitat de Dumnezeu dintr-un uitat de Dumnezeu colț de țară; să-și ia ca locuință o vilioasă alăturată și să adauge la proprietatea sa, ca pășune pentru cal și spațiu pentru ramele de uscat postavul, câteva pogoane din pământul povârnit și gloduros ce mărginea vâlceaua pe unde susura firul de apă, folosit de fabrica lui. Toate acestea le obținuse cu o chirie destul de ridicată

(căci erau vremuri grele de război și toate se scumpiseră) de la curatorii domeniului Fielthead, pe atunci proprietatea unui minor.

La vremea când încep cele istorisite aici, Robert Moore trăia de doi ani în acest ținut, timp în care se dovedise înzestrat cel puțin cu darul hărniciei. Căscioara prăpădită o prefăcuse într-o vilioasă curată și aranjată cu mult gust. Pe un petic din pământul acela accidentat amenajase o grădină pe care o cultiva cu neobișnuită, chiar flamandă grijă și meticulozitate. Cât despre fabrică, o clădire veche și înzestrată cu mașini vechi, demodate și fără randament, Moore își manifestase cel mai profund dispreț față de organizarea și utilarea ei; scopul său fusese

să întreprindă o reformă radicală, pe care o și înfăptuise pe cât i-a îngăduit modestul capital de care dispunea; iar acest capital firav și ce piedică însemna el pentru mersul său înainte îi otrăvea cumplit sufletul. Moore voia să meargă tot înainte: „înainte!“ era deviza săpată în sufletul său; dar sărăcia îl ținea în frâu; uneori (ca să vorbim la figurat) făcea spume la gură când dârlogii se strângeau prea tare.

În această stare de spirit fiind, nu te puteai aștepta din partea lui să stea să judece dacă mersul său înainte era sau nu dăunător altora. Nefiind de prin partea locului, și nici stabilit de multă vreme aici, nu s-a sinchisit în destulă măsură. Când noile invenții i-au aruncat pe drumuri pe bătrânii muncitori, nu s-a întrebat niciodată de unde își agoniseau pâinea cea de toate zilele cei cărora nu l mai plătea leafă săptămî. Na, și în această nepăsare semăna cu mii de oameni față de care înfometajii din Yorkshire păreau să aibă pretenții mai dârze.

Perioada despre care scriu era o perioadă întunecată din. Istoria britanică, mai cu seamă din istoria provinciilor de miazănoapte. Războiul era atunci în toi.

Europa întreagă se afla angajată în luptă. Anglia, dacă nu istovită, era uzată după ce rezistase îndelung—da, și jumătate dintre oameni erau și ei istoviți și cereau cu glas tare pace în orice condiții. Onoarea națională ajunsese doar o vorbă goală, fără niciun preț în ochii multora, căci ochii le erau împăienjeniți de foame; și pentru o fărâma de pâine și-ar fi vândut și dreptul la viață.

„Ordinele ministeriale”, provocate de decretele din Milano și Berlin ale lui Napoleon și interzicând puterilor neutre să aibă legături comerciale cu Franța, lovind direct America, lipsiseră comerțul de lână al Yorkshireului de principala sa piață de desfacere și aduseseră această provincie în pragul ruinei. Măruntele piețe străine, ca Brazilia, Portugalia, Sicilia, erau suprasaturate și refuzau să mai primească altă marfă, având stocuri excedentare care acopereau consumul pe doi ani.

În toiul acestei crize, în manufacturile producătoare de

textile din nord se introduseseră anumite invenții în materie de mașini, care, reducând mult numărul muncitorilor, aruncaseră mii de oameni pe drumuri și-i lăsaseră fără mijloace statornice de trai. La toate acestea se mai adăugase și o recoltă proastă. Deznădejdea ajunsese la culme. Puterea de rezistență, prea greu încercată, întindea o mână frățască răzvrătirii. Un fel de cutremur moral se simțea mocnind sub colinele comitatelor din miazănoapte. Dar, așa cum se întâmplă de obicei în asemenea cazuri, nimeni nu dădea prea mare atenție. Când într-un oraș industrial a izbucnit o revoltă din pricina lipsei de alimente, când o fabrică de postav a fost incendiată și a ars până în temelii, sau când casa unui manufacturier a fost atacată, mobila i-a fost aruncată în stradă și familia silită să fugă pentru a scăpa cu viață, autoritățile locale au luat sau n-au luat oarecari măsuri restrânse: câte o căpetenie de ceată cădea în mâna puterilor, sau de cele mai multe ori era lăsată să scape; ziarele înserau câte o notiță despre asemenea întâmplări, și cu asta incidentul se încheia. Cât privește pe cei care aveau de suferit, a căror singură moștenire era munca și care pierduseră această moștenire – oamenii ce nu puteau găsi de lucru, și prin urmare, nu puteau căpăta leafă, și prin urmare nu-și puteau agonisi pâinea – aceștia erau lăsați să sufere mai departe, lăsați astfel poate pentru totdeauna: nu era cazul să oprești mersul înainte al invențiilor, să dăunezi științei, împiedicându-i progresul. Războiul nu putea fi încheiat, nu se putea ivi de nicăieri vreo cale de îndreptare a lucrurilor și deci nu exista nicio speranță – așa că cei fără de lucru își trăiau destinul: mâncau pâinea și beau apa amarului.

Mizeria zămislește ură. Oamenii aceștia chinuți urau mașinile, încredințați fiind că de le iau pâinea de la gură; urau clădirile ce adăposteau acele mașini; îi urau pe manufacturieri, proprietarii acelor clădiri. În parohia Briarfield, de care ne ocupăm acum, Hollow's Mill<sup>1</sup> era lăcașul cel mai detestat; Gerard Moore, în dubla sa calitate de semivenetic și promotor fără rezerve al



progresului tehnic, omul cei mai detestat. Și poate că a fi îndeobște urât de oameni se potrivea mai bine cu temperamentul lui Moore decât altminterea, mai ales când avea credința că pricina pentru care îl urau era un lucru drept și folositor; or, și acest sentiment de a. Înt bătaios îl însuflețea în noaptea de care vorbim, , ? a cum ședea în biroul său așteptând sosirea furgoanelor încărcate cu războaie. Vizita lui Malone și tovărășia lui îi veniseră probabil foarte peste mână: ar fi preferat să stea singur, căci îi plăcea singurătatea tăcută, mohorită, nesigură. Pușca lui de paznic i-ar fi ajuns ca tovarăș; torentul, de jos din vgfpea, cu apele lui învolburate, ar fi revărsat vorbele cele mai plăcute auzu--1 lui său.

De vreo zece minute fabricantul îl urmărea cu privirea cea mai ciudată din lume pe tânărul preot irlandez care se servea din pun ci ca la el acasă, când deodată căutătura neclintită a ochilor acelora cenușii se schimbă, ca și cum o altă vedenie se arătase între ei. Și Malone. Mor, ore ridică o mână.

— *Chut!* zise el după moda lui franțuzească, atunci când Malone făcu zgomot cu paharul.

Trase o clipă cu urechea, apoi se ridică, își puse pălăria și ieși pe ușă.

Noaptea era liniștită și întunecată, părând ca încremenită; apele însă curgeau bogat, bolborosind; revărsarea -lor suna ca un potop în tăcerea aceea deplină, însă auzul lui Moore prinse alt zgomot - foarte îndepărtat, dar totuși deosebit - frânt și dur - pe scurt, sunetul unor roți grele hurducându-se pe un drum pietruit. Se întoarse în birou și aprinse un felinar, cu care străbătu curtea fabricii și începu să deschidă porțile.

Veneau furgoanele cele mari; se auzeau potcoavele greoaie ale cailor pleoscăind prin noroi și prin apă.

Moore strigă spre ei:

— Hei, Joe Scott i Toate bune?

Joe Scott era probabil prea departe ca să audă

întrebarea; nu dădu niciun răspuns.

— Toate bune? Răspunde! strigă Moore din nou, când botul ca de elefant al calului înaintaș aproape că se atinse de nasul lui.

Cineva sări jos din primul furgon; o voce strigă tare j

— Da, da, diavole, toate-s bune! Le-am sfărâmat.

Și se auzi zgomot de pași ce fugeau. Furgoanele rămaseră pe loc; erau acum părăsite.

— Joe Scott!

Niciun. Joe Scott nu răspunde.

— Murgatroyd! Pighills! Sykes!

Nimic! Domnul Moore ridică felinarul și se uită în căruțe. Nu se aflau în de nici oameni, nici mașini; erau goale și părăsite.

Adevărul e că domnul Moore își iubea mașinile; riscase ultimul său capital ca să cumpere ramele și cuțitele pe care le așteptase în noaptea asta; speculații extrem de importante pentru interesele sale depindeau

de rezultatele pe care aveau să le aducă noile mașini. Unde erau?

Cuvintele „Le-am sfărâmat!“ îi răsunau încă în urechi. În ce fel îi afecta catastrofa? La lumina felinarului pe care-l ținea în mână i se vedeau bine trăsăturile, destinse acum într-un zâmbet bizar - zâmbetul omului cu tărie de caracter ajuns în viață la o răscruce unde această tărie se cere pusă la încercare, când trebuie făcut marele efort sub care calitățile lui vor rezista sau se vor frânge. Rămase însă mut, și chiar nemișcat, fiindcă, în clipa aceea, nu știa nici ce să spună, nici ce să facă.

Așeză felinarul pe pământ și stătu cu brațele încrucișate pe piept, privind în jos și cugetând.

Un cal bătu din copită a nerăbdare și Moore își ridică deodată privirile: în clipa aceea zări ceva ca 'o pată albă pe unul din hamuri. Cercetată la lumina felinarului, se dovedi a fi o hârtie împăturită - un răvaș. Pe deasupra nu avea nicio adresă: dar înăuntru purta titlul:

„Devolui de la Hollow’s Miln“.

Nu vom reproduce ortografia textului, care era foarte ciudată, ci îl vom traduce pe înțelesul cititorilor. Scria așa:

„Mașinile tale blestemate sunt făcute țândări pe Stilbro’ Moor<sup>4</sup>, și oamenii tăi zac legați de mâini și de picioare în șanțul de lângă drum. Primește asta ca un avertisment din partea unor oameni flămânzi și care se întorc la nevestele și la copiii lor flămânzi după ce au săvârșit această faptă. Dacă îți iei alte mașini sau dacă faci și mai departe ce ai făcut’până acum, vei mai auzi de noi. Ia seama!“

„Voi mai auzi de voi? Da; voi mai auzi de voi, și voi o să mai auziți de mine. Stau eu de vorbă imediat; veți auzi de mine chiar acum pe Stilbro’ Moor.“

După ce duse furgoanele în curte, se îndreptă în graba mare spre vilizoară. Deschizând ușa, adresă câteva cuvinte, repede, dar calm, celor două femei care îi ieșiseră în întâmpinare pe coridor. Liniști îngrijorarea vădită a uneia dintre de, printr-o relatare succintă și atenuantă a celor întâmplare; celelalte îi spuse:

— Du-te în fabrică, Sarah - poftim cheia - și trage clopotul cât poți de tare; după aceea ai să faci rost de încă un felinar și-ai să mă ajuți să iluminez fațada.

Întorcându-se la cai, îi deshămă, le dădu tainul și îi băgă în grajd pe cât de grăbit pe atât de grijuliu, oprindu-se din vreme în vreme să audă când va începe să bată clopotul. Acesta se porni îndată, cu o bătaie neregulată, dar iscând o larmă asurzitoare, ce îți dădea fiori; dangătul grăbit, neliniștit suna mai înfricoșător decât dacă alarma ar fi fost dată de o mână pricepută.

În noaptea aceea liniștită, la ceasul acela neobișnuit, răzbatea până-n depărtări. Mușterii din hanul Casa roșie tresăriră auzind dangătul; și declarând că „nu-i de-a bună la Hollow’s Miln“, cerură felinare și porniră cu grabire într-acolo, toți grămadă. Dar nici n-apucară să se îmbulzească

---

4 In traducere : Mlaștinile de la Stilbro’.

în curte purtind în mâini felinarele lor aprinse, când se auzi tropot de cai și un omuleț cu pălărie preoțească, șezând drept în spinarea unui căluț mițos, înaintă domol, urmat de un aghirotant călare pe un cal mai voinic.

Intre timp, domnul Moore, după ce își adăpostise în grajd caii de la furgoane, își însăilase calul de călărie și ajutat de Sarah, slujnica, aprinsese lămpile în fabrică, a cărei fațadă prelungă și lată strălucea în acel timp ca la mare sărbătoare, aruncând în curte destulă lumină pentru a înlătura orice teamă de vreo confuzie ce s-ar fi putut isca din pricina întunericii. Începuse să se audă un murmur adânc de voci. Domnul Malone ieșise în cele din urmă din birou, după ce luase în prealabil precauția de a-și cufunda capul în vasul de piatră plin cu apă; și această precauțiune, împreună cu spaima neașteptată, aproape că îl readuseră în posesia acelor facultăți pe care, în parte, puncii le risipise. Stătea cu pălăria pe ceață și cu ciomagul strâns zdravăn în pumnul mâinii drepte, răspunzând cam aiurea întrebărilor venite din partea grupului proaspăt sosit de la Casa roșie. În clipa aceasta apăru domnul Moore și dădu îndată cu ochii de pălăria preoțească și de căluțul mițos.

— Ei, Moore, ce treabă ai să ne dai? M-am gândiți că poate ai nevoie de noi în noaptea asta, de mine și de hatmanul de-aici (bătând căluțul pe grumaz), și de Tom cu bidiviul lui. Când ți-am auzit clopotul, n-ani knai. Putut sta locului; l-am lăsat pe Boulby să-și termine cina singur; dar unde-i vrăjmașul? Nu văd nici

o mască și nicio față smolită pe-aici; și nici geamuri sparte n-ai. Ai fost atacat sau te aștepti să fi?

— Cât uși de puțin! Nici n-am fost, nici un mă aștept să fiu, răspunse Moore cu răceală. Am poruncit să se tragă clopotul fiindcă vreau ca doi-trei vecini să stea aici, în lăollow, în timp ce eu cu o mână de oameni o să ne ducem la Stilbro' Moor.

— La Stilbro' Moor! Pentru ce! Ca să ieși în întâmpinarea furgoanelor?

— Furgoanele au sosit acasă acum un ceas.

— Atunci toate-s bune. Ce mai vrei?

— Au venit goale, iar Joe Scott și ai lui au fost lăteați în câmp, împreună cu mașinile. Citește zmângâlitura asta.

Domnul Helstone luă și parcurse biletul al cărui conținut a fost reprodus mai sus.'

— Hm! Te-au tratărisit cum îi tratărisesc și pe alții.

Dar nefericiții aceia din șanț așteaptă ajutor cu oarecare nerăbdare, cred: e o noapte cam umedă pentru asemenea culcuș. Eu și Tom te însoțim; Malone poate să stea locului și să aibă grijă de fabrică: dar ce-i cu el?

Parcă-i cu ochii ieșiți din cap.

— A mâncât un cotlet de berbec.

<sup>1</sup> — Așa! Peter Augustus, fii cu luare-aminte. În noaptea asta să nu mai mănânci cotlete de berbec. Ești lăsat aici comandant peste toate – o misiune de mare cinste.

— Mai rămâne cineva cu mine?

— Oricine pofteste din adunarea aci de față. Flăcăi, câți dintre voi vreți să rămâneți aici și câți vreți să mergeți o bucată de drum cu mine și cu domnul Moore spre Stilbro', ca să venim în ajutor câtorva oameni care au fost pândiți și atacați de cei ce distrug războaiele de țesut?

Numai trei se oferiră să meargă, ceilalți preferind să stea locului. Când domnul Moore încăleca, parohul îi întrebă în șoaptă dacă a încuiat cotletele de berbec, ca să nu le găsească Augustus. Patronul dădu din cap încredințându-l că da, și grupul salvator se puse în mișcare.

CAPITOLUL HI

## **Domnul Yorke**

— După cât se pare, buna dispoziție depinde în tot atâta măsură de starea de lucruri dinăuntru cât și de starea de lucruri din afara și din jurul nostru. Fac această remarcă banală, întrueât știu din întâmplare că domniile Helstone și Moore au ieșit pe poarta fabricii, în fruntea acelu grup atât de puțin numeros, aflându-se în cea mai bună dispoziție cu putință. Când razele unui felinar (cei trei pedestrii purtau fiecare câte unul) se abătură peste

fața domnului Moore, se zări o flăcăruie neobișnuită, pentru că era zglobie, jucându-i în ochi și o vioiciune nou-întâlnită răspândindu-se pe chipu-i sumbru;

iar când razele felinarelor luminară fața parohului, trăsăturile sale aspre se dezvăluiră într-un zâmbet larg, iradiind bună dispoziție. Totuși, veți socoti că o noapte cu burniță, o expediție întrueât va plină de primejdii nu erau împrejurări menite să-i însuflețească pe cei expuși umezelii și porniți într-o asemenea aventură. Dacă vreunul sau mai mulți inși din ceata celor care făcuseră isprava de la Stilbro' Moor ar fi zărit acest grup, nu mică le-ar fi fost plăcerea de a-l împușca dindărătul unui zid pe oricare dintre conducătorii lui; și aceștia o știau bine; iar adevărul este că fiind amândoi bărbați cu nervi de oțel și inimi neînfricate, se simțeau măguliți de un astfel de gând.

r

Îmi dau seama, cititorule, și nu e nevoie să-mi reamintești, că e lucru îngrozitor ca un preot să se arate pornit pe război; îmi dau seama că s-ar cuveni să fie un om al păcii. Mi-am făurit o oarecare idee, oricât de vagă, despre menirea ce-i revine în lume unei fețe bisericesti și îmi amintesc limpede al cui slujitor este, al cui cuvânt îl propovăduiește, a cui pilda s-ar cădea s-o urmeze;

totuși, oricum ar fi, dacă ești unul dintre aceia care-i urăște pe popi, nu te-aștepta din parte-mi să te însoțesc pas cu pas pe drumul tău povârnit, întunecat, necreștinesc; să nu te aștepți din parte-mi să mă alătur anatemei tale cumplite, atât de înguste și totodată atât de cuprinzătoare – adică să mă alătur pizmei tale înveninate, atât de pornite și atât de nesocotite, împotriva „sutanei“; să-mi înalț ochii și mâinile asemenea unui Supplehough, sau să-mi umflu plămâni alături de un Barraclough, ca să-mi arăt ura și disprețul față de diabolicul paroh din Briarfield.

Nu era nici pe departe diabolic. Pur și simplu își greșise cariera – atâta tot: ar fi trebuit să. Ajungă soldat, dar împrejurările îl făcuseră preot. În rest, era un omuleț conștiincios, cu minte robustă, cu mână neîndurătoare,

viteaz, sever, implacabil, cucernic; un om aproape lipsit de m.i.lă și de duioșie, plin de prejudecăți și rigid; dar un om credincios principiilor sale – cinstit, înțelept și sincer. Mi se pare mie, cititorule, că nu poți croi totdeauna oamenii pe măsura profesiei lor și deci nu se cade să-i afurisești pentru că acea profesiune atârnă câteodată pe ei în chip dizgrațios; nici eu nu-l

voi afurisi pe Helstone, cât era el de soldățoi în' haine preoțești. Cu toate acestea mulți dintre enoriași îl blestemau, după cum alții îl adorau, așa cum se întâmplă adesea cu oamenii care arată părtinire în prietenie și venin în dușmănie; care sunt deopotrivă atașați principiilor și credincioși prejudecăților.

Fiind amândoi într-o excelentă bună dispoziție și uniți deocamdată întru îndeplinirea unei misiuni comune, te-ai fi așteptat să-i auzi pe Helstone și Moore discutând prietenește în vreme ce călăreau unul lângă altul. Nici pomeneală! Acești doi bărbați, amândoi cu firi tare irascibile, rareori veneau în contact fără să se înțepe unul pe altul. Între ei mărunul discordiei era deseori războiul.

Helstone rămânea un *tory* cu principii statornice (existau și *tories* în zilele acelea), iar Moore era un *whig*<sup>2</sup>

Înverșunat – *whig* cel puțin în ce privește opoziția față de partidul războinic, întrueât chestiunea războiului afecta propriile sale interese; și. Numai în privința aceasta își exprima el cât de cât o părere asupra politicii britanice, îi plăcea să-l scoată din sărite pe Helstone mărturisindu-și credința în invincibilitatea lui Bonaparte, luând peste picior Anglia și Europa în legătură cu neputința eforturilor de a-i rezista acestuia și exprimându-și cu sânge rece părerea că era preferabil să i se cedeze mai curând decât prea târziu, de vreme ce până la urmă tot avea să zdrobească orice adversar și să ajungă singurul stăpânitor.

Helstone nu putea să suporte asemenea păreri; numai din considerentul că Moore era un fel de proscris și de venetic și că nu avea decât pe jumătate sânge britanic care să îndulcească veninul străin ce-i rodea măruntaiele,

se îndupleca să-l asculte fără să simtă dorința de a-i bate cu vergile. Și mai era un lucru care-i atenua intrucâtva dezgustul: anume, un sentiment de comuniune față de tonul îndârjit cu care erau susținute aceste idei, și de respect față de tenacitatea înverșunării lui Moore.

Când ceata coti pe șoseaua dinspre Stilbro', dădu piept cu un vânt destul de puternic; ploaia îi biciuia în obraji. Moore își stâmise însoțitorul și mai înainte, iar acum, înviorat de vântul aspru și poate iritat de burnița pișcătoare, începu să-l necăjească.

— Te mai bucură veștile din Peninsulă 1? întrebă el.

— Ce vrei să spui? i-o întoarse morocănos parohul.

— Mai ai încredere în acel Raal care este Lordul

Welâington?

— Cum adică?

— Tot mai crezi că acel idol cu chip de lemn și inimă de piatră al Angliei are puterea să reverse din ceruri foc menit să mistuie bogata jertfă de neam franțuz pe care vreți să i-o aduceți?

— Cred că Welâington are să-i azvârle pe mareșalii lui Bonaparte în mare, în ziua când va catadicsi să ridice brațul.

— Dar, stimate domn, nu se poate să vorbești serios. Mareșalii lui Bonaparte sunt oameni mari, care acționează sub îndrumarea unei minți superioare, atotputernice; Welâington al dumitale este cel mai tipic dintre câți tamburi-majori anosti există pe lumea asta, și mișcările lui lente de manechin sunt și mai împiedicate din pricina unui guvern de ignoranți.

— Welâington este sufletul Angliei. Welâington este apărătorul potrivit al unei cauze bune; vrednicul reprezentant al unei națiuni puternice, hotărâte, cinstite și cu scaun la cap.

I Adică din Peninsula iberica (Portugalia și Spania) unde Wellington lupta împotriva trupelor invadatoare napoleoniene.

— Cauza dumitale bună, pe cât înțeleg eu, este pur și



simplic readucerea nevolnicului și scârbosului acelaia de Ferdinand pe un tron pe care l-a făcut de rușine; vrednicul dumitale reprezentant al unui popor cinstit este un geambaș tâmp la minte, care acționează pentru un fermier încă și mai cretin; iar împotriva acestora stau aliniată supremația victorioasă și geniul invincibil.

— Împotriva legitimității stă aliniată uzurparea; împotriva modestei, simplei, drepte și vitezei rezistențe față de asuprirea brutală stă aliniată ambiția de a poseda, lăudăroasă, cu limbă înfurcată, egoistă și trădătoare. Dumnezeu să-i apere pe cei drești!

— Dumnezeu îi apără adeseori pe cei puternici.

— Cum! Oare acea mână de nefericiți care ajunseseră fără să se ude la picioare pe malul asiatic al Mării Roșii erau mai puternici decât oastea vrăjmașilor înșirată pe malul african? Erau mai mulți la număr? Erau mai bine înarmați? Într-un cuvânt, erau mai de temut? Să nu vorbești, Moore, că ai să spui o minciună; știi bine că ai să spui o minciună. Erau o biată adunătură de robi sleiți de puteri. Îi asupriseră tiranii vreme de patru sute de ani; o firavă amestecătură de femei și copii alcătuiau, la drept vorbind, rândurile lor rare; stăpâni, care răgeau că-i vor urmări peste marea despicată, erau o șleahță de necredincioși îmibuibați, la fel de puternici și de sângeroși ca leii deserturilor. Erau înarmați, încălărați, și aveail și care de luptă; bieții urmăriți umblau pe jos; prea puțini dintre ei, fără doar și poate, aveau arme mai bune decât cârjele de păstori sau sculele de zidari; însuși blândul și puternicul lor conducător nu avea decât un toiag. Dar ia aminte, Robert Moore, dreptatea era de partea lor; Dumnezeul bătăliilor era de partea lor. Crima și arhanghelul căzut erau generalii ostașilor împăratului, și care dintre ei a izbândit? Știm prea bine:

„Domnul a mântuit în ziua aceea poporul său din mâna vrăjmașilor și dreptcredincioșii i-au văzut pe păgâni morți la țărnul mării\*; da, da: „Talazurile i-au acoperit, au căzut la fund ca un bolovan”. Mâna dreaptă a Domnului s-a arătat strălucită prin putere; mâna dreaptă a Domnului l-a

sfârâmat pe vrăjmaș în bucăți!

— Ai dreptate, numai că nu ții seama de paralela adevărată. Franța este ceata robilor sloboziți, și Napoleon esto blândul și puternicul conducător. Europa, cu bătrânele și îmbuibatele ei imperii, cu putredele ei dinastii, este asupritorul cel corupt: viteaza Franță întruchipează cele Douăsprezece Triburi, iar proaspătul și vigurosul Uzurpator, Păstorul din Horeb.

— Mi-e și silă să-ți răspund.

În consecință Moore își răspunse singur - mai binezis adăugă la ceea ce tocmai spusese o observație suplimentară, cu voce puțin mai scăzută:

— O, în Italia a fost la fel de mare ca un. Profet. Era tocmai ce trebuia acolo - vrednic să înțieze și să Organizeze măsuri pentru regenerarea națiilor. Și astăzi stau și nu mă dumiresc cum a putut învingătorul de la Lorii să se coboare până la a deveni împărat - impostor vulgar și imbecil! — și mai rău decât asta, cum a putut un popor care s~a numit odată republican să decadă iar la treapta de simpli robi. Disprețuiesc Franța în Dacă Anglia ar fi înaintat cât Franța pe drumul civilizației, nu ar fi dat înapoi în chip atât de nerușinat.

— Doar nu vrei să spui că imbecila Franță imperială e mai rea decât sâhgeroasa Franță republicană? întrebă aprig Helstone.

— Nu vreau să spun nimic: dar pot gâncli ce poftesc, știi, domnule Helstone, atât despre Franța cât și despre Anglia; și despre revoluții și regicide și restaurări în general; și despre dreptul divin al regilor, pe care îl susții adesea în predicile dumitale, și despre îndatorirea de a nu te împotrivi, și caracterul binefăcător al războiului, și...

Fraza domnului Moore fu aici scurt întreruptă de huruitul zorit al unei gabriolete și de oprirea ei bruscă în mijlocul drumului. Atât el cât și parohul fuseseră prea adânciți în discuție ca să bage de seamă că se apropie, până ce nu ajunse chiar lângă ei.

— Ei, patroane, au ajuns acasă furgoanele? întrebă o

voce din vehicul.

N-o fi Joe Scott?

— Ba el îi! răspunse altă voce; căci în gabrioletă se aflau două persoane, după cum se vedea în licărul felinarului acesteia. Oamenii cu felinarele rămăseseră în urmă sau. Mai bine-zis, cei doi călăreți o luaseră înaintea pedestrașilor. Da, domnule Moore, Joe Scott e. Ți-l aduc înapoi într-un hal fără hal. L-am găsit printre mlaștinile de colo, pe e și încă trei. Ce-mi. Dai. Pentru că îl aduc înapoi?

— Cum ce? Mulțumirile mele, cred: căci un era mai de ispravă ca el n-aș fi putut pierde. Dumneata; ești, nu-i așa. Domnule Yorke, după glas?

— Da, băiete, eu sunt. Veneam spre casă de la târg din Stilbro' și când ajung în mijlocul câmpului, dând bice și gonind ca vântul (căci, cum se zice, trăim vremuri de primejdie datorită unei eărnuiri proaste), aud un geamăt. Mă opresc în îpe; alții ar fi dat bice și mai cu nădejde, numai că eu n-am de ce mă teme, după câte știu. Nu cred să fie om prin părțile astea care să vrea. Să-mi facă vreun rău – sau dacă. Ar încerca, i-aș plăti cu vârf și îndesat. Zic: „S-a întâmplat ceva rău. Earecuiva?” – „S-a întâmp at”, răspunde unul, vorbind parcă din măruntaiele' pământul ui. — „Ce anume? Zii mai repede! “ îi poruncesc eu. — „Nimic alta decât că zăcem patru inși aici îa șamț”, zice Joe liniștit cum nu se mai află. Le-o-ntorc eu: „Rușine să le fie! u și-i poftesc să se scoale și să se miște de-aeolo, că de un, îi mingii cu câteva bice; fiindcă gândeam că sunt toți beți. — „Ne-am fi sculat noi încă de acum un ceas, dar ne-au legat cu funia”, zice Joe. Repede m-am dat jos și le-am tăiat legăturile cu briceagul. Scott s-a suit cu mine în gabrioletă să-mi povestească cum s-a întâmplat, iar ceilalți vin în urmă pe cât îi țin picioarele.

— Îți sunt mult îndatorat, domnule Yorke.

— Ce spui, băiete?! Știi bine că nu-mi ești. Oricum, iată-i și pe ceilalți că se apropie. Ei, Doamne, uite încă o ceată cu lumini în ulcioare, ca armata lui Ghedeon \*, și cum îl avem și pe preot cu noi – seara bună, părinte

Helstone! — stăm destul de bine.

Părintele Helstone întoarse foarte, foarte țeapăn biîăteța celui din gabrioleță. Și acela continuă:

— Suntem unsprezece bărbați zdraveni, și avem și călărime și care de luptă cu noi. Numai să dăm piept cu câți va dintre derbedeii ăștia nemâncafi de sfarmă mașinile, că am câștiga o victorie de pomină;. Fiecare dintre noi ar putea fi un Welîington – asta ca să-ți fac plăcere dumitale, părinte Helstone! Și ce de-a baliverne ar mai apărea în jurnale! Briarfield ar ajunge de pomină. Dar eu zic că măcar în *Stilhro' Courâer* tot publicăm o co-

Ero'. I din *Vechiul Testament*.

n

Ioană și jumătate despre -treaba asta – la mai puțin nici un mă gindesc.,

— Îți făgăduiesc că mai puțin nici un va fi, domnule Yorke, căci articolul îi voi scrie eu însumi, replică parohul.

— Foarte bine! Negreșit! Și ai grijă să ceri cu strășnicie ca cei care au sfărâmat războaiele și l-au legat pe Joe Scott să fie spânzurați – fără preot. Asta-i treabă de spânzurătoare, sau ar trebui să fie; nu încape îndoială.

— Dacă ar fi să-i judec eu, le-aș face scurtă spovedania! strigă Moore. Dar de rândul acesta am de gând să-i las în pace; n-au decât să-ntindă coarda cât mai mult, sigur fiind că până la urmă au să se spânzure cu ea.

— Îi lași în pace, nu, Moore? Făgăduiești?

— Să făgăduiesc! Nu. Tot ce vreau să spun e că n-am . Să-mi dau prea multă osteneală să-i prind; dar dacă îmi pică vreunul în mână...

— Ai să pui mâna pe el, fără-ndoială; dar ai prefera ca ăștia să facă ceva mai rău decât să oprească un furgon – și-abia după aceea să te răfuiești cu ei. Ei, dar să nu mai vorbim despre asta deocamdată. Am ajuns la ușa mea, domnilor, și sper că domniile-voastre și restul oamenilor îmi veți trece pragul; n-o să strice nimănui o mică gustare.

Moore și Helstone se opuseră acestei propuneri ca nefiind trebuitoare; dar cu atâta curtenie urmară

insistențele, și, pe deasupra noaptea era atât de neprietenosă, iar licărul ferestrelor acoperite cu perdele de muselină de la locuința în fața căreia poposiseră era atât de îmbietor, încât până la urmă se învoiră. Domnul Yorke, după ce coborî din gabrioleță, pe care o lăsă în seama unui om ce apăru dintre acareturi la sosirea sa, îi întovărăși spre casă.

Ați putut băga de seamă că domnul Yorke își schimba întrucâtva felul său de a se exprima; vorbea când cu accent din Yorkshire get-beget, când într-o englezească foarte pură. Și felul său de a se purta era supus unor alternări asemănătoare; putea fi politicos și afabil, și putea fi repezit și grosolan. Condiția sa socială, deci, nu ați putea-o determina ușor după vorbire și purtare; poate că înfățișarea locuinței sale va hotărî aprecierea.

Pe. Oameni îi sfătui s-o apuce spre bucătărie, spunându-le că „se va îngriji să li se servească de. Îndată ceva

de gustare”. Domnii fură poftiți să intre în casă prin ușa ctivă față. Se văzură într-un hol strâmt, căptușit aproape până în tavan cu tablouri; de aici fură conduși într-un salon încăpător, cu un foc măreț ar/, înd în cămin; părea să fie cea mai îmbietoare dintre încăperi, și dacă stăteai s-o cercetezi cu de-amănuntul, efectul înviorător nu scădea. Nu se putea vorbi de splendoare, dar vedeai gust pretutindeni – un gust neobișnuit – gustul, ai zice, al unui om umblat, al unui cărturar și al unui gentleman.

O seamă de priveliști italiene împodobeau pereții; fiecare dintre acestea era un exemplar de adevărată artă; un cunoscător le alesese; erau autentice și. De valoare. Chiar . Și la lumina luminărilor, cerul senin, depărtările estompate, cu văzduhul albastru tremurând între ochi și coline, culorile proaspete și alăturările fericite de umbre și lumini încântau privirea. Subiectele erau toate pastorale, scenele înSORITE. Pe o canapea se afla o ghitară și câieva partituri; mai vedeai camee, splendide miniaturi; un grup

de vase, grecești la înfățișare, pe consolă; cărți frumos rânduite în două dulapuri elegante.

Domnul Yorke își pofti oaspeții să se așeze; apoi sună să se aducă vinul; servitorului care-l aduse îi dădu, ca gazdă grijulie, ordine să se ocupe de ospătarea oamenilor din bucătărie. Parohul rămase în picioare; pare-se că nu-i plăceau cele văzute în jur; și refuză să guste vinul pe care i-l oferi amfitrionul.

— Cum ți-i voia, remarcă domnul Yorke. Soeot că te gândești la obiceiurile orientalilor, părinte Helstone, și nu vrei să bei și să mănânci sub acoperișul meu, de teamă să nu fi silit să ne împrietenim; dar eu nu sunt așa de tipic și de superstițios. Poți să dai de dușcă tot clondirul ăsta, după cum și dumneata poți să-mi oferi o sticlă din cel mai bun vin pe care-l ții în pivnița dumitale, iar eu tot am să mă socotesc liber să-ți stau împotriva de câte ori am prilejul - la fiecare adunare parohială și la fiecare întrunire judecătorească la care ne vom înlâni.

— Este tocmai ce-aș dori din partea dumitale, domnule Yorke.

— Și-acum, spune-mi, părinte Helstone, frumos îți

\  
șade să alergi călare după zurbagii pe o noapte ploioasă, la vârsta dumitale?

— Frumos îmi șade totdeauna să-mi fac datoria; ia? În împrejurarea de față datoria este o plăcere deplină. Să vânez putregaiul este o ocupație nobilă - vrednică până și de un arhiepiscop.

— Vrednică de dumneata, orișicum; dar unde-i diaconul? S-o fi dus să viziteze vreun biet bolnav, sau poat

«  
că vânează și el putregaiul într-altă parte.

— Face de pază la Hollow's Mill.

— Sper că i-ai lăsat un strop de vin, Rob, zise el, întorcându-se spre domnul Moore, ca să-și învârtoșeze curajul? Nu așteptă răspuns, ci continuă repede, adresându-sc tot lui Moore, care se trântise într-un fotoliu

de modă veche, așezat lângă foc: Mișcă-te, Robert! Hai, scoal-te, băiete! Acela-i locul meu. La canapeaua sau alte trei jilțuri, dacă vrei, dar nu pe ăsta; e al meu și al nimănui altul.

— De ce ții așa de mult la jilțul ăsta, domnule Yorke?  
Întrebă Moore, supunându-se ordinului și eliberând alene locul.

— Fiindcă înaintea mea a fost al tatălui meu, și ăsta-i singurul răspuns pe care ți-l dau; iar explicația este la fel de bună ca și cele pe care le dă părintele Helstone îndeobște pentru ideile sale.

— Moore, ești gata de plecare? întrebă parohul.

— Aș! Robert nu-i gata; sau mai bine-zis cu un sunt gata să mă despart de el; nu-i cuminte și trebuie să se îndrepte.

— De ce, domnule? Ce-am făcut?

— Ți-ai făcut dușmani peste tot.

— Și ce-mi pasă mie? Ce-mi pasă mie dacă mitocanii voștri din Yorkshire mă urăsc sau mă simpatizează.

— Vezi, asta el Dumnealui e os de venetic printre noi: taică-său n-ar fi vorbit niciodată așa. Du-te înapoi la Anvers, unde te-ai născut și-ai crescut, *mauvaise tete*!

— *Mauvaise tete vous-măme; je ne jais qve mon devoir: qu'ant a vos lourdauăs de paysans, je m'en moque!*

— *En revanche, mon garçon, nos lourdauăs de paysans se moqueront de toi; sois en certain, răspunse Yorke, voi'-*

bind cu un accent franțuzesc aproape tot atât de pur ca al lui G6rard Moore.

— *Cest bon! Cest bon! Et piiisque cela m'est egal, qite mes arnis ne s'en inquietent pas.*

— *Tes 'ami. S! Oii sont-ils, les ands?*

— *Je fais echo, cu sont-ils? et je suit fort oise que Vecho seul y repond. Au di-able les amis! Je me souviens encore du moment cu mon pere et mes oncles Gerard appellerent autovr d'evx leurs amis, et Dieu sait și les amis se sont empressees â'accourir a leur secours! Tenez,*

*Monsieur Yorke, ce mai. Anii, m'irrite trop; ne m'en pariez plus.*

— *Comme tu poudms?*

Și cu aceasta domnul Yorke tăcu; și în timp ce ședea răsturnat pe spate în jilțul său triunghiular din stejar sculptat, am să profit de ocazie ca să vă schițez portretul acestui gentleman, din Yorkshire. Care. Știa să vorbească limba franceză.

#### CAPITOLUL IV

Domnul Yorke

(urmare)

În toate privințele era, prin excelență, un gentleman din Yorkshire. Avea cam cincizeci și cinci de ani, iasă din pricina părului alb-argintiu, la prima vedere părea și mai bătrân. Fruntea îi era largă, nu înaltă; obrazul proaspăt și plin de sănătate; asprimea nordului i se citea pe trăsături la fel de limpede cum îi răsuna în glas;

fiece amănunt era pe deplin englezesc, fără nicio urmă de tip normand, în nicio privință; avea un chip neelegant, neclasic, nearistocratic. Oamenii subțiri ar îi spus despre chipul lui că e vulgar; oamenii eu scaun la cap l-ar fi calificat drept caracteristic; oamenii cu spirit pătrunzător s-ar fi desfătat observându-i vigoarea, vioiciunea, inteligența - originalitatea aspră dar incontestabilă întipărită în fiecare trăsătură, ascunsă în fiece cută. Totuși fața aceasta rămânea răzvrătită, disprețuitoare și ironică, fața unui om greu de condus și cu neputință de subjugat. De statură mai degrabă înaltă, vânjos și bine făcut, avea în pyrtări o maiestuoasă probitate; în întreaga sa înfățișare nu s-ar fi putut găsi nici măcar o umbră de clovnerie.

Nu-mi vine deloc ușor să schițez înfățișarea domnului Yorke, dar e încă și mai greu să-i arăți firea. Dacă te aștepti cumva, cititorule, să ți se ofere aici Perfectiunea, ori fie și numai un bătrân gentleman binevoitor și milos - te înșeli. Domnului Moore îi vorbise cu oarecare rost și cu oarecare căldură; de aici însă nu trebuie să tragi concluzia că



întotdeauna ceea ce vorbea și gândea era îndreptățit și amabil.

Înainte de toate, domnul Yorke era lipsit de facultatea Venerației – lipsă foarte însemnată și care îl azvârle pe om în mari necazuri în orice loc și în orice împrejurări unde este nevoie de supunere neșovăielnică și ascultare oarbă. În al doilea rând, domnului Yorke îi lipsea facultatea de a-i înțelege pe oameni, cusur care îl văduvește pe om de compasiune; și, în al treilea rând, era prea puțin înzestrat cu facultățile îngăduinței și Idealismului, ceea ce alunga din firea lui seninătatea și blândețea, iar pentru sine însuși împuțina aceste daruri divine, oriunde le-ar fi căutat pe fața pământului.

Lipsa de venerație îl făcea să fie neîndurător față de cei mai mari decât el: regi, nobili și prelați, dinastii și parlamente, instituții dimpreună cu toate activitățile lor, cele mai multe dintre asemenea fapte, forme, drepturi sau pretenții i se păreau o adevărată rușine – toate niște prostii; nu le găsea niciun fel de rost și nu-i procurau nicio satisfacție, socotind că ar fi un câștig evident și nicio pierdere pentru omenire dacă înaltele locuri ocupate ar fi definitiv rase de pe fața pământului și ocupanții lor striviți sub dărâmături. Lipsa venerației îi mai făcea și inima nesimțitoare față de palpitanta desfătare oferită de

admirarea lucrurilor demne de 'admirație; seca mii de izvoare limpezi ale bucuriei; făcea să pălească mii de plăceri adinei. Nu era un necredincios, deși. Nu aparținea nici unei secte; dar credința lui nu putea fi aceea a cuiva care se pricepe să venereze. Credea și în Dumnezeu și în rai; însă Dumnezeu și raiul lui rămâneau acelea ale unui om lipsit de temeri, Imaginație și gingășie.

Slăbiciunea posibilităților sale de înțelegere a oamenilor îl ducea la inconsecvență; în vreme ce propovăduia câteva idei minunate cu privire la îngăduința reciprocă și la răbdare, nutrea față de anumite categorii o antipatie

intolerantă: vorbea despre „popi” și tot ce era înlegătură cu preoții, despre „stăpâni<sup>44</sup> și toate apanajele stăpânilor, cu o asprime, și uneori chiar cu o impertinență pe cât de nedrepte pe atât de insuportabile. Nu era în stare să se pună pe sine însuși în locul celor pe care îi ponegrea; nu era în stare să facă legătura între greșelile acestora și tentațiile ce le aveau de înfruntat; între slăbiciunile și greutățile lor; nu era în stare să înțeleagă efectul pe care l-ar fi avut asupra lui însuși, pus în situația respectivă, cutare ori cutare circumstanță, și deseori dădea glas în chipul cel mai crud și mai tiranic unor dorințe ale sale cu privire la cei ce se purtaseră, după câte credea el, cu tiranie și cruzime. Dacă ar fi fost după amenințările proferate de el, însemna că ar fi folosit mijloace arbitrare, nemiloase chiar, pentru a face să prospere cauza libertății și egalității. Egalitate – da, domnul

Yorke vorbea despre egalitate, însă în sufletul său era un om foarte mândru: deosebit de prietenos cu muncitorii lui, nespun de binevoitor cu cei aflați mai prejos de el și care se supuneau ascultători acestei situații, dar trufaș ca un Belzebut față de cei socotiți de lume (căci el nu socotea pe nimeni astfel) a fi mai-mari ai săi. Răzvrătirea îi stătea în sânge: i-ar fi fost cu neputință să rabde a fi controlat, nici taică-său, nici bunică-său,. Înaintea lui, nu răbdaseră, iar feciorii care urmau să vină după el n-aveau să îndure niciodată.

Lipsa de îngăduință, în general, îl făcea să fie necruțător cu prostia și cu orice alte greșeli ar fi venit să irite firea sa vajnică și pătrunzătoare; înlătura orice opreliște din calea ironiei lui usturătoare. Necunoscând mila, era uneori în stare să rănească iar și iar, fără să-l intereseze câtă durere pricinuia, sau cât de adânc împlânta pumnalul.

În ce privește puținătatea spiritualității din cugetul său, ea ar putea doar cu greu fi denumită cusur; o ureche muzicală fină, un ochi plin de discernământ, în privința culorilor și formelor, îl înzestrau cu exigență și gust;

iar pe imaginație - cine dă doi bani? Unde se află acela care să n-o considere drept însușire mai degrabă primejdioasă și fără rost - rudă apropiată cu slăbiciunea

— Poate chiar o componentă a alienării mintale - mai curând o. Boală decât un dar al minții?

Este probabil că toți o socotesc astfel, cu singura excepție a celor care dispun - sau își închipuie că dispun - de ea. Dacă i-ai asculta pe aceștia din uf mă, ai putea să-ți închipui că inima le-ar îngheța de n-ar fi scăldată într-un asemenea elixir; că ochii li s-ar încetoșa dacă flacăra aceasta n-ar veni să le lumineze vederea;

că s-ar simți sihăstriți dacă acest tovarăș i-ar părăsi vreodată. Ai bănui că ea îi face părtașii unei speranțe ce întâmpină primăvara, unui farmec ce învăluie vara, unei bucurii senine aduse de toamnă, unei consolări în fața iernii, care ție îți rămân necunoscute toate. Bineînțeles, e vorba de o iluzie; însă fanaticii se agață de visurile lor și n-ar renunța la de nici măcar pentru aur.

Și cum domnul Yorke nu dispunea de imaginație poetică, o socotea o înzestrare cât se poate de inutilă atunci când o afla la alții. Pe pictori și pe muzicanți putea să-i suporte, sau chiar să-i încurajeze, fiindcă era capabil să guste roadele artei lor; era în stare să sesizeze farmecul unui tablou și să trăiască desfătarea muzicii bune; dar un timid poet - oricâtă forță i-ar fi clocotit și orieât de arzător foc i-ar fi sălășluit în piept - dacă n-ar fi putut ține și loc de contabil și dacă n-ar fi putut s-o facă și. Pe negustorul - din partea domnului Hiran

Yorke ar fi putut foarte bine să trăiască neluat în seamă și să moară disprețuit.

Iar cum pe lume sunt mulți de-alde Hi ram Yorke, este foarte bine că adevăratul poet, orieât de modestă i-ar fi. Aparența, deseori ascunde sub aspectul blajin un spirit necruțător, o neiertătoare ascuțime de minte sub sfiiciune, și. Este capabil să măsoare dimensiunile adevărate ale celor care îl privesc de sus, să stabilească exact importanța și valoarea acelor căi pentru a căror respingere este adâne

disprețuit. Este o fericire că el se poate bucura de propria-i veselie, de propria-i întovărășire cu marele lui prieten și darnica lui zeiță, Natura, cu totul independent de cei cărora prezența sa nu prea le face plăcere, și în prezența cărora el nu poate afla nici umbră de bucurie.

Este drept că în vreme ce lumea întreagă și împrejurările întorc înspre el o față întunecoasă și înghețată – și pe bună dreptate, desigur, de vreme ce el cel dintâi le întoarce o față întunecoasă, înghețată și indiferentă – poetul să aibă puțința de a-și păstra în suflet o lumină sărbătorească și scumpă, în stare să îmbrace în cinstea lui în strălucire și bucurie tot ce îi stă în preajmă; iar în acest timp ceilalți văd în existența sa, probabil, doar o adâncă noapte polară niciodată înveselită de lumina soarelui. Adevăratul poet nu are nevoie de niciun strop'

de compătimire: el este în stare să râdă pe furiș ori de câte ori un suflet înțelegător și dezorientat îl plânge. Chiar și atunci când pragmaticii stau să-l judece și proclamă că el și arta lui ar fi lipsite de orice sens, poetul ascultă sentința cu o atâta de usturătoare batjocură, cu un atâta de larg, adânc, cuprinzător și caustic dispreț față de nevrednicii farisei care au rostit-o, încât este mai degrabă demn de dojană decât de compătimire. Totuși, cele de mai sus nu sunt gândurile domnului Yorke; iar în clipa de față noi cu domnul Yorke avem de-a face.

Cititorule, ți-am vorbit despre câteva dintre cusururile lui; cât despre merite, era unul dintre cei mai destoinici și demni de prețuire oameni din Yorkshire: până și cei cărora nu le era simpatic se vedeau nevoiți să-l respecte.

Săracii îl iubeau cu înflăcărare fiindcă se purta foarte grijuliu și într-adevăr părăntește față de ei. Cu cei care munceau pentru el era prevenitor și afectuos: dacă terminau o anumită treabă, încerca din toate puterile să le găsească alta; sau, dacă nu izbutea, îi ajuta să se mute împreună cu familiile într-o regiune unde se putea găsi de lucru. Trebuie de asemenea arătat că, în cazul când vreunul

dintre „oamenii lui“, cum se mai întâmplă uneori, dădea semne de neascultare, Yorke – care, la fel cu mulți dintre cei ce nu suporta controlul, se pricepea de minune să controleze foarte meticulos – deținea secretul zdrobirii revoltei încă din fașă, al smulgerii ei din rădăcini, așa cum proceda cu orice buruiană dăunătoare, astfel încât niciodată nu s-a întins și nu a crescut în sfera autorității sale. Aceasta fiind fericita stare a treburilor proprii, se considera întru totul liber să vorbească plin de aspră severitate despre cei ce nu se bucurau de aceeași situație și să pună tot ce era neplăcut în această împrejurare pe seama greșelilor săvârșite, să se desolidarizeze de patroni și să susțină deschis cauza lucrătorilor.

Familia domnului Yorke era prima și cea mai veche din ținut; iar el însuși, chiar fără să fie cel mai bogat, rămânea unul dintre bărbații cei mai influenți. Primise o educație aleasă; în tinerețe, înainte de Revoluția Franceză, călătorise pe continent: se descurca bine în limbile franceză și italiană. În răstimpul unei șederi de doi ani în Italia, strânsese multe tablouri bune și rarități pline de gust, cu care acum îi era împodobită reședința. Atunci când o dorea, putea să aibă manierele celui mai sli: at gentleman de școală veche; dacă era dispus să se arate plăcut, conversația lui putea să fie deosebit de interesantă și originală; iar dacă de obicei se exprima în dialectul din Yorkshire, o făcea doar fiindcă așa dorea, preferind vorbirea străveche a băștinașilor în locul unui vocabtuar mai rafinat. „Pronunția eliptică din Yorkshire – obișnuia ei să spună – e mai frumoasă decât stâlcirea mahalagească în aceeași măsură în care mugetul taurului este mai plăcut decât chițăitul șobolanilor.’1

Cale de mile întregi de jur împrejur, domnul Yorke era cunoscut și cunoștea pe toată lumea; totuși, relațiile lui apropiate rămâneau foarte puține. Fiind el însuși profund original, nu gusta deloc lucrurile de duzină: un personaj din topor, dar vioi la minte, de viță aleasă ori modestă, se putea oricând înțelege cu domnul Yorke; un personaj rafinat

dar insipid, orieât de înaltă i-ar fi fost poziția, era tot ce putea fi mai aprig detestat de acest om. Cu dragă inimă ar fi petrecut un ceas discutând ca de la om la om cu unul dintre muncitorii săi deștepți, sau cu vreo bătrână ciudată și isteță dintre cele ce trebăluiau prin curte, pe cită vreme ar fi stat în cumpănă dacă să acorde vreun minut unui gentleman distins și nesărat, ori celei mai la modă și mai elegante, chiar și frivolă, dintre cucoane. Preferințele de genul ăsta le împingea dincolo de margini, uitând că se pot foarte bine afla caractere plăcute, ba chiar admirabile, printre oameni ce nu aveau putința să fie originali. Făcea totuși și excepție de la propria-i regulă: exista o anumită structură mintală deschisă,

sinceră, nepăsătoare față de rafinate, aproape complet lipsită de calități intelectuale. Și cu totul incapabilă să aprecieze intelectualitatea lui – dar care, în același timp, niciodată nu se arăta scârbită de grosolănia sa, nu putea fi ușor rănită de sarcasm, nu-i cerceta cu luare-aminte spusele, faptele ori părerile – iar cu acest soi de oameni se simțea pe deplin în largul său și, prin urmare, pe acesta îl prefera înaintea tuturor. În contact cu asemenea inși se simțea pe deplin stăpân. Deși se supuneau în mod implicit influenței lui, ei nu-i recunoșteau niciodată superioritatea; fiindcă nici prin minte nu le-ar fi trecut să se gândească la o asemenea treabă; deveneau astfel cu desăvârșire supuși, fără să-i amenințe nici cea mai mică primejdie de a deveni servili; iar insensibilitatea lor negândită, firească, lipsii de orice artificiu, era pentru domnul Yorke la fel de binevenită, fiind la fel de comodă, ca și fotoliul în care obișnuia să se așeze sau podelele pe care obișnuia să se plimbe de colo-coio.

Se va fi băgat de seamă că față de domnul Moore nu se purtase chiar fără bunăvoință; avea două sau trei motive de a arăta o vagă slăbiciune pentru acest gentleman. S-ar putea să pară ciudat, dar primul dintre de era faptul că Moore vorbea englezește cu accent străin și franțuzește cu

un accent impecabil; și că fața lui negricioasă, delicată, liniile ei fine, deși cam veștejite, îi dădeau o expresie cât se poate de antibritanică și antiyorkshireză.

Asemenea lucruri par ușuratic și fără șanse de a-l influența pe un om ca Yorke; dar adevărul este că de îi trezeau vechi și probabil plăcute asociații: îi readuceau în minte călătoriile, vremurile tinereții. Prin orașe și alte locuri din Italia văzuse chipuri ca al lui Moore; prin cafenelele și teatrele pariziene auzise glasuri ca al său;

fusese tânăr pe atunci, iar când îl vedea și îl auzea pe acest străin, i se părea că e tânăr din nou.

În al doilea rând, îl cunoscuse pe tatăl lui Moore și făcuse afaceri cu el: o legătură ceva mai substanțială, dar în niciun caz mai plăcută: căci, firma lui având legături de afaceri cu firma lui Moore, fusese de asemenea amestecată într-o anumită măsură și în pierderi.

În al treilea, descoperise în Robert însuși un foarte abil om de afaceri. Găsea motive să prevadă că până la urmă, într-un fel sau altul, avea să se îmbogățească: îl respecta atât pentru hotărârea cât și pentru perspicacitatea lui; poate că și pentru asprime. O a patra împrejurare care îi apropia era faptul că, fiind unul dintre curatorii proprietarului minor pe pământul unde se afla Hollow's Mill, domnul Yorke avusese dese ocazii să se consulte cu el. În legătură cu modificările și îmbunătățirile făcute acolo de Moore.

În ceea ce-l privește pe celălalt oaspete aflat acum în salonul domnului Yorke, domnul Helstone, între acesta din urmă și gazdă exista o dublă antipatie: una izvorâtă din firea fiecăruia și a doua din împrejurări. Omul cu mintea, deschisă îl ura pe formalist; iubitorul de libertate îl detesta pe robul disciplinei: în afară de cele spuse mai sus, mergea vorba că în anii de odinioară, fuseseră amândoi curtezanii aceleiași doamne.

Ca regulă generală, în vremea tinereții domnul Yorke se remarcase ca având slăbiciune pentru femeile sprințare și îndrăznețe: o siluetă și un aer sănătos, o minte ageră, o

limbă ascuțită păreau să-l atragă înainte de orice. Și cu toate astea niciodată nu ceruse în căsătorie pe vreuna dintre strălucitoarele frumoase a căror societate o căuta; și eu totul pe neașteptate se îndrăgosti serios și peți numaidecât o fată ce reprezenta antipodul acelor care până atunci îi reținuseră atenția: o fată cu chip de Madonă; o fată de marmură însuflețită; liniștea întruchipată.

N-avea importanță că atunci când vorbea cu ea nu-i răspundea decât în monosilabe; n-avea importanță că suspinele lui rămâneau neauzite, că privirilor lui nu le răspundea nicio privire, că niciodată nu era sensibilă la părerile lui, rareori zâmbea la glumele sale, nu-i arăta niciun fel de respect și nicio atenție; n-avea importanță că părea să fie opusul oricărei trăsături de feminitate dintre acelea pe care, după cum știa o lume întreagă, le admirase toată viața: pentru el Mary Cave era fără cusur, fiindcă cine știe cum, pentru un motiv oarecare – și fără îndoială că avea un motiv – o iubea.

Pe vremea aceea, domnul Helstone, diacon la Briarfield, o iubea și el pe Mary; sau, în orice caz, îi era dragă. Mulți alții o admirau, căci era frumoasă ca un înger sculptat; preotul, era însă preferat datorită. Funcției sale: această profesie îl învestea probabil cu vreuna dintre iluziile trebuitoare pentru a ispiti întru împlinirea căsătoriei; și pe care domnișoara Cave nu' le găsea la niciunul dintre tinerii negustori de lână, ceilalți adoratori ai săi. Domnul Helstone nici un nutrea și nici un mărturisea c-ar fi nutrit pasiunea arzătoare a domnului

Yorke pentru tânăra domnișoară: nu arăta nimic din smerita adorație ce părea să-i copleșească pe cei mai mulți dintre pretendenți; el vedea ce este ființa asta într-adevăr, mai limpede decât vedeau ceilalți; și de aceea era în mai mare măsură stăpân atât pe ea cât și pe sine însuși.

Prin urmare fata acceptă de la prima vorbă, și se căsătoriră.

Natura n-avusese niciodată de gând să facă din domnul

Helstone un foarte bun soț, mai ales pentru o nevastă



liniștită. După părerea lui, atât a vreme cât o femeie tăcea, însemna că h-o doare nimic și nu dorește nimic. Dacă nu se plângea de singurătate, de o singurătate aproape continuă, însemna că starea asta nu o nemulțumește câtuși de puțin. Dacă nu vorbea și nu-și impunea prezența, nu-și arăta preferința pentru cutare lucru și sila față de cutare altul, însemna că nu are nici preferințe și nici antipatii, și deci n-avea rost să te interesezi de gusturile ei. Nici n-avea pretenția să le înțeleagă pe femei sau să le compare cu bărbații; de reprezentau o categorie aparte, probabil o categorie absolut inferioară în cadrul existenței; o nevastă nu poate să fie tovarășul bărbatului, cu atât mai puțin confidentul, și încă mai puțin sprijinul său. După un an sau doi, nevasta *lui* nu mai prezenta pentru el mare importanță, în nicio privință; iar când, într-o bună zi, pe neașteptate, după părerea lui

— Căci nu observase cum se ofilea - dar treptat-treptat, după cum credeau alții, își luă rămas bun de la el și de la viață, în patul conjugal nemairămânând decât un frumos tipar de argilă, alb și rece, își dădu seama de pierderea suferită, dar cine ar putea să spună în ce măsură?

Totuși, e probabil că mai mult decât s-ar fi părut; căci nu era el omul din care suferința să stoarcă ușor lacrimi.

Doliul fără lacrimi și purtat cu demnitate scandaliză pe bătrâna menajeră, ca și pe servitoarea, care străjuiseră la căpătâiul doamnei Helstone în timpul bolii, și care, poate, avuseseră prilejul să afle despre firea răposatei doamne, despre bogăția ei de simțăminte, mai multe decât știuse bărbatul ei. Au bârfit împreună deasupra coșciugului, au născocit povești, înflorindu-le, despre stingerea treptată și adevărata ori presupusa ei pricină; pe scurt, s-au ațâțat una pe cealaltă în indignarea împotriva asprului omuleț, care ședea într-o odaie alăturată și cerceta niște hârtii, neștiutor de oprobiul al cărui obiect ajunsese.

Abia fusese îngropată doamna Helstone, când prin împrejurimi începură să se răspândească zvonuri că murise de inimă rea; acestea crescură iute devenind povestiri

despre oboseală peste puteri și, în cele din urmă, fel de fel de amănunte despre purtarea, nemiloasă a bărbatului: povești cu totul neadevărate, dar nu mai puțin trecute cu înfrigurare pe seama presupusului vinovat. Domnul Yorke le auzise și în parte chiar le crezuse. Bineînțeles, nici înainte nu nutrise simțăminte prietenești față de rivalul său mai norocos; deși acum era și el om însurat și unit cu o femeie ce părea în toate privințele o fire diametral opusă bieteii Mary Cave, nu putea să uite marea dezamăgire a vieții lui; iar când auzi că ceea ce ar fi putut să fie ceva atât de scump inimii lui fusese neglijat, poate chiar maltratat de al cineva, început să nutrească împotriva aceluia altcineva o adâncă și înverșunată ostilitate.

Domnul Helstone nu cunoștea decât pe jumătate natura și forța acestei ostilități: nu știa cât de mult o iubise Yorke pe Mary Cave, ce simțise atunci când o pierduse, nici calomniile privitoare la modul cum își tratase nevasta, foarte familiare tuturor urechilor din împrejurimi, în afară de ale sale. Credea că numai deosebirile de ordin politic și religios se ridicau între el și domnul Yorke; dacă ar fi știut cum anume stăteau lucrurile, este foarte greu de presupus că ar fi putut fi vreodată convins să calce pragul fostului său rival.

Domnul Yorke nu-și reluă cuvântarea ținută în fața lui Robert Moore; în scurtă vreme conversația reîncepu într-o formă mai generală, deși tot pe un ton oarecum de ceartă. Starea de nesiguranță din țară, felurilele jafuri comise în ultima vreme asupra fabricilor din ținut furnizau material bogat pentru neînțelegeri; cu atât mai mult cu cât fiecare dintre cei trei gentlemani prezenți aveau păreri mai mult sau mai puțin deosebite în chestiunile discutate. Domnul Helstone îi socotea pe patroni nedreptățiți și pe muncitori oameni cu care nu se poate sta de vorbă: condamna delaolaltă larga răspândire a spiritului de nelealitate față de autoritățile constituite, me-

reu crescândul refuz de a suporta cu răbdare niște

rele socotite de ei inevitabile; soluțiile preconizate de paroh erau o intervenție guvernamentală hotărâtă, o vigilență strictă a magistraților; iar dacă devenea indispensabilă, o promptă constrângere cu ajutorul armatei.

Domnul Yorke ar fi dorit să afle dacă intervenția, vigilența și constrângerea pomenite aveau să-i hrănească pe cei flămânzi, să ofere de lucru celor care doreau să muncească și. Pe care nimeni nu se arăta dispus să-i angajeze. Cercetă ideea acelor rele inevitabile; spuse că răbdarea oamenilor era – o cămilă pe a cărei spinare până și ultimul atom ce mai putea fi suportat fusese de mai înainte pus, și că 111 momentul de față opunerea devenise o datorie; în – spiritul de nealitate față de autoritățile constituite el vedea cel mai promițător semn al vremurilor; patronii, recunoștea, fuseseră într-adevăr nedreptățiți, dar necazurile cele mai importante fuseseră îngrămădite pe capul lor de către un guvern „corupt, josnic și setos de sânge” (acestea erau epitetele folosite de domnul Yorke). Nebuni de teapa lui Pitt, diavoli de teapa lui Castlereagh, idioți răuvoitori ca Percival erau tiranii, blestemele abătute pe capul țării, nimicitorii negoțului, îndărătnicia lor înfumurată în purtarea unui război nejustificat, a unui război ruinător și fără speranță, adusese națiunea în impasul de acum. Sistemul lor de impozite monstruos de sufocant, mârșavele „Ordine ministeriale” — ai căror inițiatori meritau să fie judecați pentru înaltă trădare și trimiși la ștreang, dacă vreun om politic meritase vreodată asemenea măsură – ei erau cei care legaseră piatra de moară de gitul Angliei.

— Dar ce rost mai are să vorbești? întrebă domnul Yorke. Ce sorți de a fi auzită mai are rațiunea într-o țară asuprită de regi, asuprită de popi, asuprită de nobili — unde un nebun e monarh cu numele și un depravat necinstit adevăratul conducător; unde a mai fost tolerată o asemenea insultă la adresa bunului-simț cum este caracterul ereditar al calității de legiuitor; unde o asemenea șarlatanie ca o bancă întregă din Parlament să fie ocupată

de episcopi, o asemenea nerușinată sfidare ca această biserică ghiftuită și oficializată, unde a mai fost oare suportată și venerată, unde mai era întreținută o armată pe picior de război, în vreme ce o șleahță de popi puturoși și familiile lor sărăntoace zăceau întreținuți de osinza pământului?

Ridicându-și și așezându-și la loc pălăria cu boruri întoarse, domnul Helstone dădu replica.

În cursul vieții sale se mai înțâlnise în două sau trei rânduricu asemenea prilejuri când simțăminte de acest fel fuseseră cu multă vitejie susținute atâta vreme cât sănătatea, puterea și bunăstarea lumescă rămăseseră aliații celui ce le profesa; dar a venit o vreme – urmă parohul – când pentru toată lumea „păzitorii casei tremuravor; când teme-se-vor de ceea ce este înalt și spaima va stăpâni pretutindeni”, iar vremea aceea avea să fie vreme de cumpănă pentru susținătorii anarhiei și răzvrătirii, pentru dușmanii bisericii și ai buneii rânduieli.

Cu puțină vreme în urmă – afirmă el – fusese chemat să citească acele rugăciuni statornicite de Biserica anglicană întru binele celor bolnavi, să le citească la jalnicul pat de moarte al unuia dintre dușmanii cei mai înrăiți; mai văzuse pe unul ca domnul Yorke căzut pradă remușcărilor, dornic să afle un loc pentru pocăință, și neîn stare să afle vreunul, deși îl căuta cu înfrigurare și cu lacrimi. Trebuie să-l prevină pe domnul Yorke asupra adevărului că blasfemia. Împotriva lui Dumnezeu și a regelui era păcat de moarte și că totuși există ceva ce se cheamă „Judecata-de-apoi”.

Domnul Yorke era pe deplin încredințat că există ceva ce se cheamă Judecata-de-apoi. Dacă n-ar fi așa, ar fi foarte greu să-ți închipui în ce fel toți ticăloșii care par să triumfe pe lumea asta. Care fără niciun fel de pedeapsă sfărâmă inimi nevinovate, abuzează de privilegiile nemeritate, sfidează principiile onoarei, iau pâinea de la gura săracilor, îi terorizează pe cei umili, îi lingușesc josnic pe cei bogați și falnici – «unde au să fie aceștia răsplătiți după cum se cuvine, cu acea monedă pe care cu prisosință o merită?

Dar, adăugă el, ori de câte ori astfel de lucruri izbuteau să-l deprime prin înșelătoarele lor izbânzi obținute pe acest pumn de bălegar care e planeta noastră, nu făcea decât să întindă mâna către acea bătrână carte. (și arată înspre o *Biblie* masivă din bibliotecă), s-o deschidă ca la întâmplare și era sigur că are să dea peste vreun verset ce răspâiidea fum de pucioasă ca să îndrepte toate lucrurile. Știa el, continuă iarăși, către ce soartă se îndreaptă anumiți oameni, in-

tocmai ea și cum un înger cu aripi mari și albe i s-ar fi arătat în prag și i-ar fi spus-o.

— Sir, interveni domnul Helstone adunându-și întreaga demnitate, sir, marea cunoaștere a omului este să se cunoască pe sine însuși și locul până la care poate să i se întindă pasul.

— Așa! Așa! Dar o să-ți aduci aminte, domnule Helstone, că Neștiința a fost alungată chiar de la porțile raiului, purtată prin văzduh și azvmită la o ușă de pe marginea colinei, ce duce de-a dreptul la iad.

— Domnule Yorke, n-am uitat nici că înfumurarea, nevăzând calea ce-i stătea în față, a căzut într-o groapă adâncă, dinadins săpată acolo de prințul pământurilor, ca să-i prindă în ea pe proștii înfumurați, care cădeau în adâne și fărăme se făceau.

— Ascultați, interveni domnul Moore, care până atunci asistase ca spectator tăcut dar amuzat la această luptă cu vorbe și a cărui indiferență față de politica zilei ca și față de bârfele ce circulau printre vecini îi dădea putința să fie judecător imparțial, dacă nu chiar apatic, al meritelor fiecărui combatant, v-ați împroșcat destul cu noroi unul pe celălalt, ați arătat cât de amarnic vă detestați și cât de răi vă credeți unul pe celălalt. În ce mă privește, ura mi se revarsă încă într-un șuvoi atât de puternic împotriva indivizilor care mi-au fărâmat ramele. Încât nu mi-a mai rămas niciun strop pentru cunoștințele mele particulare și încă chiar și mai puțin pentru lucruri așa de vagi cum ar fi o

sectă sau un guvern. Dar vă rog să mă credeți, domnilor, amândoi păreți niște oameni foarte răi, dapă cum v-ați arătat; mai răi decât v-aș fi putut eu bănui vreodată. Nu mai am curaj să rămân toată noaptea alături de un răzvrătit și un blasfemator ca dumneata, Yorke; și mai că n-aș îndrăzni să mă întorc spre casă cu o față bisericească atât de crudă și tiranică, după cum s-a arătat domnul Helstone.

— Eu totuși plec, domnule Moore, spuse parohul aspru; hai cu mine sau nu, după cum vrei.

— Nu, nu-i rămâne de ales - are să *plece* cu dumneata, răspunse Yorke. E miezul nopții, ba chiar trecut; și nu mai îngădui pe nimeni care să stea în picioare în casă la mine. Trebuie să plecați cu toții. Scutură clopoțelul. Deb, îi spuse slujnicei care răspunsese la chemare, scoate-i pe ăia din bucătărie, încuie ușile și du-te la culcare. Pe-aici vi-e calea, domnilor, continuă adresându-se oaspeților, și luminând coridorul îi dădu pur și simplu pe ușă afară.

Își întâlnește tovarășii care veneau grăbiți și în neorânduiață dinspre spatele casei; caii erau la poartă; Încălecară și porniră, Moore răsând de brusca lor expediere, Helstone adânc indignat din aceeași pricină.

## CAPITOLUL V

### Hoilow's **Cottage**1

A doua zi, când se sculă dimineața, Moore era încă bine dispus. Și el și Joe Scott petrecuseră noaptea în fabrică, folosindu-se amândoi de unele locuri amenajate pentru dormit și în aripa din față și în cea din spate a birourilor; patronul se scula totdeauna foarte de dimineață, dar acum o făcuse chiar mai devreme decât de obicei; Îl. Trezi pe Scott cântând un cântec franțuzesc în vreme ce se spăla.

— Va să zică nu suntem la pământ, așa-i, patroane? strigă Joe.

— Nici de doi bani, *mon garçon* - adică băiatule — hai, scoală-te și să dăm o raită prin fabrică până nu vin lucrătorii, că vreau să-ți arăt ce plănuiesc pentru viitor.

Totuși o s-avem mașinile, Joseph; ai auzit vreodată de Bruee 2?

— Și de păianjen? Da, cum să nu: am citit și eu istoria Scoției și se-ntâmplă să știu în privința asta cât și dumneavoastră; și după câte pricep vreți să spuneți că n-o să vă dați bătut.

— Așa e.

— Aveți cumva bani lăsați acolo, în țara dumneavoastră? Întrebă Joe în vreme ce își strângea lucrurile cu care-și improvizase culcușul și le punea la locul lor.

— În țara mea! Care-i țara mea?

<sup>1</sup> în traducere: „Casa de pe vî! cea“. Denumirea de *cottage* este dată euselor modeste de la țară sau din cartierele suburbane.

<sup>2</sup> Robert Bruce (1274—1329), rege al Scoției, care l-a învins în 1314 pe Eduard al II-lea al Angliei.

— Cum care? Franța - nu?

— Nu Franța, asta în niciun caz. Întâmplarea că francezii au cucerit Anversul, unde m-am născut eu, nu mă face deloc franțuz.

— Atunci Olanda?

— Nu sunt nici olandez: acuma confunzi Anversul cu Amsterdamul.

— Flandra cumva?

— Mi-e silă de ce vrei tu să lași să se-nțeleagă, Joe!

Eu - și flamand! Am eu mutră de flamand? — nasul butucănos și proeminent, fruntea îngustă și teșită, ochii albaștri spălăciți, „*a fleur de lete*“? Sunt cumva numai trup și picioare deloc, așa cum arată un flamand? Dar tu nici un știi cum arată - neerlandezii ăștia. Joe, eu sunt. Din Anvers: maică-mea a fost de-acolo, deși se trăgea dintr-un neam franțuzesc, pricină pentru care vorbesc eu franțuzește.

— Dar tatăl dumneavoastră a fost din Yorkshire, de unde iese că și dumneavoastră sunteți puținel de pe-aici; și oricine poate să vadă că sunteți din sângele nostru,

dornic să faceți bani și să mergeți mereu înainte cum sunteți.

— Joe, ești cam porc-de-câme; dar eu am fost dintotdeauna deprins, încă din tinerețe, cu obrăznicia asta țărănească: *la classe ouvriere* – așa se spune în Belgia muncitorilor – se poartă brutal cu patronii lor; și prin *brutal*, Joe, vreau să spun *brutalement*, ceea ce, probabil, tradus exact ar suna *grosolan*.

— În țara asta noi spunem deschis ce avem pe suflet; iar preoții ăștia tineri și domnii cei mari de la Londra e mirați că suntem *neciopliți*, da' nouă ne merge la inimă să le dăm pricină de mirare și ne veselim de-a mai mare hazul când îi vedem cum holbează ochii cât cepele și-și întind mânușițele, de parcă le-ai. Azvârli cu gunoi în față, și pe urmă să-i auzim cum zic mușcându-și vorbele alea scurte: „Vai! Vai! Ce sălbatici! Ce blestemați!”

— Și *sunteți* sălbatici, Joe; doar n-oți fi crezând că sunteți civilizați, nu-i așa?

— Ei, așa și-așa, așa și-așa, patroane. Eu zic că noi ăștia, lucrătorii de prin fabrici de-aici. Din nord suntem mult mai deștepți și știm mult mai multe decât știe fermierii ăia din sud. Negoțul ne ascute mintea; iar cei de e mecanicii, ca mine, e siliți să gândeasoă. Știți dumneavoastră? Tot scotocind eu la mașinării și altele dintr-astea, am ajuns să mă deprind ca atuncea când văd ceva să caut și care-i pricina, și deseori zăbovesc multă vreme la asemenea treburi; ba a mai început să-mi placă să și citesc și-s dornic să aflu ce-or fi având de gând ăia de zice că ne guvernează să facă pentru noi și cu noi:

și e alții încă mai deștepți ca mine; mulți sunt printre flăcăii noștri unsuroși de miroase a păcură, și dintre vopsitorii cu pielea ba albastră, ba neagră e mulți de au capul cât banița și sunt în stare să-ți lămurească ce zice într-o afurisită de aia de lege, la fel de bine ca și dumneavoastră sau bătrânul de Yorke, da' mai e și unii de un prea ne au la inimă, cum e Christopher Sykes de la Whinbury și scandalagiii cu gură mare ca diaconul ăsta al lui Helstone, Peter Irlandezul.



— Știi, Scott, tu te crezi băiat deștept.

— Ei, mă mai descurc și eu; mă pricep să spun care-i brânză și care-i cretă, și înțeleg destul de limpede că m-am folosit de prilejurile ce mi-au ieșit în cale, mult mai bine decât socotesc unii de primprejurul meu; numa' că în Yorkshire e acuma mii de oameni la fel de buni ca și mine, și vreo doi-trei încă și mai de nădejde.

— Ești un om tare de ispravă - un flăcău minunat; dar ți s-a cam suit la cap, începi să semeni cu un nătărău înfumurat cu toate balivernele astea ale tale, Joe! Nu trebuie să crezi că dacă ai ajuns să ciugulești câteva cunoștințe de matematici practice, și ai aflat despre unele fleacuri din elementele chimiei, uitându-te în fundul căzilor de vopsit, acuma ești un savant neluat în seamă; și nu este cazul să presupui că dacă afacerile nu merg totdeauna ca pe roate, iar tu, și alții de-o seamă cu tine, mai rămâneți câteodată și fără lucru și fără pâine, din pricina asta categoria voastră e o clasă de martiri și întreaga formă de guvernământ sub care trăiți e bună de aruncat ia gunoi. Ba mai mult decât atâta, nu este cazul să lași nicio clipă să se înțeleagă precum că toate virtuțile s-au refugiat în colibe și au părăsit pentru totdeauna casele cu acoperiș de ardezie. Să afli de la mine că urăsc din toată inima soiul ăsta de prostii, fiindcă știi foarte bine că omul este om oriunde s-ar afla, fie sub

acoperiș de țiglă, fie sub acoperiș de paie, și că în orice făptură omenească, atâta vreme cât mai răsuflă, viciul și virtutea se găsesc întotdeauna amestecate, în proporții mai mari sau mai mici, iar proporțiile astea nu sunt hotărâte de ranguri. Am întâlnit nemernici care erau bogați și am întâlnit nemernici care erau săraci, după cum am întâlnit și nemernici care nu erau nici bogați și nici săraci, dar împliniseră dorința Agarei1 și ti'ăiau într-o bunăstare modestă și voioasă. Uite că ceasul se pregătește să sune de șase: dă-i drumul Joe, și trage clopotul.

Era pe la jumătatea lunii februarie; de aceea, zorile

abia se pregăteau să se furișeze pe urmele nopții, să se strecoare cu o strălucire pală prin întunecimile cafenii și să împrumute umbrelor o transparentă neguroasă. În acea dimineață strălucirea se arăta mai pală decât de obicei; zarea dinspre răsărit rămânea fără culoare și. Nicio lumină nu venea s-o învioreze. Dacă vedeai cu cât-ă încetineală își ridica ziua pleoapele îngreuiate, cât de spălăcită îi era privirea aruncată peste coline, ai fi zis că văpăile soarelui se înecaseră cu totul în ultimele talazuri ale nopții. Răsuflarea acelei dimineți îi era la fel de rece ca și înfățișarea;

un vânt aspru scutura nămeții norilor de noapte care lăsau la vedere, pe măsură ce se ridicau domol - împrăștiind în urmă, de jur împrejurul zărilor, un cerc decolorat cu sclipiri de argint - nu albăstrime de cer, ei un strat de aburi încă și mai palizi. De plouat nu mai ploua, dar pământul era îmbibat de apă, pârâiașele și bălțile se umpluseră dând peste margini.

La ferestrele fabricii se vedea lumină, clopotul încă bătea cu putere, și-atunci copiii micuți dădură buzna înăuntru, cu prea mare îmbulzeală, și se sperăm că din pricina asta nu simțeau prea adâne ascuțimea frigului; și, într-adevăr, prin comparație, poate că dimineața de-acum îi se părea mai curând blândă decât aspră; căci deseori în iarna aceea veniseră la muncă prin viscol, prin potopuri de ploaie, prin ger cumplit.

Domnul Moore stătea la intrare și le supraveghea trecerea: îi număra în vreme ce pătrundeau pe ușă; celor care cam întârziară le spunea câte o vorbă de dojană, repetată apoi ceva mai tăios de către Joe Scott, în clipa când întârziatii ajungeau la locurile de muncă. Nici patronul și nici supraveghetorul nu le vorbeau cu răutate; nu erau oameni răi, niciunul dintre ei, deși amândoi păreau să fie aspri, fiindcă îi supuneau la amenzi pe delincvenții sosiți mult prea târziu: domnul Moore îi puneă să plătească un peni de îndată ce intrau, și le atrăgea atenția că prima repetare a acestei abateri avea să-i coste doi peni.

Regulile de disciplină sunt în asemenea împrejurări necesare, fără îndoială, iar patronii cruzi și neomenoși stabileau reguli crude și neomenoase pe care, cel puțin în vremea ce ne interesează pe noi, obișnuiau să le înăsprescă în mod tiranic; dar, cu toate că descriu personaje imperfecte (se va vedea că fiecare personaj din cartea de față este mai mult sau mai puțin imperfect, pana mea refuzând să schițeze ceva în stil exemplar), nu mi-am asumai sarcina de a înfățișa<sup>1</sup> pe vreunele depravate sau de-a dreptul mârșave. Pe chinătorii de copii, pe stăpânii și vătafii de sclavi, îi las în seama temnicerului; romancierul poate fi iertat pentru vina de a refuza să-și murdărească paginile cu relatarea unor astfel de isprăvi.

În loc de asta, prin urmare, în loc de a chinui sufletul cititorului și a-i ațâța simțământul Mirării cu descrieri amănunțite de biciuiri și bătăi, sunt fericită să-l pot informa că nici domnul Moore și nici supraveghetorul aflat în slujba lui n-au lovit vreodată vreun copil la ei în fabrică. Ce-i drept, Joe îi trăsese o dată o chelfăneală zdravănă unui fecior de-al lui fiindcă îl mințise și stăruia în minciună; dar la fel ca și patronul său, avea prea mult sânge rece, era prea calm și, de asemenea, înzestrat cu prea mult simț de răspundere, pentru a face din pedepsele corporale altceva decât o întâmplare cu totul excepțională în purtarea față de tineri.

Domnul Moore dădu ocol fabricii sale, trecând prin hala de filatură, prin hala vopsitoriei, prin țesătorie, până ce zorii gălbejiți se întremară prefăcându-se în zi. Până la urmă se înalță și soarele – sau cel puțin un disc alb, limpede, decolorat și aproape la fel de rece ca un bloc de gheață – mijindu-se peste creasta întunecată a colinei, prefăcându-se în argint pe marginea lividă a norului de deasupra lui, și privind apoi în jos, cu măreție, către întreaga întindere a vizuinii sau vâlceleii înguste între

ale cărei hotare ne aflăm împrejmuiți. Se făcuseră ceasurile opt; în fabrică luminile erau toate stinse; se dădea semnalul pentru gustarea de dimineață: copiii, eliberați de

ia muncă pentru o jumătate, de ceas, se ocupau acum de micile căni de tablă unde se afla cafeaua și de măruntele săculețe în care își aveau porția de pâine. Să tragem nădejde că aveau mâncarc destulă; ar fi păcat să du fie așa.

Abia acum, în sfârșit, domnul Moore părăsi curtea fabricii și își îndreptă pașii spre locuință. De la fabrică și până acolo era drum scurt, dar gardul viu și talazurile înălțate pe amândouă laturile cărării dintre de păreau să inspire ceva asemănător unei senzații de izolare. Era o casă mică, spoită cu var, și cu o marchiză verde deasupra ușii; tulpini subțiraticice și cafenii se înălțau din, pământul grădinii, pe lângă marchiza cea verde, de asemenea și sub ferestre alte tulpine, văduvite acum de boboci și de flori, prevesteau înmugurirea și înflorirea plantelor cățăărătoare ce-aveau să vină în zilele de vară. Dinaintea casei se afla o brazdă de iarbă eu margini frumos conturate; marginile nu erau încă decât niște grămăjoare de pământ negru și numai ici și colo, prin unghere adăpostite, se ițeau abia ieșite din pământ primele firisoare firave de ghiocei și șofran, verzi ca smaraldul. Primăvara întârzia;

fusese o iarnă grea și nesfârșită; ultimii nămeți de zăpadă abia dispăruseră dinaintea ploilor din ajun; ce-i drept, pe coline rămășițele albe mai sclipeau încă, pătau văile și încoronau piscurile; pajiștea nu se înverzise, dar se luminase ca și iarba de pe taluz și din josul gardului viu de pe marginea drumeagului. Trei copaci așezați unul aproape de altul alcătuiau un grup elegant împrejurul casei; nu se înălțau semeți, dar nefiind alții prin apropiere păreau frumoși și impunători acolo unde creșteau.

Așa arăta locuința domnului Moore; un cuib tihnit, prielnic pentru mulțumire și meditație, dar un cuib înăuntrul căruia aripile acțiunii și ambiției nu puteau rămâne niciodată multă vreme adunate pe lângă trup.

5 - Shivley

Aerul ei de confort modest nu părea să prezinte vreo atracție specială pentru stăpân; în loc să intre numaidecât

Înăuntru, el luă dintr-un mic șopron un hârleț și se apucă să lucreze prin grădină. Cam vreun sfert de ceas săpă fără întrerupere.; în cele din urmă, totuși, se deschise o fereastră și un glas de femeie îi strigă:

— *Eh, bien! Tu ne dejeunes pas ce matin? 1*

Răspunsul, ca și restul discuției, urmară în franțuzește; dar cum cartea de față este o carte englezească, am să le traduc în englezește:

— Masa e gata, Hortense?

— Sigur că da; e gata de o jumătate de ceas.

— Atunci sunt și eu gata; mi-e o foame de lup.

Aruncă hârlețul și intră în casă; coridorul îngust îl conduse către un mic salon, unde o gustare alcătuită din cafea și pâine cu unt, cu un supliment, cam neenglezesc, de compot de pere, stătea întinsă pe masă. Peste aceste bunătăți trona doamna care vorbise de la fereastră.

Înainte de a face vreun pas mai departe, se cuvine s-o descriu.

Părea puțin mai în vârstă decât domnul Moore, să fi avut cam treizeci și cinci de ani, era înaltă și deși voinică, avea proporții armonioase; părul foarte negru, era în momentul de față pus pe bigudiuri de hârtie; culori aprinse în obraji, nas mic, ochi mici și negri. Partea de jos a feței părea mare în comparație cu cea de sus; fruntea îi era mică și destul de zbârcită; purta pe chip o expresie de iritare, lipsită însă de răutate; în întreaga ei înfățișare exista un aer pe care te-ai fi simțit înclinat să-l socoți pe jumătate provocator și pe jumătate amuzant.

Lucrul cel mai ciudat era îmbrăcămintea: jupă de stofă și un camizol de bumbac în dungii. Jupă era scurtă și permitea să se vadă picioarele și gleznela care, în ce privește simetria, lăsau mult de dorit.

Îți vei fi închipuind, cititorule, că am descris o femeie deosebit de șleampătă; nici pe departe. Hortense Moore (sora domnului Moore) era o persoană foarte ordonată și foarte chibzuită; jupa, camizolul și bigudiurile alcătuiau îmbrăcămintea ei de dimineață și cu care fusese obișnuită

dintotdeauna, în țara de baștină, să-și „vadă de treburile gospodărești”. Nu se hotărâse să adopte obiceiurile englezești fiindcă era obligată să trăiască în Anglia; rămânea la vechea ei modă belgiană, pe deplin mulțumită că faptul acesta reprezenta un merit.

Mademoiselle avea o excelentă părere despre sine. opinie nu cu totul neîndreptățită, fiindcă era înzestrată

1 Ei, ce faci? în dimineața asta nu mai mănânci?  
(Fr.)

cu unele calități autentice; numai că le cam supraestima fondul și intensitatea și lăsa cu totul deoparte felurile mici cusururi care le întovărășeau. Niciodată n-ai fi putut-o cojnvinge că este o persoană plină de prejudecăți și cu vederi înguste, că se dovedea prea sensibilă în ce privește propria-i demnitate și importanță și prea înclinată să găsească jigniri în tot soiul de fleacuri; nu era însă decât purul adevăr. În ciuda acestor lucruri, atunci când pretențiile ei de distincție nu întâmpinau piedici, iar prejudecățile nu-i erau jignite, putea să fie destul de drăguță și prietenoasă. Față de cei doi frați (căci mai exista și un Gerard Moore, în afară de Robert) dovedea un atașament fără limite. Fiind singurii reprezentanți în viață ai familiei lor scăpătate, deveniseră pentru ea niște ființe aproape sacre: despre Louis, totuși, știa mai puține lucruri decât despre Robert; fusese trimis în Anglia când era băiat nevârstnic și își făcuse educația într-o școală englezească. Educația asta nefiind de natură să-l pregătească pentru negoț – după cum, de asemenea, se poate ca înclinațiile lui firești să nu-l fi împins către preocupări mercantile – atunci când năruirea perspectivelor de moștenire îi arătase că este. Nevoie să-și croiască singur un drum în viață, alesese foarte trudnica și foarte modesta carieră de profesor; fusese pedagog într-o școală, și se spunea că pe urmă trecuse preceptor într-o familie. De câte ori vorbea despre Louis, Hortense afirma că are ceea ce ea numea *des moycns 1*,

dar că este prea retras și prea sfios. Aprecierile ei despre Robert erau făcute pe alt ton. Și erau mai puțin moderate; cu Robert se mândrea foarte tare; pentru ea era cel mai mare om din Europa; în ochii surorii toate vorbele și faptele lui apăreau remarcabile și ea se aștepta ca și lumea cealaltă să-l socotească la fel; nimic n-ar fi putut fi mai irațional, mai monstruos și mai infam decât dezacordul în orice privință cu păreriile lui Robert - cu excepția dezacordului față de păreriile ei.

Prin urmare, de îndată ce mai sus-pomenitul Robert se așeză la masă și ea îi servi o porție de compot de pere, tăindu-i apoi o tartină zdravănă, de modă belgiană, dădu drumul unui potop de mirări și nedumeriri în legătură cu isprava din noaptea trecută, adică distrugerea ramelor.

— *Quelle idee! să le sfărâmi. Quelle action honteuse 1 On voyciit bien qnc les cuvriers de ce pays etaient a la fois bâtes et mechants. C'était absolument comme les domestiques Anglais, les șervantes surtout j rien d'in-șupportable comme cette Sarah, par exemple! 1*

— Pare curată și harnică, observă domnul Moore.

— Pare! Eu nu știu ce fel pare; și nici un spun ca ar fi cu totul murdară și leneșă: *mais elle est d'une insolence! 2* Ieri s-a certat cu mine un sfert de oră despre felul cum trebuie gătită carnea de vacă; spunea că ara fiert-o până am făcut-o numai zdrențe și că englezii n-ac fi niciodată în stare să înghită o asemenea mâncare cum este gustosul nostru *bouilli*<sup>3</sup>, și că *le bouillon*<sup>4</sup> nu ar fi nimic altceva decât apă caldă și grasă, iar cât despre.

*Clioucroute*<sup>5</sup> zice că nici un s-ar atinge! Despre putina pe care o avem în pivniță - excelent pregătită cu mumie mele - a zis că e un hârdău de lături, adică de mâncare pentru porci. Îmi scoate sufletul fata asta și nu mă pot totuși lipsi de ea, fiindcă ar însemna să luăm alta și mai îngrozitoare. La fel pățești și tu cu muncitorii — *pauvre cher jrere! 6*

— Mi-e teamă că nu te simți prea fericită în Anglia, Hortense.

— Frate dragă, e de datoria mea să mă simt fericită acolo unde le afli tu; altminteri însă, există o mie de lucruri care mă fac să duc dorul orașului nostru de baștină. Aici toată lumea pare prost crescută (*mal-eleve*).

Văd că obiceiurile mele sunt socotite ridicole: dacă se întâmplă ca vreo fată din fabrică să intre în bucătărie și să mă găsească îmbrăcată în jupă și camizol pregătind de mâncare (fiindcă după cum știi în Sarah nu mă pot bizui să gătească nici măcar un singur fel), rânjește ironic. Dacă accept cumva vreo invitație ia ceai, ceea ce

— — Ce idee!... Ce treabă rușinoasă! Se vede limpede muncitorii din țara asta sunt în același timp și proști și răi. Absolut la fel ea și personalul de serviciu englez, mai ales slujnicele; nimic nu poate fi mai greu de suportat decât această Sarah\*, de pildă ' (fr.).

2 Dar e de o obrăznicie! (Fr.).

6 Fi. Asol (fr.).

4 Supa (fr.).

6 Varză murată (fr.).

t Sărmanul meu frate drag! (Fr.).

am făcut o dată sau de două ori, atunci bag de seamă că sunt lăsată cu totul la o parte; nu mi se dă atenția care bineînțeles că mi se cuvine. Și din ce familie cu totul aleasă fac parte Gerarzii, după cum prea bine știm, la fel ca și Moorii! Au tot dreptul să pretindă un anumit respect, și să se simtă, jigniți atunci când nu le este arătat. La Anvers am fost totdeauna tratată cu deosebită considerație; aici s-ar zice că, de câte ori deschid gura în societate vorbesc englezește cu un accent ridicol, deși eu sunt întru totul convinsă că am o pronunție impecabilă.

— Hortense, la Anvers eram cunoscuți ca oameni bogați; în Anglia nu. Ne-a știut nimeni decât de săraci.

— Exact; și cât de interesați sunt oamenii. Uite, încă o dată, dragă frate, duminica, trecută, dacă-ți aduci aminte, era o vreme foarte umedă; prin urmare m-am dus ia biserică încălțată cu saboții mei cei negri și frumoși, încălțări pe care, într-adevăr, nimeni nu le-ar purta în-'



tr-un oraș distins, dar pe care în țară am fost dintotdeauna obișnuită să-i pun când trebuie să merg pe drumuri noroioase. Te rog să mă crezi că de îndată ce am pășit pe culoarul dintre bănci, calmă și liniștită, cum sunt eu întotdeauna, patru doamne și tot atâția domni au început să râdă și și-au ascuns fața în cartea de rugăciuni.

— Bine, bine! Altă dată să nu-ți mai pui saboții.

Ți-am mai spus și înainte că nu sunt chiar potriviți pentru țara asta.

— Cum, frate dragă, doar nu sunt saboți, obișnuiți, dâintr-aceia din care poartă țărani. Ascultă-mă pe mine, sunt *sahots noirs, tr'es propres, tres convenables*.<sup>5</sup> La Mons și. La Leuze - orașe nu prea. Depărtate de o capitală atât de elegantă cum este Bruxelles-ul - foarte rar se întâmplă ca persoanele respectabile să încalțe altceva când trebuie să umble pe vreme de iarnă. Să încerce cineva să se bălăcească pe vreo *chaussee* flamandă cu o pereche luată de la Paris *de brodequins, on m'em dirait des nouvelles!* 2

— Lasă încolo Mons și Leuze și acele *chaussees* flamande; când ești la Roma poartă-te cum se poartă romanii; dealtminteri eu nu sunt chiar atât de sigur nici în privința jupei și camizolului tău. Nu văd niciodată vreo lady englezoaică îmbrăcată în lucruri dmtr-astea. Intreab-o pe Caroline Helstone.

— Caroline! *Eu* s-o întreb pe Caroline? *Eu* să-i cer ei sfaturi în privința felului cum trebuie să mă îmbrac? *Ea* trebuie să mă consulte *pe mine* în toate privințele; e un copil.

— Are optsprezece sau cel puțin șaptesprezece ani; e destul de mare e. A să știe tot ce trebuie despre rochii, jupe și *chaassures* '.

— N-o răsfăța pe Caroline, te implor, dragă frate j nu-i da mai multă importanță decât i se cuvine. În clipa de față e modestă și fără fumuri: hai s-o păstrăm așa.

---

<sup>5</sup> Saboți negri, foarte curați și foarte decenti (fr.).

\* Ghete, ar avea ce să-mi audă urechile ! (Fr.)

— Din toată inima. Vine azi-dimineață pe-aici?

— Vine ca de obicei, la zece, pentru lecția de franceză.

— Despre ea n-ai impresia că te ia peste picior, nu-ai așa?

— Nici vorbă, mă apreciază mai mult decât toată cealaltă lume de pe-aici; să nu uităm că ea are cele mai multe posibilități de a mă cunoaște îndeaproape: 8

convinsă că sunt o persoană educată, inteligentă, manierată și cu principii; pe scurt, toate calitățile unui om da familie bună și. Binecrescut.

— O iubești cât de cât?

— Că o iubesc - n-aș putea spune: eu nu sunt o ființă înclinată către pasiuni violente și, prin urmare, la mine prietenia rămâne lucrul pe care te poți bizui cu cea mai mare nădejde. Îi arăt sollicitudine ca unei rude;

și situația ei trezește interes, iar până acum, felul cum se poartă ca elevă a avut darul mai degrabă de a spori decât de a micșora simpatia izvorâtă din alte pricini.

— La lecții se comportă destul de bine?

— Față de *mine* se comportă ireproșabil; dar îți dai seama, dragul meu frate, că folosesc o metodă bine calculată pentru a împiedica excese de familiaritate, a câștiga stimă și a impune respect. Totuși, fiind înzestrată cu un spirit pătrunzător, îmi dau limpede seama că fata asta nu e scutită de defecte; că în unele privințe lasă încă mult de dorit.

— Mai dă-mi o ultimă ceașcă de cafea, și cât o beau fii bună și distrează-mă cu o relatare a defectelor ei, 'încălțăminte (fr.).

— Dragă frate, sunt fericită să văd că mănânci liniștit după. O noapte atât de obositoare cum a fost noaptea trecută. Caroline, după cum îți spuneam, are defecte; dar cu dibăcia mea de pedagog și cu grija aproape maternă pe care i-o port, ar putea să se mai îndrepte. Are fata asta din când în când ceva - un fel de rețineră, cred — care mie nu prea îmi place fiindcă nu e destul de

copilăroasă și de supusă; și mai există în firea ei unele scânteieri de grabă necumpănită, care pe mine m-au tulburat.

Și cu toate astea, de obicei, e cât se poate de liniștită, uneori chiar prea abătută și gânditoare. Dar, cu timpul, sunt sigură c-am s-o fac să fie mereu la fel de liniștită și cuviincioasă, fără să se mai lase pradă ghidurilor în chip inexplicabil. Niciodată nu sunt de acord cu ce nu poate fi înțeles.

— Nu pricep deloc relatarea asta a ta; ce vrei să spui, de pildă, prin „grabă necumpănită”?

— Poate că un exemplu ar fi explicația cea mai potrivită. După cum știi, din când în când o pun să citească versuri franțuzești, ca să facă astfel exerciții de pronunție, în decursul lecțiilor a citit foarte mult din Corneille și din Racine într-un mod serios, sobru - așa cum îmi place mie. Din când în când însă, lăsa să se vadă un soi de lăncezeală în lectura acestor mari scriitori, însă o lăncezeală ce venea mai mult din apatie decât din sobrietate, iar apatia este tocmai ce nu pot eu îngădui la cei care au norocul de a se bucura de îndrumările mele; în afară de asta, nu este îngăduit să fi apatic atunci când studiezi opere exemplare. Ieri însă i-am pus în mână un volum cu bucăți scurte și ușurele. Am trimis-o lângă fereastră ca să învețe pe dinafară una dintre de, și când m-am uitat la ea am văzut-o cum întoarce grăbită pagină după pagină și își strânge buzele. În chip evident cu dispreț, parcurgând superficial micile poeme. Am certat-o. „*Ma cousine, mi-a spus, tont cela m'ennuie a la mort.*” I-am atras atenția că asta e un limbaj cu totul nepotrivit.

„*Dieu!* a exclamat atunci. *Îl n'y a donc pas deux lignes de poesie dans toute la litterature française?*” 2 Am întrebat-o ce anume vrea să spună. Mi-a cerut frumos iertare, cu o supunere foarte la locul ei. După aceea a fost cuminte; am văzut-o cum se uită la paginile cărții și zâmbește doar pentru sine; și s-a pornit să învețe cu rivnă. Peste o jumătate de oră a venit și s-a oprit în fața mea, mi-a

înapoiat cartea, și-a încrucișat brațele, așa cum îi cer totdeauna să facă, și a început să recite bucata aceea scurtă a lui Chenier, *La Jeum Captive*. Dacă ai fi auzit cum a reprodus poezia a ce as! a și cum a rostit câteva comentarii incoerente, după ce a terminat recitarea, atunci ai îi înțeles ce am vrut să spun prin „grabă necumpănită”. Ai fi putut crede că Chenier este mai emoționant decât întregul Corneille și întregul Racine. Tu, dragul meu frate, care dispui de o inteligență atât de vie, ai să-ți dai seama că această preferință cu totul exagerată dovedește o minte necumpănită; dar are noroc de o anumită educatoare. Am s-o fac să-și însușească un sistem, o metodă de gândire, o strângență a opiniilor; am s-o fac să capete un desăvârșit control și putere de îndrumare a simțămintelor.

— Fără-ndoială, Hortense: uite-o c-a sosit. Cred că umbra ei a trecut prin dreptul ferestrei.

— A î într-adevăr. A venit prea devreme – cu o jumătate de oră înainte de timpul stabilit. Fetișo, ce te-duce aici înainte de a fi terminat eu cu masa?

Întrebarea era adresată unei persoane care tocmai intra în cameră, o fată foarte tânără, îmbrăcată într-o pelerină de iarnă ale cărei falduri stăteau strânse cu oarecare grație în jurul unei siluete aparent subțiratică.

— Hortense, m-am grăbit să vin mai repede ca să văd ce faci și ce face Robert. Eram convinsă că amândoi o să fiți necăjiți din pricina celor întâmplăte azi-noapte.

Până acum dimineață n-am auzit nimic; unchiu-meu mi-a spus la masă.

— Oho! dar e nemaiauzit. Tu ești de partea noastră? Unchiul tău e de partea noastră?

— Unchiul e tare furios; dar rai se pare c-a fost cu Robert: n-a fost? N-a fost cu dumneata până la Stilbro' Moor?

— Da: am pornit într-un chip foarte războinic, Caroline; dar prizonierii pe care ne duceam să-i eliberăm ne-au ieșit înainte la jumătatea drumului.

— N-a fost nimeni rănit, nu-i așa?

— Ei, nu; doar Joe Scott s-a ros puțin la încheieturi, fiindcă i-au legat prea strâns mâinile la spate.

— Dar n-ai fost de față? Nu erai împreună cu furgoanele când le-au atacat?

— Nu; omului îi e dat rareori norocul de a se afla de față când se întâmplă ceva la care ar dori în mod special să ia parte.

— Unde vrei să te duci acum dimineața? L-am văzut pe Murgatroyd cum își înșeaua calul în curte.

— La Whinbury: e zi de târg.

— Se duce și domnul Yorke; l-am văzut în gabrioleță. Întoarce-te împreună cu el.

— De ce?

— E mai bine să fiți doi decât unul singur, și pe domnul

Yorke nu-l dușmănește nimeni; sau cel puțin oamenii săraci nu-l dușmănesc.

— Va să zică ar trebui să fie un fel de protector pentru mine, care sunt dușmănit, ?

— Care ești *neînțeleș*: ăsta ar fi, probabil, cuvântul. Ai să te întorci târziu?

— Are să se întoarcă târziu, verișoară Hortense?

— E mai mult decât probabil: de cele mai multe ori are nenumărate afaceri de încheiat la Whinbury. Ți-ai adus, fetișo, caietul?

— Da. Pe la ce oră ai să te întorci, Robert?

— De obicei mă întorc pe la șapte. Vrei să fiu acasă ceva mai devreme?

— Tare bine ar fi să te întorci pe la șase - ia încearcă; acuma pe la șase nu e chiar întuneric de tot, dar la șapte s-a terminat de mult cu lumina zilei.

— Și de ce fel de primejdie ți-e teamă, Caroline, după ce lumina zilei s-a stins? Care anume primejdie crezi că se ivește pentru mine dimpreună cu întunericul?

— Nu prea știu dacă aș putea să spun exact despre

ce mi-e frică, dar în vremurile astea ne gândim cu toții plini de teamă la prietenii noștri. Unchiu-meu zice că sunt niște vremuri pline de primejdii; și tot el spune că proprietarii de fabrici nu prea sunt iubiți.

— Și eu, unul dintre cei mai puțin? Nu-i ăsta adevărul? Te sfiești să vorbești deschis, dar 111 sufletul tău ești convinsă că mă poate aștepta soarta lui Pearson, împotriva căruia au tras - da, e drept, nu din spatele unui gard viu, ci în propria lui casă, pe fereastra de pe scări, când se ducea să se culce.

— Ann Pearson mi-a arătat glonțul înfipt în ușa camerei, spuse Caroline foarte serioasă, în timp ce-și împătura pelerina și o așeza dimpreună cu fularul pe o măsuță de lângă perete, după care continuă: Știi, pe toată întinderea drumului de aici și până la Whinbury e un gard viu și trebuie să mai treci și pe lângă livada abia plantată de la Fielthead; dar o să fi îndărăt la șase - ori mai devreme?

— Sigur că o să fie, declară Hortense. Și acum, fetițo, pregătește-ți lecțiile pentru repetiție, cită vreme pun eu la fiert mazărea pentru prânz.

Și după ce dădu indicațiile convenite, ieși din încăpere.

— Prin urmare crezi că am mulți dușmani, Caroline, spuse domnul Moore; și, bineînțeles, știi că nu mai am niciun fel de prieteni?

— Nu că nu aj mai avea prieteni, Robert. Mai sunt încă sora dumitale, fratele dumitale Louis - pe care nu l-am văzut niciodată - mai este domnul Yorke, și mai este unchiu-meu; în afară, bineînțeles, de mulți alții.

Robert zâmbi.

— Ai fi pusă în mare încurcătură dacă ar trebui să-i numești pe cei „mulți alții”. Fii bună și arată-mi caietul tău. Cât de cumplit te c’hinuiești cu scrisul ăsta! După câte pot eu bănui, soră-mea știe una și bună: vrea neapărat să. Te formeze după modelul unei. Școlărițe flamande. Și cărui fel de viață îi ești tu hărăzită, Caroline? Ce-ai să faci cu franțuzeasca, desenul, și alte isprăvi după ce ai să le înveți

cum trebuie?

— Pe bună dreptate poți să spui „cum trebuie1“; fiindcă, după cum știi, până când a început Hortense să se ocupe de mine, nu învățasem mai nimic. Cât despre viața căreia îi sunt hărăzită, n-aș avea ce să zic: mă gândesc să rămân în casa unchiului meu până... și aici șovăi.

— Până când? — până ce moare?

— Nu. Cum poți spune una ca asta! La moartea lui nu m-am gândit niciodată - n-are decât cincizeci și cinci de ani. Dar până când - să zicem, până ce întâmplarea mi-o oferi altă ocupație.

— Niște perspective destul de incerte! Ești mulțumită cu de?

— Mai înainte eram. Știi, copiii nu prea stau să se gândească, sau dacă se gîndesc, gîndurile astea seamănă mai mult cu niște visuri. *Acum* se întîmplă uneori să nu fiu chiar mulțumită.

— De ce?

— Nu scot niciun ban - nu câștig nimic.

— Ai pus degetul pe rană, Lina. Și tu, prin urmare, vrei să c-îștigi bani?

— Da. Mi-ar plăcea să am o ocupație; iar dacă aș fi băiat, nu mi-ar veni chiar atît de greu să găsesc. Am în minte un mijloc tare plăcut și lesnicios de a învăța o meserie și de a-mi croi un drum în viață.

— Spune mai departe: hai s-auzim ce mijloc.

— Aș putea să învăț meseria dumitale - fabricarea și' negustoria cu stofe: aș putea s-o învăț de la dumneata, de vreme ce suntem rude îndepărtate. Aș putea să fac muncă de birou, să țin registrele, să scriu scrisorile, cîtă vreme dumneata te duci pe la târguri. Știu că dorești cu aprindere să fi bogat ca să poți plăti datoriile rămase de la tatăl dumitale; poate aș fi în stare să-ți dau o mîna de ajutor ca să te îmbogățești.

— Să mă ajuți pe *mine*? La tine ar trebui să te gîndești.

— Mă gîndesc și la mine; dar omul trebuie oare să se gîndească totdeauna numai la el însuși?

— La cine altul să mă gîndesc? La cine altul aș *îndrăzni* să mă gîndesc? Săracii nu pot nutri multă slăbiciune pentru alții; datoria lor e să fie cît mai zgârciți.

— Nu, Robert...

— Ba da, Caroline. Sărăcia este de nevoie egoistă, închisă în sine, slugarnică, îngrijorată. Din cînd în cînd, inima unui om sărac, dacă se întîmplă să fie cine știe cum mîngăiată de raze și de rouă, poate crește ca vegetația asta minunată din grădina pe care o vezi acolo într-o asemenea zi de primăvară, se poate simți gata să-și desfacă mugurii sau chiar să îmbobocească; dar ea nu trebuie să dea frâu liber înclinărilor plăcute; este nevoită să



invoce prudența ca să se controleze în fața suflării ei înghețate, care-i la fel de neiertătoare ca și orice vânt dinspre miazănoapte.

— În cazul ăsta nicio colibă n-ar putea să cunoască fericirea.

— Când vorbesc despre sărăcie nu mă gândesc atât Ta sărăcia firească, obișnuită, a omului muncitor, cât la lipsurile chinuitoare ale omului încărcat de datorii; ceea ce mă roade pe mine neconținut sunt necazurile unui om de afaceri sărac, încordat, ros de griji.

— Înfrățește-te cu speranța, nu cu grijile. Sunt unele idei care au prins rădăcini prea adinei în mintea dumitale. Poate că e un act de îngâmfare s-o spun, dar am impresia că există ceva greșit în părerile dumitale cu privire la căile cele mai nimerite pentru a atinge fericirea. La fel ca și în...

Urmă o a doua șovăire.

— Spune, Caroline, sunt numai urechi.

— În - (da! trebuie să am curaj și să spun adevărul) - în purtările - te rog ia seama, spun numai purtările - față de muncitorii ăștia din Yorkshire.

— De multe ori ai vrut să-mi spui treaba asta, nu-i așa?

— Da; de multe - de foarte multe ori.

— Și părțile rele din purtarea mea sunt numai el e natură negativă, după câte îmi închipui. Nu sunt mândru: cu ce ar putea să se mândrească un om aflat în situația mea? Nu sunt decât taciturn, nepăsător și veșnic morocănos.

— Te porți ca și cum ființele acestea vii care sunt muncitorii n-ar fi decât niște mașini, la fel cu ramele și cuțitele dumitale: uite, acasă ești cu totul altfel.

— Pentru cei de acasă nu sunt un străin, cum sunt pentru țopârlanii ăștia englezi. Trebuie să mă prefac și să mă arăt bun față de ei, dar prefăcătoria nu este însușirea mea de căpetenie. După câte cred eu sunt niște oameni lipsiți de rațiune, pervertiți; fac tot ce le stă în putință ca să mă tragă îndărăt, când eu ard de nerăbdare să merg cât

mai repede înainte. Dacă îi tratez cu dreptate, îmi fac pe deplin datoria față de ei.

— Bineînțeles: doar nu te-i fi așteptând să te iubească?

— Și nici un dolesc.

— Aha! exclamă sfătuitoarea clătinând capul și suspinând din adâne.

Și cu această exclamație, merită să arate că vedea pe undeva o rotiță stricată, dar nu-i stătea în putere s-o repare, se aplecă asupra cărții de gramatică și căută regula și exercițiul stabilite pentru ziua aceea.

— După câte bănuiesc, nu sunt un suflet prea afectuos,

Caroline; simpatia unui foarte mic număr de oameni îmi este de ajuns.

— Te rog frumos, Robert, înainte de a pleca nu vrei să-mi ascuți și mie o pană?

— Înainte de asta, lasă-mă să-ți controlez caietul, că totdeauna faci tu ce faci și tragi liniile strâmbe... Uite așa trebuie... Și-acuma, penele: vrei una cu vârf foarte subțire, nu?

— Așa cum le faci de obicei pentru Hortense și pentru mine; nu boante, ca ale dumatile.

— Dacă aș avea firea lui Louis, ar trebui să rămân. acasă și să-mi consacru dimineața doar ție și lecțiilor tale; așa însă, trebuie s-o petrec în magazia de lină a lui Sykes.

— De-acolo ai să câștigi bani.

— E mai probabil că o să pierd.

Tocmai când termina de ascuțit penele, cineva îi rduse la portița grădinii calul cu șaua și frâul puse după cum se cerea.

— Uite, mă așteaptă Fred; trebuie să plec. Înainte de toate am să mă uit să văd ce-a mai făcut primăvara prin partea dinspre miazăzi.

Părăsi camera și străbătu grădina din spatele fabricii. Un strat gingaș de verdeață și flori îmbobocite - ghiocei, sofran și chiar ciuboțica cucului - surâdeau în soare lângă

zidul cald al fabricii. Moore culese de ici și de colo câte o floriceică ori o frunză până când strânse un buchețel; apoi se întoarse în salon, fură un fir de mătase din coșulețul de lucru cil surorii sale, legă florile și le puse pe masa Carolinei.

— Și-acuma: la revedere.

— Mulțumesc, Robert: tare-s frumoase; așa cum stau aici parcă ar fi scânteii de soare și cer albastru; la revedere.

Robert se duse până la ușă, se opri, deschise buzele pregătindu-se să vorbească, nu spuse nimic și porni mai departe. Ieși pe porțiță și încalecă: peste o clipă sări jos din șa, dădu dârlogii lui Murgatroyd și se întoarse în casă.

— Mi-am uitat mânușile, spuse prefăcându-se că ia ceva de pe o măsuță de lângă perete; pe urmă, ca și cum chiar atunci i-ar fi trecut prin minte, adăugă: Cred că n-ai nicio treabă anume acasă, nu, Caroline?,

— N-am niciodată o treabă anume: câteva perechi de ciorapi pentru copii, pe care mi-a spus doamna Ramsden să le împletesc fiindcă îi trebuie la coșul milosteniei; dar ăștia pot să mai aștepte.

— Fir-ar să fie... vândut, coșul ăsta al milosteniei! Niciodată n-a avut vreo unealtă nume mai potrivit. Mâi mare milostenie decât asta - și cu ce cuprinde, și cu prețurile - nici un se poate închipui; dar văd ceva la tine, o foarte mică încrețitură la colțurile buzelor, care îmi spune că îi cunoști meritele tot la fel de bine cum le cunosc și eu. Atunci dă uitării coșul milosteniei și în schimb petreee-ți ziua aici. Unchiului tău n-are să i se rupă inima dacă n-o să fi acasă?

Caroline zâmbi.

— Nu.

— Soldățoiul naibii! Aș îndrăzni și eu să spun că nu, mormăi Robert. Atunci rămâi să mănânci la prânz cu Hortense; o să se bucure că-i ții tovărășie; și eu mă întorc la vreme. Seara o să citim ceva: luna răsare la opt și jumătate, iar la nouă am să merg cu tine până la casa parohială. Vrei?

Fata încuviință dând din cap; și ochii i se aprinseră.

Moore mai zăbovi acolo două minute; se aplecă peste masa unde ședea Caroline și-și aruncă privirile pe cartea ei de gramatică, pipăi vârful penei, luă în mână buchetul și se uită la el; calul batea nerăbdător din copite; Fred Murgatroyd își dregea glasul și tușea la porțiță ca și cum s-ar fi minunat ce Dumnezeu putea să facă stăpânu-său.

— La revedere, spuse din nou Moore și în cele din urmă plecă.

Peste zece minute, când reveni în cameră, Hortense văzu cu multă mirare că eleva ei încă nici nu-și începuse exercițiul.

## CAPITOLUL VI

Corioian

În dimineața aceea Mademoiselle Moore a avut parte de o elevă cam distrată. Caroline uita mereu explicațiile date de educatoare, suporta fără nicio umbră de supărare

muștrările ce se revărsau asupra ei pentru lipsa de atenție. Cum stătea în bătaia soarelui, lângă fereastră, s-ar fi zis că odată cu blinda lui căldură primea și o mingii erez care o făcea în aceiași timp și fericită și ascultătoare. În dispoziția asta sufletească arăta ea sub cea mai plăcută înfățișare, iar această cea mai plăcută înfățișare merita să fie privită.

Nu-i fusese refuzat harul frumuseții. Nu era neapărat nevoie s-o cunoști bine ca să-ți placă; era îndeajuns de atrăgătoare ca să-ți placă chiar și de la prima vedere, înfățișarea îi era potrivită cu vârsta: copilărească, zvellă, suplă; fiece rotunjime era armonioasă, toate părțile trupului bine proporționale; avea chipul expresiv și blând, ochi frumoși și dăruți uneori cu priviri cuceritoare, ce mergeau drept la inimă vorbind deschis și duios simțămintelor. Gura era într-adevăr minunată, iar pielea fină; avea o podoabă de păr castaniu pe care se pricepea să-l aranjeze cu gust; buclele îi stăteau bine și cu bucle fusese dăruită din belșug. Felul cum se îmbrăca dovedea finețe: croiala deloc

țipătoare, materialele departe de a fi scumpe, dar în culori potrivite să contrasteze plăcut cu tenul ei alb și cusute astfel încât să-i împodobească silueta grațioasă. Rochia de iarnă de acum era din. Lină de aceeași nuanță blândă ca și părul castaniu; gulerul micuț din jurul' gâtului era pus peste o panglică roșie și prins cu o fundă tot roșie; alte podoabe nu mai avea.

Atât despre înfățișarea Carolinei Helstone: cât despre firea și mintea ei, dacă le avea cumva, de au să se arate singure, la vremea potrivită.

Legăturile ei de rudenie vor fi îndată lămurite. Era copilul unor părinți care se despărțiseră curând după nașterea ei, din pricină că nu se potriveau ca fire. Maică-sa era soră vitregă cu tatăl domnului Meore; astfel, fără să existe între ei nicio legătură de sânge, putea să se socotească, oarecum mai de departe, vară cu Robert, Louis și Hortense. Tatăl fusese frate cu domnul Helstone — un om despre a cărui fire prietenii nu erau bucuroși să-și aducă aminte după ce moartea îi încheiase toate socotelile pământeste. Pe nevastă-sa o făcuse nefericită:

cele ce se spuneau despre el și despre care se știa că sunt adevărate creaseră o impresie de probabilitate pentru cele răspândite fără temeii în legătură cu fratele său mult mai cumsecade. Caroline nu o cunoscuse niciodată pe maică-sa, fiindcă fusese despărțită de ea din fragedă copilărie și nu o mai întâlnise după aceea; taică-său murise destul de tânăr, iar unchiul ei, parohul, fusese singurul care vreme de câțiva ani îi purtase de grijă. După cum știm, nu era nici prin fire și nici prin obiceiuri un om tocmai potrivit pentru creșterea unei fete: cu educația ei nu-și prea bătuse capul; poate că nu s-ar fi preocupat câtuși de puțin de asta, dacă bietul copil nu și-ar fi dat singur seama că e neglijat și n-ar fi cerut din când în când să i se acorde puțină atenție și posibilitatea de a obține măcar o seamă de cunoștințe fără de care nu s-ar fi putut descurca. Cu toate acestea avea încă simțământul că este mai prejos decât s-ar fi convenit și cunoștințele ei mult mai puține decât ale altor fete de

aceeași vârstă și cu situații asemănătoare; iată de ce răspunsese cu multă bucurie binevoitoarei propuneri făcute de verișoara ei

Hortense de a o învăța franțuzește și broderie fină, la scurtă vreme după ce aceasta din urmă sosise la Hollow's Mill. La riadul său, Mademoiselle Moore era încântată de îndatorirea asta, fiindcă îi dădea putința să se socotească personaj important; îi făcea mare plăcere să fie maimarea unei eleve ascultătoare și totodată istețe. O luase pe Caroline chiar așa cum se considera ea însăși, ca o fată ce nu învățase după niciun sistem anume, ba chiar de-a dreptul ignorantă; iar atunci când își dăduse seama că făcea progrese rapide și spectaculoase, nu le pusese pe seama talentului sau ușurinței la învățatură ale elevei, ci numai și numai pe seama superiorității metodei sale de predare; când văzu că, deși nepricepută în chestiunile de rutină, Caroline avea totuși unele cunoștințe - nesistemmatizate dar foarte diverse - descoperirea nu-i produse nicio mirare, deoarece continua să-și închipuie că numai din conversațiile cu ea izbutise fata, pe nesimțite, să ajungă la asemenea comori. La aceeași părere rămânea și dacă era silită să observe că eleva știe multe despre lucruri cu privire la care ea știa foarte puțin; părerea asta n-avea niciun fel de logică, însă Hortense rămânea neclintită în credința ei.

Mademoiselle, care se fălea că este înzestrată cu „*un esprit positif*”<sup>1</sup> și că punea în practică o preferință hotâ-

<sup>1</sup> Ua spirit realist (Jir.).

râtî față de studiul teoretic, își silea pe cât îi stătea în putință -verișoară să adopte aceeași atitudine. O chinuia fără încetare cu gramatica limbii franceze și, considerând asta drept cel mai folositor exercițiu, o punea să facă interminabile „*analyses legiques*”. Asemenea „*analyses* erau departe de a fi un deosebit izvor de plăcere pentru Caroline; credea că ar fi putut învăța franțuzește la fel de bine și fără de și drămuia în chip excesiv timpul consacrat luptei cu „*propositions, prvncipales, et incidentes*”; cu

deosebirile dintre „*incidente determinative*” și „*incidente applicative*”; cu rezolvarea problemei dacă o propozițiune era „*pleine*”, „*elliptique*” sau „*implicite*1’.

Uneori se rătăcea prin asemenea labirint, și dacă se rătăcea, obișnuia din când în când (în vreme ce Hortense se afla la etaj unde își scotocea sertarele – o inexplicabilă ocupație care îi răpea mult timp în fiecare zi aranjând, deranjând, rearanjând și contraaranjând) să-și ia cartea și să se ducă în clădirea birourilor, la Robert, și cu ajutorul lui să descâlcească pasajele prea încâlcite. Domnul

Moore avea o minte limpede, bine echilibrată; aproape de îndată ce-și arunca ochii pe micile încurcături ale Carolinei, de păreau să se dizolve sub privirile lui: În numai două minute îi lămuria totul – în două vorbe îi dădea cheia enigmei. Și se gânclea atunci cât de incomparabil mai repede ar fi putut să învețe dacă Hortense i-ar fi explicat la fel ca Robert! Răsplătindu-l cu un zâmbet plin de admirație și recunoștință, mai degrabă așternut la picioare decât ridicat înspre ochii lui, păresea cu părere de rău fabrica, întorcându-se în casă, iar apoi, după ce termâna exercițiul sau încheia cu bine adunarea (căci Mademoiselle Moore îi dădea și lecții de aritmetică), ar fi dorit ca natura s-o fi făcut băiat și nu fată, să-i fi putut propune lui Robert s-o ia ca secretar și să fi stat cu el în clădirea birourilor, în loc să stea cu Hortense în salon.

## 8

Câteodată – dar asta se întâmplă foarte rar – petrecea noaptea la Hollow’s Cottage. Uneori în timpul acestor vizite Moore era plecat, dus după treburi de negoț; alteori se întâmplă să fie oaspete al domnului

Yorke; adesea avea câte un vizitator cu care purta discuții în altă cameră; dar se mai întâmplă, de asemenea, să fie și acasă, să n-aibă treabă, și să poată sta în voie de vorbă cu Caroline. Când se întâmplă așa, ceasurile serii parcă plecau în zbor: treceau înainte de a putea fi numărate. Când toți trei verii se aflau laolaltă, nu exista în toată Anglia o încăpere mai plăcută decât acel mic salon. Când

nu preda, nu bătea pe nimeni la cap sau nu gătea, llor-tense era departe de a fi posomorită; se obișnuise ca seara să se destindă și să fie drăguță cu ruda ei de neam englezesc. Exista de asemenea un mijloc de a o face să fie încântătoare, convângând-o să-și ia ghitara și să cânte aeompaniindu-se cu ea; atunci devenea într-adevăr un om cu adevărat agreabil; cum se pricepea bine să cânte la ghitara și avea și o voce caldă, nu era neplăcut să stai și s-o ascuți; și 'ar fi fost cât se poate de plăcut, dacă firea ei formalistă și înclinația de a-și da importanță . Nu i-ar fi influențat strădaniile, așa cum îi stăpâneau gesturile și îi modelau înfățișarea.

Eliberat de sub jugul treburilor, domnul Moore era dacă nu vioi el însuși, cel puțin un spectator plin de bunăvoință la vioiciunea Carolinei, un ascultător plin de răbdare al vorbelor ei și gata să-i răspundă la orice întrebări. Era o persoană lângă care îți făcea plăcere să stai, împrejurul căreia era agreabil să te învârtești aciresându-i-te sau chiar privindu-l. Uneori chiar mai mult decât atât – era însuflețit, plin de bunăvoință și prietenos.

Un singur necaz: puteai fi sigur că a doua zi de dimineață avea să fie din nou înghețat; și orieât de mult s-ar fi părut că se bucură, în felul său reținut, de asemenea reuniuni, rareori contribuia la repetarea lor. Împrejurarea aceasta nedumerea profund mintea lipsită de experiență a verișoarei. „Dacă aș avea la dispoziție, se gânclă, mijlocul de a produce fericire, l-aș folosi cât mai des; i-aș menține strălucirea prin folosință, și nu l-aș lăsa săptămâni la șir aruncat cine știe unde, ca să ruginească.”

Avea totuși grijă să nu-și pună în practică teoria. Oriet de mult îi plăceau vizitele de seară la vilă, niciodată nu venea fără să fie chemată. Ba deseori se întâmplă ca atunci când Hortense stăruia cu invitația, ea să refuze, fiindcă

Robert nu-i urma pilda sau i-o urma cu prea puțină tragere de inimă. În dimineața de atunci era prima oară când o invitase el însuși, din proprie inițiativă; și, în afară de asta, îi



vorbise cu atâta gingășie, încât auzindu-l  
simțise un fior de bucurie destul de puternic pentru a-și  
—Păstra veselia tot restul zilei.

Dimineața se scurse ca de obicei. Mademoiselle, totdeauna cu sufletul la gură din pricina treburilor, și-o petrecu alergând de la bucătărie în salon – ba certând-o pe Sarah, ba controlând exercițiile Carolinei sau ascultând-o la lecția dată pentru repetiție. Orieât de fără greșeală ar fi fost îndeplinite aceste îndatoriri, educatoarea nu rostea cuvinte de laudă: era un principiu al ei acela că laudele nu se pot împăca în niciun fel cu demnitatea unui profesor, pe câtă vreme reproșurile, mai mult sau mai puțin justificate, rămâneau totdeauna indispensabile.

Era convinsă că cearta neconținută, mai aspră sau mai blândă, ar fi absolut necesară pentru menținerea autorității; și dacă era cu neputință de găsit vreo greșeală în legătura c-u lecțiile, atunci purtarea, aerul, îmbrăcămintea sau mâna elevei trebuiau neapărat corectate.

Scandalul obișnuit se producea cam pe la vremea prânzului, când Sarah aducea totuși până la urmă bucatele în cameră și aproape că le azvârlea pe masă, cu o privire care spunea foarte limpede: „De când sunt n-am mai gătit până acum asemenea porcărie; nici de dat la câini nu-i bună“. În ciuda disprețului arătat de Sarah, mâncarea era destul de gustoasă. Supa era un fel de piure de mazăre uscată, pregătit de Mademoiselle în timp ce rostea amare jeluiri cu privire la faptul că în nefericita asta de țară a Angliei nu era cu putință să găsești niște fasole. Urma apoi o mâncare cu carne – gătită într-un mod necunoscut, dar presupusă a fi un mișmaș – împănată ciudat cu bucățele de pâine, condimentată cam curios, dar nu neplăcut, și coaptă într-o formă, un fel de mâncare cam bizar, dar nici pe departe lipsit de savoare. Verdețuri combinate ciudat alcătuiau garnitura de legume; pe urmă o plăcintă de fructe, zaharisite după o rețetă născocită de „grand'mere“ a doamnei Gerard Moore, și după al cărui gust s-ar fi părut că zahărul fusese înlocuit cu „jnelasse“, încheia masa.

Caroline nu avea nimic împotriva acestei bucătării belgiene: într-adevăr, variația îi făcea chiar plăcere, și

proceda foarte judicios, fiindcă de-ar fi manifestat vrea nemulțumire în privința asta, ar fi pierdut pentru totdeauna favorurile ce-i erau acordate de Mademoiselle; o crimă veritabilă ar fi putut fi cu mai multă ușurință iertată decât vreun semn de nemulțumire față de mâncărurile străine.

Curând după masă, Caroline o înduplecă pe varaeducatoare să meargă sus ca să se îmbrace; manevra asta cerea îndeminare. A lăsa să se înțealgă că jupa, eamizolul și bigudiurile de hârtie erau niște obiecte odioase, sau orice altceva în afară de articole cu deosebite calități, ar fi fost o crimă. Prin urmare orice încercare prematură de a le grăbi dispariția ar fi fost neînțeleaptă și ar fi avut probabil drept urmare păstrarea aceleiași îmbrăcămînți pentru tot restul zilei. Evitând cu grijă orice stânci și nisipuri mișcătoare, eleva reuși totuși, sub pretextul că ar simți nevoia unei schimbări de decor, să-și ducă profesoara până la etaj și, odată ajunse în dormitor, s-o convingă de lipsa de rost a unei reveniri în același loc, spunându-i că ar putea foarte bine să-și facă toaleta chiar atunci; iar în vreme ce Mademoiselle ținea o predică solemnă asupra meritelor ei gigantice câștigate prin disprețul față de toate frivolitățile modei,

Caroline o dezbracă de bluză, o înveșmântă într-o rochie modestă, îi aranjă gulerul, părul etc. Și o făcu să arate foarte prezentabil. Dar ultimele amănunte Hortense ținea să le desăvârșească ea însăși, iar aceste ultime amănunte constară dintr-un batic gros legat în jurul gâtului și un șorț mare și negru, ca de servitoare, care strica totul.

Pentru nimic în lume n-ar fi apărut Mademoiselle în propria-i casă fără baticul cel gros și fără șorțul cel uriaș: primul constituia un incontestabil element de moralitate - era cu totul nepotrivit să nu porți un *jichu* /

al doilea era emblema unei bune gospodine - s-ar fi zis că, după părerea ei, în felul acesta realiza o importantă economie în bugetul fratelui. Cu propriile ei mâini confecționase și prezentase Carolinei asemenea articole de

îmbrăcăminte; și unica neînțelegere mai serioasă ce avusese loc între de, și care încă mai lăsase urme de amărăciune în sufletul verișoarei mai vârstnice, pornise din refuzul celei mai tinere de a accepta și folosi vreunul dintre aceste elegante cadouri.

— Eu port rochiile închise la gât și cu guler, spusese Caroline, și dacă aș mai pune și baticul, aș simți că mă înăbuș; pe urmă, șorțurile mele scurte sunt la fel de bune ca și ăsta foarte lung: prefer să nu le schimb.

83

Totuși, datorită perseverenței, Hortense ar fi izbutit probabil s-o silească ia pomenita schimbare, dacă nu s-ar fi întâmplat ca domnul Moore să audă o discuție pe această temă și să decidă că șorțurile micuțe ale Carolinei sunt destul de bune și că, după câte socoate el, fiind încă doar un copil, pentru moment se putea lipsi și de *fichu*, mai ales că buclele îi erau lungi și îi ajungeau aproape până la umeri.

Împotriva părerilor lui Robert nu exista apel, așa că sora se văzu nevoi să cedeze; dar rămânea hotărât împotriva grației nostime a îmbrăcăminteii purtate de Caroline și a farmecului înfățișării ei distinse; ceva mai trainic și mai casnic considera ea că ar fi fost „*beaucoup plus eonvenable*” 1.

După-amiaza fu consacrată cusutului. Ca mai toate doamnele belgiene, Mademoiselle mânuia acul cu deosebită îndemânare. Nici prin minte nu-i trecea că ar fi o risipă de vreme să dedice nenumărate ceasuri broderiei fine, lucrului la dantele, atât de distrugător pentru ochi, unor minunate împletituri și, înainte de toate, celui mai atent țesut de ciorapi. Era oricând gata să-și piardă o zi întreagă cu țesutul a două găuri de ciorap și să considere că și-a îndeplinit cu noblețe „misiunea” după ce a terminat. Încă unul dintre necazurile Carolinei consta în faptul că era condamnată să învețe acest sistem străin de reparare, care era executat fir cu fir, așa fel ca să imite desăvârșit însăși țesătura ciorapului - îndeletnicire teribil de

obositoare, dar socotită de Hortense Gerard și de nenumărate generații ale străbunelor ei drept una dintre cele dintâi „îndatoriri ale femeii”<sup>44</sup>. Ei însăși i se puseseră în mână ac, bumbac și un ciorap îngrozitor de prăpădit, încă în vremea când pe căpșorul negru purta bonetă de copil; ceea ce fusese considerat drept „*heiuets fiaits*”<sup>2</sup> în privința priceperii sale la țesut fusese expus

În fața cunoștințelor înainte ca ea să fi împlinit șase ani, iar când descoperise prima oară că verișoară Caroline era profund ignorantă în aceste cunoștințe de cea mai mare însemnătate posibilă, aproape plânsese de mila tinereții ei neglijate în asemenea hal.

’ Mult mai potrivit (fr.).

’ Isprăvi deosebite (fr.).

Fără să piardă o clipă, făcu rost de o pereche de ciorapi lungi prăpădiți, din călcâiele cărora nu mai rămăsese nici urmă, și o puse pe ignoranta englezoaică să-i repare; corvoada fusese începută cu doi ani în urmă, dar Caroline mai avea și acum în coșul ei de lucru ciorapii aceia. În fiecare zi înfigea de câteva ori acul, ca un mijloc de pocăință intru iertarea păcatelor. Deveniseră pentru ea o grea povară; mare plăcere i-ar mai fi făcut să-i arunce în foc; ba într-un rând, văzând-o stând cu ei în poală și oftând din greu, domnul Moore propusese o incinerare în cadru intim la el în. Birou, însă Caroline știa că n-ar fi fost înțelept să accepte propunerea – singurul rezultat posibil fiind o nouă pereche de ciorapi, probabil într-o stare încă și mai jalnică: și a rămas, de aceea, ia relele cu care se obișnuise.

Toată după-amiaza cele douădoamne au stat și au cusut, până ce ochii și degetele, ba chiar și mintea uneia dintre de au obosit. După prânz cerul prinsese a se întuneca; începuse din nou să plouă, o ploaie zdravănă; temeri tainice începură să se strecoare ân sufletul Carolinei: te pomenești că domnul Sykes ori domnul Yorke au să-l convingă pe Robert să rămână la Whinbury până se mai limpezea vremea, iar în privința asta nu se arăta până acum niciun semn. Sunase ceasul cinci și timpul se scurgea

întruna; norii continuau să se reverse:. Vaierul vântului începuse să freacă peste acoperișul casei.

Ziua părea aproape de sfârșit; focul din salon răspândea în căminul deschis o dogoare roșie, ca lumina apusului de soare.

— Până nu răsare luna n-are să se însenineze, spuse Mademoiselle Moore; prin urmare, nu încapă îndoială că până atunci frate-meu n-are să se înapoieze; și chiar că mi-ar părea rău s-o facă. Noi o să bem cafeaua; degeaba l-am așteptat pe Robert.

— Am obosit. Pot să las acum lucrul, verișoară?

— Poți, de vreme ce s-a făcut prea întuneric și nu mai vezi să țeși cum se cuvine. Strânge-l; așază-l frumos în coș; pe urmă du-te la bucătărie și pofteste-o pe Sarah să aducă *le cjouter*, sau ceaiul, cum îi spuneți voi.

— Dar încă n-a bătut șase: ar mai putea să vină.

— Nu vine, îți spun eu. Pot să-i calculez fiecă mișcare. Doar îl cunosc pe frate-meu.

Nesiguranța e supărătoare, dezamăgirea amară. Cu un prilej sau altul, asta a simțit-o oricine. Ascultând de porunca Hortense), Caroline se duse în bucătărie. Sarah stătea la masă și își cosea o rochie.

— Ești așteptată să aduci cafeaua, spuse fata pe un Ion lipsit de vlagă; apoi își rezemă brațul și capul de polița de deasupra vetrei și rămase ca pierdută acolo, lângă foc.

— Ce sfârșită arătați, domnișoară! Și asta numai din pricină că verișoara dumneavoastră vă pune să munciți atâtă vreme. E o rușine!

— Nici vorbă de așa ceva, Sarah, veni scurt răspunsul.

— Ehei! Lăsați că știu eu. Uite, sunteți gata să vă porniți pe plâns și nu de alta, numai pentru că toată ziua ați stat pironită pe scaun. Până și unui pisi i-ar veni lehamite, dacă ar sta așa, toată ziua ca închis în colivie.

— Sarah, stăpânul tău are obicei să se întoarcă devreme acasă de la târg, dacă e vreme ploioasă?

— Aproape niciodată; doar astăzi numai, el știe de ce,

a făcut altfel.

— Cum adică?

— S-a întors; sunt sigură că l-am văzut pe Murgatroyd trecând cu calul prin curte, pe drumul din spate, și asta chiar acum cinci minute, când m-am dus la pompă fiă iau niște apă. Cred că era cu Joe Scott la birouri.

— Ți s-a părut ție.

— Cum adică să mi se pară mie? Doar îi cunosc bine calul, nu credeți?

— Dar chiar pe el nu l-ai văzut.

— Nu, da' i-am auzit glasul. Îi spunea lui Joe Scott ceva despre cum a descurcat toate treburile și toate necazurile și că n-o să treacă o săptămână până ce au să sosească la fabrică un rând de rame noi; și că de data asta are să angajeze patru soldați din cazarma de la Stilbro' ca să păzească furgonul.

— Ce faci, Sarah, îți coși o rochie?

— Da; vi se pare că-i drăguță?

— Foarte frumoasă! Pregătește cafeaua. Uite, îți termin eu de croit mâneca asta, și-am să-ți dau și ceva să-ți faci o garnitură. Am niște panglică de șaten îngustă de-o culoare numai potrivită cu materialul.

— Sunteți foarte drăguță, domnișoară.

— Dă-i zor, ca o fată bună ce ești; dar mai înainte pune ghetele domnului lângă foc: când o veni să-și scoată cizmele. Îl aud – uite! că vine.

— Ce faceți, domnișoară? Nu tăiați bine stofa!

— Ai dreptate, dar n-am tăiat decât un pic: așa că nu-i nicio pagubă.

Ușa bucătăriei se deschise și domnul Moore intră ud learcă și înfrigurat. Fără să părăsească masa de croit, Caroline se întoarse pe jumătate, dar numaidecât își reluă ocupația, ca și cum pentru o pricină anume ar fi vrut să mai câșfci un minut. Cum stătea aplecată asupra lucrului, fața îi era ascunsă; încerca să-și stăpânească trăsăturile și să le ascundă expresia, dar nu izbuti: când în cele din urmă se întoarse către domnul Moore, întreaga-i înfățișare

strălucea.

— Renunțasem să te mai așteptăm, îi spuse; ziceau că n-o să mai vii.

— Doar am promis că mă întorc devreme; *tu* mă așteptai, nu-i așa?

— Nu, Robert: nu mai îndrăzneam, când vedeam cum plouă afară. Ești ud și te-a pătruns frigul – schimbă totul de pe dumneata: dacă o să răcești, am să mă – o să ne socotim și noi vinovate într-o oarecare măsură.

— Nu-s chiar atât de ud: mantaua de călărie e imper\*meabilă. N-am nevoie decât de încălțăminte uscată. Așa... ce bine e lângă foc, după ce ai înfruntat vântul și ploaia cale de câteva mile.

Rămăsese în picioare, lângă vatra din bucătărie; Caroline stătea lângă el. Bucurându-se de strălucirea molcomă a focului, domnul Moore își ținea privirile ațintite ia alăturile lucitoare de pe polița de deasupra. Când se întâmplă să-și coboare pentru o clipă privirea, aceasta i se opri pe uh chip ridicat spre el, un chip îmbujorat, zâmbitor, fericit, umbrit de bucle mătăsoase și luminat de niște ochi minunați. Sarah plecase spre salon, cu o tavă; o muștrare venită din partea stăpânei o reținea acolo, Moore își lăsă o clipă mâna pe umărul tinerei verișoare, se aplecă, și îi mângâie fruntea cu un sărut.

— Vai! spuse fata ca și când gestul acela i-ar fi desferecat buzele. Eram atât de nefericită când mă gândeam că n-ai să vii; acum aproape că sunt prea fericită. Dumneata ești fericit, Robert? Te bucuri. Când te întorci acasă?

— Cred că da; în seara asta, cel puțin.

— Ești sigur că nu te mai chinuie gândurile despre ramele acelea, despre afacerile dumitale, despre război?

— De data asta, nu.

— Ești convins că Hollow's Cottage nu e prea mică pentru dumneata, și prea strâmtă și posomorită?

— În clipa de față, nu.

— Poți să afirmi că nu ai nicio amărăciune în suflet



fiindcă cei bogați și sus-puși te dau uitării?

— Gata cu întrebările. Te înșeli dacă îți închipui că ard de nerăbdare să obțin favorurile celor bogați și sus-puși. Nu-mi doresc decât bani – o situație – o carieră.

— Pe care talentul și bunătatea dumitale au să ți le aducă. Ești croit ca să fi un om de seamă – *ai să fi* un om mare.

— Acum stau și mă întreb dacă spui într-adevăr cinstit ce simți, cam ce rețetă mi-ai da ea să ajung la situația aceea despre care vorbești; dar o știu eu – mai bine decât o știi tu însăși. Ar da vreun rezultat? — ar putea fi eficientă? Da – sărăcie, suferință, faliment.

Ehei! viața nu e ceea ce îți închipui tu, Lina!

— Dar dumneata ești ce îmi închipui eu.

— Nu sunt.

— Atunci – ești încă și mai bun?

— Mult mai rău.

— Nu; mult mai bun. Știu eu că ești bun.

— De unde știi?

— Așa arăți; iar eu simt că așa ești.

— Cum simți asta?

— În inimă.

— Aha, va să zică mă judeci cu inima, Lina; cu mintea ar trebui să mă judeci.

— O fac: și atunci sunt cât se poate de mândră de dumneata. Robert, n-ai cum ști tot ce gândesc eu despre dumneata.

Chipul întunecat al domnului Moore prinse culoare; buzele îi zâmbiră și totuși rămaseră strânse; ochii li rideau, dar el își încruntă cu hotărâre sprincenele.

— Judecă-mă cu mai multe rezerve, Lina, rosti domnul Moore. Bărbații, în general, sunt niște lepădături, mult deosebiți de tot ce poți tu să-ți închipui; n-am deloc pretenția că aș fi mai bun decât semenii mei.

— Dacă ai avea-o, nu te-aș mai prețui atât de mult; tocmai fiindcă ești modest am atâta încredere în calitățile dumitale.

— Încerci cumva să mă lingușești? întrebă întorcându-se brusc spre ea și corcetindu-i fața cu priviri adânc pătrunzătoare.

— Nu, răspunse blând Caroline și începu să râdă din pricina mișcării lui precipitate.

Părea că nu socotește de trebuință niciun fel de negare viguroasă a învinuirii.

— Nu te interesează dacă eu cred sau nu că încerci să mă lingușești?

— Nu.

— Ești atât de sigură de propriile tale intenții?

— Cred că da.

— Și care-s anume, Caroline?

— Numai aceea de a-mi ușura sufletul spunând și eu o dată ceva din ceea ce gândesc; și pe urmă să te fac să fi mai mulțumit de dumneata însuși.

— Asigurindu-mă că ruda mea îmi este prieten sincer?,

— Exact; sunt prietenul dumitale sincer, Robert.

— Iar eu sunt - ce-au putut să facă din mine schimbările și întâmplarea, Lina.

— În orice caz, nu un dușman al meu?

Răspunsul fu brusc împiedicat de Sarah și de stăpâna ei care intrară împreună în bucătărie, oarecum tulburate. Răstimpul cât avusese loc dialogul dintre domnul Moore și domnișoara Helstone îl folosiseră într-o scurtă ceartă cu privire la „*eafe au l'aitl*”, despre care Sarah . Spunea că este cea mai ciudată amestecătură văzută de ea vreodată, o irosire a bunătăților dăruite de Dumnezeu, de vreme ce „așa e făcută cafeaua, să fie fiartă în apă”, iar Mademoiselle susținea sus și tare că e „*un breuvage royal*” 2 de o mie de ori prea bună pentru o ființă de nimic, care nu-i în stare s-o aprecieze.

Cei care stătuseră până atunci în bucătărie trecură în salon. Înainte ca Hortense să-i ajungă din urmă, Caroline abia avu timp să mai întrebe odată: „Nu dușmanul meu, Robert?” Iar Moore, împrumutând obiceiurile quakerilor 3.

1 Cafea cu lapte (fr.).

2 O băutură demnă de regi (fr.).

5 Membrii ai unei secte religioase înființate la jumătatea secolului al XVII-lea.

Îi răspunse printr-o altă întrebare: „As putea să fiu? 8 după aceea se așează la masă, ajutându-i și Carolinei să se așeze lângă el.

’ Fata aproape că nici un auzi explozia de mânie aruncată de Mademoiselle de îndată ce ajunse în salon; lungă perorație despre „*la conduite indigne de cette mechante creature* 14’ îi ajungea în urechi la fel de lipsită de înțeles ca și zdrăngănitul nervos al ceștilor de porțelan. ’ Robert râse puțin, într-un fel foarte reținut, apoi, îndemnând-o politicos și calm pe soră-sa să se liniștească, îi dădu toate asigurările că în cazul când asta i-ar face plăcere, își poate alege drept ajutoare orice fată din fabrică; numai că, personal, avea mari îndoieli în privința felului cum ar fi răspuns acelea cerințelor, întrueât, după câte fusese informat, cele mai. Multe dintre de erau ea totul nepricepute la treburi casnice; pe ide altă. Parte, așa obraznică și încăpățânată cum se arăta Sarah, poate că nu era mai rea decât majoritatea femeilor de categoria ei.

Mademoiselle se declară de acord eu realitatea acestei situații; după câte credea dânsa, „*ces paysannes Anglaises etaient tout insupportables*”<sup>2</sup>. Ce n-ar fi dat ea pentru vreo „*bonne cuisiniere Anversoise*”<sup>3</sup>, cu bonetă înaltă fustă scurtă și saboți modești potriviți cu situația de slujnică: ar fi ceva mult mai bun, fără îndoială, decât o cochetă neobrăzată cu rochie largă și cu capul în întregime descoperit (căci, după câte se părea, Sarah nu împărtășea defel opinia sfântului apostol Pavel, conform căreia î „e rușinos ca o femeie să umble cu capul descoperit”; ba, îmbrățișând o doctrină cu totul opusă, refuza cu îndârjire să-și întemnițeze în pânză ori muselină pletele bogate ale părului ei gălbui pe care se mândrea să-l strângă elegant la ceafă cu un pieptene, iar duminica să-l poarte cu cârlionți trași spre frunte).

— Vrei să încerc să-ți aduc o fată de la Anvers?  
Întrebă domnul Moore care, deși foarte serios în public, era în general amabil între ai lui.

— *Merci du cadeau!* 4 veni răspunsul. O fată de la Anvers n-ar sta la noi nici măcar zece zile, luată mereu  
Purtarea nedemnă a acestei creaturi pline de răutate  
(fr.),

— Tărăncile astea engleze erau cu totul de nesuportat (fr.).

— Pricepută bucătăreasă din Anvers (fr.).

*m*

4 Mulțumesc pentru dar! (Fr.)

peste picior de către aceste *coquines*<sup>1</sup> din fabrică de la tine; apoi., împlânzindu-se puțin: Ești foarte bun, dragul meu frate. Iartă-mi enervarea, dar să știi că treburile mele casnice sunt grozav de obositoare – ce să-i faci însă, probabil că asta mi-a hărăzit soarta; îmi aduc aminte că venerabila noastră mamă a avut de îndurat aceleași suferințe, cu toate că avea posibilitatea să aleagă dintre cele mai îndemânatice slujnice din Anvers; în toate țările personalul de serviciu alcătuiește o categorie de oameni răsfățați și greu de mânuit.

Domnul Moore își mai aducea și el aminte câte ceva despre suferințele maică-si. Pentru el fusese o mamă foarte iubitoare și îi cinstea sincer amintirea, dar vedea parcă aieveau cum în bucătărie păstra permanent o atmosferă încordată, la fel cum făcea în zilele de acum devotata lui soră, aici în Anglia. Așa că lăsă chestiunea baltă, iar după ce serviciul de cafea fu strâns de pe masă, încercă s-o consoleze pe Hortense aducându-i ghitara și partiturile; și după ce îi trecu pe după gât panglica instrumentului, cu o duioșie frățască despre care știa că este atotputernică în potolirea celor mai rebele accese de enervare ale surorii, o rugă să-l desfete cu vreo câteva dintre cântecele favorite ale mamei lor.

Nimic nu e mai alinător decât afecțiunea. Certurile în familie sunt înjositoare; comuniunea familială înalță

sufletește. Încântată de fratele ei și plină de recunoștință față de el, Hortense deveni aproape grațioasă, aproape frumoasă, de îndată ce atinse ghitară; înfățișarea agitată de fiecare zi îi dispăru pentru vtn moment, în locul ei ivindu-se „*un sourire plein de bonte*2. Cântă melodiile cerute de Robert, și le cântă cu simțire; îi aminteau de o rudă pe care o iubise cu adevărat; îi aduceau aminte de zilele tinereții. Observă cum, la rândul ri, și Caroline asculta cu interes copilăros; asta îi spori buna dispoziție; iar exclamația izbucnită la încheierea cântecului: „Tare mult aş vrea să pot și eu cânta la gitară și să am glasul Hortensei!” puse capăt întregului episod și o făcu pe domnișoara Moore să fie încântătoare în tot restul serii.

' Netrebnice (fr.).

— Un zâmbet plin de bunătate (fr.).

Ce-i drept, urmă și o mică prelegere a Hortenseidespre deșertăciunea *dorinței* și datoria de a *încerca*. Se insinua că: „Așa precum Roma nu a fost clădită într-o singură zi, nici educația de care se bucură Mademoiselle

Gerard Moore nu fusese dobândită într-o singură săptămână, sau numai prin *dorința* de a avea o minte pătrunzătoare. Numai strădania putuse îndeplini o asemenea operă de seamă; d întotdeauna fusese remarcată pentru perseverență și hărnicie; toți profesorii ei făcuseră observația că e tot pe atât de încântător pe cât de puțin obișnuit să întâlnești un asemenea talent îmbinat cu o asemenea seriozitate”, și tot așa înainte. O dată ajunsă la tema însușirilor ei, Mademoiselle devenea foarte vorbăreață.

În sfârșit, pe deplin învăluită în bucuria admirației de sine, își luă lucrul, se așeză în fotoliu și se liniști. Perdelele lăsate, focul luminos, gingașa strălucire a lămpii ofereau acum salonului tot ce putea să aibă mai de preț - farmecul lui de seară. Este probabil că toți cei trei aflați acolo simțeau acest farmec - toți arătau fericiți.

' - Ei, și-acuma ce-o să facem, Caroline? întrebă

domnul Moore reinstalându-se în fotoliul său de lângă cel al verișoarei.

— Ce-o să facem, Robert? repetă Caroline parcă în joacă. Dumneata hotărăști.

— Nu jucăm sah?

— Nu.

— Nici dame, nici table?

— Nu - nu; niei unuia dintre noi nu ne plac jocurile tăcute, care nu îți ocupă decât mâinile; nu-i așa?

— Cred că ai dx-eptate; atuncea - ne apucăm de bârfit?

— Pe cine? Ne interesează pe noi cineva chiar atât de mult încât să ne bucurăm dacă l-am face harcea-parcea?

— Uite, cu întrebarea asta ai pus degetul pe rană.

În ce mă privește pe mine - orieât de puțin amabil aş părea - trebuie să declar că nu.

— Și eu la fel. Dar e foarte ciudat - deși nu simțim nevoia unui al treilea... unui al patrulea, vreau să spun (se corectă ea repede, aruncând spre Hortense o privire încărcată de părere de rău) tovarăș viu printre noi - într-atât de egoiști ne face fericirea - deși nici un vrem să ne gmdim la lumea ce se află astăzi în jurul nostru, ar fi plăcut să ne întoarcem în vremuri trecute: să ascultăm oameni care de generații întregi dorm în morminte ce nu mai sunt astăzi nici cel puțin morminte, ci grădini și ogoare, să-i ascultăm cum își rostesc în fața noastră gândurile și să le împărtășim ideile.

— Și cine să fie vorbitorul? Pe ce limbă să ne vorbească? În franțuzește?

— Străbunii dumitale francezi nu vorbesc atât de dulce, nici atât de măreț, nici atât de cutremurător ca strămoșii de spiță englezească, Robert. În seara asta să fi pe deplin englez: să ne citești dintr-o carte englezească.

— O carte englezească veche?

— Da, o carte englezească veche, una dintre acelea care îți plac dumitale; și eu am să aleg un fragment care să

sune în cât mai desăvârșită armonie cu ceva din sufletul dumitale. Unul care să te învioreze și să-ți umple cugetul de muzică încântătoare: să treacă asemeni unei mâini iscusite peste inima dumitale și să facă să-i răsunе coardele. Inima dumitale e o liră, Robert; dar calea ce ți-a fost menită în viață nu este a unui trubadur chemat să-i alinte strunele, și atunci rămâne adeseori tăcută, îngăduie-i bătrânului William să se apropie și să-i atingă strunele: atunci ai să vezi cum scoate din tremurul lor.

toată forța și toată melodia englezească.

— Trebuie să citesc din Shakespeare?

— Trebuie să ai în față spiritul lui; trebuie să-i ji-. Ii lîți glasul cu urechile minții; să primești în sufletul dumitale o parte dintr-al lui.

Pentru ca în. Felul ăsta să mă facă mai bun; să joace rolul unui soi de predică?

— Ba ca să te emoționeze; să te facă să trăiești noi senzații. Ca să-ți dea puțința să-ți simți adânc viața, nu numai cu părțile ei de virtute, dar și cu părțile vicioase, cu părțile ci păcătoase.

— *Dieu! que dit-elle?* I strigă Hortense, ocupată până atunci cu număratul ochiurilor de pe împletitură, ceea ce o împiedicase să nu urmărească ce se spunea, dar nu și să-și apere urechile de înțepătura ultimelor cuvinte răsunătoare.

— Doamne! ce spune? (Fr.)

— Las-o în pace, surioară: las-o să vorbească; în seara asta îngăduie-i să spună tot ce-i trece prin cap. Uneori îi face plăcere să lovească tare în fratele tău! dar pe mine mă distrează, așa că las-o în pace.

Caroline se urcase pe un scaun și răscolea pria bibliotecă, iar de acolo se întoarse cu o carte, spunând:

— Uite, aici e Shakespeare, și am deschis la *Coriolan*. Ia, citește, și prin simțămintele ce ți le va stârni lectura, descoperă cât de josnic și totodată cât de măreț ești.

— Atunci vino încoace, stai lângă mine și corectează-mă dacă pronunț greșit.

— Va să zică să fiu eu profesoara și dumneata elevul?

— *Ainsi soit-il!* 1

— Și Shakespeare e obiectul nostru de studiu, de vreme -ce facem lecții despre el?

— Așa s-ar zice.

— Și-acum n-ai să mai fi franțuz, și sceptic, și batjocoritor? N-o să mai socotești că refuzul de a admira este semn de înțelepciune?

— Nu știu.

— Dacă o să faci așa, Robert, îl iau pe Shakespeare și plec de aici; mă închid în mine, îmi pun boneta și pornesc spre casă.

— Stai jos; uite c'ă încep.

— Un moment, dacă nu te superi, dragul meu frate, întrerupse Hortense, când stăpânul unei case citește, cucoanele trebuie neapărat să lucreze. Caroline, copilă dragă, ia-ți broderia; poți să faci trei rânduri întregi în seara asta.

Caroline privi în jur disperată.

— Nu văd la lumina lămpii; mi-au obosit ochii și nu pot duce bine la capăt două lucruri deodată. Dacă lucrez, nu pot să ascult; dacă ascult, nu pot să lucrez.

— *Fi äonc! Quel enfantillage!* 2 începu Hortense.

Dar, ca totdeauna, domnul Moore interveni cu delicatețe:

— Îngăduie-i să lase deoparte broderia în seara asta.

Aș vrea să-și concentreze toate atenția asupra accentului meu, iar ca să facă treaba asta trebuie să urmărească și textul cu ochii; trebuie să se uite în carte.

' 1 Facă-se voia ta! (Fr.)

I Ei, iir-ar! Ce copilărie! (Fr.)

Puse cartea între ei, își așeză brațul pe spătarul scaunului Carolinei și apoi începu să citească.

Chiar prima scenă din *Coriolan* fu o adevărată delectare pentru gustul lui intelectual, și pe măsură ce citea se încălzea tot mai mult. Citi cu avânt îngâmfatul discurs adresat de Caius Marcius cetățenilor înfometați; nu afirma că socotește îndreptățită mândria absurdă a vorbitorului,



dar s-ar fi spus că așa simte. Caroline își ridică privirile spre el, cu un zâmbet straniu.

— Uite că am și ținut la o chestiune de viciu, îi spuse, fiindcă simpatiile dumatiale se îndreaptă către acest patrician înfumurat care nu are niciun fel de milă pentru semenii săi înfometate, ba îi mai și insultă. Bine, citește mai departe.

Robert citi mai departe. Pasajele războinice nu-i treceau atenția; spuse că toate acestea sunt lucruri depășite, sau ar trebui să fie; spiritul ce se degaja de aici ex'ă un spirit barbar, totuși simpla înfruntare dintre Marcius și Tullus Aufidius îi produse o veritabilă încântare. Pe măsură ce înainta, se împuținau și observațiile lui ci-itice; devenea din ce în ce mai limpede că este impresionat de forța, de adevărul fiecărui pasaj; și, desprinzându-se treptat de pe calea îngustă a prejudecăților personale, începea să vadă largul tablou al sufletului omenesc, să simtă realitatea imprimată fiecăruia dintre personajele ce-i vorbeau de pe pagina deschisă în fața lui.

Scenele comice nu le citea bine și atunci Caroline îi lua cartea din mână și citea în locul lui pasajele respective. Citite de ea, și fragmentele astea păreau să-i placă, și într-adevăr le interpreta cu o căldură la care nimeni nu s-ar fi putut aștepta din parte-i, cu o expresivitate viguroasă ce părea să-i fie dăruită acolo, pe loc, și numai pentru clipa de-atunci. Trebuie să observăm, în treacăt, că întreaga ținută a conversației sale din seara aceea, fie serioasă, fie glumeață, gravă ori veselă, părea să fie ceva neînvățat, nestudiat, intuitiv, spontan; de îndată ce un anumit moment trecea, nu mai era cu puțință să fie repetat întocmai așa cum fusese, ori nu mai mult decât licărirea meteorului, decât nuanța picăturii de rouă, decât culoarea sau forma norului dincolo de care scapătă soarele, decât undele micuțe alunecâncle și sclipitoare care îmbracă fața unui pârâiaș.

Coriolan în culmea slavei; Coriolan în adâncul prăpădului; Coriolan surghiunitul treceau unul după altul ca

niște umbre titanice. Ajunsă în fața imaginii surghiunitului, mintea lui Moore păru că face un popas. Parcă stătea lângă vatra din casa lui Aufidius și contempla imaginea măreției prăbușite, ce se arăta însă parcă și mai măreață în starea cea mai de jos a decăderii. Vedea

„înfățișarea neîmbлъnzii<sup>44</sup>, chipul întunecat „ce-avea întipărit harul de a porunci<sup>44</sup>, „corabia cea mândră cu pânze sfișiate<sup>44</sup>. Simpatiza întru totul cu răzbunarea lui Caius

Marcus; nu era deloc scandalizat din pricina ei; și din nou Caroline îi șopti:

— Aici zăresc din nou o sclipire a frățietății iii greșeală.

Marșul asupra Romei, implorările mamei, rezistența îndelungată, supunerea finală a pasiunilor rele în fața celor bune, lucru ce întotdeauna trebuie să se petreacă într-o fire umană demnă de titlul de „nobilă<sup>44</sup>, mânia lui

Aufidius în fața a ceea ce el socotea a fi slăbiciunea aliatului său, moartea lui Coriolan, durerea de pe urmă a marelui său vrăjmaș – toate scenele alcătuite din forță și din adevăr concentrat veneau una după alta și luau în scurgerea lor profundă și iute inima și cugetul cititorului și ascultătorului.

— la spune, acum a l-ai simțit pe Shakespeare? întrebă Caroline la vreo zece minute după ce vărul ei închisese cartea.

— Cred că da.

— Și ai observat la Coriolan ceva ce ar semăna cu dumneata?

— Poate că am observat.

— Nu era la fel de supus greșelii pe cât era de măreț? Moore încuviință dând din cap.

— Și care-i era greșeala? Ce anume îi făcea pe ceilalți cetățeni să-l urască? Ce a pricinuit surghiunirea lui de către concetățeni?

— Tu oare ce crezi că a fost?

— Întreb din nou:

*Wliether was it pride,  
Which out of daily fortune ever teiints  
The happy man? whether defect of judgment,*

7 — **Shirley**

*To fail în the disposing of those chances  
Which he was lord of? or wliether nature,  
Not to be other than oue thing: not moving  
From the casque to the cushion, but commanding  
peacs*

*Even with the same austerity and garb  
As he controlled the war? 1*

— De, răspunde-ți singur, Sfinxule.

— Era câte puțin din toate: și dumneata nu trebuie să fi înfumurat față de muncitori; nu trebuie să neglijezi posibilitățile de a-i liniști, nu trebuie să fi o fire rigidă și să rostești o cerință la fel de autoritar de parca ar fi un ordin.

— Asta e morala pe care o atribui piesei? Cine ți-a vârât în cap asemenea idei?

— Dorința pentru binele dumitale, grija pentru siguranța dumitale, dragă Robert, și o teamă, o teamă izvorâtă din multe lucruri auzite de mine în ultima vreme și după care ți se pregătesc multe rele.

— Cine îți spune ție treburi dintr-astea?

— Îl aud pe unchiu-meu vorbind despre dumneata i îți laudă curajul neînfricat, felul în care gândești, disprețul față de dușmanii josnici, hotărârea ta de a nu „te pleca în fața gloatei<sup>44</sup>, cum spune el.

— Și ai vrea s-ajung să mă plec în fața lor?

— Nu, nu, pentru minic în lume: niciodată n-am dorit să te înjosești; dar, nu știu cum, îmi este cu neputință să nu mă gândesc că e nedrept să-i cuprinzi pe toți muncitorii sub denumirea prea largă și jignitoare de „gloată<sup>44</sup>, și totdeauna să te uiți la ei și să-i tratezi cu trufie.

— Ești o mică democrată, Caroline; ce-ar zice unchiul tău dacă te-ar auzi?

— După cum știi, rareori discut cu unchiul meu și niciodată despre asemenea lucruri: el socotește că toi ce

este dincolo de cusut și gătit întrece puterea de înțelegere a unei femei și nu poate face parte din preocupările ei.

— Și tu îți închipui că înțelegi lucrurile cu privire la care îmi dai sfaturi?

I O fi fost oare mândria, / Care întotdeauna în afara sortii zilnice îl molipsește / Pe omul fericit? ori vreo greșală în judecată/

Ce l-a făcut să dea greș acolo unde toți sortii / Se aflau sub porunca lui? sau poate firea, / Să nu fie decât un singur lucru; nu să umbie / De la coif la pernă, ci să stăpânească pacea / Cu aceeași cumpătare și cu aceiași port / Cu care diriguia războiul?

— În măsura în care te privesc pe dumneata, le înțeleg. Știu că ar fi mult mai bine dacă muncitorii dumitale te-ar iubi și nu te-ar urî, și sunt absolut convinsă că blândețea are mult mai mulți sorți de izbândă decât aroganța, dacă e vorba să le câștigi simpatia. Dacă față de mine și de Hortense ai fi rece și arogant, crezi că te-am iubi? Când ești rece față de mine, așa cum ești câteodată, cum îți închipui că aș putea îndrăzni ca în schimb eu să fiu duioasă?

— Ei, uite, Lina, cu mi-am făcut lecțiile, atât pe cele de limbă cât și pe cele de etică, nu fără anume înclinări către politică; acuma e riadul tău. Hortense îmi spune că ai fost foarte emoționată de o mică poezie învățată ieri, o bucată a sărmanului Andre Chenier – *La jeune captive*; ți-o mai aduci aminte?

I.neepând cu o voce stinsă, mai cutând tremurată, dar căpătând curaj pe măsură ce înainta, Caroline repetă dulcile versuri ale lui Chenier; ultimele trei strofe le recită bine:

— *Mon beau voyage encore est și loin de sa fin!*

*Je pars, et des ormeaux qui bordent le chemin*

*J'ai passe les premiers a peine.*

*Au banquet de la vie a peine commence,*

*Un instant seulement mes levres ont presse*

*La coupe en mes mains encore pleine.*

*Je ne suis qu'au printemps – je veux voir la moisson  
Et comme le soleil, de saison en saison,  
Je veux achever mon annee.  
Brillante sur ma tige, et l'honneur du jar din  
Je n'ai vu luire encore que les feix du matin,  
Je veux achever ma journee! 1  
m 4*

Moore ascultă întâi cu ochii plecați, dar în cutând îi ridică pe furis: lăsându-se pe spate în fotoliu, putea să se uite la Caroline fără ca ea să observe unde îi stau ațintite privirile. În seara aceea obrajii ei aveau o culoare, ochii ei o lumină, înfățișarea ei o expresie ce ar fi putut face uimitoare chiar și niște trăsături oarecare; dar în cazul de față nu durerosul păcat al unei înfățișări oarecare se cerea iertat. Strălucirea soarelui nu se revărsa pe pământuri aspre și sterpe; cădea peste gingași boboci de floare. Fiecare linie a feței vădea grație; întreaga ei înfățișare era încântătoare. În clipa aceea – însuflețită, pasionată, emoționată – putea fi socotită frumoasă. O astfel de întruchipare era sortită să trezească nu numai seninul sentiment de stimă, sau pe cel detașat al admirației, ci un simțământ mai tandru, mai gingaș, mai apropiat: prietenie, poate – afecțiune, interes. După ce termână, se întoarse către Moore și îi întâlni privirile.

— Am recitat destul de bine? întrebă zâmbind ca orice copil fericit și cuminte,

— Îți spun cinstit că nu știu.

— Cum să nu știi? N-ai ascultat?

— Ba da – și am privit. Îți place mult poezia, Lina?

— Când întâlnesc *adevărată* poezie, nu-mi găsesc astâmpăr până ce n-o învăț pe dinafară, și astfel o fac să-mi aparțină și mie puțin.

După acest răspuns, domnul Moore rămase tăcut câteva minute. Se auzi bătând ceasurile nouă; Sarah intră în salon și anunță că slujnica domnului Helstone venise s-o ia pe domnișoara Caroline.

— Va să zică seara a și trecut, observă tânăra elevă;

și cred c-o să se mai scurgă mult timp până o să mai petrec alta aici.

De câtăva vreme Hortense moțăia asupra lucrului; cum în momentul acela ațipise, nu răspunse nimic la observația fetei.

— N-ai avea nimic împotriva să vii mai des aici să-ți petreci seara? întrebă Robert în vreme ce îi lua pelerina împăturită de pe măsuța din margine, unde se afla încă, și o ajuta grijuliu să se îmbrace.

— Îmi place să vin aici; dar nu doresc deloc să mă vâr în sufletul nimănui și nici un m-am gândit să provoc o invitație: trebuie să înțelegi asta.

— Oho! Te înțeleg, copilașule. Uneori îmi ții predici și mă mustri că vreau să ajung bogat, Lina; dar dacă aș fi *bogat*, ai trăi aici toată vremea – în orice caz, ai trăi alături de mine, indiferent unde mi-aș avea locuința.

— Ar fi foarte plăcut; și dacă ai fi sărac – veșnic la fel de sărac – tot plăcut ar fi. Noapte bună, Robert.

— Ți-am promis că merg cu tine pe jos până la casa parohială.

— Știu că mi-ai promis; dar mi-am închipuit că ai uitat și nu prea îmi dădea prin gând cum să-ți amintesc, deși tare aș fi vrut s-o fac. Dar chiar ai chef să mergi?

E frig afară, și cum a venit Fanny, nu e neapărat nevoie...

— Uite, ia-ți mașonul – n-o trezi pe Hortense — haide!

Jumătatea de milă până la casa parohială a fost repede străbătută. Se despărțiră în grădină fără să se sărute, doar cu o slabă strângere de mână; totuși Robert își lăsă verișoara să intre în casă emoționată și plină de o bucurie tulburătoare. Fusese în ziua aceea neobișnuit de drăguț cu ea – nu în vorbe, în măguliri, în declarații; ci în purtare, în priviri și în inflexiunile duioase și prietenoase de glasului.

În ce îl privește pe el, se întoarse acasă grav, aproape morocănos. Pe când ședea sprijinit de poarta curții pierdut în gânduri sub lumina slabă a lunii, absolut singur

— Având în față clădirea tăcută și întunecată a fabricii, iar împrejur valesa mărginită de coline - exclamă pe neașteptate:

— Asta nu se poate! Toate acestea ascund slăbiciune, ascund ruină. Totuși, adăugă potolindu-și glasul, asemenea dezlănțuiri sunt cu totul vremelnice.

— O știu eu foarte bine: am mai avut eu de înfruntat asemenea încercări. Până mâine o să treacă.

## CAPITOLUL VII

### **Diaconii iau ceaiul**

Caroline Helstone avea exact optsprezece ani; iar la optsprezece ani adevărata poveste a vieții abia începe să-și depene vorbele. Înainte de vârsta asta, ședem și ascultăm o istorioară, un basm fermecător; vesel câteodată, și trist alteori; aproape întotdeauna imaginar. Înainte de vârsta asta, lumea noastră este o lume eroică; locuitorii ei -pe jumătate zei sau pe jumătate demoni; scenele ei sunt scene de vis; păduri mai întunecate și coline mai stranii, ; ceruri mai luminoase, ape mai. Pline - de primejdii; flori mai drăgălașe, roade mai ispititoare; câmpii mai întinse, pustiuri mai posomorite, lanuri mai însorite decât se. Află an sinul firii, risipite pe globul nostru de vrajă.

Ce fel arată luna privită înainte de vârsta aceasta!

Atunci când o privim, ce zguduitoare mărturie aduce fiorul inimii noastre despre negrăita ei frumusețe! Iar soarele de pe vremea aceea este un rai înflăcărat - țăranul zeilor.

La vremea aceea - la optsprezece ani, când ne apropiem de hotarele viselor goale și înșelătoare, Țara zinelor se află în urma noastră, iar în față ni se ridică țărmurile

Lealității. Țărmurile acestea sunt încă depărtate: par atât de albastre, prietenoase și îmbietoare, incit abia așteptăm să le atingem. În lumina soarelui vedem verdeța întinsă sub albastrul cerului ca pe o pajiște primăvărată; prindem cu privirea sclipiri de dungi argintii, și vedem în închipuire unduirea apelor vii. De-am putea ajunge pe acele.

Tărâmurii, n-am mai ști ce înseamnă nici foamea și nici setea; dar până atunci, multe locuri sălbatice, adesea șuvoaiele Morții, sau ruri de suferință, la fel de înghețate și aproape la fel de negre ca și Moartea, mai trebuie străbătute înainte de a ajunge să gustăm adevărata desfătare. Fiecare bucurie oferită de viață trebuie cucerită prin luptă înainte de a îi lua în stăpânire; și cât de crâncenă este lupta o știu doar aceia care s-au luat la trântă pentru premiul cel mare. Sângele din inimă trebuie să așeze diademă de mărgăritare roșii pe fruntea luptătorului, mai înainte ca laurii victoriei să i-o împodobească.

La optsprezece ani nu știm nimic din toate acestea. Din clipa când ne zâmbește și ne fâgăduiește fericirea chiar pentru a doua zi, Speranța este întâmpinată cu neclintită încredere; de îndată ce se abate pe la ușa noastră ca un înger rătăcit, Dragostea este numaidecât îmbiată, primită cu urări de bun sosit, îmbrățișată; tolba nu-i stă la vedere; dacă săgețile se înfig în noi, rana lor e ca un fior de viață nouă; nu se mai află teamă de venin și nici de vârâul ca de undiță pe care niciun vraci nu-l

mai poate extrage afară; acea tulburare sufletească plină de primejdii - adevărată agonie în unele faze, pentru mulți, agonie de la început și până la sfârșit - e socotită a fi un dar neprețuit; pe scurt, la optsprezece ani abia se intră în școala Experienței, iar lecțiile ei umilitoare, strivitoare, măcinătoare și totuși purificatoare și dătătoare de puteri abia de acum încolo încep să fie învățate.

Vai, Experiență! Niciun alt dascăl nu are chip atât de răvășit și de înghețat ca al tău; niciunul nu poartă veșminte atât de negre ca ale tale, nuiaua nici unuia nu e atât de usturătoare ca a ta, niciunul nu-și împinge discipolul cu mâini mai neîndurătoare și cu mai multă strășnicie către îndatoririle lui și nu-l silește mai autoritar și fără putință de împotrivire să și le îndeplinească.

Numai și numai datorită învățăturilor tale poate izbuti vreodată un bărbat sau o femeie să-și găsească potecă



sigură prin sălbăticiile vieții; fără de vai! — 6im se mai împiedică și cum se mai rătăcesc! Ce groaznice tărâmurii oprite încalcă, în ce râpe spăimântătoare sunt czvârliți!

După ce fusese condusă acasă de Robert, Caroline nu mai avea chef să-și petreacă restul serii cu unchlu-său; camera unde stătea parohul de obicei era pentru ea un lăcaș foarte sacru; rareori pătrundea acolo, iar în acea noapte stătu retrasă până ce sună clopoțelul pentru rugăciune. O parte din slujba bisericească de seară era o formă de închinăciune respectată de toți cei aflați în casa domnului Helstone; acesta o intona cu obișnuitul său glas nazal, limpede, puternic și monoton. Îndată după încheierea ritualului și după vechiul ei obicei, nepoata se apropie de preot.

— Noapte bună, unchiule.

— Ehe! Astăzi toată ziua mi-ai umblat creanga - ai fost în vizită, ai mâncat în altă parte, și ce n-ai mai făcut!

— N-am fost decât la vilă.

— Și ți-ai învățat lecțiile?

— Da.

— Ai cusut și o cămașă.

— Numai o parte.

— Bine, e destul și-atâta: ține-te de cusut - învață sa coși cămăși, să coși rochii, să rumenești o plăcintă și într-o bună zi ai să fi femeie de ispravă. Acuma du-te la culcare: eu am treabă aici cu o cărticică.

Acum nepoata se afla închisă în iatacul ei; ușa era zăvorită, capotul alb gata îmbrăcat, părul lung și despletit îi cădea bogat, moale și câriionțat până ia talie; și pe când se odihnea după truda pieptănatului, cu obrazul sprijinit în palmă și privirile pironite pe covor, în fața ochilor i se ridicară și de jur împrejur prinseră viață acele vedenii pe care le avem la optsprezece ani.

Gândurile stăteau de vorbă cu ea; îi spuneau lucruri plăcute, s-ar fi părut, fiindcă zâmbea ascultându-le. Era tare drăguță așa, cufundată în visare; însă ceva mult mai strălucitor decât ea se afla în încăperea - duhul Speranței

tinerești. După câte șoptea acest proroc lingușitor, de-acum încolo n-avea să mai cunoscă dezamagirea, n-avea să mai simtă descurajarea: pășise în zorii unei zile de vară - nu niște zori înșelători, ci adevăratul izvor al dimineții - iar soarele avea să se înalțe cu repeziciune. Acum i-ar fi fost cu neputință să bănuiască măcar că e o jucărie în mâinile iluziei: nădejdlile îi păreau neîndoielnice, iar temeliile pe care se înălțau, de neclintit.

„Când oamenii se îndrăgostesc, pasul următor este căsătoria, argumenta Caroline. Ei, eu îl iubesc pe Robert și simt precis că și el mă iubește pe mine; am crezut-o de nenumărate ori și până acuma, însă astăzi am *simțit-o*.

Când mi-am înălțat privirile spre el, după ce recitasem poezia lui Chenier, ochii lui (ce frumoși ochi mai are!)

mi-au trimis adevărul drept în inimă. Câteodată mi-e și frică să vorbesc cu el, ca un cumva să fiu prea dintr-o bucată, să nu par prea îndrăzneată, fiindcă nu numai o singură dată am regretat amarnic vorbe care mi-au scăpat, vorbe inutile, și-mi era teamă să nu fi spus mai mult decât se aștepta el să spun, iar pe urmă să se supere din pricina a ce ar fi putut socoti ca o indiscreție din partea mea; acum însă, în seara asta, aș fi putut îndrăzni să rostesc orice mi-ar fi trecut prin cap, atât de îngăduitor a fost. Cât de draguț s-a purtat când am venit împreună încoace! Nu caută să te măgulească și nici un spune lucruri aiurea; iubirea lui (prietenia, adică:

bineînțeles că nu-l consider încă iubitul meu, dar trag nădejde că într-o bună zi are să fie) nu e așa cum citim prin cărți e mult mai aleasă - originală, liniștită, bărbătească, sinceră. *Cu adevărat* îmi place! Aș fi o nevastă excepțională pentru el, dacă s-ar însura cu mine; i-aș vorbi despre defectele lui (fiindcă are câteva defecte), dar aș avea grijă să se simtă întotdeauna bine, l-aș dezmierda, și aș face. Tot ce-mi stă mie în puteri ca să fie fericit. Ei, și uite că de data asta sunt sigură:

mâine n-are să mai fie distant: simt aproape fără umbră de îndoială că mâine-seară ori vine el aici, ori mă cheamă pe

mine acolo.”

Se apucă iarăși să-și pieptene părul lung ca de sirenă. Întorcându-și capul, în vreme ce-și aranja buclele, își văzu în oglindă chipul și silueta. Pentru făpturile oarecare, astfel de imagini au darul de a readuce la realitate; propriii lor ochi nu sunt încântați de ce li se arată; atunci încep să fie convinse că ochii altora nu pot să afie într-o asemenea înfățișare niciun fel de farmec; dar cele darnic înzestrate de natură trebuie în chip firesc să ajungă la alte încheieri; imaginea este încântătoare, și deci nu se poate să nu încânte. Caroline vedea un cap, o siluetă care, reproduse la dagherotip cu expresia lor din acea clipă, ar fi fost drăguțe; nu-i rămânea de făcut nicio alegere și din această priveliște nădejdiile ei n-ar fi putut ieși decât confirmate: Prin urmare se duse să se culce purtând în suflet o bucurie întru nimic micșorată.

Și cu aceeași bucurie întru nimic micșorată se sculă și a doua zi dimineața! Când intră în camera unde unchiul ei își lua gustarea și cu o veselie plină de toată gingășia îi ură bună dimineața, până și acel omuleț de bronz 'se gândi, o secundă, că nepoata lui se făcuse „o fată de toată frumusețea<sup>44</sup>. De obicei în prezența unchiului era timida și rezervată – foarte ascultătoare, dar nu comunicativă; totuși, în dimineața de atunci găsi foarte multe de spus. Între ei nu puteau fi discutate decât chestiuni minore; căci cu o femeie – cu o fată – domnul Helstone nu ar fi atins niciun alt subiect, Caroline făcuse o plimbare matinală prin grădină, iar acum îi spuse ce flori începeau să răsară pe acolo și îl întrebă când avea să vină grădinarul să îndrepte marginile straturilor; îl mai încunoștință de asemenea că vreo câțiva grauri începuseră să-și clădească grăbiți cuiburi în turla bisericii (biserica din Briarfield era foarte aproape de casa parohială); se întreba dacă dangătul clopotelor din clopotniță nu avea cumva să-i sperie.

Domnul Helstone își exprimă părerea că și graurii aceia erau „asemenea altor ființe nătânge abia împerecheate: cu totul nepăsătoare – deocamdată – față de

orice ar fi putut să le stingherească. \*\*.

Încurajată, probabil, cam exagerat de buna ei dispoziție, trecătoare, Caroline îndrăzni să facă o remarcă de un gen pe care niciodată mai înainte nu s-ar fi aventurat să-l folosească în legătură cu opinii exprimate de venerabilul său unchi.

— Unchiule, spuse nepoata, ori de câte ori vorbești despre căsătorie, vorbești cu dispreț. Crezi cumva că oamenii n-ar trebui să se mai căsătorească?

— Nu încape îndoială că lucrul cel mai înțelept e să rămâi celibatar, mai ales dacă e vorba de o femeie.

— Toate căsniciile sunt nefericite?

— Milioane de căsnicii sunt nefericite. Dacă fiecare ar spune adevărul, s-ar vedea că toate sunt mai mult sau mai puțin așa.

— Totdeauna te enervezi când ești chemat să cununi vreo pereche - de ce?

— Fiindcă nimănui nu poate să-i facă plăcere calitatea de complice la îndeplinirea unui act de curată nebunie.

Domnul Helstone dădea răspunsuri atât de prompte, incit lăsa impresia că îl bucură prilejul oferit de nepoată pentru a-și exprima unele opinii în această privință. Încurajată de îngăduința arătată până atunci față de întrebările ei, Caroline merse ceva mai departe.

— Dar de ce ar fi curată nebunie? Dacă doi oameni se plac, pentru ce n-ar trăi împreună?

— Se plictisesc unul de celălalt - se plictisesc unul de celălalt într-o lună. Perechea cu care tragi la jug nu-ți este un tovarăș; fiindcă ori el ori ea devine pereche la suferință.

Următoarea remarcă a Carolinei nu era inspirată doar de o simplitate naivă; izvora dintr-un simțământ da antipatie față de astfel de păreri și de supărare împotriva celui care le susținea.

— Unchiule, cineva ar putea crede că n-ai fost niciodată însurat - ar putea spune că ești un bătrân burlac.

— De fapt, asta și sunt.

— Dar ai fost însurat. Cum s-a putut să fi atât da inconsecvent încât să te însori?.

— Orice om își pierde mințile o dată sau de două ori în viață.

— Va să zică te-ai plictisit de mătușa mea și mătușa mea de dumneata și ați fost nefericiți împreună? '

Domnul Helstone își împinse în afară buza într-un gest cinic, își încreți fruntea oacheșă și scoase un mormăit nearticulat.

— Nu te-ai potrivit cu dânsa? Nu era o femeie blândă? Nu te-ai putut obișnui cu ea? Nu ți-a părut rău când a murit?

— Caroline, spuse domnul Helstone lăsându-și încet mâna în jos până aproape de tăblia mesei și apoi trântind-o deodată peste lemnul de mahon, înțelege\* bine: e vulgar și pueril să faci confuzie între general și particular. În orice treburi există reguli și există excepții, întrebările tale sunt prostești și copilăroase. Sună din clopoțel, dacă ai isprăvit cu masa.

Gustarea de dimineață luase sfârșit, și după cum obișnuiau unchiul și nepoata, după ce se încheia masa aceasta, nu se mai vedeau decât la prânz; în ziua aceea însă, în loc să părăsească încăperea, nepoata se așază pe fotoliul de lângă fereastră și rămase acolo. Domnul Helstone privi stingherit în jur, o dată sau de două ori, ca și cum ar fi dorit s-o vadă mai repede plecată, dar fata se uita pe fereastră, de parcă ar fi uitat de prezența lui; așa că parohul continuă lectura ziarului de dimineață - și se întâmplă să fie un număr deosebit de interesant, întrueât în Peninsula avuseseră loc anumite schimbări, iar unele coloane ale ziarului erau pline cu lungi depeșe venite din partea generalului-lord Welington. În vremea asta nu prea bănuia ce gânduri se zbat în capul nepoatei - gânduri redeșteptate de discuția purtată cu o jumătate de oră în urmă, dar nu izvorâte din ea. Mai erau și acum înviforate, zumzâi'au ca un roi de albine ațâțate, dar trecuseră ani de când primii lor muguri i se iviseră în minte.

Îi examina firea, starea sufletească și repeta părerile lui despre căsătorie. De multe ori le mai reexaminase și înainte și avusese impresia că aici se află prăpastia dintre felul ei de a gândi și al lui; apoi, de cealaltă parte a imensului hău, văzuse și vedea și acum o altă siluetă stând alături de aceea a unchiului - o arătare ciudată; cețoasă, sinistră, prea puțin pământeană: imaginea doar pe jumătate păstrată în minte a propriului ei tată, James Helstone, fratele lui Matthewson Helstone.

Doar zvonuri îi ajunseseră la ureche în legătură eu firea aceluși tată; slujnice bătrâne scăpaseră câte ceva; știa, de asemenea, că nu fusese un om bun și nu se arătase iubitor față de ea. Își aducea aminte - și era o amintire înnegurată - de câteva săptămâni petrecute împreună cu el undeva, într-un mare oraș, și când nu avusese o fată s-o îmbrăce și să-i poarte de grijă; când stătuse încuiată, zi și noapte, într-o cameră de mansardă, la mare înălțime, iar în cameră nu era covor pe jos, patul nu avea draperii și alte mobile nu prea se aflau; când el pleca în fiecare dimineață foarte devreme și deseori uita să se mai întoarcă și să-i dea să mănânce în timpul zilei, iar noaptea, când se înapoia, parcă ar fi fost ieșit din minți, furios, înspăimântător; sau - încă și mai groaznic - ca un idiot, ca un imbecil, ca un om cu simțurile moarte. Știa că se îmbolnăvisese în camera aceea și că într-o noapte, când îi era foarte rău, intrase dezlănțuit în încăperea și îi spusese că are s-o ucidă, fiindcă îl apăsa ca o povară; țipetele ei aduseseră lume într-ajutor și de atunci, de când fusese salvată din miimie lui, n. U-l mai revăzuse niciodată altfel decât mort, întins în coșciug.

Asemenea om fusese tatăl ei, dar avusese și o mamă; deși domnul Helstone nu-i pomenea niciodată de maică-sa, deși nu-și putea aduce aminte s-o fi văzut vreodată: dar că era încă în viață - asta știa. Maică-sa fusese deci nevasta bețivului: cum arătase oare căsnicia *lor?* întorcându-și capul de la zăbrelile printre care urmărise jocul graurilor (fără să-i vadă, însă), cu glas domol, dar cu un ton trist și amar, rupse astfel tăcerea din cameră:

— Spui despre căsătorie că este o nenorocire fiindcă te iei, cel puțin așa cred eu, după cele văzute în căsnicia tatii și mamei. Dacă și mama a avut de suferit câte am suferit eu când am stat cu tata, trebuie să fi dus o viață îngrozitoare.

Auzind-o că i se adresează în felul acesta, domnul Helstone se răsuci în fotoliu și se uită pe deasupra ochelarilor la nepoată-sa: era uluit.

Taică-său și maică-sa! Cum de-i venise în minte să pomenească despre taică-său și maică-sa când în cei doisprezece ani cât stătuseră împreună nu-i vorbise niei-

odată despre ei? Nici prin gând nu i-ar fi trecut până atunci că judecata fetei se maturizase; că ar fi păstrat vreo amintire sau ar fi putut face vreo presupunere în legătură cu ei.

— Tatăl și mama ta? Cine ți-a vorbit ție despre ei?

— Nimeni; dar îmi aduc aminte câte ceva despre ce fel de om era tata și o deplâng pe maică-mea. Unrie-i ea acuma?

Acest „Unde-i ea acuma? t! stătuse pe buzele Carolinei de sute de ori mai înainte; dar până în acea clipă nu-l rostise.

— Nu prea știu, răspunse domnul Helstone. Am cunoscut-o foarte puțin. N-am mai auzit despre ea de ani de zile; dar oriunde s-ar afla, numai la tine nu-i e gândul; nu întrebă niciodată de tine; am motive să cred că nu dorește să te vadă. Haide, a venit timpul lecțiilor; la zece te duci la verișoară-ta, nu? A bătut ceasul.

Probabil că eleva ar mai fi avut și altele de spus; dar Fanny intră și-l vesti pe paroh că epitropii vor să discute ceva cu el la biserică. Domnul Helstone se grăbi într-acolo, iar nepoata porni imediat spre vilă.

Drumul dintre casa parohială și Hollow's Mill mergea la vale, așa că eleva îl străbătu aproape numai în fugă. Mișcarea, aerul curat, gândul că-l va vedea pe Robert, sau

cel puțin se va afla în locuința lui, îi reînviorară iute starea de spirit cam deprimată. Când ajunse să dea cu ochii de clădirea albă a casei, să audă bubuiturile din fabrică și năvala apei din scoc, tot ce văzu mai întâi fu domnul Moore la poarta grădinii. Acolo stătea; purta bluza olandeză eu cingătoare, o beretă ușoară pe cap, iar îmbrăcămintea asta modestă îi venea foarte bine: se viita pe pajiște în jos, nu în direcția de unde venea vară-sa. Fata se opri în dosul unei sălcii, să-și mai tragă puțin răsuflarea, și îl cercetă cu privirea.

„E fără pereche, se gândi Caroline; e tot atât de frumos pe cât e de inteligent. Ce ochi pătrunzători are! Ce trăsături limpezi și pline de duh – distinse și serioase, dar atrăgătoare! Îmi place chipul lui – îmi place cum arată – îmi place atât de mult! îi întrece pe toți neisprăviții aceia de diaconi, de pildă – îi întrece pe toți bărbații din lume: mândrețea de Robert! //

Căută să se afle cât mai repede alături de „mândrețea de Robert“. Cât despre el, când fata îi apără în față, cred că de i-ar fi stat în putere ar fi dispărut dinaintea ochilor ei ca o fantomă; dar fiind un ins înalt de statură și nu doar o închipuire, se văzu silit să rămână pe loc și să-și salute verișoara. Făcu asta cât mai pe scurt: ca un văr, ca un frate, ca un prieten, ca orice, numai ca un iubit nu. Farmecul nespus din noaptea trecută îi pierise din purtări: nu mai era același om; sau, în orice caz, nu aceeași inimă îi mai bătea în piept. Amară dezamăgire!

cumplită întristare! La început fetei emoționate nici nu-i venea să creadă în schimbarea petrecută, deși o vedea și o și simțea, li venea greu să-și retragă mâna dinte-a lui, până ce n-a învrednicit-o măcar cu ceva ce s-ar fi putut numi o slabă strânsoare; îi era greu să-și mute ochii din ochii lui până nu-i vedea în priviri ceva mai mult și mai duios decât acea înghețată întâmpinare.

Un bărbat îndrăgostit și amăgit în felul acesta poate vorbi și poate pretinde o explicație; o femeie îndrăgostită nu poate spune nimic; dacă ar face-o, rezultatul ar fi doar



rușine și suferință, reproșuri mute pentru trădare de sine. Natura ar înfiera o asemenea faptă ca pe o răzvrătire împotriva propriilor instincte și după aceea ar răsplăti-o răzbunător cu lovitura de trăsnet a disprețului de sine care izbește în taină și pe neașteptate. Luați lucrurile așa cum vin; nu puneți întrebări; nu articulați nicio dojană; e atitudinea cea mai înțeleaptă ce vă stă la îndemână. Ați așteptat pâine și ați căpătat o piatră;

rupeți-vă dintâi în ea și nu scoateți țipete fiindcă nervii vă sunt torturați: nu vă îndoiiți că stomacul vostru mental – dacă dispuneți de o asemenea înzestrare – e tare ca al struțului: piatra o să fie mistuită. Întindeți mâna ca să căpătați un ou, iar Soarta vă pune în palmă un scorpion. Nu lăsați să vi se vadă groaza: strângeți tare darul între degete; lăsați-l să vă înțepe. N-aveți nicio grijă: cu vremea, după ce mâna și brațul se vor fi umflat și vor fi tremurat în chinul durerilor, scorpionul strivit va muri, dar voi veți fi învățat marea lecție care îți arată cum să înduri fără să crâcnești. Pentru tot restul zilelor ce le mai aveți de trăit, dacă supraviețuiți încercării – fiindcă se spune că unele mai și mor sub apăsarea ei – veți fi mai tari, mai înțelepte, mai puțin nesănătos de sensibile. Probabil că de lucrul acesta nu vă dați seama la timpul potrivit și deci nu puteți împrumuta curaj de la speranța amintită. Totuși, așa precum s-a sugerat, Natura este un minunat prieten în asemenea încercări; pecetluiește buzele, oprește rostirea cuvintelor, poruncește o prefăcătorie senină – o prefăcătorie ce împrumută adesea mai întâi o mână liniștită și veselă, apoi se așază cu timpul, se transformă în durere și paloare, iar în cele din urmă dispare lăsând după sine un stoicism binefăcător, cu nimic mai puțin dătător de puteri pentru că este pe jumătate amar.

Pe jumătate amar! Asta e ceva rău? Nu – trebuie să fie amar; amarul înseamnă putere – e un tonic. Tărie gingașă și blinda urmând după suferință arzătoare nu veți afla nicăieri; a vorbi despre așa ceva este o înșelătorie. După supliciu poate urma o epuizare apatică;

dacă mai rămâne energie, va fi vorba de o energie mai curând primejdioasă – ucigătoare atunci când se înfruntă cu nedreptatea.

Cine a citit balada *Puir Mary Lee*<sup>6</sup>? — acea veche baladă scoțiană scrisă nu știu pe vremea cărei generații și nu știu de care mână. Mary fusese amăgită – probabil fiind făcută să ia drept adevăr ceva ce era minciună.

Nu se jeluiește, dar șade singură în viscol și îi auzim gândurile. Nu sunt gândurile unei eroine model ajunse în starea sa, dar sunt gândurile unei adâne simțitoare și ale unei crunt jignite fete de țăran. Suferințele au alungat-o de lângă vatra de acasă tocmai pe alb-înveșmântatele și înghețatele coline: ghemuită sub „suflarea gerului<sup>11</sup>, își reamintește fiecare imagine de groază – „rugămintea galbenă la față“, „păianjenul păros“, „ticălosul închinător la lună“, „strigoii de la vreme de seară<sup>11</sup>, „încruntatul taur!<sup>11</sup>, „laptele de pe spinarea...Îl: pe toate acestea le urăște dar „cât îl urăște pe Robin-a-Ree! 14

*Oh! ance I lived happily by yon bonny bum —*

*The warid was în love wi'me;*

*But now I tnaun sit'neath the canid drift and mourn,*

*And curse black Robin-a-Ree I*

*Then whudder awa', thou bitter biting blast,*

*And sough through the scruntly tree,*

*And smoor me up în the snaw fu' fast,*

*And ne'er let the san me see!*

***Oh, never melt awa', thou ivreatk o' snaw,***

*That's sae kind în graving me;*

*But hide me frae the sconi and guffaw*

*O, villains like Robin-a-Ree! 1*

Dar cele spuse în ultima sau în ultimele două pagini nu au legătură apropiată cu simțămintele Carolinei Helstone sau cu starea de lucruri dintre ea și Robert Moore. Robert nu-i făcuse niciun rău; nu-i spusese nicio minciună; dacă era cineva vinovat, numai ea era; întreaga

amărăciune ce-i picura din suflet va curge și va trebui să curgă doar asupra capului ei. Iubise fără a i se cere să iubească – întâmplare firească, uneori chiar de neînălțurat, dar aducătoare de grele amărăciuni.

Ce-i drept, Robert păruse câteodată să țină mult la ea – însă din ce pricină? Fiindcă ea se străduise cu atâta râvnă să-i fie pe plac, Robert n-avusese cum să nu-și arate – în ciuda tutui\*or eforturilor lui – un simțământ pe care judecata nu-l încuviința și nici voința nu-i dădea frâu liber. Tocmai era pe punctul de a se înfrâna cu hotărâre de la orice legături mai strânse cu ea, fiindcă nu era dispus să-și vadă sentimentele în chip definitiv angajate, nici să fie atras, trecând peste îndemnurile rațiunii, într-o căsătorie pe care el o socotea nechibzuită. Acum – ce-i rămânea de făcut Carolinei?

Să-și lase slobode simțămintele, sau să le înfrângă? Să se țină pe urmele lui Robert, ori să se retragă în sine?

Dacă e slabă din fire, va încerca să meargă pe prima calc – îi va pierde stima și îi va provoca silă; dacă e destul de înțeleaptă, va deveni propriul ei stăpân și va hotărî să-și supună și să aducă la ascultare tărâmul tulburat al sentimentelor. Va hotărî să privească viața în fața, așa cum este; să înceapă a-i învăța în chip serios adevărurile crude, și să-i cerceteze problemele incilcite cât mai de aproape, cu cât mai multă răspundere.

1 O! cândva trăiam fericită pe malul aceluia frumos pârâu —/

Lumea ora îndrăgostită de mine; / Dar acum trebuie să stau hula) nămeții înghețați și sa. Jelesc, / Și să-l blestem pe oacheșul

Hobtn-a-Kee! // Deci vremuieste-n voie, vântule aprig și mușcător/

Și tinguie-te prin copacul schilav, / Și îngroapă-mă repede în zăpadă / Ca niciodată să nu mă mai vadă soarele! // O, nu te mai topi, tu troian de nea / Care ai fost atât de bun să mă îngropi, /

**Ci** ascunde-mă de disprețul și râsul / Ticăloșilor **ca** Robin-a-

Ree!

S-ar fi părut că are ceva judecată, fiindcă se despărți de Robert în liniște, fără a se plânge și fără a pune întrebări – fără zvâcnetul unui singur mușchi și fără să verse măcar o lacrimă – se consacră ca de obicei lecțiilor făcute cu Hortense, iar la vremea prânzului plecă înspre casă fără să zăbovească.

După ce mâneă și se trezi singură în salonul casei parohiale, căci își lăsase unchiul la cumintele lui pahar de vin, dificultatea care o preocupa și căreia se văzu nevoită să-i țină piept era: „Ce-am să fac eu în toată ziua de azi?”

Noaptea trecută sperase că avea s-o petreacă la fel ca pe cea de ieri – că din nou o să-și împartă seara cu Fericirea și cu Robert; de dimineață își aflase greșeala și totuși nu se putea liniști, nu se putea convinge că nu se va ivi niciun prilej s-o recheme la Hollow's Cottage, sau să-l aducă pe Moore iarăși în tovărășia ei.

Nu o singură dată venise aici după ceai, ca să petreacă o oră împreună cu unchiu-său: clopoțelul sunase și îi auzise glasul în coridor tocmai la lăsatul serii, când nu se mai aștepta la o asemenea bucurie; iar în două rânduri asta se întâmplase tocmai după ce purtarea lui fusese deosebit de rezervată; și-atunci, cu toate că rareori vorbea cu ea în prezența unchiului, o privise ca și cum ar fi vrut să se scuze, stînd toată vremea de cealaltă parte a mesei ei de lucru. Puținele cuvinte pe care i le adresase fuseseră alinătoare, duios felul cum își luase rămas bun. Da, s-ar fi putut să vină și în seara asta, îi spunea Speranța înșelătoare – aproape își dădea seama cine anume îi strecoară șoaptele astea, dar le asculta.

Încercă să citească – gândurile îi zburară aiurea; Încercă să coasă – fiecă împunsătură de ac o plictisea, treaba asta era insuportabil de neinteresantă; deschise pupitrul și se apucă să scrie o compoziție în franzește – altceva decât greșeli nu fu în stare să aștearnă pe hârtie.

Și deodată clopoțelul sună zgomotos. Inima îi tresaltă. Se repezi la ușa salonului, o deschise încet, se uită prin.

crăpătură. Fanny primea un musafir – un domn, un bărbat înalt – chiar de statura lui Robert. O secundă crezu că e Robert – o secundă fu în culmea fericirii dar glasul care întreba de domnul Helstone o readuse la realitate: glasul acela era un glas irlandez, prin urmare nu al lui Moore ci al diaconului, al lui Malone.

Fu condus în sufragerie unde, fără îndoială, numaidecât îl ajută pe paroh să golească sticlele.

Nu se putea să nu sară în ochi faptul că la orice casă din Briarfield, Whinbury sau Nunnely, când unul dintre diaconi pica tocmai la vremea mesei – la prânz sau la ceai, după cum era cazul – repede urma încă unul, adesea doi. Nu că și-ar fi dat întâlnire, dar toți plecau pe undeva cam la aceeași oră; dacă Donne, să zicem, venea acasă la Malone și nu-l găsea, întreba încotro o pornise, iar după ce îi afla de la proprietăreașă destinația, o lua după el cât îl țineau picioarele. Aceleași acționau în același chip dacă era vorba de Sweeting. Așa se întâmplă că în după-amiaza aceea urechile Carolinei fură de trei ori chinuite de sunetul clopoțelului și de sosirea unui oaspete nedorit – fiindcă Donne îl urmă pe Malone și Sweeting pe Donne; și veni poruncă atunci ca alte sticle cu vin să fie aduse din cămară în sufragerie (fiindcă deși bătrânul Helstone își muștruluia clericii în subordine atunci când îi găsea „benchetuind” cum zicea el, în propriile lor corturi, la masa mai-marelui îi plăcea totdeauna să-i îndulcească oferindu-le să se înfrupte din ce avea mai de soi), iar prin ușile închise Caroline le auzi râsetele ca de băiețandri și zarva fără înțeles a glasurilor. Teama ei era ca un cumva să rămână și la ceai; fiindcă nu-i făcea deloc plăcere să pregătească ceaiul pentru acest trio aparte. Cât de părtinitori pot fi oamenii! Cei trei erau băi’bați – bărbați tineri, cu educație – ca și Moore;

dar, în ochii ei, ce uriașă deosebire! Tovărășia lor o plictisea de moarte – a lui o fermeca.

Și n-avea să se bucure numai de tovarășia lor preoțească, deoarece Soarta îi aducea în acel moment alți

patru oaspeți - oaspeți feminini, toți îngrămădiți într-o caretă trasă de un ponei și care înainta oarecum cu ; reu pe drumul dinspre Whinbury. O doamnă mai în vîrstă și trei dintre durduliile ei fiice veneau să-i facă o „vizită prietenească”, după cum se obișnuia prin partea locului. Da, și clopoțelul sună pentru a patra oară. Fanny; aduse în salon următoarea veste:

— Doamna Sykes și cele trei domnișoare Sykes!

Când se pregătea să-și întâmpine musafirii, Caroline obișnuia să-și frîngă mâinile cu nervozitate, să se îmbujoreze puțin și să vină spre intrare cu grabă dar și cu șovăială, dorindu-și în vremea asta să se afle tocmai sub zidurile Ierihonului. În astfel de împrejurări se dovedea întristător de nedibae în manierele alese, deși fusese cândva la școală un an întreg. Iată de ce, și cu prilejul de față, mâinile-i mici și albe se torturau una pe cealaltă, în timp ce ea stătea în picioare așteptând apariția doamnei Sykes.

Și doamna pomenită - o cucoană înaltă, arțăgoasă, ' care obișnuia să facă întinse și nu întru totul nesincere mărturisiri de cucernicie și se dovedea nespus de ospitalieră față de reprezentanții clerului, păși măreață înlăuntrul casei; în aceeași direcție navigară cele trei fiice, un trio bătător la ochi, tustrele fiind bine dezvoltate și mai mult sau mai puțin drăguțe.

În privința cucoanelor engleze de provincie trebuie subliniat următorul aspect. Fie tânără sau bătrână, fie drăguță sau ștearsă, molcomă sau vioaie, toate (sau aproape toate) poartă întipărită pe chip o expresie ce pare să spună: „știu - și nu mă laud cu asta - dar *știu* că sunt un îndreptar pentru tot ce poate fi socotit cuviincios; de aceea, orice persoană care se apropie de mine sau de care eu mă apropii trebuie să fie cu ochii în patru, fiindcă ori de câte ori nu vor fi asemenea mie - în îmbrăcăminte, în purtări, în păreri, în principii sau în practică - înseamnă că nu se află pe drumul cel bun“.

Departa de a face excepție de la regula arătată,

doamna și domnișoarele Sykes erau dovezi vii ale temeiniciei sale.

Domnișoara Mary - o fată arătoasă, binevoitoare și, privită în general, tare de treabă - își purta mulțumirea de sine cu oarecare ținută și fără ostentație; domnișoara

Harriet - o frumusețe de fată - și-o afișa cu aroganță;

făcea impresia că este înfumurată și rece; domnișoara

Hannah, care era orgolioasă, neînduplecată, agresivă, o arăta pe față și cu bună știință; mama lăsa numai să se întrevadă acest lucru cu gravitatea potrivită vârstei și faimei sale de mare cucernică.

Într-un fel sau altul, întâmpinarea luase sfârșit. Caroline fusese „fericită să le vadă” (ceea ce era pură născocire), spera că sunt sănătoase, că tușea doamnei Sykes se mai domolise (doamna Sykes suferea de tuse de vreo douăzeci de ani încoace) și că domnișoarele Sykes își lăsaseră acasă surioara în cea mai netulburată stare sufletească; la care întrebări domnișoarele Sykes, cuibărite în trei fotolii din fața taburetului de pian pe care Caroline poposisse cam întâmplător, după ce ezitase câteva secunde între el și un masiv fotoliu cu brațe, unde își adusese aminte că se cuvine s-o plaseze pe doamna Sykes;

și într-adevăr, doamna o scutise de osteneală fiindcă se așezase singură comod între brațele lui; domnișoarele Sykes deci, răspunseră Carolinei printr-o plecăciune simultană, foarte maiestuoasă și profund impresionantă.

Urmă o pauză; o astfel de plecăciune nici un se putea să nu impună cinci minute de tăcere, și chiar le impuse. După aceea doamna Sykes se interesă de starea domnului Helstone, dacă mai avusese vreo criză de reumatism, dacă două predici în fiecare duminică nu cumva îl oboseau și dacă în clipa de față ar fi avut puterea să ia doar pe seama sa deplinele îndatoriri ale funcției; apoi, primind asigurări că toate erau în cea mai desăvârșită ordine, doamna și fiicele sale, unindu-și glasurile într-un singur cor, își exprimară părerea că parohul „se ținea extraordinar de bine pentru vârsta sa”.

Pauza a doua.

Trecând la rândul său în rolul principal, domnișoara Mary o întrebă pe Caroline dacă luase parte la adunarea organizată joi seara, la Nunnely, de Societata Biblică. Răspunsul negativ dat de Caroline din respect pentru adevăr - căci în ultima joi rămăsese acasă și citise un roman împrumutat de Robert - smulse o simultană exclamație de uimire de pe buzele tuturor celor patru doamne.

— Noi am fost cu toatele, spuse domnișoara Mary. Mama și noi toate; l-am convins până și pe tata să vină; Hannah a stăruit cel mai mult; dar a adormit în timp ce vorbea domnul Langweilig, preotul acela gei'-inan din secta Fraților moravi: mi-a crăpat obrazul de rușine, atât de rău moțăia.

— A fost și doctorul Broadbent, exclamă Hannah, vai! ce frumos vorbește! Nici un te-ai aștepta, fiindcă e un om cu o înfățișare aproape vulgară.

— Dar e atât de drăguț, o întrei-upse Mary.

— Și ce om de treabă, ce om săritor, adăugă mama.

— Dar când te uiți la el ai zice că-i măcelar, interveni frumoasa, trufașa Harriet. Mi-a fost peste puțință să-l privesc; l-am ascultat cu ochii închiși.

Domnișoara Helstone era supărată din pricina propriei ignoranțe și nepriceperi; de vreme ce nu-l văzuse pe doctorul Broadbent, nu putea să aibă nicio părere. Urmă a treia pauză. Iar pe durata ei, Caroline simți în adâncul inimii ce naivă visătoare era; ce viață lipsită de spirit practic ducea; cât de puțin pregătită era pentru relațiile obișnuite cu lumea obișnuită; își dădea seama cât' de exclusivist se legase doar de casa aceea aibă de pe vâlcea; cum își întemnițase întreg universul în existența unei singure persoane din acea casă; înțelegea limpede că asta nu poate rămâne așa „și că într-o bună zi se va vedea silită să schimbe ceva; nu se putea spune că ar fi dorit să semene întru totul celor patru ființe din fața ei, dar dorea să fie mai presus decât era în prezent, astfel încât să nu se



mai simtă așa de speriată de superioritatea lor.

Pentru înviorarea Conversației care lănezea atât de jalnic nu găsi alt mijloc decât să le poftescă să rămână cu toate la ceai; și a trebuit să dea o grea luptă ca să poată îndeplini acest mărunț gest de ospitalitate. Doamna Sykes și începuse a spune: „Îți mulțumim foarte mult, însă...”, când intră din nou Fanny în încăpere, aducând din partea domnului Helstone mesajul:

— Domnii rămân la noi în seara asta, domnișoară.

— Ce domni aveți? întrebă atunci doamna Sykes.’

Li se rosti numele; mama și fiicele schimbă priviri; pentru de diaconii nu reprezentau același lucru ca și pentru Caroline.

— Domnul Sweeting era un adevărat favorit al lor; până și domnul Malone ar fi putut să se considere aproape la fel, întrueât făcea parte din cler.

— Așa da, de vreme ce tot aveți musafiri, cred că putem rămâne, observă doamna Sykes. O să fie chiar o mică reuniune foarte plăcută; mie îmi face plăcere întotdeauna să mă întâlnesc cu preoți.

Acum nu-i mai rămânea Carolinei decât să le invite sus, să le ajute să-și scoată șalurile, să-și netezească părul și să-și împrospăteze ținuta; să le conducă îndărăt în salon, să le împartă niște cărți cu gravuri sau diverse lucruri ciudate cumpărate de la coșul milosteniei; era obligată să cumpere, deși de contribuit la înzestrarea lui contribuia foarte puțin; iar dacă ar fi avut bani mulți, mai degrabă l-ar fi cumpărat în întregime, chiar în clipa când era adus la casa parohială - cumplită pacoste! —

decât să contribuie fie și numai cu o perniță de ace.

Poate că ar trebui explicat în fugă, pentru folosii celor care nu sunt *au fait*<sup>1</sup> cu misterele „coșului milosteniei”<sup>1</sup> și „coșului misionarilor”<sup>1</sup>, că asemenea *meubles*<sup>2</sup>

sunt un fel de cufere de răchită, cam de mărimea unui încăpător coș de rufe, destinate să poarte de la casă la casă o uriașă adunătură de pernițe cu ace, săculețe pentru

bolduri, suporturi pentru cărți de vizită, coșulețe de lucru, îmbrăcăminte pentru copii mici, etc. Etc. Etc., făcute de mâinile mai harnice ori mai pregetătoare ale cuvioaselor doamne dintr-o parohie și vândute mai mult cu sila paginilor gentlemani tot de pe-acolo, la niște prețuri nerușinat de piperate. Roadele unor astfel de vinzări impuse sunt folosite pentru convertirea evreilor, pentru căutarea celor zece triburi rătăcite și pentru regenerarea atât de interesantelor populații de culoare de pe glob. Fiecărei doamne participante îi vine câte o dată pe lună rândul să păstreze coșul, să lucreze pentru el, și să vâre conținutul lui pe gâtul unei clientele bărbătești din ce în ce mai reduse la număr. Lucrurile încep să devină pasionante când sosește vremea ca șirul să fie luat de la capăt 3

unor femei cu minte întreprinzătoare, cu spirit negustoresc viu, le face plăcere și se distrează copios când îi silesc pe cei mai înăcriți zgârie-brânză de postăvari să scoată banii și să plătească pe loc sume cam cu patruzeci sute la sută mai mari decât prețul de cost, pentru obiecte care nu le fac nicio trebuință; alte doamne

— Firi mai slabe – protestează, și ar fi mai bucuroase să-l vadă dimineață după dimineață pe însuși prințul întunericului în pragul casei, decât acel coș-fantomă dimpreună cu mesajul: „Doamna Rouse vă trimite complimente și – vă rog, doamnă – zice că a venit rândul dumneavoastră<sup>11</sup>.

După ce își împlini îndatoririle de gazdă, mai mult cu încordare decât cu voie bună, domnișoara Helstone trecu în bucătărie ca să țină cu Fanny și Eliza un consiliu privat având pe ordinea de zi ceaiul.

— Vai de capul meu, că mulți mai sunt! strigă Eliza, adică bucătăreasa. Și astăzi n-am băgat nimic la cuptor l î, a curent (fr).

#### **1 Mobile (fr.).**

fiindcă ziceam e-o să ne-ajungă pâinea până mâine dimineață; acum n-are cum să ne-ajungă.

— Niște pesmeți pentru ceai nu sunt? întrebă tânăra

gazdă.

— Numai trei și o pâine. Eu zic așa că boierii ăștia mari ar trebui să stea pe la casele lor până nu-i cheamă cineva; și eu vream să-mi termin de aranjat pălăria (boneta, voia să spună).

— În cazutfăsfpropuse Caroline căreia importanța acestei întâmpâărr'nprevăzute îi insufla o anumită energie, Fanny trebuie să dea fuga până la Briarfield și să cumpere câțiva cozonăeei, câteva chifle și niște biscuiți; și nu sta așa încruntată, Eliza, că altceva n-avem ce face.

'. — Și ce serviciu de ceai să luăm?

Ei, cel mai bun, așa zic; am să scot eu serviciul  
Se argint.

Se repezi până sus și aduse din dulapul de tacâmuri ceainicul, castronașul pentru smântână și zaharnița.

— Și trebuie s-aduc și ceainicul cel mare?

— Da; și-acuma puneți-vă la treabă cât mai cu nădejde; cu cât isprăvim mai repede cu ceaiul, cu-atât mai devreme au să plece - sau cel puțin așa sper.

„Aoleu! Tare bine ar fi făcut să plece, își spuse suspinând când pornea înspre salon. Și totuși - se gândi în fața ușii, înainte de a o deschide - chiar și acuma dacă ar veni Robert, ce minunat ar fi! Cu cât mai ușor mi-ar fi să le întrețin pe femeile astea, dacă s-ar afla și el de față! Aș fi interesată să-l aud ce spune (deși nu spune prea multe în prezență altora) și mi-ar plăcea și mie să vorbesc dacă m-ar auzi și el; nu mă interesează să le aud pe niciuna dintre de și nici să le spun ceva. Ce-au să mai trăncănească după ce au să apară bărbații și cât de greu o să-mi vină să ascult atât a vorbărie! Dar am impresia că sunt proastă și egoistă; sunt persoane distinse și respectabile; fără îndoială că ar trebui să fiu mândră de comportarea lor; nu spun că ar fi mai prejos decât mine - departe de asta - dar sunt altfel decât sunt eu.;

Intră în salon.

Pe vremea aceea, în Yorkshire, se obișnuia ca la. Ceai toată lumea să se adune în jurul mesei, foarte aproape de

ea și cu genunchii vârați cuminte sub tăblie. Era lucru de primă importanță să existe cât mai multe farfurii cu pâine și cu unt, de soiuri variate și în cantități cât mai mari; se socotea de cuviință, totodată, ca pe platoul din mijloc să se afle un castron de sticlă plin cu marmeladă; printre gustări era frumos să se găsească vreo câteva sorturi de plăcinte cu brânză și tartine; dacă se mai găsea și un platou cu șuncă roză la culoare, tăiată în felii subțiri și cu garnitură de pătrunjel, cu atât mai bine.

Din fericire, Eliza, bucătăreasa parohului, își cunoștea meseria: la început fusese ea cam scoasă din fire, când năvălitorii sosiră atât de pe neașteptate și în asemenea număr; se părea însă că treaba îi readucea voioșia, fiindcă la timpul convenit masa aștepta aranjată cu mult gust; iar dintre podoabele ei nu lipseau nici tartinele, nici șunca, nici marmelada.

Poftiți la o masă atât de îmbelșugată, diaconii se înfățișară foarte voioși: dar numaidecât, dând cu ochii de cucoanele a căror prezență nu le fusese dinainte anunțată, se opriră și rămaseră toți în prag. Malone conducea grupul; se opri brusc și se lăsă pe spate, gata să-l dea jos pe Donne, aflat în urma lui. Donne se împletici trei pași îndărăt și îl trimise pe micul Sweeting în brațele bătrânului Helstone, care încheia convoiul. Izbucniră câteva reproșuri și câteva râsete înfundate: Malone era sfătuit să bage de seamă ce face și îndemnat să meargă mai departe; ceea ce până la urmă și făcu, deși o roșeață vineție îi năpădi până pe fruntea ascuțită. Helstone păși înainte, îi dădu deoparte pe tinerii cei sfioși, ură bun sosit tuturor frumoaselor vizitatoare, le strânse mâinile și spuse fiecăreia câte o glumă, apoi se așeză comod între drăguța Harriet și neînduplecata Hannah; pe domnișoara Mary o pofti să se mute pe scaunul din fața lui – cel puțin s-o poată vedea, dacă nu putea s-o aibă aproape. Față de cucoanele tinere se arăta întotdeauna, îți felul său, atent și curtenitor; de aceea se și bucura din partea lor de foarte multă simpatie: totuși, în adâncul sufletului său nici un respecta și nici un

agrea tagma feineiească, iar acelea care datorită împrejurărilor îl cunoscuseră mai în inimitate mai mult se temuseră de el decât îl iubiseră.

Tinerii diaconi fură lăsați să-și aleagă singuri locurile, Sweeting, cel mai puțin fâstâcit dintre toți trei, își găsi refugiu lângă doamna Sykes; căci doamna, Sweeting ți; liu biue, ținea la el așa cum ar fi ținut la propriul său fiu. Donne, după ce făcu plecăciunea adresată tuturor, cu o grație de care numai el era în stare, și după ce spuse cu glas tare și ca de serviciu, „Bună seara, domnișoară Helstone!”, se lăsă să cadă într-un scaun de lângă

Caroline, spre deplinul necaz al acesteia, fiindcă nutrea o antipatie specială față de Donne din pricina prosteștii și neclintitei lui îngâmfări și a nedezmințitei îngustimi de vederi. Purtând pe buze zâmbetul cel mai fad, Malone se așeză de cealaltă parte a Carolinei, așa că fata se văzu blagoslovită cu doi sprijinitori; niciunul dintre ei, știa foarte bine, n-avea să-i poată fi de vreun mare ajutor, indiferent dacă ar fi fost vorba de întreținerea conversației, de distribuirea ceștilor, de împărțirea cozonăceilor, sau chiar de oferirea unei farfurii. Micuțul

Sweeting, mărunțel și copilăros cum era, făcea cât douăzeci ca ei.

Deși atunci când se afla doar între bărbați nu-i mai tăcea gura, dacă erau și doamne de față lui Malone parcă îi lega cineva limba; avea totuși trei fraze gata pregătite pe care niciodată nu uita să le rostească.

Prima: „V-ați plimbat astăzi, domnișoară Helstone?”

A doua: „L-ați mai văzut în ultima vreme pe vărul dumneavoastră Moore?”

A treia: „Clasa dumneavoastră de la școala duminicală are tot atâția elevi? i4

Aceste trei întrebări fiind puse și primind răspuns, între Caroline și Malone se înstăpâni tăcerea.

Cu Donne lucrurile stăteau altfel; era enervant, te ducea la disperare. Avea la îndernână o rezervă de flecăreală cum nu se poate mai plicticoasă și mai

înveninată, dar nu greu de bănuir: vorbea de rău oamenii din Briarfield; pe băştinaşii din Yorkshire luaţi cu toptanul; se plângea că-i lipseşte societatea aleasă; de starea înapoiată de civilizaţie din acele locuri; murmura împotriva purtării nerespectuoase a claselor inferioare din nord faţă de cei mai aleşi; lua peste picior în chip prostesc modul de viaţă de prin părţile acelea - lipsa de ținută, inexistenţa eleganţei, ca şi cum el, Donne, n-ar fi fost obişnuit decât cu fapte într-adevăr mari: o insinuaie cu totul nesprijinită nici de înfăţişarea şi nici de manierele sale cam necioplite. S-ar fi părut că, după mintea lui, astfel de injurii înverşunate trebuiau să-l înalţe în ochii domnişoarei Helstone ori în ai oricărei alte doamne l-ar fi auzit; pe câtă vreme, cel puţin în ochii ei, îl prăbuşea într-o situaţie care nu merita nici măcar dispreţ; deşi, ce-i drept, câteodată o înfuriau la culme; căci, fiind ea

Însăşi de baştină din Yorkshire, nu putea suferi să audă cum ținutul ei era batjocorit de un asemenea josnic palavragiu; iar când ajungea la marginile răbdării, se întorcea şi îi spunea anumite lucruri care nici prin conţinutul lor şi nici prin felul cum erau exprimate n-ar fi putut avea darul de a câştiga bunăvoinţa domnului Donne.

Îi spunea, de pildă, că a-i învinui mereu pe alţii de vulgaritate nu este deloc o dovadă de rafinament; şi nici a-ţi vorbi veşnic de rău enoriaşii nu poate fi însuşire a unui preot demn de această calitate. Sau îl întreba ce l-a făcut să între în tagma preoţească, de vreme ce se plânge că nu poate să viziteze decât locuinţe modeste şi nu poate să predice decât în faţa unor sărăntoci? dacă s-a făcut preot numai ca să poarte veşminte alese şi să stea în locuinţe regeşti? Asemenea întrebări erau socotite de toţi diaconii drept cel puţin îndrăzneţe şi blasfematoare.

Coniul a prelungit peste măsură; toţi musafirii sporovăiau așa cum se aşteptaseră şi gazdele că au s-o facă.

Domnul Helstone aflându-se într-o excelentă dispoziţie ( - căci, într-adevăr, când oare se înfăţişa dânsul altfel în

societate, în societatea unor cucoane dră-  
K'ite - și păstra numai față de unicul membru al familiei  
sale o muțenie încruntată - întreținea un strălucit  
. Șuvoi de conversație spumoasă cu vecina din dreapta și  
cea din stingă, ba chiar și cu cea de *vis-ă-vis*, domnișoara  
Mary: fiindcă deși Mary era cea mai rațională,  
i a mai puțin cochetă dintre toate trei, tocmai ei îi acorda  
vârstnicul văduv mai puțină atenție. De fapt nu putea să  
sufere inteligența la femei: lui îi plăceau cele

i îl. Mai prostuțe, cât mai zăpăcite, cât mai  
înfumurate și cât mai lipsite de simțul ridicolului ar fi fost cu  
pulință; asta din pricină că numai astfel se dovedeau a l'i în  
realitate așa cum le considera și le dorea el, li di că  
inferioare: jucării cu care să te amuzi, cu care uă-ți umpli  
un ceas liber și pe urmă să le arunci.

Favorita lui era Hannah. Deși frumoasă, egoistă și  
încrăzută, Harriet nu era chiar atât de neînsemnată încât să  
i poată fi pe plac: păstra încă o anumită demnitate  
autentică în miezul muntelui de falsă mândrie, și dacă

nu vorbea ca un oracol, nici un trăncănea ca un om  
scrântit la cap; nu îngăduia să îi fie tratată chiar ca o păpușă,  
ca un copil, ca o jucărie: aștepta ca toți să se închine în fața  
ei ca în fața unei regine.

Dimpotrivă, Hannah nu pretindea niciun fel de  
respect - numai adulare: era destul ca admiratorii să-i  
*spună* că e un înger, pentru a le îngădui s-o *trateze* ca pe o  
cretină. Atât de credulă și ușuratică se dovedea;  
atât de prostănacă devenea când era împresurată cu  
atenții, măgulită și admirată îndeajuns, încât existau  
momente când Helstone se simțea într-adevăr ispitit să se  
însoare a doua oară și să încerce experiența de a face dintr-  
însa a doua lui tovarășă de viață; numai că, din fericire,  
salvatoarea amintire a necazurilor îndurate în căsnicia  
dintâi, urmele încă existente ale pietrei de moară pe care o  
purtase când va legată de gât, neclintirea simțămintelor cu  
privire la insuportabilele amărăciuni ale vieții conjugale

lucrau ca o stavilă în calea afecțiunii lui, risipeau suspinul ce se pregătea să se înalțe din bătrânii și viguroșii plămâni și nu-l lăsau să șoptească propuneri care, auzite de Hannah, i-ar fi prilejuit acesteia haz nespus și necuprinsă mulțumire.

’ Probabil s-ar fi măritat eu el, dacă i-ar fi propus; părinții ar fi încuviințat din toată inima. În ochii lor cei cincizeci și cinci de ani, inima ca de piatră n-ar fi însemnat vreo opreliște; și, dat fiind că era paroh, ducea o viață îmbelșugată, avea o locuință frumoasă și se presupunea că mai are și avere proprie (deși în privința asta lumea se înșela; ultimul bănuț din cele cinci mii de lire moștenite de la taică-său fusese închinat clădirii și înzestrării unei biserici noi în satul lui natal din,

Lancashire – fiindcă atunci când îi făcea plăcere putea să se arate de o mărinimie princiară, și mai ales dacă scopul se potrivea cu vederile lui, n-ar fi șovăit nicio clipă să și-l atingă), părinții, spun, ar fi încredințat-o fără niciun scrupul pe Hannah iubitoarei lui gingășii și duioasei lui îndurări; iar a doua doamnă Helstone ar fi răsturnat ordinea naturală a evoluției insectelor, ar fi zburat ca un fluture zglobiu, strălucitor și admirat o întreagă lună de miere și după aceea s-ar fi târât de-a lungul tuturor zilelor ei ea un vierme dezgustător și călcat în picioare».

Micuțul domn Sweeting, așezat’ între doamna Sykes și domnișoara Mary, care amândouă i se arătau foarte binevoitoare, avea în față o farfurie plină cu tartine, iar la îndemână marmeladă și pesmeți, și părea și se simțea mai încântat decât orice monarh. Toate domnișoarele Sykes îi plăceau: toate îl plăceau pe el. Le socotea niște fete minunate, fiecare potrivită cu statura lui micuță.

Dacă avea vreo pricină de nemulțumire în aceste clipe atât de fericite, atunci era vorba de lipsa domnișoarei

Dora, ea fiind cea căreia nădăduia în taină să-i spună cândva doamnă Sweeting și cu care visa că într-o bună zi avea să se plimbe falnic, călăuzind-o ca pe-o împărăteasă pe ulițele satului Nunnely: și împărăteasă ar fi fost, dacă



împărătesele s-ar fi ales după dimensiunile trupului. Era multă, greoaie; văzută din spate, părea o cucoană voinică de patruzeci de ani; dar lăsând astea la o parte, avea un chip plăcut și o fire nu lipsită de tandrețe.. \*2

—Până în cele din urma se apropie și sfârșitul ceaiului'

s-ar fi încheiat încă de mult, dacă domnul Donne n-ar fi stăruiat să rămână cu ceașca pe jumătate plină de ceai rece dinaintea sa, lung timp după ce restul comensalilor terminaseră și după ce el însuși se înfruptase din atâtea bunătăți câte încăpuseră în el - lung timp, într-adevăr, după ce semne de nerăbdare veniseră de la toți cei adunați împrejurul mesei, până ce scaunele începură a fi date deoparte; până ce conversația începu să lăncezească, până ce se așternu tăcerea. Zadarnic îl tot întrebuse

Caroline dacă mai vrea o ceașcă de ceai; dacă n-ar fi bine să-i mai toarne ceai fierbinte fiindcă acela fără îndoială că se răcise, etc.; nici nu-și bea ceașca, nici un renunța la ea. Părea să-și închipuie că atitudinea lui foarte singulară îi conferea într-un fel oarecare o anu-'

mită importanță; că este merituos și impresionant ca el să fie ultimul; că e măreț să-i lase pe toți ceilalți să-i.

aștepte. Zăbovi atât de mult, că până și ceainicul cel mare își dădu sufletul: încetă să mai fâsâie. Totuși, în cele din urmă însuși bătrânul paroh, până atunci prins împreună cu Hannah într-o mult prea pasionantă. Discuție ca să-și mai poată da seama de întârziere, deveni nerăbdător și întrebă:

— Pe cine mai așteptăm !

— Pe mine, cred, răspuse Donne încântat; lăsa să se creadă că după părerea lui prestigiul avea să-i fie mult sporit din pricină că o întregă'reuniune era ținută la cheremul său.

— Aoleu! strigă Helstone. Pe urmă se ridică în picioare și zise: Aducem mulțumirile noastre, după care cu toți părăsiră masa.

Cu totul netulburat, Donne mai rămase încă zece minute singur la masă, dar după aceea domnul Helstone

sună și ceru să se strângă tacâmurile; așa că până la urmă tânărul se văzu silit să-și golească ceașca și să-și încheie acel *role* care, după mintea lui, îi oferise prilejul să se distingă în chip atât de ales și îi atrăsese măgulitoarea atenție a tuturor.

. Și-acum, urmând cursul firesc al lucrurilor (știind ce avea să se întâmple, Caroline deschisese pianul și pregătise partiturile), se ceru muzică. De data asta venise rândul domnului Sweeting să se producă; abia aștepta să înceapă; prin urmare își asumă trudnica sarcină de a le convinge pe tinerele domnișoare să delecteze pe cei de față cu o melodie – un câatec. *Con amore*<sup>7</sup>, se avântă în'complicata îndeletnicire de a implora, de a ruga, de a respinge scuzele, de a lămuri și risipi greutățile și în sfârșit el izbuti s-o convingă pe domnișoara Harriet să se lase condusă la pian. Și numai decât ieșiră la iveală piesele flautului său (totdeauna se aflau în buzunarul lui, la fei de nelipsite ca și batista). Piesele acelea fură înșurubate și potrivite; între timp Malone și Donne se adunaseră laolaltă, se uitau la el și rânjeau ironic, lucru pe care, atunci când privi peste umăr, micuțul bărbat îl observă, dar fără să-i acorde vreo atenție; era convins că toată ironia lor izvora din invidie; ceilalți nu erau în stare să le acompanieze pe domnișoare, așa cum făcea el; se afla pe punctul de a obține un adevărat triumf împotriva lor.

Și triumful începu să se desfășoare. Când își auzi prietenul emițând acorduri de cea mai înaltă ținută, Malone, profund îndurerat, se hotărî să-și câștige și el, dacă era cu putință, o anumită distincție și numaidecât adoptă rolul unui amoret (rol pe care și mai înainte încercase o dată sau de două ori să-l joace, dar fără să poată obține până atunci, după cum credea eî fără vreo umbră de îndoială, succesul ce s-ar fi cuvenit calităților desfășurate); se apropie de sofaua unde se așezase domnișoara Helstone, își instalează acolo, lângă ea, masivul trup de

---

<sup>7</sup>Cu pasiune (it.i)

irlandez și își puse la încercare talentele (mai cu seamă pe cel al vorbirii) prin câteva discursuri alese, însoțite de rânjete cât se poate de uluitoare și de neînțeles. În toiul acestor strădanii de a se face plăcut, izbuti să-și agonisească două jperne lungi de divan și încă una' pătrată, cu care, jilupă ce le frământă îndelung cu gesturi ciudate, izbuti să ridice un soi de barieră între el și obiectul atențiilor sale. Foarte dornică să scape, Caroline găsi iute o scuză pentru a se duce tocmai în partea opusă a camerei și a-și găsi un loc lângă doamna Sykes; pe buna doamnă o rugă să-i dea lămuriri cu privire la un nou model de împletitură decorativă, rugămintele ce-i fu pe loc îndeplinită; și astfel Peter Augustus fu părăsit.

Mutra i se pleoști de tot când se văzu astfel respins

—.

lăsat să se descurce doar cu propriile lui posibilități, iar în plus cu povara celor trei perne ce-i stăteau în poală. Adevărul era că o pornire interioară îi dădea ghes să cultive cunoștința cu domnișoara Helstone; asta deoarece împărtășea cu toți ceilalți credința că unchiul ei e bogat și trăgea concluzia că, neavând copii, urma probabil să-i lase toți banii nepoatei. Gerard Moore deținea informații mai precise în această privință; chiar văzuse frumoasa biserică ce-și datora existența ardoarei și banilor parohului, și nu numai o dată, în adâncul sufletului său, blestemase un capriciu costisitor care înălțase stavile în calea dorințelor sale.

Pentru o persoană din camera aceea seara părea nesfârșită. Din când în când, Caroline lăsa lucrul să-i cadă în poală și devenea victima unui fel de letargie mentală - făcând-o să-și închidă ochii și să-și aplece fruntea - pricinuită de ceea ce i se părea ei zumzetul lipsit de înțeles răspândit în jur: dezacordatul, lipsitul de gust clămpănit al clapelor pianului, notele schelăitoare și gâfâite ale flautului, râsetele și veselia unchiului împărtășite de

Hannah, și de Mary de asemenea, fiindcă nu știa' precis din ce și de unde anume porneau, fiindcă nu prindea în auz

nimic caraghios și nimic nostim în spusele lor; dar pricinuită înainte de toate de șuvoiul neîntrerupt al vorbelor ce i le murmură doamna Sykes la ureche; vorba

care dădeau mereu roată în jurul a patru subiecte: sănătatea ei și a celorlalți membri ai familiei; coșul milosteniei, coșul misionarilor și conținutul lor; ultima adunare de la Nunnely, și cea care urma să se țină săptămîna viitoare la Whinbury.

În cele din urmă, obosită de moarte, se folosi de faptul că domnul Sweeting venise lângă doamna Sykes și că între ei se pornise o discuție, ca să se furișeze neobservată afară din cameră și să caute câteva clipe de liniște în singurătate. Se întoarse în sufragerie, unde ultimele pâlپări ale flăcărilor încă mai luminau căminul, încăperea asta era goală și liniștită, paharele și sticlele fuseseră adunate de pe masă, scaunele reșezate la locul lor, totul în desăvârșită ordine. Caroline se scufundă în fotoliul cel mare al unchiului și încercă să se odihnească – să-și odihnească cel puțin mâinile și picioarele, simțurile, auzul, văzul – ostenite să nu perpeapă nimic și să privească în gol. Minte, însă, îi zbură de-a dreptul la

Hollow: se opri în pragul salonului de acolo, apoi trecu în clădirea birourilor și începu să se întrebe ce loc anume o fi fost binecuvântat cu prezența lui Robert. Dar se întâmplă ca niciunul dintre aceste locuri să nu se bucure de asemenea cinstire; fiindcă Robert se găsea la o milă depărtare de amândouă și mult mai aproape de Caroline decât ar fi putut să bănuiască mintea ei amorțită: în clipa aceea trecea prin curtea bisericii și mai avea câțiva pași până la poarta grădinii parohiale: totuși nu ca să-și vadă verișoara, ci numai cu scopul de a transmite ceva parohului.

ȚDa, Caroline într-adevăr auzi zbîrnîind sârma clopoșelului: din nou sună, pentru a cincea oară în după-amiaza aceea; tresari și ești sigură că de data asta trebuie să fie cel la care visezi. De ce ești atât de sigură n-ai putea

să-ți explici, dar de știut știi. Te apleci înainte și ascuți cu încordare cum Fanny deschide ușa; ai dreptate! ăsta e *glasul* – domol – cu un ușor accent străin, dar atât de dulce pe cât îți închipui tu; te ridici pe jumătate:

„Fanny are să-i spună că domnul Helstone are oaspeți și atunci are să plece<sup>14</sup>. Vai! dar nu-l poate lăsa să plece.

În ciuda ei însăși, în ciuda propriei rațiuni, străbate jumătate din cameră; stă gata să țâșnească afară în cazul când pașii s-ar îndepărta; dar el intră în coridor; și spune j

— Dacă părintele e ocupat, fii bună și du-mă până în sufragerie; dă-mi toc și cerneală; am să scriu un jscurt bilet și am să ți-l las pentru dânsul.

Acum, după ce i-au ajuns la urechi vorbele și îi aude pașii apropiindu-se, dacă ar exista o ușă în mijlocul sufrageriei, Caroline s-ar strecura pe ea și ar dispărea.

Parcă ar fi într-o cușcă, parcă ar îi înlănțuită; îi e teamă ca prezența ei neașteptată să nu-l stânjenească. Cu o clipă mai înainte ar fi zburat spre el; dar acea clipă odată trecută, ar fi zburat din fața lui. Dar nu poate;

nu există nicio cale de scăpare: sufrageria nu are decât o singură ușă, pe care acum pătrunde vărul ei. Expresia de surpriză stingherită pe care se așteptase s-o citească pe chipul lui a și apărut acolo, a făcut-o să se cutremure, și a dispărut. Abia e capabilă să bâiguie un fel de scuză...

— Am ieșit din salon doar pentru o clipă, ca să găsesc puțină liniște. \*

Înînfățișare și în glasul cu care rostise aceste cuvinte se arăta ceva atât de rușinat și de abătut, încât oricine ar fi putut înțelege că în sufletul și în proiectele ei de viitor se produsese de curând o schimbare dureroasă și acum nu mai era în stare să se stăpânească și să-și impună voioșie. Probabil că domnul Moore își aducea aminte cum obișnuia să-l primească până atunci, cu ce înfrigurare duioasă și cu cită speranță încrezătoare. Văzuse desigur urmările încercării din dimineața trecută; se

«ferea acum un prilej de a continua aplicarea aceluiași

sistem, cu rezultate sigure, dacă ar îi stăruit cu și mai multă hotărâre. Dar este posibil să fi găsit aplicarea sistemului mai lesnicioasă la lumina zilei, în curtea fabricii lui, în toiul unor treburi urgente, decât într-un salon liniștit, când era pe deplin liber, și la vreme de seară.

Fanny aprinse lumânările care stăteau pe masă stinse, aduse cele trebuitoare pentru scris și părăsi camera;

Caroline, se pregătea s-o urmeze. Dacă ar fi ținut să fie consecvent, Moore ar fi trebuit s-o lase; dar în loc de asta rămase în prag și, întinzând o mână, o opri din drum; nu o ruga să rămână, dai' nici n-o lăsa să plece. ~ - y

— Să-l anunț pe unchiu-meu că ești aici? întrebă tot cu același glas stins.

— Nu: îți pot spune ție tot ce aveam să-i spun lui.

Vrei să fi mesagerul meu?,

— Da, Robert,

— Atunci e nevoie doar să-l informezi că am prins unele indicii cu privire la identitatea unuia, cel puțin, dintre oamenii care mi-au sfărâmat mașinile; am aflat că face parte din aceeași bandă care a atacat magazinele de postavuri al lui Sykes și al lui Pearson; și sper ca mâine să fie arestat. Poți să ții minte?

— O! Da! Cele două monosilabe fură rostite pe cel mai trist ton eu puțință; și, în vreme ce le rostea, clătină încet din cap. Și oftă. Și-ai să-l urmărești în judecată?

— Bineînțeles.

— Nu, Robert.

— De ce nu, Caroline?

— Fiindcă i-ai ridica împotriva dumitale pe toți cei din împrejurimi, mai înclârjiți decât oricând.

— Asta nu poate fi un motiv ca să nu-mi fac datoria și să-mi apăr avutul. Omul ăsta e un mare ticălos și trebuie pus în imposibilitate de a mai săvârși alte rele.

— Dar complicii lui au să se răzbune pe dumneata.

Nu știi cu câtă putere pot să urască oamenii de pe aici.

Unii dintre ei sunt chiar în stare să se laude că pot să păstreze șapte ani o piatră în buzunar, s-o întoarcă pe

partea cealaltă și s-o mai poarte încă șapte, dar să arunce cu ea și să-și atingă ținta, „în cele din urmă“.

Moore izbucni în râs.

— O fanfaronadă și-atâta tot; una dintre cele care mișună cu miile pe socoteala dragilor tăi prieteni din Yorkshire. Dar nu te îngrijora din pricina mea, Lina: sunt pregătit să mă apăr împotriva compatrioților ăștora ai tăi blânzi ea niște mielușei. Nu te neliniști pentru mine.

— Dar cum o să pot? Ești vărul meu. Dacă se întâmplă ceva...

Și aici se opri, - N-are să se întâmple nimic, Lina. Ca să vorbesc în limbajul tău, există un Dumnezeu sus - nu există?;

— Ba da, Robert. El să te aibă în pază!

— Iar dacă rugăciunile aduc vreun folos, ale tale au să mă ajute. Te rogi câteodată pentru mine?

— Nu *câteodată*, Robert. Dumneata, și Louis, și Hortense sunteți totdeauna pomeniți în de.

— Așa mi-am închipuit și eu deseori. De obicei atunci' când, trudit și enervat, mă duc la culcare ca un păgân, îmi trece prin minte că altcineva cere iertare în locul meu pentru relele făptuite în vremea zilei și ocrotire pentru vremea nopții. Nu cred că asemenea evlavie venită de la clerici aduce vreun folos; însă rugăciunile pornite dintr-un suflet sincer, de pe buze nevinovate - de trebuie să fie primite precum prinosul lui Abel; și fără îndoială că vor fi, dacă cel în folosul căruia sunt închinare o merită,

— Alungă îndoiala asta; n-are niciun temei.

— Când un om a fost educat numai ca să facă bani, și trăiește numai ca să facă bani și pentru nimic altceva, când aproape că nu respiră alt aer decât acela al fabricilor și târgurilor, pare nepotrivit să-i pomenești numele într-o rugăciune, sau să amesteci ideile despre el cu ceva da ordin divin, orice ar fi acest ceva; și tare ciudat pare că

o inimă bună și curată ar fi gata să-l primească și să-i ofere adăpost, ca și când ar avea baremi o umbră de drept la un asemenea cuib. Dacă mi-ar sta în putere să

îndrum inima asta binevoitoare, cred că aş sfătui-o să alunge pe unul care mărturiseşte a nu avea în viaţă vreun ţel mai înalt decât să cârpească averea din trecut şi să şteargă de pe blazonul lui bm-ghez pata ruşinoasă care este falimentul.

Deşi exprimată cu atâta căldură şi modestie (după opinia Carolinei), aluzia a fost adânc simţită şi limpede înţeleasă.

— Da, într-adevăr, Robert, mă gândesc - sau *mă voi (jindi* - la dumneata doar ca la vărul meu, urmă fără întârziere răspunsul. Încep să înţeleg lucrurile mai bine decât

1 ? înţelegeam, Robert, atunci când ai venit întâi în Anglia;

ni ai bine decât ie înţelegeam acum o săptămână - acum o **zi**. Ştiu că este datoria dumitale să încerci să mergi înainte şi că nu ți-ar folosi să fi romantic; dar pe viitor nu trebuie să mă înţelegi greşit dacă am să par prietenoasă.

Azi-dimineaţă m-ai înţeles greşit, nu-i așa?

— Ce te-a făcut să crezi asta?

— Privirile - purtarea.

— Dar uită-te la mine acuma...

— A! Da! Acum ești altfel. În clipa de față am curaj' să vorbesc eu dumneata.

— Şi totuşi sunt acelaşi om, cu singura deosebire că pe negustor l-am lăsat în urmă, pe vâlcea: în faţa ta nu se află acum decât ruda.

— Vărul meu, Robert; nu domnul Moore.

— Nicio bucăţică din domnul Moore. Caroline...

Atunci, răsună zarva musafirilor care se ridicau de pe scaune în camera de alături; se auzi cum se deschide uşa; cum se dă poruncă să fie adusă gabrioleta şi poneiul; cum sunt cerute şaluri şi bonete. Domnul Helstone îşi strigă nepoata.

— Trebuie să plec, Robert.

— Da, trebuie să pleci, c-alminteri ar veni toţi încoace şi ne-ar găsi aici; cât despre mine, decât să mă



întâlnesc în coridor cu toată lumea asta, mai bine ies pe fereastră; din fericire, se deschide ca și o ușă. Numai o clipă - lasă puțin lumânarea pe masă - noapte bună!

Te sărut fiindcă suntem veri; și fiind veri - una-douătrei sărutări sunt îngăduite. Noapte bună, Caroline!

## CAPITOLUL VIII

### **Noah și Moses**

A doua zi, Moore se sculă înainte de răsăritul soarelui, se repezi până la Whinbury și se întoarse înapoi mai înainte ca sora lui să-i fi pregătit obișnuita *cafe au lait* sau tartinele pentru gustarea de dimineață. Ce anume afaceri încheiase acolo nu spuse nimănui. Hortense nu puse nicio întrebare; nu avea obiceiul să-i comenteze deplasările, și nici Robert să dea socoteală despre de. Tainele afacerilor - niște mistere complicate și adesea jalnice - le ținea îngropate în sufletul lui și de niciodată nu se ridicau din mormânt, cu excepția cazurilor în care, când și când, trebuiau să-l bage în sperieți pe Joe Scott sau să urnească din loc vreun partener străin: într-adevăr, s-ar fi părut că o rezervă generală cu privire la tot ce era important se afla amestecată în sângele său de negustor.

Îndată după ce termină dejunul, plecă la birou. Henry, băiatul lui Joe Scott, îi aduse scrisorile și jurnalele; Moore se așeză la masa de lucru, rupse pecetea de pe hârtii și se uită peste de. Toate erau scurte, dar - s-ar fi părut - nu și plăcute; probabil dimpotrivă, fiindcă după ce o lăsă din mână și pe ultima, bufni pe nări sfidător și ironic; eu toate că nu începu niciun fel de monolog,

I În traducere: Noe și Moise.

În ochi îi stăruia o lucire ce s-ar fi părut că îl cheamă pe diavol și îl pune să-i azvârle în iad întreg necazul. Oricum, după ce alese o pană și îi smulse firele din vârf cu un acces de furie a degetelor - numai a degetelor, chipul îi rămase netulburat - întocmi la iuțeală un teanc de răspunsuri, le pecetlui, apoi ieși și dădu o raită prin fabrică; pe urmă se întoarse și se așeză să-și citească ziarul.

Conținutul lui nu părea să fie pasionant; nu numai o

singură dată îl lăsă pe genunchi, își încrucișă brațele și își pironi privirile asupra focului; din când în când întorcea capul spre fereastră; se mai uita la ceas; pe scurt: părea să fie preocupat de ceva. Poate că se gândea la frumusețea vremii – căci pentru acea perioadă a anului era o dimineață frumoasă și senină – și ar fi dorit să se afle afară, pe câmp, ca să se poată bucura de ea. Ușa clădirii birourilor stătea larg deschisă, așa că adierea vântului și razele soarelui puteau pătrunde în voie;

numai că primul vizitator nu aducea pe aripile sale parfum de primăvară, ci doar din când în când câte un nouraș de pucioasă smuls din coloana masivă de fum și funingine ce se înălța întunecată din hornul subțiratic al fabricii.

O apariție de culoare albastru închis (era Joe Scott, abia plecat de la o cadă de vopsit) se arătă pentru o clipă în ușa deschisă, rosti cuvintele: „A sosit, sir” și dispăru imediat.

Domnul Moore nu-și ridică ochii de pe ziar. O namilă de om, cu umeri largi și membre puternice, îmbrăcat în veșminte de finet și ciorapi lungi de lână, intră în birou, fu primit cu o înclinare a capului și invitat să ia loc; ceea ce și făcu observând – în timp ce-și scotea pălăria (una foarte proastă), o puse deoparte sub scaun, își șterse fruntea cu o batistă de bumbac murdară trasă din fundul pălăriei – că afară era „chiar cald de tot pentru vreme de februar”. Domnul Moore încuviință; cel puțin scoase un sunet slab care, deși nearticulat, ar fi putut trece drept încuviințare. Noul venit își depunea acum cu grijă în colțul de lângă el un ciomag cu aspect oficial pe care îl purtase în mână; după ce termină, scoase un fluierat, probabil ca să arate că se simte de data asta la largul lui.

— Cred că ai la dumneata cele trebuitoare, nu? spuse domnul Moore.

— Îhî, îhî! Totu-n regulă.

Se porni iarăși pe fluierat, domnul Moore se întoarse îa furnalul său; s-ar fi zis că devenise mai interesant.

Totuși, peste puțin se răsuci către dulăpiorul la care putea

ajunge cu mâna, îl deschise fără să se ridice de pe scaun, scoase o sticlă neagră – tot cea pe care o scosese și pentru Malone – un păhăruț, o cană, le așeză pe masă și îi spuse oaspetelui:

— Servește-te; apă găsești în vasul din colț.

— N-aș zice că nu face mare trebuință, că tot trupul omului e uscat (însetat, vroia să spună) încă de dimineață, spuse gentlemanul îmbrăcat în finet, sculându-se și îndeplinind ce i se spusese.

— 'Mneavoastră nu luați defel, domnii' Moore? întrebă apoi, în vreme ce cu mână pricepută își pregăti băutura, o gustă trăgând o dușcă zdravănă și se lăsă, domolit și satisfăcut, la loc pe scaunul lui.

Scump la vorbă, Moore răspunse doar printr-o clătinare a capului și un murmur nedeslușit.

— Bine-ați face, urmă vizitatorul; o dușcă din treaba asta întărește vâna. Bună treabă mai e și rachiul pe lumea asta; asemenea marfă de prin străinătăți o aveți, eu așa as zice.

— Îhî!

— Ascultați vorba mea și luați un păhărel; ăia de-i așteptăm are să vă ție la vorbă nimeni nu știe până când: nu v-ar strica un strop de întăreală.

— Ai vorbit cu domnul Sykes azi-dimineață? întrebă Moore.

— M-am văzut cu 'mnealui acuș o juma' de ceas

— Aș! — nu-i niciun sfert de ceas, tocma' înainte de-am îuat-o încoace: zicea e~are de gând să vie, și nu m-aș minuna de v-ați trezi aicea și cu bătrânul Helstone; l-am zărit cum înșeua stârpitura de gloabă când am dat eu p'în spate pe la parohie.

'Vorbitorul se dovedi adevărat proroc, căci nu trecură cinci minute și din curte se auzi tropot de copite; tropotul conteni și un binecunoscut glas nazal strigă cu tărie 5

„Băiete (adresându-se probabil lui Harry Scott care de obicei se învârtea pe-acolo de la nouă dimineața până la cinci după-amiază), ia calul și du-l în grajdu.

Helstone se arătă călcând sprinten și drept, cu chipul mai ars de soare, mai energic și mai vioi decât de obicei.

— Ce dimineață frumoasă, Moore; cum merge, băiatule? Hei! Pe cine avem aici? (întorcându-se către personajul cu ciomag). Sugden î Cum? Aveți de gând să lucrați direct? Pe cuvântul meu, nu pierdeți vremea. Dar eu am venit să cer niște lămuriri; mi s-a transmis ceea ce mi-ai dat de veste; ești sigur că te afli pe urma cea bună? Ce-ai de gând să întreprinzi în treaba asta? De mandat ai făcut rost?

— E la Sugden.

— Și-acum ai de gând să pleci să-l cauți? Merg și eu cu voi.

— De osteneala asta o să fiți scutit, sir; vine el să mă caute. Acum stau aici cuminte și-l aștept să sosească.

— Și cine-i? Vreunul dintre enoriașii mei?

Joe Scott intrase neobservat; ca o fantomă sinistră, cu jumătate de trup colorată în cei mai intens indigo, stătea aplecat peste birou. Răspunsul stăpânului său la întrebarea pusă de paroh fu un simplu zâmbet; Joe luă cuvântul; cu o căutătură liniștită dar vicleană, spuse:

— E un prieten de-al dumneavoastră, domnule Helstone; un gentleman despre care vorbiți deseori.

— Zău? Numele spune-mi-l, Joe!

— Frumos mai arăți azi-dimineață.

— Nimeni altul decât cuvioșia-sa Moses Barraclough i oratorul de bâlci, parcă așa știi că-i spuneți.

— Ooo! exclamă parohul scoțându-și repede cutia de tutun și trăgând o priză zdravănă. Ooo! asta n-aș îi putut să mi-o închipui. Păi, omul ăsta credincios a fost vreodată muncitor la tine, Moore? De meserie e croitor.

— Tocmai de aceea sunt și mai furios împotriva lui, fiindcă se amestecă și îi ațâță împotriva mea pe oamenii la care a trebuit să renunț.

— Și chiar a fost Moses de față la bătaia de la Stilbro' Moor? S-a dus ei acolo, așa, cu piciorul ăla de lemn?

— Da, sir, întări Joe; s-a dus călare, așa ca să nu i se

bage de seamă piciorul: el era căpetenia și purta mască; ceilalți doar se înnegriseră pe față.

— Și cum de-a fost descoperit?

— Uite c-ani să vă spun eu, sir, făgădui Joe; stăpânului nu prea-i place să vorbească; eu, unul, însă nu mă dau în lături. Îi trăgea clopotele fetei care servește ia domnul Moore - Sarah - nurna' că după cât se pare fata nu prea-l avea la inimă; ori că nu i-o fi plăcut piciorul ăla de lemn, ori o fi fost în mintea ei că nu-i decăt un fățarnic. Da' se-ntâmplă (că femeile e niște lighioi tare de-a mirării - așa, numa-ntre noi, dacă nu e niciuna de față, putem s-o spunem) că i-a dat drumul să s-aprindă, cât era el de mincinos și cu picior de lemn - numa' ca să aibă cu ce-și omorî vremea; eu am mai văzut dintr-astea de făcea la fel, unele chiar mândre și tare afurisite - ehei! La viața mea am văzut eu multe tinereledintrastea de zice că e curate și neprihănite ca floarea, da' cu vremea ajungeai să vezi că nu e decăt ciulini țepoși și cu venin.

— Joe e flăcău de ispravă și cu scaun la cap, interveni domnul Helstone.

— Și Sarah asta mai avea ea ceva ascuns în traistă; Fred Murgatroyd, un flăcău de-ai noștri, ăsta-i stătea ei la suflet, și cum femeile îi ia pe bărbați după înfățișenie - că Fred e arătos al naibii, da' Moses nici nu-i poate sta alături, că asta toți o știm - fata pe Fred l-a ales. Și-acuma vreo două-trei luni, se-ntâmplă de Murgatroyd și Moses dă nas în nas într-o duminicăseară; amândoi dădeau târcoale pe-acolo cu gând s-o-ndemne pe Sarah să meargă numa' puțin cu ei la plimbare; și s-au luat ei la gâlceavă, pe urmă la păruială, și-a ieșit că Fred a rămas de căruță; că el e tânăr și puțințel, pe câtă vreme Barraclough, cât o fi el de-ntr-un picior e voinic aproape ca Sugden ăsta de-aicea; și aflați de la mine, oricare l-o auzi cum rage la vreo agapă sau la vreo adunare de credincioși, nu trebe să-i dea crezare c-ar fi vreun neputincios.

— Joe, ești de nesuferit, îl întrerupsese atunci domnul Moore. Tot bați apa-n piuă cu explicațiile tale cum o bate și Barraclough cu predicile lui. De ce s-o mai lungim atât, Murgatroyd era gelos pe Barraclough; și săptămâna trecută, când Fred și un prieten de-al lui s-au adăpostit de ploaie sub un șopron, l-au auzit și l-au văzut pe Moses și pe niște oameni de-ai lui ținând sfat chiar alături de ei. Din câte vorbeau reieșea limpede că

Moses fusese mai-marele nu numai la Stilbro' Moor, ci și la atacul împotriva lui Sykes; în afară de asta, puneau la cale să trimită pentru astăzi la mine o delegație în fruntea căreia să se afle însuși croitorul și care, cu duhul biândeții și al celei mai adânci credințe, să mă roage să scot afară din cortul meu lucrul cel afurisit. Azi-dimineață m-am repezit călare până la Whinbury, am obținut un om de la poliție și un mandat de arestare, iar acum îmi aștept prietenul ca să-l primesc așa cum i se cuvine; ei, uite că până atunci sosește și Sykes; domnule Helstone, trebuie să-i îmboldești curajul, îl apucă teama când se gândește să-i dea pe mâna legii.

O gabrioletă se făcu auzită în curte; domnul Sykes intră în birou: un bărbat înalt, voinic, de vreo cincizeci de ani, plăcut la înfățișare, dar cu chip lipsit de energie; se vedea că e îngrijorat. Întrebă precipitat:

— Au fost aici? Au plecat? Ai pus mâna pe el? S-a terminat totul?

— Nu încă, răspunse Moore netulburat. Îi așteptăm.

— Nu mai vin; e aproape amiază - mai bine s-o lăsăm baltă; are să stârnească pornirile rele - o să iasă tărăboi mare - ba chiar se poate întâmplă și moarte de om.

— *Dumneata* nu-i nevoie să te arăți, spuse Moore.

Când or veni, am să-i întâmpin în curte; *dumneata* poți rămâne aici.

— Dar numele meu are să fie pomenit când o fi să-i urmărească; am nevastă și copii, domnule Moore - dacă are nevastă și copii omul e mai temător.

Moore râse scârbit.

— N-ai decât să pleci, dacă așa crezi că e bine, îi răspunse. Lasă-mă singur; n-am nimic împotriva să acționez doar eu unul: numai fii încredințat că dacă te supui nu înseamnă că ai să fi în siguranță; asociatul dumitale, Pearson, s-a supus, a consimțit, s-a ținut deoparte – da, și asta nu i-a oprit totuși pe ticăloși să-neerce să-l împuște în propria lui casă.

— Domnul meu, ia puțin vin cu apă, îl sfătui domnul Helstone.

Vinul cu apă se dovedi a fi rachiu cu apă, după cum băgă de seamă domnul Sykes de îndată ce își umplu până la buză un păhărel și îl dădu pe gât; în două minute îl transformă cu totul, îi readuse culorile în obraji și făcu din el un mare viteaz, cel puțin *în vorbe*. Acum declară că spera să fie mai presus decât cei ce se lăsau călcați în picioare de către oamenii de jos; era hotărât să nu mai îndure obrăznicia muncitorilor; stătuse și se gândise bine și după aceea se decisese să meargă până la capăt; dacă banii și puterea minții erau în stare să-i îngenun-

cheze pe răzvrățiții ăștia, atunci aveau să fie îngenuncheați; domnul Moore putea foarte bine să procedeze așa cum găsește dânsul de cuviință,. Însă el – Christie

Sykes – va pune la bătaie și ultimul bănuț pentru aplicarea legii, mai înainte de a se lăsa doborât: ori îi pune cu botul pe labe, ori vede el ce face.

Mai ia un pahar, îl îndemnă Moore.

Domnul Sykes n-avea nimic împotriva să procedeze întocmai; era o dimineață răcoroasă (Sugden o socotise chiar călduroasă); la vremea asta a anului omul trebuie să fie prevăzător – cel mai bun lucru e să alungi umezeala; și-așa îl prinsese o tuse (și se porni să tușească, nu cumva să încapă vreo îndoială); ceva de felul ăsta

ridică sticla cea neagră) n-avea asemănare ca doctorie (și-și turnă doctorie în pahar); nu obișnuia să bea spirtoase dimineața, dar din când în când era într-adevăr înțelept să

iei măsuri de prevedere.

— Foarte înțelept, și nu uita deloc să le folosești, îl sfătui gazda.

De data asta domnul Sykes se adresă domnului Helstone, care stătea lângă foc, își păstra pe cap pălăria cu boruri largi și se uita la celălalt într-un fel grăitor, eu ochii săi mici și pătrunzători.

— Dumneavoastră, sir, ca față bisericească, vi se poate părea neplăcut să vă aflați în mijlocul unor înfruntări zgomotoase și agitate, sau, aș putea chiar spune, primejdioase; eu aș îndrăzni să afirm că nici un v-ar rezista nervii; dumneavoastră sunteți un om al păcii, sir, însă noi, fabricanții, trăind în zarva lumii și totdeauna apăsați de griji, devenim cu vremea foarte bătaioși. Uite, vă spun drept, o înflăcărare ațâțată de gândul primejdiei îmi face inima să tresalte în piept. Dacă doamna Sykes se teme să nu ne fie casa atacată și ușile sfărâmate – și așa e dânsa în fiecare seară – pe mine asta mă îmboldește.

Nici un mi-ar sta în putință, sir „să vă explic prin ce stări de suflet trec. Vă spun drept, dacă ar fi să vină cineva – tâlhari sau orice ar fi – cred că m-aș și bucura, în asemenea stare sufletească mă aflu.

Râsul cel mai mușcător, deși scurt și nezmotos, și fără vreo urmă de ironie, fu singurul răspuns al preotului. Moore insistase pe lângă eroul proprietar de fabrică să mai ia un pahar, însă cuvioșia-sa, care niciodată nu încâlca și nici un putea suferi ca alții să încalce hotarele bunei-cuviințe în prezența sa, îl dojeni.

— Când e de ajuns e ca și când ar fi ospăț, nu-i așa, domnule Sykes? întrebă cuvioșia-sa, iar domnul Sykes încuviință; apoi se așeză și păstrând pe buze un zâmbet de om mulțumit iar în ochi o sclipire nostalgică, se uită cu jind cum la un semn al lui Helstone sticla dispărea de pe masă, luată de Joe Scott.

Lui Moore parcă i-ar fi plăcut să toarne în musafir până dădea pe deasupra. Oare ce ar fi zis o tânără rudă de-a lui dacă și l-ar fi văzut pe bunul, dragul, marele



Robert - Coriolan al ei - chiar în clipele astea? Ar fi recunoscut cumva în chipul lui răutăcios, diabolic, aceeași față omenească către care își înălțase privirile cu atâta dragoste, care se aplecase asupra-i cu atâta duioșie în noaptea trecută? Acesta era omul care petrecuse o seară atât de plăcută împreună cu sora și cu verișoara lui - arătându-se atât de îndatoritor cu una, atât de duios cu cealaltă - citindu-l pe Shakespeare și ascultându-l pe Chenier?

Da, era același om, numai că văzut dintr-o altă latură; o latură pe care Caroline încă un o observase limpede, deși poate că dispunea de suficientă forță de pătrundere pentru a-i bănuși, vag, existența. Da, fără îndoială că și Caroline avea laturile ei slabe. Om era, și de aceea trebuia să fie foarte imperfectă, iar dacă l-ar fi văzut pe Moore din cea mai defavorabilă latură a lui, probabil că tot asta și-ar fi spus și l-ar fi iertat. Dragostea poate să ierte orice, în afară de Mârșăvie; căci Mârșăvia ucide Dragostea, schilodește până și Simțămintele Firești; fără Stimă, Dragostea Adevărată nu poate să existe. Moore, cu toate defectele lui, trebuia stimat; fiindcă în cugetul său nu avea nicio infecție de ordin moral, nicio trăsătură care să molipsească fără speranță totul în jur, cum ar fi, de pildă, aceea a falsității; nici un era un rob al poftelor;

viața activă pentru care fusese născut și educat îi oferise altceva de făcut decât să se alăture goanei deșarte a vânătorilor de plăceri. Era un om integru, discipol al Rațiunii și nu fanatic adorator al Simțurilor. În același fel se putea vorbi despre vârstnicul Helstone. Niciunul dintre ei doi nu ar fi arătat pe chip, nu ar fi rostit și nu ar fi gândit vreo minciună; pentru niciunul dintre ei nenorocita sticlă neagră, de curând pusă deoparte, nu prezenta vreun farmec; amândoi ar fi fost îndreptățiți să se fălească deschis cu mândrul titlu de „rege ai creațiunii“, fiindcă niciun viciu animalic nu le era stăpân; nu numai că arătau, dar și erau într-adevăr făpturi superioare sărmanului Sykes.

Din curte se auzi un fel de larmă și tropot de picioare,

apoi se așternu tăcere. Moore se duse la fereastră, Helstone îl urmă; amândoi rămaseră într-o latură, tânărul mai înalt în spatele vârstnicului cel scund, și se uitau atenți, dar așa fel ca să nu poată fi văzuți de afară; singurul comentariu asupra celor ce vedeau fu doar un zâmbet cinic ce fulgeră din ochii unuia într-ai celuilalt.

O bogată tuse oratorică se auzi atunci, urmată de exclamația „Șșșt“ menită, după cum se părea, să potolească murmurul mai multor glasuri. Moore întredeschise, foarte puțin, canatul ferestrei, ca să se audă mai bine.

— Joseph Scott, răsună un glas fornăit – Scott stătea de santinelă la ușa clădirii – putem face întrebare dacă stăpânul e înăuntru și dacă se poate sta de vorbă cu dânsul?

— E-năuntru, îhî! răspunse Joe nepăsător.

— Ai fi atunci bun, dacă-ți face *dumitale* (*dumitale* apăsat în mod special) plăcere, să-i spui *dumnealui* că doisprezece gentlemani vrea să-l vadă?

— Da' o să se-ntâmple-așa c-o să mă-ntrebe de ce, își dădu Joe părerea. Dacă m-oi duce la dânsu' trebe Bă-i zic și treaba asta.

— Într-o chestie, fu răspunsul.

Joe intră în clădire.

— Iertați-mă, sir, da' e afară doisprezece gentlemani Care vrea să vă vadă, cică „'ntr-o chestie“.

— Bine, Joe, eu li-s omul. Sugden, vii când te fluier.

Moore ieși chicotind fără voie. Porni prin curte cu o mână în buzunar și cealaltă vârată sub vestă, iar cozorocul șepcii împinse către frunte îi ascundea într-o măsură licărirea adâne disprețuitoare ce-i juca în ochi. Doisprezece oameni așteptau acolo, unii doar în cămăși, alții și cu șorțuri albastre; se vedea limpede că doi dintre ei formau avangarda grupului. Unul era un omuleț energic și țanțoș, cu nasul cârn; celălalt, un vlăjgan lat în spete, se distingea nu numai prin chipul încruntat și ochii neîncrezători, ca de pisică, ci mai ales prin piciorul de lemn și cârja masivă. I se

citea o anumită răutate în conturul buzelor; părea să râdă pe furiș de cine știe ce om sau lucru neștiut, iar întreaga-i înfățișare arăta a orice, numai a om dintr-o bucată nu.

— Bună dimineața, domnule Barraclough, spuse Moore vesel, adresându-se numai lui.

— Pace vouă! sună răspunsul.

Domnul Barraclough își închise în întregime ochii în mod obișnuit pe jumătate închise, când rosti vorbele auzite.

— Îți sunt foarte recunoscător: pacea e un bun neprețuit; în ce mă privește, nici un mi-aș putea dori mai mult;

dar asta nu e tot ce aveai să-mi spui, după câte îmi închipui.

N-aș crede ca pacea să fie ținta dumitale.

— În ce privește ținta noastră, încep Barraclough, poate că ar putea să pară ciudată, ba chiar prostească pentru urechi ca ale dumneavoastră, de vreme ce pruncii din lumea aceasta par celor din vremea lor mai înțelepți decât pruncii luminii.

Treci la subiect, te rog, și dă-mi puțința să aud despre ce anume e vorba.

— O s-auziți, sir; dacă eu n-oi fi în stare s-o spun, apăi sunt în spatele meu unsprezece care mă pot ajuta.

E vorba de un scop înalt și (schimbându-și glasul ironic într-un fel de nechezat) e însuși scopul lui Dumnezeeee, și asta e încă și mai bine.

— Ai venit după o subscripție pentru o nouă-capelă a Pălăvrăgelii, domnule Barraclough? Dacă nu ăsta este scopul turneului dumitale, atunci nu văd ce legătură ai putea să ai cu el.

— În cugetul meu nu această datorie stăruiește, sir; dar cum Atotputernicul m-a călăuzit să pomenesc și despre treaba asta, voi încerca să primesc de la dumneavoastră orice din puținul care vă prisosește; cât de mărunță o fi dania, tot binevenită este.

Zicând acestea își scoase pălăria din cap și o întinse ca și când ar fi cerut de pomană; în același timp, un zâmbet

nerușinat i se lăți pe față.

— Dacă o să-ți dau șase peni, ai să te duci să-i bei.

Barraclough își înălță palmele în sus și își dete ochii peste cap, lăsând să se vadă că gesturile nu fac decât să sugereze o maimuțareală a ipocriziei.

— Pari un om și jumătate, spuse Moore sec și rece; fără nicio rușine mă lași să văd că ești un ipocrit grosolan și că îndeletnicirea dumitale e pură înșelătorie; ai vrea să mă faci să rid de iscusința cu care îți joci rolul de farsor nerușinat și, în același timp, îți închipui că o să-i păcălești și pe oamenii care stau în urma dumitale.

Înfățișarea lui Moses își pierdu fala; văzuse că a mers prea departe; se pregătea să răspundă, când cel de al doilea bărbat ieșit în față, nemulțumit că până atunci nici un fusesse luat în seamă, făcu un pas înainte. Nu arăta ca un înșelător, deși se vedea că este grozav de încrezut și înfumurat.

— Domnule Moore, începuse acesta, vorbind tot din gât și pe nas și rostind rar de tot cuvintele, de parcă ar fi vrut să lase ascultătorilor timp să aprecieze la adevărata ei valoare neobișnuita eleganță a frazeologiei folosite; poate s-ar putea spune pe drept cuvânt că nu atât pacea cât rațiunea este ținta noastră. Înainte de toate, noi am venit aici pentru a vă convinge să ascultați glasul rațiunii, iar dacă *dumneavoastră* aveți să refuzați, este de datoria mea să vă previn, în termenii cei mai categorici, că va trebui să remeargă (voia să spună recurgă) la măsuri ce se vor încheia probabil cu - cu aducerea *dumneavoastră* la înțelegerea nechibzuinței a - a nebuniei ce pare să îndrumeze și să stabilească metodele folosite de *dumneavoastră* pentru afaceri în această plină de fabrici parte a țării. Hâm!...

Sir, aș piitea să mă aplec la aceea și să pomenesc aici că fiind un venetic sosit de pe un tărâm îndepărtat, de pe alt sfert și altă emisferă a acestui glob, azvârlit, precum aș putea zice, ca un ins surghiunit și alungat pe aceste țărături - pe stâncile Albionului - și nu știți cum, și în ce fel, și pe

unde ar trgbui să pășiți ca să ajungeți la foloase pentru oamenii care vă muncesc. Iar dacă, pentru a trece neîntârziat la amănunte, ați lua seama să părăsiți fabrica asta de aici și să plecați fără alte discuții direct acasă acolo de unde sunteți, s-ar putea să se-ntâmple să iasă foarte bine. Nu pot să văd nimic care să stea în calea planului acesta. Ce-aveți voi de spus despre treaba asta, oameni buni? — întorcându-se către ceilalți din grup, care răspunseră într-un glas: „Bravo! Bravo!”

— Bravo, Noah o' Tim's! murmură Joe Scott, care stătea în spatele domnului Moore. Moses nu-l mai taie niciodată pe asta - auzi: stâncile Albionului... cealaltă emisferă 1 Mamă-Doamne! Ați venit de la Polul Sud? Asta l-a halit pe Moses.

Totuși, Moses nu se lăsa „halit44; se gândi să mai încerce o dată. Aruncând o privire oarecum mânioasă înspre

„Noah o' Tim's”, își dădu drumul, la rândul său: dar de data asta vorbi pe un ton serios, părăsind ironia mușcătoare care nu-i ajutase la nimic.

— Atuncea când o să vă înălțați cortul printre ale noastre, domnule Moore, trăi-vom în pace și frăție; da, trebuie să mărturisesc, în deplină pace și frăție. Deocamdată încă un sunt un om bătrân, dar pot să-mi aduc aminte de întâmplări petrecute poate cam cu douăzeci de ani în urmă, când munca făcută cu brațele era căutată și prețuită, și niciun nelegiuit nu avusese îndrăzneala să aducă aici mașini dintr-astea care e așa de primejdioase. Să spun, nu sunt chiar eu unul de face postav, că de meserie sunt croitor; dar cu toate astea, inima din mine e ca pâinea caldă: sunt un om nespus de simțitor; iar atunci când îmi văd semenii asupriți ca și acel vestit trăitor din vechime ce-mi purta numele, mă ridic întru sprijinirea lor; din această pricină vin astăzi și vă vorbesc de la obraz și vă dau sfat să aruncați deoparte dâavoleștile voastre mașinării și să angajați tot mai mulți oameni.

— Și ce se întâmplă dacă nu-ți urmez sfatul, domnule

Barraclough?

— Dumnezeeee să vă aibă în sfânta lui pază! Milostivească-se Dumnezeeee să vă înmoaie inima, sir!

— Acum ai intrat în legătură cu wesleyenii, domnule Barraclough?

— Doamne, iartă-mă! Doamne sfinte! Eu îs un binecredincios metodist.

— Ceea ce nu te împiedică să fi în același timp un bețiv și un șarlatan. Acum o săptămână te-am văzut într-o noapte, când mă întorceam de la târgul din Stilbro', beat mort și căzut pe marginea drumului; și în vreme ce propovăduiești pacea, ai făcut ca principala preocupare a vieții dumitale să fie ațâțarea zâzaniilor. La săracii aflați în grea suferință nu ții mai mult decât ții la mine; îi ațâți la fapte nesocotite numai ca să-ți atingi scopurile dumitale mârșave; la fel face și ăsta de aici, căruia îi spuneți Noah o' Tim's. Amândoi sunteți niște ticăloși fără astâmpăr, fără omenie și fără rușine, iar țelul vostru de căpetenie este o ambiție personală, pe atât de primejdioasă pe cât e de copilărească. Unii dintre cei care se află în spatele vostru sunt oameni cinstiți, dar prost

Îndrumați - voi doi, însă, sunteți putrezi până în măduva oaselor.

Barraclough se pregătea să vorbească.

— Taci! Ai spus ce-ai avut de spus și acum e rândul meu. Cât despre a primi porunci de la voi, sau de la oricare Jack, Jem, Jonathan de pe pământ - asta n-am s-o îngădui nicio clipă. Ați dori ca să părăsesc țara; îmi cereți să mă despart de mașinile mele. Iar dacă refuz, mă amenințați. Da, *refuz* - categoric! Aici mă aflu, și lângă fabrica asta am să rămân; iar în ea am să aduc cele mai bune mașini pe care inventatorii sunt în stare să mi le ofere. Tot ceea ce mai puteți *face* - dar asta niciodată nu veți îndrăzni să faceți - este să dați foc fabricii, să distrugeți toate mașinile dinăuntru și pe mine să mă împușcați. Și pe urmă? Să presupunem că fabrica asta ar fi o ruină și eu un cadavru -

și pe urmă?

Voi, oameni din spatele acestor otrepe, ar putea asta opri în loc invențiile și strânge de gât știința? Nici măcar pentru o fracțiune de secundă! O aită fabrică, și încă mai bună, plină de mașini, se va înălța pe ruinele celei de aici, și probabil că un proprietar încă și mai întreprinzător ar veni în locul meu. Înțelegeți-mă bine! —

O să-mi fabric postavurile așa cum îmi place, și atât de bine pe cât mă va ajuta capul. În fabrica de aici am să folosesc ce mijloace voi găsi eu de cuviință. După ce ați auzit toate astea, oricine va îndrăzni să-mi pună piedici n-are decât să sufere consecințele. O să aveți numaidacă un exemplu în stare să vă arate că vorbesc serios.

Fluieră ascuțit și puternic. Sugden, dimpreună cu ciomagul și mandatul, intrară în scenă. Moore se întoarse iute spre Barraclough și-i spuse:

— Tu ai fost la Stilbro'; am cum s-o dovedesc. Ai fost acolo printre mlaștini - purtai mască - cu propria ta mână ai doborât pe unul dintre oamenii mei - tu! propovăduitor al *Evangheliei!* Sugden, arestează-l!

Moses fu înhățat. Izbucniră țipete și se iscă mișcare de oameni ce voiau să-i sară într-ajutor, dar mâna dreaptă, care în tot acest timp stătuse ascunsă sub vesta lui Moore, ieși la iveală purtând un pistol.

— Amândouă țevile sunt încărcate, anunță Moore. Sunt absolut hotărât - stați deoparte!

Mergând cu spatele, cu ochii țintă la dușmanul ce-l înfrunța, îl păzi pe arestat până la clădirea birourilor,

Îi porunci lui Joe Scott să intre înăuntru după Sugden și să zăvorască ușa. El însuși rămase să se plimbe în sus și în jos prin fața clădirii, cu privirile îngândurate ațintite în pământ, cu brațul destins lăsat pe lângă corp, dar cu pistolul mereu în mână. Cei unsprezece rămași afară îl urmăriră o vreme cu ochii, vorbind între ei pe șoptite;

Într-un târziu unul dintre ei se apropie. Acesta arăta cu totul altfel decât cei care vorbiseră înainte; avea trăsături aspre, urâte, dar bărbătești și părea om așezat. Spuse:

— Domnule Moore, eu n-am multă încredere în Moses Barraclough și aș vrea să vă zic și eu o vorbă din partea mea. Cât despre mine, nu cu gândul de-a face rău am venit;

am vrut doar să mai încerc o dată să îndreptăm lucrurile; că tare mai sunt încâlcite. Știți dumneavoastră, o ducem greu - o ducem tare greu; familiile noastre sunt sărace și chinuite. Cu mașinile astea suntem azvârliți afară de la muncă; nu mai găsim nicăieri de lucru, n-avem de unde scoate un ban. Atunci ce-i de făcut? Putem oare numai să zicem: gura! și să ne întindem pe jos să așteptăm moartea? Nu: eu nu mă pricep la vorbă, domnule Moore, dar parcă simt că ar fi un gând păcătos ca un om cu judecată să stea și să moară de foame ca o vietate necuvintătoare - eu asta n-am s-o fac. Nu sunt pentru vărsare de sânge: nu sunt în stare nici să omor și nici să-lovesc un om; nu sunt nici pentru dărâmarea fabricilor și sfărâmarea mașinilor, fiindcă, așa cum ați spus adineauri, în felul ăsta nu putem opri în loc invențiile; dar am să vorbesc - am să fac cât mai mare tăraiboi o să-mi stea în putere. Invențiile pot fi de bune, dar eu știu că nu e bine ca oamenii săraci să crape de foame. Aceia care ne guvernează trebuie să afle o cale de ieșire, să vadă cum ne pot veni într-ajutor: trebuie să înceapă a face altfel de reguli, noi. O să spuneți că e o treabă greu de făcut: cu cât mai tare o să strigăm noi, cu atât mai leneși au să se arate cei din Parlament ca să se înhame la o treabă îndrăcită.

— Necăjiți-i pe cei din Parlament cât de mult vă place, răspunde Moore; dar e lipsit de orice noimă să le pricinuiți necazuri proprietarilor de fabrici; iar eu. În ce mă privește, asta n-am s-o îngădui.

— Sunteți un om tare ca stânea! replică muncitorul. N-ați vrea să ne dați și nouă o păsuire? N-ați vrea să fiți bun și să faceți schimbările astea ceva mai pe încetul?

— Oare în persoana mea se reduc toți fabricanții de postavuri din Yorkshire? Răspunde-mi la asta!

— Sunteți numai unul singur.



— Și numai eu singur! iar dacă m-aș opri doar o clipă, pe cită vreme ceilalți ar merge mereu înainte, aș fi repede călcat în picioare. Dacă aș face eu ce mă rogi dumneata, într-o lună aș da faliment; și crezi cumva că falimentul meu ar putea să aducă pâine la gura copiilor dumitale? William Farren, eu n-am să mă supun niciodată nici poruncilor dumitale și nici poruncilor altora.

Cu mine nu mai vorbești despre mașini; în privința asta am să fac ce voi crede eu de cuviință. Chiar mâine am să primesc niște mașini noi. Dacă le fărâmați și pe astea, am să aduc încă altele. *Niciodată n-am să mă dau bătut.*

În clipa aceea ceasul fabricii sună ora douăsprezece: era vremea mesei. Moore se întoarse iute cu spatele la delegație și intră în clădirea birourilor.

! Ultimele lui cuvinte lăsaseră o impresie proastă, de prea mare asprime; el, cel puțin, nu izbutise să folosească un prilej în care sortii se aflau în mâna lui. Dacă ar fi vorbit mai omenos cu William Farren – care era un om foarte cinstit, fără ură și fără invidie împotriva celor mai înstăriți decât el; care socotea că nu e nicio nenorocire și nicio nedreptate să fi nevoit să trăiești din muncă și era înclinat să fie destul de mulțumit dacă are ce munci – Moore și-ar fi putut câștiga un prieten. Părea de mirare cum de putea să întoarcă spatele unui asemenea om, fără să-i arunce măcar o privire de înțelegere ori simpatie. Chipul bietului Farren arăta măcinat de lipsuri și mizerie; se vedea după înfățișarea lui că nu mai știe ce înseamnă aceea să trăiești în tihnă și îndestulare de săptămâni sau poate luni de zile: și cu toate acestea în privirile lui nu răzbătea nici cruzime și nici răutate, numai epuizare, tristețe, grijă, și încă răbdare. Cum de era Moore în stare să se despartă de el în felul acesta, numai cu vorbele „Niciodată n-am să mă dau bătut”, fără o șoaptă de bunăvoință, de încurajare, de sprijin?

Pe drumul de întoarcere către casa lui, odinioară, în vremuri mai bune, o locuință decentă, curată, plăcută, însă acum, deși tot curată, foarte tristă fiindcă era foarte săracă

- Farren își punea această întrebare. Și ajunse la încheierea că străinul, proprietar de fabrică, era un om egoist, îără suflet și, de asemenea, gândea el, un nesocotit. I se părea că emigrarea, dacă ar fi avut mijloace să poată emigra, ar fi mai bună decât o slujbă sub conducerea unui astfel de om. Se simțea groaznic de abătut — aproape deznădăjduit.

Acasă, nevasta îi oferi, cu toată grija și cuviința, acea masă pe care putea s-o pregătească pentru el și copiii lor: fiertură de ovăz, dar nici asta atât cât s-ajungă. După ce terminară porția, câțiva dintre copiii mai mici spuseră că mai vor - lucru care pe William îl durea cumplit; în vreme ce nevasta se străduia să-i potolească fie cât putea mai blând, el se ridică de pe scaun și se duse

1 i ușă. Începu să fluiere o melodie veselă, dar care totuși nu fu în stare să oprească ivirea câtorva lacrimi grele

(mult mai asemănătoare picăturilor „de dinaintea furtunii”, decât celor ce s-ar fi scurs din rana unui gladiator) ce se strânseseră în genele ochilor lui cenușii ca să cadă apoi peste prag. Cu mâneca hainei își limpezi vederea, iar după ce starea aceea de slăbiciune dispăru, o alta foarte sumbră îi luă locul.

Încă mai ședea acolo cugetând în tăcere, când se apropie un gentleman îmbrăcat în negru - un preot, după cum se vedea dintr-o singură aruncătură de ochi; dar nu era nici Helstone, nici Malone, nici Donne și nici Sweeting. Putea să aibă cam patruzeci de ani; fără nimic deosebit în înfățișare, era negricios la față și cu părul încă de pe acum aproape alb. Șchiopăta puțin. În vreme ce se apropia, vădea un aer preocupat, îngrijorat chiar; dar, de îndată ce ajunse lângă Farren, înălță privirile, și atunci o expresie de bunăvoință ilumină chipul îngândurat și sever.

— Tu ești, William? Ce mai faci?

— Așa și-așa, domnule Hali; *dumneavoastră* ce faceți? N-ați vrea să intrați puțin să vă mai odihniți?

Domnul Hali, cu al cărui nume cititorul s-a întâlnit mai

înainte (preotul de la Nunnely, în parohia căruia se născuse Farren și de unde se mutase doar cu trei ani în urmă ca să stea la Briarfield, fiind mai aproape de Hollow's Mill, unde găsisese de lucru), intră în casă și, după ce dădu binețe gospodinei și copiilor, se așează pe un scaun.

Începu să vorbească foarte voios despre vremea ce se scursese de când familia se mutase din parohia lui și despre schimbările petrecute între timp; răspuse unor întrebări privitoare la sora sa Margaret, despre care toți se interesau cu simpatie; la rândul său puse întrebări, iar în cele din urmă, uitându-se în jur cu repeziciune și îngrijorare prin lentilele ochelarilor (purta ochelari, fiindcă era miop) la camera aproape goală, la fețele trase și palide ale celor de lângă el – căci copiii se adunaseră pe lângă genunchii lui, iar tatăl și mama îi stăteau chiar în față – întrebă repezit:

— Și voi aștia toți ce mai faceți? Cum vă descurcați?

Trebuie arătat că deși era foarte învățat, domnul Hali nu numai că vorbea cu un pronunțat accent nordic, dar din când în când folosea curent și expresii specifice graiului din nordul țării.

— Luptăm din greu cu sărăcia, răspuse William: toți am rămas fără lucru. Am vândut aproape tot ce mai aveam prin casă, după cum puteți vedea și dumneavoastră; iar ce-o. Să facem de-acum încolo, numai Dumnezeu știe.'

— V-a dat afară domnul Moore?

— Ne-a dat afară, da; și acum gândesc asemenea lucruri despre el, încât cred că de-ar vrea să mă ia înapoi chiar mâine, nu m-aș mai duce să lucrez în fabrica lui.

— Felul ăsta de-a vorbi nu ți se potrivește, William.

— Știu că nu; dar acuma nu mai sunt cum am fost: simt cum mă schimb. Nici că mi-ar păsa, dac-ar avea copiii și nevasta cu ce să trăiască; dar n-au de nici unele... se chinuie...

— Da, băiatule, și la fel e și cu tine; văd eu destul de limpede. Trăim vremuri tare grele; încotro mă întorc, numai suferință văd. William, stai jos; Grace, așază-te și dumneata; haideți să chibzuim împreună despre treburile

astea.

Și ca să poată chibzui cât mai în voie, domnul Hali îl luă pe genunchi pe cel mai mic dintre copii și își lăsă mâna pe capul celui de-al doilea; iar când micuții începură să-l piseze, îi potoli cu un „Șșșt!“ apoi își pironi privirile asupra sobei în care o mână de jeratic încă strălucea, dar cu încruntare parcă.

*m/*

— Triste vremuri! spuse preotul. Și de mult e așa. E vrerea Domnului: facă-se voia lui, dar la prea grele încercări ne pune. Din nou stătu pe gânduri. Pe urmă conlună: Nu mai ai bani deloc, William, și n-ai mai avea nimic de vândut ca să poți face rost de ceva?

— Nu; am vândut dulapul, am vândut ceasul din perete, și măsuța de mahon, și tava aceea frumoasă dimpreună cu serviciul de ceai din porțelan pe care le-adu-Hfse nevasta ca zestre când ne-am luat.

— Și dacă ți-ar împrumuta cineva o liră sau două, ni avea cum să le întrebuițezi cu folos? Ai putea să găsești ceva, să pornești pe alt drum?

Farren nu răspunse; însă nevastă-sa zise neîntârziat:

— Da, eu sunt încredințată că ar putea, sir; îl duce mintea la multe lucruri, așa om e William ăsta al nostru. Dacă ar avea două-trei lire, ar putea să s-apuce de vreo negustorie.

— Ai putea, William?

— Cu binecuvântarea lui Dumnezeu, răspunse William eumpănindu-și bine cuvintele, aș putea să cumpăr câte ceva lucruri de băcănie, mai niște panglici, mai niște ață, , a ce-aș mai bănuî eu că se vinde, iar pentru început aș umbla din casă în casă.

— Și, știți, sir, interveni Grace, puteți fi încredințat că William nici un i-ar bea, nici un i-ar ține degeaba, nici un i-ar risipi – în niciun fel. E bărbatul meu și nu N-ar cuveni să-l laud; dar vreau să spun numai că om mai cumpătat, mai cinstit decât el nu se află în toată Anglia.

— Bine, uite am să stau eu de vorbă cu niște prieteni, f, ; i cred că vă pot făgădui să-i fac rost de cinci lire într-o zi sau două: cu împrumut, luați seama, nu în dar; trebuie să-i dea înapoi.

— Înțeleg, sir, înțeleg și tare mi-ar conveni.

— Până atunci uite câțiva șilingi pentru dumneata, G race, numai ca să ai ce pune în oală ipână ce încep să vină mușteriii. Acuma, copii, ia așezați-vă la rând și să spuneți

(*'alehismul*, până când se duce mama voastră să cumpere ceva de mâncare: că astăzi nu prea ați mâncat cine știe cât, de asta sunt eu sigur. Ia începe tu, prâsleo. Cum te cheamă pe tine?

Domnul Hali rămase acolo până când veni Grace îndărăt; apoi își luă în grabă rămas bun, dând mâna atât cu Farren cât și cu nevastă-sa: abia la ușă le spuse câteva scurte dar bine simțite vorbe de mângâiere creștinească și le dădu niște sfaturi. După aceea se despărțiră:

— Dumnezeu să vă binecuvânteze, sir!

— Domnul să vă binecuvânteze, oameni buni!

## CAPITOLUL IX

### **Briarmains**

Când Moore se întoarse ia ei după ce se descotorosise de delegație, domnii Helstone și Sykes se arătară foarte voioși și îl felicitară călduros pe fabricant. El manifestă însă atâta nepăsare față de complimentele lor cu privire la fermitatea dovedită, etc., păstră o înfățișare ce se asemana într-atât cu o zi monotonă, întunecată, fără soare și fără nicio adiere, încât parohul, după ce i se uită iscoditor în ochi, își încheie felicitările odată cu paltonul, și îi spuse lui Sykes, ale cărui simțuri nu mai erau îndeajuns de sensibile ca să-i dea puțința de a vedea fără ajutor din afară, că prezența și vorbele lui deveniseră un fel de pacoste:

— Hai, sir; o parte de drum tot trebuie s-o facem împreună: nu-i mai bine să ne țirem tovărășie? O să-i urăm domnului Moore o dimineață plăcută și-o să-l lăsăm cu fericitele sale închipuiri, căroră pare foarte ispitit să le dea

frâu liber.

— Dar unde-i Sugden? întrebă domnul Moore înălțând privirile.

— Oho! strigă Helstone. Cită vreme dumneata ai avut treabă, eu n-am stat chiar cu mâinile în sân. Ți-am fost de oarecare ajutor, și nu mă laud de pomană. Mi-am zis că tot e mai bine să nu pierdem vremea; așa că, în vreme ce dumneata parlamentai cu gentlemanul acela atât de abătut – Farren mi se pare că-l cheamă – am deschis fereastra asta din spate, am strigat după Murgatroyd, care se găsea la grajd, și i-am spus să vină încoace cu gabrioleta domnului Sykes; pe urmă i-am strecurat pe Sugden și pe fratele Moses – cu piciorul lui de lemn cu tot – prin deschizătură, m-am uitat la ei cum se urcă în gabrioleță (bineînțeles, tot cu încuviințarea bunului nostru prieten Sykes). Sugden a pus mâna pe hățuri f – gonește de parcă l-ar fugări Scaraoțchi în carne și f oase – iar peste un sfert de ceas Barraclough are să se afle la adăpost în temnița de la Stilbro’.

— Foarte bine; mulțumesc, spuse Moore, și la bună vedere, domnilor, apoi tot la fel de politicoși îi conduse până la ușă și se uită după ei până îi văzu că se îndepărtează de fabrică.

În tot restul zilei rămase taciturn și îngândurat; nici măcar nu schimbă o glumă cu Joe Scott; la fel și acesta din urmă, în ce-l privește, îi spuse stăpânului doar atât cât era neapărat trebuincios pentru bunul mers al treburilor, dar îl cercetă îndelung cu coada ochiului, veni deseori să-i mai întetească focul în birou, și o singură dată, pe când încuia peste tot (fabrica lucra doar o parte din zi, din pricina încetinirii ritmului afacerilor), spuse cu era o seară încântătoare și că „ar putea să-i ureze domnului Moore desfătarea unei scurte plimbări pe vâlcea, fiindcă tare i-ar face bine“.

Auzindu-i sfatul, domnul Moore izbucni în râs, doar o clipă, și după ce îl întrebă pe Joe ce rost avea grija asta față de el, și dacă îl socotea cumva femeie ori copil, îi

Îmi cheile și apucându-l de umeri îl conduse către ușă. Totuși îl strigă să vină îndărăt, când bietul Joe nu ajunsese nici măcar la poarta curții.

— Joe, cunoști familia Farren? N-o duc prea bine, după câte înțeleg.

— Cum s-o ducă bine, sir, dacă nu mai au de lucru

■ de vreo trei luni? Ați putea să vă dați seama singur, dacă uți vedea cât s-a schimbat William în rău – și altfel nici că se putea; au vândut aproape tot ce aveau în casă.

— Nu era un muncitor leneș și nepriceput?

— Nici n-ați mai avut dumneavoastră unul ca el, sir, de când v-ați apucat de afaceri.

— Și sunt oameni cumsecade – toată familia?

— Mai cumsecade nici că se poate; nevastă-sa e și ca o femeie de un s-a mai pomenit, și curatăăă... ați putea să și mâncați de pe podelele din casa ei; da' acum e vai de capul lor. Aș fi bucuros s-aud că William și-a găsit măcar o slujbă de grădinar sau ceva cam pe-acolo; la grădini se pricepe bine. A lucrat odată împreună cu un : / oțian care l-a învățat tainele meseriei ăsteia, lumea așa zice.

— Ei, acum poți să pleci, Joe; nu-i nevoie să stai aici și să te holbezi la mine.

— Nu mai aveți porunci de dat, sir?

— Nimic, numai să dispari de-aici.

Ceea ce Joe făcu fără șovăire.

— Serile de primăvară sunt deseori aspre și reci, și cu toate că ziua fusese foarte frumoasă, caldă chiar și dimineața, nu numai la amiază, pământul amorți și încă înainte de amurg un soi de chiciură se întinsese furiș peste iarba de-abia răsărită și mugurii ce dădeau să se desfacă.

Albise pavajul din față, la Briarmains (reședința domnului Yorke), întinsese un lînțoliu tăcut peste gingașele flori din grădină și peste moliciunea ca de mușchi a pajiștii. Cât despre copacii cei falnici, cu trunchiuri puternice și crengi întinse, care străjuiau frontonul dinspre drum, păreau să

sfideze înghețul unei seri de primăvară, poftindu-l să facă vreun rău, dacă poate, ramurilor încă golașe; ia fel se purta și pâlcul desfrunzit al castanilor ce se înălțau în spatele casei.

În primele minute ale începutului unei nopți fără lună, deși cu cerul spuzit de stele, strălucitoare lumini răzbateau prin ferestre; nu. Era o scenă întunecată și pustie, și nici măcar una tăcută. Briarmains se afla aproape de șosea; era o clădire destul de veche și fusese ridicată înainte de tăierea șoselei, pe vremea când doar un drumeag de pământ bătătorit ce șerpuia printre ogoare ducea până acolo. Briarfield se găsea doar la mai puțin de o milă depărtare; zarva de acolo se auzea până aici, luminile i se vedeau limpede. Briar Chapel, un încăpător, nou și încă netencuit lăcaș wesleyan de rugăciune, se înălța la vreo sută de iarzi depărtare și, cum chiar în acele momente între zidurile lui avea loc o adunare de credincioși, lumina ce se revărsa pe ferestre arunca un reflex strălucitor asupra șoselei, iar un imn de o impresionantă ținută, în stare să insufle până și unui quaker habotnic spiritul chemat să-îndemne a dansa după melodia lui, trezea cu voieșie toate ecurile din împrejurimi.

Cuvintele anumitor fragmente se auzeau foarte limpede: iată un exemplu sau două din tonalități diferite; căci cântăreții treceau lesne de la un imn la altul și de la melodie la melodie, cu o ușurință și un entuziasm greu de întâlnit aiurea:

*Oh!. Who can explain*

*This struggle for Life*

*This travail and pain,*

*This trembling and strife?*

*Plague, earthquake, and famine,*

*And tumult and war,*

*The wonderful coming*

*Oj Jesus declare I*

*For every fight*

*Is dreaăful ană loud —*



*The warrior's delight  
Is slaughter and blood  
His foes overturning,  
TUI all shall expire, —  
And this is with burning,  
And fuel, and fire! 1*

Aici urmă un răstimp de rugăciuni răsunătoare,  
însoțite de vaiete sfâșietoare. Strigătul: „Mi-am aflat  
libertatea!“ „Doad o' Bill's a aflat libertatea!“ răsună  
dinspre capelă, și din nou întreaga adunare izbucni:

*What a mercy is this!  
What a heaven of bliss!  
How unspeakably happy am I!  
Gather'd into the fold,  
With Thy people enroll'd,  
With Thy people to live and to dăe!  
Oh, the goodness of God  
In employing a clod,  
His tribute of glory to raise;*

1 O! cine poate să explice / Această luptă pentru  
viață, /

Această strădanie și suferință, / Acest tremur și încordare? /  
Ciurma, cutremurul și foamea, / Și zbulciumul și războiul, /  
Minunata sosire / A lui Iisus o proclamă! // Căci fiecă luptă /  
B

Înfrișătoare și zgomotoasă - / Desfătarea războinicului / E  
măcelul și sângele; / Iși îngenunchează dușmanii, / Până ce  
toți își dau sufletul — / Și asta o fac prin pârjoluri, / Prin paie  
și prin foc!

*His standard to bear,  
And with triumph declare  
His unspeakable riches of grace!  
Oh, the fathomless love,  
Thiat has deign'd to approve  
And prosper the work of my hands;  
With my pastoral crook,  
1 went over the brook,*

*And behold I am spread into bands!  
Who, I ask în amaze  
Hath begotten me tliese?  
And inquire from what quarter they carne;  
My full heart it replies,  
They are born în the skies,  
And gives glory to God and the Lamb!<sup>8</sup>*

Strofele care urmară acestora, după un alt răstimp de strigăte, țipete, exclamații, urlete disperate, gemete de moarte, părură să încununeze punctul culminant al zgomotului și ardoarei:

*Sleeping on the brink of sân,  
Tophet gapecl to take us în;  
Mercy to our rescue flew, —  
Broke the snare, and brought us through.  
Ihere, as în a lion's den,*

/

*Undevour'd we still remain;  
Pass secure the watery flood,  
Hanging on the arm of God.  
, Here...1*

(Cumplit, cum nu se poate mai amețitor pentru ureche, fu strigătul încordat în care se încheie ultima strofă):

*Here we raise our voices higher,  
Shout în the refiner's fire:  
Clap our hands amidst the flame,  
Glory give to Jesus' name! <sup>9</sup>*

---

<sup>8</sup>Ce binecuvîntare e asta ! / Ce rai de bucurie ! Cît de negrăit 'de fericit mă afiu ! / Adunat în mulțimea credincioșilor, / în sinul poporului tău, / Cu poporul tău să trăiești și să mori ! // O !  
<sup>9</sup>ce mare e îndurarea Domnului / Că folosește un bulgăre de pământ / Pentru a-i înălța prinosul de slavă ; / Ca să-și țină fruntea sus ? / Și în triumf să mărturisească / Negrăitele-i bogății de binecuvîntare ! // O ! dragostea cea fără de margini, / Ce s-a îndurat să încuviințeze ! Și să sporească lucrul miinilor mele; / Cu cîrja-mi duhovnicească, / **Am** trecut peste pîrîu, / Și priviți cum în cete m-am răspîndit! // Cine, întreb eu cutremurat, / Mi-a menit mie toate acestea ? / Și întreb dincotro au venit ele ; / Răspunsul

Acoperișul capelei *n-a* zburat în văzduh; ceea ce e o dovadă mai convingătoare decât volume întregi întru lauda solidității cu care fuseseră așezate plăcile de ardezie.

Dar dacă Briar Chapel părea să aibă viață, la fel arăta și Briarmains; deși fără îndoială că locuința părea să se bucure de o mai pașnică perioadă din existența ei decât templul; și câteva dintre ferestrele ei erau luminate; ferestrele cu două cercevele de la parter dădeau de-a dreptul pe pajiște, perdelele ascundeau interiorul și umbreau o parte dintre razele luminărilor ce îl luminau, însă nu izbuteau să stingă pe de- A întregul zarva glasurilor și râsetelor. Nouă ni se face favoarea de a fi lăsați sa intrăm pe ușa din față și' de a pătrunde în acest sanctuar domestic.

Nu prezența vreunor musafiri face ca locuința domnului Yorke să fie atât de însuflețită, căci înăuntru nu se află nimeni afară de membrii familiei sale, și toți sunt adunați în camera cea mai depărtată dinspre dreapta, și anume salonul din spate.

Aceasta este încăperea obișnuită pentru reuniunile de scară. În timpul zilei ferestrele de-acolo s-ar înfățișa ca

1 Pe când dormeam la marginea păcatului, /  
Gheena s-a repezit să ne înghită; / Mila Domnului a zburat  
intr-ajutorul nostru - / A sfărâmat capcana și ne-a scos la  
lumină. // Aici, ca într-o vizuină a leilor, / Rămânem  
nesfâșiați; / Trecem fără primejdie peste revărsarea  
apelor, / Sprijinindu-ne de brațul Domnului. // Aici...

2 Aici ne înălțăm și mai cu putere glasurile /  
Strigăm în focul purificării; / Batem din palme în mijlocul  
flăcărilor, / Slavă înălțăm numelui lui Iisus!

alcătuite din vitralii strălucitor colorate - purpuriul și galbenul limpede de chihlimbar fiind nuanțele predominante, licărind în jurul câte unui medalion în culori mai sobre plasat în centrul fiecărei ferestre, unul reprezentând grațiosul cap al lui Shakespeare, celălalt pe

---

mi-1 dă adîncul inimii, / Din ceruri s-au pogorît, / Și înalță cîntec  
de slavă lui Dumnezeu și Mielului!

seninul John Milton. Câteva peisaje canadiene sunt atârinate pe pereți - priveliști eu păduri verzi și ape albastre — iar printre de strălucește o erupție de noapte a Vezuviului; și strălucește într-adevăr cu putere, în contrast cu spuma rece și azuriul cascadelor și întunecoasele adâncimi ale pădurilor.

Focul ce luminează această încăpere e un foc așa cum nu prea poți să vezi, cititorule, dacă ești un om din sud, arzând în căminele locuințelor particulare; e un foc limpede, pârjolitor, de cărbuni așezați morman înalt în vatra cuprinzătoare. Domnul Yorke *ține* să aibă' asemenea foc până și pe vreme călduroasă de vară: atunci șade lângă el cu o carte în mână, iar lângă cotul său, pe o mescioară rotundă, se află o lumânare - dar acum nu citește, se uită la copii. Față în față cu dânsul stă doamna

— Un personaj pe care vi l-aș putea descrie amănunțit, dar nu simt chemare pentru o astfel de treabă. O văd, totuși, foarte dar dinaintea ochilor: o femeie voinică și cu înfățișarea cea mai austeră, cu îngrijorarea răspândită pe chip și revărsată pe umeri - dar nu o îngrijorare care să copleșească și din fața căreia să nu găsești scăpare - ci mai degrabă acel soi de nour și povară lăsate întotdeauna la vedere de cei ce socotesc de datoria lor să arate chinuiți de gânduri. Of, vai de capul nostru!

Asta se citea în înfățișarea doamnei Yorke, și întunecată precum Saturn stătea dânsa dimineața, la prânz, și seara, și amarnice lucruri mai gândea despre orice suflet de om

— Mai ales dacă era de sex feminin - care ar fi cutezat să vădească în prezența ei lumina unei inimi voioase pe o înfățișare însoțită. După câte socotea dânsa, a fi voios era totuna cu a fi vulgar; a fi vesel totuna cu a fi frivol:

deosebiri între acestea nu făcea niciodată. Era totuși o nevastă foarte bună, o mamă foarte iubitoare, veșnic cu grijă față de copii și sincer devotată bărbatului;

partea cea mai proastă era însă că, de-ar fi fost după vrerea sa, nu i-ar fi îngăduit să aibă niciun prieten pe lumea

asta în afară de ea. Toate cunoștințele lui îi erau nesuferite și le ținea la distanță.

Domnul Yorke și cu soția sa se înțelegeau de minune; totuși el avea o fire prietenoasă și era un om ospitalier

— Un susținător al unității familiei – iar în tinerețe, după cum s-a mai spus, nu-i plăcuseră decât femeile vesele și pline de viață. De ce o alesese – cum izbuteau să se potrivească unul cu celălalt e o problemă destul de complicată, dar lesne rezolvabilă de către cine ar avea timp să cerceteze în amănunțime cazul. Aici este de ajuns să spunem că firea domnului Yorke avea și o latură înșorită și una întunecoasă, iar latura cea întunecoasă găsea simpatie și afinitate față de întreaga fire veșnic și la fel înnoată a nevastei. Încolo era o femeie care știa ce vrea; niciodată n-ar fi spus o vorbă fără rost sau vlagă; despre societate avea păreri sănătoase, democratice, iar despre natura omenească puțin cam cinice; se considera pe sine desăvârșită și fără cusur, tot restul omenirii aflându-se în greșală. Principalul ei defect era o suspiciune generală, eternă, neiertătoare față de toți oamenii, toate lucrurile, toate credințele și toate partidele: această suspiciune stătea ca o ceață în fața ochilor ei și o făcea să aleagă cărarea greșită oriunde ar fi privit și oriîncotro s-ar fi întors.

Se poate presupune că urmașii unei asemenea perechi nu aveau sorți să fie niște ființe banale, cu totul obișnuite; și nici un erau. Vezi acum pe șase dintre ei, cititorule: cel mai mic e un copilăș și stă pe genunchii maică-si; deocamdată îi aparține întru totul – pe acesta unul încă n-a început să-l pună la îndoială, să-l bănuiască, să-l condamne; tot sprijinul numai ia ea îl găsește, depinde de ea, se agață de ea, pe ea o iubește mai mult decât orice altceva pe lume: de toate astea e sigură pentru că, de vreme ce trăiește prin ea, nu poate fi altfel, și deci îl iubește.

Următoarele două sunt fete, Rose și Jessy. Amândouă se află acum lângă genunchii tatălui; rareori se apropie de mama lor, dacă nu sunt obligate s-o facă. Rose, cea mai

vârstnică, are doisprezece ani; seamănă cu taicăsău – seamănă cel mai mult din tot grupul – dar este un cap de granit copiat în fildeș; toate culorile și liniile au fost îndulcite. Yorke-tatăl are un chip aspru; al fiicei nu e aspru, dar nici cu adevărat drăguț; are trăsături simple, copilărești: obrajii rotunzi sunt ca bujorii. Ochii cenușii, însă, arată altfel decât copilărești – un suflet strălucește prin ei – un suflet încă tânăr, dar care se va maturiza, dacă dăinuiește trupul; și nici tatăl, nici mama nu au un spirit care să se compare cu cel oglindit în ochii ei. A luat de la fiecare câte ceva, dar într-o zi are să fie mai presus decât al amândurora – mai puternic, mult mai curat, mai însetat de înălțimi. Acum e o fetiță potolită, uneori chiar îndărătnică. Maică-sa ar vrea s-o facă aidoma ei – o femeie a îndatoririlor apăsătoare și posomorite – dar Rose are o minte bine înarmată, plină de mugurii unor idei niciodată cunoscute mamei. Și trăiește o suferință cumplită atunci cina aceste idei sunt călcate în picioare și înăbușite. Încă un s-a răzvrătit niciodată; dar de va fi tratată cu asprime se va răzvrăti cândva, iar atunci are să fie pentru totdeauna. Rose își iubește tatăl: el nu o stăpânește cu mână de fier; e bun cu ea. Ba uneori tatălui îi e teamă că fetița asta n-are să rămână în viață, atât de scilpitoare sunt sc'ân-tei-ei'ile de inteligență ce-i țâșnesc uneori în priviri sau în vorbe. Gândul acesta îl face adesea să se poarte față de ea cu o duioșie tristă.

Nu-i trece prin minte că micuța Jessy are să moară de tânără, atât e de veselă și vorbăreață, arhioriginală încă de pe acum: dezlănțuită atunci când e stârnită, dar extrem de afectuoasă dacă e mângâiată; ba domoală, ba neastâmpărată – cu schimbul; netemătoare – față da maică-sa, de pildă, a cărei stăpânire nesocotit de aspră și rigidă a sfidat-o adesea – totuși încrezătoare în oricine s-ar oferi s-o ajute. Cu fața ei micuță și. Nostimă, cu vorbăria ei cuceritoare, cu procedeele ei irezistibile, Jessy e făcută pentru răsfăț; și prin urmare e chiar odorul tatii. Este ciudat că păpușica asta seamănă cu maică-sa ca

două picături de apă, la fel cum Pâose seamănă cu taică-său, și în ciuda acestor fizionomii – cită deosebire!

Dacă ați avea în fața ochilor o oglindă magică și dacă în ea vi s-ar înfățișa aceste două fete ale dumneavoastră așa cum au să arate de când de la noaptea de acum se vor fi scurs douăzeci de ani – ce-ați zice, domnule Yorke? Uitați-vă, aveți oglinda magică: o să le aflați destinele – și mai întâi al micuței care vă este scumpă ca lumina ochilor, Jessy.

Cunoașteți locul acesta? Nu, nu l-ați văzut niciodată; dar recunoașteți după frunziș ce anume sunt copacii aceștia – chiparoși, salcie, tisă. Cruci de piatră de felul acestora nu vă sunt nefamiliare, și nici ghirlandele de imortele. Aici este locul; iarbă verde și o piatră funerară de marmură cenușie – sub de doarme Jessy. A

trăit ca o zi de aprilie; multiubită a fost și mult a iubit.

În scurta-i viață adesea a vărsat lacrimi și multe dureri au chinuit-o; dar printre de a zâmbit și a umplut de bucurie sufletul oricui a văzut-o. Moartea i-a fost ușoară și fericită în brațele ocrotitoare ale surorii ei Rose, fiindcă în multe încercări i-a fost Rose sprijin și apărare:

În clipa de atunci amândouă fetele astea din Anglia, și cea care-i pe moarte și cea ce stă de veghe, sunt singure în țară străină, și pământul acelei țări i-a dăruit un mormânt frumoasei Jessy.

Acum privește-o pe Rose, la doi ani după aceea. Crucile și ghirlandele arată străine, dar colinele și pădurile din acest peisaj sunt încă și mai străine. Da, într-adevăr, e tare departe de Anglia; depărtate trebuie să fie tărîinurile cu înfățișare atât de sălbatică și luxuriantă. E o singurătate încă neștiută; păsări necunoscute fâlfâie pe la poalele acelei păduri; și nu-i o apă curgătoare din Europa cea pe malurile căreia șade Rose dusă pe gânduri. Mica și blinda fată din Yorkshire e o emigrantă singuratică într-o oarecare întindere de pământ din emisfera sudică. Mai veni-va vreodată îndărăt?

Cei trei copii mai mari sunt toți băieți: Matthew,

Mark și Martin. Stau cu toții acolo în colț, prinși în vreun joc. Observați-le capetele: foarte asemănătoare la prima vedere; la o a doua, deosebite; la o a treia, chiar contrastante. Cu păr întunecat, cu ochi întunecați la culoare, cu obraji rumeni sunt toți trei; toți au puține trăsături englezești; toți au îmbinat pe chip asemănări și cu tatăl și cu mama, și totuși fizionomii diferite, semn al caracterelor deosebite, se vădesc la fiecare.

Despre Matthew, întâiul născut al familiei, n-am să spun multe; deși este cu neputință să nu te uiți la el timp îndelungat și să nu faci presupuneri cu privire la însușirile ascunse ori manifeste de chipul lui. Nu e un băiat cu înfățișare obișnuită; părul acela negru cum e cărbunele, fruntea albă, obraji puternic colorați, ochii aceia zgloabii și întunecați la culoare sunt părți frumoase în felul lor. Cum se face oare că orieât de îndelung te-ai uita, nu există în încăperea decât un singur obiect, cel

mai sinistru dintre ele, cu care chipul lui Matthew pare a avea vreo afinitate, și de care în fiecare clipă îți aduce aminte în mod straniu – erupția Vezuviului? Sufletul acelui băiețandru pare să fie alcătuit din flăcări și umbre: nici urmă de lumină a zilei, nicio sclipire de soare și nicio rece și limpede rază de lună nu se ivește vreodată acolo. Are o statură englezească, dar, după cât se pare, nu și un cuget englezesc; ai zice că e un stilet italian într-o teacă făurită cu măiestrie britanică. Nu-i merg bine treburile la joc – uitați-vă la privirea lui încruntată. Domnul Yorke observă, și ce spune el atunci? Cu glas domol, îi ia apărarea: „Mark și Martin, nu-l înfuriați pe fratele vostru<sup>41</sup>. Și acesta e tonul folosit totdeauna de amândoi părinții. În teorie se declară în

potriva părtinirii; în casa lor niciodată nu va fi admis dreptul de primogenitură; dar Matthew nu trebuie niciodată necăjit, niciodată contrazis; îl feresc de orice provocare cu aceeași grijă cu care s-ar feri să apropie focul de un butoi cu pulbere. „Cedare, împăcare<sup>41</sup> este cuvântul lor de



ordine oricând vine vorba de Matthew. Republicanii alcătuiesc repede un tiran din propriul lor sânge și propria lor carne. Odraslele mai tinere știu și simt asta și în inimile lor toți se revoltă împotriva nedreptății; nu pot să descifreze motivele; nu pot decât să vadă deosebirile de tratament la care îi supun părinții. Dintâi balaurului sunt încă de pe acum semănați printre ramurile de măslin ale domnului Yorke; roadele lor vor fi într-o bună zi discordia.

Mark este un băiat foarte drăguț, dintre toți membrii familiei el are trăsăturile cele mai armonioase; este nemaipomenit de calm; zâmbetul îi e plin de viclenie; este în stare să spună lucrurile cele mai puțin plăcute, cele mai tăioase pe tonul cel mai așezat. În ciuda cumințeniei, o frunte oarecum încruntată trădează capriciile și te face să-ți aduci aminte că apele cele mai line nu sunt întotdeauna și cele mai sigure. În afară de asta este prea ponderat, prea nepăsător și flegmatic pentru a putea fi fericit. Pentru Mark viața nu va avea niciodată prea multe bucurii; când o să aibă douăzeci și cinci de ani are să se mire de ce râd oamenii și-are să-i creadă niște nătărași pe toți cei care par veseli. Poezie nu va exista pentru Mark, nici în literatură și nici în viață; avânturile ei cele mai frumoase îi vor suna în urechi ca simple fanfaronade și incoerențe; entuziasmul îi va stârni dispreț și scârbă. Mark n-o să aibă tinerețe; în vremea când va arăta juvenil și înfloritor, sufletul îi va fi trecut de vârsta mijlocie. Trupul lui are acum vârsta de paisprezece ani, dar sufletul pe cea de treizeci.

Martin, cel mai mic dintre ei trei, are o altă fire. Pentru el viața poate, sau nu poate să fie scurtă; dar cu siguranță că va fi strălucitoare: va trece prin toate fantasmalele ei, crezându-le numai pe jumătate, trăindu-le din plin și apoi mergând mai departe. Băiatul ăsta nu e drăguț - nu la fel de drăguț ca niciunul dintre ceilalți frați: are o înfățișare oarecare; e îmbrăcat într-un fel de coajă, o cochilie uscată, și are s-o poarte până se va apropia de douăzeci de ani; pe urmă are s-o lepede: cam în perioada aceea va deveni și drăguț. Până la vârsta

pomenită o să aibă purtări necioplite, probabil ca un fel de podoabe domestice; dar crisalida va păstra în sine puterea de a se transfigura și a trece în fluture, și nu încapă nici umbră de îndoială că, la vremea potrivită, această transformare se va petrece. O anume perioadă are să fie un om cam de nimic, un tânăr de-a dreptul prostănac și plin de fumuri, însetat de plăceri și dornic de admirație; însetat, de asemenea, de cunoaștere. Va dori să aibă tot ceea ce lumea poate să-i ofere, atât în desfătări cât și în știință; va sorbi, probabil, adânc din amândouă aceste izvoare. Și după ce setea i se va potoli

— Ce urmează? Nu știu. Martin ar putea fi un om excepțional: dacă va fi sau nu, ghicitorul n-are puterea să spună; nu i s-a arătat nimic în privința asta.

Dacă luăm familia domnului Yorke ca pe un întreg, în aceste șase capete tinere se află atâta putere a minții, atâta originalitate, atâta energie și atâta vigoare, încât.— dacă am împărți-o între o jumătate de duzină de odrasle de rând - ar reveni pentru fiecare ceva mai mult decât o doză obișnuită de înțelepciune și înzestrare. Domnul Yorke o știe și e foarte mândru de spița sa. Printre dealurile și văile sale, ținutul Yorkshire numără asemenea familii deosebite, înzestrate, viguroase; cu sânge sănătos și minte ascuțită; oarecum arțăgoși în mândria dată de forță și greu de convins în încrederea deplină față de darurile lor înnăscute; lipsiți de poleire, lipsiți de respect, lipsiți de blândețe, dar zdraveni, ageri la minte, la fel

de puțin, dresați ca șoimul de pe stâncă și calul liber din stepă.

O ușoară bătaie se aude în ușa salonului; băieții făceau atâta zarvă cu jocul lor, și în afară de asta, micuța Jessy îi cîntase tatălui cu atât farmec un cântec scoțian

— Domnul Yorke se dădea în vânt după cântece scoțiene și italienești și o învățase pe fetița cu daruri muzicale câteva dintre cele mai frumoase - încât nimeni nu auzise clopoțelul de la ușa din față.

— Intră, spune doamna Yorke cu glasul ei eu bunaștiință stăpânit și solemn, care întotdeauna coboară la tonuri de o răceală funerară, chiar dacă țelul pentru care e folosit nu e decât rostirea unor porunci privitoare la pregătirea mâncării în bucătărie, îndemnarea băieților să-și pună șepcile în cuierul din hol, sau convocarea fetelor la lucrul de mână: Intră!

Și pe ușă pătrunde Robert Moore.

Seriozitatea obișnuită a lui Moore ca și cumpătarea dovedită în toate (căci porunca de a se aduce lada cu sticle nu e niciodată rostită eu prilejul vizitelor lui din timpul serii) îl recomandaseră cu atâta căldură doamnei

Yorke, încât deocamdată nu făcuse din el obiectul animozității sale casnice față de relațiile bărbatului său.

Încă un descoperise că vreo legătură tainică ar fi aceea care îl stingherește și îl împiedică să se însoare, sau că ar fi un lup în piele de oaie —descoperiri făcute la scurtă vreme după căsătorie în privința celor mai mulți dintre prietenii becheri ai bărbatului ei, și în consecință îi exclusese din anturajul familiei; iar despre acest aspect al purtărilor doamnei s-ar putea pe drept cuvânt spune că avea unele laturi îndreptățite și judicioase, ca și altele prea aspre.

— Ei, dumneata ești? rostește doamna în vreme ce Moore se apropie și întinde mâna. Cum se face că rătăcești la ceasul ăsta din noapte? Ar trebui să te afli acasă.

— Se poate oare spune despre un bărbat neînsurat că are casă, stimată doamnă? întrebă Moore.

— Puuh! bufnește doamna Yorke, care disprețuiește politețurile convenționale cu aceeași tărie ca și barbatu-său și le practică la fel de puțin; vorbirea ei deschisă, în orice împrejurare, este uneori dusă până la un

punct astfel calculat încât să trezească admirație, dar mult mai adesea teamă - puuh! mie nu-i nevoie să-mi înșiri bazaconii de-astea; un bărbat neînsurat poate avea

. Casă, dacă îi place. la spune-mi, te rog, sora dumitale nu reprezintă un cămin pentru dumneata?

— Nu despre ea e vorba, interveni domnul Yorke.

'Hortense e o minune de fată; dar când eu eram de vârsta lui Robert aveam cinci sau șase surori, toate la fel de cumsecade și drăguțe ca și Hortense, numai vezi tu, Hester, toate astea nu m-au împiedicat să caut în jur și să-mi găsesc nevastă.

— Și amarnic a mai regretat că m-a luat pe mine, adăugă doamna Yorke, fiindcă îi plăcea s-arunce din când în când câte o săgeată glumeață împotriva căsniciei, chiar dacă glumea pe pielea ei. S-a căit amarnic

Robert Moore, și poți să-l crezi fără să șovăi, dacă îi vezi pedeapsa (acum arată înspre copii). Cine și-ar lua pe cap asemenea povară cum e garnitura asta de vlăjgani afurisiți, dacă ar putea să scape? Și nu-i vorba doar să-i aduci pe lume, cu toate că și asta e destul de

rău, dar toți trebuie hrăniți, îmbrăcați, crescuți, puși la rostul lor în viață. Tinere, când ți-o abate de-nsurătoare adu-ți aminte de cei patru băieți și două fete ale noastre, și gândește-te de două ori înainte de-a face pasul.

— Oricum, deocamdată nu-mi arde de însurătoare: după câte cred eu astea nu-s vremi nici să te însori, nici să măriți pe cineva.

O părere atât de sumbră obținea cu siguranță încuviințarea doamnei Yorke; dădu din cap și mormăi ceva ca să-și arate acordul, dar nu trecu un minut și zise:

— Nu prea iau eu în seamă înțelepciunea unui Solo-'mon de vârsta dumitale; are să fie dată peste cap de cel dintâi fior care ți-o trece prin inimă. Dar până atuncistai jos, sir; dacă stai jos nu poți să vorbești la fel de bine ca din picioare?

Acesta era felul ei de a-și pofti musafirii să ia loc; nici n-apucă bine să se supună poruncii, când mica Jessy sări de pe genunchii tatălui și alergă în brațele numaidecât întinse s-o primească, ale domnului Moore.

— Vorbești despre însurătoarea lui, spuse fetița către maică-sa, cu indignare, în vreme ce era cu ușurința săltată pe genunchi, și el e gata însurat, sau ca și cum, ar fi; astă-vară mi-a promis că eu am să fiu nevasta lui, de cum m-a

văzut îmbrăcată cu rochița cea nouă, albă și cu panglică albastră. Nu-i așa, tată? (Copiii

ăștia nu erau obișnuiți să spună tăticul și mămica; mama lor n-ar fi îngăduit pentru nimic în lume asemenea „scălâmbăieli”).

— Așa-i, fetița tatii, a promis; sunt martor. Dar pune-l să mai spună acum o dată, Jessy:ăștia de teapa lui nu-s decât niște fățarnici și mincinoși.

— El nu-i mincinos: e prea drăguț ca să fie mincinos, spuse Jessy uitându-se în sus la înaltul ei iubit, cu neclintită încredere în sinceritatea lui.

— Drăguț! exclamă domnul Yorke; tocmai din pricina asta trebuie să fie, și tocmai asta dovedește că e un - un ticălos.

— Dar pare prea tare supărat ca să fie mincinos „interveni o voce lină din spatele scaunului pe care ședea, tatăl. Dacă ar râde întruna aș crede și eu că își uită repede promisiunile, dar domnul Moore nu râde niciodată.

— Țapul tău sentimental e cel mai mare înșelător de pe lume, Rose, stăruie domnul Yorke.

— Nu e sentimental! se împotrivi Rose.

Domnul Moore se întoarse către ea puțin surprins și zâmbi în același timp.

— De unde știi, Rose, că nu sunt sentimental?

■ — Am auzit eu o cucoană spunând că nu ești.

— *Voâlă, qui devient interessant!* exclamă domnul Yorke trăgându-și scaunul mai lângă foc. O cucoană! Asta are un iz foarte romantic: trebuie să ghicim cine anume. Rosy, șoptește numele încet la urechea tatii să nu cumva s-audă *el*.

— Rose, nu te mai amesteca în vorbă, interveni doamna Iyorkel în felul ei obișnuit de a ucide orice veselie; nici tu, Jessy: tuturor copiilor, și mai cu seamă fetițelor, le stă frumos să tacă din gură când sunt de față cei mai mari decât ei.

— Atuncea de ce avem limbă? întrebă Jessy cu

obraznicie.

În vremea asta Rose doar se uita la maică-sa cu o expresie ce părea să spună că are să rețină preceptul și o să se gândească la el pe îndelete. După două minute de încordată chibzuială, întrebă:

— Și de ce mai cu seamă fetițelor, mamă X

— Mai întâi fiindcă așa spun eu; și în al doilea rând pentru că discreția și modestia reprezintă cea mai de seamă înțelepciune a unei fete.

— -Scumpă doamnă, observă atunci Moore, vorbele spuse de dumneavoastră sunt neprețuite; îmi reamintesc, într-adevăr, de o remarcă a dragii mele surori; dar zău că nu e cazul cu micuțele aici de față. Lăsați-le pe Rose și pe Jessy să vorbească liber cu mine, altminteri îmi răpiți cea mai mare dintre bucuriile pe care le trăiesc venind aici. Îmi place tare mult flecăreala lor; îmi face chiar bine.

— Nu-i așa? întrebă Jessy. Mult mai bine decât dacă neciopliții ăia de băieți ar veni lângă tine; tu ai spus, mamă, că sunt neciopliți; cu gura ta.

— Da, *mignonne i*, de o mie de ori mai bine: băieții neciopliți am destui toată ziua în jurul meu, *poulet*2.

— Pe băieți o mulțime de lume îi ia în seamă, continuă fetița. Toți unchii și mătușile mele par să creadă că nepoții sunt mai buni decât nepoatele lor; iar când vin domni la noi la masă, stau de vorbă totdeauna cu Matthew, cu Mark -și -cu Martin, cu Rose și cu mine niciodată. Domnul Moore e prietenul *nostru* și o să-l păstrăm; dar bagă de seamă, Rose, nu e atât prietenul tău cât e al meu: el e pentru mine *cunoștința preferată*;

ține minte!

Și înălță mânuța într-un gest dojenitor.

Rose se obișnuise să fie muștrată de mânuța aceea; În fiecare zi trebuia să se plece în fața năvalnicei energii a micuței Jessy: era diriguată - se supunea surorii mai

— Mici într-o mie de lucruri. Ori de câte ori era vorba de vreun fel de spectacol sau prilej de înveselire, Jessy trecea în frunte, iar Rose se retrăgea cuminte pe planul al doilea;

pe câtă vreme atunci -când trebuiau înfruntate părțile neplăcute ale vieții - vreo treabă sau vreo renunțare, Rose lua în mod instinctiv asupra ei, pe lângă partea ce-i revenea, și cât putea mai mult din îndatoririle surioarei. Jessy și hotărâse în mintea ei că de îndată ce se va face destul de mare, o să se mărite; hotărâse de asemenea că Rose avea să rămână fată bătrână, să trăiască împreună cu ea, să-i crească odraslele și să-i vadă de

1 **Micuțo (fr.).**

2 **Puișor (fr.),** casă. Această stare de lucruri nu este neobișnuită între două surori, dacă una e ștearsă iar cealaltă drăguță;

În cazul de față, însă, *dacă* exista vreo deosebire în înfățișarea exterioară, avantajul era de partea Rosei; fața ei avea trăsături mai regulate decât a micuței și nostimei Jessy. Totuși, Jessy era cea menită să se bucure, alături de o inteligență vioaie și simțăminte aprinse, de darul fascinației, de puterea de a fermeca atunci, acolo, și pe cine ar fi dorit. Rose era menită să aibă un suflet sensibil, generos, o inteligență aleasă și bogat cultivată, o forță de devoțiune neșovăielnică, dar priceperea de a cuceri nu-i fusese sortită.

— Ei, Rose, spune-mi numele cucoanei aceleia care n-a vrut să admită că sunt sentimental, insistă domnul Moore.

Rose nu se pricepea deloc să țină pe cineva ca pe jar, căci altminteri l-a'r mai fi lăsat o vreme să stea în cumpănă; răspunse scurt:

— Nu pot; nu știu cum o cheamă.

— Atunci spune-mi cum arată. Ce-ți amintești despre ea? Unde ai văzut-o?

— Când Jessy și cu mine ne-am dus la Whinbury să stăm o zi cu Kațe și cu Susan Pearson, care de-abia veniseră de la școală, la doamna Pearson erau musafiri și câteva cucoane mari se strânseseră într-un colț din salon și vorbeau despre tine.

— Nu cunoșteai pe niciuna?

— Hannah, și Harriet, și Dora, și Mary Sykes.

— Bravo! Și spuneau lucruri rele despre mine, Rosy?

— Unele, da; ziceau că ești un mizantrop; uite că țin minte cuvântul - când m-am întors acasă l-am căutat în dicționar; înseamnă unul care-i urăște pe oameni.

— Altceva?

— Hannah Sykes a zis că ești un maimuțoi pompos.

— Și mai bine! strigă domnul Yorke izbucnind în râs. Oho! Grozav! Hannah - asta-i aia cu părul roșu i frumoasă fată, dar nu prea o ajută mintea.

— În privința mea se pare c-o ajută destul de bine, spuse Moore. Maimuțoi pompos - da! Hai, Rose, mai departe.

— Domnișoara Pearson zicea că, după câte crede ea, în purtarea ta e și multă prefăcătorie, și așa, cu părul tău negru și fața palidă, ei i se pare că ești un bleg sentimental.

Din nou domnul Yorke se porni pe râs; de data asta până și doamna Yorke se amestecă în vorbă:

— Vezi dar de câtă stimă te bucuri când ești vorbit în spate; totuși eu cred că domnișoara Pearson aceea ar vrea să pună mâna pe dumneata; ți-a pus gând rău încă de când ai venit întâi aici în țară, așa bătrână cum e.

— Și i s-a împotrivit cineva, Rosy? întrebă Moore.

— O cucoană pe care n-o cunosc, fiindcă nu vine niciodată pe la. Noi, deși în fiecare duminică o văd în biserică; șade în strana de lângă amvon. De obicei la ea mă uit în loc să stau cu ochii pe cartea de rugăciuni; fiindcă seamănă cu un tablou din sufrageria noastră, doamna aceea cu un porumbel în mână: cel puțin ochii îi are la fel, ba și nasul - un nas drept - care, nu știu cum, face ca toată fața să pară, așa zice eu, luminoasă.

— Și n-o cunoști?! exclamă Jessy pe un ton de nemărginită uimire. Uite, asta e Rose. Domnule Moore, eu de multe ori mă întreb pe ce lume o fi trăind sora mea; sunt sigură că nu toată vremea e pe lumea asta. Mereu poți să vezi că habar n-are de cine știe ce fleacuri pe care toată lumea le știe. Auziți de ce e în stare: să se ducă în fiecare



duminică foarte cuviincios la biserică, să stea în tot timpul slujbei cu ochii pe o anumite persoană și să nu-și dea osteneala să întrebe cum o cheamă pe persoana aceea! Vorbește despre Caroline Helstone, nepoata părintelui; acum mi-aduc aminte foarte bine.

Domnișoara Helstone s-a supărat foc pe Ann Pearson; a zis așa: „Robert Moore nu e nici prefăcut și nici sentimental; în privința firii lui vă înșelați amarnic, sau mai bine zis niciuna dintre voi de-aici nu știți absolut nimic“. Ei, să vă spun eu cum arată? Eu pot să spun cum arată lumea, cum e îmbrăcată, mai bine decât poate Rose.

— S-auzim.

— E frumoasă; e atrăgătoare; are gâtul alb, subțire și drăgălaș; are bucle lungi, dar nu țepene, îi cad peste umeri moi și în voie, sunt de culoare castanie, dar nu prea închisă; vorbește liniștit și limpede; niciodată nu face vreun gest smucit; deseori e îmbrăcată cu o rochie de mătase gri; e dichisită în toate; și rochiile, și pantofii, și mănușile – toate i se potrivesc. E ce așa zice eu că

Înseamnă o cucoană, și când oi fi la fel de înaltă ca ea, am de gând tot așa să arăt și eu. Ți-ar plăcea să arăt așa? Atuncea chiar te-ai însura cu mine?

Moore o mângâie pe cap; o clipă i se păru că-i gata s-o tragă mai aproape de el, dar în loc de asta o împinse ceva mai departe.

— Cum? Nu mă mai vrei? Mă dai la o parte?

— Lasă, Jessy, că tu nu ții deloc la mine: niciodată nu vii la Hollow să mă vezi.

— Dacă nu mă chemi.

Domnul Moore se sluji de prilejul ivit ca să le invite pe amândouă fetițele să-i facă o vizită a doua zi, promițându-le totodată că, de vreme ce dimineața avea să se ducă până la Stilbro', are să le cumpere fiecareia câte un cadou, fără să le spună deocamdată ce anume, fiindcă trebuie să vină de și să vadă. Jessy tocmai se pregătea să răspundă, când unul dintre băieți izbucni pe neașteptate:

— Eu o cunosc pe domnișoara asta Helstone despre care v-ați tot bătut gura: e-o fată urâtă. Nu pot s-o sufăr. Mi-e silă de toată muierimea. Nici un știu de ce le-o fi mai făcut Dumnezeu.

— Martin! strigă tatăl - fiindcă Martin vorbise — dar băiețandru nu răspunse decât întorcând înspre jilțul părintesc tânărul chip cinic, pe jumătate viclean și pe jumătate sfidător. Martin, băiatule, de data asta te-ai arătat un puștan îngâmfat și prost crescut; într-o bună zi ai să fi un maimuțoi nerușinat; dar păstrează-ți pentru tine simțămintele. Uite, am să trec la mine în carnet vorbele pe care le-ai spus acum. (Capul familiei scoase o cărticică legată în piele și scrise cu grijă ceva pe foile ei.) Peste zece ani, Martin, dacă în vremea aceea o să mai fim amândoi în viață, am să-ți. Aduc aminte ce-ai spus acum.

— Și-atunci la fel am să spun: adică totdeauna am să urăsc femeile; sunt niște păpușele, și-atâta tot: nu fac nimic altceva decât să se îmbrace cât mai dichisit și pe urmă să se fâțâie de colo-colo ca să fie admirate.

Eu niciodată n-am să mă-nsor; am să rămân holtei.

— Dă-i înainte! Dă-i înainte! Hester (adresându-se nevestei), să știi că așa eram și eu când aveam anii lui, cel mai înverșunat dușman al însurătorii; numai că —

ia seama! — când am ajuns la douăzeci și trei de ani — În vremea aceea mă plimbam prin Franța, prin Italia și numai Dumnezeu unul mai știe pe unde! — în fiecare seară îmi încârlionțam părul înainte de a mă vârî în pat, și purtam ineluș în ureche, ba cred că și în nas mi-aș fi pus dacă așa ar fi fost moda - și tot ce-mi stătea în putință ca să mă fac plăcut și să le farmec pe cucoane.

La fel o să se-ntâmples și cu Martin.

— Cu mine? Niciodată! Am mai multă minte. Ce fel de om puteai să fi, tată! În ce privește veșmintele, fac un legământ: niciodată n-am să mă îmbrac mai cu grijă decât mă vedeți acum Domnule Moore, mă îmbrac în albastru din cap până-n picioare, iar la liceu rid de mine și zic că sunt marinar. Dar eu rid și mai tare de ei și le spun că sunt

coțofene și papagali, cu surtucele lor de-o culoare, vesta de alta și pantalonii de a treia. Eu întotdeauna am să port haine albastre, nimic altceva decât haine albastre: e sub demnitatea unei ființe omenești să se îmbrace cu haine bălțate.

— Peste zece de-acum încolo, Martin, n-o să se afle croitor în stare să-ți arate atâtea culori deosebite câte ar fi de trebuință pentru gusturile tale pretențioase; nicio parfumerie n-o să aibă esențe îndeajuns de alese pentru simțurile tale fine.

Martin se uita disprețuitor, dar nu mai dădu niciun răspuns.

Între timp Mark căutase vreo câteva minute într-un vraf de cărți așezate pe o masă de lângă perete, iar acum luă el cuvântul. Rostea cuvintele foarte rar, cu glas potolit, păstrând pe față o ironie calmă, nu ușor de descris:

— Domnule Moore, socotiți probabil că domnișoara Caroline Helstone v-a făcut un compliment atunci când a susținut despre dumneavoastră că nu sunteți sentimental. Când surorile mele v-au spus vorbele astea, am avut impresia că sunteți oarecum stânjenit, ca și cum ați fi bănuțit că cineva vrea să vă flateze. V-ați înroșit, exact ca un puști nătăfleț de la noi de la școală, care găsește cu cale să roșească ori de câte ori e lăudat în fața clasei. Ca să vă vin într-ajutor, domnule Moore, am căutat în dicționar cuvântul „sentimental” și am văzut că înseamnă „înzestrat cu sentimente”. Căutând mai departe, am găsit cuvântul „sentiment” explicat ca fiind gând, idee, opinie. Un om sentimental, prin urmare, este

acel ins care dispune de gânduri, de idei și de opinii; un om nesentimental este cel căruia gândul, ideea, opinia îi rămân străine.

Și Mark se opri: nu zâmbea, nu se uita împrejur ca să vadă dacă e admirat. Spusese ce avea de spus, și acum tăcea.

— *Ma foi, mon and*, zise domnul Moore adresându-se

lui Yorke, *ce sont vraiment des enfants terribles, que les vôtres!* <sup>10</sup>

Rose, care ascultase cu multă atenție vorbele lui Mark, îi dădu replica:

— Sunt mai multe feluri de gânduri, idei și opinii, bune și rele. Sentimental trebuie să se refere la cele rele, sau cel puțin domnișoara Helstone trebuie să le fi luat în sensul ăsta, fiindcă nu îl vorbea de rău pe domnul Moore; îl apăra.

— Uite și pe avocatul meu cel mic și scump! spuse ' Moore și o luă pe Rose de mână.

— Îl apăra, zise încă o dată Rose așa cum aş fi făcut și eu dacă aş fi fost în locul ei, fiindcă celelalte cucoane păreau să vorbească numai cu dușmănie.

— Cucoanele totdeauna vorbesc cu dușmănie, observă Martin; asta este adâne împlântat în firea muieretului, să poarte dușmănie.

Acum, pentru prima oară, deschise și Matthew gura:

— Ce caraghios e și Martin ăsta, să pălăvrăgească totdeauna despre ce nu înțelege.

— E privilegiul meu de om liber să pălăvrăgesc în legătură cu orice subiect îmi place, răspunse Martin.

— Te folosești, sau mai bine zis abuzezi de el într-o asemenea măsură, se răsti fratele mai mare, încât dovedești că ar fi trebuit să fi sclav!

— Sclav! sclav! Vorba asta spusă unui Yorke de către un Yorke! Băiatul ăsta, adăugă Martin ridicându-se de la masă și arătând pe deasupra ei către Matthew, băiatul ăsta uită ce știe până și ultimul țăran din Briarfield, că toți cei născuți din neamul nostru au fost oameni atât de mândri încât niciodată nu s-au plecat în fața cuiva — dovadă faptul că de trei sute de ani încoace sângele ăsta n-a mai curs în vine de supus.

— Vorbe de dacă! zise Matthew.

---

<sup>10</sup>Pe cinstea mea ! prietene — teribili copii mai sînt ăștia ai dumitale ! (Fr.)

— Băieți, tăcere! strigă domnul Yorke. Martin, totdeauna stârnești ceartă; dacă nu erai tu nu se întâmplă nimic.

— Nu, zău? Și asta e drept? Eu am început, sau Matthew? I-am spus eu ceva când m-a acuzat că pălă. vrăgesc ca un netot?

— Ca un netot înfumurat! repetă Matthew.

Aici doamna Yorke începu să se frământa pe scaun — o manevră cam amenințătoare când venea din partea ei, întrueât se întâmplă să fie urmată de un acces de istericale, mai ales dacă Matthew se găsea amestecat într-o ceartă.

— Nu văd pentru ce ar trebui să suport neobrăzările lui Matthew Yorke, sau ce drept are să vorbească urât cu mine! observă Martin.

— N-are niciun drept, băiete; dar iartă-l pe fratele tău chiar dacă te-ar supăra de o mie de ori, interveni domnul Yorke împăciuitor.

— Mereu unul și același lucru, și teoria și practica se bat tot timpul cap în cap! murmură Martin și se răsuci dând să părăsească salonul.

— Încotro te îndrepti, fiule? întrebă tatăl.

— Să caut un loc unde să pot fi scutit de insulte î dacă se află pentru mine vreun asemenea loc în casa asta.

Matthew râse cât putea el mai sfidător; Martin îi aruncă o privire stranie, apoi începu să tremure din toate încheieturile trupului său neîmplinit, dar se stăpâni și nu scoase nicio vorbă.

— Sper că n-are nimeni nimic împotriva dacă mă retrag? întrebă Martin.

— Nu; du-te, băiatul tatii; dar ține minte că nu trebuie să-i porți pică.

Martin ieși, iar Matthew îl însoți cu un alt râs batjocoritor. Ridicându-și de pe umărul lui Moore capul blond, care se sprijinise acolo câteva clipe, și aruneându-i lui Matthew o privire înghețată, Rose spuse:

— Martin e supărat și tu ești vesel; dar aș prefera să

fiu în locul lui Martin și nu într-al tău: cu firea ta nu pot să mă împac.

În momentul acela, pentru a preveni ori măcar pentru a scăpa de o scenă – prevestită destul de limpede prin niște suspine ale doamnei Yorke – domnul Moore se ridică și săltând-o pe Jessy de pe genunchi, le sărută pe ea și pe Rose, aducându-le totodată aminte că neapărat trebuie să vină a doua zi după-amiază la Hollow; pe urmă, după ce își luase rămas bun de la gazde, îl întrebă pe domnul Yorke:

— S-ar putea să-ți spun o vorbă?

Gazda îl petrecu la ieșire, iar scurta lor discuție se purtă în hol.

— Ai ceva de lucru pentru un om de nădejde? îl întrebă Moore.

— În asemenea timpuri e o întrebare fără rost; doar știi bine că toți patronii au fost nevoiți să se lipsească de mulți muncitori de ispravă fiindcă nu mai aveau ce să le dea de lucru.

— Dacă ți-ar sta în putință, m-ai îndatora foarte mult angajându-l pe omul ăsta.

— Dragul meu, chiar dacă aș vrea să îndatorez Anglia întregă, tot n-aș mai avea cum să angajez alți muncitori.

— N-are importanță; undeva trebuie să-i găsec  
i un loc.

v - Despre cine e vorba? V

k - William Farren.

— Îl știu pe William; om harnic și de treabă, William ăsta.

— E fără lucru de trei luni de zile; are familie grea. Bineînțeles că nu pot trăi fără leafă. A făcut parte dintr-o delegație de postăvari care a venit la mine azi-dimineață să se plângă și să amenințe. William n-a amenințat; doar m-a rugat să le mai dau o păsuială – să introduc schimbările astea ceva mai încet. Știi că așa ceva nu-m-istă în putință: cum sunt strâmtorat din ' toate părțile, nu-mi rămâne nimic altceva de făcut decât să mă grăbesc cât pot.

Am considerat că ar fi pierdere de vreme să stau la palavre cu muncitorii. I-am luat la goană, după ce am arestat pe un ticălos dintre ei pe care sper să-l arunc în pușcărie – e vorba de unul care ține câteodată predici acolo la capelă.

— N-o fi Moses Barraclough?

Da.

— Cum? L-ai arestat? Brava! Atunci ești pe cale ca dintr-un șarlatan să faci un martir: tare înțeleaptă treabă ai mai făcut.

— Am făcut un lucru drept. Ei, ce mai încolo-încoace<sup>1</sup>, sunt hotărât să-i găsesc lui Farren o slujbă și mă bizui pe dumneata să-i oferi una.

— Frumos, n-am ce zice! exclamă domnul Yorke.

Cu ce drept te bizui dumneata pe mine ca să le port de grijă muncitorilor pe care îi dai afară? Ce știi eu despre Farrenii și Williamii dumitale? Am auzit despre el că e om de nădejde; dar sunt eu obligat să-i ajut pe toți oamenii de nădejde din Yorkshire? Poate-ai să spui că nu e vorba de cine \*știe ce treabă grea; dar grea sau ușoară, nici un vreau să aud de așa ceva.

— Hai, domnule Yorke, ce crezi că poți găsi pentru ei?

— *Eu* să găsesc! Mă silești să folosesc niște cuvinte cu care nu sunt obișnuit. Te-aș ruga să pleci acasă — uite așa – ia-ți valea.

Moore se așeză pe unul dintre scaunele din hol.

— Nu-i poți oferi nimic în fabrică la dumneata – de acord – dar ai pământ: găsește-i ceva de lucru pe pământul dumitale, domnule Yorke.

— Bob, eu știam că nici nu-ți pasă de „*nos lourdaus de paysans*”<sup>1</sup>; nu înțeleg defel schimbarea asta.

• — Eu înțeleg: omul acela nu mi-a spus decât lucruri drepte și de bun-simț. Dar i-am răspuns cu tot atâta asprime cum le-am răspuns și celorlalți, care nu trâncăneau decât prostii. Atunci și în locul acela nu am fost în stare să fac deosebire: înfățișarea lui arăta mai limpede decât vorbele prin ce trecuse în vremea din urmă: dar ce rost mai pot avea acum explicațiile? Găsește-i ceva

de lucru.

— Găsește-i dumneata de lucru. Dacă ești așa de grăbit și de interesat, calcă-ți pe inimă.

— Dacă în treburile mele ar fi mai rămas o cât de mică posibilitate de concesiune, aş trage de ea pînă ar plesni din nou; dar am primit chiar azi-dimineață niște scrisori care îmi arată foarte limpede în ce stare mă aflu, și funia e foarte aproape de par. Debușeurile mele străine, în orice caz, sunt suprasaturate. Dacă nu vine nicio schimbare – dacă nu se ivește nicio perspectivă de pace – dacă Ordinele ministeriale nu sunt, în sfârșit, suspendate, ca să ne deschidă calea către Apus – nu

### **Neajutorării noștri de țărani (fr.).**

știu deloc ce am să mă fac. Nu văd mai multă lumină decât

tale;

dacă aş fi întemnițat într-o stîncă; așa încât dacă aş pretinde că sunt în stare să ofer cuiva mijloace de trai, ar însemna din partea mea un lucru necinstit.

— Hai, hai, să ne plimbăm puțin pe afară: e o noapte plină de stele, spuse domnul Yorke.

leșiră din casă, închiseră ușa de la intrare în urma lor și, unul lângă celălalt, începură să pășească în sus și în jos pe pavajul albit de promoroacă.

— Rezolvă numaidecât chestiunea cu Farren, stăruie domnul Moore. Ai livezi întinse la Yorke Mills; e un grădinar foarte priceput: dă-i de lucru acolo.

— Bine, fie. Trimit mâine după el, și o să vedem. Și-acuma, tinere, spune-mi, ești îngrijorat de starea afacerilor dumitale?

— Da; o nouă prăbușire – pe care mai pot s-o. Amin, dar pe care, în clipa de față, nu văd deloc în ce fel aş putea s-o evit pînă în cele din urmă – ar terfeli pentru totdeauna numele de Moore; și dumneata știi că am foarte frumoase intenții de a plăti orice datorii și de a restabili vechea firmă pe temeliiile ei de-odinioară.

— Ai nevoie de capital – asta-i tot ce-ți trebuie.



— Adevărat. Numai că asta e ca și cum ai spune că tot ce-i trebuie unui mort ca să trăiască e să respire.

— Știu - știu că pentru a face rost de capital nu-i destul să ceri; și dacă ai fi un om însurat și ai avea o familie, ca mine, cred că situația dumitale ar fi într-adevăr disperată; însă oamenii tineri și fără încurcături au șansele lor speciale. Din când în când aud despre dumneata zvonuri că ai fi gata să te însori cu domnișoara cutare, ori domnișoara cutare; dar îmi închipui că niciunul nu e adevărat.

172

t.

— Poți crede eu toată hotărârea: consider că nu mă aflu într-o situație care să-mi îngăduie visuri despre însurătoare. Însurătoare! Nici un pot suporta vorba asta; sună așa de nerod și utopic. Am ajuns la convingerea de neclintit că însurătoarea și dragostea sunt superfluități aflate doar la îndemâna celor bogați, care duc o viață ușoară și nu sunt constrânși să aibă grija zilei de mâine; sau gesturi de disperare, ultima și necugetata bucurie a celor ajunși pe cea mai de jos treaptă a nenorocirii, care au pierdut și ultima nădejde de a se mai ridica vreodată din noroiul sărăciei fără margini.

Eu n-aș judeca așa dacă m-aș afla în situația dumim-aș gândi că e foarte probabil să pot găsi o nef vastă cu câteva mii de lire și care să-mi convină și mie , și afacerilor mele.

— Mă-ntreb unde?

1

2 — Ai încerca, dacă ți s-ar ivi prilejul?

— Nu știu; depinde de - pe scurt, depinde de foarte multe lucruri.

— Ai lua o femeie bătrână?

— Prefer să sparg piatră la construcțiile de drumuri.

— La fel și eu. Pe una urâtă ai lua-o?

— Vai! Detest urâtenia și mă desfăt în fața frumuseții; ochii și inima mea, Yorke, se bucură atunci când văd un

chip suav, tânăr, luminos, la fel după cum simt silă dacă văd unul întunecat, diform, prăpădit; trăsăturile și culorile gingașe îmi fac plăcere – pe cele aspre nu le pot suporta. N-aș lua o nevastă urâtă.

— Nici dac-ar fi bogată?

— Nici dacă ar fi înveșmântată în pietre scumpe. N-aș putea s-o iubesc – nu m-ar atrage cu nimic – n-aș putea s-o suport. Gusturile mele trebuie să fie satisfăcute, altminteri dezgustul s-ar preface în despotism – sau, și mai rău – ar amorți într-un sloi de gheață.

— Cum, Bob, dacă te-ai însura cu o fată cuminte, blândă și bogată, deși cu trăsături puțin mai aspre, n-ai putea să te împaci cu niște pomeți ceva mai înalți, cu o gură cam mare și cu un păr roșcat?

— N-am să încerc niciodată, asta ți-o spun deschis.

*Vreau să am* cel puțin grație, și tinerețe, și armonie – da, și ceea ce înțeleg eu prin frumusețe.

— Și sărăcie, și o casă plină de copii pe care nu poți nici să-i îmbraci, nici să-i hrănești, și foarte curând o mamă nervoasă și ofilită – pe urmă falimentul, compromiterea – toată viața o luptă fără sfârșit.

— Dă-mi pace, Yorke.

— Dacă ești romantic, Robert, și mai ales dacă ești gata îndrăgostit, ne răcim gura degeaba.

— Romantic nu sunt. Sunt despuiat de romantism și în privința asta sunt la fel de gol ca și întinzătoarele alea albe, fără o bucată de pânză pe de.

— Totdeauna să folosești asemenea figuri de stil, tinere; pe astea le înțeleg și eu; și n-ai nicio poveste de dragoste care să-ți întunece judecata?

— În privința asta cred că ți-am spus destule și până acum. Dragoste pentru cine? Puuf!

— Bine, atunci; dacă nu ești vătămat nici la inimă, nici la cap, nu există motiv să nu te folosești de vreun prilej favorabil, dacă-ți iese în cale; prin urmare, așteaptă și-o să vezi.

— Vorbești chiar ca un proroc, Yorke.

— Prea departe nu cred să fiu. Nu-ți făgăduiesc nimic și nu-ți dau niciun sfat; te îndemn însă: ține capul sus și ia-te după împrejurări.

— Nici almanahul sănătății, care-mi poartă numele, n-ar putea să-mi dea sfaturi mai prudente.

— Intre timp, află că nici nu-mi pasă de tine, Robert Moore; nu ești în niciun fel rudă cu mine sau cu ai mei, și dacă pierzi sau faci avere mie mi-e totuna.

Acuma du-te acasă: a bătut de zece. Domnișoara 'Hortense s-o fi tot întrebând pe unde umbli.

## CAPITOLUL X

### **Fete bătrâne**

Timpul trecu și primăvara prinse putere. Pământurile Angliei începură să arate plăcut: câmpurile erau verzi, colinele, proaspete și grădinile, spuzite de flori; dar în inima ei Anglia nu o ducea mai bine: săracii tot chinuiți erau, iar patronii lor tot hărțuiți; în anumite ramuri comerțul părea amenințat de paralizie, fiindcă războiul continua; sângele Angliei era risipit și avutul ei împrăștiat; și totul, se părea, pentru atingerea unor ținte fără noimă. Din când în când, ce-i drept, mai veneau vești despre unele succese în Peninsula, dar asta se intîmpla rar; între de se scurgeau lungi răstimpuri în care nu se auzea nimic altceva decât sfidătoarele autofelicități ale lui Bonaparte în legătură cu neîntreruptele sale triumfuri. Acei care aveau de suferit de pe urma rezultatelor i'ăzboiului vedeau în toate acestea numai o luptă obositoare și - credeau ei - lipsită de orice speranță împotriva a ceea ce temerile sau interesele îi făceau să socotească o forță de nebiruit, o luptă ce devenise insuportabilă: cereau pace în orice condiții; oameni ca

Yorke sau Moore - și erau mii cei pe care războiul îi punea în aceeași situație, adică să se zbată în pragul falimentului - cereau pace cu o stăruință dată de energia disperării. Organizau întruniri; țineau discursuri; alcătuiau petiții implorând aceeași favoare; în ce anume condiții nici un le păsă.

Toți oamenii, luați separat, sunt mai mult sau mai puțin egoiști; dar luați în grupuri sunt într-o măsură mult mai mare. Negustorul britanic nu este o excepție de la această regulă; clasa mercantilă o ilustrează în chip izbitor. Această clasă fără îndoială că exagerează mult în dorința ei unică de a face bani; las deoparte orice considerent de ordin național în afara aceluia de a da comerțului Angliei (adică al lor) cea mai întinsă dezvoltare. Simțămintele cavalerești, dezinteresarea, mândria față de propria onoare sunt mai mult decât moarte în inimile lor. O țară condusă numai de ei ar face prea adeseori rușinoase acte de supunere – nici pe departe din pricinile propovăduite de Christos, ci mai curând din acelea strecurate în suflet de Mammon. În vremea ul-, timului război, neguțătorii din Anglia ar fi fost gata să primească din partea franțujilor palme și pe obrazul drept și pe cel stâng. Și-ar fi dat lui Napoleon mântăile. Iar după aceea i-ar fi oferit politicoși chiar și haina și nici vesta nu i-ar fi refuzat-o dacă ar fi fost puțin presați:

ar fi implorat doar îngăduința de a-și păstra pe ei doar celălalt articol de îmbrăcăminte, din pricina pungii aflate în buzunarul de acolo. N-ar fi lăsat să se vadă nicio sclipire de mândrie, niciun gest de rezistență, până ce mâna banditului corsican n-ar fi înhățat preaiubita pungă; abia pe urmă, *poate*, transformați în buldogi britanici, ar fi sărit în beregata tâlharului, și acolo s-ar fi încleștat, acolo ar fi rămas atârnați – îndârjiți, nesățioși, până ce comoara le-ar fi fost înapoiată. Când vorbesc împotriva războiului, negustorii declară întotdeauna că îl urăsc fiindcă e o îndeletnicire sângeroasă și barbară; auzindu-i vorbind ai putea crede că sunt deosebit de civilizați – extraordinar de generoși și îndatoritori față de semenii. Dar nu așa stau lucrurile. Mulți dintre ei sunt nemaipomenit de înguști la minte și reci la suflet, nu au simțăminte binevoitoare decât față de propria lor clasă – sunt distanți, chiar dușmănoși față de toate celelalte; spun despre de că sunt inutile; par să le pună la îndoială până și dreptul la existență; par să le

fie ciudă până și pentru aerul pe care ceilalți îl respiră, și să considere împrejurarea că și aceștia mănâncă, beau și locuiesc în case decente drept cu totul de nejustificat.

Habar n-au ce fac alții atunci când ajută, desfată ori

ii învață pe cei din același neam; nu-și dau osteneala să întrebe; oricine nu se ocupă de afaceri este acuzat că mănâncă pâinea leneviei, sau că duce o existență nefolositoare. Îndură-se Domnul să treacă multă vreme până ce Anglia să ajungă într-adevăr o nație de prăvăliași!

Am spus încă mai înainte că Moore nu era un patriot gata de sacrificiu de sine și am lămurit de asemenea ce anume împrejurări îl determinaseră să fie în chip deosebit înclinat să-și limiteze atenția și eforturile la prosperarea propriilor sale interese; iată de ce când s-a simțit pentru a doua oară împins către pragul ruinei, nimeni n-a luptat cu mai multă îndârjire decât el împotriva acelor influențe ce l-ar fi putut da peste cap. Tot ce *putea* el face pentru a stârni în nord agitație împotriva războiului, a făcut, ba i-a mai instigat și pe alții ai căror bani și relații le dădeau o putere mai mare decât cea de care dispunea el. Uneori, ea într-o străfulgerare, simțea că cererile adresate de partidul lui către guvern sunt destul de puțin întemeiate; când auzea despre întreaga

Europă amenințată de Bonaparte, că toată această Europă se înarmează pentru a-i sta împotriva; când văzu Rusia amenințată și își dădu seama că această Rusie se ridică, furioasă și hotărâtă, să-și apere pământurile înghețate, provinciile sălbatice locuite de șerbi, întunecatul despotism băștinaș de amenințarea, de jugul, de tirania unui învingător străin, înțelese că Anglia, țărâm al libertății, nu-și *mai* poate împluternici fiii să cedeze și să facă propuneri împăciuitoare aceluia nedrept, hrăpăreț conducător francez. Când din timp în timp soseau vești despre mișcările aceluia OM ce reprezenta pe atunci Anglia în Peninsula;

despre înaintarea lui din succes în succes – cea înaintare atât de bine chibzuită, dar atât de statornică, atât de prevăzătoare, dar atât de sigură, atât de „fără grabă”, dar

și atât de „fără repaos“; când citea în coloanele ziarelor propriile depeșe ale lordului Welîington, documente scrise de Modestie după cum diete. Adevărul – Moore mărturisea în sinea lui că o anume forță întovărășește trupele britanice, o forță de acea esență prudentă, răbdătoare, autentică și fără trufie, care nu poate să nu aducă victoria de partea taberei în fruntea căreia se află, până în cele din urmă. În cele din urmă! Dar această urmă, sfârșitul, gândea el, e încă departe; iar până atunci el, Moore, ca individ, avea să fie strivit, nădejdlile lui făcute praf și pulbere: de el însuși trebuia să se îngrijească, speranțele lui trebuia să le slujească, numai astfel și-ar fi putut îndeplini destinul.

Și-l îndeplini cu atâta vigoare, încât foarte curând rupse în mod hotărî tor relațiile cu vechiul său prieten din partidul tory, parohul. Se certară la o întrunire publică, iar după aceea schimbară în ziare câteva scrisori înveninate. Domnul Helstone îl denunță pe Moore ca fiind iacobin, nu mai stătu de vorbă cu el, refuză să-i mai adreseze cuvântul chiar atunci când se întâlneau; îi puse de asemenea în vedere nepoatei sale, în chip foarte ferm, că deocamdată legăturile ei cu Hollow's Cottage trebuie întrerupte; totodată luau sfârșit și lecțiile de franceză.

Dealtminteri, sublinie preotul, limba asta era dăunătoare și în cel mai bun caz frivolă, după cum cele mai multe dintre operele cu care se lăuda erau dăunătoare și frivole, profund jignitoare în tendința lor de a zăpăci mințile femeilor. Se întreba (observă el în treacăt) ce nătărău o fi scornit mai întâi moda ca femeile să învețe franțuzește: nimic n-ar fi putut fi mai nepotrivit pentru de; era ca și cum ai hrăni un copil rahitic cu cretă și terci fiert în apă; Caroline trebuia să renunțe la învățarea limbii franceze și totodată să renunțe și la verii ei:

erau oameni periculoși.

Domnul Helstone fusese convins că dispoziția asta avea să stârnească împotrivire: se aștepta mai ales la lacrimi. Rareori se sinchisea unde mergea Caroline, dar

avea o vagă impresie că îi plăcea mult să se ducă la Hollow's Cottage; tot așa, bănuia că rarele vizite ale lui Robert Moore la casa parohială o bucurau. Soldățoiul băgase de seamă că în cazul când venea Malone și încerca în vreo seară să întrețină societatea și să se facă plăcut ciupind de urechi o pisică bătrână, care de obicei împărțea cu domnișoara Helstone șcăunașul de picioare, sau împrumutând o pușcă de vânătoare și trăgând înt. R~una în ținta întruchipată de ușa unui șopron din grădină, atâta vreme cât mai era destulă lumină ca să poată vedea ținta aceea cât toate zilele - lăsând în vremea asta ușile de la coridor și salon deschise în chip tare supărător, ca să-i vină mai lesne să se repeadă și să-și anunțe zgomotos succesele ori insuccesele - preotul băgase de seamă deci că în astfel de unice prilejuri de distracție, Caroline făcea ce făcea și dispărea, urcându-se la etaj, în vârful picioarelor, și rămânea nevăzută până când era strigată jos la cină. Pe de altă parte, dacă Robert Moore era musafirul, deși nu punea la încercare agerimea pisicii, și nici un acorda vreo atenție animalului, cu excepția rarelor cazuri când o lua de pe scăunel și o punea pe genunchii lui, apoi o lăsa fie să toarcă, fie să i se urce pe umăr și să-și frece capul de obrazul lui; deși nu se auzeau niciun fel de bubuituri asurzitoare, nu se răspândea niciun miros de praf de pușcă și pucioasă, nicio gălăgie, niciun fel de vorbe umflate în tot timpul cât stătea acolo, Caroline rămânea totuși în cameră și părea să găsească adâncă mulțumire în cusutul unei pernițe de ace pentru coșul milosteniei sau în împletitul unor ciorapi pentru coșul misionarilor.

Atunci Caroline stătea foarte liniștită și Robert aproape că nu-i acorda nicio atenție, iar ce avea de spus nu prea i se adresa; dar nefiind unul dintre acei gentlemani mai vârstnici ușor de dus de nas, ei dimpotrivă, dovedindu-se cu orice prilej a sta cu ochii în patru, domnul Helstone îi cercetase cu băgare de seamă atunci când își luau rămas bun: le văzuse numai o dată privirile îritâlnindu-se - o singură dată. Unele firi ar fi fost cuprinse de bucurie

la vederea privirilor surprinse atunci, fiindcă nu ascundeau niciun rău, ci doar un fel de desfătare. Nu erau nici pe departe priviri de înțelegere reciprocă, fiindcă între ei nu existau taine de dragoste comune; prin urmare nu exista niciun soi de vicleșug sau ascunziș supărător; atâta doar că ochii domnului

Moore, privind într-ai Carolinei, vedeau că sunt limpezi și duiosi, iar ochii Carolinei, întâlnindu-i pe ai domnului

Moore, mărturiseau că sunt bărbătești și scormonitori:

fiecare dintre ei recunoșteau farmecul în felul ei sau al lui propriu. Moore zâmbea fugar, iar Caroline la fel de fugar se îmbujora. Domnul Helstone ar fi fost în stare, acolo pe loc, să-i muștruluiască pe amândoi: îl supărau; de ce? — cu neputință de spus. Dacă l-ai fi întrebat ce merită Moore în clipa aceea, ți-ar fi răspuns l

„cravașa”; dacă l-ai fi întrebat ce i se cuvine Carolinei.

el ar fi propus numaidecât o urecheală; dacă l-ai fi întrebat mai departe care este pricina unor asemenea pedepse, s-ar fi dezlănțuit ca o furtună împotriva flirtului și dragostei și s-ar fi jurat că el n-are să îngăduie ca o asemenea prostie să se desfășoare sub acoperământul casei sale.

Aceste considerente particulare, îmbinate cu rațiuni politice, îi întăriseră hotărârea de a-i despărți pe veri.

Îi anunță Carolinei voința sa într-o seară, pe când fata stătea și lucra lângă fereastra din salon: era întoarsă spre el și lumina îi cădea din plin pe față. Cu câteva minute mai înainte observase mirat că e mai liniștită și mai palidă decât de cubice; nu-i scăpase nici faptul că, în ultimele trei săptămâni, numele lui Robert Moore nu fusese rostit niciodată de buzele ei; în același interval de timp nici respectivul personaj nu-și mai făcuse apariția la casa parohială. Unele bănuieli cu privire la întâlniri ascunse îi bântuiau prin minte; având o părere destul de proastă despre femei, le suspecta întotdeauna:

era convins că au nevoie de supraveghere permanentă, își comunică pe un ton semnificativ de sec dorința ca vizitele zilnice la Hollow să ia sfârșit; așteptase o tresărire, o privire



protestatară: tresărire văzu, dar numai una foarte mărunță; și niciun fel de privire nu se îndreptă spre el.

— Mă auzi? o întrebă.

— Da, unchiule.

— Și bineînțeles c-ai să ții seama de cele ce-ți spun.

— Da, sigur că da.

— Și nu trebuie să existe niciun fel de scrisori mângălite către vară-ta Hortense; absolut nicio legătură.

Nu sunt de acord cu principiile acestei familii; sunt principii iacobine.

— Foarte bine, încuviință Caroline liniștită.

Prin urmare acceptase: nicio roșeață pricinuită de jignire nu-i îmbujorase obrajii, niciun semn de lacrimi; Îngândurarea mohorâtă ce-i acoperise trăsăturile înainte ca domnul Helstone să fi vorbit rămânea netulburată, era ascultătoare.

Da, întru totul; fiindcă cele puse în `edere coincideau cu propriile ei gânduri de mai înainte; fiindcă dusul la

Hollow's Cottage devenise pentru ea o suferință; acolo nu mai putea s-o aștepte decât dezamăgire, nădejdea și dragostea părăsiseră acea mică locuință, fiindcă Robert părea să fi plecat din preajma ei. De câte ori întrebuse de el – și întrebuse foarte rar, de vreme ce simpla pronunțare a numelui făcea să-i dogorească obrajii – i se răspunsese că nu e acasă, ori că e prins până peste cap cu treburile. Hortensei îi era frică să nu se ucidă singur cu atâtea eforturi. Rareori dacă mai mânca vreodată acasă; trăia la birou.

Numai la biserică mai avea Caroline puțința să-l vadă, și acolo foarte rareori se uita la el; era și prea plăcut

. Și prea dureros să-l zărească: îi stârnea o prea adâncă emoție; și că era o emoție zadarnică învățase bine s-o înțeleagă.

Odată, într-o duminică întunecată și umedă, când venise puțină lume la biserică, și mai ales nu se aflau de față anumite doamne de al căror spirit de observație și de ale căror limbi ascuțite Caroline era înspăimântată,

îngăduise ochilor să caute strana lui Robert și să zăbovească puțin asupra celui aflat în ea. Era singur în strană; pe Hortense o reținuseră acasă niște considerente de prudență privind ploaia și noul *chapeau* de primăvară. În timpul predicii stătuse cu mâinile împreunate la piept și privirile lăsate în pământ, părând foarte trist și abătut. Dacă era abătut, până și nuanța tenului devenea mai închisă decât atunci când zâmbea, iar în ziua de-atunci obrazul și fruntea lui purtau culoarea celui mai întunecat și tern măsliniu. Pe când îi cerceta înfățișarea înnourată, Caroline știa din instinct că gândurile lui nu alergau pe o cale obișnuită sau plăcută; că sunt duse tare departe nu numai de ea, ci și de tot ce ar fi putut ea înțelege sau ceea ce ar fi putut împărtăși.

Acum, în mintea lui nu se afla niciunul dintre lucrurile despre care vorbiseră ei împreună; era despărțit de Caroline prin interese și responsabilități la care se șocotea că ea nu poate să ia parte.

Caroline medită în stilul ei propriu la acest subiect; făcu fel de fel de presupuneri privitoare la simțămintele, la viața, la temerile și la soarta lui; cugetă la tainele „afacerilor”, încercă să înțeleagă despre de mai mult decât i se spusese vreodată - să le priceapă încurcăturile, îndatoririle, sarcinile, pretențiile; se strădui să-și dea cât mai bine seama de starea de spirit a unui „om de afaceri”, să pătrundă în ea, să simtă ce va fi simțit el, să năzuiască spre ceea ce va fi năzuit el. Dorința ei cea mai fierbinte ar fi fost să vadă lucrurile așa cum erau și să nu fie romantică. Datorită eforturilor izbuti să prindă ici și colo câte o rază din lumina adevărului, și nădăjduia ca raza aceea atât de slabă să fie totuși îndestulătoare pentru a o îndruma.

„Da, într-adevăr, își spuse Caroline ca încheiere, condiția mentală a lui Robert e deosebită de a mea: eu nu mă gândesc decât la el; el n-are cum, n-are răgaz să se gândească la mine. Simțământul numit dragoste este, și a fost vreme de doi ani, emoția predominantă în sufletul meu; permanent acolo, veșnic trează, veșnic zbuciumată:

cu totul alte simțăminte îi acaparează lui gândurile și îi călăuzesc facultățile. Uite-l că se ridică, sa pregătește să iasă din biserică, fiindcă slujba s-a sfârșit.

Oare o să-și întoarcă privirile înspre strana de aici?

Nu - nici măcar o dată - pentru mine nu are nic-i măcar o privire. Tare-i greu: o privire duioasă m-ar fi făcut fericită până mâine; dar n-am căpătat-o - n-are să mi-o mai dăruiască: a plecat. Mi se pare straniu că durerea asta e aproape în stare să mă sufoce, și numai din pricină că o altă făptură umană nu s-a uitat în ochii mei."

În duminica aceea, domnul Malone veni ca de-obicef să-și petreacă seara împreună cu parohul său, iar după ceai Caroline se retrase la ea în cameră. Cunoscându-i obiceiurile, Fanny îi aprinsese în cămin un foc mic și vesel, fiindcă vremea era vântoasă și rece. Închisă acolo, tăcută și singuratică, ce alta ar fi putut face decât să se gândească? Fără zgomot păși în sus și în jos pe covorul de pe podele; capul îi căzu în piept, mâinile i se încrucișară; era enervant să stea jos. Șuvoiul gândurilor îi trecea cu repeziciune prin minte. În noaptea aceasta

, se afla sub puterea unei frământări mute.

Mută era camera - mută casa. Ușa dublă a biroului înăbușea glasurile celor doi domni, slujnicele stăteau liniștite la bucatărie, ocupate cu niște cărți pe care îi le împrumutase tânăra lor stăpână; cărți „potrivite pentru citit duminica”, după cum le spusese. Și ea avea deschisă pe masă o altă carte de același fel, dar nu putea să citească: teologia de acolo i se părea de neînțeles, iar propria-i minte era prea ocupată, prea înțesată de gânduri, prea rătăcitoare ea să asculte vorbele unei alte minți. Pe urmă, la fel, imaginația îi era ticsită de vedenii - imagini ale lui Moore - scene în care el și ea stătuseră împreună; discuții lângă foc, pe vreme de iarnă; peisajul strălucitor al unei fierbinți după-amiezi de vară petrecută cu el în sânul pădurii de la Nunnely;

dumnezeiești schițe de primăvară blândă sau toamnă târzie, pe când stătea alături de el în Hollow's Copse

ascultând chemarea cucului în zile de mai, sau împărțind comori de nuci și mure coapte în zile de septembrie – un desert rustic care fusese ținta desfătărilor ei din acea dimineață, adunat într-un coșuleț și acoperit cu frunze verzi și flori proaspete, iar după-amiaza o culme a fericirii, când i le dăduse lui Moore nucă după nucă și mură după mură, așa cum o pasăre își hrănește în cuib puiul nești utor.

Trăsăturile și silueta lui Robert o întovărășeau; sunetul glasului său îi răsuna limpede în ureche; puținele-i mângâieri păreau să renască. Dar aceste bucurii fiind fantasma, s-au văzut în curând strivite: imaginile s-au șters, glasul s-a stins, strângerea imaginară a mâinii a dispărut lăsând o urmă rece, iar acolo unde buzele lui îi pusese pecete caldă pe frunte părea să fi căzut acum un strop de lapoviță. De pe un tărâm de vrajă se întoarse la lumea adevărată: în locul pădurii din Nunnely pe vreme de iunie, văzu odaia cea strâmtă; în locul ciripitului păsărilor pe alei, auzi ploaia răpăind în fereastră; în locul suspinelor vântului dinspre miazăzi, veni ră gemetele celui dinspre răsărit; iar în locul tovărășiei bărbătești a lui Moore, n-avea decât firava iluzie a propriei umbre proiectate pe perete. Întorcând spatele fantomei aceleia șterse, care reflecta nu numai conturul exterior, ci întreaga-i ființă, starea de visare, imaginea estompată a capului plecat și a pletelor fără culoare, se așeză pe un scaun – nemișcarea se potrivea stării sufletești în care se. Cufunda în acea clipă – și își spuse în gând:

„Voi avea să trăiesc, probabil, până la șaptezeci de ani. După câte știu, sunt sănătoasă. Jumătate de secol de existență poate să se aștearnă dinaintea mea. Ce-am să fac în toată vremea asta? Ce trebuie să fac pentru a umple intervalul de timp ce se întinde între mine și mormânt?”

Stătu pe gânduri.

■ „N-am să mă mărit, după cât se pare, continuă Caroline. Cum lui Robert nu-i pasă de mine, cred că n-o să am niciodată un bărbat pe care să-l iubesc, și nici copii cărora să le port de grijă. Până nu demult m-am bizuit

liniștită pe îndatoririle și sentimentele de soție și mamă pentru a-mi umple existența. Într-un fel, consideram ca lucru firesc să înaintez în viață către un destin obișnuit, și niciodată nu mi-am dat osteneala să găsesc vreun altul; acum însă, încep să întrevăd limpede că probabil am greșit. Pesemne că am să fiu fată bătrână. Voi trăi să-l văd pe Robert însurat cu altcineva, cu vreo doamnă bogată. Eu n-am să mă mărit niciodată. Stau și mă întreb: de ce oare oi fi fost creată? Unde e locul meu pe lumea asta?”

Și iar se cufundă în gânduri.

„O, da! Înțeleg, își zise acum, asta e întrebarea în care mai toate fetele bătrâne se chinuie să găsească răspuns; dar răspunsul li-l dau alții, spunându-le: «Rostul tău e să faci bine altora și să dai o mână de ajutor oriunde s-ar ivi nevoia». Într-o oarecare măsură e adevărat, și-i o teorie foarte folositoare pentru promotorii ei; dar îmi dau seama că unele fapte omenești sunt foarte dispuse să susțină că alte fapte omenești ar trebui să-și închine viața lor și slujirii lor, iar după aceea să ie răsplătească prin laude, spunându-le că sunt devotate și virtuose. Să fie asta de ajuns? Oare asta să însemne a trăi? Nu cumva există un gol cumplit, o maimuțareală, o neîmplinire, o lânchezeală în asemenea existențe irosite în folosul altora din pricină că nu pot găsi ceva propriu căruia să i-o închine? Mi-e teamă că da. Virtutea să conștie oare în lepădarea de sine! Treaba asta n-o cred. Umiliința exagerată naște tiranie; renunțările provenite din slăbiciune creează egoism. Religia catolică mai eu seamă propovăduiește lepădarea de sine, supunerea față de alții, și nicăieri nu pot fi găsiți atât de mulți tirani hrăpăreți ca în rândurile clerului catolic. Fiecare faptură umană are parte de anumite drepturi. Am impresia că s-ar ajunge la fericire și bunăstare dacă fiecăruia și-ar cunoaște partea ce i se cuvine și s-ar ține încleștat de ea așa cum s-au ținut martirii de credința lor.

Ciudate gânduri îmi mai trec prin minte: să fie oare întemeiate? Nu sunt sigură.

Ei, lucrul cel mai bun e că viața-i scurtă; se spune că șaptezeci de ani trec asemenea unui abur, ca un vis în clipa deșteptării; și orice cărare bătută de picioare omenești se sfârșește la un singur capăt – mormântul, o groapă micuță pe suprafața acestui glob uriaș – brazda în care atotputernicul gospodar înzestrat cu coasă azvârle sămânța scuturată de pe tulpina ajunsă la coacere; iar sămânța asta cade acolo, putrezește, și pe urmă 'iarăși răsare după ce lumea s-a mai învărtit de câteva ori în jurul ei însăși. Asta e tot despre trup; în acest răstimp sufletul își urmează lungul zbor către înalt, își adună aripile la marginea mării celei de foc și sticlă, și privind în jos prin limpezimea arzătoare află oglindită acolo imaginea sfintei treimi creștine: Tatăl atotputernic, Fiul mântuitor al oamenilor și Duhul sfânt. Cel puțin acestea erau cuvintele alese pentru a da glas celor ce nu pot fi rostite, pentru a descrie cele ce nu pot fi descrise. Calea sufletului după moarte – cine o poate bănuși?”

Focul se împutinase până la cei din urmă tăciuni; Malone plecase; și acum clopoțelul din birou sună pentru rugăciune.

Ziua următoare Caroline a trebuit s-o petreacă singură, fiindcă unchiul ei era plecat să ia masa împreună cu prietenul său doctorul Boulton, vicarul de la Whinbury. Toată vremea vorbise în sine însăși cam despre aceleași lucruri: scrutând viitorul, întrebându-se ce avea să facă în viață. Intrând și ieșind de mai multe ori prin cameră, minată de treburile ei casnice, Fanny observă că tân'ăra stăpână rămânea neclintită. Ședea mereu în același loc, mereu aplecată cu hărnicie asupra lucrului; nu înălța capul să stea de vorhă cu Fanny, cum se întâmpla de obicei, iar când aceasta din urmă îi atrase atenția că era o zi minunată și că ar face bine să iasă puțin la plimbare, nu-i răspunse decât:

— Efrig. „„

— Vă dați multă osteneală cu lucrul ăla, domnișoara Caroline, continuă fata apropiindu-se de măsuță.

— M-am plictisit de el, Fanny.

— Atuncea de ce mai lucați? lăsați-l naibii; citiți, sau faceți altceva care să vă distreze.

— Tare'mai e singuratică și casa asta, Fanny; tu nu crezi?

— Mie nu mi se pare, domnișoară, Eu și cu Eliza ne ținem de urât una alteia; dar dumneavoastră prea stați așa nemișcată - ar trebui să faceți mai multe vizite. Uite, ascultați-mă pe mine: duceți-vă sus, îmbrăcați-vă frumos și plecați să luați ceaiul, ca între prieteni, cu domnișoara Mann sau domnișoara Ainley. Sunt încredințată că oricare dintre cucoanele astea s-ar bucura să vă vadă.

— Dar casele astea sunt deprimante; amândouă domnișoarele sunt fete bătrâne. Eu cred că fetele bătrâne trebuie să fie niște ființe tare nefericite.

— Dânselle nu, domnișoară; dânselle n-au cum să fie nefericite; au atâta grijă de de însele. Sunt grozav de egoiste.

— Domnișoara Ainley nu e egoistă, Fanny; mereu găsește prilej de binefaceri. Cât de devotată s-a arătat față de mama ei vitregă, tot timpul când bătrâna a fost în viață; iar acum, dacă a rămas cu totul singură pe lume, fără frați și fără surori sau altcineva care să-i poarte de grijă, cât de miloasă e cu săracii atâta cât îi îngăduie și ei puterile! Totuși nimeni nu se gândește la ca și nimănui nu-i face plăcere să se ducă s-o vadă; și cu cât dispreț se uită totdeauna domnii la ea!

— Nu s-ar cădea, domnișoară; eu cred că e o femeie tare de treabă; numai că pe domni nu-i interesează decât înfățișarea femeilor.

— Mă duc s-o văd, spuse Caroline ridicându-se brusc în picioare; iar dacă mă invită să rămân la ceai, am să rămân. Ce urât e să nu iei în seamă oamenii fiindcă nu sunt drăguți, și tineri, și veseli! Și vreau neapărat să mă duc s-o văd și pe domnișoara Mann: s-ar putea să nu fie prietenoasă, dar ce a făcut-o să fie neprietenoasă? Ce i-a oferit ei viața?

Fanny o ajută pe domnișoara Helstone să-și strângă lucrul și pe urmă să se îmbrace.

— *Dumneavoastră* n-o să fiți fată ibătrână, domnișoară

Caroline, îi spuse în vreme ce-i lega eșarfa rochiei de mătase cafenie, după ce îi netezise buclele moi, bogate și strălucitoare, nu dați niciun semn de fată bătrână. \*

Caroline se uită în mica oglindă din fața ei și își spuse că se vedeau unele semne. Vedea limpede că în ultima lună se schimbase în rău; culorile din obraji se mai stinseseră; ochii arătau altfel - o umbră palidă părea să-i încercuiască și întreaga-i înfățișare era mohor îită; pe scurt, nu mai era atât de drăguță și proaspătă ca de obicei. Numai decît mărturisi lucrurile astea și față de Fanny, dar de la ea nu primi un răspuns direct, ci doar observația că oamenii nu au întotdeauna aceeași înfățișare; însă la vârsta ei o zi mai proastă nu înseamnă nimic - în curând are să se împlinească din nou și-are să arate mai voioasă și mai îmbujorată decât oricând.

După astfel de încurajări, Fanny manifestă un zel deosebit în a o îmbrăca pe Caroline în tot felul de șaluri călduroase și baticuri, până ce, aproape înăbușită, stăpâna trebui să refuze de a mai accepta vreunul.

Și se duse în vizită: mai întâi la domnișoara Mann, unde era treaba cea tnai anevoioasă, căci fără îndoială gazda nu se dovedise niciodată o persoană chiar plăcută. Până atunci Caroline mărturisise fără șovăire că nu poate s-o sufere, și nu o singură dată se alăturase vărului ei Robert în persiflarea unor anumite manii. De obicei Moore nu era înclinat spre sarcasm, mai cu seamă când venea vorba de cineva de condiție mai joasă ori mai slab decât el; dar se întâmplase ca o dată sau de două ori să se afle de față când domnișoara Mann venise în vizită la soră-sa, iar după ce îi ascultase conversația și îi cercetase înfățișarea câtva timp, ieșise în grădină, unde micuța-i verișoară se îngrijea de câteva dintre florile lui favorite, stătuse lângă ea și îi urmărise mișcărilor, amuzându-se între timp cu



comparații între tinerețea înfloritoare - gingașă și captivantă - și vârstnicia zbârcită, lividă și antipatică, ba mai și relatându-i în glumă fetei zâmbitoare cuvintele veninoase ale înăcritei fete bătrâne.

Într-o astfel de ocazie, Caroline îi spusese, ridicându-și

**f**

privirile de la luxurianta plantă agățătoare pe care se trudea s-o lege de proptele.

— Aha! Robert, va să zică nu-ți plac fetele bătrâne.

Și eu aș ajunge victimă a glumelor dumitale, dacă aș fi fată bătrână.

— Tu și fată bătrână! sunase răspunsul. Nostimă idee sugerată de buze cu forma și coloritul ăsta. Pot să mi te închipui totuși, la patruzeci de ani, îmbrăcată îngrijit, palidă și trasă la față, dar păstrând încă nasul acesta drept, fruntea albă, și aceiași ochi duioși. Ba aș zice că o să-ți păstrezi și glasul, care pare-se c-ar avea alt

„timbru“ decât cel aspru și gutural al domnișoarei Mann.

Curaj, Cary! — și la cincizeci de ani tot plăcută o să fi.

— Robert, domnișoara Mann nu s-a clădit singură, și nici glasul ori tonul nu și l-a făcut cu mâna ei.

— Natura a alcătuit-o, dar în felul cum își alcătuiește măcăcinii și ghimpii; deși pentru alcătuirea unor anumite femei păstrează deoparte ceasurile dimineților de mai, aceleași ceasuri în care din lumină și rouă împletește primulele de pe pajiști și lăcrimioarele presărate în mușchiul pădurilor.

Poftită în micul salon al domnișoarei Mann, Caroline o găsi așa cum o găsisese întotdeauna, înconjurată de rânduială perfectă, de curățenie și confort (la urma urmei nu este oare un merit al fetelor bătrâne faptul că singurătatea le face rareori să ajungă neglijente și dezordonate?);

niciun fir de praf pe mobila lustruită, niciunul pe covor, flori proaspete în vaza de pe masă, un foc luminos în cămin. Ea însăși stătea afectată și dichisită, însă cam prea sever, într-un balansoar încărcat de perne, preocupată de o

împletitură; asta era munca ei preferată, fiindcă cerea cele mai puține eforturi. Nici un se ridică de-a binelea când Caroline intră pe ușă evitarea emoțiilor era una dintre primele reguli de viață ale domnișoarei Mann: făcuse toate eforturile, încă de dimineață, pentru a-și asigura o pace sufletească netulburată, și tocmai se apropia de un fel de stare letargică, în clipa când bătaia în ușă a musafirului o făcu să tresară și îi întrerupse șirul preocupărilor zilnice. De aceea, nu prea se bucură de sosirea domnișoarei Helstone; o întâmpină cu rezervă, o pofti în chip auster să ia loc, iar după ce se așază și ea pe un scaun în față, o cercetă cu ochii.

Nu era o soartă obișnuită – să fi cercetat de ochii domnișoarei Mann. Lui Robert Moore îi fusese rezervată într-un rând, și de atunci nu mai uitase niciodată întâmplarea.

Robert socotea privirile acelea egale cu orice ispravă a Meduzei; mărturisea că se îndoiește dacă, după înfruntarea acelei căutături, carnea de pe el mai rămăsese la fel ca înainte – dacă în țesuturile ei nu se ivise și ceva împietrit. Un astfel de efect avusese asupra lui, încât îl izgonise imediat, și din încăpere și din casă; îl trimisese de-a dreptul la casa parohială, unde se înfățișase dinaintea Carolinei cu o figură foarte stranie și o uluise cerându-i un prompt sărut de verișoară, pentru a îndepărta ravagiile suferite mai înainte.

Și fără îndoială că domnișoara Mann dispunea de niște ochi fantastici, mai ales dacă ținem seamă că dânsa apar1

ținea sexului slab; erau bulbucați, dădeau la iveală o imensă întindere a albului, și priveau atât de pătrunzător, clipeau atât de rar, incit aveai impresia că sunt bile de oțel lipite în orbitele ei; iar după ce mai pornea și să vorbească pe un ton inimaginabil de uscat și de monoton

— Lipsit de orice vibrație și de modulații – ți se părea că imaginea dăltuită a vreunui spirit rău este cea care ți se adresează. Dar totul nu era decât un joc al fanteziei, o

chestiune de aspect exterior. Încruntarea ca de chip cioplit a domnișoarei Mann nu mergea deloc mai în adâne decât dulceața îngerească a sute de femei răsfățate. Era o femeie de o onestitate desăvârșită, conștiincioasă, care în zilele ei îndeplinise fapte a căror dificultate și oroare le-ar fi făcut pe multe zâne pământene, cu ochi de gazelă, înzorzonate cu panglici de mătase și înzestrate eu gură de aur, să se dea îndărăt îngrozite; trecuse de una singură prin nesfârșite scene de suferință, dovedise o lepădare de sine ce nu cunoștea șovăiala, făcuse mari sacrificii de timp, bani și sănătate pentru oameni care îi răspuseseră doar cu nereunoștință, iar acum principalul ei cusur – singurul aproape – era asprimea necruțătoare arătată atunci când îi judeca pe alții.

Fără îndoială că era necruțătoare. Nu trecuseră nici cinci minute de la sosirea Carolinei, și, în vreme ce o ținea tot sub stăpânirea acelei teribile priviri de gorgonă, începu să critice cu asprime câteva familii din vecinătate. Porni la treaba asta într-un chip cu totul calm, bine cumpănit, ca un chirurg care umblă cu bisturiul într-un trup neînsuflețit. Nu făcea decât deosebiri neînsemnate; nu era dispusă să scutească aproape pe nimeni; își diseca fără milă aproape toate cunoștințele. Iar dacă ascultătoarea îndrăzneala din când în când să plaseze câte o vorbă mai îndulcită, o dădea deoparte cu un anume dispreț. Totuși, orieât de neîndurătoare se arăta în anatomia morală, nu era o ațâțătoare de scandaluri; niciodată nu făcea comentarii într-adevăr răutăcioase ori care să ascundă primejdii; greșeala ei nu pornea atât din inimă cât din temperament.

Astăzi, pentru prima dată, descoperea Caroline acest lucru; și, silită astfel să regrete anumite păreri nedrepte rostite nu o singură dată despre acrita fată bătrână, începu să-i vorbească mai cald, nu în cuvinte mai bâânde, ci cu glas mai îndulcit. Viața ei singuratică i se arăta deodată musafirei într-o nouă lumină; și la fel natura acelei urâțenii – paloarea fără urmă de sânge a chipului, liniile adâne

săpate ale trăsăturilor. I se făcu milă de solitara și chinuita femeie; privirile arătau ce simte: o înfățișare agreabilă nu e niciodată mai plăcută decât atunci când e însuflețită și de o căldură duioasă venită din inimă. La rândul său, văzând o astfel de expresie îndreptată spre ea, domnișoara Mann se simți emoționată;

și întâmpină neașteptatul interes pe care îl trezise în sufletul tinerei fete - ea, cea tratată de obicei cu răceală și ironie - prin răspunsuri de totală sinceritate. De obicei nu era comunicativă când venea vorba despre propriile ei treburi, fiindcă nimeni nu-și dădea osteneala să asculte; dar astăzi deveni vorbăreață, și confidenta ei vărsă lacrimi în timp ce-i asculta spusele: căci îi vorbi despre suferințe crunte, îndelungi, îndărătnice. Era firesc să aibă aspect cadaveric; era firesc să arate morocănoasă și să nu zâmbească niciodată; era firesc să ocolească emoțiile, ca să-și câștige și să-și păstreze stăpânirea de sine! După ce află totul, Caroline o socoti pe domnișoara Mann demnă mai curând să fie admirată pentru tăria ei sufletească decât condamnată pentru că era veșnic morocănoasă. Cititorule! Atunci când întâlnești un chip de om a cărui veșnică înfruntare și acreală nu ți-o poți explica, a cărui permanentă înnourare te scoate din sărite fiindcă o socotești fără pricină, fii convins că undeva există o rană,

și încă o rană întru nimic mai puțin dureroasă fiindcă rămâne ascunsă.

Domnișoara Mann își dădu seama că e în parte înțeleasă și dori să se facă înțeleasă și mai deplin; fiindcă orieât am fi de bătrâni, de urâți, de umili, de disperați și de chinuiți, atâta vreme cât inimile noastre mai păstrează încă fie și cea mai slabă licărire de viață, de continuă să păstreze totodată, tremurând lângă acel tăciune pal, o jinduire fantomatică, deznădăjduită, după respect și afecțiune. Este probabil că acestei năluci istovite nu i se aruncă nici măcar o dată pe an o coajă de pâine; dar atunci când este înfometat și însetat până aproape de pragul

morții - când omenirea întregă a dat uitării pe muribundul adăpostit într-o casă ruinată - Grația divină își aduce aminte de cel care jelește și o bură de mană se abate peste buzele dincolo de care nu va mai fi să treacă niciun fel de hrană pământească. Făgăduielile biblice, auzite mai întâi în stare de sănătate, dar mai apoi neluate în seamă, vin să susure în șoaptă la căpătâiul suferințelor de pe urmă; și atunci se simte că un dumnezeu milos se uită la ceea ce omenirea întregă a trecut cu vederea; duiosă îndurare a lui Iisus este atunci rechemată și folosită ca sprijin; privind dincolo de Timp, ochiul pe jumătate stins zărește un Cămin, un Prieten, un Refugiu, în Eternitate.

Mișcată de atenția neclintită a ascultătoarei, domnișoara Mann începu să pomenească despre întâmplări din viața ei trecută. Vorbea așa cum vorbesc oamenii când spun adevărul - simplu și cu o anumită rezervă: nici un se lăuda, nici un exagera. Caroline află că fata asta bătrână fusese o fiică și o soră cum nu se poate mai devotată, o neobosită strajă la căpătâiul unor îndelungi agonii; că boala care astăzi îi otrăvea viața își avea rădăcinile în prelunga și necurmata îngrijire a unui suferând; că fusese sprijinul și ajutorul unei rude nenorocite ajunse din propria-i vină în străfundurile decăderii și că tot mâna ei era aceea care nu o lasă să se prăpădească definitiv. Domnișoara Helstone rămase acolo toată seara, uitind de cealaltă vizită plănuită; iar când se despărți de domnișoara Mann, plecă de la ea cu hotărârea de a încerca pe viitor să-i ierte cusururile, să nu-i mai disprețuiască maniile, sau să râdă pe seama înfățișării ei; și, înainte de toate, să n-o mai dea uitării ci să vină o dată pe săptămână și să-i ofere, cel puțin din partea unui singur suflet de om, prinos de dragoste și respect; simțea că de acum încolo poate să-i dea un mic tribut din fiecare dintre aceste două simțăminte.

La întoarcere, Caroline îi spuse slujnicei Fanny cât de mult se bucură că plecase și că vizita o făcuse să se simtă mult mai bine. A doua zi nu scăpă prilejul de a o căuta pe domnișoara Ainley. Dânsa trăia mai strâmtorată decât

domnișoara Mann și locuința ei era mai modestă; totuși arăta, dacă ar fi fost cu puțință, parcă și mai desăvârșit de curată, cu toate că sărmana domnișoară nu-și putea îngădui să angajeze o femeie ci își vedea singură de toate treburile, având doar din când în când ajutorul unei fete care locuia într-o casă din apropiere.

Domnișoara Ainley nu era doar mai săracă, ci și mai puțin arătoasă decât cealaltă fată bătrână. În tinerețea dintâi trebuie să fi fost urâtă; acum, la vârsta de cincizeci de ani, era **foarte** urâtă. La prima vedere, numai spiritele foarte riguros disciplinate izbuteau să nu întoarcă repede capul cu neplăcere și să nu-și formeze în privința ei un fel de prejudecată, pe simplul temei că nu era de loc atrăgătoare. Pe urmă avea ceva formal în îmbrăcăminte și gesturi; arăta, vorbea, se mișca ca o desăvârșită fată bătrână.,

Felul în care a întâmpinat-o pe Caroline a fost formalist până și în căldura lui – căci a fost călduros; dar domnișoara Helstone trecu peste asta. Știa câte ceva despre bunătatea inimii ce bătea sub basmaua scrobită toată lumea de prin vecini – sau cel puțin toate vecinele – știau câte ceva în privința asta; nimeni nu rostea vreo vorbă împotriva domnișoarei Ainley, cu excepție unor năstrușnici gentlemani tineri sau a unora nesocotiți mai în vârstă, care spuneau că-i hidoasă.

Caroline se simți numaidecât la largul ei în salonul acela micuț; o mână îndatoritoare îi luă șalul și boneta și o instalează în cel mai confortabil scaun de lângă foc.

Și tânăra și bătrână se văzură repede prinse într-o discuție plăcută și curând Caroline își dădu seama de puterea pe care o minte senină, lipsită de egoism și plină de bunătate, o poate avea asupra celor în fața cărora se desfășoară. Nu vorbea niciodată despre sine – veșnic despre alții. Defectele erau trecute cu vederea; tema principală era nevoile lor și dorința ei de a le sări într-ajutor;

suferințele lor pe care din tot sufletul ar fi vrut să le poată alina. Era o femeie religioasă – expertă în materie de

religie – ceva ce unii numeau „o sfântă“, și vorbea despre religie folosind adesea fraze consacrate’— fraze unde cei înzestrați cu simțul umorului, dar lipsiți de posibilitatea de a verifica exact și de a judeca drept un caracter, ar fi găsit fără îndoială multe subiecte foarte propice pentru ironie – demne de maimuțărit și luat în batjocură. Dar asemenea strădanii ar fi fost uriașe greșeli. Sinceritatea nu poate fi niciodată caraghioasă; este întotdeauna demnă de respect. Iar adevărul – fie el adevăr religios ori moral – indiferent dacă este sau nu exprimat cu elocvență și cuvinte alese, trebuie ascultat cu evlavie. Fie ca aceia care nu au puțința de a recunoaște, cu precizie și siguranță, deosebirea dintre glasul ipocriziei și cel al sincerității, să nu îndrăznească a râde vreodată, ca să nu aibă trista soartă de a râde în locul nepotrivit și de a comite blasfemie atunci când sunt încredințați că dau dovadă de înțelepciune.

Nu de pe buzele domnișoarei Ainley a aflat Caroline despre faptele ei de omenie; cu toate astea cunoștea multe dintre de; bunătatea ei era subiectul de discuție obișnuit al săracilor din Briarfield. Nu erau fapte de dărnicie; fata cea bătrână era prea săracă ea însăși ca să poată dăruia mult, deși se supunea la tot soiul de privațiuni ca să-și aducă obolul atunci când se ivea nevoia; erau fapte de soră de caritate, mult mai greu de îndeplinit decât acelea ale unei distinse doamne mărinimoase. Stătea de strajă la căpătâiul oricărui bolnav; părea să nu se teamă de nicio molimă; îngrijea pe cel mai sărac dintre săraci, pe care nimeni altul nu l-ar fi îngrijit; era senină, modestă, îndatoritoare și cumpătată în toate împrejurările.

Pentru atâta bunătate primise doar puțină răsplată în viața asta. Mulți dintre săraci se obișnuiseră într-o asemenea măsură cu serviciile aduse de ea, încât aproape nici nu-i mai mulțumeau; bogații auzeau despre de eu mirare, dar nu scoteau o vorbă, copleșiți de rușine față de deosebirea dintre sacrificiile ei și ale lor. Multe. Doamne, totuși, îi purtau adânc respect; nici n-ar fi putut fi altfel; un gentleman – unul singur – îi oferise prietenia și deplina

Încredere: acesta era domnul Hali, vicarul din Nunnely. Spunea, și pe bună dreptate, că dintre toate făpturile omenești pe care le întâlnise vreodată, viața domnișoarei Ainley se apropia cel mai mult de viața lui Christos. Nu trebuie să-ți închipui, cititorule, că îrifățîșînd caracterul domnișoarei Ainley, prezint, o nălucire a închipuirii mele; nu, nu caut originalele unor astfel de portrete decât în viața reală.

Domnișoara Helstone cercetă amănunțit inima și mintea ce i se dezvăluiau acum. Nu găsi vreo forță intelectuală demnă de admirație: fata cea bătrână nu era decât un om cu judecată; însă descoperi atât de multă bunătate, atât de aprinsă dorință de a fi folositoare, atât de multă Mîndete, răbdare, dragoste de adevăr, încât își plecă plină de evlavie mintea în fața celei a domnișoarei Ainleyj

Ce însemna, dragostea ei de natură, ce însemna simțul ei pentru frumos, ce însemnau emoțiile ei cu atât mai variate și mai aprinse, ce însemna mai ascuțita putere de pătrundere a inteligenței ei, ce însemna mai largă ei putință de înțelegere, față de măiestria practică a acestei minunate femei? Atunci, pe dată, păreau doar forme alese ale unei desfătări egoiste; dar le stăpâai eu rațiunea și le călcă în picioare.

E adevărat, încă simțea cu strângere de inimă că viața ce-o făcea pe domnișoara Ainley fericită ei nu i-ar fi putut aduce fericire; orieât de curată și activă era, în fundul sufletului ei o socotea cumplit de tristă, fiindcă prea era lipsită de dragoste - prea oropsită după felul ei de a judeca. Totuși, se gândi Caroline, fără îndoială că nu era nevoie decât de obișnuință pentru a o face oricui acceptabilă și plăcută; era demn de dispreț, simțea tânăra fată, să lași simțămintele să ți se ofilească, să încâlzești la sân dureri tainice, amintiri deșarte; să rămâi inactiv, să-ți irosești tinerețea în jinduri chinuitoare, să îmbătrînești fără să faci nimic.

„Am să-mi încordez toate puterile, luă Caroline



hotărârea, și am să încerc să fiu înțeleaptă, dacă nu pot să fiu bună.”

Începu s-o întrebe pe domnișoara Ainley dacă o poate ajuta în vreun fel. Bucuroasă să aibă un ajutor, domnișoara Ainley îi răspunse că într-adevăr poate și îi numi câteva familii sărace din Briarfield pe care ar fi foarte bine dacă le-ar vizita; în același fel, la noi insistențe ale Carolinei, îi mai dădu ceva de lucru pentru niște îe~

mei sărace și cu mulți copii și care nu prea se pricepeau să mânuiască acul pentru împlinirea propriilor nevoi.

Caroline se duse acasă, își întocmi planurile, și hotărî să nu se abată de la de. O anumită parte din timp avea s-o consacre studiind diferite lucruri și o anumită parte pentru a îndeplini ce i-ar cere domnișoara Ainley să facă; restul urma să fie ocupat de treburile curente; nicio clipă n-avea să mai fie risipită pentru a rămâne pradă unor gânduri atât de febrile cum fuseseră acelea care îi otrăviseră seara de duminică.

Ca să fim dreți cu ea trebuie să recunoaștem că și-a executat planurile în mod conștiincios și cu perseverență. A muncit foarte din greu la început - și nici către sfârșit nu i-a fost ușor, dar i-a ajutat să-și zăgăzuiască și să-și țină în frâu suferința, a silit-o să-și umple timpul; a oprit-o să se mai lase în voia gândurilor; și sclipiri de mulțumire îi străbăteau din vreme în vreme viața cenușie, când vedea că făcuse treabă bună, că pricinuisse bucurii sau alinase suferințe.

Totuși, trebuie să spun adevărul, aceste eforturi nu i-au adus nici sănătate trupului și nici liniște netulburată sufletului; în ciuda lor slăbea, devenea din ce în ce mai tristă și mai palidă; în ciuda lor, amintirile continuau să se agațe de numele lui Robert Moore; o elegie a trecutului tot mai continua să-i răsune în urechi; un funebru strigăt interior încă o mai bântuia și o hărțuia: povara unui avânt zdrobit, a unor talente ofilite și paralizate se așeza încet peste tinerețea ei zburdalnică. Iarna părea să-i subjuge

primăvara; temelile cugetului și toate însușirile ei înghețau treptat către o stagnare stearpă,

## CAPITOLUL XI

### **Fieichead,**

Totuși Caroline refuza să se plece fără împotrivire; în fnima ei de fată avea o putere înnăscută și se folosi de —Ea. Nici bărbații și nici femeile nu luptă vreodată cu mai multă îndârjire decât atunci când luptă singuri, fără martor, fără sfătuitor sau confident, fără încurajare, fără în-\* demnuri, fără compătimire.;

Domnișoara Helstone se afla în această situație. Suferințele îi erau unicul imbold, și fiind foarte reale și adânci, îi întăreau nespus voința. Hotărâtă să câștige vie-\* toria asupra unei dureri de moarte, se străduia din răs\* puteri s-o aline. Nimeni n-o mai văzuse vreodată atât de ocupată, atât de studiosă și, înainte de toate, atât de activă. Se plimba pe orice fel de vreme - făcea plimbări lungi prin locuri cât mai solitare. Zi de zi se întorcea acasă către seară, palidă, cu înfățișare plictisită, dar fără să arate oboseală; fiindcă, de îndată ce își arunca de pe ea boneta și șalul, în loc să se odihnească, începea să-și măsoare camera mergând de la un perete la celălalt; uneori nu se așeza decât după ce era cu totul dobori tă.

Spunea că procedează astfel ea să se obosească așa cum trebuie și să poată dormi bine în timpul nopții. Dar dacă asta îi era țelul, nu izbutea să și-l atingă, fiindcă noaptea, pe când ceilalți dormeau, ea se zvârcolea pe pernă, ori ședea pe întuneric la capătul divanului, uitând cu totul, se părea, nevoia de a-și găsi odihnă. Câteodată - biata fată! — plângea, plângea cu un soi de disperare de neîndurat și care, dacă o cuprindea cu totul, o sleia de puteri și o lăsa neputincioasă ca un copil.

Când ajungea în asemenea stare, o asediau ispitele; Îndemnuri șovăielnice îi șopteau în inima obosită să-i scrie lui Robert și să-i spună că e nefericită din pricină că nu i se mai îngăduie să-i vadă pe el și pe Hortense și se teme ca să nu-i retragă prietenia (nu dragostea) și s-o uite cu totul, să-l

roage fierbinte să-și aducă aminte de ea și din când în când să-i mai scrie. De fapt chiar alcătuiseră una sau două asemenea scrisori, dar de trimis niciodată nu le trimisese: rușinea și bu-nul-simț îi interziseseră.

Până la urmă viața pe care o ducea ajunsese la un punct unde i se păru că nu mai poate s-o îndure, că trebuie să caute și să găsească vreo schimbare, altminteri inima și capul aveau să cedeze sub apăsarea ce le tortura. Dorea arzător să plece de la Briarfield și să se ducă undeva foarte departe. La fel de arzător mai dorea și altceva; nevoia profundă, tainică, chinuitoare de a o descoperi și de a o cunoaște pe maică-sa creștea din zi în zi; dar cu această nevoie se îngemăna o îndoială, o teamă – dacă ar cunoaște-e oare ar putea-o iubi? în privința asta existau pricini de ezitare și de temeri; niciodată în viața ei nu auzise pe cineva rostind vorbe de laudă despre această mamă; oricine pomenea de ea, o pomenea cu răceală. Unchiul ei părea” să-și. Trateze cumnata cu un soi de antipatie tacită; o bătrână servitoare, care trăise împreună cu doamna James Helstone un interval scurt de timp după căsătorie, de câte ori se referea la fosta ei stă-» până, vorbea cu o rețineră distantă: uneori îi spunea „ciudată<sup>44</sup>, alteori zicea că nu izbutises-o înțeleagă. Aceste expresii erau reci ca gheața pentru inima fiicei; îi sugerau concluzia că poate ar fi fost mai bine să n-o cunoască niciodată, decât s-o cunoască și să nu-i fie pe plac.

Ar fi avut însă posibilitatea să-și întocmească un plan a cărui punere în practică părea să-i poată oferi o speranță de alinare: să-și caute o slujbă, să se angajeze ca guvernantă – altceva nu-i rămânea de făcut. O mică întâmplare o puse în. Situația de a găsi curaj să-i destăinuiască unchiului planul acesta.

Lungile și trrziile ei plimbări aveau loc întotdeauna, după cum s-a. Spus, pe drumuri singuratice; dar în orice direcție ar fi apucat, fie pe lângă jalnicele margini de la Stilbro' Moor, fie prin părțile înSORITE de la Nunnely Common, poteca de întoarcere mergea așa fel că trebuia să

treacă, neapărat pe aproape de Hohow. Rareori cobora valea îngustă, dar trecea pe marginea ei către asfințitul soarelui cu aceeași regularitate cu care stelele se ridicau peste creasta colinelor. Locul de odihnă al Carolinei se afla la un. PMeaz de lângă un anume mărăcini? bătrân; de acolo putea privi în vale la vilă, la clădirea fabricii, la grădina acoperită de rouă și la iazul cel liniștit și adânc; de acolo se vedea binecunoscuta fereastră din clădirea birourilor pe geamurile căreia răsarea, la oră fixă-, lumina trimisă de. Razele lămpii binecunoscute. Scopul urmărit de ea era să aștepte acele raze; răsplata era vederea lor, și câteodată licăreau luminoase în aerul limpede. Alteori se strecurau împuținate prin ceață, iar în alte rânduri luceau frî. Nte printre dâreâe piezișe ale picăturilor de ploaie - fiindcă venea pe orice fel de vreme.

Erau și unele seri când nu se arătau: atunci știa că Robert nu e acasă și părăsea locul de două ori mai întristată; pe cită vreme strălucirea lor îi ușura sufletul, ca și cum în ea ar fi văzut făgăduiala unei nelămurite speranțe. Iar dacă, în vreme ce se uita într-acolo, umbră se apleca între lumină și geamurile ferestrei, inima îi tresărea - eclipsa aceea era Robert: îl văzuse. Și-atunci se întorcea acasă cu dorul alinat, purtând în minte o mai limpede imagine a înfățișării lui, o mai clară amintire a glasului, a zâmbetului și a gesturilor sale; și, împletită cu.. Aceste impresii, se ivea adesea o dulce credință că, de~ar avea îngăduința să se apropie de el, poate că inima l-ar îndemna să-i întâmpine cu bucurie prezența, ba încă: în acea clipă ar fi putut simți dorința de a întinde mâna și de a o trage aproape de sine și a o adăposti la pieptul său, așa cum obișnuia să facă. Iar în astfel de nopți, deși se putea să plângă la fel ca de obicei, i se părea că lacrimile sunt mai puțin fierbinți; perna pe care o udau i se părea mai moale; tâmplele apăsate pe acea pernă o dureau mai puțin.

Cărarea cea mai scurtă dintre Hollow și casa parohială șerpua pe lângă un conac, același pe lângă ale cărui ziduri singuratice trecuse Malone în acel drum de

noapte pomenit într-un capitol anterior al cărții de față – clădirea veche și nelocuită, eu numele de Fielthead. Proprietarul nu mai stătuse în ea vreme de zece ani, dar nu căzuse în ruină: domnul Yorke se îngrijise să fie reparată la timp, și un bătrân grădinar împreună cu nevastă-sa stătuseră acolo, lucraseră pământurile din jur și păstraseră casa în bună stare, ca să poată fi locuită.

Privită doar ca o simplă clădire în sine, Fielthead avea puține alte merite, dar în orice caz s-ar fi putut spune despre ea că cel puțin că era pitorească; forma arhitectonică neregulată, ca și înfățișarea cenușie și năpădită de mușchi adusă de scurgerea timpului justificau pe bună dreptate acest epitet. Vechile ferestre cu zăbrele, veranda de piatră, zidurile, acoperișul, coșurile căminelor arătau bogate în culori pastelate, în umbre și lumini ca de sepia.

Copacii din spate erau falnici, mari și rămuroși; cedrul de pe pajiștea din fața casei se înălța uriaș, iar urnele de granit de pe zidul grădinii, arcul ros de vreme de deasupra porții de intrare erau, pentru un artist, tot ce i-ar fi putut fermeca mai deplin ochiul.

Într-o încântătoare seară de mai, trecând pe acolo cam pe la vremea când luna stătea să răsară și simțind, în ciuda oboselii, că n-ar fi vrut să ajungă repede acasă, unde nu o așteptau decât patul de spini și noaptea de

suferință, Caroline se așeză aproape de poartă, pe pământul acoperit cu mușchi, și își îndreptă privirile către cedru și către clădire. Era o noapte molcomă, liniștită, proaspătă, fără nori; frontoanele, îndreptate către apus, reflectau chihlimbarul curat al zării ce le stătea în față; stejarii din spate erau negri; cedrul încă și mai negru; pe sub rămurișul des și ca de cărbune se deschidea o geană de cer de un albastru întunecat: se ivise luna plină și se uita în jos la Caroline, solemnă și blândă, pe sub umbrarul acela întunecat.

Noaptea și priveliștea i se păreau încântătoare dar

copleșite de tristețe. Ar fi dorit să fie fericită; ar fi dorit ca în sufletul ei să domnească pacea: se mira că pronia cerească nu găsește milă pentru ea și nu vine s-o ajute ori s-o aline. Amintiri ale unor preafericite întâlniri de dragoste, proslăvite în cântece de demult, îi reveniră în minte; și se gândi cât de dezmiertătoare ar fi astfel de întâlniri într-un loc asemeni celui unde se afla. Unde era

Kobert acum? se întrebă. La Hollow, nu; așteptase îndelung să zărească lampa prin fereastră, și ea nu se arătase. Se întreba dacă Moore și ea fuseseră sortiți să se mai întâlnească și să-și mai vorbească vreodată. Deodată ușa de la veranda de piatră se deschise și doi bărbați ieșiră: unul bătrân și cu părul alb, celălalt tânăr, înalt, și cu păr negricios. Străbătură pajiștea și ieșiră pe poarta din zidul grădinii. Caroline îi văzu cum trec drumul, sar peste pârleaz, coboară peste câmp și se pierd în noapte.

Robert Moore trecuse prin fața ei dimpreună cu prietenul său, domnul Yorke; niciunul dintre ei n-o zărise.

Apariția aceea fusese ca o arătare – abia ivită și numai decât destrămată; însă curentul acela electric făcuse să i se zbată vinele și să i se răzvrătească sufletul.

O găsisse dezolată, o lăsase deznădăjduită – două stări deosebite.

„Vai! Măcar de-ar fi fost singur! Măcar de m-ar fi văzut! striga un glas înăuntrul ei. Atunci mi-ar fi spus ceva; mi-ar fi întins mâna. *Mă iubește, trebuie* să mă iubească puțin; mi-ar fi arătat vreun semn de dragoste; În ochi, sau pe buze. În semnul acela mi-aș fi găsit alinarea; însă prilejul e pierdut. Vântul – umbra norilor nu trec în mai adâncă tăcere, mai ireal decât trece el. Soarta și-a râs de mine, iar Dumnezeu este crud!”

Așa se duse acasă: cuprinsă de această cumplită boală a dorului și a dezamăgirii.

A doua zi dimineața, la gustare, unde se înfățișă albă la față și rătăcită, ca un om care ar fi văzut un strigoii, îl întrebă pe domnul Helstone:

— Ai avea ceva împotriva, unchiule, dacă aş încerca să-mi găsesc o slujbă, într-o familie?

Unchiul, la fel de neştiutor de chinurile prin care trecuse şi trecea nepoata sa, ca şi masa ce-i susţinea ceaşca de cafea, nu putu să-şi creadă urechilor.

— Asta ce toană mai e? Întrebă nedumerit. Ce, ți-ai pierdut mințile? Ce vrei să spui?

— Nu mă simt bine şi am nevoie de o schimbare, răspuse fata.

O cercetă atent. Observă că o schimbare *suferise*, fără îndoială. Nu-şi dăduse defel seama, dar trandafirul se ofilise şi se trecuse ajungând un biet ghiocel: culorile dispăruseră, carnea se topise; stătea în faţa lui copleşită, palidă, vlăguită. De n-ar mai fi existat expresia duioasă a ochilor căprui, liniile delicate ale trăsăturilor şi revărsarea bogată a părului, n-ar fi mai avut niciun fel da drept la epitetul „drăguță”.

— Dar ce Dumnezeu s-a întâmplat cu tine? Ce au merge cum trebuie? De ce boală suferi?

Niciun răspuns, doar ochii se înrourară iar buzele pe care abia se vedea o urmă de culoare începură să tremure.

— Să cauți şi să-ți găsești o slujbă, nu-i așa? Dar de ce fel de slujbă ești în stare? Ce s-a petrecut cu tine?

Nu mai ești cum erai, te-ai schimbat cu desăvârşire.

— O să-mi revin, dacă o să pot pleca de acasă.

’ „Femeile astea sunt cu totul de neînţeles. Dispun de cea mai stranie îndemânare când e vorba să-ți facă surprize neplăcute. Astăzi le vezi clocotind de viață, viguroase, roşii ca cireşile şi rotunde ca merele: mâine ți se arată blegi ca buruienile pălite, gălbejite şi prăpădite. Şi din ce pricină toate astea? Aici stă misterul. A avut masă la vreme, a avut toată libertatea, o casă aranjată unde să stea şi haine frumoase cu care să se îmbrace - toate ca de obicei. Până nu de multă vreme a fost de ajuns ca să arate frumoasă şi veselă - şi uite-o acum în fața mea cum şade ca o biată făptură necăjită, micuță, palidă. Încât ai zice că e o fetiță care scâncește. E de neînţeles ’ Dar

nici un se poate să nu te întrebi ce e de făcut. Cred că trebuie să cer ajutorul cuiva.K

— Vrei să chemăm un doctor, fată dragă?

— Nu, unchiule; nu vreau, n-are ce să-nri facă doctorul. Nu-mi trebuie decât să schimb aerul și decorul.

— Bine; dacă asta ți-e pofta, are să-ti fie împlinită.

Ai să te duci undeva la băi. Nu mă interesează cât o să coste; și are să meargă și Fanny eu tine.

— Unchiule, într-o bună zi tot are să trebuiască să fac ceva ca să mă întrețin; eu n-am avere. Mai bine să încep de pe acum.

— Atâta vreme cât sunt eu în viață n-ai să fi guvernantă, Caroline. Nu vreau să aud cum vorbește lumea că nepoata mea e guvernantă.

— Dar, unchiule, o schimbare ca asta e cu atât mai greu de făcut și mai dureroasă, cu cât se-ntâmplă mai târziu în viață. Aș vrea să mă deprind cu jugul înainte de a căpăta cine știe ce obiceiuri legate de traiul ușor și de independență.

— Te rog mult de tot să nu mă mai necăjești, Caroline.

Am de gând să mă îngrijesc de tine. Totdeauna am avut intenția asta; o să-ți asigur o rentă. Vai de capul meu!

N-am decât cincizeci și cinci de ani; sănătatea și constituția mi-s excelente; avem tot timpul să economisim bani și să luăm măsuri. Nu te frământa în ce privește viitorul.

Asta te chinuiește pe tine?

— Nu, unchiule; dar doresc neapărat o schimbare.

Domnul Helstone izbucni în râs. Pe urmă strigă:

— Auzi cum țipă femeia într-înșea! Femeia și numai femeia! Schimbare! Schimbare! Totdeauna pline de capricii și numai cu gânduri fantasmagorice! Da, așa-i alcătuită tagma muiereseă.

— Dar nu e fantasmagorie și nici capriciu, unchiule.

— Atunci ce e?

— Necesitate, cred. Mă simt mai slabă decât înainte;



cred că ar trebui să am mai multe de făcut.

— Admirabil! Se simte mai slabă, și de aceea trebuie să se apuce de muncă grea - *clair comme le jour* 1 — cum ar zice Moore - dă-l dracului pe Moore! Ai să te

— Clar ea bună ziua (fr.).

duci la Cliff Bridge; uitate aici două *guineas*1 să-ți cumperi o rochie nouă. Hai, G'ary, nu-ți mai fie teamă; o să ne găsim balsam în pământul Canaanului.

— Unchiule, aș prefera să fi mai puțin generos și mai...

— Mai cum?

Înțelegător era cuvântul ce stătea pe buzele Carolinei, dar el nu fu rostit; se oprise ia timp. Unchiul ei ar fi râs cu poftă dacă ar fi auzit scâmbăiala asta de cuvânt ieșindu-i din gură. Văzând-o că tace, îi spuse:

— Adevărul e că nici tu nu prea știi ce vrei.

— Nimic altceva decât să fiu guvernantă.

— Ei așa! Prostie curată! Să nu mai aud de ideea asta cu guvernanta. Nici să nu mai pomenești. E, oricum, o fantezie mult prea feminină. Am terminat cu masa, sună din clopoțel. Scoateți toate aiurelile astea din cap, dă fuga și distrează-te.

„Cu ce? Cu păpușa?” se întrebă Caroline pe când ieșea din cameră.

Trecură o săptămână sau două; starea trupei și cea sufletească nici un i se înrăutățiră, nici un se îmbunătățiră; se afla exact în acea situație în care, dacă ar fi avut în trup sămânța ofticii sau ar fi măcinat-o cine știe ce alt rău, bolile acestea repede ar fi înaintat și curând ar fi strămutat-o în liniște de pe lumea asta. Oamenii nu mor niciodată numai din dragoste ori suferință; dar unii mor de boli ereditare pe care chinurile acestor pasiuni le împing la o mai grabnică acțiune distrugătoare. Cei sănătoși din fire suportă chinurile. Și, sunt torturați, zguduți, zdrobiți; frumusețea și înflorirea le pier, dar viața rămâne nevătămată. Sunt aduși până la o anumită stare de. Decădere fizică: devin palizi, slăbănogi și împutinați.

Văzându-i cum se strecoară jalnic prin lume, oamenii cred că foarte curând se vor retrage pe patul de suferință, vor pieri acolo și vor dispărea din rândurile celor sănătoși și fericiți. Dar asta nu se întâmplă: continuă să trăiască; și cu toate că tinerețea și viața nu și-o mai pot recâștiga, pot să-și recapete puterea și seninătatea. Floarea pe care vântul de martie o săgetează dar nu izbutește s-o ia cu el poate supraviețui și în târziul toamnei poate atârna

— Guinea - monedă de aur, emisă între 1663 și 1813, în valoare de. Douăzeci și unu șilingi (lira avea douăzeci).

pe ramură un măr gălbejit; după ce a izbutit să țină piept ultimelor înghețuri ale primăverii, poate de asemenea ține piept și celor dintâi înghețuri ale iernii.

Toată lumea observase schimbările petrecute în înfățișarea domnișoarei Helstone, și mulți spuneau că are să moară. Ea însă niciodată nu crezuse așa; nu se simțea într-o stare ce i-ar fi putut aduce moartea; nu avea niciun beteșug și nicio boală. Poftea de mâncare îi scăzuse; știa de ce: fiindcă plângea atât de mult în timpul nopții.

Puterea i se împrușcase; nu mai era în stare să răspundă de ea; somnul îi era firav și greu de cucerit - visurile apăsătoare și triste. Parcă tot i se părea că în viitorul îndepărtat ar putea întrezări o vreme când această perioadă de suferință va fi rămas în urmă, și când din nou îi va fi dat să fie liniștită, deși poate că fericirea n-avea. s-o mai cunoască niciodată.

În acest timp unchiul o tot îndemna să meargă în vizite; să răspundă deselor invitații primite de la cunoscuți, ceea ce ea se ferea să facă; îi era peste putință să fie veselă în societate; simțea că în asemenea prilejuri e cercetată mai mult din curiozitate decât din simpatie.

Cucoanele bătrâne erau totdeauna gata să-i dea sfaturi, să-i recomande cutare ori cutare leac băbesc; cele tinere o priveau într-un fel pe care îl înțelegea dar care o făcea să se retragă în propria-i carapace. În ochii lor se vedea limpede: știa că avusese o „dezamăgire”, cum se spune de obicei; din pricina cui anume, asta n-o știa sigur.

Femeile tinere insipide pot fi la fel de neîndurătoare ca și bărbații tineri insipizi – pot arăta aceeași amabilitate și același egoism. Oamenii chinuiți ar trebui întotdeauna să le ocolească; durerea și nenorocirea nu le stârnesc decât dispreț: le consideră drept pedepse ale lui Dumnezeu împotriva celor umili. Pentru de, „a iubi“ înseamnă doar a alcătui un plan menit să-ți asigure o partidă bună: „a fi dezamăgit“ înseamnă că acele planuri au fost date în vileag și zădărnicate. Sunt convinse că simțămintele și proiectele legate de dragoste ale altora sunt asemănătoare cu ale lor, și atunci le cântăresc cu aceeași măsură.

Caroline știa toate acestea, parte din instinct iar parte din observațiile proprii; prin urmare își călăuzea purtarea după cele știute și își ținea obrajii palizi și chipul tras cât putea mai departe de ochii altora. Trăind astfel, cu totul retrasă, nu mai avea deloc știri despre micile întâmplări petrecute prin vecini.

Într-o dimineață unchiul intră în salon, unde Caroline se străduia să găsească oarecare satisfacție în pictarea unor flori de câmp culese pe lângă un gard, pe dealurile de la Hollow, și îi spuse în felul lui repezit:

— Hai, fetițo, toată vremea stai aplecată peste paletă, peste vreo carte sau peste vreun model; hai, lasă mâzgăleala aia. A! ia stai! Când pictezi nu cumva duci pensula la gură?

i — Doar câteodată, unchiule, când nu sunt atentă.

— Ei, atuncea asta te otrăvește pe tine. Vopselele sunt vătămătoare, fetițo: au în de plumb alb, și plumb roșu, și cocleală, și uleiuri, și o sută de alte otrăvuri stau ascunse în cutiile astea. Ia strânge-le, strânge-le! Și puneți boneta, vreau să mergi cu mine să facem o vizită y – Cu *dumneata*, unchiule?

Întrebarea era pusă pe un ton mirat. Nu era obișnuită să facă vizite împreună cu unchiul; nu mergea nicăieri cu

el, în trăsură sau pe jos.

— Hai repede! Repede! Doar. Știi cât sunt de ocupat n-am vreme de pierdut.

Caroline își strânse în grabă lucrurile, dar, între timp, întrebă unde aveau să se ducă.

— La Fielthead.

— Fielthead! Cum așa, ca să-l vizităm pe James Booth, grădinarul? S-a îmbolnăvit?

— Mergem să-i facem o vizită domnișoarei Shirley Keeldar.

— Domnișoara Keeldar! Cum, a venit în Yorkshire?.

E la Fielthead?

— Da. A venit de o săptămână. Am întâlnit-o aseară, la o reuniune - acolo unde n-ai vrut să mergi. Mi-a plăcut foarte mult: am hotărât s-o cunoști și tu - are, să-ți prindă bine.

— Cred că a ajuns la vârsta majoratului'.

— Da, e majoră, și are să stea o vreme aici, la proprietatea ei. I-am ținut o lecție despre treaba asta; i-am arătat care îi e datoria; nu e încăpățânată; și e o fată foarte drăguță; are să te învețe ce înseamnă să ai un spirit vioi: la ea n-ai să poți găsi nici urmă de mo leșeală. — - .

— Dar eu nu cred că vrea să mă vadă și nici să-i fiu prezentată. Ce i-aș putea eu oferi ei? în ce fel aș putea s-o interesez?

— Lasă prostiile! Pune-ți boneta.

— E mândră, unchiule?

— Habar n-am. Ar fi greu să-ți închipui că tocmai față de mine și-ar arăta mândria, nu? Nu prea e de presupus că o copilă ca ea, orieât ar fi de bogată, are să-și dea aere tocmai față de mai-marele parohiei din care face parte.

— Nu, dar cu lumea cealaltă cum s-a purtat?

— N-am băgat de seamă. E trufașă și probabil că știe. cum să se arate și destul de înțepată, acolo unde are curajul - c-altminteri n-ar fi femeie. Gata - du-te fuga și pune-ți numaidecât boneta.

Dar firea ei nu prea încrezătoare, scăderea puterii fizice și deprimarea sufletească nu avuseseră darul de a spori prezența de spirit și degajarea în gesturi ale Carolinei, sau curajul de a da ochii cu străinii, așa că, în ciuda reproșurilor pe care și le făcea, o cam cuprinsese teama în vreme ce pășea alături de unchiu-său pe aleea largă și pavată ce se întindea între poarta și veranda de la Fielthead. Li urmă șovăitoare pe domnul Helstone pe verandă. Și apoi în vestibulul vechi și posomorit.

Era tare posomorit; lung, vast și întunecat; o fereastră cu zăbrele lăsa să pătrundă înăuntru o lumină săracă; în vechiul cămin încăpător nu ardea acum niciun fel de foc, fiindcă vremea călduroasă nu-l făcea trebuincios; în schimb, era plin cu ramuri de salcie. Galeria de sus, de pe perețele opus intrării, se vedea doar ca un contur vag, atât de întunecos era holul acesta în partea dinspre tavan; capete de cerb sculptate, cu coarne naturale, priveau de pe pereți în chip grotesc. Era o casă nici somptuoasă și nici confortabilă; și pe dinăuntru și pe dinafară arăta veche, întortocheată și incomodă. O proprietate cu un venit de o mie de lire pe an aparținea de această casă, iar amintita proprietate, din lipsă de urmași bărbați, revenise unei femei. În ținut existau familii de negustori care se lăudau cu un venit de două ori mai mare, însă familia Keeldar, în virtutea vechimii ei și a importanței date de faptul că era proprietara reședinței\* trecea înaintea tuturor celorlalte.

Domnul și domnișoara Helstone fură conduși într-o cameră, de primire. Bineînțeles, așa cum era și de așteptat într-o astfel de hardughie gotică, salonul era lambrizat în stejar; frumoase panouri întunecate și lucioase acopereau pereții dându-le un aer solemn și impresionant.

Foarte arătoase sunt, cititorule, panelurile astea brune și strălucitoare; coloritul încântă ochiul în întregime și lasă o impresie de mult bun-gust, dar —dar, dacă știi cumva ce înseamnă acea „curățenie de primăvară”, le socoți cu totul nesuferite și inumane. Oricine e înzestrat cu simțul omeniei

și a văzut. Vreodată servitorii frecând pereții ăștia de lemn lustruit cu cârpe îmbibate cu ceară de albine, într-o zi călduroasă de mai, trebuie să fie de acord că sunt „inadmisibile și de nesuferit<sup>44</sup>; și nu pot decât să aplaud în taină pe acel barbar cu suflet milos care a zugrăvit la Fielthead o altă încăpere, mai mare - adică un salon, fostă tot o încăpere cu pereți de stejar —

Într-un foarte delicat alb-roșietic; în felul acesta și-a asigurat pentru sine calificativul de vandal, dar a sperit imens voioșia acelei părți a locuinței sale și a scutit viitoare fete de serviciu de un noian de trudă.

Camera aceea de primire cu pereți din lambriuri brune era în întregime mobilată în stil vechi și cu mobile vechi veritabile. De fiecare parte a consolei înalte din

jurul căminului se afla câte un. Străvechi fotoliu de stejar, masiv ca tronul unei zeități silvestre, iar în unul dintre de stătea o cucoană. Dar nu era domnișoara Keeldar, căci arăta: să, fi trecut de vârsta majoratului cu vreo douăzeci de ani în urmă; avea aspect de matroană și cu toate că nu purta nimic pe cap iar părul de o culoare roșcată ce nu cunoscuse niciodată vopseaua umbrea un chip micuț și cu expresie natural-tinerească, nu avea înfățișarea de femeie tânără și nici un părea că ar dori s-o aibă. S-ar fi putut să dorești ca îmbrăcămintea să-i fie puțin mai la modă: într-o rochie îngrijit cusută și bine croită, înfățișarea ei n-ar fi fost deloc neplăcută. Ar fi fost greu să ghicești din ce pricină asemenea articole de îmbrăcămintă din materiale frumoase fuseseră aranjate în forme atât de puțin bogate și după o modă atât de străveche;

ai fi fost înclinat să o categorisești imediat pe cea care le purta în rândul persoanelor excentrice.

Doamna aceasta își întâmpină musafirii cu un amestec de ceremonie și rezervă întru totul englezesc; nicio matroană de vârstă mijlocie care n-ar fi englezoaică *n-ar putea* să desfășoare un stil întru totul identic - un stil ce lasă impresia că omul e tare nesigur de sine, de proprii! e-i calități, de puterea de a se face plăcut, și cu toate acestea

nespus de grijuliu de a se arăta dornic să fie corect și, dacă este posibil, mai curând agreabil decât altfel. Totuși, în cazul de față fu manifestată mai multă stânjeneală decât obișnuiesc chiar și englezoaicele foarte rezervate. Domnișoara Helstone simți treaba asta, străina îi deveni pe dată simpatică și, știind din experiență ce putea fi plăcut unei firi timide, se așeză foarte aproape de dânsa și începu să-i vorbească degajat, efortul fiindu-i mult înlesnit și de prezența unei ființe chiar mai puțin sigure pe sine decât era ea însăși.

t

Dacă aceste două fapte ar fi fost singure, numai-decât s-ar fi înțeles de minune. Gazda avea un glas neînchipuit de limpede - infinit mai cald și mai nuanțat decât te-ai fi putut aștepta de obicei de la o femeie de patruzeci de ani, cu evidentă înclinare spre corpolență. Carolinei îi plăcea glasul acesta; te făcea să treci cu vederea aspectul formalist, deși corect, al pronunției și formulărilor.

Doamna ar fi descoperit foarte curând că musafirei îi sunt pe plac și persoana și purtările ei, și-atunci în zece minute s-ar fi împrietenit; numai că domnul Helstone rămânea în picioare pe covor și se uita la amândouă, mai cu seamă la doamna străină, în felul lui ironic, scrutător, care lăsa să se vadă limpede nerăbdare față de ceremonialul destul de rezervat și nemulțumire pentru lipsa de siguranță de sine a gazdei. Privirile lui tăioase și glasul aspru o puneau pe gazdă într-o încurcătură din ce în ce mai adâncă; încercă, totuși, să încropească scurte discuții despre starea vremii, despre aspectul împrejurimilor etc., însă inabordabilul domn Helstone se trezi dintr-o dată căzut în surzenie; la orice vorbă a gazdei se prefăcea că nu aude bine, așa că biata făptură se vedea nevoită să revină pe îndelete asupra fiecărui nimic exprimat cu deosebită grijă. Efortul deveni curând mult prea obositor;

tocmai se ridica din fotoliu, cuprinsă de un tremur de îngrijorare și murmurând nerroasă că nu înțelege ce-o fi

jputând-o reține pe domnișoara Keeldar și că are să se ducă să vadă ce se întâmplă, când fu scutită de osteneală prin apariția domnișoarei Keeldar – sau cel puțin asta se putea presupune despre numele persoanei care tocmai venea din grădină intrând printr-o ușă de sticlă.

Exista grație autentică în gesturile degajate ale persoanei amintite, iar de lucrul acesta își dădu seama până și domnul Helstone când o fată subțirică se îndreptă spre dânsul, ținându-și cu stânga micul șorț de mătase plin de flori și întinzându-i dreapta, în vreme ce spunea cu dragălășenie:

Știam c-o să veniți să mă vedeți, deși sunteți convins că domnul Yorke a făcut din mine o iacobină. Bună dimineața.

— Dar n-o să rămâneți iacobină, răspunse parohul. Nu, domnișoară Shirley, nu vor izbuti să-mi răpească floarea parohiei; acum, dacă vă aflați în mijlocul nostru, o sa fiți eleva mea în ce privește religia și politica – eu am să vă predau o doctrină sănătoasă și despre una și despre cealaltă. *î*

— Doamna Pryor a apucat să v-o ia înainte, răspunse gazda întorcându-se către persoana mai în vârstă. Doamna Pryor, să știți mi-a fost guvernantă și este prietena mea; tuturor adeptilor mândri și neînduplecați ai partidului tory dânsa le este regină; tuturor femeilor neclintit credincioase bisericii dânsa le este mai-marele. Am fost strașnic instruită atât în teologie cât și în istorie, vă asigur, domnule Helstone.

Numaidecât parohul se înclină adânc dinaintea doamnei Pryor și își exprimă adâncă sa grațitudine.

Fosta guvernantă își declină orice pricepere în chestiunile adinei atât ale politicii cât și ale religiei, declară că socotește astfel de subiecte puțin potrivite cu mintea unei femei, însă recunosc în termeni destul de vagi că este apărătoare a ordinii și loialității și, bineînțeles, sincer devotată Bisericii anglicane. Adăuga pe urmă că e



totdeauna potrivnică oricăror schimbări, indiferent de condiții; ceva care abia putea fi auzit, privitor la grava primejdie ce li pândește pe cei prea dispuși să adopte ideile noi, îi încheie spusele.;

— Sper că domnișoara Keeldar gândește întocmai ea și dumneavoastră, doamnă.

— Deosebiri de vârstă și deosebiri de temperament prilejuiesc și deosebiri de păreri, fu răspunsul. Ar fi greu să te aștepti ca tineretul neastâmpărat să împărtășească ideile potolitei vârste de mijloc.

— Ohoho! suntem independentă - gândim cu propriul nostru cap! exclamă domnul Helstone. Și puțin cam iacobină, după câte am putut afla - puțin cam liberugetătoare, și destul de convinsă. Haideți să ascultăm chiar aici, pe loc, o Mărturisire de credință.

Luă amândouă mâinile domnișoarei Keeldar - ceea ce o sili să răstoarne întreaga încărcătură de flori - și o așeză lângă dânsul pe sofa.

— Spuneți Crezul, porunci domnul Helstone.

— Al apostolilor?

— Da.

Îl depănă ca un copil.

— Acum pe cel al sfântului Atanasie - aici să vedem î

— Lăsați-mă să-mi adun florile. Uitați-vă, vine Tartar și-are să calce pe de.

Tartar era un câine mare, voinic și cu înfățișare fioroasă, foarte urât, fiind un fel de corcitură între mops și bulldog, și care tocmai atunci intră pe ușa de sticlă, se așeză ruimaidecât pe covor și începu să miroase florile proaspete împrăștiate pe jos. Ca hrană, părea să le disprețuiască; dar gândindu-se probabil că petalele catifelate ar fi o minune de așternut, le dădu roată pregătindu-se să-și așeze deasupra lor trupul maroniu, când domnișoarele Helstone și Keeldar intervenim în același timp amândouă.

— Mulțumesc, spuse tânăra stăpână a casei întinzând totodată șorțul și ofsriindu-l Carolinei ca să aibă unde pune

florile adunate. Apoi întrebă: E fiica dumneavoastră, domnule Helstone?

— E nepoata mea, Caroline.

Domnișoara Keeldar îi strânse mâna și pe urmă se uită la musafiră. Caroline își privi și ea gazda.

Shirley Keeldar (n-avea alt nume mic în afară de Shirley; părinții ei, care își doriseră un băiat, văzând că după opt ani de căsnicie providența le-a dăruit doar o fiică, îi sortiră același prenume masculin obișnuit în familie pentru băieți și pe care și ei îl păstraseră în același scop) - Shirley Keeldar nu era o moștenitoare urâtă. Dimpotrivă, foarte plăcută ochiului. Înălțimea și silueta nu erau deosebite de ale domnișoarei Helstone - poate că la statură o întrecea cu un deget sau două; armonios alcătuită, avea un chip care, și el, fusese înzestrat cu un farmec la fel de bine definit de cuvântul grație ca. Și de oricare altul asemănător. Era palid de la natură, dar in-!

teligent și cu o expresie vioaie. Domnișoara Keeldar n-avea tenul bălai ca al Carolinei - lumina și umbra îi dominau coloritul; obrajii și fruntea îi erau luminoase, ochii de cenușiu cel mai profund: fără lumini verzui

— Transparenti, limpezi - un cenușiu neutru; iar părul avea cea mai întunecată nuanță de castaniu. Trăsăturile erau deosebit de distinse; prin asta nu vreau să spun că ar fi avut trăsături romane, pronunțate, proeminente, fiindcă erau mai degrabă micuțe și delicat conturate, fără nimic care să sară neapărat în ochi; pe scurt s-ar putea spune, ca să folosim câteva cuvinte franțuzești: *fins, gracieux, spirituels*; erau mobile și grăitoare, dar schimbările prin care treceau nu se făceau înțelese dintr-o dată și nici limbajul lor nu putea fi interpretat pe loc. O cercetă pe Caroline cu atenție, înclinându-și puțin capul într-o parte, cu un aer gânditor.

— După cum vedeți, nu-i decât o puștancă neîmplinită, observă domnul Helstone.

— Pare 'tânără - mai tânără decât mine. Câți ani ai? Întrebă într-un fel care ar fi putut părea condescendent,

dacă n-ar fi fost deosebit de ponderat și de simplu.

— Optsprezece ani și șase luni.

— Și eu am douăzeci și unu.

Altceva nu mai spuse; pusese florile pe o măsuță și acum era ocupată să le aranjeze.

— Și crezul sfântului Atanasie? stăruie domnul Helîl știți de la un capăt la altul, nu-i așa?

— Nu mi-l amintesc chiar pe tot. Domnule Helstone, am să vă ofer un buchețel, după ce o să-i dau unul nepoatei dumneavoastră.

Alesese un mic buchet alcătuit dintr-o floare ce-ți lua ochii și alte două-trei mai gingașe, înconjurate de câteva foi de verdeață închisă la culoare; îl legă cu un fir de mătase tras din coșul de lucru și îl puse în poala Carolinei;

pe urmă își duse mâinile la spate și se aplecă ușor înspre musafiră, privind-o tot timpul, cu atitudinea și ceva din aspectul unui micuț cavaler grav și curtenitor. Această expresie fugară a chipului era ajutată de felul cum își pieptăna părul, cu cărare către o tâmplă și adunat într-un smoc lucios deasupra frunții, de unde se lăsa în bucle ce păreau naturale, atât de liber cădeau zulfii ondulați.

— Te-a obosit mersul pe jos până aici? întrebă gazda,

— Nu - deloc; e foarte aproape - doar o milă.

— Ești palidă la față.

— Așa palidă e de felul ei? întrebă înțorcându-se spre paroh.

— Până nu demult era roză la față cum sunt cele mai roșii dintre florile dumneavoastră.

— Dar de ee s-a schimbat? Cum de-i așa de palidă astăzi? A fost bolnavă?

— Mie îmi spune că simte nevoia de o schimbare.

1 — Atunci trebuie să-și poată împlini această dorință, dumneavoastră trebuie să-i oferiți prilejul; ar fi bine s-o trimiteti undeva pe malul mării.

— Așa am să și fac, înainte de sfârșitul verii. Până atunci aș fi bucuros dacă s-ar împrieteni cu dumneavoastră, în cazul când nu aveți nimic împotriva.

— Sunt sigură că domnișoara Keeldar n-o să aibă nimic împotriva, interveni doamna Pryor. Îmi pot chiar îngădui să afirm că prezența cât mai des repetată a domnișoarei

Helstone la Fielthead va fi considerată o favoare.

— Ați exprimat foarte exact propriile mele gânduri, doamnă, și vă mulțumesc pentru că mi-ați luat-o înainte, spuse Shirley. Pe urmă continuă, întorcându-se iarăși spre Caroline: Dă-mi voie să-ți mărturisesc că și dumneata ar trebui să-i mulțumești guvernantei mele; nu pe oricine ar fi întâmpinat cu bunăvoința cu care te-a întâmpinat pe dumneata; ești mult mai distinsă decât îți închipui. În dimineața aceasta chiar, de îndată ce-o să fiu singură cu doamna Pryor, am s-o întreb ce părere are despre dumneata. Mă pot bizui liniștită pe felul cum apreciază dânsa firile oamenilor, fiindcă până astăzi întotdeauna s-a dovedit uimitor de perspicace. Dar încă de pe acum pot prevedea un răspuns favorabil la întrebările mele: am dreptate, doamnă Pryor?

— Draga mea - chiar adineauri ai zis că o să-mi ceri părerea când o să fim numai între patru ochi; nu prea cred c-am să ți-o spun de față cu domnișoara Helstone.

— Nu - și chiar bănuiesc eu e-are să treacă destulă vreme până ce o s-o aflu. Uneori sunt pusă la încercare în mod chinuitor, domnule Helstone, de prudența exagerată a doamnei Pryor; părerile dânssei nici n-au cum să nu fie corecte, atunci când sunt rostite, fiindcă vin cu tot atâta întârziere ca și hotărârile Lordului Cancelar 1; cu privire

” Președintele Camerei lorzilor, instanța, judecătorească supremă în Anglia, și ministru al Justiției.

la caracterul anumitor persoane nu pot obține sentința, orieât aș insista.

La vorbele astea doamna Pryor zâmbi.

— Da, urmă atunci domnișoara, știu ce vrea să spună zimbetul ăsta; vă gândiți la domnul care e arendașul nostru. Îl cunoașteți pe domnul Moore de la Hollow? Îl întrebă pe domnul Helstone.

— Hehei! Va să zică e arendașul dumneavoastră; nu mă îndoiesc că l-ați văzut de multe ori de când ați venit.

— Am fost obligată să-l văd; aveam treburi de aranjat. Afaceri! Cuvântul ăsta mă face să-mi dau într-adevăr seama că nu mai sunt o fetiță, ci femeie în toată firea și chiar mai mult. Sunt proprietară: Shirley Keeldar, Esquire 1, ăsta ar trebui să-mi fie titlul și după cum îmi cere el ar trebui să mă port. Mi-au dat nume de bărbat; acum am și situație de bărbat; este de ajuns pentru a-mi insufla unele trăsături bărbătești, iar dacă mă întâlnesc cu oameni cum este acest pompos anglo-belgian – acest Gerard Moore care discută solemn cu mine despre afaceri, atunci chiar că mă simt un gentleman. Trebuie să mă puneți și pe mine epitrop al dumneavoastră, domnule Helstone, de îndată ce-o să faceți noi alegeri; ar trebui să mă mai facă magistrat și căpitan de călărași. Mama lui Tony Lumpkin a fost colonel, iar mătușa lui judecător de pace – de ce n-aș fi și eu?

— Cu dragă inimă. Dacă hotărâți să faceți cerere în privința asta, vă promit să deschid lista semnăturilor cu propriul meu nume. Dar vorbeți adineauri despre Moore?

— A, da. Îmi vine destul de greu să-l înțeleg pe domnul Moore – să știu ce să cred despre el – dacă să-mi fie simpatic sau nu. Pare a fi un arendaș cu care orice proprietar s-ar putea mîndri – iar în sensul acesta chiar sunt mândră de dânsul – însă așa. Ca vecin – ce fel de om este? De nenumărate ori am insistat pe lângă doamna Pryor să-și spună părerea, dar încă se ferește sa-mi dea un răspuns limpede. Sper că dumneavoastră n-o să-mi dați tot un răspuns ca de oracol, domnule Helstone, și-o să mă lămuriți pe loc; vă place?

1 **Rang în ierarhia socială britanică, imediat inferior nobilimii. Astăzi apelativ de reverență. Squire însemna îndeobște proprietar rural. — .**

— În clipa de față absolut deloc. Numele lui l-am șters cu totul de pe lista oamenilor de bine.

— Din ce pricină? Ce-a făcut?

— Unchiul meu și el au păreri deosebite în politică, interveni glasul slab al Carolinei.

Mai bine n-ar fi vorbit tocmai atunci; cum mai înainte aproape nu luase parte la conversație, nu era potrivit s-o facă în chiar momentul acela. De îndată ce rostise cuvintele își dăduse seama limpede și devenise nervoasă, așa că se înroși până în albul ochilor.

— Ce fel de politică face Moore? întrebă Shirley.

— Politică de om de afaceri! răspuse parohul. Îngustă, egoistă și lipsită de patriotism. Toată vremea scrie și vorbește împotriva continuării războiului; nici un mai pot să-l sufăr.

— Războiul îi stânjenește afacerile. Mi-aduc aminte cum chiar ieri a spus treaba asta. Altceva ce mai aveți împotriva lui?

— E prea de-ajuns și atâta.

— Pare un adevărat gentleman, după sensul dat de mine euvântului, urmă Shirley, și-mi face plăcere să cred că nu mă înșel.

Caroline rupse petalele roșii ale unei flori strălucitoare din buchetul ei și spuse cât se poate de răspicat:

— Fără îndoială că este.

Auzind o afirmație atât de îndrăzneță, Shirley aruncă celei care-vorbea o privire vicleană, scrutătoare, din ochii ei adinei și expresivi.

— În orice caz, dumneata îi ești prietenă: îi iei apărarea când nu se află de față.

— Li sunt și. Prietenă și rudă, veni fără întârziere răspunsul. Robert Moore e văr cu mine.

— Ei, atunci poți să-mi spui totul despre el. Fii bună și fă-mi o schiță a firii lui.

Cererea aceasta îi pricinui Carolinei o stânjeneală de neîndurat; nu putea, și nici un încercă să răspundă. Tăcerea ei fu numaidecât acoperită de doamna Pryor, care începu să-l hărțuiască pe domnul Helstone cu fel de fel de întrebări cu privire la câteva familii din vecinătate, pe ale căror rude

din sud spunea că le cunoaște. Shirley își luă curând privirile de pe chipul domnișoarei Helstone. Nu mai repetă întrebările, ci se întoarse la flori și se apucă să aleagă un buchet pentru paroh. 1-1 înmână tocmai când își lua rămas bun și primi în schimb omagiul unei străneri de mână.

— Neapărat să-l purtați, de dragul meu, îi spuse Shirley.

— Chiar lângă inimă, bineînțeles, o asigură Helstone. Doamnă Pryor, vă rog să aveți grijă de acest viitor magistrat, acest episcop în perspectivă, acest căpitan de călărași, acest tânăr squire de la Briarfield; într-un cuvânt, nu-l lăsați să se obosească prea mult; nu-l lăsați să-și frângă gâtul la vânătoare, și mai cu seamă aveți grijă să fie atent cum coboară colina aceea primejdioasă de lângă Hollow.

— Îmi place să cobor călare, spuse Shirley, și îmi place s-o fac în goană; și mai cu seamă îmi place acest romantic Hollow, din toată inima.

— Romantic - când chiar în mijlocul vâlceleii e o fabrică?

— Romantic așa cum e fabrica. Vechea fabrică și casa cea albă sunt fiecare admirabile în felul lor.,

— Și clădirea birourilor, domnule Keeldar?

— Clădirea birourilor e mai plăcută decât salonul meu zugrăvit în nuanțe pastelate. Ador clădirea birourilor.

J Și treburile de acolo? Postavul - lina îmbâcsită—  
murdarele căzi de vopsit?

— Trebuie să acordăm afacerilor un respect deplin.

— Și omul de afaceri e un erou? Bine!

— Mă bucur să vă aud vorbind așa. Mi s-a părut că omul de afaceri chiar arată ca un erou.

Zburdălnicie, spirit, vioioșie se revărsaseră pe întregul ei chip în vreme ce purta acest rapid schimb de cuvinte cu bătrânul soldățoi, care până și el părea amuzat de asemenea încercare a puterilor.

— Căpitane Keeldar, nu aveți sânge negustoresc în vine; atunci pentru ce vă plac atât de mult afacerile?

— Pentru că sunt proprietar de fabrică, bineînțeles. Jumătate din venitul meu izvorăște din ce se lucrează acolo pe vâlcea.

— Numai să nu intrați în tovărășie, asta-i tot.

— Uite că mi-ați dat o idee! Dumneavoastră mi-ați dat ideea! exclamă fata râzând cu veselie. Și n-are să-mi mai iasă din cap; mulțumesc.

Apoi fluturând din mâna albă ca un crin și gingașă ca de zână dispăru pe verandă, în vreme ce parohul și nepoata sa treceau pe sub poarta boltită\*

## CAPITOLUL XII

### **Shirley și Caroline**

Shirley fusese sinceră atunci când spusese că s-ar bucura de tovărășia Carolinei, dovedind aceasta prin dese încercări de a o obține; și într-adevăr, dacă n-ar fi stăruit, nici n-ar fi obținut-o, fiindcă domnișoara Helstone lega tare greu noi prietenii. Ideea că oamenii n-aveau nevoie de prezența ei, că ea n-avea cum să-i intereseze, o făcea să fie întotdeauna reținută; iar o făptură strălucitoare, fericită și tânără, așa cum se arăta moștenitoarea de la Fielthead, i se părea mult prea neinteresată de o tovărășie atât de banală ca a ei, pentru a o putea socoti în vreun fel binevenită.

Shirley putea să fie strălucitoare și, de asemenea, probabil fericită, dar nimeni nu e indiferent în ce privește o tovărășie plăcută; deși în răstimp cam de o lună cunoscuse cele mai multe familii din împrejurimi și se afla în relații bune și amabile cu toate domnișoarele Sykes, cu toate domnișoarele Pearson și cu cele două neasemuite domnișoare Wynne de la Wald'en Hali, s-ar fi părut totuși că pe niciuna dintre de un o găsea foarte plăcută; nu fraterniza cu niciuna dintre de, ca să folosim propriile ei cuvinte. Dacă ar fi avut norocul să fie într-adevăr Shirley Keeldar, Esq., stăpân al conacului de la Briarfield, nu s-ar fi putut găsi nici o singură frumusețe în această parohie și în cele două învecinate pe care să se simtă îndemnat a-i propune să devină doamna Keeldar, slăpână a conacului.



Mărturisirea asta o făcu doamnei Pryor, care o primi cu liniște deplină, așa cum proceda îndeobște cu declarațiile întâmplătoare ale fostei sale eleve, spunându-i:

— Draga mea, nu îngădui ca obiceiul acesta de a te referi mereu la tine ca la un gentleman să prindă rădăcini; e un obicei straniu. Dacă te aude vorbind așa, cineva care nu te cunoaște ar putea crede că vrei neapărat că-ți impui purtări de bărbat.

Shirley nu lua niciodată în derâdere vorbele fostei sale guvernante; pentru ea până și măruntele formalisme și ciudățeniile nevinovate ale doamnei rămâneau demne de respect. Dacă ar fi făcut altfel, s-ar fi dovedit numaidecât o fire slabă, fiindcă numai cei slabi de fire se răzvrătesc înțelepciunii așezate; așa că primi dojana în tăcere. Ședea cuminte lângă fereastră și se uita la cedrul de pe pajiște, urmărind o păsărică cuibărită pe o ramură de la poalele lui. Începu imediat să ciripească înspre păsărică și ciripitul devenea din ce în ce mai sonor; nu trecu mult și se transformă în fluierat; fluieratul se rotunji în melodie executată cu farmec și îndemânare.

— Dragă! izbucni doamna Pryor.

— Fluieram cumva? întrebă Shirley. Nu mi-am dat seama. Vă rog să mă scuzați, doamnă, de multă vreme m-am hotărât să fiu atentă și să nu mai fluier de față cu dumneavoastră.

— Bine, domnișoară Keeldar, unde Dumnezeu ai învățat să fluieri? Obiceiul ăsta probabil că l-ai căpătat după ce ai venit în Yorkshire. Înainte de asta nu țin minte să fi avut astfel de păcate.

— Oh! Să fluier am învățat mult mai înainte.

!

— De la cine?

— De la nimeni; a fost de ajuns să ascult și pe urmă am făcut și eu la fel; numai că de curând, adică ien-seară, când mă întorceam acasă de pe câmpurile noastre, am auzit un gentleman fluierind de cealaltă parte a gardului exact această melodie, și uite că mi-am adus-o aminte.

— Despre care gentleman e vorba?

— În ținutul ăsta nu se află decât un singur gentleman, doamnă, și acela este domnul Moore; sau cel puțin este singurul gentleman fără păr cărunt; ce-i drept, venerabilii mei favoriți, domnii Helstone și Yorke, sunt niște încântători cavaleri în vârstă, mult mai demni de luat în seamă decât oricare dintre tinerii prostănaci de pe-aici.

Doamna Pryor rămânea mută.

— Nu vă place domnul Helstone, doamnă?

— Draga mea, slujba domnului Helstone îl pune la adăpost de orice critică.

— De obicei faceți ce faceți și dispăreți din cameră ciad e anunțat dânsul.

— Astăzi te duci să te plimbi, draga mea?

— Da, mă duc până la casa parohială să văd dacă n-o pot găsi pe Caroline Helstone și s-o scot puțin la plimbare; are să-și umple plămâni cu aer pe la Nunnely Common.

— Dacă vă duceți într-acolo, draga mea, fii bună și ai grijă ca domnișoara Helstone să se îmbrace călduros,

fiindcă bate un vânt cam rece, și mi se pare că fata asta are nevoie de îngrijire.

— Vorbele dumneavoastră au să fie respectate întocmai, doamnă Pryor; dar, fiindcă verii vorba, n-ați. Vrea să mergeți și dumneavoastră cu noi?

— Nu, iubito; v-aș fi un fel de piatră legată de picioare; eu sunt corpolentă și nu pot merge atât de repede cum ați vrea voi.

Shirley o convinse ușor pe Caroline s-o însoțească, iar după ce se depărtaseră binișor pe drumul liniștit, trecând peste întinderea cam mare și singuratică de la Nunnely Common, tot atât de ușor îi fu s-o antreneze într-o discuție. Înfrângând primele simțăminte de reținere, Caroline se simți repede bucuroasă să stea de vorbă cu domnișoara Keeldar. Chiar primele schimburi de observații întâmplătoare au fost de ajuns pentru a o face pe fiecare

dintre eae s-o înțeleagă pe cealaltă. Shirley spuse că îi place mult covorul verde al ierbii lăsate în sălbăticie și, mai mult încă, buruienile de pe margini, fiindcă buruienile îi aduceau aminte -de mlaștini; văzuse mlaștini când trecuse pe lângă hotarele dinspre Scoția. Ținea minte mai cu seamă regiunea pe unde trecuseră într-o dupăamiază tare lungă a unei zăpușitoare, dar înnorate zile de vară; călătoriseră de la amiază și până la apusul soarelui peste ceva ce părea a fi o nesfirșită întindere de buruieni înalte și nu văzuseră nimic altceva în afară de oi sălbătice, nici un auziseră nimic, doar țipete de păsări necunoscute.

— Știu cum trebuie să arate întinderile cuprinse de bălării într-o vreme cum era aceea, spuse Caroline. De un roșu-întunecat, cu o nuanță mai închisă decât coloritul cerului, și puțin mai pâumburie.

— Da - pâumburie de tot, norii tiviți cu nuanțe arămii, și din loc în loc o strălucire albicioasă, mai fantomatică decât coloritul neguratic de ia care te așteptai' ca din clipă în clipă, chiar pe când te uitai la el, să izbucnească în fulgerări orbitoare.

— De tunat, tuna?

— Bubuia din când în când, așa, în depărtare, însă furtuna nu s-a dezlănțuit decât seara, după ce ajunseserăm noi la han, hanul ăsta fiind o casă rătăcită la poalele unui șir de munți.

— V-ați uitat să vedeți cum se învălătucesc norii în jos, pe deasupra munților?

— Eu, da; un ceas am stat la fereastră și m-am uitat la ei. Colinele păreau înfășurate într-o mazăgă întunecoasă, iar când ploaia a început să se abată în pânze albicioase, dintr-o dată le-a ascuns vederii, de parcă le-ar fi spălat de pe fața pământului.

— Am văzut și eu astfel de furtuni în părțile muntoase din Yorkshire; și când aerul se prefăcuse într-o cataractă iar pământul fusese acoperit de pânza apelor, mi-am adus aminte de Potop.

— Dar e deosebit de înviorător să simți cum se

reînstăpânește liniștea după o asemenea dezlănțuire și să zărești lumina consolatoare după ce pânza norilor a fost sfâșiată, lumina aceea care îți aduce parcă mărturie că soarele nu a fost înecat.

— Domnișoară Keeldar, stai numai puțin și uită-te la valea și pădurea de la Nunnely.

Amândouă se opriră pe creasta cea verde care domina pășunile; priviră în jos peste valea adâncă și gătită în veșminte de mai; peste felurite poiene, unele presărate cu margarete, altele smălțuite cu pintenul cocoșului; în ziua aceea toată verdeața cea proaspătă zâmbea fericită sub lumina soarelui; luciri transparente de smarald și chihlimbar alunecau pe deasupra lor. Peste pădurea

Nunnewood - ultimă rămășiță a unui străvechi codru britan dintr-un ținut ale cărui șesuri fuseseră cândva doar sălbatice întinderi împădurite, după cum colinele fuseseră stăpânite numai de bălării înalte până la pieptul omului - dormea adânc umbra unui nor; înălțimile din depărtare păreau acoperite de pete și zarea își trăsese peste chip zăbranic sidefiu; albăstrimi argintii, roșeți gingașe, nestatornice întinderi de verde schimbător, umbre de frăgezimea petalelor, toate se topeau înspre smocurile de nori albi, curați ca zăpada căzută pe zare, și ispiteau ochiul cu fugare sclipiri ca atunci când luase ființă raiul. Adierea ce se prelingea peste frunte era proaspătă, și dulce, și învăluitoare.

— Anglia noastră este o insulă ca de vrajă, șopti Shirley, iar Yorkshire-ul unul dintre colțurile ei cele mai fermecate.

— Și dumneata ești fiică a Yorkshireului?

— Da, din Yorkshire și prin sânge și prin naștere. Cinci generații din neamul meu dorm sub lespezile bisericii din Briarfield: am deschis ochii în conacul acela întunecat rămas în urma noastră.

În clipa aceea Caroline întinse mâna care îi fu strânsă. Apoi rosti:

— Prin urmare suntem din același ținut.

— Da, încuviință Shirley clătinând din cap ca gravitate.

Și ce se vede acolo, întrebă mai departe domnișoara Keeldar arătând înspre pădure, este Nunnwood?

— Da, așa îi spune.

— Ai fost vreodată pe-acolo?

— De multe ori.

— Chiar până în adâncul pădurii?

— Da.

— Și cum e?

— E ca un fel de tabără a feciorilor pădureni ai lui

Anak<sup>1</sup>. Arborii sunt bătrâni și uriași. Când stai la poalele lor, vârfurile parcă-s pe alte tărâmurii; trunchiurile rămân tari și neclintite, în vreme ce ramurile se leagănă la fiece adiere. În liniștea cea mai netulburată a văzduhului frunzele totuși nu amuțesc, dar dacă se întetește vântul încep să freacăte cu putere - marea dezlănțuită se zbugiumă deasupra capului tău.

— N-a "fost acolo una dintre ascunzătorile lui Eobin Hood?

— Ba da; și încă mai sunt semne care îi păstrează amintirea. Dacă pătrunzi în Nunnwood, domnișoară Keeldar, e ca și cum ai păși peste vremuri ce s-au pierdut în adâncul veacurilor. Vezi o scobitură în trupul pădurii, cam pe la mijloc?

— Da, o văd foarte bine.

— Scobitura aceea e o vale; o tăietură adâncă și largă, învelită în iarbă la fel de mărunță și deasă ca și asta de pe izlaz. Copacii cei mai bătrâni, stejari uriași împodobiți de coroane maiestuoase, stau de strajă pe marginile ei; în adâncul văii se află ruinele unei mânăstiri de maici.

— O să mergem amândouă - numai dumneata și cu mine, Caroline - în pădurea aceea, devreme, într-o frumoasă dimineață de vară, și să ne petrecem acolo ziua în-

<sup>1</sup> Personaj biblic, strămoș al unei seminții de uriași din ținutul Hebronului.

treagă. Putem lua cu noi crcioane, albume de schițe, sau orice carte de citit ne-ar place; și, bineînțeles, nu vom uita să luăm la noi și ceva de mâncare. Am eu două coșulețe în care doamna Gill, îngrijitoarea mea, ne poate pune câteva provizii, și fiecare o să ne ducem coșulețul. N-ai să obosești prea tare dacă o să faci pe jos un drum atât de lung?

— Vai, nici vorbă! mai cu seamă dacă o să rămânem toată ziua în pădure, și pe urmă eu cunosc locurile cele mai frumoase; știu chiar unde putem găsi alune, dacă e vremea alunelor; știu unde putem găsi câiă smeură vrem; știu și anumite poienițe pe unde niciodată nu calcă picior de om, căptușite cu un mușchi tare ciudat, în unele părți galben ca și cum ar fi suflat cu aur, în altele de un cenușiuînchis, în altele verde ca smaraldul. Știu pilcuri de copaci care încântă ochiul cu. Înfațișarea lor fără seamăn, ca luată din tablouri; stejari butucănoși, mesteceni gingași, fagi falnici strânși laolaltă de dragul contrastelor; și frasinii. Măreți ca Saul și stând singuratici, uriași de poveste ai pădurii înveșmântați în strălucitoare voaluri de iedera. Domnișoară Keeldar, am pe unde să te duc.

— Te-ai plictisi numai cu mine singură?

— Nici pe departe. Cred că o să ne simțim bine; căci cine ar putea fi a treia persoană a cărei prezență să nu ne strice plăcerea?

— Într-adevăr, nu știu pe nimeni de vârsta noastră — cel puțin nicio femeie; cât despre bărbați...

— O excursie devine cu totul alt lucru dacă din grup fac parte și bărbați, o întrerupse Caroline.

— Ai ' dreptate - cu totul altceva decât ne propuneam noi.

— Mergem doar ca să vedem copaci bătrâni și ruinele cele vechi; să petrecem o zi în vremuri de demult, înconjurate de tăcere străveche și înainte de orice de liniște deplină.

— Așa este; și după câte cred. Prezența bărbaților ar spulbera cu totul farmecul pe care l-ai pomenit la urmă.

Dacă sunt din soiul acela nepotrivit, cum ar fi Malone al dumitale, Sykes ori Wynn, enervarea ar lua locul seninătății. Dacă ar fi din genul celor potriviți, s-ar întâmpla totuși altfel – n-aș putea să spun precis ce anume, dar ceva ușor de simțit, însă greu de descris.

— Înainte de orice, am uita natura.

— Și natura ne-ar uita pe noi; își acoperă uriașa-i frunte senină cu un văl întunecat, își ascunde fața și își retrace bucuria liniștită cu care, dacă ne mulțumim doar cu adorarea ei, ne-ar umple inimile.

— Și ce ne-ar da în schimbul adorării?

— Mai multă bună dispoziție și mai multă neliniște; o frământare care alungă la iuțeală ceasurile și o grijă care le tulbură cursul.

— Cred că posibilitatea de a fi fericiți stă în bună măsură în puterea noastră, spuse Caroline cu înțelepciune. M-am dus o dată la Nunnwood cu un grup mai mare, toți diaconii și încă alți domni de prin părțile astea precum și diferite doamne; și am găsit toată povestea nesuferit de plicticoasă și absurdă; altă dată am fost singură sau întovărașită numai de Fanny, care a rămas să coasă în coliba pădurarului sau să stea de vorbă cu nevasta lui, în vreme ce eu am rătăcit prin împrejurimi, am făcut schițe sau am citit; atunci, cât a fost ziua de lungă, m-am bucurat de multă fericire de-un fel foarte alinător. Dar asta s-a întâmplat când eram tânără – acum doi ani.

— Cu vărul dumitale, Robert Moore, ai fost vreodată?

— Da; o singură dată.

• — Ce fel de tovarăș e în asemenea ocazii?

— Un văr, știi, e cu totul altceva decât o persoană străină.

— De asta îmi dau seama; atâta doar că verii, dacă sunt prostănaci, devin încă și mai insuportabili decât străinii, fiindcă ți-e mult mai greu să-i ții la distanță. Vărul dumitale nu e prostănac?

— Nu; însă...

— Spune.

— Dacă, așa cum ai zis, tovărășia proștilor enervează, cea a bărbaților inteligenți îți provoacă și ea un anumit rău al ei special. Atunci când bunătatea sau talentul însoțitorului este mai presus de orice îndoială, propriile tale calități care te-ar îndreptăți să te asociezi cu el devin o întrebare deschisă.

— Ooo! auzi! Aici nu mai pot să te-nțeleg; mie năzdrăvăniilor dintr-astea nici un mi-ar trece prin minte. Mă socotesc în stare să stau alături de oricare dintre ei; de cei mai deștepți bărbați, vreau să zic, deși asta înseamnă foarte mult. După câte văd eu, când sunt deștepți, atunci sunt foarte deștepți. Unchiul dumitale, fiindcă veni vorba, nu e deloc un exemplar nereușit de gentleman mai în vârstă; întotdeauna mă bucur să-i văd chipul smead, inteligent și sensibil, fie în casă la mine, fie oriunde altundeva. Ții la el? E bun cu dumneata? Spune drept.

— M-a crescut încă de mic copil și la fel cum și-ar fi crescut propria lui fiică, dacă ar fi avut vreuna - de asta sunt sigură; înseamnă deci că a fost bun; dar nu țin la el; când nu este de față mă simt mai bine decât atunci când e.

— Ciudat! Fiindcă are darul de a se face deosebit de plăcut.

— Da, în societate; însă acasă e încruntat și tăcut. De îndată ce-și pune bastonul și pălăria cu boruri răsfrânte în holul casei parohiale, își și încuie voioșia în bibliotecă și în birou; lângă foc, în; intimitate, numai sprâncene încruntate și cuvinte monosilabice; zâmbetul, gluma și remarcile spirituale sunt păstrate, pentru momentele când se află și lume străină de față.

— E despotic?

— Cătuși de puțin; nu e nici despotic și nici ipocrit; un om mai degrabă înțelegător decât bun la suflet, mai degrabă scilpitor decât duios, mai curând scrupulos de nepărtinitor decât drept - dacă. Poți sesiza niște deosebiri atât de nuanțate.

— Ei, bineînțeles, bunătatea sufletească presupune și



îngăduință, ceea ce lui îi lipsește; duioșia, adică o inimă caldă, nu face parte dintre darurile sale; iar dreptatea veritabilă este rodul compasiunii și respectului, slăbiciuni de care, îmi dau foarte bine seama, prietenul meu smead la chip nu se face nici pe departe vinovat.

— Deseori stau și mă. Întreb, Shirley, dacă majoritatea bărbaților au în relațiile de acasă aceeași atitudine ca și unchiul meu; dacă pentru a le deveni plăcută și demnă de stimă trebuie să. Fii veșnic alta și neobișnuită; și dacă este cu neputință „pentru firea lor, să păstreze un interes și o afecțiune constantă față de cei pe earc îi văd zi de zi.

— Nu știi; n-am cum să dau un răspuns care să-ți risipească îndoielile. Uneori mă gândesc și cu cam la aceleași lucruri. Dar, ca să-ți destăinui un secret, dacă aș fi convinsă că sunt într-un tot și neapărat deosebiți de noi - nestatornici, repede împietriți și lipsiți de duioșie— nu m-aș mărita niciodată. Nu mi-ar face plăcere să descopăr că acela pe care l-am iubit nu m-a iubit pe

mine, că s-a plictisit de mine, și că orice efort aș face ca să-i fiu pe plac ar fi pe urmă mai rău decât nefolositor, devreme ce ar sta în firea lui să se schimbe și să ajungă nepăsător. Dacă aș descoperi asemenea lucruri, la ce mi-ar mai rămâne să năzuiesc? Să plec - să dispar din preajma unui om căruia prezența mea nu-i mai este plăcută.

— Dar dacă ai fi măritată, n-ai putea s-o faci.

— Nu, n-aș putea - asta-i. Niciodată n-aș mai putea fi stăpână pe mine însămi. E un gând îngrozitor - îmi taie respirația! Nimic nu mă înspăimântă mai rău decât ideea de a deveni povară și năpastă - o povară inevitabilă - o năpastă neconținută! Acum, dacă simt că tovarășia mea e de prisos, pot foarte ușor să mă învâluie în propria-mi independență ca într-o mantie, să mă acopăr cu propria-mi mândrie ca și cum m-aș acoperi cu un văl și să mă retrag în singurătate. Dacă aș fi măritată, n-ar mai fi cu putință.

— Mă întreb de ce nu ne hotărâm toate să rămânem

singure, spuse Caroline. Am face-o dacă am avea înțelepciunea să învățăm din ce ne arată experiența. Unchiul meu întotdeauna vorbește despre căsnicie ca despre o năpastă; și cred că de câte ori aude că un bărbat se însoară, întotdeauna consideră că e un prost sau, în orice caz, că face o prostie.

— Să știi însă, Caroline, nu toți bărbații sunt ca unchiul dumitale - sigur nu; sper că nu.

Tăcu și rămase pe gânduri.

— După câte bănuiesc, fiecare găsim câte o excepție în bărbatul iubit, și asta până când ne mărităm, rosti Caroline.

— Și eu bănuiesc; iar excepția asta credem că e alcătuită din materialii! cel mai prețios; ne închipuim că e la fel cu noi; visăm la un fel de armonie. Credem că glasul lui șoptește cea mai dulce și cea mai sinceră făgăduială a unei inimi care n-are să se împietrească niciodată față de noi; în ochii lui citim acel simțământ plin de credință - dragostea. Socotesc că n-ar trebui să ne încredem nicio clipă, Caroline, în ceea ce ei numesc pasiune. Văd în asta numai un foc de paie, care arde cu vâlvătăi și se stinge repede; dar noi ne uităm la bărbatul acela și vedem că e bun cu animalele, cu copiii, cu săracii.

Tot atât de bun e și față de noi - milos - delicat; nu le lingușește pe femei, dar este îngăduitor cu de, pare să se simtă bine în prezența lor și să le socotească tovărășia ca un lucru agreabil, Îl plac nu numai din motive ușuratece și egoiste, ci așa cum *noi* îl plăcem pe el - fiindcă îl plăcem. Pe urmă băgăm de seamă că e un om drept - totdeauna spune numai adevărul - și are conștiința curată.

Trăim clipe de bucurie și pace atunci când el intră într-o cameră; tristețe și stinghereală atunci când o părăsește.

Știm că omul acesta a fost un fiu iubitor și este un frate devotat - cine ar avea curajul să-mi spună că n-are să fie un bărbat dragăstos?

— Fără să stea o secundă pe gânduri unchiul meu țiar spune-o. „Peste o lună de zile are să-i fie silă de tine“,

așa f -ar zice.

— Doamna Pryor ar afirma cu toată seriozitatea același lucru.

— Doamna Yorke și domnișoara Mann te-ar lăsa cu acreală să înțelegi tot ce-ai spus adineauri.

Dacă nu sunt proroci mincinoși, atunci e bine să nu te îndrăgostești niciodată.

— Bine ar fi, dacă ai putea să te ferești.

— Eu prefer să mă îndoiesc de adevărul prorocirilor ăstora.

— Tare mi-e teamă ca asta să nu însemne că ești gata îndrăgostită.

— Eu, nu; dar dacă aș fi, știi cumva pe care ghicitori i-aș asculta?

— S-aucl.

— Nici bărbat și nici femeie, fie ei tineri sau bătrâni; pe micul cerșetor irlandez care vine desculț la ușa mea; pe șoricelul care se strecoară prin crăpătura din lambriu; pasărea care pe îngheț și zăpadă vine și bate la fereastra mea după o coajă de pâine; câinele care îmi linge mâna și se așază la picioarele mele.

— Și ai văzut vreodată pe cineva care să se arate drăgăstos față de făpturile astea?

— Ai văzut vreodată pe cineva față de care făpturile astea să se arate din instinct iubitoare, încrezătoare, gata oricând să-l urmeze?

— Acasă avem o pisică neagră și un câine bătrân. Știu pe cineva pe al cărui genunchi pisicii îi place să se cațere; pe umărul și pe lângă obrajii căruia îi place să toarcă.

Clinele cel bătrân totdeauna iese din cușcă, dă din coadă și scheaună drăgăstos când trece acel cineva.

— Și acel cineva ce face?

— Mângâie duios pisica și-o lasă să se urce unde-i place și să stea acolo cât de mult poate, iar dacă e silit s-o deranjeze ca să se scoale o dă jos cu blândețe și niciodată n-o alungă cu brutalitate; totdeauna fluieră la câine și găsește o clipă să-l mângâie.

— Da? Nu e Robert?

— Chiar Robert.

— Drăguț băiat! spuse Shirley cu înflăcărare și ochii îi aruncară scânteii.

— Nu-i așa că-i drăguț? Nu-i așa că are ochi frumoși și trăsături alese, frunte limpede, princiară?

— Le are pe toate astea, Caroline. Drăguț băiat! E și frumos și bun.

Eram sigură că ai să observi; de cum te-am văzut la față mi-am dat seama că ai să observi.

— Îmi era simpatic încă înainte de a-l fi văzut. Când l-am văzut, ini-a plăcut; acum îl admir. Frumusețea e prin ea însăși fermecătoare, Caroline; iar atunci când este îmbinată și cu bunătate, căpătă un farmec cu totul deosebit.

— Și. Dacă se mai adaugă și inteligență, Shirley?

— Cine mai poate rezista?

— Adu-ți aminte de unchiul meu, de doamnele Pryor, Yorke și Mann.

— Adu-ți aminte de toaca din cer! E o ființă nobilă, îți spun eu că atunci când *sunt* buni, sunt într-adevăr cununa creațiunii – sunt fiii lui Dumnezeu. Alcătuiți după chipul și asemănarea ziditorului, cea mai slabă sclipire a spiritului divin îi înalță aproape la nemurire. Nu încapă îndoială că un bărbat nobil, bun și frumos este cel mai de seamă lucru creat vreodată pe lume.

— Mai de seamă decât noi?

— Mi-ar fi silă să mă lupt cu el pentru întâietate — mi-ar fi silă de asta. Oare mâna mea stingă are să se lupte ca s-o ia înaintea drepteii? O să se ia vreodată inima la ceartă cu pulsul? Au să fie vinele geloase pe sângele de care sunt pline?

— Bărbații și femeile, soții între ei se ceartă înfiorător, Shirley.

— Vai de capul lor! — biete obiecte putrede, decăzute, degenerate! Dumnezeu i-a zidit pentru alte scopuri – pentru alte simțăminte.

T.

— Dar suntem ori nu suntem egale cu bărbații?

— Nimic nu mă încântă mai mult decât clipa în care îmi pot întâlni superiorul - pe cineva care mă poate face să am credința sinceră că îmi este superior.

— L-ai întâlnit vreodată?

— Aș fi bucuroasă să-l întâlnesc în orice zi; cu cât

l-aș vedea mai presus de mine, cu atât m-aș bucura mai adânc; e degradant să te pleci - e minunat să te uiți în sus. Ceea ce mă roade este că atunci când încerc să stimez, văd că m-am înșelat; dacă ești credincios din fire, nu găsești să te închini decât în fața unor idoli falși. Disprețuiesc starea de păgân.

— Domnișoară Keeldar, vrei să poftești înăuntru?

Uite că am ajuns la poarta casei parohiale.

— Astăzi, nu; dar mâine vin să te iau ca să petreci seara cu mine. Caroline Helstone - dacă într-adevăr ești așa cum mi se pare mie în clipa de față - dumneata și cu mine o să ne înțelegem de minune. De când sunt eu pe lume n-am putut să stau de vorbă cu o fată așa cum am stat cu dumneata astăzi. Sărută-mă - și la revedere.

Doamna Pryor părea la fel de dispusă ca și Shirley să păstreze prietenia Carolinei. Dânsa, care nu mergea niciodată nicăieri, apărură într-o bună zi, nu peste mult timp, la casa parohială. Veni după-amiaza, când se întâmplă ca parohul să fie plecat. Era o zi cam înăbușitoare; căldura de afară o făcuse să se aprindă la față și părea foarte agitată și de faptul că intra într-o casă străină; căci după câte se vedea, modul ei de viață era foarte retras și singuratic. Când domnișoara Helstone se duse să o întâmpine în salon, o găsi așezată pe sofa, tremurând, făcându-și vânt cu batista și părând să se lupte cu o tensiune nervoasă ce amenința să se transforme în criză de isterie.

Pe Caroline o cam miră această neobișnuită lipsă de stăpânire la o persoană de vârsta ei, de asemeni lipsa de forță adevărată într-o făptură destul de robustă; căci doamna Pryor se grăbi să pună oboseala pe seama mersului pe jos, a arșiței soarelui, etc. Și să explice astfel

trecătoarea sa indispoziție; și cum stăruia, cu mai multă grabă decât coerență, să pomenească mereu și mereu aceste

## VV

pricini de epuizare, Caroline încercă blând s-o ajute desfăcându-i șalul și luându-i boneta. Doamna Pryor n-ar fi acceptat astfel de atenții din partea oricui; de obicei evita cu silă atingerea și apropierea de altcineva, lăsând să se vadă un amestec de stânjenire și răceală departe de a fi măgulitoare pentru cel ce-și oferea serviciile. Totuși, față de mâna micuță și ușoară a domnișoarei Helstone se nrăta primitoare și păru alinată de atingerea ei. Peste câteva minute încetă să mai tremure și deveni calmă și potolită.

După ce ajunse la starea obișnuită, începu să vorbească despre subiecte banale. Dacă se afla într-un anturaj oarecum pestriț, doamna Pryor rareori deschidea gura; sau, dacă n-avea încotro și trebuia să spună ceva, vorbea cu rețineră, și deci prost; într-un dialog însă, se dovedea bun partener și folosea un limbaj ales, deși totdeauna cam formalist; opiniile îi erau fără greș întemeiate; informația corectă și variată. Caroline constată că îi face plăcere s-o asculte; mult mai multă plăcere decât ar fi bănuț.

Pe peretele din fața sofalei pe care stăteau se aflau trei tablouri: cel din mijloc, de deasupra consolei, era portretul unei doamne; celelalte două, portrete de bărbați.

— Ce chip frumos, spuse doamna Pryor întrerupând astfel o scurtă pauză ce urmase unei jumătăți de ceas de convorbire însuflețită. Trăsăturile ar putea fi socotite fără cusur; nici măcar dalta unui sculptor nu le-ar putea îmbunătăți; e un portret după natură, nu-i așa?

— E un portret al doamnei Helstone.

— Al doamnei Matthewson Helstone? Al nevastei unchiului dumitale?

— Da, și se spune că e foarte fidel. Înainte de a se mărita era socotită frumusețea comitatului.

— Aș zice că într-adevăr merita un asemenea

calificativ. Câtă distincție în fiecare trăsătură! Totuși, e un chip de om resemnat; s-ar fi putut ca originalul să nu fi fost ceea ce se numește în general „o femeie de spirit\*\*.

— Cred că a fost o femeie deosebit de liniștită, de tăcută.

— Ar fi greu de crezut, draga mea, ca alegerea unchiului dumitale să se fi oprit asupra unei astfel de persoane ca tovarăș de viață. Nu-i așa că-i place să fie amuzat de-o vorbire spumoasă?...

— Când e în societate, da; însă totdeauna spune că n-ar fi putut suporta o nevastă vorbăreață; acasă vrea să aibă liniște. După câte afirmă el, când îți arde de flecăreală te duci undeva. Acasă stai să citești și să reflectezi.

— După câte am auzit, doamna Matthewson a trăit puțin după ce s-a măritat, așa mi se pare.

— Vreo cinci ani.

— Ei, draga mea, rosti doamna Pryor ridicându-șe ca să plece, ne-am înțeles, sper, că ești așteptată să vii cât mai des pe la Fielthead, eu așa trag nădejde. Trebuie că te simți singură aici, fără nicio rubedenie de sex feminin. Ești obligată să-ți petreci cea mai mare parte din vreme fără să ai pe nimeni.

— Cu asta sunt obișnuită; tot singură am crescut. Îmi dați voie să vă aranjez șalul?

Doamna Pryor îngădui să fie ajutată.

— Dacă în studiile dumitale simți nevoie de vreun ajutor, spuse doamna, te rog să apelezi la mine fără nicio ezitare.

Caroline mulțumi pentru îndatoritoarea propunere.

— Sper să pot sta deseori de vorbă cu dumneata. Mi-ar face plăcere să-ți pot fi de vreun ajutor.

Din nou se făcură auzite mulțumirile domnișoarei Helstone. Caroline se gândi ce inimă caldă stătea ascunsă sub înșelătoarea înfățișare de om rece a musafirei. Băgârid de seamă că, în vreme ce străbătea camera, doamna Pryor aruncă din nou către portrete priviri pline de interes, tânără

fată explică în trecut:

— După asemănare puteți vedea că portretul de lângă fereastră este al unchiului meu, făcut acum douăzeci de ani; celălalt, din partea stângă a consolei, este fratele lui, James Helstone, tata.

— Seamănă unul cu altul în oarecare măsură, observă doamna Pryor. O deosebire de caracter poate totuși fi recunoscută în trăsăturile diferite ale frunții și gurii.

— Ce deosebire? întrebă Caroline în vreme ce o conducea spre ușă. James Helstone - tatăl meu, adică - e în general socotit a fi fost cel mai chipeș dintre ei. Am observat că străinii totdeauna exclamă: „Ce bărbat frumos  
144

Găsiți că portretul e frumos, doamnă Pryor?

— Are trăsături mult mai delicate, sau mai frumoase decât ale unchiului dumitale.

— Dar unde sau în ce stă deosebirea de caracter la care ați făcut aluzie? Fiți bună și spuneți-mi; aș vrea să văd dacă ghiciți exact.

— Draga mea, unchiul dumitale este un om cu principii. Fruntea și buzele îi sunt puternice, iar privirea fermă.

— Da, și celălalt? Nu vă fie teamă că mă jigniți; totdeauna îmi place adevărul.

— Ii place adevărul? Foarte frumos din partea dumitale; să rămâi la preferința asta - niciodată să nu te abați de la ea. Celălalt, draga mea, dacă s-ar mai afla acum în viață, probabil că i-ar oferi destul de puțin sprijin fiicei sale. Orice s-ar spune, e un cap grațios - prins în tinerețe, aș zice. Draga mea (și aici se întoarse brusc spre fată), acorzi principiilor o valoare neprețuită?

— Sunt convinsă că fără de niciun caracter nu poate fi cu adevărat valoros.

— Și simți într-adevăr ceea ce spui? Te-ai gândit vreodată la treaba asta?

— Deseori. Împrejurările vieții m-au silit foarte devreme să-i acord atenție.



— Atunci înseamnă că lecția a fost bine învățată, deși a trebuit s-o ascuți prea devreme. Înseamnă că terenul nu a fost nici arid și nici piatră seacă, altminteri sămânța aruncată la vremea asta n-ar fi dat roade. Nu sta în ușă, draga mea, e curent și ai să răcești. La revedere!

Noile cunoștințe ale domnișoarei Helstone îi deveniră curând prețioase, tovărășia lor ajunse să fie socotită o favoare. Își dădea seama că într-adevăr ar fi greșit, dacă ar fi lăsat să-i scape prilejul acesta de consolare – dacă ar fi neglijat să se folosească de această schimbare fericită. Căci astfel gândurile ei făcuseră o cotitură; o nouă cale se deschidea în fața lor, care, abătând cel puțin pe câteva dintre de de pe făgașul pe unde toate se îmbulziseră mai înainte, le domolea forța năvalei și împuțina puterea de apăsare într-un unic punct devenit dureros.

Curând fu încântată să petreacă zile întregi la Fieâdhead, și să facă pe rând orice îi spuneau Shirley sau doamna Pryor; și i se adresau mereu, când una, când cealaltă. Nimic nu putea fi mai puțin exuberant decât prietenia doamnei mai în vârstă; dar, de asemenea, nimic nu putea, fi mai grijuliu, mai perseverent și mai neobosit. Am lăsat să se înțeleagă despre doamna Pryor că era un personaj cam ciudat; dar ciudățenia ei nu se arăta nicăieri mai limpede decât în natura interesului manifestat față de Caroline. Li urmărea toate mișcărilor; ai fi putut spune că îi supraveghea fiecare pas; îi făcea plăcere să fie solicitată de domnișoara Helstone dacă era vorba de sfat ori asistență; când i se cerea, își oferea ajutorul cu atâta bucurie liniștită însă evidentă, încât Caroline ajunse curând să simtă adevărată desfătare dacă trebuia să apeleze la ea.

La început, supunerea neclintită arătată de Shirley Keeldar față de doamna Pryor o mirase pe domnișoara Helstone, după cum nu mai puțin o mirase faptul că fosta guvernantă se simte atât de bine și la largul ei în reședința elevei de odinioară, unde îndeplinea cu atâta netulburată independență o slujbă foarte modestă; pricepu însă repede că era de ajuns să le cunoști pe cele două femei pentru a

afla cheia misterului. I se părea că toată lumea trebuie s-o simpatizeze, s-o iubească și s-o laude pe doamna Pryor de îndată ce o cunoaște. N-avea importanță că persevera neabătut în a se îmbrăca numai cu rochii de modă veche; că vorbirea îi era formalistă și manierele reci; că avea zeci de mărunte ciudățenii cum nu mai întâlneai la alți oameni - continua să rămână un asemenea sprijin, un asemenea sfătuitoare, era atât de îndrăgostită de adevăr, atât de duioasă în felul ei, încât, după câte credea

Caroline, de îndată ce s-ar fi obișnuit cu prezența ei, nimeni nu s-ar mai fi putut lipsi cu ușurință de dânsa.

Cât despre dependență sau umilire, Caroline nu simțea niciodată astfel de lucruri în relațiile cu Shirley, și atunci de ce le-ar fi simțit doamna Pryor? Moștenitoarea era bogată - foarte bogată - în comparație cu noua ei prietenă: una dispunea de o mie întregă de lire pe an, cealaltă de niciun bănuț; și totuși în prezența ei trăia un liniștitor simțământ de egalitate, niciodată posibil alături de ceilalți oameni de neam de prin Briarfield și Whinbury.

Explicația consta în aceea că lui Shirley nu-i stătea mintea la bani și la situație. În ceea ce privește proprietatea, era bucuroasă că e independentă; uneori se simțea de-a dreptul fericită la gândul că este stăpâna conacului, are arendași și pământ; era în mod special măgulită și simțea o plăcută mulțumire de sine dacă i se amintea despre „tot avutul acela<sup>44</sup> de pe vâlcea, „cuprinzând o foarte bună postăvărie, vopsitorie, magazii, dimpreună cu loca-

irița, grădinile și acareturile numite Hollow's Cottage; dar bucuria fiindu-i întru nimic ascunsă, devenea cu totul nesupărătoare; gândurile serioase i se îndreptau într-altă parte. A admira lucrurile mărețe, a respecta binele, a se bucura alături de cei voioși reprezentau pentru Shirley principalele înclinații; de aceea, se preocupa de mijloacele necesare satisfacerii acestor înclinații neasemuit mai mult

decât de gânduri privitoare la superioritatea ei socială.

La început, Caroline o interesase pe domnișoara Keeldar fiindcă era liniștită, retrasă, avea o înfățișare delicată și lăsa impresia că ar avea nevoie de cineva care să-i poarte de grijă. Preferința îi crescuse în uriașă măsură când își dădu seama că propriul ei fel de a gândi și de a vorbi era înțeleș și acceptat întru totul de noua cunoștință. La asta nu prea se așteptase. Își închipuise că domnișoara Helstone are chip prea frumos, maniere și glas prea delicate pentru a fi altceva decât o ființă comună și la minte și în fapte; și fu chiar foarte uimită când văzu că trăsăturile acelea gingașe se luminează cu complicitate la surpriza vreunei glume mai îndrăznețe aruncate la întâmplare; încă și mai uluită fu să descopere comoara de cunoștințe căpătate prin eforturi proprii și speculațiile riedepinse de la nimeni, care. Îmbogăteau cășorul acela de fetiță cu bucle răsucite. Gusturile instinctive ale Carolinei erau și de aceleași cu ale ei; anumite cărți pe care domnișoara Keeldar ie citise cu cea mai mare plăcere se dovedeau a constitui și desfătarea domnișoarei Helstone. La fel, existau și multe lucruri pe care amândouă nu le puteau suferi și împărtășeau mulțumirea de a râde împreună pe socoteala unor scrieri de un sentimentalism găunos și cu pretenții bombastice.

Shirley considera că puțini oameni, și bărbați și femei, aveau într-adevăr gust în privința poeziei, simțul sigur de a deosebi valorile reale de cele false. De nenumărate ori i se întâmplase să audă persoane foarte inteligente pronunțându-se că un fragment sau altul din opera cutărui sau cutărui poet sunt întru totul desăvârșite, dar în care, atunci când îl citea, sufletul ei nu izbutea să găsească nimic altceva decât falsitate, înflorituri și zorzoane sau, în cazul cel mai fericit, vorbărie muncită minuțios; erau poate versuri stranii, inteligente, savante;

Întâmplător chiar garnisite cu lucirile fascinante ale imaginației, dar numai unul Dumnezeu știe cât de îndepărtate de poezia adevărată, la fel ca vasul de mozaic

mare și greoi față de cupa micuță din metal pur; sau, 2Dentru a da cititorului posibilitatea să aleagă între comparații, la fel ca florile artificiale ale modistei față de crinii proaspăt culeși de pe câmp.

Văzu cu câtă siguranță simte Caroline valoarea minereului autentic și cum se întristează în fața lucirilor de zgură. Cugetele celor două fete fiind acordate în armonie, adesea cântau fermecător la unison.

Într-o seară, se întâmplă să fie singure în salonul lambrizat cu stejar. Petrecuseră fără clipă de plictiseală o întreagă zi ploioasă; acum era aproape de căderea serii; lumânările nu fuseseră încă aduse; pe măsură ce se întuneca, amândouă deveniră gândi toare și tăcute. Un vânt de apus huia în înălțimi prin apropierea casei, aducând cu sine dinspre îndepărtatul ocean nori amenințători și ploaie cu furtună: totul era vijelie dincolo de vechile zăbrele, totul pace adâncă dincoace de de. Shirley stătea la fereastră și cerceta cu ochii norii de pe cer, pâcla de deasupra pământului, prindea în auz anumite note ale rafalelor de vânt ce se jeluiu ca niște spirite torturate — note care, de n-ar fi fost atât de tânără, veselă și sanăto'asă, i-ar fi scuturat nervii cutremurați ca un fel de semn, ca un bocet prevestitor; dar pe această cuhne a vieții și în deplina înflorire a frumuseții, notele acestea nu făceau decât să-i îmboldească gândurile. Fragmente de dulci balade îi răsunau în auz; din vreme în vreme cânta câte o strofă: accentele se supuneau neliniștitelor îndemnuri ale vântului; se înteteau odată cu năvala răbufnirilor și se stingeau după trecerea lor. Retrasă în cel mai îndepărtat și întunecos capăt al încăperii, abia zărindu-i-se silueta în lumina roșietică a focului fără flăcări, Caroline pășea de colo-colo murmurând numai pentru sine fragmente de poezii bine memorate. V orbea foarte încet, dar Shirley o auzea; și în timp ce fredona domol, stătea și asculta. Suna astfel:

*Obscurest night involved the sicy,  
The Atlantic billows roar'd,*

*Wken such a destinsă wretch as I,  
Washed headlong from on board,  
Of friends, of hope, of all bereft,  
His floating home for ever left.*<sup>11</sup>

Aici fragmentul se încheie; fiindcă duiosul eântec fredonat de Shirley, până atunci plin și cuceritor, devenise doar un susur stins.

— Spune mai departe, o îndemnă.

— Atunci cântă și dumneata mai departe. Nu făceam decât să repet *The Castaway*

— Știu; dacă îți amintești toată poezia, spune-o pe toată.

Și cum se făcuse aproape întuneric, iar la urma urmei domnișoara Keeldar nu era un auditoriu chiar așa de temut, Caroline începu s-o recite. O rostea ca și cum ar fi trăit-o. Marea dezlănțuită, marinarul care se îneca, vasul nesigur scuturat de furtună - pe toate azeai cum ie trăiește; și încă mai vii decât toate se dezvăluia inima poetului, care nu plângea de mila „naufragiatului” ci, într-un ceas de chin fără lacrimi, părăsit de Dumnezeu, crea o similitudine cu propria-i nefericire, prin soarta acelu marinar uitat de oameni, și striga din adâncurile unde se zbătea:

*No voice divine the storm allayed,  
No light propitious shone,  
When, snatch'd from all effectual aid,  
We perish'd - each alone!  
But I - beneath a rougher sea,  
And whelm'd în deeper gulfs than he.*<sup>12</sup>

— Sper că William Cowper<sup>13</sup> se află acuma liniștit și

---

11 Noaptea cea mai întunecată învăluie cerul, / Talazurile Atlanticului vuiesc, / Când un nefericit cu destin ca al meu, / Smuls năprasnic de pe punte, / Lipsit de prieteni, de nădejde și de toate, / Își părăsește pentru totdeauna căminul plutitor.

12 Nici un glas divin n-a potolit furtuna, / Nici o lumină prietenoasă nu s-a arătat, / Când, jefuiți de orice a jutor adevărat, / Arm pierit — fiecare stingher ! / Ci eu — mă aflu sub o mare și mai furioasă, / Și înghițit de prăpăstii și mai adânci decât el.

13 Poet englez (1731—1800).

senin în ceruri, spuse Caroline.

— Ți-e milă de câte a avut de, suferit pe pământ?  
Întrebă domnișoara Keeldar.

— Mi-e milă de el, Shirley! Altceva ce aș putea să fac? Era cu inima aproape zdrobită când a scris poezia, și mai că-ți frânge inima atunci când o citești. Dar a găsit alinare scriind-o. — sunt încredințată ca a găsit; iar darul acesta al poeziei – cel mai divin dintre câte i-au fost hărăzite omului – a fost merit, cred eu, să aline suferințele atunci când sunt gata să rănească de moarte. Părerea mea, Shirley, este că nimeni n-ar trebui să scrie poezie pentru a arăta în văzul tuturor cât de deștept e și. Cât de multe știe. Pe cine poate interesa o astfel de poezie? Cine caută știință multă – cui îi pasă de cuvinte umflate în poezi?? Și cine nu se înduioșează de simțire – simțire autentică – orieât de simplu, chiar mai stângaci exprimată?

— În orice caz, pe dumneata se pare că te înduioșează; și nu încape îndoială că ascultând poezia asta a lui Cowper, descoperi niște imbolduri care îl stăpâneau pe poet cu puterea vuitului ce zguduia corabia – iar aceste imbolduri nu numai că nu-i dădeau răgaz să stea și să înflorească fie și o singură strofă, dar îi puneau la îndemână și forța trebuitoare pentru a duce întregul la deplină desăvârșire. Ai izbutit să o reciți cu voce sigură, Caroline; asta mă miră.

— Mâna lui Cowper n-a tremurai când a scris versurile: de ce mi-ar șovăi mie glasul atunci când le repet? Poți să fi convinsă, Shirley: nicio lacrimă n-a pătat manuscrisul *Naufragiatului*. Eu nu aud în el niciun hohot de durere, numai strigătul deznădejdiei; dar cred că de îndată ce strigătul a fost slobozit, a dispărut din inimă și durerea aceea de moarte; că a plâns potop de lacrimi amare și apoi s-a liniștit.

Shirley își încheie balada trubadurescă. Se opri scurt, și aproape imediat spuse:

— Pe Cowper l-ai fi putut iubi fie și numai pentru a avea privilegiul de a-i aduce alinare.

— Nu l-ai fi iubit niciodată pe Cowper, răspuse numaidecât Caroline. Nu era făcut să fie iubit de femei.

— Ce vrei să spui?

— Exact ce ai auzit. Știu că există pe lume anumite firi – și firi foarte nobile, foarte alese totodată – de care dragostea nu se apropie niciodată. S-ar fi putut să-l

cauți pe Cowper cu ginclul de a-l iubi; dar te-ai fi uitat la el, l-ai fi compătimit, și ai fi trecut mai departe; ai fi fost alungată de un simțământ al imposibilului, al nepotrivirii, la fel cum restul echipajului a fost smuls de lângă tovarășul lor care se îneca de către puterea irezistibilă „a talazurilor dezlănțuite”.

— Poate că ai dreptate. Dar cine ți-a spus dumitale lucrurile astea?

— Și ce am afirmat despre Cowper aș putea afirma despre Rousseau. A fost Rousseau vreodată iubit? A iubit cu pasiune; dar pasiunea lui a găsit vreodată răspuns?

Sunt convinsă că nu. Și dacă ar exista vreun Cowper sau Rousseau femeie, aș susține același lucru și despre de.

— Dar te-am întrebat cine ți-a spus lucrurile astea? Moore cumva?

— De ce trebuie să-mi fi spus cineva? Eu nu ani instinct? Nu pot să ghicesc făcând comparații? Moore n-a vorbit niciodată cu mine despre Cowper, despre Rousseau ori despre dragoste. Glasid pe care îl auzim atunci când suntem singure mi-a vorbit despre tot ce știu în privința asta.

— Și-ți plac firile de felul lui Rousseau, Caroline?

— Deloc, luată ca întreg. Îmi plac însă nespuse anumite însușiri ale lor: anumite scipiri divine din firea lor îmi iau ochii și-mi fac sufletul să strălucească. Pe urmă, din nou îi disprețuiesc. Sunt alcătuiți din lut și aur. Gunoiul și mineralul brut alcătuiesc o grămadă de slăbiciuni; luați ca întreg, îmi stârnesc sentimentul că sunt nefirești, nesănătoși, respingători.

— Aș îndrăzni să spun că față de un Rousseau aș fi mai îngăduitoare decât dumneata, Cary; deși dumneata

Însăși ești supusă și contemplativă, îți plac lucrurile grave și practice. Apropo, probabil că resimți foarte adânc lipsa vărului dumitale Robert, acum când nu vă mai vedeți deloc.

— Așa este.

— Și el trebuie să-ți simtă lipsa.

— Asta nu se întâmplă.

— Nu-mi pot închipui, urmă Shirley, care de o vreme luase obiceiul de a amesteca în conversație numele lui Moore, chiar și dacă s-ar fi părut că n-are ce căuta acolo, nu pot să-mi închipui decât că ținea la dumneata, de.

vreme ce te lua atât de mult 111. Seamă, stătea de Vorbă cu dumneata și te-a învățat atâtea lucruri.

— Niciodată n-a ținut la mine; niciodată n-a mărturisit că ar ține la mine. Făcea tot ce-i stătea în putință pentru a dovedi că doar mă suportă.

Hotărâtă să nu alunece pe panta îmbietoare a exagerării atențiilor lui Robert față de ea, Caroline se obișnuise ca totdeauna să se gândească și să vorbească despre lucrurile astea cât mai rar cu putință. Avea motivele ei proprii să aibă mai puțin decât oricând speranțe fericite pentru viitor, să aibă mai puțină îngăduință față de amintirile plăcute ale trecutului.

— Atunci e de la sine înțeles, remarcă domnișoara Keeldar, că în schimb nici dumneata nu făceai decât să-l suporti.

— Shirley, bărbații și femeile sunt atât de deosebiți unii de alții, se află pe poziții atât de diferite! Femeile au atât de puține lucruri la care să se gândească - bărbații atât de multe; poți purta prietenie unui bărbat, și el să fie aproape indiferent față de tine. Multe dintre cele care îți înveselesc viața pot să depindă de el, și în același timp niciuna dintre scrierile de interes ce îi luminează. O clipă ochii să n-aibă vreo legătură cu tine.

Robert obișnuia într-o vreme să se ducă la Londra și rămânea acolo uneori câte o săptămână, alteori două; ei, uite, câtă vreme era plecat îi simțeam absența ca pe un imens gol; îmi lipsea ceva; Briarfielul era mult mai



plicticos. Bineînțeles că îmi rămâneau ocupațiile mele obișnuite; și totuși îmi lipsea. Stând singură serile, mi se întâmplă deseori să simt o convingere ciudat de nestrămutată și pe care n-o pot descrie: mi se părea că în cazul când un vrăjitor sau vreun spirit mi-ar fi oferit, în clipa aceea, ocheanul prințului Aii (îți mai aduci aminte de *O mie și una de nopți?*) și dacă, folosindu-mă de el, aș fi putut să mă uit la Robert – să-l văd unde este, ce face – mi-aș fi dat seama, într-un chip izbitor, cât de necuprinsă este prăpastia ce se cascadează între unul și celălalt și una ca mine. Înțelegeam limpede că oricât de strâns legate de el ar fi gândurile mele, ale lui rămân lotuși cu desăvârșire străine de mine.

— Caroline, întrebă deodată, repede, domnișoara Keldăr, nu ți-ai dori să ai o ocupație – o meserie?

— Mi-o doresc în fiecare clipă. În situația de astăzi, mă întreb deseori pentru ce oi fi venit pe lume. Tânjesc după ceva care să-mi ocupe și să-mi pună la treabă capul și mâinile, să-mi absoarbă gândurile.

— Poate munca singură face fericită o ființă omenească?

— Nu.; dar poate oferi mai multe soiuri de cazne și ne împiedică astfel să ne lăsăm inimile frânte de un singur chin atotstăpânitor. Pe lângă asta, munca încununată de succes îți oferă și unele recompense; o viață goală, obosită, singuratică și lipsită de speranță nu-ți dă niciuna.

— Se spune însă că munca grea și profesiile savante le masculinizează pe femei, ie fac aspre, lipsite de feminitate.

— Și ce importanță are dacă femeile nemăritate și care niciodată n-au să se mărite sunt sau nu sunt neatractive și neelegante? — dacă sunt cu bun-simț, prezentabile și îngrijite e prea de ajuns. Tot ce se poate cere mai mult unor fete bătrâne, în ce privește înfățișarea, este să nu jignească prea adânc ochii bărbaților atunci când le întâlnesc pe stradă; în afară de asta ar trebui să li se îngăduie, fără prea mult dispreț, să fie cât le place lor de

preocupate, de grave, de anoste la chip și îmbrăcăminte.

— Parcă ai fi și dumneata fată bătrână, Caroline, cu atâta înfocare vorbești.

— Am să fiu fată bătrână; ăsta mi-e destinul. Niciodată n-am să mă mărit eu un Malone ori un Sykes — și nimeni de alt soi n-are să vrea vreodată să se însoare cu mine.

După asta urmă o lungă tăcere. Shirley o rupse. Și încă o dată numele de care părea să fie vrăjită îi apărui aproape cel dintâi pe buze. „

— Lina - nu-i așa că Moore îți spunea câteodată Lina?

— Da, în țara lui de baștină e uneori folosit ca diminutiv pentru Caroline.

— Ei, Lina, îți aduci aminte că într-o zi am observat ceva nepotrivit la părul dumitale - o buclă lipsă în partea dreaptă - și cum mi-ai spus că Robert e de vină fiindcă ți-a tăiat odată o șuviță groasă de acolo?

— Da.

— Dacă este, și a fost întotdeauna atât de indiferent față de dumneata cum spui, de ce ți-a luat o șuviță de păr?

— Nu știu - ba da, știu: a mea e isprava, nu a lui.

Toate lucrurile de felul ăsta numai eu le-am făcut. Trebuia să plece la Londra, ca de obicei; și în noaptea dinaintea plecării lui, am găsit în coșul de lucru al soră-si o șuviță de păr negru - o buclă scurtă, rotundă. Hortense mi-a spus că e a fratelui ei și-i o amintire. El stătea lângă masă; m-am uitat la capul lui - are un păr bogat;

pe la tâmpile îi atârnav, o mulțime de asemenea bucle.

Mam gândit că îmi poate da și mie una. Știam că mi-ar face plăcere s-o am și i-am cerut-o. A răspuns că primește, dar cu condiția să-și poată și el alege o șuviță din capul meu. Așa se face că el a luat o șuviță lungă de la mine și eu una scurtă de la el. Eu o mai am pe-a lui, dar e foarte probabil că el a pierdut-o pe a mea.

A mea a fost isprava, una dintre prostiile acelea mărunte care îți întristează inima și îți aduc flăcări în obraji când te gândești la de - una dintre amintirile acelea mărunte dar

tăioase care mereu revin și îți creștează ca niște fine lame de cuțit respectul față de tine însăși, fac să-ți scape de pe buze, când ești singură, exclamații bruște, ca de om ieșit din minți.

— Caroline!

— Da, Shirley, în anumite privințe *mă cred* o proastă; și *într-adevăr* mă disprețuiesc. Dar am promis să nu te transform în duhovnicul meu; fiindcă nu-mi poți răspunde cu slăbiciune la slăbiciune: dumneata nu ești o faptură slabă. Cât de pătrunzător te uiți la mine acum!

Întoarce-ți privirile limpezi, puternice, ca de vulturică: e o jignire să le ațintești așa asupra mea.

— Ce fire interesantă ești! Slabă, fără îndoială; dar nu în sensul în care îți închipui.

— Intră!

Ultimul cuvânt fusese rostit ca răspuns la o bătaie în ușă. Din întâmplare domnișoara Keeldar era chiar acolo, iar Caroline în partea cealaltă a camerei. Văzu cum Shirley primește în mână o hârtie și auzi cuvintele:

i — Din partea domnului Moore, domnișoară.

— Aduceți lumânări, spuse domnișoara Keeldar.

Caroline rămase în așteptare.

— O chestiune de afaceri, anunță gazda.

Dar când veniră lumânările, nu desfăcu hârtia și n-o citi. Chiar atunci se anunță că sosise Fanny. De la casa parohială, și nepoata preotului plecă.

### CAPITOLUL XIII

#### **Alte chestiuni de afaceri**

Pe Shirley o cuprindea uneori o stare de tihnă moleșală; existau perioade când își afla desfătarea într-o deplină inactivitate a mâinii și ochiului - momente în care gândurile ei, simpla existență, faptul că lumea se afla împrejur și cerul deasupra păreau să-i poată aduce o atât de desăvârșită fericire, încât nu mai era nevoie să miște nici măcar un deget ca să-și sporească bucuria.

Deseori, după o dimineață plină de treburi, petrecea o întreagă după-amiază însoțită stând întinsă și nemișcată pe

iarbă, la poalele vreunui copac cu umbră primitoare. Nu avea nevoie de nicio altă tovărășie în afară de aceea a Carolinei și îi era de ajuns s-o știe că se află prin preajmă; nu pretindea niciun alt spectacol în afară de cerul adânc și albastru și norișorii ce alunecau departe și în înalt pe întinderea lui; niciun alt sunet în afară de zumzetul albinelor și foșnetul frunzelor. În astfel de ceasuri, singura carte de care avea nevoie era cronică vagă a amintirilor, sau enigmatică pagină a presupunerilor privind viitorul; pe fiecare dintre ele se revărsa din ochii cei tineri o lumină minunată care îi îngăduia să citească; veneau clipe când în jurul buzelor înflorea un zâmbet ce lăsa să se vadă sclipiri din poveste ori din prorocire — nu era un zâmbet trist, și nici întunecat. Soarta fusese mărinimoasă cu fericita visătoare și făgăduia s-o mai răsfete și de acum încolo. În trecut existau fragmente de vrajă; în viitor nădejdi îmbietoare.

; Și totuși într-o zi, când Caroline se apropie ca să o scoale, gândindu-se că stătuse de-ajuns culcată, se uită în jos și văzu eu mirare că Shirley avea pe obraz broboane ca de rouă; ochii ei cei frumoși erau umezi și în--văluiti de lacrimi.

— Shirley, *tu* de ce plângi? întrebă Caroline apăsind fără să vrea pe cuvântul „tu”.

Domnișoara Keeldar zâmbi și își întoarse capul plin de vioiciune înspre cea care pusese întrebarea.

— Fiindcă îmi face teribil de mare plăcere să plâng; inima mi-e veselă și totodată tristă; dar tu, copilaș bun și răbdător - de ce nu-mi ții tovărășie? Eu nu plâng decât cu lacrimi minunate, pe care numaidecât le șterg: tu ai putea să plângi cu lacrimi amare, dacă ai vrea.

— De ce să plâng cu lacrimi amare?

— Pasăre singuratică și stingheră! fu Singurul răspuns.

— Și tu nu ești tot atât de singuratică, Shirley?

— În inimă - nu.

— Ehei! Și ce s-a cuibărit acolo, Shirley?

Dar la întrebarea de acum Shirley se mulțumi, să. rătă voios și să se ridice sprintenă. Peste o clipă spuse:  
— Am visat - un simplu vis din toiuł zilei; fără nicio îndoială luminos, dar probabil deșert.

La vremea aceea domnișoara Helstone se lepadase îndeajuns de iluzii; arunca în\* viitor priviri suficient de grave și își închipuia că știe foarte bine cum aveau să se desfășoare destinul ei și al altor câțiva. Dar vechile asociații de idei încă mai aveau înrâurire asupra-i, și tocmai acestea, dimpreună cu puterea obișnuinței, o mai aduceau destul de des seara la pârleazul de pe câmp și lângă bătrânul mărăeiniș de unde avea privire deschisă peste Hollow.

Într-o noapte, în noaptea de după întâmplarea cu acca hârtie nedesfăcută, se găsea la locul ei obișnuit așteptând semnalul - așteptând zadarnic; în seara aceea nu se aprinse nicio lampă. Zăbovi, până ce înălțarea unor anume constelații îi atrase atenția că e târziu și îi dădu semnai de plecare. La întoarcere, trecând pe lângă Fielthead, frumusețea locurilor scăldate de lună îi atrase privirile și îi opri pasul pentru o clipă. Copacii și clădirea se înălțau tăcuți sub cerul noptatic și bolta senină a cerului; o paloare sidefie tivea clădirea; o plăcută aură cafenie o îmbrățișa de jur împrejur; umbre de un verde-închis alunecau peste acoperișul cu cunună de stejar. Pavajul lat din față era și el inundat de o lucire palidă; licărea ca și cum o vrajă i-ar fi transformat granitul în marmură de Păros; pe spațiul argintat odihneau limpede conturate două umbre negre ale unor siluete omenești. Siluetele acestea rămaseră mai întâi nemișcate și mute; pe urmă porniră în pas armonios și vorbiră încet ca într-o murmurare de cântec. O privire'âncordată le cerceta când ieșiră din spatele trunchiului de cedru.

„Să fie doamna Pryor și Shirley?“

Shirley e cu siguranță. Cine altcineva poate să aibă o linie atât de mlădioasă, de mândră și plină de grație?  
Pe urmă, i se vede chiar și fața: e' destinată și gândil toare,

voioasă și meditativă, ironică și tandră. Nefiindu-i teamă de umezeală, nu și-a pus nimic pe cap; buclele îi joacă slobode; îi învăluie gâtul și îi mângâie umerii cu inelele lor mișcătoare. O podoabă de aur lucește între faldurile pe jumătate strânse ale eșarfei ce și-a pus-o în jurul bustului și o piatră prețioasă mare licărește pe mâna ce o ține adunată. Da, Shirley este.

Prin urmare alături de ea e, bineînțeles, doamna Pryor!

Da, în cazul când doamna Pryor și-a înălțat statura până la șase picioare și și-a lepădat austerile veșminte de văduvă deghezându-se în bărbat. Silueta care pășește alături de domnișoara Keeldar e un bărbat – un bărbat înalt, tânăr, voinic – este arendașul ei, Robert Moore.

Perechea vorbește încet, vorbele pe care le schimbă nu pot fi înțelese. Să stai o clipă și să privești nu înseamnă să tragi cu urechea; iar de vreme ce luna revarsă lumină atât de limpede și chipurile li se disting așa de bine, cine poate rezista unei atracții atât de interesante? După câte s-ar părea, Caroline nu e în stare, fiindcă rămâne locului.

Fusese o vreme când, în nopți de vară, Moore obișnuise să se plimbe cu ruda lui așa cum se plimba acum cu moștenitoarea domeniului. Deseori Caroline se dusesese cu el în sus pe vâlcea, după apusul soarelui, ca să adulmece prospețimea pământului, într-un loc unde o întindere drierburi înmiresmate așternea covor peste o terasă, la buza unei râpe adinei, iar de pe întunecatul fund al acesteia se înălța un murmur ce te făcea să te gândești la cântecul duhurilor acelu singuratic fir de apă care gema printre pietrele ude și între malurile acoperite de bălării, pe sub bolta ramurilor de anin.

„Eu eram mai apropiată de el, se gândi Caroline, și nu era obligat să se poarte cu mine ceremonios și n-aveam nevoie decât de prietenie. Obișnuia să mă țină de mână; pe a ei nici n-o atinge. Și totuși Shirley nu e mândră de iubirea ei. În înfățișare nu mai arată aceeași fală, nu i-a mai rămas decât puțin în gesturi; dar asta îi stă în fire și

altfel nu se poate purta; e ceea ce păstrează neschimbat și în clipele de totală indiferență și în cele de supremă încordare. Robert trebuie să gândească așa cum gândesc și eu - că în clipa aceasta se uită la un chip foarte frumos; dar el trebuie să gândească asta cu minte de bărbat, nu cu mintea mea. Shirley are în ochi o flacăra atât de generoasă și atât de gingașă! Acumjzâmbește - ce-o fi făcând-o să zimbească atât de drăgălaș?

Văd că Robert i-a remarcat frumusețea, și trebuia să i-o fi observat cu inima lui de bărbat, nu prin nebuloasele mele percepții de femeie. Am impresia că sunt două duhuri puternice și fericite; pavajul argintat de acolo îmi aduce aminte de țărmurile albe ce ne închipuim că se întind dincolo de apele morții. Au ajuns la țărmurile acelea și pășesc pe de împreună. Dar eu cesunt - așa cum stau aici în umbră, ghemuită în ascunzătoare și cu mintea mai întunecată decât însăși ascunzătoarea? Eu sunt făptură de pe lumea asta, nu duh - o biată făptură muritoare, osândită, care, cufundată în neștiință și deznădejde, se întreabă pentru ce s-a mai născut și ce rost are în lume viața ei; ce minte mai stă veșnic torturată de întrebarea către care liman o va duce viața în cele din urmă și cine o va sprijini până când va trebui să pășească în moarte?

Asta e cea mai grea încercare dintre toate cele ce le-am avut de înfruntat până astăzi; totuși am fost pe deplin pregătită pentru ea. Am renunțat la Robert și am renunțat pentru Shirley, încă din prima zi când am auzit că a sosit; din prima clipă când am văzut-o - bogată, tânără, și frumoasă. Acum îl are; este iubitul ei; e dragostea lui. Iar atunci când au să fie căsătoriți are să-i devină și mai dragă. Pe măsură ce are s-o cunoască mai bine pe Shirley, Robert are să-și aștearnă sufletul la picioarele ei. Or să fie fericiți împreună, și eu nu le pizmuiesc fericirea; dar gem sub apăsarea suferinței; unele dintre durerile mele sunt cumplit de chinuitoare. Într-adevăr n-ar fi trebuit să mă nasc; s-ar fi convenit să mă sufoce încă de la primul țipăt."

Shirley făcu un pas în lături ca să culeagă o floare înrourată și împreună cu însoțitorul ei porni pe o cărare ce trecea pe aproape de poarta; cuvintele începură să li se audă deslușit. Caroline nu se gânclea să stea și s-aseulte; plecă de acolo neauzită, iar razele lunii sărutară zidul pe care umbra ei îl întunecase. Cititorului îi este acordat privilegiul de a rămâne și de a încerca să priceapă ce se poate din vorbele schimbate între cei doi.

— Nu pot înțelege pentru ce nu ți-a hărăzit natura un cap de bulldog, fiindcă ai o îndărătnicie de bulldog, spunea Shirley.

— Nu-i o părere chiar măgulitoare; sunt oare atât de josnic?

— Și mai ai încă ceva din felul cum același animal își vede pe tăcute de treburile salo. Nu dai niciun semn de prevenire; vii tiptil pe ia spate, înhați, și nu-ți mai scapă.

— Astea sunt presupuneri; nu m-ai văzut niciodată procedând așa; față de dumneata n-am fost bulldog.

— Simpla dumitale tăcere arată din ce rasă faci parte. Cât de puțin vorbești, dar cu câtă grijă îți pui la punct planurile! Vezi departe; calculezi.

— Cunoscut purtările oamenilor ăstora. Am strâns informații cu privire la intențiile lor. Scrisoarea mea de aseară ți-a adus la cunoștință că procesul lui Barraclough s-a terminat și a fost condamnat la deportare; confrății săi au să caute răzbunare. O să-mi alcătuesc planurile așa fel ca să le zădărnicesc pe ale lor, sau, cel puțin, să fiu pregătit să le fac față; asta-i tot. Acum, după ce ți-am explicat totul cât de limpede am putut, ar urma să înțeleg că am aprobată dumitale pentru ce ți-am propus?

— Am să fiu alături de dumneata atâta vreme cât rămâi în apărare. Da.

— Perfect! Fără niciun alt ajutor – chiar și dacă te-ai fi opus ori nu ai fi fost de acord – cred că așa l’i procedat exact așa cum am de gând să procedez acum; dar într-un alt spirit. De data asta sunt mulțumit. Luată în mare, situația îmi place.



! ? «

— Cred că într-adevăr îți place; este evident, te încintă treaba pe care o ai de făcut chiar mai mult decât le-ar încânta o comandă de postav pentru armată venită din partea guvernului.

— Fără îndoială că o socotesc corespunzătoare.

— Așa ar spune și bătrânul Helstone. E însă adevărat că în ce privește motivele există o nuanță care le deosebește: poate chiar multe și puternice. Să vorbesc eu cu domnul Helstone? Dacă vrei, vorbesc.

— Procedează așa cum crezi de cuviință; propria dumitale judecată, domnișoară Keeldar, te va duce pe calea cea bună. Eu însumi sunt sigur că m-aș putea bizui pe ea într-o încurcătură mai gravă; dar trebuie să te informez că domnul Helstone este în momentul de față cam pornit împotriva mea.

— Știu, am aflat totul ckspre neînțelegerile voastre.

Fii sigur că au să se risipească; în împrejurările de față

11- are să poată rezista la tentația unei alianțe.

— M-aș bucura să-l avem de partea noastră: e un om dintr-o bucată.

— Și eu cred la fel.

— E o lamă de cuțit cam veche și puțin ruginită; dar tăișul și oțelul au rămas de cea mai bună calitate.

— Bine, o să-l ai de partea dumitale, domnule Moore; adică în cazul când am să-l pot cuceri.

— Pe cine n-ai putea cuceri dumneata?

— Poate că pe paroh, nu; dar am să depun toate eforturile.

— Eforturi! Are să se încline la primul cuvânt - la un zâmbet.

— În niciun caz. Are să mă coste mai multe cești de ceai, niscaiva pâine prăjită și prăjituri și o vastă desfășurare de reproșuri, muștrări și argumente. S-a făcut cam răcoare.

— Cam tremuri, văd. Eu sunt de vină, fiindcă te țin aici? Totuși e atât de plăcut; mie mi-e chiar cald; și o societate ca a dumitale e pentru mine o plăcere atât de

rară. Dacă ai avea un șal mai gros...

— Aș putea să stau mai mult, să uit cât e de târziu, lucru care ar amări-o pe doamna Pryor. La Fielthead avem un program matinal și riguros, domnule Moore; sunt sigură că și sora dumitale tot așa procedează la vilă.

— Da; numai că Hortense și cu mine am stabilit între noi cea mai fericită înțelegere din lume - fiecare să facă după cum îi place,

— Și dumitale cum îți place să procedezi?

— Trei nopți pe săptămână dorm ia fabrică. Dar eu am nevoie de puțină odihnă; iar când e Jună și frumos, deseori hoinăresc prin Hollow până în zori.

— Pe vremea când eram copil, domnule Moore, dacăda îmi spunea povești despre zânele care ar îi fost văzute prin Hollow. Asta se întâmplă înainte ca tata să construiască fabrica, și când aici era un colț foarte retras. Ești în primejdie să cazi sub vreo vrajă.

— Mi-e teamă e am și căzut, spuse Moore cu glas mai slab.

— Dar sunt lucruri și mai primejdioase decât zânele și de care trebuie să te ferești, urmă domnișoara Keeldar.

— Mai primejdioase, încuviință Moore.

— Mult mai primejdioase. De pildă, cum ți-ar plăcea să te întâlnești cu Michael Hartley, nebunul acela de țesător calvinist și iacobin? Se spune despre el că ar fi un braconier înrăit, și că deseori pleacă noaptea cu pușca la el.

— Am avut mai demult norocul să mă întâlnesc cu omul acesta. Într-o noapte ne-am ciorovăit multă vreme amândoi. A fost o întâmplare destul de ciudată; mi-a plăcut.

— Ți-a plăcut? îți admir gusturile. Michael nu-i întreg la minte. Unde l-ai întâlnit?

— În cea mai adâncă, mai întunecoasă parte a văii, unde e apa mică și tufărișul des. Am. Stat amândoi jos, lângă podul de bârne. Era noapte cu lună, dar cu cerul acoperit și bătea un vânt grozav. Am stat de vorbă.

— Despre politică?

— Și despre religie. Cred că luna era chiar plină și

Michael cât se poate mai ieșit din minți; rostea într-un a tot felul de blasfemii ciudate, după obiceiul antinomienilor., j

— Te rog iartă-mă, dar cred că trebuie să fi fost aproape la fel de nebun ca și ei, dacă ai stat să-l asculți.

— Aiurelile lui sunt teribil de interesante. Omul ăsta ar fi pe jumătate poet, dacă n-ar fi ajuns cu totul maniac; și probabil un proroc, dacă n-ar fi un depravat. Mi-a adus la cunoștință cu toată seriozitatea că iadul mi-a pregătit încă de pe acuma locșorul care mi se cuvine; că pe fruntea mea citește pecetea diavolului; că de Ja bun început am fost un proscris. Îmi spunea că împotriva mea se pregătește pedeapsă dumnezească și că într-o noapte a avut o vedenie în care i s-au arătat și unealta și felul osândeii mele. Am încercat să aflu mai multe, dar n-a mai stat și a plecat zicând: „Sfârșitul nu s-a arătat încă”.

— De-atunci l-ai mai văzut vreodată?

— Cam vreo lună mai târziu, pe când mă întorceam de la târg, m-am întâlnit cu el și cu Moses Barraclough, amândoi într-o avansată stare de beție; stăteau pe marginea drumului și făceau niște rugăciuni demente. S-au legat de mine și mi-au spus că sunt Satana, mi-au strigat să pier și au început să zbiere rugându-se să fie apărați de ispită. Și din nou, acum vreo câteva zile, Michael s-a ostenit să vină până la birou la mine, cu capul gol, numai în cămașă – fiindcă haina și căciula și le-a lăsat amanet la cârciumă; a venit să-mi aducă plăcutul mesaj că, după câte știe, domnul Moore ar trebui să-și pună în ordine treburile, fiindcă, așa crede el, în curând îngerul Domnului se va arăta să-i ceară sufletul.

— Și lucrurile astea le iei chiar așa în glumă?

— Vai de sufletul lui, băuse săptămâni în șir și se găsea la un pas de delirium tremens.

— Ce importanță are asta? Cu atât mai mult e în stare să încerce a-și duce la îndeplinire propriile profeții.

— N-ar avea niciun rost să las ca asemenea prostii să mă calce pe nervi.

— Domnule Moore, acasă! ’

— De pe acum?

— Ia-o direct peste câmp, nu ocoli pe drumul de la plantații.

— E. Încă devreme.

— E târziu; în ce mă privește, eu intru în casă. Îmi promiți că în noaptea asta n-ai să hoinărești prin vâlcea?

— Dacă dorești dumneata.

— Da, doresc. Te-aș putea întreba dacă nu cumva consideri că viața n-are. Nicio valoare?

— Nici pe departe; dimpotrivă, de o bucată de vreme consider viața mea ca neprețuită.

— De o bucată de vreme?

— În momentul de față existența nu mai este pentru mine nici lipsită de țel și nici lipsită de speranță; acum trei luni era. Atunci simțeam că sunt pe punctul de a mă îneca și chiar aș fi vrut să închei socotelile. Și deodată mi s-a întins o mână - o mână atât de gingașă încât mai că nu îndrăzneam să mă încred în ea: și totuși forța ei m-a salvat de la ruină.

— Și ești într-adevăr salvat?

— Deocamdată! Sprijinul dumitale mi-a mai dat o șansă.

— Păstrează-ți viața și folosește-o cât mai rodnic. Nu te mai oferi drept țintă lui Michael Hartley; și noapte bună!

Domnișoara Helstone promisese că are să petreacă seara următoare la Fielthead; își ținu făgăduiala. Între timp petrecuse câteva ceasuri foarte întunecate. Cea mai mare parte din vreme stătuse închisă în camera' ei; într-adevăr, nu ieșise de acolo decât pentru a lua împreună cu unchiul ei masa și, pentru a-i preveni întrebările, o anunțase pe Fanny că are treabă să-și transforme o rochie și preferă să lucreze sus, ca să nu iie mereu întreruptă.

Și lucră cu înverșunare; mânuî acul fără întrerupere, fără încetineală; dar mintea îi mergea mai repede decât degetele. Din nou, și cu mai multă convingere ca oricând, dorea să aibă o ocupație precisă - indiferent cât de grea, indiferent cât de plictisitoare. Trebuia să stăruie ascu încă o

dată pe lângă unchiul ei, însă voia ca mai întâi să ceară sfatul doamnei Pryor. Capul se trudea cu alcătuirea planurilor de viitor la fel de harnic ca și degetele cu întocmirea faldurilor și cusutul muselinei subțiri a rochiei de vară întinse pe canapeaua albă la picioarele căreia stătea. Din vreme în vreme, în toiul acestei duble îndeletniciri, o lacrimă îi umplea ochii și cădea peste mâinile-i harnice; dar acest semn de zbucium se arăta rar și dispărea cu grabă; durerea ascuțită trecea, păienjenişul din fața ochilor pierea; iarăși pune ața în ac, aranja iar cutele și faldurile, lucra mai departe.

Târziu după-amiază se îmbracă; ajunse la Fielthead și intră în salonul de stejar tocmai când se servea ceaiul. Shirley o întrebă de ce venise atât de târziu.

— Fiindcă a trebuit să-mi termin rochia, răspunse Caroline. În zilele astea frumoase și însorite încep să mă rușinez cu rochia de lână; așa că mi-am pus la punct o rochie mai ușoară.

— În care arăți așa cum îmi place mie să te văd, zise Shirley. Ești o fată care arăți într-adevăr ca o-doamnă, Caroline. Nu credeți, doamnă Pryor?

Doamna Pryor nu făcea niciodată complimente și rareori arunca vreo observație, favorabilă sau altfel, cu privire la înfățișarea cuiva. De astă dată se mulțumi să-i dea buclele deoparte de pe obraz, în vreme ce Caroline se așeza lângă dânsa, să-i mângâie linia ovală a feței și să remarce:.

— Te-ai cam subțiat, draga mea. Și ești cam palidă. De dormit dormi bine? Ai în ochi o privire pierdută.

Și se uita la ea cu îngrijorare.

— Am uneori visuri deprimante, răspunse Caroline. Iar dacă se întâmplă ca noaptea să stau trează un ceas sau două, toată vremea îmi trece prin minte că pentru mine casa parohială a devenit doar o locuință veche și apăsătoare. Știți că e foarte aproape de cimitir; aripa din spate a clădirii e grozav de veche și -se spune că bucătăriile de vară aflate în partea aceasta ar fi fost ridicate

pe pământul cimitirului și sub de s-ar afla morminte. Tare  
aș mai vrea să plec de acolo.

— Draga mea! Doar n-oi fi superstițioasă?

— Nu, doamnă Pryor; dar am impresia că încep să fiu  
tot mai nervoasă. Văd lucrurile în culori mai întunecate  
decât obișnuiam până acum. Mă cuprind temeri pe care nu  
le-am avut niciodată - nu de strigoi, dar de semne  
prevestitoare de rău și de întâmplări nenorocite;  
simt pe suflet un fel de greutate inexplicabilă pe care aș da  
orice pe lume s-o pot scutura, dar nu izbutesc.

— Ciudat! exclamă Shirley. Eu n-am niciodată stări d  
intr-astea.

Doamna Pryor nu spuse nimic.

— Vremea frumoasă, zilele senine, decorul plăcut nu  
mai sunt în stare să-mi procure vreo plăcere, continuă  
Caroline. Serile liniștite pentru mine nu mai sunt liniștite;  
lumina lunii, pe care până acum o simțeam mângâietoare,  
mi se pare doar întunecată. Să fie slăbiciune a minții,  
doamnă Pryor, sau ce să fie? Nu mai am nicio putere;  
deseori mă lupt împotriva ei. Stau și raționez;  
dar prin rațiune și eforturi nu pot aduce nicio schimbare.

— Ar trebui să te plimbi mai mult, spuse doamna  
Pryor.

— Să mă plimb! Dar mă plimb destul: umblu până  
când sunt gata să cad din picioare.

— Draga mea, ar trebui să pleci pentru o vreme din  
casa asta.

— Aș pleca bucuroasă de aici, doamnă Pryor, dar nu  
îrj. Tr-o excursie sau vizită fără rost. Aș vrea să fiu  
guvernantă, cum ați fost și dumneavoastră. V-aș fi foarte  
recunoscătoare dacă ați fi bună să stați de vorbă cu unchiul  
meu despre treaba asta.

— Ce prostie! interveni Shirley.

— Ce idee i să fi guvernantă! mai bine să fi sclavă  
încă din capul locului.

De ce ar fi nevoie de una ca asta? De ce să visezi la un pas  
atât de dureros?

— Draga mea, vorbi doamna Pryor, ești prea tânără ca să fi guvernantă și prea puțin rezistentă; îndatoririle ce revin unei guvernante sunt adesea foarte grele.

— Eu cred că tocmai de niște îndatoriri grele am nevoie ca să fiu ocupată.

— Să fi ocupată! strigă Shirley. Când stai degeaba? În viața mea nu mi-a fost dat să văd o fată mai harnică decât tine; toată vremea muncești. Vino încoace, continuă ea, vino să stai lângă mine, să iei o ceașcă de ceai și să te mai întremezi. Prin urmare nu prea îți pasă de prietenia mea, dacă vrei să mă părăsești?

— Ba zău că țin foarte mult la ea, Shirley; și nu vreau să te părăsesc. Niciodată n-o să mai găsesc o prietenă atât de dragă.

La aceste cuvinte, domnișoara Keeldar puse mâna ei într-a Carolinei, cu un gest brusc și plin de dragoste, susținut din plin de expresia feței.

— Dacă erezi așa, ar fi preferabil să mă folosești mai din plin și nu să fugi de mine. Nu pot suferi să mă despart de oamenii de care m-am legat sufletește. Uite, și doamna Pryor spune câteodată că ar vrea să mă părăsească și că aş putea să am lângă mine pe cineva care mi s-ar potrivi mai mult decât dânsa. Aș fi dispusă la treaba asta la fel cum aş fi gata să schimb o mamă de modă veche cu o ființă mai la curent cu moda și mai stilată. Cât despre tine - de, începusem să mă măgulesc cu gândul că suntem foarte bune prietene; că tu ții la Shirley aproape tot atât de mult cât ține și Shirley la tine: și ea nu-și precupește dragostea.

— Dar o iubesc pe Shirley - din zi în zi o iubesc mai mult; însă asta nu-mi dă putere, nici un mă face fericită.

— Și ai fi mai puternică și mai fericită dacă te-ai duce să trăiești ca o ființă supusă printre oameni cu totul străini? Nici pomeneală; experiența asta nu trebuie nici măcar încercată. Îți. Spun eu că ar da greș. Nu stă în firea ta să. Suporți viața tristă pe care o duc de obicei guvernantele; te-ai îmbolnăvi; nici un vreau să mai aud.

După ce rosti foarte hotărât această interdicție, domnișoara Keeldar făcu o pauză. Dar curând reîncepu, arătând tot oarecum *conrroucee* 1:

— Fiindcă, este bucuria mea zilnică să mă uit după boneția de casă și baticul de mătase ce se ivesc printre copacii de pe pajiște și să aflu că liniștita, deșteapta și înțeleaptă mea tovarășă și îndrumătoare se întoarce lângă mine; că are să fie aici în cameră și o să mă pot uita la ea, o să pot sta de vorbă cu ea ori am s-o las în pace, după cum ne-o plăcea la amândouă. Poate că e un fel cam egoist de a vorbi – știu că este; dar sunt vorbele care cu de la sine putere îmi vin pe buze; așa că le dau glas.

— Ți-aș scrie, Shirley.

— Și ce înseamnă scrisorile? Doar un fel de *păsaller*<sup>2</sup>. Bea puțin ceai, Caroline; mănâncă ceva —nu mănânci nimic. Râzi, fii veselă, și rămâi acasă.

Domnișoara Helstone clătină din cap și oftă. Își dădea seama cât de greu îi va veni să convingă pe cineva s-o ajute ori să încuviințeze îndeplinirea acelei schimbări în viață pe care ea o credea a fi de dorit. De-ar fi să se conducă numai după propria ei judecată, gândea că tot va fi în stare să găsească un leac, poate dureros, dar eficient, pentru suferințele care o torturau. Numai că asemenea gânduri – întemeiate pe împrejurări cu neputință de explicat vreunui om, și cu atât mai puțin domnișoarei Keeldar – apăreau în ochii oricui, în afară de ai ei, fantastice și de neînțeles, și prin urmare stârneau împotrivire.

Era adevărat că nu exista deocamdată vreun motiv de ordin bănesc pentru a părăsi un cămin confortabil și a-și „lua o slujbă”, după cum existau toate probabilitățile ca unchiul să găsească o cale pentru a-i asigura traiul pe toată viața. Așa gândeau prietenele ei și, după câte aveau puțința să vadă, judecau foarte corect; însă acestora nu

<sup>1</sup> Mintoasă (fr.).

<sup>2</sup> (fr.). ' „ Tot ce poate fi mai rău

lc trecea prin minte nimic despre ciudatele suferințe



ale

Carolinei, de care cu atâta ardoare dorea să se elibereze ori să se lecuiască - nu bănuiau nimic despre nopțile de chinuri și zilele de jale. Era cu neputință să le explice sau să spere că va afla vreun mod de a le explica; singurul ei plan era acela de a aștepta și a îndura. Mulți dintre cei lipsiți de hrană și îmbrăcăminte duceau o viață mai luminoasă și nutreau speranțe mai promițătoare decât ale ei; mulți, deși hărțuiți de sărăcie, îndurau suferințe mai puțin dureroase.

— Ei, acum te-ai mai liniștit? Întrebă Shirley. Accepți să rămâi acasă?

— N-am să picc fără să am încuviințarea prietenelor mele, fu răspunsul; dar cred că odată cu trecerea vremii vor fi siliți să gândească la fel ca mine.

În acest timp, doamna Pryor nu părea deloc să se simtă la largul său. Extrema ei rezervă obișnuită îi îngăduia rareori să vorbească deschis sau să-i iscodească pe ceilalți. Îi treceau prin minte un noian de întrebări pe care niciodată nu se aventura să le formuleze; dădea în sinea sa sfaturi pe care limba nu le rostea. Dacă ar fi fost singură alături de Caroline, poate că ar fi spus ceva cu privire la cele discutate; însă prezența domnișoarei

Keeldar, orieât de obișnuită ar fi fost cu ea, îi pecetluia buzele. Acum, ca și într-o mie de alte împrejurări, scrupule inexplicabil de puternice o împiedicau să intervină. Își arăta grija față de domnișoara Helstone doar într-un mod ocolit, întrebând-o dacă nu o dogorăște prea tare focul, punând un paravan între cămin și fotoliul ei, închizând o fereastră pe unde își închipuia că s-ar strecura vreun curent rece, aruncându-i deseori priviri încărcate de neliniște. Shirley făcu un fel de rezumat:

— După ce am nimicit planul tău, și sper că am izbutit să te conving, am să clădesc numai eu singură unul nou.

În fiecare vară fac o excursie. În vara asta am de gând să petrec două luni fie la lacurile scoțiene, fie la lacurile din Lake District; prin urmare acolo am să mă duc, dar numai dacă primești să mergi și tu cu mine: dacă refuzi, nu fac

niciun pas de aici.!

— Ești foarte drăguță, Shirley.

— Am să fiu foarte drăguță, dacă o să mă lași; doresc din tot sufletul să fiu drăguță. Asta-i obiceiul și nenorocirea mea, știu, să-mi închipui că toată lumea trebuie să asculte de mine; dar în privința asta cine~i altfel? Oricum

ar fi însă, atunci când căpitanul Keeldar se simte bine, are la dispoziție tot ce-i trebuie, printre altele și un camarad înțelept și cumsecade, îi face nemărginită plăcere să-și închine strădaniile ce-i stau în putință pentru fericirea aceluia camarad. Și crezi că n-o să fim fericite,

Caroline, acolo în munți? O să mergem în Highlands I.

Dacă suporti călătoria pe mare o să ne ducem în insule:

Hebridele, Shetland, insulele Orkney. Ți-ar face plăcere?

Văd eu bine că da; doamnă Pryor, vă rog să fiți martoră;

fața ei strălucește ca soarele de îndată ce pomenesc de lucrurile astea. Î

—RMi-ar plăcea foarte mult, răspunse Caroline pentru care, într-adevăr, gândul de a face o astfel de călătorie era nu numai agreabil, ci și grozav de înviorător.

. Shirley își frecă mâinile de bucurie.

— la te uită, pot și en să trag un folos! exclamă cu însuflețire. Pot să-mi folosesc banii pentru o faptă bună.

Mia mea de lire pe an nu rămâne doar un teanc de bancnote murdare și guinei gălbejite (dar să vorbesc respectuos despre amândouă, fiindcă pe amândouă le ador), ci, s-ar putea să însemne sănătate pentru cei bolnavi, putere pentru cei. Slabi, mângâiere pentru necăjiți. Eram hotărâtă să scot din ei ceva mai de seamă decât o casă veclie și frumoasă unde să trăiesc, și rochii de satin pe care să le îmbrac; mai mult decât atenție din partea cunoștințelor și laude din partea celor săraci. A venit vremea începutului.

În. Vara asta - Caroline, doamna Pryor și cu mine mergem pe Atlanticul de Nord, dincolo de Shetland - poate până la insulele Faroe. O să vedem foci la Suderoe și, fără îndoială, sirene la Ștromoe. Caroline râde, uită-te, doamnă

Pryor: *eu* am făcut-o să râdă; *eu* am înveselit-o.

— Mi-ar plăcea grozav să merg, repetă domnișoara Ilestone. Tânjesc să ascult zgomotul valurilor – al valurilor Oceanului, și să le văd așa cum mi le-am închipuit în visurile mele, ca niște maluri de lumină verde ce se leagănă, încoronate cu ghirlande înspumate, care mereu dispar și mereu reînvie, mai albe decât crinii. M-ar încânta să trec pe lângă țărmurile acelor insulițe de stâneă unde păsările mării trăiesc și se înmulțesc nedecimate de oameni. O să umblăm pe urmele scandinavilor din v\*

1 Begiune muntoasă în extremitatea nordică a Scoției,

ehime – ale normanzilor; aproape c-o să putem zări țărmurile Norvegiei. Simt o foarte vagă desfătare trezită de planurile tale, dar este o desfătare.

— Și-acum, în ceasurile tale de veghe din timpul nopții ai să te gândești la Fitful Head, la pescărușii care zboară țipând ascuțit în jur, la talazurile care se sparg de malurile lui, mai curând decât la mormintele de sub bucătăriile de vară de la casa parohială?

— Am să încerc; și în loc să mă gândesc la zdrențe de giulgiu, la resturi de sicrie, la oase și țărână omenească, o să-mi închipui foci tolănindu-se la soare pe țămuri singuratice, pe-acolo pe unde n-a călcat picior de pescar sau de vânător; la crăpături de stâncă pline cu ouă ca perlele, cuibărite în iarbă de mare; la stoluri de păsări fericite împrăștiate peste nisipuri albe.

— Și ce-are să se întâmple cu greutatea, aceea inexplicabilă despre care spuneai că t\* apasă pe cuget.

— Am să încerc s-o dau uitării gândindu-mă la stăpânirea Craiului Adâncurilor asupra unei turme de balene ce se năpustesc dinspre ghețurile veșnice detunând prin noianul vinețiu și lichid; o sută poate dintre de bălăcindu-se, străfulgerind, rostogolindu-se sub privegherea unui patriarh mascul îndeajuns de uriaș ca să fi fost zămislit înainte de Potop, o făptură asemeni aceleia pe

care bietul Smart<sup>14</sup> o avea în minte când a spus:

*“’r Strong against tides, the enormous whale f  
Emerges as he goes.”*<sup>15</sup>

— Sper că frumoasa noastră corabie n-are să  
întâlnească o asemenea mulțime, sau turmă cum îi spui tu,  
Caroline (după câte bănuiesc, visezi că mamuții mărilor ies  
la păscut pe la poalele „colinelor veșnic înverzite” și înghit  
ciudate nutrețuri pe văile printre și deasupra cărora se  
rostogolesc valurile mării). N-aș avea deloc chef ca  
patriarhul balenelor să ne răstoarne corabia.

— Tu te-aștepți să vezi sirene,. Nu-i așa, Shirley?

— Una în orice caz; pentru mai puțin nici un stau de  
vorbă. Și ar trebui, să se arate cam în felul acesta: Eu am  
să mă plimb singură pe punte, cam târziu, către faptul

PWPiphipiB

unei seri de august, privind și fiind privită de o lună  
plină;

deasupra valurilor are să se înalțe ceva alb peste care luna  
se revarsă tăcută și fermecătoare, acel ceva alb licărește și  
se dă la fund. Apoi iar se ridică. Mi se pare că îl aud  
strigând cu glas ca de om; te chem și pe tine din cabină, îți  
arăt cum o imagine strălucitoare ca alabastrul se înalță din  
valul întunecat. Amândouă vedem părul lung, brațul ridicat  
și mai alb decât spuma, oglinda ovală și lucitoare ca o stea.  
Alunecă mai aproape; acum vedem limpede un chip de om;  
un chip asemănător cu al tău, ale cărui trăsături  
armonioase și puse (iartă-mi cuvântul, dar e cel mai  
potrivit) – ale cărui trăsături armonioase și pure nu sunt  
dezavantajate de paloare. Se uită la noi, dar nu cu ochii tăi.  
În privirea lor voluntară citesc o ispită supranaturală; face  
semn de chemare. Dacă am fi bărbați, am și țîșni la semnul  
acela, valul înghețat ar fi luat pieptiș de dragul și mai  
înghețatei ființe făcătoare de vrăji; dar cum suntem femei,  
rămânem ferite de primejdie, deși nu apărate de spaimă.

---

<sup>14</sup>Christopher Smart (1722—1771), poet englez.

<sup>15</sup>Fără să-i pese de puterea valurilor, balena uriașă / Se  
înălță dia aser\*.

Ființa aceea înțelege din privirile noastre netulburate; simte că e neputincioasă; mânia îi umbrește fruntea; nu ne poate vrăji, dar ne va înspăimânta; se înalță mult și alunecă apoi eu întreg trupul pe creasta întunecată a talazului. Ispită și spaimă! Monstru asemănător cu noi înșine! Nu te bucuri, Caroline, când în cele din urmă, scoțând un strigăt sălbatic, coboară spre adâncuri '

— Bine, Shirley, dar nu e ca noi; noi nu suntem nici făcătoare de vrăji, nici spaime, nici monștri.

— Se spune că unele din tagma noastră sunt toate trei deodată. Există bărbați care atribuie „femeii”, în general, astfel de însușiri.

— Dragele mele, interveni aici doamna Pryor, nu observați că în ultimele zece minute discuția voastră s-a referit numai la lucruri fanteziste?

— Dar nu e nimic rău în fanteziile noastre - găsiți ceva rău, doamnă?

— E limpede că nu există sirene - de ce să vorbiți despre de ce și cum ar exista? Cum vă poate interesa o discuție despre ceva ce nu există?

— Nu știu, răspunse Shirley.

• — Draga mea, cred că ne vine un musafir. Câtă vreme vorbeați voi am auzit pași pe pajiște; ia ascultați: nu seârțâie acum porțița de la grădină?

Shirley se duse la fereastră.

— Da, vine cineva, anunță ea și se retrase de acolo în tăcere; apoi, pe când se așeza la loc, un val de emoție îi însufleți chipul, o rază tremurătoare i se aprinse în ochi și-i îmblânzi privirile. Își duse mâna la bărbie, cată în jos și păru că se gândește în timp ce rămânea în așteptare.

Slujnica anunță pe domnul Moore, iar Shirley se răsuci în loc atunci când domnul Moore apăru în ușă. Părea foarte înalt când intră în salon și contrasta puternic cu cele trei doamne dintre care niciuna nu se putea lăuda cu o statură deasupra celei obișnuite. Arăta bine, mai bine decât se știuse că arată în ultimele douăsprezece luni; un fel de

tinerete reînnoită îi strălucea în ochi și în coloritul feței, o nădejde înviorată și o țintă precisă îi susțineau ținuta; în înfățișarea lui încă se mai vedea tăria, dar austeritatea nu; părea să fie la fel de vesel pe cât era de preocupat.

— Tocmai m-am întors de la Stilbro', îi spuse domnișoarei Keeldar în vreme ce o saluta, și m-am gândit să vin și să-ți comunic rezultatele misiunii.

— Ai făcut bine că nu m-ai lăsat în nesiguranță și ai sosit la timp potrivit. Ia loc; încă n-am terminat ceaiul. Ești destul de englez ca să apreciezi un ceai, sau rărnâi totuși credincios cafelei?

Moore preferă ceaiul.

— Mă obișnuiesc să devin un englez naturalizat; obiceiurile străine mă părăsesc unul după altul.

Apoi prezentă doamnei Pryor omagiile sale și o făcu în chip foarte potrivit, cu o modestie gravă ce stătea bine vârstei lui în comparație cu a doamnei. Pe urmă se uită la Caroline - nu, totuși, pentru prima oară - privirile îi mai căzuseră asupra ei; se înclină înspre ea, așa cum ședea pe scaun, îi întinse mâna și o întrebă ce mai face.

Lumina dinspre fereastră nu cădea asupra domnișoarei Helstone, fiindcă stătea cu spatele într-acolo; un răspuns liniștit, deși rostit cam încet, gesturi cumpănite, dimpreună cu ocrotirea prietenească a începutului de amurg, ascuseră vederii toate simptomele trădătoare. Nimeni n-ar fi putut spune că tremura sau roșise, că inima i se zbătuse ori nervii i se înfioraseră, nimic nu vădea emoție:

niciodată n-au fost schimbate saluturi mai lipsite de efuziune. Moore se așeză în scaunul liber de lângă ea și în fața domnișoarei Keeldar. Își alesese bine locul; apărută;

de cercetări atente prin însăși apropierea dintre ei, acoperită încă și mai mult de'ântunericul ce creștea cu fiecare clipă, vecina lui își recăpătă nu numai *aparen ta* ci *adevărata* stăpânire a simțămintelor care săriseră să se răzvrătească încă din clipa când îi fusese rostit numele.

Moore discuta cu domnișoara Keeldar.

— Am fost la cantonament, spunea acum, și ani avut

o întrevvedere cu colonelul Ryde. A fost de acord cu planurile și mi-a promis sprijinul solicitat.; ba chiar mi-a oferit un număr de oameni mai mare decât cel de care am nevoie – șase soldați îmi ajung. Nu am de gând să mă las copleșit de tunici roșii; astea-s bune mai mult pentru paradă decât pentru altceva; principala nădejde tot în civilii mei o pun.

— Și în căpitanul lor, interveni Shirley.

— Cum, căpitanul Keeldar? întrebă Moore zâmbind vag și fără. Să-și înalțe privirile.

Tonul de ironie cu care rostise cuvintele acestea era foarte respectuos și. Reținut.

— Nu, replică Shirley, răspunzând zâmbetului; căpitanul Gerard Moore, care după câte cred are multă încredere în vitejia brațului său drept.

— Înarmat cu rigla din birou, completă Moore. Reluându-și seriozitatea obișnuită, continuă: Cu poșta din seara asta am primit o notă de la ministrul de Interne ca răspuns la nota mea. S-ar zice că. Coi de la Londra sunt cam îngrijorați de starea lucrurilor de-aici, din nord; condamnă mai eu seamă indolența și lipsa de bărbăție a proprietarilor de fabrici; spun, așa cum am spus eu întotdeauna, că în împrejurările de față a rămâne cu mâinile în sân e un act criminal, că lașitatea înseamnă cruzime, de vreme ce amândouă pot doar să încurajeze dezordinile și să ducă în cele din urmă la izbucniri sângeroase. Iată nota, am adus-o ca s-o citești și dumneata; poți vedea și teancul acesta de ziare cu relatări despre noi măsuri luate la Nottin.gh. Am, la Manchester și prin alte locuri.

Scoase scrisori și ziare și le puse în fața domnișoarei Keeldar. În vreme ce gazda citea, el își bău ceaiul în liniște; dar, deși păstra tăcerea, posibilitățile sale de observație nu păreau deloc absente de la datorie. Fiind așezată puțin mai în spate, doamna Pryor nu intra în raza vederii lui, însă cele două doamne mai tinere erau foarte avantajos plasate. — '

Pe domnișoara Keeldar, care ședea chiar în fața lui, o vedea fără niciun efort; de îndată ce ridica ochii, privirile în chip firesc o întâlneau mai întâi pe ea; și cum ceea ce mai rămăsese din lumina zilei – licărirea dinspre apus — cădea asupra ei, chipul îi apărea în relief pe fundalul lambriurilor întunecate. Shirley păstra încă pe obrazul luminos coloritul căpătat cu câteva minute mai înainte; genele negre ale ochilor lăsați în jos pentru citit, linia închisă la culoare dar delicată a sprâncenelor, valul aproape negru al buclelor dădeau prin contrast chipului ei îmbujorat aspectul fermecător al petalelor unei flori roșii de câmp. Atitudinea ei avea grație naturală și efecte artistice izvorau din faldurile bogate și lucitoare ale rochiei de mătase – o rochie simplă dar splendidă – datorită apelor luminoase ale coloritului,. Bătaia și urzeala având sclipiri adinei și schimbătoare asemeni nuanțelor, de pe gâtul fazanului. Sticlirile micii brățări de la mână înfățișau contrastul dintre aur și fildeș; întreaga imagine avea ceva strălucitor. Trebuie presupus că așa gândea Moore, de vreme ce ochii îi zăboveau îndelung asupra-i, dar rareori îngăduia simțămintelor sau părerilor să i se dezvăluie pe chip. Temperamentul lui era înzestrat ca o anume doză de sânge rece și întotdeauna prefera să arboreze o înfățișare temperată nu lipsită de amabilitate, dar serioasă.

Privind drept în fața lui nu putea s-o vadă pe Caroline, fiindcă stătea chiar alături de el; trebuia, prin urmare, să facă niște mici manevre pentru a o cuprinde bine în câmpul său de observație; se lăsă pe speteaza scaunului și căută în jos către ea. Nici el și nici altcineva n-ar fi putut descoperi strălucire la domnișoara Helstone. Așezată în umbră, fără flori sau podoabe, îmbrăcată în rochia modestă de muselină fără vreo culoare în afara unei dungi înguste de albastru pal, cu obrazii neîmpurpurați și neînviorați de emoție, însuși castaniul părului și al ochilor fiindu-i ascuns în lumina săracă, ară la, prin comparație cu Shirley Keeldar, ca o schiță grațioasă în creion alături de un tablou cu colorit orbitor. De când o văzuse Robert ultima



oară, adinei schimbări se petrecuseră în ființa ei; nu s-ar putea afirma sigur dacă celălalt își dădea seama; nu spuse nimic în privința asta.

— Ce face Hortense? întrebă încet Caroline.

— Foarte bine; dar se plânge că n-are nicio ocupație J  
Îți duce lipsa.

— Spune-i că și eu îi simt foarte mult lipsa, și că în fiecare zi scriu și citesc câte ceva în franțuzește.

— Are să mă întrebe dacă mi-ai spus să-i transmit salutări; ține foarte mult la treaba asta. Știi că îi place să i se acorde atenție.

— Cele mai calde salutări; și spune-i, te rog, că oricând are vreme să-mi scrie un bilețel, m-ar bucura nespus dacă mi-ar trimite vești despre dânsa.

— Numai să nu uit; nu sunt chiar cel mai sigur mesager când e vorba de complimente.

— Nu, nu uita, Robert; nu e vorba de niciun compliment - e din adâncul inimii.

— Și prin urmare ar trebui transmis fără întârziere?

— Dacă ești bun.

— Hortense are să fie gata să verse lacrimi. E foarte slabă de fire în privința elevei ei; totuși uneori îi reproșează că prea te supui fără abatere presiunilor unchiului tău. Afecțiunea, ca și dragostea, e nedreaptă din când în când.

Caroline nu dădu niciun răspuns la această observație;

fiindcă inima îi era într-adevăr tulburată, iar dacă ar fi îndrăznit și-ar fi dus batista la ochi. Tot dacă ar fi îndrăznit i-ar fi spus că până și florile din grădina de la l'allow's Cottage îi erau dragi; că micul salon din casa aceea reprezenta pentru ea raiul pe pământ; cât tânjea să se poată întoarce acolo, aproape tot atât de mult cât tânjise : i prima femeie, după alungare, să mai poată vedea o dată Idenul. Dar neîndrăznind să rostească asemenea fraze, rămase liniștită; ședea blândă alături de Robert și aștepta (i el să mai spună ceva. Atâta amar de vreme trecuse de

când această apropiere îi era familiară - atât amar de vreme de când glasul lui îi vorbea! Dacă fie și numai cu o umbră de probabilitate, sau doar de posibilitate, ;, ; i-ar fi putut închipui că întâlnirea de atunci îi face plăcere lui Robert, ar fi trăit o adâncă bucurie. Totuși, chiar îndoindu-se că-i face plăcere - cu groaza că ar putea să-licitisească - primea harul întâlnirii așa cum o pasăre captivă ar primi o rază de soare strecurată printre gratiile coliviei; n-avea rost să mai stea în cumpănă - să se opună simțământului de fericire pe care îl trăia; a fi

i ingă Robert înseamnă a fi readusă la viață.

Domnișoara Keeldar puse jos hârtiile.

— Și toate aceste valuri amenințătoare te bucură sau te întristează? își întrebă arendașul.

— Niciuna, nici alta, pe de-a-ntregul; dar e sigur că mi s-au dat indicații. Înțeleg că planul nostru trebuie menținut cu tărie. Îmi dau seama că pregătirea minuțioasă și atitudinea hotărâtă sunt cele mai nimerite mijloace pentru a evita vărsarea de sânge.

Pe urmă o întrebă dacă i-a atras atenția un pasaj anume și primind răspuns negativ, se sculă și se duse să i-l arate;

continuă conversația stând în picioare în fața ei. Din ceea ce vorbeau reieșea dar că amândoi se temeau de izbucnirea unor tulburări prin vecinătatea Briarfieldului, dar fără să arate sub ce formă. Nici Caroline și nici doamna Pryor nu puseră întrebări; subiectul nu părea să fie copt pentru o discuție deschisă; așa că li se îngădui proprietarei și arendașului să păstreze amănuntele numai pentru ei, fără a fi stânjeniți de curiozitatea ascultătoarelor.

Vorbind cu domnul Moore, domnișoara Keeldar adoptase un ton însuflețit și totodată reținut, confidențial și în același timp demn. Totuși, atunci când se aduseră luminările și se ațâță focul, iar lumina îndestulătoare astfel produsă dădu posibilitatea să i se vadă limpede chipul, puteai să observi că era plină de interes, însuflețită, preocupată, nu exista urmă de cochetărie în gesturile ei;

indiferent ce ar fi simțit pentru Moore, își domina simțămintele cu toată seriozitatea. Cu aceeași seriozitate își stăpânea și el simțămintele și își respecta hotărârile — era evident; căci nu făcea niciun efort ca să 3tragă, să ia ochii, ori să impresioneze. Cu toate acestea, izbutea să aibă un vag aer de comandant; fiindcă vocea mai profundă, deși modulată cu blândețe, și, din când în când, hotărârea mai nezdruccinată reușeau, în chip neintenționat și involuntar, printr-o frază sau un ton ce nu admiteau replică, să înfrângă accentele molatice și firea excesiv de sensibilă, deși mândră, ce o caracteriza pe Shirley. Domnișoara Keeldar lăsa să se vadă că discuția cu el o făcea fericită, iar bucuria părea să-i fie dublă — bucurie pentru , trecut și pentru prezent, a amintirilor și a speranței.

Ce am spus acum sunt părerile Carolinei despre cei doi; trăia deplin simțămintele descrise mai sus. Și simțind astfel, încerca să nu sufere; și totuși suferea cumplit.

Suferea, într-adevăr, sfâșietor: cu câteva minute mai înainte, inima ei hămesită gustase o picătură și o firimitură (lin acea hrană care, de i-ar fi fost oferită în abundență, iu' fi adus bogăție de viață acolo unde viața începea să sr stingă; însă ospățul cel generos îi era smuls din față și întins dinaintea altcuiva, iar ei nu-i rămânea decât să privească de pe margini la desfășurarea banchetului.

Ceasul bătu de nouă; venise vremea ca musafira să plece acasă; își strânse lucrul și puse în săculeț broderia, foarfecele și degetaru], ură doamnei Pryor noapte bună — l liniștită și primi din partea ei o strângere de mână mai călduroasă decât de obicei; pe urmă se apropie de domnișoara Keeldar.

— Noapte bună, Shirley!

Shirley tresări.

— Cum? Atât de devreme? Vrei să pleci acum?

— E nouă și ceva.

— Nici n-am auzit ceasul. Mâine ai să vii din nou și în noaptea asta o să fi fericită, nu-i așa? Adu-ți aminte de planurile noastre.

— Da, răspuse Caroline. N-am uitat.

Mintea o prevenea că nici planurile acelea și nici orice.

IVI de alte planuri n-ar fi fost în stare să-i redea o liniște sufletească neîntreruptă. Se întoarse spre Robert, care stătea foarte aproape, în spatele ei; când privi în sus, strălucirea luminărilor de pe consolă i se revărsă din plin peste față; întreaga-i paloare, toate schimbările, toate t l istele lor semnificații ieșiră limpede la iveală. Robert avea ochi ageri și, dacă ar fi vrut, ar fi putut să le vadă; dar nimic nu arată dacă le observase ori nu.

— Noapte bună! spuse tremurând ca varga și întinse cu grabă mâna micuță, nerăbdătoare să se despartă de el cil mai repede.

— Te duci acasă? o întrebă fără să-i atingă mâna.

— Da.

— A venit Fanny să te ia?

— Da.

— Oricum, pot să te conduc și eu câțiva pași; nu chiar până la casa parohială, totuși, pentru ca un cumva vechiul meu prieten Helstone să mă împuște pe fereastră.

Începu să râdă și își luă pălăria. Caroline pomeni ceva despre osteneală inutilă; el îi spuse să-și ia boneta și șalul. Ea fu repede gata și curând se găsiră amândoi în aer liber. Moore îi puse brațul sub al său, la fel cum făcea

odinioară - cu gestul acela pe care ea totdeauna îl simțea plin de duioșie.

— Poți s-o iei înainte, Fanny, îi spuse Robert fetei. Te ajungem din urmă.

Și de îndată ce Fanny o luă puțin înainte, Robert prinse mâna Carolinei într-a sa și îi spuse cât de mult se bucură să vadă că e o musafiră obișnuită la Fielthead: spera că legătura strânsă cu domnișoara Keeldar avea să continue; o asemenea relație nu putea fi decât plăcută și folositoare.

Caroline îi răspuse că ținea foarte mult la Shirley.

— Și nu încapă îndoială că simpatia e reciprocă, declară Moore. Dacă îți spune că ți-e prietenă, poți fi sigură că așa este; nu e capabilă de prefăcătorie; disprețuiește ipocrizia. Dar ia spune, Caroline, n-o să te mai vedem niciodată la Hollow's Cottage?

— Cred că nu, dacă unchiu-meu nu se răzgândește.

— Și te simți acum foarte singură?

— Da, destul de singură. În afară de tovărășia domnișoarei Keeldar nu prea mai am nicio bucurie.

— N-ai fost cumva bolnavă în ultima vreme?

— Nu, deloc.

— Ar trebui să te îngrijești. Ai grijă mai ales să nu renunți la plimbări. Nu știi dacă îți dai seama, dar mi s-a părut că ești cam schimbată – puțin cam abătută și cam palidă. Unchiul tău se poartă frumos cu tine?

— Da, e la fel cum a fost întotdeauna.

— Asta înseamnă că nu-i prea afectuos; nici prea multă ocrotire, nici prea multă grijă. Atunci ce te roade? Spune-mi, Lina.

— Nimic, Robert!

Dar glasul îi tremura.

— Cu alte cuvinte nimic din ce ai fi dispusă să-mi spui; nu eu sunt omul căruia să te destăinui. Despărțirea e deci pe cale să ne înstrăineze, nu-i așa?

— Nu știu; uneori aproape mă tem că da.

— N-ar trebui să se întâmple așa. „Uita-vom ce a fost când va, și prieteni dragi vor dispărea?”

— Robert, eu nu uit.

— Cred că au trecut două luni, Caroline, de când n-ai mai fost pe la vilă.

— De când n-am mai fost la vilă, da,

— Ai trecut vreodată pe-acolo când te duceai la plimbare?

— Am fost sus, pe deal, câteodată, seara,. Și m-am uitat în jos, peste vâleea. Într-un rând am văzut-o pe Hortense în grădină udând florile, și știu la ce oră aprinzi lampa din birou; din vreme în vreme am așteptat să-i văd

strălucirea; și te-am zărit aplecându-te între lampă și fereastră;

știam că ești dumneata – aproape că aș fi în stare să-ți desenez silueta.

— Mă mir că nu te-am întâlnit niciodată; uneori mă urc și eu pe dealuri, după ce apune soarele.

— Știi că ieși; era gata să stau de vorbă cu dumneata într-o noapte, atât de pe-aproape ai trecut.

— Zău? Am trecut pe aproape de tine și nu te-am văzut! Eram singur?

— De două ori te-am văzut și niciodată nu erai singur.

— Cu cine eram? Probabil cu nimeni altcineva decât Joe Scott sau propria-mi umbră aruncată de razele lunii.

— Nu; nici Joe Scott și nici umbra dumatăle, Robert.

Prima oară erai cu domnul Yorke; iar a doua oară ce numești umbra dumatăle era o siluetă cu frunte albă și plete întunecate, cu un colier scilpitor în jurul gâtului;

Însă doar v-a-m zărit, și pe dumneata și silueta aceea ca de zână; n-am așteptat să aud ce vorbești.

— S-ar zice că umbli nevăzută. În seara asta am observat că ai un inel la mână; n-o fi inelul lui Gyges?

De-acum încolo, când o să fiu singur în birou, chiar și în puterea nopții, îmi voi îngădui să mi-o închipui pe Caroline plecată peste umărul meu și citind împreună cu mine aceeași carte, sau șezând alături ocupată cu treburile ei.

dar ridicându-și din când în când ochii nevăzuți ca să-mi citească pe față gândurile.

— Poți să nu te sperii de asemenea indiscreții; nu mă apropii de dumneata, rămân doar în depărtare și urmăresc ce ți se mai întâmplă.

— Seara, după ce se închide fabrica, iar eu hoinăresc de-a lungul gardurilor – sau noaptea „în vreme ce țin locul paznicului – o să-mi închipui că fiecare ciripit de pasăre adormită în cuibul ei și fiecă foșnet de frunză sunt

I Rege al Lydiei (686—656 î.e.n.), despre care Platon spunea că ar fi găsit un inel ce avea darul să-l facă nevăzut.

o mișcare făcută de tine; umbrele copacilor îți vor

împrumuta silueta; în fiecare ramură cu flori albe de măceș am să-mi închipui că te zăresc pe tine. Lina, ai să mă urmărești pretutindeni.

— Niciodată n-o să mă aflu acolo unde nu dorești să fiu, nici n-am să văd ori să aud ce dorești să rămâni nevăzut și neuzit.

— Te voi vedea chiar și în fabrică, în plină lumină a zilei; și chiar te-am văzut o dată. Abia acum o săptămână, ședeam la capătul unei hale din fabrică și fetele lucrau la capătul celălalt, iar într-un grup de lucrătoare care alergau de colo-colo mi s-a părut că zăresc o siluetă asemănătoare cu a ta. Era vreun efect înșelător de lumină și umbră sau vreo amăgitoare rază a soarelui. M-am dus până la grupul de acolo; ce văzusem eu pierise; m-am trezit între două fetișcane zdravene purtând șorțuri.

— N-am să vin niciodată în fabrică după dumneata, Robert, dacă nu mă chemi.

— Și nu e singurul prilej în care imaginația mi-a jucat feste. Într-o noapte, pe când mă întorceam târziu de la târg, am intrat în salonul vilei cu gândul s-o găesc pe Hortense acolo; dar în locul ei mi s-a părut că te găesc pe tine. În cameră nu se afla nicio lumânare; o luase soră-mea sus cu ea; obloanele nu fuseseră trase și bogate raze de lună se revărsau prin ochiurile ferestrei; și acolo te aflai tu, Lina, lângă tocul ferestrei, puțin plecată într-o parte, așa cum nu rareori ți se întâmplă să stai. Erai îmbrăcată în alb, la fel cum te-am văzut la o reuniune, într-o seară. O jumătate de secundă mi s-a părut că fața ta proaspătă, plină de viață, e întoarsă către mine și mă privește; o jumătate de secundă m-am gândit să vin și să te iau de mână, să te cert pentru îndelunga absență și să-ți urez bun venit pentru seara de atunci. Dar după ce am făcut doi pași, vraja s-a risipit; conturul rochiei și-a schimbat forma; trăsăturile chipului s-au topit și n-a mai rămas nimic din de; îndată ce am ajuns acolo am văzut că în realitate nu rămăsese decât faldul unei perdele de muselină albă și un ghiveci cu o plantă de casă plină de boboci - „*sic transit*”,

*et caetera b*

— Prin urmare n-a fost fantoma mea? Era gata sa cred că da.

— Nu; nimic altceva decât muselina, ghiveciul și bobocii roșii; o pildă de iluzie pământească.

— Mă mir că mai ai timp pentru asemenea iluzii, când gândurile trebuie să-ți fie așa de prinse.

— Și eu mă mir. Dar în mine, Lina, aflu două firi deosebite; una față de lume și față de treburi, și alta acasă și în timpul liber. Gerard Moore e un câine nemilos dacă îl duci la fabrică sau la târg; omul căruia îi spui vărul tău Robert e uneori un visător și trăiește în alte sfere decât aceea a postăvăriei și biroului.

— Dar cele două firi se împacă bine cu dumneata; am impresia că arăți sănătos și liniștit; ai pierdut cu totul aerul acela hărțuit pe care te durea sufletul când îi vedeai zugrăvit pe chipul dumitale acum câteva luni.

— Bagi tu de seamă asta? Sigur, am scăpat de unele greutăți; am trecut de locurile cu stânci primejdioase și am ieșit în largul mării.

— Și, dacă ai vânt prielnic, poți nădăjdui să faci o călătorie bogată în roade?

— Aș putea să *sper*, da; dar speranțele sunt înșelătoare; peste vânturi și valuri nu poți să fi stăpân j vânturile și furtunile veșnic ridică piedici în calea marinarului; el nu poate să-și scoată din minte că-l pâdește furtuna.

— Dar dumneata ești pregătit pentru asta - ești marinar destoinic și căpitan iscusit, un pilot plin de îndemânare, da, Robert, știi să domolești furtunile.

— Ruda mea are întotdeauna despre mine cea ma! bună părere, dar am să-i iau vorbele drept prevestitoare de bine; voi socoti că întâlnindu-mă cu ea în noaptea ast3 am văzut cum îmi iese în întâmpinare una dintre păsările acelea care pentru marinari sunt vestitoare de noroc.

— Sărmană vestitoare de noroc mai este aceea carî nu-i în stare de nimic - nu are nicio putere. Îmi dau seama



de neputința mea; n-are niciun rost să-ți spun că vreau să-ți fiu de folos, atâta vreme cât n-o pot dovedi, îți doresc mult succes; îți doresc destin măreț și fericire adevărată.

— Dar când mi-ai dorit altceva? Ce așteaptă Fanny neolo? I-am spus s-o ia înainte. Aha! Va să zică am și ajuns lângă cimitir; aici trebuie să ne despărțim, așa bănuiesc; dacă n-ar fi fost fata asta cu noi am fi mai putut sta câteva minute pe treptele bisericii. E o noapte atât de frumoasă, o atât de pașnică noapte de vară, incit deocamdată nu prea mă trage inima să mă întorc la Hollow.

— Acum nu putem sta pe treptele din fața bisericii, Robert.

Caroline rosti vorbele acestea fiindcă Moore o conducea înspre intrarea bisericii.

— Poate că nu, dar trimite-o pe Fanny acasă; spune-i că venim și noi; câteva minute nu mai au importanță.

Orologiul bisericii sună ceasurile zece.

— Acum are să iasă unchiu-meu ca să-și facă rondul de gardă, și totdeauna trece prin fața bisericii și prin cimitir.

— Și ce dacă? Dacă n-ar ști Fanny că suntem aici, mi-ar face plăcere să-l păcălim și să treacă pe lângă noi fără să ne vadă. Când ar fi el în față, noi am putea fi sub fereastra dinspre apus; când ar lua-o pe partea dinspre nord, ne-am putea strecura pe lângă cea din sud;

și într-o clipă am putea să ne ascundem după orice piatră; monumentul acela înalt ridicat de familia Wynne ar fi de ajuns să ne ascundă cu totul.

— Robert, ce bine dispus ești în seara asta! Hai pleacă - pleacă, adăugă Caroline cu nerăbdare. Uite, se-aude ușa din față...

— Nu vreau să plec; ba, dimpotrivă, am să mai rămân.

— Știi bine că unchiu-meu s-ar supăra îngrozitor; mi-a interzis să te mai văd fiindcă ești iacobin.

— Bizar iacobin!

— Pleacă, Robert, uite-l că vine - îi aud tușea.

— *Diable!* 1 Ciudat lucru – tare aş vrea să mai stau!

— Îţi aduci aminte ce a făcut atunci când a dat peste Fanny şi... încep Caroline, dar se opri dintr-o dată.

Cuvântul următor ar fi trebuit să fie „iubitul\*, dar nu era în stare să-l rostească; putea să pară dinadins folosit ca să sugereze idei pe care nu avea intenţia să le sugereze – idei aducătoare de amăgiri şi tulburări.

Moore avea mai puţine scrupule.

— Şi iubitul ei? întrebă fără să ezite o clipă. Domnul Helstone l-a băgat sub pompă şi i-a făcut o baie zdravănă – aşa-i? Aş zice că şi mie mi-ar face haiârul ăsta cu destulă mulţumire. Mi-ar plăcea să-l aţâţ puţin pe bătrânul tiran – nu, orice ar îi, nu *împotriva* ta. Dar să facă deosebirea între un iubit şi un văr cred că ar i’i în stare, nu?

— Oho! La dumneata nu s-ar gândi nici pe departe în felul ăsta, sunt sigură că nu; cearta cu dumneata ţine doar de. Politică şi atât; dar n-aşi vrea deloc să întindem coarda prea mult, îl ştii doar cât e de arţăgos.

Uite-l c-a ajuns la portiţa grădinii— hai, pentru binele dumitale şi al meu, hai, Robert, pleacă!

Vorbele atât de stăruitoare erau sprijinite prin gesturi de acelaşi fel şi priviri încă mai stăruitoare. Moore îi strânse o clipă între palmele lui palmele împreunate, răspunse privirii ridicate cu. O privire îndreptată în jos, rosti „Noapte bună!” şi plecă.

Peste o clipă Caroline se afla lângă uşa dinspre bucătărie, alături de Fanny. Chiar atunci umbra pălăriei cu boruri întoarse se abătu peste un mormânt luminat de lună; ţeapăn de parcă ar fi înghiţit un baston, parohul ieşi din grădină şi porni cu pas domol, cu mâinile la spate, să străbată cimitirul. Puţin a lipsit ca Moore să nu fie prins; până la urmă tot a trebuit să se „pitească”, s-o ia pe după biserică şi să se ascundă în spatele fălosului monument al familiei Wynne. A fost silit să rămână acolo zece minute întregi, cu un genunchi proptit în iarbă, cu pălăria în mână şi pletele în voia stropilor de rouă, cu ochii negri scăpărători şi cu buzele întredeschise datorită râsului mut provocat de

propria-i stare; căci la trei pași de el se oprise parohul să. Admire în voie stelele și să prizeze tabac.

Se întâmplă, însă, ca în mintea domnului Helstone să nu existe nici măcar o umbră de bănuială; căci fiind de obicei foarte vag informat cu privire la deplasările nepoatei, deoarece considera că nici un merită osteneala să le urmărească îndeaproape, habar nu avea că toată ziua fusese plecată și și-o închipuia stând în camera ei, ocupată cu lucrul sau cu vreo carte; acolo se și afla în momentul acela; dar nu cufundată în liniștile -îndeletniciri presupuse de el, ci stând la fereastră cu inima zbatându-i-se în piept și privind cu neliniște prin crăpă-

turile oblonului ca să-și vadă unchiul reîntors în casă și vărul scăpat; până la urmă dorințele i se împliniră; Îl auzi pe domnul Helstone intrând și îl văzu pe Robert pășind printre morminte, apoi sărind gardul; abia atunci coborî pentru rugăciune. Când se reîntoarse în cameră, se întâlni din nou cu amintirea lui Robert. Vedeniile din timpul somnului fură multă vreme evitate; multă vreme stătu lângă zăbrele, multă vreme privi înspre vechea grădină și biserica încă și mai veche, peste mormintele înșirate unul după altul, cenușii și solemne, desenate limpede sub lumina lunii. Urmări pașii noapții pe cărările-i de stele, până departe în „măruntele minute de dincolo de toate44; în gând, toată vremea se afla împreună cu Moore. Stătea lângă el; îi auzea glasul; își ținea mâna într-a lui și mâna rămânea mereu caldă între degetele sale. Când bătea orologiul bisericii, sau de câte ori se isca orice alt zgomot, când apărea în cameră șoricelul deprins să umble în voie pe acolo - un intrus împotriva căruia pentru nimic în lume n-ar fi lăsat-o pe Fanny să pună vreo capcană - când venea și făcea să zdrăngăne lanțul de chei, singurul ei inel, apoi mai stârnea câteva foșnete pe\* masa de toaletă unde întotdeauna îl aștepta un biscuit - Caroline înălța-privirile, readusă pentru o clipă în lumea reală. Atunci rostea cu jumătate de glas, ca și când s-ar fi împotrivit dojenilor unui

îndrumător nevăzut și neauzit:

— Nu mă amăgesc cu visuri de dragoste; dacă mă gândesc e doar fiindcă nu pot să dorm; bineînțeles știu că o să se însoare cu Shirley.

Și în vreme ce tăcerea se reînstăpâna, sunetele orologiului se stingeau, protejatul cel nedemestic și necunoscut se retrăgea, Caroline își relua visul, cuibărincluse la pieptul vedeniilor – ascultându-le, stând de vorbă cu de. Într-un târziu vedeniile păliră; pe măsură ce se apropiau zorile, stelele apuneau și primele licăriri ale zilei risipeau alcătuirile închipuirii; ciripitul păsărelelor atunci trezite din somn le acoperea șoaptele. Povestea plină de înflăcărare, înviorată de pasiune, luată pe aripi de adierile dimineții deveni murmur stins. Acea vedenie care, ivită sub razele lunii, trăia, avea puls, avea mișcare, purta strălucirea sănătății și proștețimea tinereții, îngheță și se făcu cenușie ca o fantomă când dădu piept cu roșeața răsăritului. Se risipi. Și la sfârșit visătoarea rămase stingheră; se strecură în pat, înfrigurată și abătută.

#### CAPITOLUL XIV

### **Shirley își caută mântuirea în opere de binefacere**

„Bineînțeles, știu sigur că o să se însoare cu Shirley, fu primul gând care îi trecu prin minte a doua zi dimineața. Și trebuie să se însoare cu ea, căci îi poate fi de mare ajutor<sup>44</sup>, urmă apoi cu toată convingerea. Și imediat veni gândul dureros: „Dar când ei *vor fi* soț și soție eu am să fiu dată uitării. Vai! Am să fiu cu totul dată uitării! Și ce... ce o să mă fac eu atunci când

Robert va fi definitiv și pe de-a-ntregul despărțit de mine? Încotro am să apuc? Robert *al meu*. Ce mult aș dori să pot spune pe bună dreptate că e al meu! Dar eu nu sunt decât sărăcie și neputință. Shirley este bogăție și putere; și frumusețe totodată, și dragoste – asta nu pot s-o neg. Aici nu e vorba de o poveste dubioasă;

Îl iubește, și nu cu simțăminte de duzină; îl iubește, sau îl va iubi în așa chip încât el să fie dator să se simtă mândru

că e iubit. Nimeni nu poate ridica nicio obiecție întemeiată. Prin urmare să se căsătorească; dar pe urmă eu n-am să mai însemn nimic pentru Robert.

Ca să-i fiu soră, sau alte treburi dintr-astea - mi-e silă. Pentru un bărbat ca Robert am să fiu totul sau nimic; nicio ezitare și nicio vorbă goală nu poate fi suportată. De îndată ce perechea va fi unită, fără îndoială că am să mă despart de ei. Cât despre zăbovitul prin preajma lor, făcând pe ipocrita și lăsând să se vadă senine simțăminte de prietenie, când sufletul îmi va fi răvășit de cu totul alte emoții - în asemenea hal de decădere n-am să ajung niciodată. A juca rolul prietenului devotat nu mi-ar fi deloc mai ușor decât a-l juca pe acela al dușmanului de moarte; la fel de puțin sunt în stare să le stau în cale pe cât aș putea să-i calc în picioare. Robert e un om de mâna întâi - pentru mine; *I-am iubit, îl*

*iubesc, trebuie să-l iubesc. Aș vrea să fiu nevasta lui, dacă aș putea; și cum nu pot, nu-mi rămâne decât să plec undeva unde să nu-l mai vad. Există doar o singură alternativă - ori să mă lipsesc de el atât de strâns încât să devin o parte din ființa lui, ori să fiu despărțită de el așa cum sunt despărțiți cei doi poli ai unei sfere. Dumnezeuule, atunci desparte-mă! Desparte-ne cât mai grabnic!"*

Tot cam astfel de gânduri îi umblau iarăși prin minte și târziu după-amiaza, când unul dintre personajele ce-o obsedau trecu pe dinaintea ferestrei salonului. Domnișoara Keeldar păși alene pe acolo; umbletul și înfățișarea lăsa să se vadă acei amestec de melancolie și nepăsare ce alcătuia, în momentele de liniște, aspectul obișnuit al persoanei și atitudinilor sale. În momentele de însuflețire însă, nepăsarea dispărea fără urmă, melancolia căpăta o nuanță de voioșie sinceră minunat îmbinată cu' râsul, cu zâmbetul, cu privirile și alcătuiau laolaltă un simțământ pe deplin închegat, astfel că voioșia ei nu părea niciodată „trosnet de spini striviți sub talpă“.

— Ce înseamnă asta, de ce n-ai venit să mă vezi

astăzi după-amiază, așa cum mi-ai promis? i se adresa Carolinei îndată după ce intră în cameră.

— N-am avut chef, răspunse foarte sincer domnișoara Helstone.

Domnișoara Keeldar o și cercetase cu priviri scrutătoare.

— Nu! exclamă Shirley. Văd că nu ai. Chef să mă iubești; iar ai căzut într-una din stările acelea ale tale înnegurate și neîndurătoare, când omul simte că prezența lui lângă tine nu este binevenită. Ai asemenea stări. Îți dai seama?

— Ai de gând să stai mult, Shirley?

— Da. Am Aenit să beau ceaiul și nu pot pleca înainte de a-l bea. Prin urmare o să-mi iau libertatea de a-mi scoate boneta chiar și fără să fiu invitată.

Făcu întocmai, pe urmă rămase în picioare pe covor, cu mâinile la spate.

— Arăți de mai mare dragul, continuă să vorbească tot cercetând-o atent cu privirile, dar nu fără prietenie, ci mai degrabă cu milă. Grozav de liniștită te mai arăți, aidoma cu o căprioară rănită și care își caută singurătatea. Ți-e frică, oare, că Shirley are să-ți scoată sufletul dacă are să descopere că ești rănită și sângerezi?

— De Shirley nu mi-e niciodată frică.

— Dar câteodată nu poți s-o suferi; și nu rareori o ocolești. Shirley este în stare să-și dea seama când e ocolită și dată deoparte. Dacă aseară n-ai fi plecat spre casă cu cine ai plecat, astăzi ai fi alt om. La cât ai ajuns acasă?

— Pe la zece.

— Ehei! Ți-au trebuit trei sferturi de ceas ca să străbați o milă? Tu, sau Moore, ați zăbovit în halul ăsta?

— Shirley, vorbești prostii.

— *E!* a vorbit prostii - în privința asta nu am nicio îndoială; ori s-a înfățișat într-un fel anume, ceea ce e de o mie de ori mai rău; chiar în clipa asta îți văd pe frunte lumina ochilor lui. Aș fi în stare să-l provoc la câuel, numai

că n-am, unde găsi un martor de nădejde.

Sunt cumplit de nervoasă, și în aceeași stare am fost toată noaptea și toată ziua de astăzi. Nu mă întrebi din ce pricină, făptură mică, tăcută și peste măsură de sfioasă ce ești, continuă ea după o pauză. N-ai merita să-ți torn în poală toate secretele mele fără să mă rogi. Pe cuvântul meu că ieri seară aș fi fost în stare să mă iau pe urmele lui Moore cu intenții ucigașe. Am pistoale și știu să mă folosesc de de.

— Lasă fleacurile, Shirley! Pe cine l-ai fi împușcat

— Pe mine sau pe Robert?

— Pe niciunul, probabil - sau poate că pe mine - ori mai degrabă vreun liliac sau vreo ramură de copac. E un înfumurat - vărul ăsta al tău - un înfumurat calm, serios, rezonabil, cumpănit și plin de ambiție. Parcă îl văd stând în picioare în fața mea și debitându-și vorbirea aceea pe jumătate aspră, pe jumătate duioasă și până la urmă venindu-îni de hac (îmi dau foarte bine seama că așa se întâmplă) cu țelurile neclintite și altele asemenea. Iar atunci - mă scoate complet din sărite!

Domnișoara Keeldar începu să se plimbe cu pași iuți prin încăpere în vreme ce repeta cu tărie că nu mai are niciun fel. De răbdare față de bărbați în general, dar mai cu seamă față de arendașul pomenit.

— N-ai dreptate, sări Caroline oarecum îngrijorată. Robert nu este înfumurat și niciun bărbat ușuratic. Asta pot să ți-o garantez.

— *Tu* să garantezi pentru el? Crezi cumva că în privința asta aș putea să țin seamă de vreun cuvânt de-ai tău? Nu poate exista nicio altă mărturie căreia să nu-i dau mai multă crezare decât uneia făcute de tine. Pentru binele lui Moore ai fi în stare să-ți tai și mâna dreaptă.

— Dar nu și să mint; și fiindcă spun adevărul, trebuie să te asigur că aseară s-a purtat cu mine doar politicoș — atât și nimic mai mult.

— N-am întrebat cum s-a purtat, pot ghici și singură. Am văzut pe fereastră cum ți-a luat mâna între degetele lui lungi, de cum ați ieșit pe poartă.

— Asta nu înseamnă nimic. Nu suntem străini, doar știi bine. Mă cunoaște de foarte multă vreme și sânlem veri.

— Sunt indignată; și cu asta am încheiat întreaga poveste, răspuse domnișoara Keeldar. Apoi adăugă: toată liniștea și mulțumirea îmi sunt spulberate de manevrele lui. Mereu intervine între mine și tine; fără el, noi am fi prietene bune; dar acest înfumurat lung de șase picioare aruncă mereu și mereu umbre asupra prieteniei noastre. Mereu și mereu trece pe unde nu trebuie și acoperă lumina pe care eu doresc s-o văd totdeauna cât mai limpede; nu se mai satură să facă tot ce-i stă în putință ca să-ți arate că sunt o ființă plicticoasă și primejdioasă.

— Nu, Shirley; nici vorbă.

— Ba da. N-ai vrut tovărășia mea astăzi după-amiaza și asta m-a durut adâne; tu ești din fire o ființă mai rezervată, dar eu sunt o fire sociabilă, nu pot trăi singură. Dacă am fi lăsate de capul nostru, doar atât, să știi că eu te prețuiesc așa de mult, încât m-aș putea împăca să te am lângă mine toată vremea și n-aș dori să mă despart de tine nici măcar pentru o frântură de secundă. Tu n-ai putea să spui același lucru în ce mă privește pe mine.

— Shirley, pot să spun orice dorești. Shirley, țin la tine.

— Mâine ai să dorești să mă ia naiba, Lina.

— Nu, n-are să fie așa. Pe zi ce trece mă obișnuiesc tot mai mult... te îndrăgesc tot mai tare. Știi bine că sunt prea englezoaică pentru a mă arunca dintr-o dată într-o prietenie frenetică. Dar ești într-atâtea privințe mult mai înzestrată decât oamenii obișnuiți - ești atât de deosebită de tinerele noastre pe care le poți întâlni la fiecare pas *1*

Te stimez, te apreciez nespus; nu ești niciodată o povară pentru mine, niciodată. Crezi ce-ți spun?

— În parte, răspuse domnișoara Keeldar zâmbind cam neîncrezătoare. Dar ești o ființă extraordinară; orieât de cumpănită pari, există undeva în făptura ta o forță și o profunzime nu ușor de identificat și de apreciat; și pe urmă, fără îndoială că ești nefericită.



— Și oamenii nefericiți sunt doar rareori buni la suflet – asta vrei să spui?

— Cătuși de puțin; vreau mai degrabă să spun că oamenii nefericiți sunt adesea preocupați și nu prea au chef să pălăvrăgească la nesfârșit cu interlocutori de felul meu. Ba mai mult decât atât, există un sol de nefericire care nu numai că deprimă, dar și macină – și mă tem că la tine despre asta e vorba. Compasiunea ar putea să-ți fie de vreun ajutor, Lina? Dacă da, primește-o din partea mea: Shirley o oferă cu larghețe și-i garantează puritatea.

— Shirley, eu n-am avut nicio soră – nici tu n-ai avut; dar în clipa asta înțeleg ca într-o străfulgerare ce fel de sentimente nutresc surorile una față de alta. O afecțiune îngemănată cu însăși viața lor și pe care nicio lovitură de ordin sentimental n-o poate dezrădăcina, pe care micile certuri nu fac decât s-o întunece pentru o clipă ca să se aprindă cu și mai multă strălucire atunci când încordarea dispare; o afecțiune ce nu poate fi până la urmă depășită de nicio altă pasiune și față de care dragostea însăși nu-i în stare decât să se ia la întrecere pe tărâmul forței și al adevărului. Dragostea ne chinuie crunt, Shirley; este atât de sfâșietoare, ne aduce atâta suferință, și cu flăcările ei ne mistuie puterile; în afecțiune nu se află nici durere și nici flăcări, ci doar încurajare și balsam. Mă simt încurajată și alinată atunci când tu – ia aminte: *tu, și numai tu* – te afli în preajma mea, Shirley. Acum mă crezi?

— Totdeauna cred cu ușurință în lucrurile care îmi fac plăcere. Prin urmare suntem într-adevăr prietene, Lina, în ciuda acelor umbre?

— Suntem într-adevăr prietene, orice ar fi să se întâmple, răspuse Caroline trăgând-o pe Shirley lângă ea și așezând-o pe un scaun,

— Bine, atunci hai să vorbim despre altceva și nu despre Tulburător.

Dar tocmai atunci în încăpere intră preotul, iar acel „altceva<sup>44</sup> la care se referise domnișoara Keeldar n-a

msi putut fi pomenit decât la plecare; atunci ea a zăbovit puțin în coridor și a vorbit:

— Caroline, aș vrea să-ți spun că am o mare greutate pe suflet; mă muștră conștiința amarnic, de parcă aș fi săvârșit ori m-aș pregăti să săvârșesc o crimă. Trebuie să înțelegi că nu e vorba despre conștiința mea *intimă*, ci de aceea de proprietar al pământului și al conacului. Am căzut în stăpânirea unui vultur cu gheare de oțel. Mă aflu sub o influență sumbră, cu care nu prea sunt de acord, dar nici un sunt în stare să-i rezist. Mi-e teamă că nu va trece mult și se va întâmplă ceva la care nici un vreau să mă gândesc. Pentru a-mi ușura sufletul și a face tot ce-mi stă în putință ca să împiedic nenorocirea, vreau să mă angajez într-o serie de opere de binefacere. De aceea, nu trebuie să te surprindă dacă vezi că am trecut pe neașteptate la o dispoziție sufletească extrem de generoasă.

Nu-mi dau deloc seama cum ar urma să încep, dar trebuie să mă sfătuiești și tu; mâine o să vorbim mai pe larg despre treburile astea; ce te rog acum e doar s-o inviți pe ființa aceea minunată, domnișoara Ainley, să vină până la Fielthead. Mă gândesc să mă pun sub tutela ei – nu-i așa c-o să aibă o pupilă grozavă? Și spune-i așa, pe departe, că deși am numai intenții bune, sunt cam neglijentă din fire, și atunci are să fie mai puțin scandalizată de ignoranța mea în ce privește societățile de binefacere care oferă nevoiașilor haine și altele.

A doua zi, Caroline o găsi pe Shirley stând la birou cu o înfățișare foarte gravă și având dinainte un registru, un teanc de bancnote și o pungă doldora de monede. Arăta cum nu se poate mai serioasă, dar puțin nedumerită, li spuse că își „aruncase privirea<sup>44</sup> peste cheltuielile săptămânale ale casei, cu gândul de a vedea unde ar putea să facă unele reduceri; că tocmai stătuse de vorbă cu doamna Gil, bucătăreasa, și femeia plecase de acolo cu bănuiala că în mintea ei (a stăpânei) ceva nu era fără îndoială la locul lui.

— I-am ținut o predică, spuse Shirley, despre datoria

de a cheltui cu grijă, într-un fel cu totul nou pentru ea. Cu atâta convingere i-am vorbit despre economii, încât eu singură m-am mirat; fiindcă, vezi tu, pentru mine este o idee cu totul nouă; niciodată nu m-am gândit, și încă mai puțin am vorbit, până în zilele din urmă, despre asemenea treburi. Asta însă numai în teorie, căci atunci când am ajuns la partea practică n-am putut să reduc nimic. N-am tăria să renunț nici măcar la un singur funt de unt, sau să urmăresc a obține o socoteală limpede asupra modului cum sunt folosite untura, slămina, pâinea, carnea sau orice alt aliment folosit la bucătărie. Știu bine că niciodată n-am făcut la Fielthead iluzie mare, dar n-am avut tăria să cer lămuriri cu privire la rostul nenumăraților funzi de lumânări de toate soiurile; nu spălăm pentru parohie, totuși am văzut în tăcere numeroase înregistrări de diverse cantități de săpun și praf de înălbit rufe, calculate așa fel încât să satisfacă pe deplin până și pe cel mai -pretentios om interesat de atitudinea noastră față de aceste articole; carnivora nu sunt și nu-i nici doamna

Pryor, nici măcar doamna Gil însăși, totuși n-am făcut decât să îngaim ceva și să holbez ochii când am văzut notele măcelarului și cifrele ce par să dovedească faptul - falsul vreau să spun. Caroline, poți să râzi de mine, dar de schimbat nu poți să mă schimbi. În unele privințe sunt o lașă - îmi dau seama. În alcătuirea ființei mele un element de bază este lașitatea morală. Am roșit și am lăsat capul în jos în fața doamnei Gil atunci când ea ar fi trebuit să bâiguie niște mărturisiri. Mi-a fost cu neputință să adun suficient curaj pentru a face fie și o simplă aluzie, cu atât mai puțin să-i dovedesc că e o escroacă. Nu sunt înzestrată cu demnitate calmă, nu am curaj adevărat.

— Shirley, ce înseamnă accesul ăsta de nedreptate împotriva ta însăși? Știi bine că nu e înclinat să vorbească frumos despre femei, dar unchiul meu spune că nu există în Anglia zece mii de bărbați care să se poată compara cu tine și care într-adevăr să nu știe ce e teama.

— Da, nu știu ce e teama fizică; primejdia niciodată nu mă tulbură. Nu mi-am pierdut deloc firea când taurul cel mare și roșu al domnului Wynne s-a ridicat deodată mugind în fața mea, în vreme ce străbăteam singură pășunea, și-a plecat capul fioros și mânjit de noroi și s-a repezit înspre mine; dar mi-a fost teamă când am văzut-o pe doamna Gil rușinată și descompusă la față. În anumite privințe ai de două ori – de zece ori mai multă putere decât mine, Caroline; tu, pe care nimeni nu te-ar putea convinge să treci pe lângă un taur cu înfățișare orieât de

pașnică, i-ai fi arătat cu tărie menajerei mele că a făcut un lucru rău; pe urmă ai fi certat-o, cu blândețe și înțelepciune; iar la sfârșit, cred eu, dacă ar fi lăsat să se vadă că se căiește, ai fi iertat-o cu duioșie. Eu nu sunt în stare să mă port așa. Găsesc că, oricum, în ciuda unor înșelăciuni cam exagerate, trăim lotuși în cadrul posibilităților noastre; dispun de bani și neapărat trebuie să fac cu ei o treabă bună. Săracii de la Briarfield o duc tare greu: trebuie ajutați. Tu ce crezi că s-ar cuveni să fac, Lina? N-ar fi oare mai bine să împart banii imediat?

— Nu, zău că nu, Shirley; n-ai proceda cu socotință. Deseori mi-am dat seama că tu nu înțelegi prin binefacere decât să împărți șilingi și jumătăți de coroană în mod nepăsător și la întâmplare, ceea ce poate duce la înșelătorii fără număr. Trebuie să ai un prim-ministru, fiindcă altminteri ai să te trezești amestecată într-o mulțime de necazuri. Tu singură ai pomenit de domnișoara Ainley: domnișoarei Ainley am să mă adresez. Dar, între timp, promite-mi că ai să stai cuminte și n-ai să-ncepi să-ți arunci banii în stânga și-n dreapta. Ce de bani mai ai, Shirley! Trebuie să te simți tare bogată cu atâta bănet.

— Da; am impresia că sunt cineva. Nu e o sumă uriașă, dar mă simt răspunzătoare de chipul cum va fi folosită;

și să știi că răspunderea asta mă apasă pe suflet mult mai greu. Decât mi-aș fi închipuit. Se spune că la Briarfield ar fi unele familii care aproape că mor de foame; câțiva dintre

țărani mei au ajuns într-o stare de plâns; trebuie să-i ajut și am să-i ajut.

— Sunt unii care spun că nu facem bine când dăm pomeni săracilor, Shirlej.

— Nu vor să-și bată capul cu nimic. Pentru cine nu știe ce-i foamea e ușor să trăncănească despre degradarea adusă de milostenie și așa mai departe; numai că ei uită cât de scurtă e viața și cât de amară poate să fie. Nici unuia dintre noi nu ne e dat să trăim multă vreme; atunci să ne ajutăm unii pe alții în vremuri de lipsă și nenorocire, măcar atât cât ne stă în putință, fără să ținem nicio clipă seama de scrupulele filosofiei găunoase.

— Dar tu îi ajuți pe oameni, Shirley; și până acuma ți-ai dovedit din plin dărnicia.

— N-am făcut destul; trebuie să dau mai mult fiindcă altminteri, ascultă-ți pe mine, într-o bună zi sângele fratelui meu va începe să strige cu glas tare împotriva mea, acolo sus, în ceruri. Căci la urma urmei, dacă incendiarii politici vor ajunge până la noi ca să ațâțe vâlvățiile luptei și prin împrejurimi și vor încerca să-mi vatăme avutul, ca o tigroaică am să lupt pentru ce-i al meu - știu că așa voi face. Trebuie să ascult glasul Milosteniei atâta vreme cât îmi mai stă în preajmă:

de îndată ce glasul acesta va fi înecat de urletele provocatoare ale tâlharilor, întreaga mea făptură se va ridica pentru a se împotrivi și a nu lăsa nimic din mână. Dacă vreodată săracii se vor aduna și se vor ridica alcătuind o gloată, le voi sta împotriva ca un aristocrat: dacă încearcă să mă intimideze, trebuie să-i desfid; dacă mă atacă, trebuie să rezist - și am s-o fac.

— Vorbești la fel ca Robert.

— Și simt la fel ca Robert, dar cu mai multă înflăcărare. Numai să se amestece în afacerile lui Robert, sau la fabrica lui, sau să se ridice împotriva lui, și am să-i urăsc.

În clipa de față nu sunt o patrieiană și nici nu-i socotesc pe săracii din jurul meu drept plebei; dar de îndată ce mi-ar

face un rău prin violență, mie sau avutului meu, iar pe urmă ar încerca să ne dicteze condițiile lor, așa da cu totul uitării mila față de nenorocirile și respectul față de sărăcia lor, și în ceea ce-i privește n-aș mai nutri nimic altceva decât dispreț pentru ignoranță și ură pentru nerușinare.

— Shirley - cum îți mai strălucesc ochii!

— Fiindcă sufletul mi-e în flăcări. Oare tu ai fi mai dispusă decât mine să-l lași pe Robert doborât de numărul adversarilor?

— Dacă aș avea puterea ta de a-l ajuta pe Robert, aș folosi-o așa cum ai și tu de gând s-o folosești. Dacă i-aș putea fi tot atât de prieten cum îi ești tu, i-aș sta alături așa cum ai și tu de gând să-i stai - până la moarte.

— În clipa de față, Lina, deși ochii nu-ți strălucesc, au un licăr viu. Ai coborât pleoapele, dar am zărit în ei o scânteie. Oricum, n-am ajuns încă la luptă. Ceea ce vreau eu să fac e să *previn* pagubele. Nu sunt în stare să uit, nici ziua, nici noaptea, că simțămintele acestea înveninate pe care săracii le poartă împotriva bogaților au luat naștere din suferință: nici un ne-ar urî și nici un ne-ar invidia, dacă n-ar socoti că suntem de atâtea ori mai fericiți decât ei. Pentru a le alina suferințele și a le împușina astfel ura, trebuie să ofer cu generozitate din îndestularea mea; iar pentru ca darurile acestea să aducă roade cât mai bogate, hai să le facem cu chibzuință. Pentru asta trebuie să introducem în sfaturile noastre un spirit dirigitor limpede, calm și practic; deci du-te și ad-o încioace pe domnișoara Ainley.

Fără niciun alt cuvânt, Caroline își puse boneta și plecă. Poate părea ciudat că nici ea și nici Shirley nu se gândiseră s-o consulte pe doamna Pryor în legătură cu planurile lor; dar procedaseră cu înțelepciune. Știau din instinct că în cazul când s-ar fi sfătuit cu ea. N-ar fi făcut decât s-o amestece în niște încurcături neplăcute. Era o femeie mult mai informată, mult mai cultă și cu judecată mult mai temeinică decât domnișoara Ainley, însă energia administrativă și priceperea în conducere îi lipseau cu

desăvârșire. Bucuroasă ar fi contribuit cu bănișorii ei puținii a o operă caritabilă, căci dărnicia tainică i se potrivea de minune; dar la niște proiecte publice, organizate pe scară largă, n-avea cum să ia parte; cât despre inițierea unor asemenea planuri, asta rămânea în afara oricărei posibilități. Shirley știa foarte bine și de aceea n-o tulburase pe doamna Pryor cu participarea la discuții fără rost, punând-o astfel într-o situație ce i-ar fi amintit propriile sale slăbiciuni, fără să-i poată aduce vreun folos.

Ziua când a fost chemată la Fielthead ca să discute niște proiecte atât de plăcute inimii ei, a fost pentru domnișoara Ainley o zi minunată. Atunci s-a văzut așezată cu tot onorul și politețea la o masă pe care se aflau hârtie, pene, cerneală și - ceea ce le întrecea pe toate - bani peșin, și a fost rugată să întocmească un proiect amănunțit pentru ajutorarea săracilor nenorociți din Briarfield. Iar cum îi cunoștea pe toți, le cercetase nevoile, încercase în fel și chip să afle cum ar putea fi ajutați mai cu folos, în cazul când s-ar fi găsit mijloacele, era pe deplin competentă să facă față unei astfel de îndeletniciri, și o bucurie sfioasă îi năpădi inima cea bună când își dădu seama că poate răspunde prompt și limpede la întrebările nerăbdătoare ale celor două fete; odată cu răspunsurile la întrebări le ajuta și să-și dea seama cât de multe și cât de folositoare cunoștințe avea despre condițiile în care trăiau semenii din jurul ei.

Shirley puse la dispoziția domnișoarei Ainley trei sute de lire și la vederea banilor ochii bătrânicii se umplură de lacrimi de fericire, căci și vedea cum din banii aceia flămânzii au să-și potolească foamea, cei goi aveau să se îmbrace, iar cei bolnavi aveau să afle alinare. Numaidecât alcătui un plan simplu și bine judecat pentru trimiterea ajutoarelor; și le asigură că vremuri mai luminoase aveau să vină pentru oamenii de prin locurile acelea, fiindcă, fără nicio îndoială, exemplul stăpânei de la Fielthead nu putea să nu fie urmat și de alții; ea se va strădui să adune și alte subscripții și să alcătuiască un fond, însă mai întâi trebuia

să se sfătuiască și cu slujitorii bisericii; da, în privința asta era neînduplecată: domnul Helstone, doctorul Boulby, domnul Hali *trebuiau* consultați - (fiindcă nu numai cei din Briarfield urmau să fie ajutați, ci și cei din Whinbury și Nunnely) - pentru că, le atrase atenția, ar fi fost o dovadă de îngâmfare din parte-i dacă ar fi făcut un singur pas fără încuviințarea preoților.

Pentru domnișoara Ainley clei'icii erau ființe sfinte jorieât de neînsemnați ar fi fost ei ca oameni, slujba ce-o îndeplineau le aducea harul sfințeniei. Până și diaconii — care, din pricina aroganței lor nesăbuite, n-ar fi fost vrednici nici măcâr să-i încheie șireturile, să-i poarte umbrela, ori să-i așeze șalul pe umeri - erau transformați de entuziasmul ei sincer și curat în ucenici de sfinți.

Orieât s-au trudit să-i arate cât mai limpede micile lor păcate și uriașele absurdități și prostii comise, ea n-a fost în stare să le vadă; n-avea ochi pentru păcatele clericilor: stiharul alb acoperea un noian de păcate.

Cunoscând această nevinovată orbire de care suferea proaspătul ei prim-ministru, Shirley afirmă în mod răspicat că diaconii nu puteau să aibă niciun cuvânt de spus în distribuirea banilor; că n-aveau de ce să se amestece unde nu le fierbea oala. Bineînțeles, preoții urmează să joace rolul cel mai de frunte, și în ei se poate avea încredere: au experiență, înțelepciune, iar domnul Hali, cel puțin, a dovedit totdeauna dragoste și simpatie pentru semenii săi; cât însă despre tinerii care îi ajută, ei trebuie dați la o parte, ținuți la locul lor și învățați că ascultarea și tăcerea se potrivesc cel mai bine cu vârsta și priceperea lor.

Nu fără groază a ascultat domnișoara Ainley asemenea vorbe; a intervenit însă Caroline și plasând câteva blânde cuvinte de laudă la adresa domnului Sweeting, a făcut-o să-și recâștige calmul. Sweeting era, într-adevăr, preferatul domnișoarei Ainley. Se silea să le poarte respect și domnilor Malone și Donne; feliile de pandișpan, paharele de felurite băuturi preparate din plante pe care cu diferite prilejuri i le servise lui Sweeting, când



venise s-o vadă în căsuța ei, fuseseră totdeauna oferite din sentimente de autentică grijă maternă. Aceleași bunătăți inofensive le înfățișase într-un rând și lui Malone; dar personajul manifestase un atât de deschis dispreț față de cele oferite, încât niciodată nu mai avusese curaj să repete gestul. Pe Donne totdeauna îl servea cu plăcere și era fericită să vadă dovada indiscutabilă a aprecierii celor oferite în faptul că tânărul mânca de obicei două felii și lua și o a treia în buzunar.

Niciodată obosită în eforturile depuse pentru a face tm bine, domnișoara Ainley ar fi fost gata să plece de îndată într-o plimbare de zece mile care s-o ducă pe la toate cele trei case parohiale ca să le arate preoților planul ei și cu umilință să le ceară încuviințarea; dar domnișoara Keeldar nu o lăsă și propuse, în schimb că-i adune pe toți preoții la o mică reuniune care să aibă loc în seara aceea, la Fielthead. Domnișoara Ainley urma să binevoiască a reveni, iar planul să fie discutat de consiliul privat în plenul său.

Shirley luă toate măsurile pentru ca preoții să fie adunați conform înțelegerii; mai mult, până la sosirea bunei fete bătrâne, îi întreținuse în așa fel pe musafiri, încât îi adusesse în cea mai perfectă stare de voieșie.

Personal se ocupase îndeaproape de doctorul Boulby și domnul Helstone. Cel dintâi era un bătrân velș recalcitrant, pedant și vehement, dar altminteri un om care făcea mult bine în jifrul său, deși nu fără a avea grijă să se ducă și vestea despre ce face; pe-al doilea îl cunoaștem. Nutrea simțăminte întrucâtva prietenești față de amândoi, dar mai ales pentru bătrânul Helstone, și n-a fost nevoie de niciun efort din partea ei ca să fie o adevărată încântare și pentru unul și pentru celălalt. I-a plimbat de jur împrejurul grădinii; le-a cules flori; s-a purtat ca o fiică iubitoare. Pe domnul Hali îl lăsase

Carolinei - sau, mai bine zis, domnul Hali însuși preferase compania Carolinei.

De obicei îi căuta compania, la toate petrecerile unde se întâmplă să ia parte amândoi. Nu era un om care să

caute tovrăria femeilor, deși toate femeile îl simpatizau; era un fel de șoarece de bibliotecă, miop, cu ochelari,

I

și din când în când cam distrat. Față de doamnele bătrâne era binevoitor și atent ca un veritabil fiu. Pentru bărbații cu orice ocupație și de orice stare era acceptabil; sinceritatea, simplitatea, franchețea purtărilor sale, cinstea de înaltă noblețe, autenticitatea și puritatea pietății îi câștigau prieteni în toate cercurile: bietul lui secretar și paracliser îl adora; nobilul arhiereu în subordinea căruia se afla îi purta cea mai adâncă stimă. Doar cil doamnele tinere, frumoase, elegante și stilate era cam neajutorat și timid; fiind el însuși un om obișnuit —

obișnuit ea înfățișare, obișnuit ca maniere și obișnuit în vorbire — lăsa impresia că se teme de înfățișarea falnică, eleganța și aerele lor. Domnișoara Helstone însă nu avea nici înfățișare falnică și nici nu-și dădea aere, iar eleganța ei înnăscută era de o natură foarte pașnică —

pașnică la fel ca frumusețea unei flori de câmp. Era un partener de discuții antrenant, vesel și agreabil. Caroline se pricepea și ea destul de bine să discute în *tete-ă-tâțî* /

la câte o petrecere îi făcea plăcere ca domnul Hali să vină și să se așeze în scaunul de lângă ea, apărând-o astfel împotriva lui Peter Augustus Malone, Joseph Donne sau John.

Sykes; și domnul Hali niciodată nu ezita să se bucure de acest privilegiu, dacă îi stătea în putință. Asemenea preferință arătată de un bărbat neînsurat pentru o femeie nemăritată ar fi pus imediat în mișcare limbile clevetitorilor — în împrejurări obișnuite; dar Cyril Hali avea patruzeci și cinci de ani, începuse să chelească, începuse să încărunțească, și nimeni n-a spus sau n-a gândit vreodată că ar putea să se însoare cu domnișoara Helstone. Nici el însuși nu gândea altfel; se însurase de multă vreme cu cărțile și cu parohia lui; blânda lui soră Margaret, cu ochelari și cu aceeași știință de carte ca și el, îl făcea fericit în starea aceea de burlăcie; socotea că ar fi fost prea târziu

ca s-o schimbe. În afară de toate astea, o cunoscuse pe Caroline pe vremea când era un copil drăgălaș și de multe ori o ținuse pe genunchi; îi cumpărase jucării și îi dăduse cărți; simțea că prietenia ce i-o arăta fata cuprindea și un fel de respect filial; n-ar fi fost îa stare să se decidă a încerca să dea o altă coloratură acestor sentimente, iar cugetul lui senin putea să contemple o imagine minunată fără a-și simți adâncimile tulburate de reflecția ei.

La sosire, domnișoara Ainley fu întâmpinată de toată lumea cu multă bunăvoință: doamna Pryor și Margaret Hali îi făcură loc pe sofa, între de; iar când toate trei s-au așezat, au alcătuit un trio pe care flușturaticii și superficialii l-ar fi disprețuit fără îndoială, ca lipsit de orice însușiri și de orice farmec - o femeie de vârstă mijlocie și două fete bătrâne și cu ochelari - dar el își avea valoarea lui neostentativă, după cum știau multe făpturi omenești chinuite de suferință sau de singurătate.

Shirley deschise discuțiile și prezentă planul.

— Știu ce mână a alcătuit proiectul acesta, spuse domnul Hali uitându-se la domnișoara Ainley și zâmbind binevoitor; aprobarea lui fu obținută de îndată.

Boulby ascultă și discută cu sprinceana încruntată și buza de jos scoasă în afară; considera că **ac**; ziunea lui era un lucru prea important ca să poată fi dată în grabă.

Helstone se uită agitat în jurul lui, eu o expresie alarmată și bănuitoare, ca și cum s-ar fi temut că viclenia femeiască a intrat în joc, și ceva purtător de rochie încerca pe căi ocolite să capete prea multă influență și să devină astfel o persoană mult prea importantă. Shirley îi văzu și îi descifra corect expresia.

— Să știți că planul asta nu înseamnă nimic, spuse atunci, cu glasul cel mai obișnuit. E doar ceva foarte general - o simplă propunere; dumneavoastră, domnilor, sunteți chemați să vă stabiliți singuri regulile.

Și numaidecât se duse să-și ia mapa cu cele pentru scris, zâmbind șiret pe ascuns în vreme ce se apleca s-o ridice de pe masă; scoase o foaie de hârtie, o pană nouă,

trase un fotoliu lângă masă, și întinzând mâna către bătrânul Helstone îi ceru îngăduința să-l așeze acolo.

Câteva clipe invitatul rămase puțin țeapăn și se sculă încrețindu-și în chip ciudat fruntea de culoare arămie, în cele din urmă mormăi:

— Daaa... nu ești nici nevastă-mea și nici fiică-mea, așa că de data asta mă las condus... știu bine că *sunt* condus: măruntele voastre urzeli femeiești nu-mi iau vederile.

— Ei! exclamă Shirley, muind pana în cerneală și vârându-i-o în mână, astăzi trebuie să mă socotiți căpitanul Keeldar. Ce facem acum este o treabă pur bărbătească - numai între mine și dumneavoastră, doctore (așa îl botezase pe paroh.) Femeile se află aici numai pentru a fi aghiotanții dumneavoastră, și până vom pune bine la cale: lucrurile vorbesc doar pe pielea lor.

Domnul Helstone zâmbi puțin cam acru și se porni să scrie. Peste puțină vreme se întrerupse ca să pună întrebări și să se consulte cu colegii săi, ridicându-și cu dispreț privirea peste capetele cârlionțate ale celor două fete și peste bonetele modeste ale doamnelor mai în vârstă, pentru a vedea ochelarii sclipitori și capetele cărunte ale fraților lui. În discuțiile care au urmat, cele trei fețe bisericesti - spre infinita lor cinste - s-au dovedit întru totul cunoscători ai necazurilor sărăcimii din parohia fiecăruia, mergând până la nevoile cele mai mărunte și mai urgente. Fiecare paroh știa unde este nevoie de îmbrăcăminte, unde hrana ar fi trebuitoare înainte de toate, în ce loc ar fi putut fi dați bani gheață cu credința că nu s-ar face o greșeală. Oricând s-ar fi întâmplat ca pe unul dintre cei trei să nu-l slujească prea cu credință memoria, domnișoara Ainley ori domnișoara

Hali - în cazul când apelau la de - erau gata să dea o mână de ajutor; însă amândouă aveau grijă să nu vorbească dacă nu erau întrebate. Niciuna dintre de un dorea să iasă în frunte, dar amândouă năzuiau sincer să poată fi utile, iar preoții consimțiră să primească: hatâr cu care de se

declara<sup>r</sup>ă mul<sup>ț</sup>umite.

Shirley stătea în spatele preo<sup>ț</sup>ilor și din când în când se apleca peste umerii lor să cerceteze regulile stabilite, lista cazurilor mai urgente, asculta cu luare-aminte tot ce spuneau, și cu toate acestea arbora din vreme în vreme zâmbetul ei ciudat - un zâmbet nu răutăcios, dar semnificativ; prea semnificativ pentru a putea fi socotit de toată lumea drept prietenos. Rareori se întâmplă ca bărba<sup>ț</sup>ilor să le placă aceia dintre semenii lor care le pot citi firea prea limpede și prea temeinic. Mai ales pentru femei e foarte bine să fie înzestrate cu o orbire duioasă; să aibă ochi blânzi, nebuloși, care niciodată nu pătrund dincolo de suprafa<sup>ța</sup> lucrurilor - care iau totul drept ce pare n fi; știind asta, mii dintre de <sup>ț</sup>in pleoapele plecate, și o fac din calcul; însă cele mai lăsate dintre pleoape au vizoarele lor, pe unde ochii pot să arunce atunci când se cuvine, o privire scrutătoare asupra vie<sup>ț</sup>ii. Mi-aduc aminte că am văzut odată doi ochi albaștri socoti<sup>ți</sup> de obicei drept somnoroși, și în care brusc am citit încordarea tainică, iar atunci am în<sup>ț</sup>eles după expresia lor - o

expresie în stare să-<sup>ți</sup> înghețe sângele în vine, atât de neașteptată era în acele împrejurări - că de ani și ani se obișnuiseră să citească în tăcere adâncurile sufletelor. Lumea îi spunea posesoarei acestor ochi *bonne petite femme* (nu era englezoaică); i-am în<sup>ț</sup>eles firea mai târziu - i-am învă<sup>ț</sup>at-o pe de rost - i-am cercetat-o până în cele mai din adâne și tainice ascunzișuri - era cea mai abilă, cea mai vicleană, cea mai subtilă intrigantă din Europa.

Când, în cele din urmă, totul s-a liniștit în cugetul domnișoarei Keeldar, iar clericii s-au acomodat atât de bine cu spiritul propunerii ei încât au admis ca fiecare să-și pună semnătura în fruntea listei de subscrip<sup>ție</sup> pentru suma de cincizeci de lire, a dat poruncă să se servească cina; desigur, o prevenise pe doamna Gil să-și folosească întreaga pricepere în pregătirea mesei. Domnul Hali nu era

un epicurean; cumpătat din fire, rămânea indiferent față de orice abundență; însă Boulby și Helstone îndrăgeau. Amândoi bucătăria bună; este deci de înțeles că o cină atât de rafinată i-a adus într-o excelentă dispoziție: prin urmare au cinstit-o așa cum se cuvine, deși în modul cel mai cuviincios - nu după cum ar fi făcut domnul Donne, de s-ar fi aflat de față. S-a băut de asemenea și un pahar de vin ales, fiind savurat cu mult rafinament și cu tot fastul. S-au adus laude gustului dovedit de căpitanul Keeldar; laude care l-au încântat;

ținta lui fusese aceea de a-și mulțumi și delecta cucernicii oaspeți. Izbutise, și radia de bucurie.

#### CAPITOLUL XV

### **Exodul domnului Donne**

A doua zi Shirley îi spuse Carolinei cât de fericită e că mica petrecere se desfășurase cu atâta succes.

— Îmi place mult mai mult într-un cerc de domni, zise ea. E agreabil să observi cum știi să aprecieze o masă alcătuită cu pricepere. Știi, în ce ne privește, pentru noi alegerea asta a vinurilor și bucatele preparate cu știință n-au nicio importanță; însă cu privire la mâncare bărbații par să fi păstrat ceva din naivitatea copilăriei, șiatunci îți face plăcere să-i vezi cum se bucură - vreau să zic în cazurile când arată acea cuviință și stăpânire de sine a încântătorilor noștri preoți. Câteodată îl urmăresc pe Moore ca să văd ce anume îl poate încânta, dar el n-are simplitatea asta copilărească. I-ai găsit vreodată punctul sensibil, Caroline? Îl cunoști mai bine decât mine.

— În niciun caz nu e acela al unchiului meu și al doctorului Boulby, răspuse Caroline zâmbind. Totdeauna simțea un soi de plăcere sfioasă urmărind felul cum domnișoara Keeldar aducea vorba despre caracterul vărului ei: lăsată în pace, nu s-ar fi atins niciodată de asemenea subiect; dar când era provocată, ispita de a vorbi despre cel la care se gândea în permanență devenea irezistibilă. Așa că urină: Uite, îți spun cinstit că nu știu; fiindcă niciodată în viața mea nu l-am urmărit pe Robert, iar

atunci când mă uitam la el, privirile îmi erau tulburate fiindcă vedeam că mă urmărește cu ochii.

— Asta este! exclamă Shirley. Nu poți să-ți îndrepti privirile către el, că se și uită în ochii tăi. Nu-i scapă niciodată nimic: nu-i dispus să-ți acorde vreun avantaj; chiar și atunci când nu se uită la tine, gândurile lui par să iscodească prin propriile tale gânduri urmărindu-ți faptele și vorbele chiar la sursă și contemplându-ți în voie mobilurile. Ehei! Am mai cunoscut eu o fire de asta, sau ceva foarte asemănător: e una dintre cele care mă irită în mod deosebit – dar asupra ta ce efect are?

Întrebarea era o pildă a acelor sarcastice și neașteptate turnuri de conversație caracteristice pentru Shirley:

la început, Caroline era de obicei neliniștită, acum însă ajunsese să parze asemenea lovituri neașteptate cu destulă dibăcie.

— Te irită? Cum adică te irită? o întrebă.

— Uite-l că vine! exclamă deodată Shirley întrerupând discuția, sărind de pe scaun și alergând la fereastră.

Uite că ne vine o distracție. Nu ți-am vorbit niciodată despre o strălucită cucerire făcută de mine în vremea din urmă – făcută la reuniunile acelea la care niciodată nu te pot convinge să mă însoțești; și am izbutit fără cel mai mic efort și fără cea mai slabă intenție, asta trebuie s-o recunosc. Auzi clopoțelul – dar și mai încânlător! Sunt doi, nu unul. Prin urmare nu ies la vânătoare decât dacă-s doi? Unul ți-i las ție, Lina, ba chiar ești și liberă să alegi: mai generoasă nu-mi poți cere să fiu.

I-auzi-l pe Tartai'!

Clinele cafeniu și cu botul negru, zărit mai întâi de cititor în capitolul în care i-am prezentat-o pe stăpâna de la Fielthead, lătra acum în hol, și în spațiul acela imens glasul lui gros răsuna înfricoșător. Urmă apoi un mârâit mai teribil decât lătratul – amenințător ca huruitul tunetului.

— Ascultă! strigă din nou Shirley printre hohote de râs. Ai zice că e începutul unui măcel sângeros.. Ce-au să

se mai sperie! Ei nu-l cunosc pe bătrânul Tartar așa cum îl cunosc eu; n-au de unde ști că tot vacarmul ăsta nu-i decât sunet și furie fără niciun fel de semnificație.

Se auzi deodată zarvă mare.

— Marș! Marș! striga un glas puternic și poruncitor, apoi se auzi o pocnitură de baston sau de cravașă. Îndată după aceea izbucni un urlet – tropot de picioare grăbite

— Goană – un adevărat tumult.

— Aoleu! Malone! Malone!

— Marș! Marș! Marș! țipa glasul cel puternic.

— Chiar c-a băgat groaza în ei! exclamă Shirley. Au dat în el. Tartar nu e învățat cu bătaia și n-are s-o accepte cu niciun chip.

leși repede afară. Un domn gonea în sus pe scările de stejar căutând cu mare grabă scăpare către camerele de dormit; altul se retrăgea cu grăbire către picioarele scării, flutura cu înverșunare prin aer un ciomag noduros și striga într-una „marș! marș! marș!“, în vreme ce câinele cafeniu hămăia, urla și mârâia la el, iar o ceată de slujitori dădeau buzna dinspre bucătărie. Câinele făcu o săritură; atunci cel de al doilea domn îi întoarse spatele și o luă la goană după însoțitorul său, care se și pusese la adapost într-o cameră de dormit; dar acesta din urmă se proptise în ușă – nimic nu-i mai nemilos decât spaima – și celălalt fugar începu să o zgâlțâie din toate puterile, așa fel că ușa era gata să cedeze.

Atunci se auzi vocea argintie dar sonoră a domnișoarei!

Keeldar;

— Domnilor., fiți buni și cruțați-mi braștele ușilor.

Liniștiți-vă! Pofțiți jos în Uitați-vă la Tartar: n-ar fi în stare să muște nici măcar o pisică.

Se uita la noii-veniți și îl mângâia pe numitul Tartar, care se tolănise la picioarele ei, cu labele din față întinse înaintea, coada încă în agitație amenințătoare, nările fornăind și ochii lui de bulldog luminați de-o flacăra aproape stinsă. Era un exemplar canin credincios, flegmatic, prost,



dar încăpățânat: își iubea stăpâna și îl iubea pe John

— Omul care îi dădea de mâncare - dar de restul lumii aproape că nici nu-i păsa; rămânea foarte liniștit până ce nu-l loveai sau nu îl amenințai cu un băț, fiindcă asta numaidecât îl băgăediavol în el.

— Bună *ziuS*, domnule Malone! continuă Shirley înălțându-și căți'e etaj chipul luminat de voieșie. Nu pe acolo se află salonul lambrisat; acolo e apartamentul doamnei Pryor. Rugați-l pe prietenul dumneavoastră, domnul

Donne, să-l părăsească; cea mai mare plăcere a mea va fi să-l primesc într-o încăpere situată ceva mai jos.

— Ha! Ha! strigă Malone, râzând spart, depărtându-se de ușă și aplecându-se peste balustrada masivă. Animalul acela într-adevăr l-a băgat în sperieți pe Donne. E puținel cam fricos. Și porni către capul scării, îmbătoșându-se și pășind cu grijă. Am crezut că e mai bine să mă reped după el, ca să-i dau curaj și să-l liniștesc.

— Se pare că așa e. Da, coborâți, dacă sunteți bun. John (mtorcându-se către slujitor), du-te sus și eliberează-l pe domnul Donne. Fiți atent, domnule Malone, scara e cam alunecoasă.

Și într-adevăr era alunecoasă, fiind clădită din stejar lustruit. Avertismentul veni cam prea târziu pentru Malone; apucase să alunece din mersul lui maiestuos și se putu salva de la cădere doar apucându-se zdravăn de balustradă, gest care făcu toată lemnăria scării să trosnească.

Tartar păru să considere coborârea vizitatorului ca însoțită de o pompă nelalocul ei și găsi cu cale să mai mârâie o dată. Totuși, Malone nu era laș; săritura câinelui îl luase pe neașteptate; acum trecu pe lângă câine într-o stare sufletească mai curând de furie stăpânită decât de teamă; dacă Tartar ar fi putut fi sugrumat cu o privire, din clipa aceea n-ar mai fi răsuflat. Din pricina mâniei cu greu reținute uită îndatoririle de politețe și pătrunse

Îa salon înaintea domnișoarei Keeldar. Se uită la domnișoara Helstone și abia cu greu putu să se încline. Privi apoi la amândouă fetele. Arăta ca și cum, dacă vreuna dintre de ar fi fost nevasta lui, în clipa aceea ar fi avut prilejul să ajungă un bărbat cu mare faimă; parcă i-ar fi făcut plăcere s-o ia pe fiecare în câte o mână și să le dea morții.

Shirley simți totuși că i se face milă și conteni cu râsul; iar Caroline era prea doamnă până în măduva oaselor pentru a putea măcar să zâmbească în fața unei ființe chinuite. Tartar fu alungat; Peter Augustus se liniști: fiindcă Shirley dispunea de priviri și inflexiuni de glas în stare să liniștească și un taur; iar el avu destulă înțelepciune ca să-și dea seama că de vreme ce nu se putea măsura cu proprietarul câinelui, cel mai bun lucru era să se poarte cuviincios; și așa încercă să facă;

iar încercările fiindu-i întâmpinate cu bunăvoință, deveni curând *foarte* cuviincios și reveni cu totul la starea lui firească. Și într-adevăr, venise cu intenția precisă de a fi fermecător și fascinant; semne rău prevestitoare însoțiseră prima sa vizită la Fielthead, dar după ce episodul acela trecuse, luase hotărârea de a se arăta fermecător și fascinant. Asemenea lunii martie, după ce venise ca un leu, avea de gând să plece ca un mieluşel.

Ca să aibă mai mult aer, s-ar fi zis, sau poate pentru a-și înlesni plecarea în cazul când o altă întâmplare nefericită ar fi avut loc, se așeză – nu pe sola, unde domnișoara Keeldar îl invitase să se întroneze, nici măcar lângă foc, unde Caroline îl poftise cu un gest prietenos — ci pe un scaun de lângă ușă. Nemaifiind morocănos ori înfuriat, deveni, după obiceiul său, stânjenit și nenatural.

Le vorbi celor două domnișoare în izbucniri rezezi și fraze grăbite, alegindu-și drept subiecte tot ce putea fi mai înfiorător de banal; ofta adâne și cu înțeleas la încheierea fiecărei fraze; ofta ori de câte ori se oprea;

ofta înainte de a deschide gura. În sfârșit, găsind că ar fi eu cale să adauge un aer degajat la celelalte farmece

personale, își luă drept ajutor o batistă mare de mătase, atribuindu-i rolul de a fi jucăria grațioasă cu care mâinile sale neocupate urmau să se joace. Și se porni la lucru nu fără oarecare energie: mai întâi împături în triunghi pătratul acela galben și roșu; îl desfăcu printr-o scuturare; din nou îl împături, de data asta în benzi mai înguste, până ajunse să alcătuiască o foarte frumoasă fâșie. Și-acum oare în ce fel avea să folosească el fâșia asta de mătase? S-o înfășoare pe după gât - împrejurul capului? S-o facă fular, sau turban? Niciuna, nici alta.

Peter' Augustus se dovedi inventiv, avu o sclipire de geniu: avea să le arate domnișoarelor o acțiune plină de grații înzestrată cel puțin cu farmecul noutății. Se îndesă în scaun și își încrucia picioarele atletice de irlandez, și-aceste picioare, astfel așezate, le înfășură cu batista și ie legă strâns laolaltă. Se vedea limpede că socotea figura asta demnă ide a fi bisată; și o repetă de mai multe ori.

A doua reprezentație avu darul de a o trimite pe Shirley la fereastră, jpfetesă poată da drumul nevăzută râsului tăcut dar de nestăpinit; pe Caroline o făcu să-și întoarcă într-o parte capul, așa fel ca buclele lungi să poată ascunde zâmbetul ce îi învăluia chipul. Într-adevăr, domnișoara Helstone era înveselită nu numai de un singur lucru din purtarea lui Peter; se convingea de completa deși brusca mutare a om agii lor lui de la ea către stăpâna casei; cele cinci mii de lire pe care presupunea că le-ar moșteni ea cândva nu puteau sta în balanță cu moșia și conacul domnișoarei Keeldar. Nici măcar nu se silea să-și ascundă calculele și tactica; nu se prefăcea că dispoziția sufletească i s-ar fi schimbat încetul cu încetul - cotea dintr-o dată; lăsa baltă vânătoarea după zestrea mai mică și pornea în urmărirea celei mai mari. Pe ce anume temeieri nădăjduia să doboare vi nat ui, numai el ar fi putut spune; în orice caz, nu printr-o dibăcie înțeleaptă.

După timpul care se scursese, s-ar fi zis că John întimpină oarecare greutate în a-l convinge pe domnul Donne să coboare. Totuși, până la urmă se arată și

dumnealui; și-așa cum se înfățișă în pragul salonului cu lambriuri de stejar nu părea deloc rușinat sau stingherit

— Nici pe departe. Într-adevăr, Donne aparține acelei categorii de oameni absolut imperturbabili, totdeauna senini, adânc mulțumiți de ei înșiși, total imuni la rușine.

Niciodată în viața lui nu roșise; nicio umilință nu-l putea stingheri; nervii nu-i erau îndeajuns de sensibili pentru a-i zgâlțâi viața și a face sângele să i se tîrce în obraji; n-avea foc în vine și n-avea modestie în suflet; era un nerușinat, arogant, caracteristic eșantion al josniciei: înfumurat, nătărău, insipid; și acestui domn îi intrase în cap să obțină mâna domnișoarei Keeldar! Dar

cum să înceapă treaba asta nu se pricepea mai mult decât s-ar fi priceput o imagine dăltuită în lemn; n-avea niciun fel de idee despre felul cum poți izbuti să satisfaci gusturile și să ajungi la inima cuiva făcându-i curte; gândul lui era ca după ce va veni în câteva vizite protocolare la Fielthead, să trimită o scrisoare în care să-și formuleze cererea în căsătorie; după socotelile lui cererea avea să fie acceptată din dragoste pentru slujba ce-o deținea, pe urmă aveau să se cunune, pe urmă avea să ajungă stăpân la Fielthead, să trăiască foarte confortabil, să aibă servitori la dispoziție, să mănânce și să bea tot ce-i mai bun, și să fie om mare. N-ai fi putut să-ți dai seama de aceste intenții dacă l-ai fi auzit cum se adresează presupusei lui mirese pe un ton impertinent și jignit:

— E foarte primejdios câinele ăsta, domnișoară Keeldar. Mă mir că aveți în casa dumneavoastră o astfel de lighioaie.

— Vă mirați, domnule Doime? Poate o să vă mirați și mai tare dacă o să vă spun că țin foarte mult la el.

— Cred că nu vorbiți serios când spuneți una ca asta. Nu-mi pot închipui ca o doamnă să țină la o asemenea bestie - e-așa de urât - adevărat câine de căruțaș - vă rog să-l spânzurați.

— Să spânzur un animal la care țin?

— Și să cumpărați în locul lui un pechinez drăguț sau un pudel, ceva potrivit cu sexul frumos. Toate doamnele iubesc cățelușii.

— Probabil că eu sunt o excepție.

— O 1 Doar știți bine că nu puteți fi.' În treburi dintr-astea toate doamnele sunt aidoma, asta-i recunoscut de toată lumea.

— Tartar v-a speriat îngrozitor, domnule Donne. Sper că n-are să vi se întâmple nimic rău.

— Ba destul de rău are să fie, sunt sigur. Mi-a făcut o bucată pe care n-am s-o uit multă vreme. Când l-am văzd (cam asta era pronunția domnului Donne) că-i gata să sară, era cât pe-acți să leșin.

— Poate c-ați leșinat în cameră - ați zăbovit mult acolo.

— Nu; am hotărât că e de datoria mea să țin ușa încuiată; eram decis să nu las pe nimeni să intre; am socotit că trebuie să păstrez o barieră între mine și dușman.

— Și dacă prietenului dumneavoastră Malone i s-ar fi întâmplat ceva?

— Malone trebuie să-și poarte singur de grijă. **Servitorul** dumneavoastră m-a convins în cele din urmă să ies dia cameră spumndu-mi că a legat câinele la el în cușcă;

dată n-aș fi fost convins de treaba asta, aș fi rămas acolo în cameră toată ziua. Dar ce-i asta? Vă declar cu tărie că omul acela mi-a spus un neadevăr! Uite câinele colo!

Și într-adevăr Tartar pășea prin ușa de sticlă ce dădea spre grădină țeapăn, cafeniu șicu botul la fel de negru ca totdeauna. Părea să fie tot furios; iar începuse să mârâie și să răsuflă zgomotos, cu un fel de șuier pe jumătate sugrumat, asta fiind o moștenire dinspre ramura bulldog a strămoșilor săi.

— Ne sosesc alți musafiri, anunță Shirley cu acea răceală sfidătoare proprie posesorilor de câini cu înfățișare

fioroasă, mai cu seamă atunci când odoarele lor se zbârlesc și sunt gata să sfâșie. Lătrând cu înfocare Tartar se năpusti înspre poartă, pe aleea pietruită. Stăpâna lui deschise liniștită ușa de sticlă, apoi ieși afară și-și strigă câinele. Dar lătratul se și potolise, iar dulăul își înălța capul mare, mops și prostănac ca să fie mângâiat de noul-venit.

— Hei - Tartar, Tartar! rosti un glas vesel și ca de adolescent. Nu mă mai cunoști? Bună dimineața, bătrâne!

Apoi mărunțelul domn Sweeting, a cărui senină bunătate sufletească îl făcea să fie aproape netemător de bărbați, femei, copii ori. Animale, pătrunse pe poartă și mângâie paznicul. După el veni și parohul, domnul Hali; nici acestuia nu-i era teamă de Tartar și nici Tartar n-avea nimic cu preotul; le dădu roată și îi mirosi pe amândoi, iar pe urmă, ca și cum ar fi ajuns la încheierea că nu aduc nicio primejdie și li se poate îngădui să treacă, se retrase înspre partea înșorită a clădirii și lăsă calea liberă. Domnul Sweeting se duse după el și ar fi vrut să continue mângâierile și joaca, însă Tartar nici nu-l luă în seamă; numai atingerea mâinii catifelate a stăpânei îi făcea plăcere, față de toate celelalte se arăta eu încăpăținare nesimțitor.

Shirley ieși în întâmpinarea domnilor Hali și Sweeting și le strânse mâinile cu multă cordialitate. Veniseră să-i aducă la cunoștință unele succese obținute în. Dimineața

aceea cu privire la înscrierile pe lista de subscripție pentru fond. Ochii domnului Hali străluceau binevoitori prin lentilele ochelarilor; chipul lui deschis părea într-adevăr înfrumusețat de bunătate, iar atunci când Caroline văzu cine venise și alergă să-l întâmpine lăsându-și amândouă mâinile cuprinse într-a lui, preotul își aplecă privirile asupra ei cu o expresie duioasă, senină și afectuoasă care îi dădu înfățișarea unui Melanchthon<sup>16</sup>

---

<sup>16</sup> Philipp Schwarzerd Melanchthon (1497—1500), colaborator al lui. Luther și susținător al Reformei.

Ca voia lui Dumnezeu (lat.).

zâmbitor.

În loc să intre îndărăt în casă, porniră prin grădină, cele două domnișoare pășind de o parte și de cealaltă a domnului Hali. Era o zi însorită și cu molcomă adiere de vânt; aerul răcorea obrajii fetelor și le destrăma grațios inelele părului: amândouă arătau încântător – una, voioasă; domnul Hali discuta mai mult cu însoțitoarea cea volubilă, o privea mai deseori pe cea tăcută. Domnișoara Keeldar adună brațe întregi din profuziunea florilor de tot felul care îmbălsămau de miresme împrejurimile; dădu câteva Carolinei și o rugă să aleagă un buchețel pentru domnul Hali; atunci Caroline, se așeză pe treptele unui chioșc, cu poala plină de mulțimea florilor delicate și fermecătoare; parohul rămase în preajma ei, sprijinit în baston.

Shirley, care nu putea fi inospitalieră, chemă perechea părăsită în salonul lambrizat; îl însoți pe Donne prin preajma inamicului său mult temut, Tartar, care acum stătea cu botul pe labe și sforăia sub soarele amiezii.

Donne nu era recunoscător; niciodată nu era recunoscător pentru bunăvoință și amabilitate; era însă foarte fericit de paza asigurată. Dornică să fie nepărtinitoare, domnișoara Keeldar le oferi flori și diaconilor, care le primiră cu o stângăcie țărănească. Cel mai încurcat dintre toți păru Malone, în clipa când își văzu o mână ocupată de buchet și cealaltă de ciomag. / „Mulțu mesc“-ul lui

Donne răsuna puternic: era sunetul cel mai infatuat și arogant și lăsa să se înțelegească deschis că el consideră darul ca un omagiu adus meritelor sale și drept o încercare din partea gazdei de a se strecura sub pulpana neprețuitelor sale simțăminte afectuoase. Numai Sweeting primi buchetul ca un om mărunțel, inteligent și cu bunsimț, așa cum și era: punându-și-l cu eleganță și bun gust la butonieră.

---

Domnul Wynne spune *contagious* (contagios) în loc de *conterminous* (care au același hotar) ; „malapropism” este un termen derivat de la Doamna Malaprop, personaj din piesa *Rivalii* de scriitorul englez Richard Sheridan (1751—1816) și care excelează în folosirea aproximativă și ridicol improprie a cuvintelor..

Drept răsplată pentru felul său de a se purta, domnișoara Keeldar îi făcu semn să vină deoparte și îi dădu o însărcinare ce avu darul să-i stârnească în ochi scânteieri de.

bucurie. Zbură imediat și dădu ocol prin curte până la bucătărie; nu era nevoie să i se explice; oriunde sa descurca la fel ca la ei acasă. Nu trecu mult și reapăru cu o masă rotundă pe care o așeză sub cedru; pe urmă adună șase fotolii de grădină din diferite unghere și chioșcuri și le așeză în cerc. Camerista - căci domnișoara

Keeldar nu ținea valet - ieși din casă aducând o tavă acoperită cu un șervet. Degetele îndemânaticice ale lui Sweeting ajutară la așezarea paharelor, farfuriilor, cuțitelor și furculițelor; ajută de asemenea la rânduirea unui prânz ales alcătuit din pui rece, șuncă și tarte.

Pentru Shirley era o desfătare să ofere oricărui musafir neașteptat asemenea regale nepregătite; și nimic nu-i făcea mai multă plăcere decât să aibă în preajmă un prieten îndemânatic și îndatoritor, cum era Sweeting, gata oricând să alerge a da o mână de ajutor, să primească bucuros și să îndeplinească fără greș dorințele ei de gazdă ospitalieră. David și Shirley întrețineau cele mai bune relații din lume; iar atașamentul lui față de stăpâna de la Fielthead era cu totul dezinteresat, de vreme ce nu atingea întru nimic supunerea credincioasă față de îneântătoarea Dora Sykes.

A fost o masă plină de voieșie. Ce-i drept, Donne și Malone au contribuit puțin la crearea acelei atmosfere, rolul principal jucat de ei fiind cel în legătură cu furculița, cuțitul și paharul; dar acolo unde se aflau patru asemenea făpturi ca domnul Hali, David Sweeting, Shirley și Caroline, adunați laolaltă sănătoși și plini de prietenie, pe o pajiște verde, sub un cer însorit, în mijlocul unei revărsări de flori, ar fi fost cu neputință să domnească nesuferita plictiseală.

În cursul conversației, domnul Hali le reaminti domnișoarelor că se apropie sărbătoarea Rusaliilor, când urmau să aibă loc procesiunea și ceaiul mării uniuni a



școlilor duminicale din cele trei parohii: Briarfield, Whinbury și

Nunnely. Știa sigur despre Caroline că avea să se afle la postul ei de profesor și nădăjduia că nici domnișoara Keeldar n-avea să lipsească: nădăjduia că atunci ar fi

fost doritoare și domnișoara Keeldar să-și facă prima apariție în mijlocul lor. Shirley nu era omul în stare să piardă un asemenea prilej; îi plăceau reuniunile festive, fericirea împărtășită laolaltă, acumularea și îmbinarea de mărunte lucruri plăcute, îmbulzeala de -chipuri radioase, parada inimilor entuziaste, li spuse domnului Hali că pot conta pe ea în deplină siguranță - nu știa ce anume urma să aibă de făcut, dar în privința asta puteau dispune așa cum ar fi crezut de cuviință.

— Și promiteți c-o să veniți la masa mea și-o să stați lângă mine, domnule Hali? întrebă Caroline.

— Asta fără greș, *Deo volente* 1, răspuse preotul.. Apoi urmă adresându-se domnișoarei Keeldar: în ultimii șase ani am stat totdeauna de-a dreapta ei la ceaiurile acelea uriașe. Au făcut-o profesoară la școala duminicală încă de când avea doisprezece ani; din fire nu e o fată pi'ea încrezătoare în sine, după cum cred c-ați observat; iar prima oară când a trebuit să „ia o tavă”, după cum se spune, și să servească ceai în public, a început să tremure și să roșească de-ți era mai mare mila. Am observat numaidecât teama care îi lua graiul, ceștile tremurând în mână ei mică și Ceainicul care da pe deasupra fiindcă era prea plin. I-am sărit în ajutor, m-ăm așezat alături de dânsa, am potrivit samovarul și vasul unde se varsă resturile din cești, adică de fapt am făcut ceaiul în locul ei ca orice bătrânică.

— V-am fost foarte recunoscătoare, îl întrerupse Caroline.

— E-adevărat: mi-ai spus-o cu o sinceritate atât de arzătoare încât m-ai răsplătit pe deplin; mai cu seamă că te-ai purtat altfel decât majoritatea micilor domnișoare. De

doisprezece ani pe care ai putea să le ajuți și să le alini în vecii vecilor și tot n-ar da vreun semn că au înțeles bunătatea arătată și sensul ei, de parcă ar fi alcătuite din lemn și ceară, nu din carne și nervi. Tot restul serii, a stat lângă mine, domnișoară Keeldar, și am colindat împreună pe la locurile unde copiii se țineau de joacă; a intrat după mine în sacristie, când toată lumea a fost chemată în biserică; cred că m-ar fi urmat până și în amvon, dacă n-aș fi avut prevederea s-o duc mai întâi în strana preotului.

— Și de-ătunci a rămas veșnic prietenul meu, spuse Caroline.

— Și totdeauna am stat la masa ei, lângă tavă, și i-am dat ceștile - până acolo se întind serviciile mele.

Următorul lucru pe care am să-l fac pentru ea va fi s-o cunun într-o bună zi cu vreun diacon sau proprietar de fabrică de postavuri; dar ține seama, Caroline, am să mă interesez despre firea viitorului mire, și dacă voi vedea că nu e un bărbat în stare s-o facă în chip sigur fericită pe fetița cu care am străbătut mână în mână izlazul de la Nunnely, atunci nu slujesc: așa că ia aminte.

— Grija asta nu e nevoie s-o aveți: eu n-am să mă mărit. Am să rămân fată ca și sora dumneavoastră Margaret, domnule Hali.

— Foarte bine - ai putea să faci și mai rău - Margaret nu e nefericită; își află plăcere în cărțile ei, găsaște. ocrotire la frate-său, și e mulțumită. Dacă vreodată ai să simți nevoia unui cămin; dacă va veni cândva ziua în care casa parohială de îa Briarfield nu va mai fi a ta, vino la casa parohială din Nunnely. Dacă fata bătrână și burlacul vor mai fi încă. În viață, cu toată dragostea au sa-ți ureze bun venit.

— Astea sunt florile dumneavoastră. Dar, știți, zise Caroline, care păstrase până în acel moment buchețelul făcut pentru domnul Hali, *dumneavoastră* nu țineți prea mult la un buchet, însă vă rog să-l. Dați Margaretei; doar atât - ca să fiu și eu o dată sentimentală - păstrați această micuță floare de nu-mă-uita, o floare de câmp culeasă de

mine din iarbă; și - ca să fiu încă și mai sentimentală - dați-mi voie să iau câțiva din bobocii ăștia albaștri ca să-i păstrez în cărticica mea cu amintiri.

Scoase o cărțulie cu copertile satinat și cu clame de argint, iar după. Ce o deschise vârî florile între file și scrise în jurul lor, cu creionul: „Ca să se păstreze întru cinstirea cuviosiei-sale Cvril Hali, prietenul meu.

Mai, 18—.“

La rândul său, cuviosia-sa Cyril Hali puse un semn între foile imui Testament scos din buzunar: pe margine scrise doar „Caroline”. Apoi zise zâmbind:

— Sunt încredințat că am fost destul de romantici.

Și continuă: Domnișoară Keeldar (în treacăt fie spus, câtă vreme se desfășură această, conversație toți diaconii erau prea ocupați cu propriile lor glume ca să bage de seamă ce se petrecea de cealaltăparte a mesei), sper că râdeți de acest moment de „*exaltare*” al bătrânului vicar cu părul cărunt; dar adevărul este că m-am obișnuit atât de mult să mă supun în fața oricăror dorințe ale acestei prietene a dumneavoastră, încât nu mă mai pricep să refuz când îmi cere să fac ceva. Veți spune că tot acest trafic de flori și numă-uita nu prea se potrivește cu felul meu de a fi; dar, vedeți, când mi s-a cerut să fiu sentimental, m-am supus.

— Din fire e cam sentimental, interveni Caroline. Mi-a spus mie Margaret și eu știu ce-i face plăcere.

— Ca tu să fi bună și fericită. Da; asta este una dintre cele mai mari bucurii ale mele. Fie ca Domnul « să-ți hărăzească îndelung binecuvântările păcii și nevinovăției! Prin aceste cuvinte înțeleg *relativă* nevinovăție;

pentru că dinaintea sa, îmi dau foarte bine seama, *nimeni* nu este imaculat. Ceea ce pentru simțurile noastre omenești pare fără de pată, așa cum ni-i închipuim pe îngerii, nu este dinaintea sa decât slăbiciune de cuget care vădește trebuință de sângele Fiului său ca să fie curățată și de puterea Sfântului său duh pentru a fi sprijinită.

Fiecare și cu toți laolaltă să îndrăgim smerenia - eu,

asemenea vouă, tinerii mei prieteni; și o putem face cu ușurință dacă vom privi în inimile noastre și vedea-vom acolo ispite, slăbiciuni și înclinări pe care înșine noi ne vom rușina să le recunoaștem. Iar în fața lui Dumnezeu nici tinerețea, nici frumusețea, nici gingășia, nici vreun alt farmec din afară nu sunt frumusețe ori bunătate.

Tinere domnișoare, când oglinda sau vorbele bărbaților vă lingușesc, aduceți-vă aminte că, în fața Atoateziditorului, Mary Ann Ainley – o femeie căreia nici oglinda și nici buzele omenești nu i-au adus vreodată laude — este mai frumoasă și mai de preț decât oricare dintre voi.

Și este, cu adevărat – adăugă după o pauză este, cu adevărat. Voi, tinere făpturi – învăluite în voi înșivă și în pământești năzuințe – voi nu prea trăiți precum trăit-a Iisus; poate că nici un sunteți încă în stare s-o faceți, atâta vreme cât viața este atât de dulce și pământul atât de plin de făgăduințe; ar însemna să ne așteptăm la prea mult; aceea care arată inimă smerită și venerație curată se află aproape pe urmele Mântuitorului ei.

Atunci se înalță glasul aspru al lui Donne deasupra tonului blajin și duios al domnului Hali.

— Ascultați! Începu dregându-și glasul ca semn că avea de gând să rostească o cuvântare importantă. Ascultați! Domnișoară Keeldar, o clipă de atenție, dacă sunteți bună.

— Da, zise Shirley cu nepăsare. Ce s-a întâmplat? Vă ascult: sunt numai ochi și urechi.

— Ba sper să vă mai îndreptați și mâna, răspuse Donne în felul său vulgar de prezumțios și familiar, și pe lângă ea punga: fiindcă mâinii și pungii aș vrea să mă adresez. Am venit aici în dimineața asta cu gândul să cerșim din partea dumneavoastră...

— Ar fi trebuit să vă duceți la doamna Gill: ea împarte pomeni din partea mea.

— Să cerșim din partea dumneavoastră subscripție pentru o școală. Eu și dociorul Boulby intenționăm să clădim una în cătunul Eccleâigg, care face parte din parohia

noastră de la Whinbury. Bapțiștii au pus stăpânire pe ea; au acolo o capelă, iar noi vrem să ne luptăm cu ei și să le luăm locul.

— Dar eu n-am nicio legătură cu Ecclefigg; n-am acolo niciun fel de proprietate.

— Și ce contează asta? Sunteți o membră a Bisericii anglicane! Sunteți sau nu sunteți?

„Încântător specimen! murmură Shirley în șoaptă. Ce fină abilitate; ce stil ales. Mă face să cad de-a dreptul iu extaz.“ Apoi zise cu glas tare:

— Sunt anglicană, sigur că da.

— Atunci nu puteți refuza să vă dați contribuția în cazul de față. Poporenii de la Ecclefigg sunt o șleahtă de brute - vrem să-i civilizăm.

— Și cine e misionarul?

— Chiar eu, probabil.

— Nu veți da greș. Din pricină că v-ar lipsi simpatia pentru viitorii dumneavoastră enoriași.

— Sper că nu - mă aștept să am succes; dar ne trebuie bani. Uitați-vă, aveți hârtia, acordați, vă rog, a sumă importantă.

Când i se cereau bani, Shirley rareori dădea îndărăt, își scrisese numele și trecu suma de cinci lire; după cele trei sute date foarte de curând și multe alte sume mai mărunte pe care le dădea permanent, asta era tot ce putea oferi în momentul acela. Donne se uită la hârtie, declară că subscripția e „meschină” și ceru zgomotos să

subscrie mai mult. Domnișoara Keeldar se roși, mai degrabă decât de indignare, de mirare. Spuse:

— Acum nu dau mai mult.

— Să nu dați mai mult! Cum așa, eu mă așteptam să fiți în fruntea listei cu o suta întregă. La averea dumneavoastră n-ar trebui să vă puneți niciodată semnătura sub o sumă mai mică.

Shirley tăcu.

— În sud, urmă. Mai departe Donne, unei doamne eu

o mie de lire venit i-ar fi rușine să dea cinci lire pentru un așezământ public.

Shirley, cea atât de rareori arogantă, așa părea acum. Trupul gingaș începu să-i tremure; chipul nobil i se acoperi cu o mască disprețuitoare.

— Ciudate observații! rosti ea. Cum nu se poate mai nesocotite! Reproșul ca răspuns la generozitate e eu totul nepotrivit.

— Generozitate! Numiți generozitate un f'rac de cinci lire?

— Da. Și o generozitate pe care, dacă n-aș fi acordat-o proiectatei școli a doctorului Boulton, pentru a cărei clădire am toată considerația, ceea ce nu pot avea în niciun fel față de ajutorul doctorului, un om după câte se pare imprudent în procedeele sale de a solicita - sau mai bine zis de a storce - subscripții, o generozitate, repet, pe care dacă n-ar fi aceste pricini, aș retrace-o imediat.

Donne era cu totul lipsit de bun-simț; nu-și dădea seama nici pe departe de semnificația tonului, ' aerului și privirilor vorbitoarei; habar n-avea în ce situație ajunsese. Așa încât urmă:

— Păcătos ținut e Yorkshire-ul ăsta. N-aș fi putut niciodată bănui cum este, dacă nu l-aș fi văzut cu ochii mei; și oamenii de-aici - fie bogați, fie săraci - ce adunătură! Cât de *niciopliți* și necivilizați. În sud, ar fi de râsul lumii.

Shirley se aplecă și se sprijini de masă, cu nările puțin dilatate, strângându-și cu putere degetele împreunate.

— Bogații, continuă înfumurat și inconștientul Donne, sunt o șleahtă de zgârciți neînstare să trăiască așa cum ar trebui să trăiască oameni cu venituri ca ale lor.

Rarăori - (citorule, trebuie să scuzi pronunția domnului

Donne: era foarte rafinată; se arăta mândru de accentul lui din sud și îi considera de înaltă noblețe; urechile din nord încercau senzații ciudate la auzul anumitor cuvinte rostite de el) - rarăori poți întâlni vreo familie cu o tresură că lume sau un vălet stelat; cât despre sarăcime, ți-ajunge să-i vezi când are loc o cununie sau o

Înmormântare cum dau năvală la ușile bisericilor, clăpănind din saboți; bărbații vin în cămăși și cu șorțuri de pieptănători de lână, femeile eu scufii și în cămăși de noapte.

Altăceva n-ar merita decât să slobozești asupra lor o vaca turbată ca să pună pe goană adunăturile astea de golani — ha! ha! ha! Ce distracție ar fi!

— Ajunge! De data asta ați întrecut orice măsură, spuse Shirley liniștită. Ați întrecut orice măsură, repetați îndreptând înspre el o privire aprinsă. Mai departe nu mai puteți merge și - adăugă apăsând pe fiecare silabă — n-o s-o faceți, în casa mea.

Se ridică în picioare; nimeni n-ar mai fi putut-o potoli, fiindcă ajunsese la capătul răbdării; cu pas ferm se duse direct la porțile grădinii și le deschise larg. Porunci cu severitate:

leșiți afară! Cât se poate de repede, și pe-aici să nu vă mai calce niciodată piciorul.

Donne era uluit. Tot timpulfusese încredințat -că își mula în chip strălucii calitățile de om cu suflet nobil și de cea mai aleasă ținută; își închipuia că produce o impresii ' zdrobitoare. Oare nu-și exprimase disprețul față de lăcș ' ista io Yorkshire? Ce dovadă mai convingătoare nr fi putut aduce în sprijinul faptului că el e mai presus de toți și de toate? Și iată că acuma era pe punctul de n l'i dat afară, ca un câine, dat afară dintr-o grădină din Yorkshire! În asemenea împrejurări, cum mai putea să găsească o înlănțuire inteligibilă a lucrurilor?

— Lipsiți-mă de prezența dumneavoastră imediat — imediat! insistă Shirley văzându-l că zăbovește.

— Doamnă... un membru al clerului! să dați afară o față bisericească!

— Afară! chiar și arhiepiscop de-ați fi, ați dovedit că nu sunteți gentleman și trebuie să -plecați. Repede!

Hotărârea părea de nezdruccinat; se vedea limpede că nu e de glumă; iar pe deasupra, Tartar părea să se fi ridicat iarăși în picioare; simțise că e vorba de o tulburare și

se pregătea să reintre în scenă; era limpede că altă soluție decât plecarea nu mai exista, așa că Donne se resemnă cu exodul; gazda îi oferi un semn de înaltă curtenie închizând porțile în urma lui.

— Cum îndrăznește înfumuratul ăsta de preot să-și batjocorească enoriașii? Cum îndrăznește sâsâitul de mahalagiu să insulte Yorkshâre-ul? Acestea au fost singurele observații privitoare la cele întâmplate, după ce s-a întors la masă.

Și foarte curând reuniunea a luat sfârșit; fruntea încrețită și înnegurată, buza răsfrântă și ochii cuprinși de flăcări ai domnișoarei Keeldar nu mai îmbiau în niciun fel la vreun divertisment de societate.

## CAPITOLUL XVI

### **Rusaliile**

Fondul sporea mereu. Datorită exemplului dat de domnișoara Keeldar, eforturilor, susținute ale celor trei preoți și sprijinului eficace deși tăcut al ajutoarelorlocotenent celibatate și eu ochelari, Mary Ann Ainley și Mărgaret Hali, se strânseșe o sumă frumoasă; fiind administrată cu socotință, izbuti deocamdată să ajute în mare măsură și să ușureze suferințele șomerilor săraci.

Regiunea părea să se fi mai liniștit; în ultimele două săptămâni nici o-postăvarie nu fusese devastată; nicio acțiune condamabilă împotriva vreunei fabrici sau vreunui conac nu avusese loc în cele trei parohii. Shirley spera că răul pe care dorise să-i evite fusese aproape înlăturat și că furtuna amenințătoare trecuse; avea convingerea că o dată cu apropierea verii afacerile se vor înviora —

totdeauna se întâmplă așa; și pe urmă, războiul acesta epuizant nu putea să dureze la nesfârșit: trebuia să vină și pacea într-o bună zi, iar o dată cu pacea cât de mult avea să se învioreze comerțul.

Cam acesta era sensul obișnuit al observațiilor comunicate arendașului său, Gerard Moore, ori de câte ori se întâlnea cu el într-un loc unde puteau sta de vorbă, iar Moore o asculta foarte tăcut - prea tăcut ca să se poată



declara mulțumită. Și-atunci, prin privirile ci nerăbdătoare îi cerea; ceva mai mult – vreo explicație, sau cel puțin o observație în plus. Zâmbind în felul lui caracteristic, cu acea expresie care dădea gurii o tentă deosebit de agreabilă, în vreme ce fruntea îi rămânea la fel de gravă, răspundea în sensul că și el însuși credea în natura limitată în timp a războiului; că într-adevăr pe acest fapt își întemeia și el speranțele, pe asta se bazau și speculațiile lui.

— Fiindcă știi bine, urma el, că astăzi lucrez la Hollow's Mill bnzându-mă în întregime pe speculații: nu vând nimic; nu există piață pentru mărfurile mele. Fabric pentru o zi viitoare: mă pregătesc să trag toate foloasele de pe urma primei deschideri ce se va ivi. Acum trei luni treaba asta nu mi-ar fi stat în puțință; epuizasem atât creditul cât și capitalul; și știi foarte bine cine mi-a venit într-ajutor, din mâna cui am primit împrumutul salvator. Cu'puterile oferite de acest împrumut am acum posibilitatea de a continua jocul acela temerar pe care, cu câtăva vreme în urmă, mă temeam că n-o să-l mai pot; juca. Știi bine că în cazul când pierd mă așteaptă ruina totală și la fel de bine îmi dau seama cât deîndoi elnic este succesul în jocul acesta; dar sunt foarte bucuros; atâta vreme cât pot să fiu activ, atâta vreme cât pot să mă /hat, pe scurt: atâta vreme cât nu mi-s mâinile legate, nii-i'ste cu neputință să fiu deprimat. Un an, ba ce spun, numai șase luni de domnie a ramurii de măslin, și sunt salvul; fiindcă, așa după cum spui, pacea va da un Impuls comerțului. În privința asta ai dreptate; dar dacă e vorba despre liniștea restabilită în regiunile noastre ca și despre permanența efectelor salutare ale fondului dumitale de binefacere – aici mă îndoiesc. Ajutorul dat prin filantropie n-a izbutit încă niciodată până acum să potolească într-adevăr clasa muncitoare – niciodată nu i-a câștigat recunoștința; nu stă în firea omenească s-o poată face. După câte cred eu, dacă lucrurile ar fi orâncluite așa cum se cuvine, ei n-ar trebui să se afle în situația de a avea nevoie de acel sprijin umilitor; și. Muncitorii o simt; și noi

am simți-o dacă am fi în locul lor.

Și pe urmă, cui ar trebui să-i fie recunoscători? Dumitru - clericilor, poate, dar în niciun caz nouă, proprietarilor de fabrici. Pe noi ne urăsc snai cumplit decât oricând. Și în afară de asta, nemulțumiții de aici au legături cu nemulțumiții de prin alte părți; Nottingham e unul dintre cartierele lor generale, Manchester altul, Birmingham un al treilea. Subalternii primesc ordine din partea superiorilor, fiindcă în privința disciplinei stau foarte bine. Nicio lovitură nu e dată fără matură chibzuință. Pe căldurile cele mari, s-a întâmplat să vezi zi de zi cerul acoperindu-se de nori amenințatori, și totuși noapte după noapte norii se împrăștia și soarele răsărea în liniște; primejdia însă nu dispăruse, doar se amânase; furtuna care amenințase atâta vreme cu siguranță că se va dezlănțui până la urmă. Iată o analogie între atmosfera morală și cea fizică.

— Bine, domnule Moore (așa se încheiau totdeauna aceste discuții), ai măcar grijă de dumneata. Dacă socotești că ți-am făcut vreodată vreun bine, te rog răsplătește-mă promițându-mi că o să ai grijă de dumneata.

— Promit: o să fac asta cu multă atenție și prevedere. Aș vrea să trăiesc, nu să mor; viitorul mi se deschide în față ca porțile raiului; și totuși, când privesc adânc în umbrele paradisului meu, zăresc alunecând peste priveliști îndepărtate o vedenie care mă incintă mai mult decât serafimii și heruvimii.

— Zău? Te rog, spune-mi și mie, ce vedenie?

— Văd...

Slujnica intră grăbită în încăpere, cu serviciul de ceai.

Prima parte a aceluia mai, după cum am văzut, a fost frumoasă, zilele de la mijloc ploioase; dar în ultima săptămână, la schimbarea lunii, iarăși s-au limpezit. Un vânt proaspăt a. Măturat norii argintii și groși, purtători de ploaie, și i-a împins unul după altul către zarea dinspre răsărit; iar norii s-au prăvălit peste marginea zării și dincolo de marginea aceea s-au pierdut, lăsând în urma lor doar bolta curată a cerului albastru pregătită a se supune

deplinei domnii a soarelui de vară. Și soarele' acela s-a ridicat măreț în ziua de Rusalii; marea reuniune a școlilor a fost întâmpinală de o vreme superbă.

Marțea Rusaliilor era ziua cea mare, și în cinstea ei cele două încăpătoare săli de clasă de la Briarfield, ridicate de actualul paroh mai mult pe propria lui cheltuială, fuseseră curățate, văruite, revopsite și împodobite” cu verdeață și flori – câteva din grădina casei parohiale, două căruțe pline de la Fielthead și un căruț de la ceva mai modestul domeniu De Walden, reședința domnului Wynne. În aceste săli de clasă fuseseră rânduite douăzeci de mese, fiecare măsurată așa fel ca să poată primi două- / . Eci de oaspeți; în jurul lor se așezaseră bănci și pe de se întinseseră fețe de masă albe; deasupra lor fuseseră ntirnate cel puțin douăzeci de colivii eu tot atâția canari, după un obicei al locului îndrăgit mai cu seamă de secretarul domnului llelstonc, care se delecta cu ciripitul ascuțit al acestor păsărele și știa că în mijlocul unei zgomotoase zarve de glasuri de totdeauna cântau mai cu înfocare. Mesele acestea, să fie limpede, nu stăteau întinse pentru cei o mie și două sute de școlari ce urmau să fie adunați din cele trei parohii, ci numai pentru membrii comitetelor școlare și profesori: ospățul copiilor urma să aibă loc în aer liber. La ceasurile unu trebuiau să se adune trupele; la două să-și alcătuiască formațiile; până la patru mărșăluiau prin parohie; pe urmă venea ospățul; iar după aceea adunarea, cu muzică și cuvântări, în biserică.

Ar trebui să explicăm pentru ce tocmai Briarfield fusese ales ca loc de întâlnire și scenă a ospățului. Nu fiindcă ar fi fost parohia cea mai mare și mai populată

— În privința asta Whinbury îl depășea de departe; nici fiindcă ar fi fost așezarea cea mai veche – orieât de antice erau bătrână biserică și casă parohială, templul cu acoperiș scund și căsuța parohială acoperită de mușchi din Nunnely, amândouă îngropate între stejari de-o vârstă cu de, posturi înaintate ale pădurii Nunwood, erau încă și mai

străvechi. Fusese ales pentru că așa voise domnul Ilestone, iar voința domnului Helstone era mai tare decât aceea a lui Boulby sau Iall; primul nu *putea*, al doilea nu *voia* să se certe pe o chestiune de întâietate cu fratele lor cel hotărât și bătaios: îl lăsa să fie în frunte și să facă după voia lui.

Pentru Caroline Helstone sărbătoarea aceea însemnații fusese până atunci totdeauna o zi grea fiindcă o trăgea cu sila în mulțime și o constrângea să dea ochi cu toate persoanele bogate, respectabile și influente de prin împrejurimi; iar în prezența acestora, dacă n-ar fi avut sprijinul binevoitor al domnului Hali, ar fi părut o neajutorată; obligată să meargă în fruntea regimentului ei, în calitate de nepoată a parohului și primă profesoară a primei clase; obligată să prepare ceaiul la prima masă.

pentru o mulțime amestecată de doamne și domni, și să facă toate acestea fără ajutorul mamei, al vreunei mătuși, ori al altui însoțitor – fiind, în același timp, o fire impresionabilă și cu o cumplită frică de publicitate – va fi ușor de înțeles că, în asemenea împrejurări, tremura de teamă la apropierea Rusaliilor.

Anul ăsta, însă, Shirley avea să fie alături de ea și astfel înfățișarea chinului se schimba în mod deosebit

— Se schimba fundamental: nu mai era chin – devenind aproape o bucurie. Domnișoara Keeldar singură făcea mai mult decât o ceată de prieteni obișnuiți. "Deplin stăpână pe sine și totdeauna ageră și degajată; conștientă de importanța ei socială, fără să facă niciodată caz de ea, era de ajuns s-o privească cineva ca să capete curaj. Singura teamă putea fi ea nu cumva Shirley să întârzie la întâlnire: deseori dovedea un fel de nepăsare ce-o făcea să întârzie peste timpul stabilit, iar Caroline știa că unchiul ei n-ar aștepta o secundă pe nimeni de pe lumea asta; în clipa când orologiul bisericii suna ceasurile două, clopotele începeau să bată și marșul începea. Prin urmare în privința asta trebuia să aibă grijă de Shirley, dacă nu voia să-și piardă prietena mult așteptată.

În marșea Rusaliilor se sculă aproape când răsărea

soarele. Ea, Fanny și Eiza au fost ocupate toată dimineața cu aranjatul în cea mai desăvârșită ordine a saloanelor din casa parohială și cu pregătirea unor aperitive alcătuite din gustări răcoritoare – vin, fructe, prăjituri – rânduite apoi pe bufetul din sufragerie. Pe urmă trebui să se îmbrace în cea mai nouă și arătoasă toaletă de muselină albă; desăvârșita frumusețe a zilei și solemnitatea prilejului îndreptățeau, dacă nu chiar impuneau, o asemenea ținută. Eșarfa cea nouă – primită în dar la aniversarea zilei de naștere din partea Margaretei

Hali, și pe care avea motive să creadă că Cyril însuși o cumpărase, iar drept răspuns ea îi dăruise un set ds eșarfe preoțești din chembrică, într-o casetă elegantă —

i-a fost legată de degetele îndemânaticale ale credincioasei Fanny, a cărei bucurie de a-și găti tânără și frumoasa stăpână pentru asemenea sărbătoare n-a fost delco mică; boneta cea simplă fusese aranjată ca să se asorteze cu eșarfa; baticul drăguț, deși ieftin, se potrivea cu rochia. Când fu gata, avea o înfățișare nu destul de strălucită ca să uluiască, dar îndeajuns de frumoasă ca

., a intereseze: nu izbitor de strălucitoare, însă foarte delicată și plăcută; o apariție în care dulceața tonurilor, puritatea aerului, grația chipului înlocuiau cu succes absența coloritului bogat și a contururilor maiestuoase.

(, 'eea ce ochii căprui și fruntea senină lăsau să se vadă

, în firea ei era în armonie cu îmbrăcămintea și chipul — modestă, gingașă și, în ciuda melancoliei, un suflet per-

ii vt, armonios. Se 'părea că nici mielușelul și nici porumbița n-aveau a se teme de ea, ci mai degrabă aveau să

ithnpine cu bucurie, în înfățișarea ei de simplitate și blândețe, o asemănare cu propriile lor firi, sau cu firile pe care noi presupunem că le au.

La urma urmei, era o făptură omenească imperfectă

■ i supusă greșelii; destul de frumoasă ca formă, culoare

i       îmbrăcăminte; dar, precum spusese Cyril Hali, nici

. lii de bună și nici atât de demnă de admirație ca veștejită domnișoară Ainley, care își punea acum cea mai huna rochie neagră, șalul mohorât și boneta - acolo, în camera strâmtă a bieteii sale căsuțe.

Și Caroline plecă înspre Fielthead, trecând peste eileva câmpuri retrase și pajști liniștite. Se strecură iute j i. sub gardurile vii verzi și peste pășunile încă și mai înverzite. Nu exista praf, nu exista noroi să-i murdărească poalele rochiei imaculate sau să-i umezească sandalele ușoare: după ploile din urmă totul rămăsese curat și sub pui o rea soarelui strălucitor totul se zbicise, așa încât pasca fără de teamă peste margarete și iarbă și printre plantații bogate; ajunse la Fielthead și pătrunse în odaia undi' se îmbrăca stăpâna casei.

Făcuse bine că venise, fiindcă altminteri Shirley ar fi întârziat mult. În loc să se îmbrace cu toată graba, stătea întinsă pe sofa, cufundată în lectură; doamna

Pryor se afla lângă ea și încerca zadarnic s-o convingă sa 'se scoale și să se îmbrace. Caroline nu făcu risipă de cuvinte; îi luă imediat cartea și eu propriile ei mâini neepu. Acțiunea de dezbrăcare și îmbrăcare. Moleșită de căldură, înveselită de tinerețe și de firea-i voioasă, voia sa stea de vorbă, să râdă, să zăbovească; Caroline însă, hotărî. Tă să ajungă neapărat la timp, continuă s-o îmbrace pe cât de repede sunt degetele omenești în stare să înnoadă șireturi și să înfigă ace. La sfârșit, pe când încheia un ultim șir de clame și copci, găsi răgaz s-o certe, spu-

i       indu-i că e foarte urât din partea ei. Să fie atât de nepunctuală; că până și în clipa aceea înfățișa imaginea unei neglijențe incorrigibile: așa și arăta Shirley - dar era un încântător tablou al acelei supărătoare însușiri.

Se afla în complet contrast față de Caroline: în fiecare cută a rochiei și în fiecare trăsătură a chipului se vădea distincție; mătasea scumpă o prindea mai bine decât un costum simplu; eșarfa bogat brodată îi venea de minune;

și-o pusese neglijent, dar cu grație; coroana de pe bonetă într-adevăr o încorona: respectul pentru moda, aplicarea cu gust a ornamentelor la fiecare piesă de îmbrăcăminte, toate se vedeau în aspectul ei; toate i se potriveau, la fel ca lumina sinceră din priviri, zâmbetul adunat în jurul buzelor, la. Fel ca ținuta dreaptă și impunătoare și pasul grațios. După ce terminară cu îmbrăcatul, Caroline o luă de mână și o trase repede pe scări, apoi ieșiră pe ușă, și îa fel' se grăbiră peste câmpuri, râzând într-una -și vădând multă asemănare cu o porumbiță albă ca zăpada și o pasăre a paradisului colorată în nestemate, pornite împreună în zbor voios.

Mulțumită strădaniilor domnișoarei Helstone, au ajuns la vreme. Pe când încă tot nu puteau zări biserica ascunsă după copaci, auziră clopotul bătând o cumpănită și totuși grabnică chemare către tot poporul, să vină la adunare; auzeau de asemenea mărșăluiala grupurilor, tropotul a nenumărate picioare și murmurul glasurilor mulțimii. De pe un loc mai înalt, văzură pe drumul dinspre Whinbury cum se apropiau școlarii de acolo; nu mai puțin de cinci sute de suflete. Parohul și diaconul său, Boulby și Donne, mergeau în frunte: cel dintâi apărea impunător așa cum era încărcat de odăjdii, pășea precum se cuvine unei preacuvioase fețe bisericesti, sub baldachinul unei pălării cu boruri largi, cu semeția dată de o burtă strașnică, împodobit cu cele mai elegante și bogate veșminte negre și bucurându-se de sprijinul celui mai zdravăn baston cu măciulie de aur. Din mers, doctorul. Își flutura din când în când ușor bastonul și cu o mișcare autoritară își înclina pălăria către aghiotant. Aghiotantul - Donne, adică - părea subțiratic de tot fiindcă linia siluetei sale stătea alături de masa impozantă a superiorului, se silea, cu toate acestea, să arate în cel mai mic amănunt ca un adevărat preot: totul în înfățișarea lui vădea înfumurare și mulțumire de sine, de la nasul în vânt și bărbia ridicată, până ia ghetrele preotești de culoare neagră, pantalonii cam scurți și fărăetriere și ybetele cu boturi pătrate.

Dă-i înainte, domnule Donne! Are cine să te vadă.  
Crezi că arăți măreț – dacă siluetele acelea care te privesc din vârful colinei, una albă și alta roz, cred și de la fel – asta-i altă treabă.

După ce regimentul trecu în marș mai departe, cele două siluete coborâra în fugă. Curtea bisericii e plină de copii și de profesori, toți înveșmântați în cele mai alese haine de sărbătoare; și – orieât de nenorocită e regiunea asta, orieât de grele ar fi vremurile – e minunat să vezi cât de cuviincios – cât de frumos chiar – s-au străduit să se îmbrace. Dragostea britanică pentru bună-cuviință în stare să facă minuni; sărăcia capabilă să îmbrace în zdrențe o fată irlandeză n-are puterea de a răpi unei englezoaice garderoba decentă socotită trebuitoare pentru ivspectul de sine. În afară de asta, stăpâna conacului

— Acea Shirley care se uită acum cu bucurie la mulțimea fericită și bine îmbrăcată – le-a fost într-adevăr de folos; generozitatea ei venită la timp a încurajat multe familii sărace în întâmpinarea apropiatei sărbători și a oferit multor copii puțința de a avea astăzi o rochie sau o bonetă nouă; ea știe, și e în cuhnea fericirii când își dă seama; e încintată că banii, exemplul și influența ei au fost într-adevăr de folos – în chip hotărâtor – celor din jur. Nu poate fi miloasă ca domnișoara Ainley – nu Uă în firea ei: și simte o ușurare la gânclul că există și o altă cale de a-ți dovedi bunătatea, aflată la îndemâna altor firi și în alte împrejurări.

Caroline e și ea încintată; căci cu posibilitățile ei modeste a făcut și ea mult bine; s-a lipsit nu numai de o singură rochie, panglică sau guler de care cu greu se putea despărți, pentru a împlini lipsurile școlarilor din clasa ei; și, cum bani n-avea de unde da, a urmat exemplul domnișoarei Ainley, oferindu-și timpul și hărnicia acolo unde era ceva de cusut pentru copii.

Nu numai curtea bisericii este plină, ci și grădina casei parohiale e înțesată de lume; perechi și grupuri de doamne și domni se văd plimbându-se prmtre tufele



unduioase de liliac și bobîțel. Casa e și ea plină; la ferestrele larg deschise ale saloanelor stau grupuri de oameni veseli. Sunt membrii comitetelor școlare și profesorii care vor întregi procesiunea. În grădinița parohului, aliată în spatele casei, se află muzicanții ce alcătuiesc cele trei orchestre parohiale, cu instrumentele lor.

Îmbrăcate în rochiile și bonetele lor cele mai frumoase și cu cele mai albe șorțuri, Fanny și Eliza umblă printre ei oferindu-le pahare cu bere; băutura e tare și gustoasă și a fost pregătită cu câteva săptămâni în urmă, din porunca parohului și sub directa lui supraveghere. Orice treabă unde ar fi avut el amestec trebuia îndeplinită în chip desăvârșit: „lucrul de mântuială<sup>44</sup>, indiferent despre ce ar fi fost vorba, nu putea niciodată primi binecuvântare din partea sa: de la ridicarea unei clădiri publice, biserică, școală, judecătorie, și până la pregătirea unei mese – pentru toate pretindea măreție, generozitate și eficacitate. În privința asta domnișoara Keeldar i se asemena întru totul, și fiecare era de acord cu intențiile celuilalt.

Caroline și cu Shirley au ajuns curând printre cei din casa parohială; prima își întâmpina musafirii cu multă ușurință; în loc să se așeze pe un scaun, retrasă într-un colț, ori să se furișeze în odaie la ea și acolo să aștepte pornirea procesiunii, după vechiul obicei, acum se plimba prin cele trei saloane, stătea de vorbă și zâmbea, în chip neîndoielnic de vreo două sau trei ori vorbi fără să fie întrebată și, pe scurt, părea o altă ființă. Transformarea era datorată faptului că Shirley se afla de față: vederea purtărilor și atitudinii domnișoarei Keeldar îi făcea nespus de bine. Shirley nu se temea de semenii ei; nu simțea nicio dorință de a se feri de ei, de a-i ocoli. Orice ființă omenească, bărbat, femeie sau copil, atunci când proasta creștere sau înfumurarea grosolană nu-l făcea cu totul de nesuferit, era pentru ea binevenită; bineînțeles, unele în mai mare, altele în mai mică măsură; dar, în general vorbind, atâta vreme cât cineva nu se dovedea categoric a

fi rău și stingheritor, Shirley era dispusă să-l considere valoros și binevenit și să-i arate toată considerația. Înclinarea asta îi asigura simpatia tuturor, fiindcă tocea tăișul ironiei și-i înzestra cu un farmec cuceritor conversația serioasă ori glumeață; și nu scădea întru nimic valoarea prieteniei intime, care rămânea ceva deosebit de cordialitatea dovedită în societate și era legată, într-adevăr, de o cu totul altă fațetă a firii sale. Preferința sentimentală și intelectuală mergea către domnișoara Helstone; doamnele Pearson, Sykes, Wynne etc., etc., nu făceau decât să tragă foloase de pe urma bunătății și voioșiei sale înnăscute.

Din întâmplare, Donne intră în salon într-un moment când Shirley, așezată pe sofa, devenise centrul unui cero destul de numeros. Dăduse definitiv uitării furia împotriva lui, așa că înclină din cap și îi zâmbi cu bunăvoință. Atunci se vădi firea aceluia om. Nu se pricepu pici să refuze cu demnitate avansul, ca unul a cărui minei rie fusese de curând rănită, nici să-l întâmpine cu franchețe, ca un om bucuros să uite și să ierte; pedeapsa primită nu trezise în el niciun simțământ de rușine, și deci n-avea cum să trăiască această senzație în fața celui ce i-o administrase: nu era suficient de viguros în rău ca să fie cu adevărat ciinos – se mulțumi să treacă prostește mai departe, luând o înfățișare rigidă și mânioasă.

Nimic nu mai putea aduce pacea între el și dușman; la fol după cum, chiar pentru o lovitură mult mai dureroasă

■ : mai dezonorantă, firea lui slăbănoagă n-ar fi putut nutri o ranchiună acerbă.

— Nu merita o asemenea scenă! îi spuse Shirley Catolinei. Ce proastă am fost! Să-l pedepsești pe Donna pentru stupidul lui dispreț față de Yorkshire e ca și cum ai strivi un țânțar fiindcă vrea să înțepe un rinocer. Dacă aș fi fost bărbat, cred că atunci i-aș fi pus forța fizică la dispoziție, pentru a-l ajuta să plece; în momentul de față sunt foarte bucuroasă că n-am folosit decât forța morală. Dar nu trebuie să mai apară niciodată prin preajma mea;

nu-mi place; mă irită; nici măcar nu te poți distra pe socoteala lui. Malone face mai mulți bani.

S-ar fi zis că Malone tocmai era dispus să justifice I referința; căci de-abia porniseră cuvintele din gura vorbitoarei, când Peter Augustus se și înfățișă, pus la „mare ținută”, înmănușat și parfumat, cu părul uns și pieptănat fără cusur, ducând într-o mână un uriaș mănunchi jle trandafiri mari roșii, cinci sau șase pe deplin înfloriți: pe, aceștia îi înfățișă domnișoarei Keeldar, cu o grație căreia chiar și cel mai ascuțit penel n-ar putea să-i facă decât nedreptate. Dar după o asemenea performanță cine ar mai fi îndrăznit să spună că Peter nu e un cuceritor? Adunase și înmânase flori; adusese ofrandă un tribut sentimental – un tribut poetic, pe altarul Dragostei sau al lui Mammon. Hercule cu furca de tors în mână ar fi fost o imagine palidă pe lângă Peter

purtând buchetul de flori. Probabil că așa g-îadea și el, fiindcă părea uluit de ceea ce făcuse; se retrase' fără un cuvânt și pleoă chicotind înfundat în semn de autofelicitare; pe urmă își schimbă gândul așa că se opri și se întoarse, ca să se asigure cu ochii lui că într-adevăr dăruise un buchet de flori: da – iată cei șase trandafiri în poala de satin purpuriu, și o mână foarte albă, cu cîteva inele de aur pe degete, îi strînge încet, iar Lungi șuvițe inelate, acoperind pe jumătate o față care râde, se revarsă asupra lor; dar o acoperă numai *pe jumătate*.

Peter văzu rîsul – nu putea să greșească – pe seama lui făceau haz – galanteria, cavalerismul lui ajunseseră subiect de batjocură pentru o fustă – pentru două fuste —

și domnișoara Helstone zimbea. Mai mult chiar, își dădu seama că i se ghiciseră intențiile, și-atunei Peter se întunecă asemenea unui nor de furtună. Când ridică ochii, Shirley văzu că ochi săgetători stau ațintiți asupra ei.

Malone, cel puțin, avea destulă tărie ca să urască: văzu asta în privirile lui.

— Peter *merită* o scenă, și dacă dorește neapărat o s-

o și aibă într-o bună zi, șopti Shirley către prietena sa.

Și acum – solemni și înveșmântați în culori mohorâte, dar cu chipuri destul de prietenoase – cei trei preoți apărură în ușa sufrageriei. Până atunci avuseseră treburi de îndeplinit înăuntrul bisericii, iar acum, înainte de a porni marșul, veneau să ia o ușoară gustare într-o întărire a trupului. Fotoliul cel larg îmbrăcat în piele fusese păstrat pentru doctorul Boultyby; într-acolo fu condus. Dând ascultare îndemnurilor primite de la Shirley, care îi spusese că a sosit vremea să-și îndeplinească datoriile de gazdă, Caroline se grăbi să înmâneze masivului, respectatului și, în fond, vrednicului prieten al unchiului său, un pahar de vin și o farfurie cu pricomigdale. Epitropii doctorului Boultyby, amândoi membri ai comitetului școlar, se și aflau lângă el, așa precum li se ceruse; doamna

Sykes și celelalte doamne din parohie se aflau la dreapta și la stânga sa, dând glas nădejzilor că nu se simte obosit și temerilor că ziua are să fie prea caldă pentru dânsul.

Doamna Boultyby, totdeauna încredințată că atunci când cade toropit, după o masă îmbelșugată, chipul domnului și stăpânului său devine aidoma unui chip îngeresc, se plecase asupra lui și îi ștergea cu dragoste de pe frunte câteva picături de transpirație reale sau imaginare. În-

În-un cuvânt, Boultyby se afla la mare cinste și cu o rotundă și sonoră *voix de poitrine* 1 i'osti mulțumiri pentru grija purtată și asigurări că se simte destul de bine.

În Caroline parcă nici n-o observă când se apropie de dânsul, atâta doar că binevoi să accepte cele oferite; n-o văzuse, n-o văzuse niciodată: abia dacă știa vag că ar exista o asemenea persoană. Văzu totuși pricomigdalele, și fiind mare iubitor de dulciuri, luă din farfurie o mână aproape plină. Cât despre vin, doamna Boultyby insistă să fie amestecat cu apă fierbinte și să i se adauge zahăr și nucșoară.

Domnul Hali stătea lângă o fereastră deschisă, respira aerul curat și mireasma florilor și discuta ca un frate cu domnișoara Ainley. Către el Caroline își îndreptă atenția

plină de bucurie. „Ce să-i ofere? Nu trebuie să se servească singur – trebuie servit de mâna ei”; luă deci o laviță de argint, ca să-i poată oferi cât mai multe lucruri. Margaret Hali veni lângă ei; domnișoara Keeldar i, urmă pilda. Cele patru doamne se aflau acum în jurul preotului lor favorit; și de aveau senzația că privesc chipul unui înger pământean: Cyril Hali era papa lor, la fel de infailibil pentru de ca și doctorul Boulby pentru admiratoarele sale. Și în jurul, parohului de la Briarfield se adunase un grup: eel puțin douăzeci de persoane se strânseseră în preajma lui; iar în mijlocul unui cerc de admiratori, niciun preot nu se putea măsura cu bătrînul Helstone. Adunați laolaltă după cunoscutul lor obicei, diaconii formau o constelație alcătuită din trei planete mai mici; mai multe domnișoare îi priveau de departe, dar niciuna nu se încumeta să se apropie.

Domnul Helstone își scoase ceasul și anunță cu glas lare:

— E două fără zece. E timpul ca toată lemtea să treacă în rânduri. Haideți.

Își luă pălăria cu boruri largi și porni; toți se ridicară și îl urmară buluc.

Cei o mie două sute de copii fuseseră rânduți în trei grupuri de câte patru sute de suflete fiecare; în urma fiecărui regiment se afla câte o orchestră; din douăzeci îa douăzeci de rânduri exista câte un interval unde Hei-

1 Glas din piept (fr.).

none așeză câte doi profesori. Și pentru avangarda armatelor, chemă:

— Grace Boulby și Mary Sykes stau în frunte la Whinbury.

— Margaret Hali și Mary Ann Ainley conduc Nunnely.

— Caroline Helstone și Shirley Keeldar comandă Briarfield.

Pe urmă alte comenzi:

— Domnul Donne la Whinbury; domnul Sweeting la Nunnely; domnul Malone la Briarfield.

Și acești trei domni porniră înaintea doamnelor-gene-

rali.

Preoții trecură în frunte – secretarii parohiilor încheiau formațiile; Helstone își înălță pălăria cu boruri largi; peste o clipă se și auzi dangătul celor opt clopote din clopotniță, izbucniră melodiile intonate de orchestre, flautul vorbi și cornul răspunse, tobele duruiră puternic, și cu toții porniră în marș.

Drumul alb și larg se unduia înaintea lungii procesiuni, soarele și cerul fără pic de nor o treceau în revistă, deasupra-i vântul clătina crengile copacilor, iar cei o mie și două sute de copii și o sută patruzeci de oameni în toată firea, care o alcătuiau, mergeau înainte în cadență și după muzică și toate chipurile erau vesele și inimiiie bucuroase. Era o priveliște ce te bucura, o priveliște făcătoare de bine; era o zi de fericire -pentru bogați și pentru săraci: era mai întâi lucrarea lui Dumnezeu, iar apoi a clericilor. Să dăm preoților Angliei ce este al lor;

În anumite privințe sunt o tagmă supusă greșelii, fiind ei tot oameni de carne și sânge, ca și noi toți; dar țara s-ar descurca foarte cu greu fără dânșii: Britania ar simți lipsa Bisericii ei, dacă această Biserică s-ar năru. Dumnezeu s-o ocrotească! Și, totodată, Dumnezeu s-o îndrepte!

## CAPITOLUL XVII

### **Serbarea școlară**

Nici înspre bătălie și nici în căutarea dușmanului nu pornise această trupă comandată de preoți și încadrată cu ofițeri-femei; muzicile ci intonau totuși melodii războinice, și – dacă ar fi să judecăm după privirile și ținuta unora, cum era domnișoara Keeldar, de pildă – suîn lele acelea trezeau dacă nu un spirit războinic, atunci imul care năzuia către el. Întorcându-se din întâmplare,

I ; Îl rinul Helstone îi văzu chipul și începu să râdă, iar

i a tot prin râs îi răspunse.

— Nu ne așteaptă nicio bătălie, spuse preotul; țara nu ne cere să luptăm pentru ea; niciun dușman și nici uu tiran nu contestă și nu amenință libertatea noastră;

ii avem nimic de făcut; doar am ieșit să ne plimbăm puțin. Țineți-vă în friu avântul, căpitane, și potoliți-vă focul inimii: nu-i nevoie de de - dacă există, cu-atât mai rău.

— Urmași sfaturile pe care le dați altora, doctore,

ii răspuse Shirley. Și îi spuse cu glas scăzut Carolinei:

(’ nu mi-o oferi realitatea am să împrumut de la imaginație. Nu suntem soldați, nu vărsarea de sânge e dorința mea; ori dacă suntem, atunci suntem soldați ai Crucii.

Timpul s-a întors cu veacuri în urmă, și ne aflăm într-un pelerinaj către Ierusalim. Nu, nu așa - prea seamănă a exaltare. Am nevoie de. Un vis ceva mai cu picioarele

I» ’ pământ: suntem câmpeni din Scoția și urmăm un căpitan covenant<sup>1</sup> ca să ajungem sus în munți să ținem o adunare departe de stăpânirea trupelor trimise de asupritori. Știm că după rugăciune poate să urmeze bătălia; dar încredințați fiind că și după cel mai nefericit rezultat al bătăliei numai raiul ne poate fi răsplata, suntem guta și suntem doritori să înroșim mușchiul de pe dealuri cu sângele nostru. Muzica asta îmi răscolește sufletul;

Îmi înviorează toată viața; mă face să-mi bată inima; nu cu pulsul ei obișnuit de fiecare zi, ci cu o vigoare nouă, palpitantă. Sunt aproape în stare să doresc o primejdie; o credință - o țară - sau, cel puțin, un iubit pe care să-l apăr.

— -la uită-te acolo, Shirley! o întrerupse Caroline.

(’e e pata aceea roșie dinspre Stilbro’Brow? Ai ochi mai buni decât mine; întoarce-ți într-acolo ochii tăi de vultur.

Domnișoara Keeldar se uită și zise:

I Aluzie la perioada domniei lui Carol I Stuart, care, vrând fia impună Scoției anumite forme liturgice, a declanșat Războiul episcopilor (1639—1640).

— Da, văd. E o linie roșie. Sunt soldați - soldați, din cavalerie, adăugă repede. Călăresc în goană; șase sunt.; au să treacă pe lângă noi; nu - au cotit la dreapta; au văzut procesiunea noastră și vor s-o ocolească făcând un cerc. Unde s-or fi ducând?

— Poate că nu fac decât să-și antreneze caii.

— Probabil că da. Nu se mai văd.

Acum vorbi domnul Helstone:

— O să trecem prin Royd Lane, ca să ajungem la izlazul din Nunnely pe un drum mai scurt.

Și într-adevăr pe drumeagurile înguste de la Royd Lane defilară. Locul era tare strâmt, atât de strâmt încât nu putea trece câecât doi deodată, dacă voiau să nu eadă în șanțurile de pe margini. Ajunseseră pe la mijloc, când se văzu limpede că printre clerici i-comand an ți s-a, iscat neliniște: și Boulby și Helstone erau agitați: își făceau semne cu cotul unul altuia. Domnul Hali se întoarse înspre fete și zâmbi.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebară.

Domnul Hali arătă cu bastonul către capătul drumeagului, în fața lor. Ia te uită! O altă procesiune - una adversă, pătrundea pe acolo, condusă tot de oameni în negru, și la fel, după cum puteau să audă acum, urmată de muzică.

— E dublura noastră? întrebă Shirley. Fantoma noastră cu altă înfățișare? Parcă am fi cele două jumătăți ale unei cărți de joc.

— Dacă vrei o bătălie, s-ar părea că o s-o ai - cel puțin din priviri, șopti Caroline râzând.

— N-au să treacă de noi! strigară preoții într-un glas. Nu le cedăm!

— Să cedăm î replică Helstone cu asprime, întoreându-se în loc. Cine a pomenit de cedare? Ia, băieți, gândiți-vă ce-aveți de gând să faceți; doamnele, știu eu, vor rămâne pe poziție; pot avea încredere în de. Nu se află aici nicio binecredincioasă anglicană care să nu rămână pe poziție împotriva ăstora, întru cinstirea bisericii Angliei. Ce spune domnișoara Keeldar?

— Întreabă ce s-a întâmplate

— Disidenții și metodiștii, cu școlile lor, bapțiștii, independenții și wesleyenii, uniți într-o alianță fără Dumnezeu, au venit intenționat pe drumeagul ăsta ca să ne



oprească marșul și să ne întoarcă îndărăt.

— Asta e bătălie! spuse Shirley. Urăsc bătălia. Bineînțeles că trebuie să primească o lecție.

— O lecție despre politețe, propuse domnul Hali, totdeauna aplecat spre pace. Nu un exemplu de violență.

Bătrânul Helstone o luă din loc. Grăbind pasul, trecuse cu vreo câțiva iărzi înaintea unității lui. Aproape ajunsese lângă ceilalți capi îmbrăcați în negru, când cel care părea a fi comandantul-șef al vrăjmașilor – un om mătăhălos și unsuros, cu păr negru pieptănat neted pe frunte –

comandă oprirea. Procesiunea se opri și el scoase o carte de rugăciuni, cită un verset, dădu tonul și cu toții începură să cânte cel mai jalnic dintre imnuri.

Helstone făcu semn orchestrelor sale: și deodată se dezlănțui întregă puterea alămurilor. Le ceruse să intoneze *Rule Britannia* și le poruncise copiilor să-i întovărășească și cu glasurile, ceea ce ei acceptaseră cu mare entuziasm. Inamicul fu luat cu asalt prin cântec și învins; psalmul lui se văzu înăbușit; în ce privește zgomotul, era cu totul nimic.

— Acum urmați-mă! exclamă Helstone. Nu în fugă, dar cu pas ferm și sprinten. Fiți tari toți, și copii și femei, strâns lipiți unii de alții, țineți-vă și de pulpanele hainelor, dacă e nevoie.

Și porni înainte cu pas atât de apăsat și dârz, iar pe deasupra atât de vajnic susținut de elevii și profesorii din urma lui – care făcură întocmai precum li se spusese, adică fără s-o pornească în fugă și fără să încetinească pasul, ci mergând cu hotărâre. Calmă și neabătută, diaconii fiind siliți să facă la fel, întrueât se aflau între două focuri – Helstone și domnișoara Keeldar pândeau amândoi cu ochii de linx orice abatere și erau gata oriei rid, unul cu bastonul și cealaltă cu umbrela, să corecteze cea mai mică abatere de la ordinele date, cel mai mic gest independent sau nepotrivit – încât grupul de disidenți fu mai întâi uluit, pe urmă speriat, apoi înârânt și împins îndărăt, iar până la

urmă silit să facă stânga-mprejur și să lase liberă ieșirea către Royd Lane. În

I impui atacului doar Boulby a avut de suferit, dar Helutone și Malone l-au susținut, unul de-o parte altul de cealaltă, ajutându-l să treacă prin încercare și să iasă cu mădularele întregi însă cu răsuflarea pusă la grele

Disidentul cel gras care începuse cântarea imnului rămase așezat în șanț. De meserie era un negustor de spirtoase, conducător al nonconformiștilor, și se spune că în după-amiaza de atunci a băut mai multă apă decât înghițise în cele douăsprezece luni de mai înainte.

Domnul Hali avusese grijă de Caroline și Caroline se îngrijise de el; după aceea domnul Hali și domnișoara Ainley au schimbat reciproc, în felul lor molcom, impresii asupra incidentului. Domnișoara Keeldar și domnul Helstone și-au strâns mâinile cu înflăcărare de îndată ce întreaga procesiune a ieșit de pe drumeag. Tinerii diaconi începură să-și manifeste zgomotos bucuria, dar domnul Helstone le potoli numaidecât înflăcărea nevinovată; observă că niciodată n-au dovedit destul bun-simț ca să știe ce să spună și ce nu, așa că bine ar face să închidă gura; de asemenea le aminti că nu aveau nici'o legătură eu conducerea procesiunii.

Pe la trei și jumătate procesiunea luă calea întoarsă, iar la patru se afla din nou pe locul de plecare. Rânduri lungi de bănci fuseseră întinse pe pajiștile cu iarbă tunsă scurt din jurul școlii; acolo fură așezați copiii, și numaidecât sosiră coșuri uriașe acoperite cu pânzeturi albe și oale mari fumegânde. Înainte de a începe împărțirea bunătăților, o scurtă rugăciune fu rostită de domnul Hali și cântată de copii: în aerul liber, glasurile tinere sunau melodios și chiar emoționant. Pânișoare mari cu stafide și ceai fierbinte, bine îndulcit, au fost apoi împărțite într-un spirit de adevărată generozitate; niciun fel de zgârcenie nu era îngăduită, cel puțin în ziua aceea;

regula în ce privește rația copiilor era ca fiecare să primească cel puțin de două ori mai mult decât ar fi putut

să mănânce, spre a se lăsa astfel o rezervă ce urma să fie luată acasă pentru aceia cărora vârsta, boala ori alte piedici nu le îngăduiseră să vină la serbare. Între timp pânișoarele cu stafide și berea circulau printre muzicanți și coriștii bisericilor; pe urmă băncile fură adunate ca să se facă loc pentru dezlănțuirea voioșiei în jocurile îngăduite.

Un clopot îi chemă pe profesori, pe membrii și membrii!? comitetelor școlare în sala de clasă; domnișoara Keeldar, domnișoara Helstone și multe alte doamne se aflau de mai înainte acolo ca să-și mai arunce o dată ochii asupra felului cum erau rânduite tăvile și mesele fiecăreia. Cele mai multe dintre slujnicele de prin împrejurimi, dimpreună cu nevestele secretarilor, coriștilor și muzicanților fuseseră îndatorate să ia parte la treburile din ziua aceea îndeplinind slujba de. Chelnerițe; toate » e întreceau în frumusețea și eleganța îmbrăcămintei, iar printre cele mai tinere se puteau întâlni multe siluete încântătoare. Vreo zece pregăteau pâinea cu unt; altele, cam tot pe atâtea, aduceau apă fierbinte din vasele de la bucătăria casei parohiale. Mulțimea florilor și verdeții ce împodobeau pereții albi, spectacolul ceainicelor de argint și a ceștilor de porțelan strălucitor înșiruite pe mese, siluetele în continuă mișcare, chipurile luminoase, toaletele vesele ce fluturau pretutindeni alcătuiau laolaltă un spectacol animat și reconfortant. Toată lumea vorbea, nu foarte tare dar cu voioșie, iar canarii ciripeau ascuțit în coliviile atârinate aproape de tavan.

Ca nepoată a parohului, Caroline își luă locul la una dintre primele trei mese; doamna Boulton și Margaret Ilall oficiau la celelalte. La aceste mese urma să fie servită crema societății, căci la Briarfield regulile stricte ale egalității nu erau mai la modă decât prin alte părți. Domnișoara Helstone își scoase boneta și eșarfa, ca să poată suporta mai ușor căldura; părul lung și în el a t ce-i cădea pe gât aproape ținea loc de voal, iar în rest rochia de muselină era croită modest ca o rasă de călugăriță, îngăduindu-i astfel să se scape de folosirea unui șal

stingheritor.

Sala începuse să se umple: domnul Hali își ocupase postul alături de Caroline, care avu acum, în vreme ce aranja din nou ceștile și lingurițele din fața ei, prilej să comenteze în șoaptă întâmplările de peste zi. Domnul Hall era puțin îngrijorat de cele petrecute la Royd Lane și ea încercă să-i smulgă un zâmbet pentru a-i alunga înnegurarea. Domnișoara Keeldar se așezase în apropiere; ca prin minune, nici un râdea, nici un vorbea; dimpotrivă, stătea nemișcată și privea împrejur cu luareaminte: părea că se teme ca un cumva să vină vreun nechemat și să ocupe locul de alături, pe care s-ar fi zis că vrea să-l păstreze liber; mereu își întindea rochia de satin peste bancă mai mult decât ar fi avut nevoie, ori așeza acolo mănușile sau batista brodată. În cele din urmă Caroline observă manevrele astea și o întrebă ce prieten așteaptă. Shirley se aplecă până ce aproape îi atinse urechea cu buzele-i roze și îi șopti cu o moliciune muzicală ce-i caracteriza deseori tonul folosit atunci când cele spuse tindeau fie și de departe către izvorul unor dulci simțăminte din inima ei:

— Îl aștept pe domnul Moore: l-am văzut noaptea trecută și l-am făcut să promită că are să vină împreună cu sora lui să stea la masa noastră. Față de mine are să se țină de cuvânt, sunt sigură, dar mi-e teamă să nu apară prea târziu și-atunci să fie despărțit de noi. Uite că vine alt grup și-au să se ocupe toate locurile. Ce rău îmi pare!

Într-adevăr, domnul Wynne, judecătorul, nevasta, fiul și cele două fiice intrară cu mare fală. Făceau parte din lumea hună de la Briarfield; bineînțeles că locul lor era la prima masă, și fiind conduși într-acolo ocupară tot spațiul ce mai rămăsese liber. Spre marea bucurie a domnișoarei Keeldar, domnul Sam Wynne se instalează chiar pe locul liber păstrat până atunci pentru Moore, așezându-se cu nădejde pe rochia, mănușile și batista ei.

Pentru domnul Sam, Shirley nutrea o adevărată aversiune;

și asta cu atât mai mult cu cât dădea serioase semne că ar năzui la mâna ei. Chiar și bătrânul domn Wynne declarase în public că domeniul Fielthead și domeniul De Walden sunt în mod minunat *contagioase* – malapropism 1 ce n-a întârziat să ajungă pe aripile zvonurilor și la urechile stăpânei de la Fielthead.

În urechile Carolinei încă mai răsunau acele turburătoare șoapte – „îl aștept pe domnul Moore“ – inima încă îi mai bătea și obrazul îi strălucea, când un sunet de orgă se înălță deasupra zarvei confuze din sală. Doctorul Boulton, domnul Helstone și domnul Hali se ridicară în picioare, toți cei de față le urmară pilda, și se cântă rugăciunea cu acompaniament de muzică; pe urmă începu ceaiul, O vreme fu prea ocupată cu treburile pentru a mai avea răgaz să privească în jur, însă după ce servi ultima ceașcă, aruncă asupra încăperii o privire neliniștită. Erau câteva doamne și mai mulți domni care încă un izbutiseră să-și găsească locuri; într-un asemenea grup o recunoscu pe prietena ei, fată bătrână, domnișoara

Mann, care fie ispășită de vremea frumoasă, fie convinsă de vreun prieten mai perseverent, acceptase să-și. Părăsească trista singurătate pentru un ceas de destindere la serbare. Domnișoara Mann arăta obosită de atâta stat în picioare: o doamnă cu bonetă galbenă îi aduse un scaun.

Caroline cunoștea bine acel *chapeau en satin jaune*<sup>1</sup>; cunoștea părul negru și prietenosul, deși oarecum pedantul și capriciosul chip pe care îl încadra; cunoștea și acea *robe en soie noire* -; cunoștea până și acel *ckâle gris de laine*<sup>3</sup>; o cunoștea, într-un cuvânt, pe Hortense

Moore și ar fi vrut să sară îndată, s-alerge la ea și s-o îmbrățișeze – s-o îmbrățișeze o dată de dragul ei -și de două ori de dragul fratelui. Și într-adevăr, se ridică pe jumătate, cu o exclamație înăbușită, și probabil – fiindcă pornirea era foarte puternică – ar fi și alergat de-a lungul sălii și ar fi salutat-o, dar o mână o așeză la loc pe scaun și o voce îi șopti din spate:

— Așteaptă până după ceai, Lina, și pe urmă ți-o aduc

eu încoace.

Și când *putu* să ridice privirile, le ridică, și atunci îl văzu pe Robert însuși foarte aproape, zâmbind pe socoteala râvnei cu care își îndeplinea treburile, arătând mai bine decât îl văzuse ea arătând vreodată - arătând, într-adevăr, pentru ochii ei părtinitori, atât de frumos încât nu mai îndrăzni să aibă încredere în sine și să se 'mai uite a doua oară, fiindcă imaginea lui îi izbea vederea cu o strălucire dureroasă, și i-l întipărea în memorie atât de viu de parcă ar fi fost conturat la dagherotip cu un creion de fulgere.

Trecu mai departe și vorbi cu domnișoara Keeldar. Enervată de cine știe ce atenții nedorite din partea lui Sam Wynne și de faptul că domnișorul încă ședea pe mănușile și batista ei - probabil totodată și de nepunctualitatea lui Moore - Shirley era departe de a fi bine dispusă. Mai întâi se mulțumi să ridice din umeri, pe urmă îi spuse câteva vorbe tăioase privitoare la „inadmisibila întârziere-4. Moore nici un se scuză și nici un răspuns; stătu liniștit alături de ea, ca și cum ar fi așteptat să vadă de un cumva își poate recăpăta calmul:

1 Pălărie de satin galben (fr.).

2 Rochie de mătase neagră (fr.).

8 Șal gri din lână (fr.).

ceea ce se întâmplă în puțin mai mult de trei minute, semn fiind faptul că îi întinse mâna. Moore o primi cu un zâmbet, pe jumătate nemulțumit, pe jumătate de recunoștință; abia perceptibila înclinare a capului indicau în mod delicat prima interpretare; probabil că o ușoară str'ân'gere a smâinii a subliniat-o pe a doua.

— Acum n-ai decât să te așezi unde poți, domnule Moore, îi spuse Shirley zâmbind la rîndul ei. Vezi doar că aici nu-ți putem găsi nicio palmă de loc; dar observ că la masa doamnei Boulby e loc destul între domnișoara Armitage și domnișoara Birtwhistle; du-te acolo: o să stai vizavi de John Sykes și o să fi așezat cu spatele la noi.

Totuși, Moore preferă să rămână tot acolo unde se

aâla; din când în când mai făcea câte un tur prin încăperea lungă, oprindu-se în drum să schimbe saluturi da' alți domni aflați în aceeași situație neplăcută, adică fără locuri; dar de fiecare dată se întorcea îndărăt la magnet, Shirley, aducând cu sine la fiecă reîntoarcere observații ce trebuiau neapărat șoptite la ureche.

În vremea asta bietul Sam Wynne era departe de a se simți în largul său; judecând după felul cum se mica mereu frumoasa lui vecină, părea să se afle într-o stare de neliniște și nemulțumire cum nu se poate mai mare; nicidouă secunde nu stătea locului; îi era cald; își făcea vânt cu evantaiul; se plângea că n-are aer și n-are spațiu. Observă că, dacă ar fi după ea, terminându-și ceaiul, oamenii ar trebui să libereze mesele și anunță cu glas tare că în cazul când starea asta de lucruri mai continuă, are să leșine. Domnul Sam se oferă s-o conducă la aer liber; dar ea pretinse că asta n-ar însemna nimic altceva decât s-o ducă la moarte prin frig; pe scurt, poziția lui devenise de neapărat; așa că, după ce își bău porția de ceai, socoti că lucrul cel mai potrivit ar fi să elibereze locul.

*g*

Bine ar fi fost ca Moore să se afle la îndemână, dar el se afla tocmai la cealaltă extremitate a încăperii, prins într-o discuție cu Christopher Sykes. Timothy Ramsden, Esq., un mare producător de cereale, se întâmplă prin apropiere, și simțindu-se cam obosit de atâta stat în picioare, porni să ocupe locul rămas liber. Shirley manifestă și de astă dată o inventivitate ce nu putea da greș: o mișcare a eșarfei îi răsturnă ceașca de ceai împărțindu-i conținutul între bancă și rochia ei de satin.

Bineînțeles, nu exista altă soluție decât să fie chemată o chelneriță să repare stricăciunile; domnul Ramsden, un bărbat înalt și bucălat, la fel de masiv la trup ca și la avere, se ținu deoparte de tevatura care urmă. Shirley, de obicei aproape inadmisibil de indiferentă față de micile accidente suferite de îmbrăcăminte și de altele, făcu de data asta un tărăboi ce s-ar fi potrivit poate doar celei mai firave și

nevrigoase dintre reprezentantele tagmei femeiești; domnul Ramsden căscă gura, se feri domol, iar când domnișoara Keeldar declară din nou că

„nu mai poate\* și-are să leșine acolo pe loc, se răsuci pe călcâie și se retrase cu toate forțele.

În. Cele din urmă apăru și Moore; cercetă foarte calm zarva din jur, și scrutând oarecum ironic înfățișarea destul il o enigmatică sub care se prezenta Shirley, observă că într-adevăr acesta era capătul cel mai agitat al sălii;

că află aici un climat special calculat pentru a se potrivi doar unor temperamente reci, cum era al său; apoi, lăsând deoparte ehcinerițele, șervetele de masă, rochia de satin, pe scurt, întreagă învălmășeala, se instalează acolo unde în rhp evident destinul însuși poruncise ca el să șadă.

Shirley se potoli; trăsăturile chipului își schimbă fizionomia: sprintenele încruntate și inexplicabila curbură a buzelor reveni la linia dreaptă; îndărătnicia și asprimea făcurăloc altui soi de expresie; și toate mișcările bruște cu ajutorul cărora duseseră la deznădejde sufletul biciului Sam Wynne se potoliră ca prin farmec. Totuși, nicio privire gingașă nu se îndreptă către Moore; ba îlämpotrivă, fu acuzat că i-a pricinuit un noian de necazuri, și învinuit pe față că din cauza lui a pierdut stima domnului Ramsden și neprețuita prietenie a domnului : îlamuol Wynne.

— Pentru nimic în lume n-aș fi fost în stare să jigiicse pe niciunul dintre acești domni, afirmă cu tărie.

Totdeauna m-am strădui să-i tratez pe amândoi cu cea mai respectuoasă considerație, și uite acum, din pricina dumitale, ce au avut de întâmpinat! N-o să-mi mai află mulțumire până nu repar toate astea; niciodată nu pot fi fericită dacă nu sunt prietenă cu vecinii; așa că mâine

, i trebui să pornesc în pelerinaj până la moara de la lâoyd, să-l alin pe morar și să laud grăunțele; iar poimâinc trebuie să' fac o vizită la De Walden – unde mi-e groază să mă duc – și să car cu mine în, coș o pâina de ovăz ca s-o împart prepelicarilor favoriți ai domnului Sam.



— Cunoști calea cea mai sigură către inima fiecărui flăcău, de asta nu mă îndoiesc, spuse Moore liniștit.

Părea foarte mulțumit că în cele din urmă izbutise să ocupe locul acela; dar nu rosti vorbe frumoase pentru a-și exprima gratitudinea și nu formulă nicio urmă de scuză pentru încurcăturile pricinuite. Nepăsarea asta îl prindea de minune: îl făcea să pară și mai frumos, era atât de calm și stăpân pe sine: vecinătatea lui era însă plăcută, căci se pricepea nemaipomenit să reînscăuneze liniștea. Uitându-te la el, n-ai fi crezut că e un bărbat sărac prins în luptă cu necazurile, așezat alături de o femeie bogată; calmul adus de simțământul egalității îi însenina înfățișarea: poate că același calm îi domnea și în suflet. După felul cum din vreme în vreme se uita în jos la domnișoara Keeldar, atunci când îi vorbea, ți-ai fi putut închipui că o depășește prin situație tot atât cât și prin statură. Lumini aproape sumbre îi străbatau câteodată fruntea și îi luceau în ochi: discuția devenise însuflețită „deși continua să se poarte cu glas scăzut;

Shirley îl asalta cu întrebări, dar era limpede că Moore refuza să acorde orice satisfacție curiozităților ei. Căuta să se uite cât mai adânc în ochii lui: în expresia ei blândă dar nerăbdătoare puteai citi că așteaptă de la el răspunsuri mai limpezi. Moore zâmbea curtenitor, dar buzele îi rămâneau pecetluite. Pe urmă ea se înfurie și nu mai vru să discute, dar peste două minute Moore îi recâștigă din nou atenția; părea că face promisiuni și că o înduplecă să le accepte în locul informațiilor.

Se părea că zăpușeala din sală. Nu-i priște domnișoarei Helstone; pe măsură ce se apropia de sfârșit munca de pregătire a ceaiului, devenea din ce în ce mai palidă.

Atunci când începură să curgă mulțumirile, părăsi masa și se grăbi s-o urmeze pe verișoara Hortense, care, dimpreună cu domnișoara Mann, ieșise mai de mult la aer liber. Când se ridică ea, se ridică și Robert Moore, probabil cu intenția de a-i spune ceva; dar mai avea încă de

schimbat cu domnișoara Keeldar o vorbă de bun rămas, și în vremea asta Caroline dispăruse.

Hortense își întâmpină fosta elevă mai mult cu demnitate decât eu căldură; fusese grav ofensată de procedeele domnului Helstone și toată vremea considerase că vina ar fi a Carolinei, fiindcă prea se supunea orbește unchiului.

— Ești cu totul străină, îi spuse cu severitate, în vreme ce eleva îi ținea și-i strângea mâna. Dar Cary o cunoștea prea bine ca să protesteze sau să se plângă de răceala primirii; lăsa să treacă toana asta pedantă, sigură fiind că înnăscuta ei *bonte* (folosesc acest cuvânt franțuzesc pentru că el exprimă exact ceea ce vreau să spun; nici bunătate și nici bonomie, ci ceva între amândouă) avea să iasă repede la iveală. Și a ieșit: de-abia îi cercetase mai cu atenție chipul și observase modificările trădate de trăsăturile puțin slăbite, că își și schimbă atitudinea. O sărută pe amândoi obraji și o întrebă cu îngrijorare despre starea sănătății. Caroline răspunse cu plăcere. Totuși, ar fi avut de îndurat un lung interogatoriu, urmat de o imensă predică pe această temă, dacă domnișoara Mann n-ar fi atras atenția anchetatorului cu rugămintea de a îi condusă acasă. Biata neputincioasă obosise foarte rău și oboseala o făcea să fie irascibilă

— Aproape prea irascibilă ca să poată sta de vorbă cu Caroline; și în afară de asta, rochia albă și înfățișarea zglobie a acestei tinere persoane apăreau neplăcute în ochii domnișoarei Mann; ținuta zilnică de culoare maro sau de pânză cenușie, ca și aerul de melancolie purtat zilnic, îi plăceau mai mult singuratecii fete bătrâne: în seara asta aproape nu-și mai cunoștea tânără prietenă, și se despărți de ea cu o foarte rece înclinare din cap.

Cum Hortense îi promisese că o conduce acasă, plecară împreună.

Caroline porni deci s-o caute pe Shirley. Văzu eșarfa în culorile curcubeului și rochia purpurie în mijlocul unui grup de doamne, toate bine cunoscute de ea, dar toaie

aparținând acelei categorii pe care totdeauna o ocolea, atunci când evitarea era posibilă. Uneori mai sfioasă decât în alte dăți, în clipa aceea simțea chiar că nu are defel curaj să se alătore grupului; totuși nu putea nici să rămână singură, când toți ceilalți stăteau perechi sau în cercuri mai largi, așa că se apropie de un grup de eleve de-ale ei, fete în toată firea sau mai degrabă femeii tinere, care stăteau și priveau cum câteva sute de copii mai mici se jucau de-a baba oarba.

Domnișoara Helstone știa că fetele astea o iubesc, totuși chiar față de de era sfioasă în afară școlii; elevele nu erau mai emoționate în prezența ei decât ea în prezența elevelor; se apropie însă, mai degrabă pentru a găsi protecție în tovărășia lor, decât pentru a le fi conducătoare. Din instinct fetele îi aflaseră slăbiciunea și dintr-o politețe firească i-o respectau. Când le preda, își câștiga stima datorită cunoștințelor; blândețea ei îi atrăgea respectul lor; și fiindcă era ceea ce de considerau a fi înțelepciune și bunătate la școală, cu multă bunăvoință treceau peste evidenta ei timiditate din afara școlii. Nu încercau să-i speculeze slăbiciunea. Așa fete de țăran cum erau, aveau și de prea mult din sensibilitatea-i englezească ca să poată cădea în greșeala grosolaniei.

Stăteau în juru-i cumiți, cuviincioase, prietenoase, primindu-i zâmbetele sfioase și vizibilele eforturi susținute de a încheia conversația, eu suflet bun și bună creștere – cea de-a doua însușire fiind rodul celei dintâi — lucruri care foarte repede o făcură să se simtă la largul ei.

Cu anare grabă se apropie însă domnul Sam Wynne și insistă ca și fetele mai mari să se prindă în joc împreună cu cele mai mici, așa încât Caroline se văzu din nou singură. Se gândea la o discretă retragere către casă, când Shirley, observându-i de departe izolarea, veni repede lângă ea.

v— Hai să mergem sus pe pășuni, îi propuse. Știu că nu-ți place mulțimea, Caroline.

— Dar asta ar însemna să te lipsesc de o plăcere,

Shirley, să te iau de lângă toți acești oameni distinși, care îți caută cu atâta insistență societatea, și în fața cărora poți să te faci plăcută fără niciun efort,

— Nu chiar fără efort; am și obosit din pricina lor; nu-i decât o treabă stearpă, insipidă, să vorbești și să râzi cu oamenii cei mai de seamă din Briarfield. De zece minute mă tot uit după rochia ta albă; îmi place să-i privesc în mulțime pe cei ce mi-s dragi și să-i compar cu ceilalți: așa am procedat și cu tine. Nu te asemeni cu niciunul din ceilalți, Lina; sunt aici câteva chipuri mai frumoase decât al tău; tu nu ești o frumusețe exemplară cum este Harriet Sykes, de pildă; pe lângă ea, făptura ta pare aproape fără importanță; dar ai o înfățișare plăcută – pari meditativă – ești ceea ce eu numesc interesantă.

— Taci, Shirley. Mă măgulești.

— Nu mă mir că elevii te iubesc.

— Fugi de-aici, Shirley; vorbește despre altceva.

— Să vorbim despre Moore atunci, și hai să-l urmărim cu privirea; chiar acum îl văd.

— Unde? Și în timp ce puneă întrebarea, Caroline nu se uita peste câmp, ei în ochii domnișoarei Keeldar, după cum avea obicei să facă ori de câte ori Shirley pomenea despre un obiect zărit în depărtare. Prietena avea vedere mai ageră decât a ei; și Caroline părea să creadă că taina agerimii aceleia de vultur ar putea fi descifrată în irisul acela cenușiu închis, sau mai curând, poate, nu făcea decât să caute indicații după direcția cercetată de acele sfere pline de discernământ și de strălucire.

— Uite-l pe Moore, spuse Shirley arătând direct peste câmpul întins, spre locul unde o mie de copii se jucau și aproape o mie de spectatori adulți umblau pe de margini. Acolo – poți să nu distingi statura înaltă și ținuta dreaptă? În mijlocul celor din jur apare ca Eliab printre păstorii de rând – ca Saul într-un consiliu de război; și chiar consiliu de război este, dacă nu mă înșel.

— De ce spui așa, Shirley? Întrebă Caroline, ai cărei ochi găsiseră în fine obiectul căutat. Robert tocmai stă de

vorbă cu unchiul meu și își strâng mâinile; înseamnă că s-au împăcat.

— S-au împăcat nu fără un motiv temeinic, de asta poți fi sigură: pentru a face cauză comună împotriva unui dușman comun. Și de ce crezi tu că domniile Wynne și Sykes și Armitage și Ramsden s-au adunat într-un cerc așa de strâns în jurul lor? Și de ce îi fac lui Malone semn să vină la ei? Unde e chemat *el*, fii sigură că e nevoie de un braț tare.

Pe măsură ce se uita, Shirley devenea tot mai agitată;

ochii aruncau fulgere.

— N-au încredere în mine, spuse. Așa se întâmplă totdeauna în momentele hotărâtoare.

— Despre ce e vorba?

— Nu-ți dai seama? E ceva misterios care plutește în aer: se așteaptă vreun eveniment; trebuie făcute niște pregătiri, sunt convinsă. Am citit totul în. Felul de a se

purta al domnului Moore în seara asta: era încordat, și aspru.

— Aspru cu *tine*, Shirley?

— Da, cu *mine*. E deseori aspru cu mine. Rareori discutăm în *tete-ă-tete*, dar mi se dă prilejul să înțeleg că baza caracterului său nu e alcătuită din puf.

— Și totuși pare că vorbește cu tine foarte blând.

— Mie îmi spui! Tonul cel mai blând și manierele cele mai delicate; dar e totdeauna categoric și tainic; tainele astea mă jignesc.

— Da - Robert e tainic.

— Și nu prea are dreptul să fie față de mine; mai ales atunci când a început prin a-mi arăta toată încrederea. Și-atâta vreme cât n-am făcut nimic ca să trădez această încredere, ea nu trebuie să-mi fie retrasă; dar presupun că nu sunt socotită destui de tare de fire' ca să mi se arate încredere într-un moment de criză.

— Se terne, probabil, să nu te neliniștești.

— E o precauție inutilă; sunt alcătuită din materiale

elastice care nu sunt ușor de zdrobit; treaba asta ar trebui s-o știe; dar e un om mândru: are defectele lui, orice ai spune tu, Lina. Îți dai seama cât de preocupați sunt? Nici un știu că noi îi urmărim.

— Dacă suntem atente, Shirley, poate că prindem vreun semn după care să le aflăm secretul.

— Nu peste multă vreme au să se petreacă lucruri neobișnuite - probabil mâine - poate chiar în noaptea asta. Dar stau cu ochii și urechile la pândă. Domnule Moore, ai să te afli sub supraveghere. Fii și tu atentă, Lina.

— Am să fiu. Robert pleacă, l-am văzut întorcându-se în loc - cred că ne-a observat - își strâng mâinile.

— Da, își strâng mâinile în chip foarte afectat, adăugă Shirley. Ca și cum ar ratifica o înțelegere sau un legă-' mint.

Îl văzură pe Robert părăsind grupul și ieșind pe o poartă. Apoi dispăru.

— Nici un și-a luat rămas bun de la noi, murmură Caroline.

De-abia îi scăpaseră cuvintele de pe buze, și printr-un zâmbet încercă să dezmință mărturisirea de dezamăgire pe care păreau s-o exprime. O roșeață eu neputință de stăpânit îi îmblânzi privirile și le făcu mai strălucitoare.

— Oho, asta o îndreptăm noi numaidecât! exclamă Shirley. O să-l *silim* să-și ia rămas bun.

— Să-l *silim*! Dar nu mai e același lucru, fu răspunsul Carolinei.

— O să fie același lucru.

— Dar a plecat; nu mai ai cum să-l ajungi.

— Știu eu un drum mai scurt decât acela pe care a apucat: îi ieșim în cale.

— Știi, Shirley, eu parcă n-aș merge.

Caroline rostea vorbele astea în vreme ce Shirley o lua de braț și o trăgea repede peste câmp. Zadarnic s-ar fi împotrivit; nu exista voință mai tare decât aceea pe care o putea dovedi Shirley când își băga ceva în cap.

Aproape înainte de a-și putea da seama, Caroline se trezi că nu mai are cum vedea mulțimea, și porniră pe o cărare îngustă și umbroasă, învăluită pe deasupra de gherghini și smălțuită dedesubt cu nenumărate margarete. Nu băgă de seamă că soarele după-amiezii târzii împetrișea iarba și nici un pinse în nări mireasma pură răspândită la ceasul acela de copaci și de plante; auzi doar o portiță deschizându-se și atunci înțelese că Robert se apropia. Crenguțele prelungi ale gherghinilor, întinse înaintea lor, le serveau de paravan; îl văzură înainte ca el să le zărească. Dintr-o privire, Caroline își dădu seama că voioșia arătată în mijlocul mulțimii dispăruse; o lășase în urma sa, pe pajiștile răsunând de veselie din jurul școlii; ceea ce rămăsese acum era doar înfățișarea lui întunecată, calmă, din timpul lucrului. Așa cum spusese

Shirley, o anumită asprime îi caracteriza înfățișarea, în vreme ce ochii îi rămâneau plini de însuflețire, dar duri.

(‘u atât mai mult deci năzdrăvănia pornită de Shirley venea la timp nepotrivit: dacă ar fi arătat dispus pentru atmosferă sărbătorească, n-ar fi fost cine știe ce, dar așa...

— Ți-am spus eu să nu venim, îi șopti Caroline, cu oarecare ciudă, prietenei sale.

Părea într-adevăr turburată; să dea așa buzna peste Ilobert, împotriva propriei voințe și când el nu se aștepta, când era evident că ar fi fost mai bine să nu fie întârziat de la treburi, asta o necăjea cumplit. Dar n-o necăjea defel pe domnișoara Keeldar, care păși înainte și opri în fața arendașului ei, tăindu-i drumul.

— Ai uitat să-ți iei rămas bun, îi spuse.

— Am uitat să-mi iau rămas bun! De unde ați răsărit? Sunteți cumva zâne? Am lăsat două aidoma vouă, una îmbrăcată în purpuriu și alta în alb, stând pe culmea unui dâmb, cu vreo patru pajiști mai în urmă, abia acum un minut.

— Ne-ai lăsat acolo și ne găsești aici. Te-am supravegheat mereu; și o să te mai supraveghem; într-o zi, curând, va trebui să răspunzi la niște întrebări, dar nu

acum: în clipa de față tot ce ai de făcut e să spui noapte bună și să-ți vezi de drum.

Moore își mută privirile de la una la cealaltă, fără să-și modifice atitudinea. Observă cu gravitate:

— Zilele de sărbătoare au privilegiile lor, și la fel zilele primejdioase.

— Hai - lasă teoriile: spune noapte bună și vezi-ți de drum, insistă Shirley.

— Trebuie să-ți spun noapte bună dumitale, domnișoară Keeldar?

— Da, mie și Carolinei. Sper că nu e ceva nou.: la amândouă ne-ai mai spus noapte bună.

El îi luă mâna, i-o ținu într-a sa și i-o acoperi cu cealaltă: se uită în jos la ea cu gravitate, cu duioșie, și totuși poruncitor. Nu stătea în puțința domnișoarei Keeldar să-l supună pe emul acesta; în privirea pogorâtă asupra chipului ei strălucitor nu se afla supunere, cel mult omagiu; era însă și interes și afecțiune, sporite de un alt simțăriânt: ceva din tonul vorbirii, ca și din înțelesul cuvintelor arăta că simțământul acesta este recunoștința.

— Îndatoratul dumneavoastră vă urează noapte bună!

Odihnă plăcută și liniștită până mâine dimineată!

— Și dumneata, domnule Moore - dumneata ce-ai să faci? Ce i-ai spus domnului Helstone, cu care te-am văzut dând mâna? De ce s-au adunat toți acei domni împrejurul dumitale? Măcar de data asta lasă deoparte discreția: fii sincer cu mine.

— Cine ți-ar putea rezista? Am să fiu sincer; mâine dacă e ceva de povestit, ai să auzi totul.

— Acum, stăruie Shirley. Nu mai amâna.

— Acum n-aș putea să spun decât jumătate din poveste; și timpul mi-e foarte limitat - n-am nicio clipă de pierdut; mai târziu am să-mi răscumpăr amînarea prin sinceritate.

— Dar te duci acasă?

— Da.



— Și nu mai pleci nicăieri în noaptea asta?

— Sigur nu. Și-acum, rămas bun la amândouă.

Ar fi luat mâna Carolinei și ar fi cuprins-o în aceeași strângere ca și pe a prietenei sale, dar asta nu i-a mai fost cu putință; Caroline se trăsese câțiva pași la o parte: răspunsul ei ia salutului lui Moore a fost doar o ușoară înclinare a capului și un zâmbet gingaș, serios. Și el nu așteptă un semn mai călduros: spuse din nou „Rămas bun” și se despărți de amândouă.

— Gata! S-a sfârșit! spuse Shirley după ce rămaseră singure. L-am făcut să ne spună noapte bună și totuși n-am pierdut nimic din stima lui, eu așa cred, Cary.

— Sper că nu, veni răspunsul laconic.

— După câte cred eu ești foarte timidă și rezervată, îi spuse domnișoara Keeldar. De ce nu i-ai dat mâna lui Moore când ți-a întins-o pe a lui? Doar e văr cu tine și ții la el. Ți-e rușine să-l lași să remarce cât de cât afectunea pe care i-o porți?

— El își remarcă singur tot ce îl interesează: nu-i nevoie să faci paradă de sentimente.

— Ești laconică: dacă ai putea, ai fi stoică. După părerea ta dragostea e o crimă, Caroline?

— Dragostea o crimă! Nu, Shirley; dragostea e o virtute divină; dar de ce aduci cuvântul ăsta în discuție? N-are nicio legătură cu ce vorbim noi.

— Bine! rosti Shirley.

Merseră amândouă mai departe peste pajiști, în tăcere. Caroline fu prima care relua vorba.

— Indiscreția e o crimă; nerușinarea e o crimă; și amândouă sunt dezgustătoare. Dar dragostea! Nici cel mai imaculat dintre îngeri nu trebuie să roșească din pricina dragostei! Și când văd sau aud vreun bărbat sau vreo femeie alăturând dragostea de rușine, atunci știu e, i au minți grosolane și gânduri josnice. Mulți dintre cei care se socotesc rafinați, fie doamne fie domni, și pe iile căror buze cuvântul „vulgaritate” flutură permanent, nu pot pomeni de „dragoste” fără a-și trăda depravarea înăscută și

imbecilă; după câte cred ei e un simțământ ju, nic, și pentru ei nu e legată decât de idei josnice.

— Vorbești acum despre trei sferturi dintre oameni, ('aroline.

— Sunt nesimțitori - sunt lași - în privința asta sunt niște proști, Shirley! N-au iubit niciodată - n-au fost iubiți niciodată!

— Ai dreptate, Lina! Și în întunecata lor ignoranță hulesc focul viu al vieții adus de un serafim de la un preasfânt altar.

— O confundă cu scânteile ce se înalță din valea Tofetului<sup>17</sup>.

Aici dialogul fu întrerupt de bruscul și voiosul dangăt al clopotelor care chemau toți credincioșii la biserică.

#### CAPITOLUL XVIII

### **Pe care cititorul simandicos e sfătuit să-l sară, întrueât în ei sunt înfățișate persoane vulgare**

Seara era liniștită și caldă; promitea chiar să devină apăsătoare și sufocantă. În jurul soarelui ce «căpătase spre apus norii se făcuseră purpurii; semne ca de vară mai degrabă indiană decât englezească scaldau zarea și aruncau reflexe roșietice peste coastele colinelor, peste fațadele caselor, peste trunchiurile copacilor; peste șerpuirea drumului și unduirea pășunilor. Cele două fete coborau domol dinspre pajiști; la vremea când ajunseră în curtea bisei'icii, clopotele amuțiseră; mulțimea se strânsese în biserică; toate împrejurimile rămăseseră pustii.

— Ce plăcut și liniștit el spuse Caroline.

— Și ce căldură trebuie să fie în biserică! răspunse Shirley. Ce îngrozitor de lungă cuvântare o să țină doctorul Boulby! Și ce-au să-i mai tragă domnii diaconi cu vorbirile lor dinainte pregătite. Cât despre mine, eu aș prefera să nu intru.

— Dar o să se supere unchiul, dac-o observa că nu suntem de față.

---

<sup>17</sup>Valea unde, după legendă, se aduceau jertfe lui Moloh.

— O să port eu povara supărării: doar n-o să mă mănânce. O să-mi pară rău că nu-i ascult, cuvântarea bătaioasă. Știu că toată dreptatea o să fie de partea Bisei'icii și tot veninul o să și-l îndrepte împotriva Schismeii; n-are să uite nici bătălia de la Royd Lane. O să-mi pară rău și că te lipsesc pe tine de predica sincer prietenoasă a domnului Hali, cu toate yorkshireismele ei savuroase, dar eu aici rămân. Biserica asta cenușie și mormintele încă mai cenușii arată minunat cu această licărire roșie-

ică revărsată asupra lor. Natura s-a cufundat acum'ân rugăciunile ei de seară; a îngenuncheat în fața colinelor alea roșii. O văd prosternată pe largile trepte ale altarului, rugându-se pentru o noapte frumoasă menită marinarilor aflați pe ape, călătorilor din deserturi, mieilor din mlaștini și puilor de păsărele adormiți în păduri. Caroline, o văd! Și am să-ți spun cum arată: aidoma cu h'va pe vremea când ea și Adam erau singurii oameni d pe pământ.

— Dar nu e vorba de Eva lui Milton, Shirley.

— Eva lui Milton î Eva lui Milton! repet și eu. Nu, în numele Maicii Preciste, nu este! Cary, suntem singure: putem spune tot ce gândim. Milton a fost un om mare; dar a fost oare și bun? Minteaa îi era desăvârșită; dar cum îi era inima? A văzut raiul; a privit în'jos către Iad. L-a văzut pe Satan, și odrasla lui Păcatul, și Moartea, cumplita lor progenitură. Îngerii și-au desfășurat în fața lui cohortele; șirul nesfârșit de scuturi diamantine au rasfrânt către ochii lui orbi nerostitele splendori ale raiului. Diavolii și-au adunat legiunile în văzul său; armatele lor întunecate, detronate și-acoperite de blesteme și-au perindat ostașii prin fața lui. Milton a încercat !.o vadă pe cea dintâi femeie; dar, Cary, n-a aflat-o.

— Ești puțin cam prea îndrăzneată dacă vorbești așa.

— La fel de îndrăzneată pe cât de credincioasă. Bucătăreasa și-a văzut-o; sau pe doamna Cili, așa cum am văzu t-o eu făcând budinci, în arșița verii, în laptăria răcoroasă, cu tufe de trandafiri și călțunași la ferestrele

zăbrelite, pregătind gustări reci pentru parohi – conserve  
,. I dulciuri – spunându-și nedumerită: „ce să aleg pentru  
tot ce-i mai de seamă; cum să le rânduiesc spre a nu  
amesteca gusturile, să le îmbin cu pricepere, să le fac  
frumoase; să pot da fiecăruia după pofta lui, și după cum i-  
ar fi dorința\*\*.

— Și asta-i foarte bine, Shirley.

— I-aș cere îngăduința să-i reamintesc că primii  
oameni de pe pământ au fost Titanii și că Eva a fost mama  
lor: din ea s-au născut Saturn, Hiperion, Okeanos;  
ea l-a născut pe Prometeu...

— Pagină ce ești! Ce înseamnă trăsările astea?

— Vreau să spun că pe vremurile acelea se aflau  
giganți pe pământ; giganți în stare să ia raiul cu asalt.

Pieptul primei femei care a făcut să răsară viață pe pământ  
a dat naștere acelor cutezători în stare să se măsoare cu  
Atotputernicia: forța capabilă să îndure o mie de ani de  
sclavie; vitalitatea aptă să hrănească vulturul morții veacuri  
fără de număr; viața nesecată și desăvârșirea fără de pată  
– surori ale nemuririi – care, după milenii de crime, lupte și  
înerâncenări, a putut concepe și aduce pe lume un  
Mântuitor. Femeia cea dintâi a fost de origine cerească;  
necuprinsă era inima de. Unde a țâșnit izvorul sângelui  
neamurilor; și măreț acel cap ce a purtat fără prihană  
coroana de consort al creației.

— A râvnit la un măr și a fost păcălită de șarpe;  
dar în capul tău e o asemenea învălmășeală de Scriptură și  
mitologie, că nu te mai poate nimeni urmări. Încă un mi-ai  
spus ce anume ai văzut îngenunchind pe colinele acelea.

— Am văzut – văd și acum – o femeie-Titan; rochia de  
văzduh albastru îi flutură până la marginile pajștilor unde  
vezi păscând turma de-acolo; un văl alb ca o avalanșă îi  
cade de la cap până la picioare și arabescuri de flăcări  
luminoase îi împodobesc marginile. Mai jos de piept îi  
zăresc brâul purpuriu ca zarea; prin roșeața lui licărește  
luceafărul de seară. Ochii ei cumiți nu pot să ți-i descriu;  
sunt limpezi – sunt adinei ca lacurile – stau înălțați spre cer

și-s plini de venerație —

tremură de blândețea dragostei și de strălucirea rugii. Fruntea are întinderea unui nour și-i mai palidă decât luna la răsărit, înălțată mult înainte de înstăpânirea întunericului; își apleacă pieptul către culmile dinspre Stilbro' Moor, iar mâinile puternice îi stau împreunate. Și-astfel îngenuncheată, și-apropie chipul de față lui Dumnezeu și vorbește cu el. Eva este fiica lui Iehova, după cum Adam este fiul său.

— E ceva cam vag și cam himeric! Hai, Shirley, trebuie să intrăm în biserică.

— Caroline, eu nu merg: eu rămân aici, afară, cu mama mea E.va, în aceste zile cu numele de Natură. O iubesc - făptură puternică și nemuritoare. Raiul poate că i s-a stins de pe frunte când a fost alungată din Grădina Edenului; dar tot ce e minunat pe lume încă strălucește acolo. Mă strânge la pieptul ei și îmi arată Inima. Taci, Caroline! Ai s-o vezi și tu și ai să simți la fel ca și mine, dacă tăcem amândouă.

— Am să-ți fac hatârul ăsta; dar nici zece minute n-au să treacă și-o să-ncepi iarăși să vorbești.

Domnișoara Keeldar, asupra căreia dulcile emoții ale caldei seri de vară păreau să acționeze cu o putere irezistibilă, se sprijini de o înaltă piatră funerară; își aținti privirile asupra apusului înflăcărat și se cufundă într-o plăcută reverie. Retrăgându-se puțin, Caroline pășea în sus și-n jos pe lângă zidul grădinii parohiale, visându-și și ea visurile ei. Shirley pomenise cuvântul „mamă”; în imaginația Carolinei acest cuvânt nu evoca acele personaje covârșitoare și mistice întâlnite de Shirley în viziunile ei, ci o firavă făptură omenească - acea făptură pe care și-o închipuia a fi propria ei mamă; necunoscută, neiubită, dar nu nedorită.

„O! de-ar veni odată ziua când să-și aducă aminte de copilul ei! O! de mi-ar fi dat s-o cunosc, și cunoscând-o s-o pot iubi! “

Acestea-i erau dorințele.

Dorul după copilărie îi umplu din nou sufletul. Dorința care în atâtea nopți o ținuse trează în pătuț și pe care teama de zădărnici aproape o stinsese în anii din urmă, se aprinse dintr-o dată și începu să-i ardă puternic în inimă. Ar fi dorit ca maică-sa să poată sosi într-o zi preafericită și să trimită pe cineva s-o cheme – să se uite la ea cu bucurie și cu ochii plini de dragoste, și să-i spună duios, cu glas dulce:

„Caroline, fetița mea, am un cămin pentru tine: ai să vii să stăm împreună. Toată dragostea de care ai avut nevoie și din care nu ți-a fost dat să guști, încă din pruncie, ți-am pus-o deoparte și ți-am păstrat-o cu grijă. Vino, acum are să te îndestuleze.“

Un zgomot iscat dinspre drum o trezi pe Caroline din reveriile filiale și pe Shirley din vedeniile cu Titani. Ascultară și auziră tropot de cai; priviră, și văzură niște licăriri printre copaci; printre frunze distinseră pete de roșu multăresc; căștile străluciră, penele fluturară. Tăcuți și în bună rânduială, șase soldați trecură în pasul domol al cailor.

— Tot ăia pe care i-am văzut azi după-amiază, șopti Shirley. Până acum probabil că au făcut popas undeva. Vor să treacă neobservați, cât mai neobservați cu putință, și se duc la întâlnire la ora asta liniștită, când lumea e ia biserică. N-am spus eu că n-o să treacă mult și-o să vedem lucruri neobișnuite?

De abia dispăruseră zgomotul și siluetele soldaților, când o altă întâmplare oarecum deosebită veni să tulbure liniștea nopții – strigătele nerăbdătoare ale unui copil. Se uitară într-acolo: un bărbat ieși din biserică, ducând în brațe un copilăș – un băiețel de vreo doi ani, voinic și dolofan – care țipa cât îl țineau puterile; probabil că tocmai se trezise din somn, acolo în biserică; două fetițe, de nouă și de zece ani, veniră în urma lor. Aerul proaspăt și farmecul câtorva flori culese de pe un mormânt îl potoliră repede pe băiețel; bărbatul se așeză lângă el și începu să-l legene pe genunchi, duios ca o femeie; cele două fetițe se așezară lângă ei, una pe-o parte și alta pe cealaltă.

— Bună seara, William, îi spuse Shirley după ce mai îrităi îl cercetase cu atenție.

Omul desigur c-o observase încă mai înainte pe Shirley și probabil așteptase să vadă dacă va fi recunoscut; acum își scoase pălăria din cap și arboră un zâmbet de bucurie.

Avea un cap eiolănos, cu brazde adâne săpate pe chip, nu bătrân, dar foarte trecut; era curat și decent la înfățișare, iar copiii arătau deosebit de îngrijiți; e vorba de vechiul nostru prieten Farren. Fetele se apropiară de el.

— Nu intrați în biserică? le întrebă el bucuros, dar cu o umbră de sfială în priviri, simțământ ce nu era de fel un rezultat al situației lor sociale, ci doar admirație pentru eleganța și tinerețea celor două domnișoare. În fața domnilor - cum ar fi fost Moore sau Helstone, de pildă — se arăta deseori cam îndărătnic; la fel, față de doamne mândre și neobrăzate devenea cu totul neînțelegător, câteodată de-a dreptul dușmănos; era însă cât se poate de maleabil și sensibil când se vedea tratat cu bunăvoință și omenie. Firea lui - o fire încăpățânată - nu se putea nicidecum ampăca vreodată cu dârzenia din firea altora; din această pricină nu ajunsese niciodată să aibă simpatie pentru fostul lui stăpân, Moore; și, neștiind nimic de faptul că acesta avea o părere bună despre el, nici de ajutorul ce i-l dăduse în taină recomandându-l ca grădinar domnului Yorke, și prin asta și altor familii de prin

Împrejurimi, continua să-l urască pentru firea lui aspră, în vremea din urmă lucrase deseori la Fielthead; firea deschisă și ospitalieră a domnișoarei Keeldar era pentru el o adevărată încântare. Pe Caroline o cunoștea de mic copil; fără să-și dea seama, reprezenta pentru el doamna ideală. Înfațișarea ei blândă, mersul, gesturile, grația persoanei și a îmbrăcăminteii atingeau o coardă artistică în mima lui de țăran; privind-o, încerca aceeași satisfacție ca și atunci când admira niște flori rare, sau își arunca ochii peste peisaje frumoase. Amândouă domnișoarele îl simpatizau pe William: marea lor plăcere era să-i împrumute cărți, să-i

dăruiască plante; conversația cu el li se părea de departe preferabilă decât aceea cu numeroși o. Imeni grosolani, aspri, înfumurați, cu situații nemăsurat mai înalte decât a lui.

— William, când ai ieșit dumneata afară cine vorbea?

II       întrebă Shirley.

— Un domn pe care l-aveți dumneavoastră tare la inimă, domnișoara Shirley - domnul Donne.

— Pari să știi multe, William. Cum de mi-ai putut afla părerea despre domnul Donne?

— Ehe, domnișoară Shirley, este acolo, în ochii dumneavoastră, câte o lucire care din când în când vă mai dă de gol. Uneori vă uitați cu cel mai mare dispreț, dacă se întâmplă să fie și domnul Donne pe-aproape.

— Dumitale îți place, William?

— Mie? Sunt sătul până peste cap de toți diaconii aștia, la fel și nevasta; nu știu să se poarte; cu oamenii săraci vorbesc chiar așa ca și cum ar crede că sunt supușii lor.

Totdeauna caută să facă mare caz de slujba lor și să-i dea importanță; e păcat că-i așa, dar numai slujba le-ar putea da lor vreo însemnătate. Numai că nu se întâmplă deloc așa. Din adâncul inimii urăsc trufia.

— Dar și dumneata ești mândru în felul dumitale, interveni Caroline: ești ceea ce se cheamă mândru de casa dumitale; îți place ca tot ce e în jurul dumitale să fie frumos; câteodată parcă ai lăsa să se vadă că ești prea mândru ca să-ți primești leafa. Când nu aveai de lucru, te-ai arătat prea mândru ca să iei ceva pe datorie; dacă n-ar fi fost copiii, cred c-ai fi preferat să mori de foame decât să te duci la prăvălie fără bani; iar când am vrut eu să-ți dau ceva, cât n-a trebuit să mă lupt până te-am convins să primești!

— În parte e adevărat, domnișoară Caroline; oricând prefer să dau decât să primesc, mai cu seamă de la cineva ca dumneavoastră. Uitați-vă și dumneavoastră ce deosebire e între noi: dumneavoastră sunteți o fată tânără



și puțintică la trup, și eu îs gogernite bărbatul cât malul; și-s aproape de două ori mai bătrân. Și-atuncea nu se cade, zic eu, să iau eu de la *dumneavoastră*, să vă rămân obligat (cum văd că se zice) *dumneavoastră*; și-n ziua de-atunci, când ați poftit acasă la noi, m-ați chemat la ușă, și-ați spus că să-mi dați cinci șilingi, de care nu prea cred eu că vă puteați despărți ușor – fiindcă nu sunteți avută, știu eu – în ziua aceea am fost amarnic răzvrătit

— Un radical am fost – un insurecționist; și *dumneavoastră* m-ați împins la asta. Mi se părea mie că-i mare rușine ca eu, om care vroiam și eram în stare să muncesc, să ajung la așa hal încât o fată tinerică și cam de vârsta fetei mele mai mari să găsească de cuviință că să vină și să-mi dea mie gologănașul ei.

— Ai fost cumva supărat pe mine, William?

— Mai c-am fost, într-un fel; atâta doar că v-am iertat repede și degrabă, că *dumneavoastră* la bine vă gândeați. Ehei, așa-i, *sunt* mândru, și la fel sunteți și *dumneavoastră*; atâta doar că mândria *dumneavoastră* și-a mea e de soi bun – cum îi spunem noi în Yorkshire, mândrie curată – dintr-aceea despre care domnii Malone și Donne habar nu au; a lor e mândrie întinată.

Eu, să știți, am să-mi deprind fetele să fie la fel de mândre ca domnișoara Shirley pe care o vedeți, și băieții să fie la fel de mândri ca mine; dacă ar da dracu' să-i văd că sunt asemenea diaconilor ălora – l-aș stâlci pe Michael ăsta micu' de-aș vedea că doar de-o palmă s-abate într-acolo.

— Și care-i deosebirea, William?

— Știți *dumneavoastră* destul de bine care-i deosebirea, da' vreți să mă puneți pe mine să-nșir la vorbe. Domnul Malone și domnul Donne e aproape prea mândri ca să-și împlinească singuri treburile; *noi* suntem aproape prea mândri ca să lăsăm pe alții să muncească pentru noi.

Diaconii ăștia abia dacă sunt în stare să spună o vorbă omenoasă unuia dintr-aceia de-i socotesc mai prejos decât ci; *noi* abia dacă suntem în stare să îndurăm o vorbă neomenoasă de la aceia de se socotesc mai presus decât

noi.

— Acum, William, fii destul de modest și spune-mi adevărat cum îți mai merg treburile. Te descurci bine?

— Domnișoară Shirley - mă descurc tare bine. De când m-am apucat de grădinărit, cu sprijinul domnului Yorke, și de când domnul Hali (alt om de omenie) a ajutat-o pe nevastă-mea să deschidă o prăvălioară, nu mai am de ce mă plânde. Ai mei mănâncă pe săturate și au ce să îmbrace; și mândria mă face să mai pun din vreme în vreme deoparte și câte un ban alb pentru zile negre; fiindcă trag eu nădejde să mor înainte de-a ajunge la mila parohiei; și eu și-ai mei suntem mulțumiți; da' vecinii e tot la mare ananghie: nici un știți ce mi-e dat să-mi vadă ochii.

— Și prin urmare mai sunt încă nemulțumiri, nu-i așa? Întrebă domnișoara Keeldar.

— *Prin urmare* - bine ați zis - *prin urmare*. Se-nțelege, oamenii de crapă de foame nu poate fi nici oameni mulțumiți și nici oameni așezați. Țara nu-i într-o stare sănătoasă; eu atâta spun!

— Dar ce s-ar putea face. Ce-aș putea eu face mai mult, de pildă?

— Să faceți? — mare lucru nu puteți face, biată fețișoară! V-ați dat gologanii; ați făcut mult bine. Dacă l-ați putea căra pe arendașul dumneavoastră, domnul Moore, tocmai la Botanybay<sup>1</sup>, s-ar putea să faceți și mai bine. Îl dușmănește lumea.

— William, nu ți-e rușine?! strigă Caroline cu înfocare. Dacă lumea îl urăște, e spre x-ușinea ei, nu a lui. Domnul Moore nu urăște pe nimeni, ; nu vrea decât să-și facă datoria și să-și apere drepturile. Greșești grav de tot când vorbești așa.

— Spun și eu ce gândesc. Domnul Moore ăla e inimă rece, nesimțitoare.

— Bine, interveni Shirley, să presupunem că Moore ar fi alungat din țară și fabrica lui rasă de pe fața pământului, atunci oamenii ar avea mai mult de lucru?

## **/ Golf în Australia; din 1787, locul unde erau deportați condamnații la muncă silnică din Anglia.**

— Mai puțin ar avea. Eu știu asta, și și ei o știu; și este mulți oameni cinstiți care ajunge la deznădejde dacă văd ei limpede că pe orice cale ar apuca, la mai bine n-are cum nimeri, și se află și destui necinstiți ca să-i mine la rele: ticăloși care z'ice că sunt „prietenii poporului“, și care habar n-are de necazurile poporului, și-s la fel de mincinoși ca Lucifer. Vreo patruzeci de ani am trăit eu pe lumea asta, și cred cu tărie că „poporul“

n-are să aibă niciodată prieteni adevărați în afară de ei singuri și doi sau trei oameni dintr-o tagmă ori alta, care e prieteni la toată lumea. Firea omenească, dacă iei oamenii așa, laolaltă, nu-i altceva decât dragoste de sine. E nemăsurat de puțini, și nu poți întâlni decât din întâmplare, ici și colo, din când în când, oameni ca dumneavoastră, fetele astea tinere, și cu mine, care fără să facă parte din aceeași lume, se pot înțelege unii pe alții și pot să fie prieteni fără ca de-o parte să se ar'ate slugărnicia și de cealaltă făloșenia. Acelora care zice că e prieteni oamenilor mai de jos decât ei și fac asta cu gânduri la politică nu trebuie să le dai niciodată crezare:

Întotdeauna încearcă doar să facă din cei mai nevoiași unelte de-ale lor. Cât despre mine, eu niciodată n-am să judec cu mintea altcuiva, nici n-am să fiu dus pe cărări greșite, pentru placul nimănui. Am fost și eu îmbiat cu fel de fel de vorbe în vremea din urmă, dar am văzut că sunt viclene și le-am azvârlit îndărăt în obrazul celor care mă îmbiau.

— Nu vrei să ne spui ce fel de vorbe?

— Nu; n-ar fi de niciun folos; și nici n-ar putea să schimbe ceva; cei despre care era vorba pot să-și poarte singuri de grijă.

— Ei, cine să-și poarte singuri de grijă? rosti un alt glas.

Joe Scott ieșise șontâc-șontâc din biserică să ia o gură de aer și acum se găsea și el de față.

— Despre *tine* vorbeam, Joe, spuse William zâmbind.

— Și eu am să-l vestesc pe stăpânul meu, veni răspunsul. Domnișoarelor, continuă el luându-și un aer marțial, dumneavoastră ați face mai bine să vă duceți acasă.

M

— Nu văd de ce, spuse Shirley, care se obișnuise cu manierele cam înfumurate, ale supraveghetorului și se războise deseori cu el; asta mai cu seamă fiindcă Joe, partizan al unor teorii disprețuitoare față de femei în gutieral, în adâncul sufletului său era furios din pricină CA stăpânul și fabrica lui păreau a fi oarecum conduși di\* o fustă, și primea ca pe un ghimpe în inimă orice vizită de afaceri făcută de domnișoara Keeldar la administrația fabricii.

— Fiindcă pe-aicea nu se petrece nimic în care s-ar cuveni să s-amestece partea femeiască.

— Nu mai spune! Văd că în biserică se fac rugăciuni și se rostesc predici; nici aici n-ar trebui să ne «mestecăm»?

— N-ați fost de față nici la rugăciuni și nici la predicii, domnișoară, dac-am băgat eu bine de seamă. Numa' e.'i eu înspre politică băteam; dacă nu mă înșel eu, William Farren, aici de față, cam tot într-acolo trăgea.

— Ei, și ce-i cu asta? Politica e preocuparea noastră obișnuită, Joe. Dumneata știi că citesc câte un jurnal în flecare zi, și două duminica?

— Eu m-aș gândi că citiți despre măritişuri, așa aș zico, domnișoară, despre crime, accidente și altele dintrn «tea. Nu-i așa?

— Ba citesc articolele de fond, Joe, și informațiile de peste hotare, studiez cotele de la bursă: pe scurt, citesc tot ce citesc și domnii.

După înfățișarea lui, se vedea limpede că Joe considera discuția asta un fel de pălăvrăgeală fără rost. Așa e; i răspunse printr-o tăcere disprețuitoare. Dar domnișoara Keeldar continuă:

— Joe, până acum n-am putut afla niciodată limpede ducă ești *whig* sau *tory*; fii bun și spune-ne: care partid e onorat de sprijinul dumitale?

— E tare greu să lămurești un lucru atunci când ești încredințat că n-o să fi înțeles, răspuse Joe cu aroganță. Numai că de-ar fi vorba să fiu *tory*, aș prefera să fiu bubă, sau chiar femeie tânără, lucru încă și mai de nimic, 'or/r.? sunt aceia de duc mai departe războiul și năruiesc comerțul; și, de-aș fi eu de partea vreunui partid - da' partidele politice sunt toate o aiureală - sunt de partea celui de ține mai mult cu pacea, adică prin asta cu interesele neguțătoarești ale bietei noastre țări.

— Și eu la fel, Joe, răspuse Shirley, căreia îi făcea p' irere să-l necăjească pe supraveghetor, stăruind să vorbească despre lucruri în care după opinia lui ea - ca femeie - n-avea niciun drept să se amestece. În pșrte, cel puțin. Fiindcă eu aș înclina în același timp și înspre interesele agricultorilor; și asta pe bună dreptate, întrucât nu doresc defel ca Anglia să se afle la picioarele Franței, dar cu toate că o parte din veniturile mele provin de la Hollow's Mill, o alta mult mai importantă provine de la moșia dimprejurul fabricii. N-ar fi bine să se ia nicio măsură neprielnică agricultorilor; nu, Joe, ce zici?

— Roua de la ceasul ăsta nu prea le priește femeilor la sănătate, rosti Joe.

— Dacă ai spus cumva vorbele astea din grijă pentru sănătatea mea, te pot pur și simplu asigura că sunt insensibilă la frig. N-aș avea nimic împotriva să fac și eu de pază la fabrică, într-o noapte din vara asta, înarmată cu muscheta dumitale, Joe.

Bărbia lui Joe Scott era și așa ieșită în afară; la . Auzul vorbelor astea o împinse încă și mai înainte.

— Dar, ca să ne întoarcem la oile noastre, continuă Shirley, comerciantă și proprietară de fabrică de postav cum sunt, în afară de fermieră, nu-mi pot alunga din minte o anumită impresie precum că noi fabricanții și oamenii care ne ocupăm de afaceri suntem uneori puțin

— *Foarte puțin* - egoiști și cam miopi în păreri și mai cu seamă *prea* nepăsători față de suferințele oamenilor, oarecum lipsiți de suflet în goana noastră după câștig; nu ești de acord cu mine, Joe?

— Nu pot să discut acolo unde știu bine 'că n-o să fiu înțeles, veni din nou același răspuns.

— Misterios mai ești! Stăpânul dumitale discută uneori cu mine, Joe; nu-i așa de scorțos ea dumneata.

— Poate că nu: fiecare face în felul lui.

— Joe, crezi chiar cu adevărat că toată deșteptăciunea de pe lume a fost adunată doar în capetele bărbaților?

— Cred că femeile din ziua de astăzi sunt cam răzgâiate și cam mofturoase; și am mare respect pentru cele arătate de sfântul apostol Pavel în al doilea capitol din Epistola întâi către Timotei.

— Și ce se arată acolo, Joe?

— Fie ca femeia să învețe în tăcere și cu toată supunerea. Nu pot îngădui ca o femeie să-i învețe pe alții și să uzurpe întâietatea bărbatului; ci să păstreze tăcerea. Fiindcă Adam a fost mai întâi alcătuit, și după aceea Eva.

— Și ce legătură are asta cu afacerile? izbucni Shirley. Ce-ai spus dumneata aduce a drept de primogenitură.

Am să ridic problema asta înaintea domnului Yorke întâia dată când o. Mai începe să tune și să fulgere împotriva acestor drepturi.

— Și pe urmă, continuă Joe Scott, Adam n-a fost păcălit; pe când femeia, lăsându-se păcălită, a căzut în păcat.

— Cu atât mai rău pentru Adam dacă a păcăluit cu bună știință! se repezi domnișoara Keeldar. Ca să-ți spun adevărul adevărat, Joe, eu niciodată nu m-am împăcat prea ușor cu acest capitol: mă nedumerește.

— E foarte limpede, domnișoară: cine poate n-are decât să citească.

— Dar poate citi așa cum îi convine lui, spuse Caroline amestecându-se pentru prima oară în discuție. Ești

de acord cu dreptul de liberă interpretare, nu-i așa, Joe?

— Pe legea mea! Cum să nu fiu? Sunt de acord și-l cer și pentru mine cu privire la fiecare literă din Cartea sfântă.

— Și femeile se pot folosi de el la fel ca și bărbații?

— Așa nu; femeia trebuie să urmeze părerea bărbatului, nu numai în politică, da' și-n credință: e cel mai sănătos lucru pentru de.

— Ohooo! exclamă într-un glas și Shirley și Caroline.

— Asta-i sigur! Nici un mai încape îndoială! insistă încăpățânatul supraveghetor.

— Socotește că nu mai poți vorbi, fiindcă toată lumea strigă să-ți fie rușine pentru asemenea cuvinte fără socoteală, zise domnișoara Keeldar. Tot așa de bine ai putea spune că bărbații trebuie să asculte părerile preoților fără să mai cerceteze cu mintea lor. La ce ar mai folosi o asemenea religie? N-ar mai fi decât o simplă orbire, o superstiție prostească.

— Și cam cum ați citi *dumneavoastră*, domnișoară Helstone, asemenea slove ale sfântului apostol Pavel?

— De! Eu... eu cam asta cred despre de: sfântul apostol a scris acel capitol pentru o anume comunitate creștină, aflată în niște condiții speciale; mai mult decât atât, îndrăznesc să spun că în cazul când aș putea să citesc originalul în limba greacă, aș vedea că multe cuvinte au fost traduse greșit, poate chiar pe de-a întregul prost înțelese. Nu mă îndoiesc defel că ar fi posibil dovedind desigur oarecare iscusință, să dai pasajului o întorsătură cu totul contrarie, să-l faci să sune astfel:

„Fie ea femeia să-și poată rosti cuvântul ori de câte ori găsește cu cale să zică ceva împotriva” – „îngăduit îi este femeii să învețe pe alții și să-i îndrume atât cât îi stă în puteri. Iar în vremea aceasta bărbatul nu va avea nimic mai bun de făcut decât să-și păstreze pacea sufletească”, și așa mai departe.

— Așa ceva n-ar fi cu putință, domnișoară.

— Ba eu am curaj să susțin că da. Părerile mele sunt

mult mâi ferme decât ale dumitale, Joe. Domnule Scott, ești un ins cum nu se poate mai dogmatic, și întotdeauna ai fost la fel: de asta îmi place William mai mult decât dumneata.

— Acasă la el Joe e cel mai de treabă om, spuse Shirley; l-am văzut eu acolo stând blând ca un mielușel. În întregul Briarfield n-ai să găsești bărbat mai bun și mai grijuliu decât dânsul. Față de nevastă-sa uită toate dogmele.

— Nevastă-mea e femeie care muncește din greu, o femeie simplă: vremea și grijile i-au topit orice trufie; dar cu dumneavoastră treaba nu șade tot așa, domnișoarelor. Și pe urmă, spuneți c-ați avea atâta știință; numai că după mintea mea, ce știți dumneavoastră e doar așa, un pospai pe deasupra. V-aș putea eu spune cum - să tot fie vrun an de-atuncea - într-o bună zi a venit la noi la administrație domnișoara Caroline, tocmai când mă băgasem eu în spatele biroului cel mare ca să împachetez ceva, și a adus cu dânsa o tăbliță pe care era înșirată o socoteală de aritmetică, să i-o arate patronului; de-adevărat era o adunare acolo pe care Harry al nostru ar fi dus-o la capăt cât ai clipi din ochi. Da' dânsa nu știa s-o scoată la capăt; a trebuit să-i arate domnul Moore; iar dacă a încercat să-i arate, tot n-a priceput.

— Astea-s prostii, Joe.

— Nu, nu; nu-s prostii; și domnișoara Shirley - uitați-o,. Aici de față - zice că-l ascultă pe patron, când vorbește despre afaceri, de-i numai ochi și urechi, și pricepe tot așa de limpede ca și cum s-ar uită în oglindă'; numa' că toată vremea trage mereu cu ochiul "pe fereastră să vadă ce-i face iapa; iar pe urmă își mută ochii pe-un strop care cică ar fi căzut pe rochia de călărie; pe urmă dă roată cu privirile să vadă de un cumva s-au prins ceva pânze de păianjen ori s-a așezat praful, în se gândește ce murdari suntem noi și ce mai galop o fe; i-i tragă 'mneaei peste izlazul de la Nunnely. Și-atuncea pricepe mai mult de-o grămadă din ce-i spune domnul



Moore, la fel ca și cum i-ar vorbi pe grecește.

Pai t

— Joe, ești un adevărat calomniator. Aș avea eu ce nu-ți răspund, dar uite că iese lumea din biserică: trebuie să te părăsim. Tobă de prejudecăți - rămâi cu lili ne; William, rămâi cu bine. Copiii, să veniți mâine la Fielthead și să v-alegeți ce vă place vouă mai mult din cămara doamnei. Gill.

## CAPITOLUL XIX

### **O noapte de vară**

Venise acum ceasul amurgului. Văzduhul limpede era prielnic aprinderii stelelor.

— O să mai am doar atâta lumină cât să pot vedea drumul spre casă, spuse domnișoara Keeldar la poarta grădinii parohiale, pe când se pregătea să-și ia rămas bun de la Caroline.

— Nu te duce singură, Shirley. Să meargă și Fanny cu tine.

— Nu-i nevoie. De ce mi-ar putea fi teamă în propria mea parohie? În fiecare noapte frumoasă de vară aș veni pe jos de la Fielthead până la biserică și cu trei ceasuri mai târziu decât acum, doar pentru plăcerea de a vedea stelele și prilejul fericit de a mă întâlni cu o zână.

— Atunci măcar așteaptă până se împrăștie mulțimea.

— Asta da. Uite cum trec cele cinci domnișoare Armitage. Uite și docarul domnului Sykes, trăsura domnului Wynne, careta domnului Birtwhistle; n-am niciun chef să mă supun în clipa de față. Laolaltă cu toți, ceremoniei de rămas bun, așa că pentru o clipă o să intrăm în grădină și-o să ne căutăm adăpost pe sub bobitei.

Parohii, diaconii și epitropii ieșiră și ei din biserică. Urmară discuții însuflețite, străngeri de mâini, felicitări pentru cuvântările rostite, sfaturi pentru a se feri de aerul răcoros al nopții, etc. Și treptat grupul se împrăștie; trăsurile plecau la drum. Domnișoara Keeldar tocmai ieșea de sub ascunzișul ei înflorit, când domnul Helstone intră în

grădină și o văzu.

— Oho! Am nevoie de dumneavoastră, o vesti. Mi-era teamă că ați și plecat. Caroline, vino încoace.

Caroline veni, așteptându-se, ca și Shirley dealtminteri, la o predică pe tema lipsei lor de la biserică. Numai că alte preocupări puseseră atunci stăpânire pe gândurile parohului.

— În noaptea asta n-am să dorm acasă, continuă el. Chiar azi m-am întâlnit cu un vechi prieten și i-am promis să-l întovărășesc. Am să mă întorc probabil mâine pe la prânz. Thomas, secretarul, e ocupat și n-am cum îl aduce să doarmă aici, așa cum fac de obicei când lipsesc noaptea; prin urmare...

— Prin urmare, îl întrerupse Shirley, vreți să faceți din mine un domn în seara asta – primul gentleman din Briarfield, pe scurt, să vă țin locul, să fiu mai-mare peste, casa parohială și paznic ai nepoatei și al slujnicilor din casa dumneavoastră câtă vreme sunteți plecat?

— Chiar așa, căpitane; m-am gândit că slujba asta are să vă intereseze. Sunteți dispusă să-i faceți Carolinei favoarea de a fi musafirul ei pentru o noapte? Ați vrea să rămâneți aici în loc să vă întoarceți la Fielthead?

— Și ce-o să facă doamna Pryor? Mă așteaptă acasă.,

— Îi trimit eu vorbă. Vă rog: hotărâți-vă să rămâneți aici. Se face târziu și cade rouă deasă; sunt sigur că și dumneavoastră și Caroline vă bucurați dacă puteți sta împreună.

— Bine, atunci vă promit că rămân cu Caroline, răspuse Shirley. După cum spuneți, suntem bucuroase să rămânem împreună; în noaptea asta nu ne mai despărțim. Gata, întoarceți-vă la vechiul dumneavoastră prieten și nu mai duceți grija noastră.

— Dar dacă s-ar întâmplă vreo tulburare în noaptea asta, dacă ați auzi clănțănitul unei broaște, sau cum e tăiat un ochi de geam, pași furișați prin jurul casei (și nu-i nevoie să mă tem a vă spune **dumneavoastră**, care purtați o inimă oțelită și ageră sub eșarfa asta de fată, că asemeii'ea

mărunte întâmplări se mai pot petrece)

— Atunci ce-ați face, căpitane?

— Nu știu - aș leșina, probabil - aș cădea jos și ar trebui să mă ridic cineva. Numai că, doctore, în cazul când îmi încredințați un asemenea post de onoare, trebuie să-mi dați și arme. Ce arme se găsesc în fortăreața dumneavoastră?

— N-ați fi în stare să mânuiți o sabie?

— Nu; mai degrabă aș putea mânui un cuțit de tăiat friptura.

— O să găsiți unul grozav în bufetul din sufragerie; e o unealtă pentru domnișoare, ușor de mănuit și tăios ca un pumnal.

— Asta ar fi bun pentru Caroline; mie ar trebui să-mi dați o pereche de pistoale; știu că aveți.

— Am două perechi; una dintre de vi-o pot pune la dispoziție. Le găsiți în birou la mine, atârinate deasupra consolei, în tocuri de pânză.

— Încărcate?

— Da, încărcate dar fără capse. Puneți capsele înainte de-a vă duce la culcare. Căpitane, să știți că încredințându-vi-le vă fac cel mai mare compliment cu putință; dacă ați fi vreo sperioasă, nici un v-aș fi pomenit de pistoale.

— O să am grijă de de. Nu-i nevoie să mai întârziati, domnule Helstone; puteți să plecați. E foarte drăguț cu mine dacă îmi încredințează pistoalele, spuse în vreme ce parohul ieșea pe poarta grădinii. Hai, Lina; hai să mergem înăuntru și să mâncăm ceva; la, ceai am fost prea enervată de vecinătatea domnului Sam Wynne ca să pot mânca, și-acum mi-e o foame de lup.

Intrară în casă și se întoarseră în sufrageria întunecată prin a cărei fereastră deschisă năvălea aerul serii aducând miresmele florilor din grădină, zgomotul depărtat al pașilor ce se retrăgeau de-a lungul drumului, și un murmur stins și nedeslușit a cărui origine Caroline o explică prin cuvintele rostite în vreme ce sta rezemată de cercevea:

— Shirley, aud pârâul din vale.

Pe urmă sună din clopoțel, ceru o lumânare, niște lapte și niște pâine - cina obișnuită a domnișoarei Keeldar și a ei. După ce veni cu tava, Fanny dădu să închidă fereastra și obloanele, dar i se ceru să le lase deocamdată așa cum se aflau; amurgul era prea liniștit și răsuflarea lui prea îmbălsămată ca să fie alungat încă de pe acum.

Mâncară în tăcere; Caroline se ridică o singură dată ca să mute o vază cu flori de pe bufet pe tocul ferestrei; mireasma fiiorilor era prea puternică pentru spațiul strâmt al încăperii; la întoarcere deschise pe jumătate un sertar și luă dinăuntru ceva ce-i luci în mână limpede și strălucitor.

— Va să zică asta mi-ai venit mie, Shirley. — da? E lucitor, foarte ascuțit și cu vârful cum e acul; pare foarte primejdios. N-am trăit încă niciodată vreo emoție care să mă poată îndemna să-l îndrept împotriva unui semen de-al meu. E greu să-mi închipui ce fel de împrejurări mi-ar putea îndemna brațul să lovească folosind o asemenea armă cum e cuțitul ăsta prelung.

— Mi-ar fi groază să fac una ca asta, răspunse Shirley; dar cred că aș fi în stare, dacă m-aș vedea silită de anumite necesități imperioase pe care sunt capabilă să mi le imaginez.

Domnișoara Keeldar își sorbi în liniște paharul de lapte proaspăt, pârând cam cufundată în gânduri și puțin palidă. Dar, de fapt, când nu era ea palidă? Niciodată n-o puteai vedea îmbujorată.

După ce băură, laptele și mâncară pâinea, o chemară din nou pe Fanny. Și ea și Eliza fură sfătuite să se ducă la culcare și amândouă se arătară dornice să urmeze acest sfat, fiind tare ostenite după eforturile de peste zi, după tăierea atâtor pâinișoare cu stafide, după umplerea atâtor samovare și cești de ceai, după atâta alergătură încolo și încioace cu tăvile. Peste puțin auziră cum se închide ușa de la camera slujnicilor. Caroline luă o lumânare și trecu încetișor prin toată casa, verificând dacă toate ferestrele erau închise și toate ușile aveau zăvoarele trase.

Nu ocoli nici măcar bucătăria din spate, cea plină de stafii, sau pivnița cu aspect de criptă. După ce controlează peste tot, se întoarce.

— În clipa de față nu există nici spirit, nici trup străin, în toată casa, anunță ea. E aproape unsprezece, ar cam fi vremea să ne culcăm, dar eu parcă tot așa mai sta puțin dacă n-ai nimic împotriva, Shirley. Uite, continuă, ți-am adus perechea de pistoale din birou; poți să te uiți la de pe îndelete.

Le puse pe masă, dinaintea prietenei sale.

— De ce ai vrea să mai stai? întrebă domnișoara Keeldar luând armele de foc de pe masă, cercetându-le și pe urmă așezându-le la loc.

— Fiindcă în suflet îmi stăruie un simțământ ciudat și neliniștitor.

— Și mie la fel.

— Mă întreb dacă starea asta de nesomn și neastimpăr o fi pricinuită de electricitatea din aer. Ce zici?

— Nu! Cerul e senin și stelele fără de număr: e o noapte minunată.

— Dar foarte liniștită. Aud cum se scurge apa, frenându-se de albia ei de piatră, acolo, în Hollow's Copse, la fel de deslușit ca și cum ar curge pe lângă gardul cimitirului.

— Îmi pare bine că e o noapte atât de liniștită; mugetul vântului sau ropotul ploii m-ar necăji acum așa de tare că așa face febră.

— De ce, Shirley?

— Fiindcă atunci degeaba mi-aș mai încorda auzul.

— Asculți către Hollow?

— Da; e singurul loc dinspre care am mai putea auzi vreun sunet în clipa de față.

— Singurul, Shirley.

Stăteau amândouă la fereastră, amândouă cu coatele rezemate de pervaz și amândouă cu capetele înclinate către obloanele deschise. Își vedeau una alteia chipul tineresc în lumina stelelor și a aceluia nelămurit amurg de

iunie, care nu se șterge cu totul dinspre apus până ce zorile nu încep să mijească înspre răsărit.

— Domnul Helstone crede că n-avem nicio idee încotro a plecat, murmură domnișoara Keeldar, nici cu ce rost, nici cu ce nădejdi și nici în ce fel s-a pregătit; dar eu bănuiesc multe – tu nu?

— Am bănuit și eu câte ceva.

— Toți domnii ăștia – printre ei și vărul tău Moore — cred că tu și eu mine suntem acum în pat și dormim de zor, fără să mai știm ce-i pe lume.

— Fără să le ducem vreo grijă – fără să ne legăm de ei speranțe ori temeri, adăugă Caroline.

Amândouă păstrară tăcerea vreme de-o întreagă jumătate de ceas. Noaptea era și ea tăcută; doar orologiul bisericii îi măsură scurgerea din sfert în sfert de oră. Câteva cuvinte fură schimbate în legătură cu răcoarea ce se lăsase; își strânseseră mai tare șalurile, își puseră bonetele pe care le scosese și își continuară pânda.

Către miezul nopții lătratul monoton și enervant al câinelui din curte le turbură liniștea veghii. Caroline se ridică și fără zgomot străbătu coridorul întunecat, până la bucătărie, cu gând să-l potolească aruncându-i o bucată de pâine. Și izbuti. La întoarcere găsi sufrageria cufundată în întuneric, căci domnișoara Keeldar stinsese lumânarea; lângă fereastra încă deschisă, i se zărea silueta aplecată în afară, Domnișoara Helstone nu întrebă nimic; se strecură lângă ea. Câinele începu din nou să latre, de data asta cu furie; deodată conteni și s-ar fi zis că stă și ascultă. Cele două fete din sufragerie ascultau și ele, de data asta nu numai murmurul pârâului dinspre fabrică; dinspre drum, de dincolo de curtea bisericii, percepeau un zgomot mai apropiat, deși mai înăbușit – un zgomot uniform, ritmic și care înainta – tropot înfundat de picioare în mers.

Acum răsuna mai aproape. Cele care ascultau îi înțeleseră treptat intensitatea. Nu era tropăitul a doi, a zece, ori a douăzeci de oameni, ci a unor sute. De văzut nu puteau să vadă nimic; tufișurile înalte din grădină puneau

un paravan înfrunzit între de și drum. Dar în niciun caz nu se puteau mulțumi să audă; și asta o simțeau pe măsură ce trupa aceea înainta și părea acum să treacă de casa parohială. O simțiră cu și mai mare acuitate când un glas omenesc – deși glasul acela nu rosti decât un singur cuvânt – sparse tăcerea nopții:

— Stai!

Urmă o oprire; marșul conteni. Pe urmă începu o discuție cu glas scăzut, din care nici un singur cuvânt nu putea fi înțeleș de acolo, din sufragerie.

— *Trebuie* să auzim ce vorbesc, spuse Shirley.

Se întoarse, luă pistoalele de pe masă, ieși fără zgomot pe fereastra din mijloc a sufrageriei, de fapt o ușă de sticlă, se strecură de-a lungul cărării până la gardul grădinii și rămase în ascultare sub tufele de liliac. Dacă ar fi fost singură, Caroline n-ar fi părăsit casa, dar unde se ducea Shirley trebuia să se ducă și ea. Aruncă o privire către arma de pe bufet, o lăsă însă acolo și curând se afla lângă prietena ei. Nu îndrăzniră să se uite peste gard, de teamă să nu fie zărite; se văzură silite să se ghemuîască în dosul lui; și auziră următoarele cuvinte:

— Pare o casă veche și întortocheată. Cine mai locuiește aici în afară de ticălosul de popă?

— Doar trei femei – nepoată-sa și două slujnice.

— Știi unde anume dorm?

— Slujnicele în spate; nepoata într-o odaie din față.

— Și Helstone?

— Uite acolo e camera lui. De obicei ține lumânarea aprinsă, dar acum nu văd nimic.

— Pe unde ai putea să intri?

— Dacă mi s-ar da ordin să duc eu la bun sfârșit treaba asta – și ar merita – aș încerca pe fereastra lungă de colo; dă în sufragerie; aș putea să-mi găsesc drumul prin întuneric, și știu unde-i camera lui.

— Și cu femeile cum ai să faci?

— Nu mă leg de de decât dacă țipă, și-atuncea aș ști eu cum să le-astup gura. Mi-aș dori să-l găsesc pe bătrân

dormind; dacă s-ar trezi, ar fi primejdios.

— Arme are?

— Arme de foc, din păcate – și încărcate, fir-ar să fie.

— Atunci ești un prost că ne-ai oprit aici; o împușcătură ar da alarma. Și Moore ar fi asupra noastră înainte de-a apuca noi să facem stânga-mprejur. Am nimeri-o prost tocmai în punctul cel mai important.

— Puteți merge înainte, ascultați-mă pe mine. De Helstone mă ocup eu singur.

Pauză. Cineva din ceață scăpă o armă și se auzi răsunetul ei pe pietre; câinele din curte începu din nou să latre furios, cu disperare.

— Am stricat totul! rosti glasul acela. Acum are să se trezească; o zarvă ca asta scoală și morții din somn.

N-ai spus că are câine. Lua-te-ar dracu să te ia! înainte!

Și porniră – trop, trop – ca o adunătură de toate soiurile, în rânduri ce înaintau încet. Plecaseră.

Shirley se ridică în picioare și privi peste gard, de-a lungul drumului.

— N-a rămas niciunul, o vesti pe Caroline. Stătu puțin cufundată în gânduri. Pe urmă rosti iar: Mulțumesc lui Dumnezeu!

Caroline repetă aceeași exclamație, dar pe un ton nu la fel de ferm. Tremura din tot trupul; inima îi bătea repede și cu putere; obrazii îi erau reci; fruntea umedă.

— Mulțumesc lui Dumnezeu pentru salvarea noastră! repetă. Dar ce-o să se întâmple în alte părți? Au trecut și ne-au lăsat pe noi în pace ca să fie siguri de ceilalți.

— Bine au făcut, răspuse Shirley cu siguranță în glas. Ceilalți au să se apere – sunt în stare s-o facă – sunt pregătiți și îi așteaptă; cu noi e altceva. Stăteam cu degetul pe trăgaci. Eram gata să-l întâmpin pe omul acela, dacă

«r fi intrat în grădină, într-un fel cum în viața lui nu și-a închipuit; dar în spatele lui mai erau încă trei sute.

N-am nici trei sute de mâini și nici trei sute de pistoale.

N-aș fi avut cum vă apăra cu folos nici pe tine, nici pe mine



și nici pe cele două biete femei adăpostite sub acest acoperiș; de aceea îi mulțumesc din nou lui Dumnezeu că ne-a scăpat de batjocură și de primejdie.

După ce făcu încă o pauză, continuă:

— Care mi-ar fi datoria și ce m-ar îndemna înțelepciunea să întreprind de acum încolo? Mă bucur că trebuie să răspund: nu să stau aici cu brațele încrucișate, ci bineînțeles să mă duc întins la Hollow.

— La Hollow, Shirley?

— La Hollow. Mergi cu mine?

— Unde s-au dus toți oamenii aceia?

— Ei au apucat-o pe șosea; n-o să-i întâlnim; căparea peste câmp e la fel de sigură, liniștită și pustie ca și una care ar trece prin aer. Mergi?

— Da, veni răspunsul, rostit mecanic nu fiindcă cea care vorbea ar fi dorit sau ar fi fost pregătită să se ducă; sau fiindcă ar fi simțit altceva decât spaimă în fața acestui proiect, ci pentru că nu era în stare s-o părăsească pe Shirley.

— Atunci trebuie să închidem ferestrele astea și să asigurăm totul cât mai strașnic cu putință în urma noastră. Știi pentru ce ne ducem, Cary?

— Da - nu - fiindcă așa vrei tu.

— Și asta-i tot? Și te supui cu atâta ușurință unui simplu capriciu de-al meu? Ce nevastă ascultătoare ai fi alături de un bărbat neînduplecat. În clipa de față chipul lunii nu-i mai alb decât al tău; iar plopul de lângă poartă nu tremură mai tare decât degetele tale pe care le agiți mereu; și-așa înspăimântată și docilă, îngrozită și devotată, ești gata să mă urmezi în viesparul unei primejdii adevărate! Cary, lasă-mă să găsesc o explicație devotamentului tău; pornim într-acolo pentru binele lui Moore; să vedem dacă am putea să-i fim de vreun folos; să facem un efort pentru a-l preveni despre ce se pregătește.

— Fără îndoială î Sunt o proastă, oarbă și neputincioasă, iar tu ești prevăzătoare și cu judecată,

Shirley!

Merg cu tine! Cu toată bucuria merg alături de tine!

— Nici un mă îndoiesc. Ai fi gata să-ți dai viața orbește și cu supunere pentru mine, dar pentru Moore ți-ai da-o bucuros și pe deplin conștient; de fapt însă în noaptea asta nu e vorba de moarte - nu riscăm absolut nimic.

Caroline închise repede obloanele și trase zăvoarele.

— Să nu-ți fie teamă că n-am să pot alerga atâta cât ai să alergi tu și la fel de repede, Shirley. Ia-mă de mână, s-o apucăm de-a dreptul peste câmp.

— Dar tu poți să sari peste ziduri?

— În noaptea asta pot.

— Ți-e teamă de garduri și de pârâul pe care va trebui neapărat să-l trecem?

— Pot să-l trec.

Plecară; o luară la fugă. Nu numai un singur zid le stătu în cale, dar de oprit nu fu chip să le oprească. Shirley călca plină de siguranță și cu multă agilitate; când era nevoie, putea să sară ca o căprioară. Mai temătoare și mai puțin îndemânică decât prietena ei, Caroline căzu de vreo două ori și se zgârie; dar de fiecare dată se ridică numaidecât, spunând că n-are nimic. Ultimul ogor era împrejmuț de un gard viu de măracini; pierdură timp căutând o crăpătură prin el; găsiră în sfârșit una, dar foarte îngustă, însă izbutiră totuși să se strecoare prin ea; părul lung, pielea catifelată, mătasea și muselina avură de suferit; dar ce regretau înainte de toate era faptul că, din pricina acestor greutateți, trebuiră să-și încetinească graba. De partea cealaltă dădură peste pârâul care alerga năvalnic pe-o albie pietroasă; în locul ace a nu era decât o punte alcătuită dintr-o scândură îngustă.

Shirley trecuse și mai înainte de multe ori peste ea fără teamă și fără niciun accident; până atunci Caroline nu îndrăznise niciodată să încerce.

— Te trec eu în brațe, spuse domnișoara Keeldar; ești ușoară și eu am destulă putere: lasă-mă să-ncerc.

— Dacă o să cad, poți să mă pescuiești, fu răspunsul

venit odată cu recunoscătoarea strângere de mână.

Fără să zăbovească vreo clipă, Caroline păși înainte pe scândură mișcătoare, de parcă ar fi continuat să meargă pe iarbă; venind în urma ei, Shirley nu trecu cu mai multă hotărâre și siguranță. În starea lor de-atunci, la drumul acela, nici cel mai adânc și înspumat curs de apă nu le-ar fi putut pune stavilă în cale, nici uneia dintre de. În acel moment nu le mai păsa nici de foc, nici de apă; întregul Stilbro' Moor, luminat și trezit la viață de focurile aprinse în jur, nu le-ar fi putut opri, și nici torentele înspumate ale Calderului sau Aire <sup>18</sup>.

ului n-ar fi izbutit s-o facă. Totuși, un zgomot le îndemnă să stea în loc. Abia puseseră piciorul pe pământ, dincolo de pârâu, când dinspre nord răsună o împușcătură.

Se scurse o secundă. Mult mai departe, înspre sud, se auzi un pocnet asemănător. În răstimp de trei minute, semnale de același fel izbucniră dinspre răsărit și apus.

— La prima împușcătură am crezut că suntem moarte, zise Shirley răsuflând adânc. Am simțit cum mă izbește în tâmplă și mi-am închipuit că și ție ți-a străpuns inima;

dar sunetul ăsta care s-a repetat ne-a lămurit despre ce este vorba: sunt semnale - stabilite între ei - atacul e probabil gata să înceapă. Ar fi trebuit să avem aripi; picioarele nu ne-au putut duce destul de repede.

O parte a crângului se deschidea într-un luminiș; când ieșiră în el, zăriră fabrica chiar mai jos de locul unde se aflau, puteau să deosebească bine clădirile și curtea; puteau să vadă drumul ce ducea într-acolo. Și din cea dintâi privire Shirley înțelese că presupunerile ei se adevereau: ajunseseră prea târziu ca să-i mai poată preveni; trecerea peste atâtea și atâtea piedici care încurcau scurtătura peste câmp le luase mai mult timp decât socotiseră.

Drumul, care ar fi trebuit să arate alb, era înnegrit de o masă mișcătoare; răzvrățiții se strânseseră dinaintea

---

<sup>18</sup>Două râuri în Yorkshire.

porții, o singură siluetă se zărea în curte și după câte se părea încerca să le spună ceva; la fabrică totul rămânea întunecat și neclintit; nu se putea distinge nicio licărire de viață ori de lumină, nicio agitație în jurul ei.

— De bună seamă că e pregătit; e sigur oare că acela care îi înfruntă singur nu e Moore? șopti Shirley.

— E... e... trebuie să ne ducem la el. Eu *mă duc* la el.

— *Asta* n-ai s-o faci.

— Atunci pentru ce mă aflu eu aici? Doar pentru el am venit. Mă due la el.

— Din fericire, n-ai cum: nu există niciun loc pe tinde să poți pătrunde în curte.

— Ba în afară de porțile din față mai *există* o mică porțiță prin spate; se deschide printr-un sistem secret pe care eu îl știu - am să-l încerc.

— Nu cu îngăduința mea. Domnișoara Keeldar o cuprinse cu amândouă brațele pe după mijloc și o trase îndărăt, apoi continuă cu ton de poruncă: N-ai să te miști niciun pas de-ai ci. Într-un moment cum e cel de-acum.

Moore ar fi și mirat și descumpănit dacă ne-ar vedea pe oricare dintre noi. În clipe de primejdie adevărată, bărbaților nu le place niciodată să aibă femeii în preajmă.

— Dar eu n-am să-l tulbur - am să-l ajut.

— Cum? Inspirându-i eroism? Ei! Nu mai trăim în, ziua de azi vremurile cavaleresti: ce-o să vedem acum n-are să fie un episod de turnir, ci o luptă pentru bani, și hrană, și viață.

— Dar e firesc să fiu alături de el.

— Ca regină a inimii lui? Cary, fabrica singură domnește peste gândurile și năzuințele lui Robert! Dacă are în spate fabrica și ramele lui, înseamnă că este susținut de tot ce-l poate încuraja și poate el înțelege. Nu pentru dragoste sau frumusețe are să fie el gata să frângă lancea, ci pentru registre și pentru postav. Nu fi sentimentală; Robert nu e.

— *Aș putea* să-i săr într-ajutor - mă duc să-l caut.

— Atunci du-te - te las s-o faci - să-l cauți pe

Moore; n-ai să-l găsești.

Își desprinsese brațele de pe ea. Caroline țâșni ca săgeata ageră din arcul bine întins; în urma ei răsună un râs amuzat și ironic. Și o singură prevenire:

— Bagă de seamă să nu te fi înșelat!

Și se înșelase. Domnișoara Helstone se opri, stătu în cumpănă, iarăși se uită. Silueta se retrăsese brusc de la poartă, iar acum fugea în goana mare către fabrică.

— Grăbește-te, Lina! strigă Shirley. Întâmpină-l până n-apucă să intre pe ușă.

Caroline se întoarse pășind arar. Și spuse:

— Nu era Robert. Nu erau nici înălțimea, nici silueta, nici gesturile lui.

— Când ți-am dat drumul, știam că nu e Robert. Cum ți-ai putut închipui una ca asta? Era un biet soldat, ca vai de el, pus să stea de santinelă. Acuma se află la adăpost, în fabrică, am văzut cum s-a deschis ușa și cum a intrat înăuntru. Încep să fiu mai liniștită; Robert e pregătit; prevenirea noastră ar fi fost de prisos, și acum începe să-mi pară bine că am venit prea târziu' ca s-o mai aducem: am evitat necazurile unei scene penibile.

Ce groaznic ar fi fost să fi intrat în birou *tonte eperdue*<sup>19</sup> și să te fi trezit în prezența domnilor Armitage și Ramsden care ar fi fumat tacticoși, a lui Malone bâțându-se în fotoliu, a unchiului tău cufundat în sforăieli, a domnului Sykes cu ceașca de ceai tonic în mână și a lui Moo-re însuși cu atitudinea lui de om de afaceri foarte stăpân pe sine; Îmi pare bine că am evitat toate astea.

— Mă întreb cât de mulți or fi acolo, în fabrică, Shirley.

— Destui ca s-o poată apăra. Soldații pe care i-am văzut de două ori astăzi încoace veneau, poți să fi sigură, și toți cei pe care i-am observat că stăteau adunați în jurul vărului tău, acolo, la serbare, acum sunt lângă el.

— Și ce fac âia acum, Shirley? Ce sunt pocniturile

---

19 înspăimântată (fr.).

acelea?

— Topoare și răngi de fier care lovesc în porți: încearcă să le forțeze. Ți-e frică?

— Nu; dar îmi bate inima tare; și nu prea mă mai pot ține pe picioare; am să mă așed. Tu nu ești neliniștită?

— N-aș putea spune - dar îmi pare bine că am venit; o să vedem cu ochii noștri ce-are să se întâmple; suntem chiar la fața locului și nimeni nu știe; în loc să-l uluim pe diacon, pe postăvar și pe negustorul de cereale cu o romantică năvală în scenă, stăm aici singure cu noaptea prietenoasă, cu stelele mute și cu arborii foșnitori de la care prietenii noștri n-or să afle niciodată nimic.

— Shirley... Shirley... uite, porțile s-au prăbușit! Ai fi zis că un copac uriaș a fost trântit la pământ. Și-acu' năvălesc în curte. Au să sfărâme ușile fabricii așa cum au sfărâmat și poarta; ce poate face Robert împotriva unei asemenea mulțimi? De ar vrea Dumnezeu să fiu puțin mai aproape de el... să-i aud vorbele... să-i pot spune ceva! Cu voința mea - cu dorința -fierbinte de a-i sta într-ajutor - ar fi cu neputință să-i devin o povară; într-un fel sau altul aș putea să-i fiu de folos.

— Uite-i că înaintează! strigă Shirley. Cu câtă hotărâre merg înainte! Și ce disciplină domnește în rândurile lor - n-aș spune că e și curaj; când sute de oameni pornesc împotriva a câtorva zeci, nu se poate vorbi de curaj, dar (și aici glasul aproape i se stinse) poți să vezi destulă suferință și deznădejde în oamenii ăștia - astea au să-i îmboldească să meargă tot înainte.

— Înainte înseamnă împotriva lui Robert - și știi cât îl urăsc. Shirley, e mare primejdia ca ei să iasă învingători?

— O să vedem. Moore și Helstone, oameni „din cea mai tare vână a pământului”<sup>44</sup> - nu-s târâie brâu - nu-s papă-lapte...

Un trosnet - o pocnitură - zgomot de sfărâmături le curmă șoaptele. O salvă concentrată de pietre azvârlite înspre fațada fabricii și ferestrele ei pricinuiser toate cele auzite; și-acum toate geamurile ferestrelor cu gratii ză'

ceau la pământ făcute țândări. Un urlet urmă acestei dezlănțuirii – un urlet al răzvrătiților – al răzvrătiților din partea-de-nord-a-Angliei – din Yorkshire – din regiunea-de-apus – din regiunile-de-țesătorii-din-apusul-Yorkshireului. Probabil că niciodată n-ai auzit un astfel de urlet, cititorule! Cu atât mai bine pentru urechile tale – poate chiar pentru sufletul tău; căci dacă despică aerul cu o sabie de ură împotriva ta, sau a oamenilor ori principiilor susținute de tine și pentru ale căror interese subscrii din toată inima, atunci Mânia face să izbucnească strigătul Urii: Leul își scutură coama, se ridică și sloboade urletul Hienei; și-o Castă se ridică plină de mânie împotriva altei Caste; iar spiritul indignat, înșelat, al Rândurilor-de-mijloc se năpustește plin de înverșunare și dispreț împotriva înfometatei și furioasei mulțimi a Clasei-lucrătoare. În astfel de momente este greu să fi tolerant – este greu să fi drept.

Caroline se ridică în picioare, iar Shirley o cuprinse în brațe; și amândouă rămaseră alături, la fel de drepte și la fel de neclintite ca niște trunchiuri de copac. Urletul acela se prelungi, și chiar după ce conțeni, noaptea rămase înțesată de frământarea și murmurul mulțimii.

„De-acum ce-o să mai fie?” se întrebau cele două fete.

Nu se mai întâmplă nimic. Fabrica rămânea mută ca un mausoleu.

— E cu *neputință* să fie singur, șopti Caroline.

— Aș pune rămășag pe tot ce am că e tot atât de puțin singur pe cât de puțin de speriat, răspunse Shirley.

Focuri de armă porniră din partea răzvrătiților. Oare acest semnal îl așteptaseră cei din fabrică? S-ar fi părut că da. Fiindcă până atunci inertia și pasiva fabrică se trezi; flăcări țâșniră prin tocurile goale ale ferestrelor; o salvă de muschete bubui asurzitor peste Hollow.

— În sfârșit vorbește și Moore, spuse Shirley. Și s-ar părea că e înzestrat cu daruri ascunse: n-a vorbit cu un singur glas.

— Până acum n-a făcut nimic; nimeni nu-l poate

învinui de nesocotință, afirmă Caroline. Ei au tras mai întâi; ei i-au sfărâmat poarta și ferestrele; ei au tras împotriva oamenilor lui înainte ca ei să răspundă.

Dar ce se mai petrecea acum? Părea greu de deslușit prin întuneric, era limpede însă că se petrecea ceva cumplit, o zarvă și mai înțețită – atacuri înverșunate, rezistență disperată; curtea fabricii, fabrica însăși deveniseră câmp de bătălie; acum rareori se iveau răstimpuri de tăcere a armelor; și toată vremea veneau ecurile încăierărilor, ale alergăturilor, ale tropotelor și ale schimbului de focuri între cele două tabere. Ținta asaltatorilor părea să fie de a pătrunde în fabrică, iar a apărătorilor aceea de a-i împiedica. Îl auziră pe conducătorul răzvrătiților strigând: „Prin spate, băieți!” Și un glas răspunzând: „Veniți, că v-așteptăm!”

— Spre clădirea administrației! răsună din nou ordinul.

— Pofțiți! V-așteptăm și-acolo! se auzi răspunsul.

Și într-adevăr, cea mai puternică străfulgerare ce izbucnise până atunci, cel mai des răpăit de împușcături ce se auzise porni din fața clădirii administrației, când răzvrățiții se avântară într-acolo.

Glasul care vorbise era glasul lui Moore însuși. După sunetul lui se putea spune că sufletul îi era prins în Sjerâncenarea bătăliei; se vedea limpede că instinctele se treziseră în toți cei care luptau acolo fără întrerupere și țineau cu totul în stăpânire ființa omenească rațională.

Amândouă fetele simțeau cum le ard obraji și le zvâcnesc inimile; amândouă știau că n-ar fi avut niciun rost să se avânte și să se amestece în încleștare; nu doreau nici să dea și nici să primească lovituri – dar.

nici n-ar fi putut să plece de acolo, Caroline tot atât de puțin ca și Shirley. Nici n-ar fi putut leșina; nici nu-și puteau dezlipi ochii de pe scena aceea întunecată și cumplită, de la masa aceea de fum ca un nor adevărat, de la fulgerele muschetelor – pentru nimic în lume.

„Cum și când se va termina?” era întrebarea care se



repetă cu fiecare înverșunată bătaie a inimii. „Se va ivi vreo situație în care de să se poată dovedi de folos? \*

— Asta așteptau să vadă; fiindcă, deși Shirley evita cu o simplă glumă să vorbească de sosirea lor cu întârziere și totdeauna ar fi fost gata să ironizeze entuziasmul propriu sau al altora, ar fi dat o bună bucată din cel mai roditor pământ ai ei pentru șansa de a putea fi de folos

Dar șansa asta nu-i era menită; situația dorită?

nu se ivi, nici un părea probabilă. Moore așteptase atacul acesta de zile, poate chiar săptămâni întregi; era pregătit să-i facă fală în orice punct. Fortificase și își încadraseră cu luptători fabrica întreagă, care oricum era o clădire solidă; era un om socotit și viteaz; și se apăra cu tărie de neclintit; cei ce luptau alături de el își;

Înșuşiseră spiritul său și-i imitau purtările. Răzvrățiți nu mai fuseseră niciodată până atunci, nei întâmpinați astfel

La alte fabrici pe care ie atacaseră nu avuseseră d\*

făcut față nici unei rezistențe; nici prin vis nu le-a fi trecut că ar fi cu putință să întâlnească o apărare\*-

organizată și hotărâtă. Când conducătorii lor au văzut focul viu pornit dinspre fabrică, au avut mărturia și garanței de sine și a hotărârii proprietarului, când s-a, auzit pur și simplu chemați și sfidați să întâmpine moaretea, și au văzut oameni din jurul lor căzând răniți, și-au dat seama că aici nu e nimic de făcut. Și-au adunat în grabă forțele și le-au retras departe de clădire; s-a făcut un apel în care oamenii răspundeau la numere și nu la nume; pe urmă s-au împrăștiat peste câmpuri, lăsând în urma lor tăcere și ruine. De la începutul și până la încheierea atacului nu trecuse nici măcar o oră.

Între timp se apropiase faptul zilei; apusul se întuneca și răsăritul începea să lucească. Ar fi fost de presupus că amândouă fetele care priviseră ciocnirea să alerge nerăbdătoare la învingători, căci de partea lor fuseseră cu tot sufletul; de însă abia se apropiară cât mai pe furiș de clădirea cu geamurile sfărâmate, și, în clipa când un grup de soldați și domni în civil dădură buzna pe ușa cea largă

de la intrare, se traseră iute într-un șopron, depozitul de fiare vechi și cherestea, de unde puteau privi fără să fie văzute.

Nu era un spectacol vesel; clădirile arătau acum doar ca un stigmat al pustirii pe fruntea senină a zorilor de vară. Întreg crângul din vale era umbros și plin de rouă, iar creștetul colinei își semețea verdeța; însă chiar aici, în mijlocul văii încântătoare, Vrajba, scăpată de sub control în vremea nopții, bătătorise pământul cu copitele ei neîndurătoare și lăsase în urmă distrugere și sfârânlături. Clădirile căscau parcă în ruină prin ferestrele iară geamuri; curtea era semănată din belșug cu pietre și cioburi de cărămizi, iar la temelia pereților se vedeau ici și colo arme de foc și arme albe lepădate printre cioburile sticloase; pe pietriș se distingeau mai multe pete de un roșu închis; lângă poartă, un trup omenesc zăcea inert, cu fața în jos; vreo cinci sau șase răniți gemeau și se zvârcoleau în țărâna însângerată.

La vederea acestora, domnișoara Keeldar se schimbă în față; încerca gustul amar al momentelor de după bătălie, când moartea și durerea iau locul înflăcăării și strădaniilor; era negreala lăsată în urmă de focul strălucitor, după ce tăciunii i s-au stins, căldura a dispărut și lucirile i s-au topit.

— Pe astea toate am vrut să le previn, spuse cu un glas a cărui cadență trăda bătăile neregulate ale inimii.

— Dar n-ai izbutit să le previi; ai făcut tot ce ți-a stat în putință; dar a fost zadarnic, spuse Caroline încercând s-o îmbărbăteze. Nu fi mâhnită, Shirley.

— Îmi pare rău pentru nefericiții ăștia, veni răspunsul, în vreme ce lucirea ochilor i se înroua. Oare în fabrică o fi cineva rănit? Omul de-acolo e unchiul tău?

— El este; și uite-l și pe domnul Malone; și - o, Shirley! — uite-l pe Robert!

— Da (și acum reveni la vechiul ei ton), dar nu-ți înfige unghiile în palma mea. Văd, nu-i nimic extraordinar în asta. Știam bine că oricine ar fi putut lipsi de aici, în afară de el.

— Vine înapoi spre noi, Shirley!

— Vrei să spui înspre pompa de apă, ca să-și spele mâinile și fruntea, care după câte văd. E zgâriată.

— Sângerează, Shirley; nu mă mai ține; trebuie să mă duc.

— Nu faci un pas!

— E rănit, Shirley!

— Un fleac!

— Dar' *trebuie* să mă duc la el – vreau atât de mult să mă duc: nu mai pot îndura să mă ții aici.

— De ce să te duci?

— Ca să vorbesc cu el, să-l întreb cum se simte și ce pot face pentru a-i fi de ajutor.

— Ca să-l înfurii și să-l stinjenești; să-l ajuți ca să dați împreună un spectacol în fața soldaților ăștora, a domnului Malone, a unchiului tău și a celorlalți. Tu ce crezi: i-ar plăcea? Peste o săptămână ai fi încintată când ți-ai aduce aminte de treaba asta?

— Oare totdeauna o să trebuiască să cedez și să mă supun? Întrebă Caroline puțin furioasă.

— Pentru binele lui, da. Și încă și mai mult pentru al tău. Ascultă-mă pe mine, dacă te arăți acum, peste o oră doar are să-ți pară rău, și la fel are să-i pară și lui Robert.

— Crezi că nu i-ar face plăcere, Shirley?

— Ar fi mult mai puțin încântat, decât atunci când l-am oprit din drum ea să ne ureze noapte bună, lucru pentru care ai fost atât de supărată.

— Dar atunci a fost doar un joc, nu era vorba de nicio primejdie.

— Iar acum e treabă serioasă; trebuie lăsat în pace.

— Nu vreau să mă duc la el decât fiindcă e vărul meu – înțelegi sau nu?

— Înțeleg perfect. Ia, ia uită-te la el acum. S-a spălat pe frunte și sângele s-a oprit. Rana asta nu-i decât o simplă zgârietură; văd bine chiar de aici; acum se dyce să îngrijească de răniți.

Într-adevăr, domnul Moore și domnul Helstone se

învirtiră prin curte, oprindu-se și cereetându-i pe cei ce zăceau la pământ. Pe urmă dădură dispoziții ca răniții să fie ridicați și transportați înăuntrul fabricii. După ce se isprăvi cu asta. Joe Scott primi poruncă să pună șaua pd calul patronului și pe poneiul domnului Helstone, și amândoi porniră în galop întins să caute ajutor medical în diferite locuri.

Caroline încă un se potolise.

— Shirley, Shirley, atât de mult aș fi vrut să schimb o vorbă cu el înainte de-a fi plecat, murmură învreme ev ochii începură să-i înoate în lacrimi.

— De ce plângi, Lina? întrebă domnișoara Keeldar cu puțină asprime. Ar trebui să fi fericită și nu suparată. Robert a scăpat teafăr; a ieșit învingător; în luptă s-a arătat viteaz și stăpân pe sine; acum se poate spune că a obținut un adevărat triumf; e oare vremea — sunt astea pricini de plâns?

— Nu știi tu ce-i în inima mea, stăruie Caroline; ce durere și câtă suferință; nici de unde izvorăsc. Pot foarte bine înțelege că te bucură nespuse bunătatea și noblețea lui Robert; la fel se întâmplă și cu mine, într-un anume sens, dar, într-altul, sunt atât de nenorocită. Sunt mult, mult prea depărtată de el; într-o vreme îi eram mai apropiată. Lasă-mă singură puțin, Shirley. Lasă-mă să plâng câteva minute; are să-mi facă bine.

Văzând-o cum tremură din tot trupul, domnișoara Keeldar o lăsă în voia ei și încetă cu dojenile. Ieși din șopron și îi îngădui să plângă în pace. A fost lucrul cel mai bun. Peste câteva minute Caroline veni lângă ea, mult mai liniștită. Și spuse în felul ei firesc, supus și blând:

— Hai, Shirley, acum hai să mergem acasă. Îți promit că nu voi mai încerca să-l văd pe Robert până nu mă cheamă el. Niciodată n-am să mai încerc să-mi impun prezența. Îți mulțumesc că m-ai reținut adineauri.

— Am făcut-o cu cele mai bune intenții, răspuse domnișoara Keeldar. Și-acum, dragă Lina, urmă ea, să ne întoarcem fețele către briza răcoroasă a dimineții și să

mergem foarte liniștite îndărăt la casa parohială. O să ne strecurăm înăuntru așa cum ne-am strecurat și la plecare; nimeni n-are să știe unde am fost sau ce am văzut noi iii noaptea asta; în felul ăsta ne ferim de orice necazuri ne-ar putea pricinui ironia ori răstălmăcirile.

Mâine o să-l vedem pe Robert și-o să ne arătăm foarte voioase; dar nu mai spun nimic, ca să nu încep și eu să plâng. S-ar părea că sunt aspră față de tine, dar să știi că nu sunt.

## CAPITOLUL XX

### **A doua zi**

La întoarcerea către casa parohială cele două fete n-au întâlnit țipenie de om; au intrat înăuntru fără să facă niciun zgomot; s-au furișat la etaj fără să fie auzite; faptul zilei le oferea lumina de care aveau trebuință. Shirley se culcă imediat. Și cu toate că odaia îi era străină – fiindcă niciodată până atunci nu mai dormise la casa parohială – cu toate că scena de curând văzută nu-și găsea, în ce privește încordarea și spaima, asemănare cu vreo alta din toate câte avusese parte să vadă până atunci, totuși, de-abia puse capul pe pernă că un somn adânc, binefăcător îi închise ochii și o liniști.

Sănătatea ei desăvârșită era un dar demn de invidiat; deși totdeauna plină de înțelegerere și cu inimă înflăcărată, nu era nervoasă; emoțiile puternice puteau să se ivească și să treacă fără a o epuiza; furtuna o tulbura și o neliniștea doar până apuca să se stingă; dar îi lăsa puterea de adaptare neatinsă și prospețimea cu totul neveștejită. După cum fiecare zi îi aducea câte o emoție ce-o îmboldea, tot ia fel fiecă noapte îi oferea odihna ce-o reintrema. Caroline o privea cum doarme și în frumusețea chipului ei fericit îi citea seninătatea sufletească.

În ce o privește pe ea, fiind altfel de temperament, nu putea să doarmă. Banala încordare din vremea ceaiului și a întâlnirii eu elevii ar fi fost de ajuns pentru a nu o lăsa să închidă ochii toată noaptea; efectele cumplitei drame de curând desfășurate în fața ochilor ei aveau toți sortii de a

rămâne neștirbite zile de-a rândul.

Inutil ar fi încercat să stea măcar întinsă; așa că se ridică în capul oaselor lângă Shirley, numărând minutele ce se scurgeau alene și privind cum soarele de iunie se înălța pe cer.

Viața se irosește repede în asemenea stări de veghe ca acelea trăite prea des de Caroline în vremea din urmă; stări de veghe în timpul cărora mintea - neavând hrană plăcută cu care să se nutrească - nici mana speranței - nici mierea fericitelor aduceri-aminte - încearcă să-și țină zilele cu hrana săracă a dorințelor, și neizbutind să afle în ea nici desfătare și nici sprijin, simțindu-se gata să piară din pricina năzuințelor neîmplinite, se întoarce către filosofie, către hotărârile neabătute și către resemnare; și cheamă în ajutor toate aceste zeități, dar le cheamă zadarnic - rămâne neauzită, neajutată, și tânjește.

Caroline era credincioasă; de aceea, de câte ori se

afla în încurcătură, înălța nenumărate rugăciuni după obiceiul creștinesc; le rostea cu adâncă evlavie; și cerșea răbdare, putere, ușurare. Dar, după cum cu toții știm, lumea aceasta e tărâmul încercărilor și suferințelor; iar cum toate fierbințile ei rugi nu-i aduseseră nimic, începuse să creadă că de un sunt auzite și nu sunt primite. I se părea uneori că Dumnezeu își întorsese fața de la dânsa. Câteodată devenea calvinistă și, scufundându-se în apele deznădejdiei religioase, vedea cum s-adună asupra-i întunericul osândeii.

Cei mai mulți dintre oameni au trăit în viața lor un răstimp sau mai multe când s-au simțit abandonați; de-a lungul căror perioade, nutrind îndelungă vreme speranțe zadarnice și văzând mereu că ziua împlinirii nu mai sosește, într-adevăr li s-a vătămat inima în pi'ept.

E un moment cumplit, dar deseori se întâmplă ca întunericul cel mai de nepătruns să preceadă ivirea zorilor; este acea epocă a anului când înghețatul vânt de ianuarie poartă peste pustietăți imnul funebru al iernii ce se duce,

dar totodată și prevestirea primăverii apropiate. Păsărelele înțepenite de frig nu pot totuși înțelege astfel răbufnirile sub suflarea căroră dârdâie; și la fel de puțin e în stare sufletul chinuit să vadă în culmea amarului său zorii mântuirii. Totuși, fie ca toți aceia care suferă să-și păstreze neștirbită dragostea și credința în

Dumnezeu; până în cele din urmă Atotputernicul niciodată nu-l va dezamăgi și niciodată nu-l va da uitării.

„Pe cei pe care îi iubește, îi încearcă.44 Vorbele acestea grăiesc adevărul și nu trebuie uitate.

În sfârșit, casa începu să prindă viață; servitoarele se sculaseră; deschi'deau obloanele de jos. Părăsind patul, care nu fusese pentru ea decât un culcuș de spini, Cary retrăi acea înviore a spiritului ce vine odată cu reîntoarcerea zilei, cu reînceperea activității, și care este hărăzită tuturor, în afara celor trecuți de culmea disperării sau aflați pe moarte. Se îmbrăcă la fel ca de obicei, cu gri iă, străduindu-se să-și aranjeze părul și veșmintele astfel încât nimic din pustiul ce-l simțea în inimă să nu răzbată în afară; odată îmbrăcate amândouă, arăta îa fel de proaspătă ca Shirley, atâta doar că ochii domnișoarei Keeldar clocoteau de viață, iar ai domnișoarei Helstone păreau stinși.

Astăzi o să am multe de spus domnului Moore, au fost primele cuvinte rostite de Shirley; și i se vedea pe chip că viața îi e plină de interes, de speranțe și de preocupări. Va trebui să se supună unui interogatoriu, adăuga. După câte cred, își închipuie că a fost destul de abil ca să mă prostească. Țsta e felul cum se poartă bărbații cu femeile; mereu le ascund primejdiile; sunt convinși, presupun, că le scutesc de necazuri. Își imaginează că noi nu știm mai nimic despre locul unde s-au aflat dumnealor astă-noapte; noi *știm*. Însă că ei într-adevăr nici un bănuiesc unde ne-am aflat. Am impresia că bărbații își imaginează mințile femeilor ca grozav de asemănătoare cu ale copiilor. Ei, asta e cu adevărat o greșală.

Toate astea au fost spuse pe când stătea dinaintea

oglinzii și își aranja părul natural ondulat răsucindu-și buclele pe după deget. Peste cinci minute, în vreme ce Caroline îi încheia rochia și îi prindea cingătoarea, reluă aceeași temă:

— Dacă bărbații ar putea să ne vadă așa cum suntem de fapt, ar rămâne cam uluiți; dar în ce privește femeile, cei mai inteligenți, cei mai clarvăzători dintre bărbați sunt deseori copleșiți de o iluzie: nu le privesc pe femei într-o lumină adevărată; le înțeleg greșit atât în părțile bune, cât și în cele rele; pentru ei, femeia bună e un lucru tare ciudat, jumătate păpușă și jumătate înger;

femeia rea aproape întotdeauna un diavol. Și-atunci să-ți vezi cum cad în extaz fiecare în fața creației celuilalt, divinizând eroina eutărui poem - roman - piesă, găsind că e minunată - dumnezeiască! Minunată și dumnezeiască poate fi, dar de cele mai multe ori cu totul falsă - falsă ca trandafirul de pe cea mai bună bonetă a mea. Dacă aș spune tot ce gândesc în privința asta, dacă mi-aș exprima adevărata părere despre principalele personaje feminine din cele mai izbutite opefe, unde aș ajunge? Într-o jumătate de oră aș fi moartă sub un morman de pietre răzbunătoare.

— Shirley, trâncănești atâta că mi-e imposibil să te urmăresc. Vorbește mai rar. Și să știi că, la urma urmei, eroinele scriitorilor sunt aproape la fel de izbutite ca și eroii scriitoarelor.

— Da, de unde! Femeile îi descifrează pe bărbați mult mai exact decât bărbații pe femei. Într-o bună zi, când o să am timp, voi dovedi treaba asta într-un articol de revistă; numai că nu va fi niciodată publicat; o să fie „refuzat cu mulțumiri-4\* și păstrat la dispoziția mea.

— Asta fără îndoială; nu poți să scrii destul de bine, nu știi destule lucruri, nu ești o fată învățată, Shirley.

— Dumnezeu mi-e martor că nu 'pot să te contrazic, Cary: sunt ignorantă ca o cizmă. Am și eu o mângâiere, totuși: că nici tu nu ești mai brează.

Coborîră să ia micul dejun.,

— Mă întreb cum își vor fi petrecut noaptea doamna



Pryor și Hortense Moore, spuse Caroline în timp ce pregătea cafeaua. Ce egoistă sunt? Până în clipa de față nicio clipă nu m-am gândit la de. Probabil că au auzit tot vacarmul. Fielthead și locuința lui Moore sunt atât de aproape! Și Hortense e fricoasă în împrejurări de-astea; nu mă îndoiesc că și doamna Pryor e la fel.

— Ascultă-mă pe mine, Lina, Moore a făcut el ce-a făcut ca s-o îndepărteze pe soră-sa; a plecat spre casă cu domnișoara Mann; probabil că a aranjat să rămână acolo peste noapte. Cât despre doamna Pryor, recunosc deschis că sunt cam neliniștită; dar peste o jumătate de ceas o să fim lângă dânsa.

Între timp, vestea despre cele petrecute la Hollow se răspândise peste tot prin împrejurimi. Fanny, care se dusese la Fielthead să ia laptele, se întoarse gâfâind de, alergătură și aduse știrea că noaptea se dăduse o luptă la fabrica domnului Moore și vreo douăzeci de oameni fuseseră uciși. Cât lipsise Fanny, Eliza aflase de la băiatul măcelarului că fabrica arsese până în temelii. Amândouă năvăliseră în salon ca să le vestească domnișoarele aceste noutăți îngrozitoare, încheindu-și relatarea limpede și curgătoare cu afirmația că fără îndoială părintele trebuie să fi fost amestecat; erau cu totul încredințate că și dânsul și Thomas, secretarul, se duseseră noaptea trecută să se alăture domnului Moore și soldaților; de ieri dupăamiază nici de domnul Malone nu se mai știa nimic la locuința dumnealui; nevasta lui Joe Scott și toți ai lui erau cumplit de îngrijorați în ce privește soarta capului familiei.

De abia se încheiase împărtășirea acestor noutăți, când o bătaie în ușa bucătăriei anunță sosirea unui băiat de la Fielthead, venit în graba mare cu un bilet din partea doamnei Pryor. Biletul fusese scris în fugă și cerea întoarcerea urgentă a domnișoarei Keeldar direct acasă, într-adevăr atât vecinii cât și personalul de la conac se aflau în cea mai mare zăpăceală și se cereau neapărat date unele dispoziții pe care numai stăpâna le putea hotărî. Într-un postscriptum se formula rugămintea insistentă ca

domnișoara Helstone să nu fie lăsată singură la casa parohială; se sugera că lucrul cel mai bun ar fi s-o însoțească pe domnișoara Keeldar.

— Femeia asta știe una și bună, spuse Shirley în timp ce își lega boneta. Apoi se duse în fugă s-o ia pe Caroline.

— Dar ce-or să facă Eliza și Fanny? Și dacă se întoarce unchiu-meu?

— Unchiu-tău încă un se întoarce; are el altele de făcut; toată ziua are să galopeze între Briarfield și Stilbro', înainte și înapoi, ca să-i pună în mișcare pe magistrații de la tribunal și pe ofițerii din tabără; Fanny și Eliza se pot foarte bine duce la Joe Scott și să stea cu nevasta acestuia și a secretarului, să le țină tovărășie. În afară de asta, poți fi sigură că în momentul de față nu mai e vorba de nicio primejdie adevărată: au să treacă săptămâni până ce răzvrățiții se vor putea aduna din nou, ca să pună la cale altă încercare; înseamnă că greșesc foarte grav dacă Moore și domnul

Helstone n-au să tragă foloase de pe urma întâmplării de astă-noapte pentru a-i pune definitiv cu botul pe labe; au să bage spaima în autoritățile de la Stilbro' ca să-i silească să ia măsuri drastice. Nădăduiesc numai că n-au să fie prea severi și n-au să-i urmărească pe nenorociții aceia cu prea multă înverșunare.

— Robert n-are să fie crud; am văzut noi bine și noaptea trecută, spuse Caroline.

— Dar va fi aspru, replică Shirley. Și la fel are să fie și unchiul tău.

Pe când se grăbeau înspre Fielthead peste pajiști și de-a lungul potecii de pe plantație, văzură pe șoseaua din depărtare o mulțime cu totul neobișnuită de călăreți și pedestrași, îndreptându-se cu toții înspre vâlceaua de obicei atât de singuratică. Când ajunseră la conac găsiră deschise porțile ogrăzii din spate, iar curtea și bucătăria pline de o lume agitată alcătuită din cei veniți după lapte - bărbați, femei și copii, pe care se părea că doamna Gill,

menajera, zadarnic se trudea a-i con-

vinge să-și ia bidoanele cu lapte și să plece. (Fiindcă a venit vorba, să spunem că în nordul Angliei este, sau era, obiceiul ca țăranii stabiliți pe pământurile nobililor de țară să-și primească rațiile de lapte și unt de la lăptăria conacului; căci pe pășunile moșiei creșteau cirezi de vaci cu lapte, spre folosul celor ce trăiau în vecinătate. Domnișoara Keeldar avea o asemenea cireadă —

vacii de rasă eu guși bogate, hrănite cu iarbă dulce și adăpate din apele limpezi ale fermecătorului ținut Airedale; iar stăpâna se arăta foarte mândră de buna îngrijire ce-o primeau vacile sale și de aspectul lor semeț.)

Văzând acum ce fel stau lucrurile și că ar fi bine ca oamenii să libereze locul, Shirley se duse de-a dreptul în mijlocul grupurilor așezate la taifas. Le ură bună dimineața cu o naturalețe sinceră și calmă - caracteristica firească a purtării ei atunci când se adresa unei mulțimi, mai ales dacă mulțimea era alcătuită din oameni muncitori; cu egalii se purta mult mai rece, iar față de cei mai mari se arăta aproape semeață. Pe urmă îi întrebă dacă și-au primit toți rația de lapte și înțelegând că treaba asta se îndeplinise, le spuse mai departe că „se întrebă ce mai au de așteptat acolo“.

— Mai schimbăm și noi câte-o vorbă despre lupta de la fabrica dumneavoastră, domnișoară, răspunse un bărbat.

— Mai schimbați câte-o vorbă! Asta e obiceiul vostru! Începu Shirley. Ciudat lucru că tuturor vă place atât de mult să *stați de vorbă* despre tot ce se întâmplă. Dacă cineva moare pe neașteptate, *stați de vorbă*; dacă izbucnește vreun foc undeva, *stați de vorbă*, dacă un proprietar de fabrică dă faliment, *stați de vorbă*, și *stați de vorbă* și dacă e cumva ucis. Ce folos aduce statul ăsta de vorbă al vostru?

Nimic nu le place oamenilor de jos mai mult decât o mică muștrare făcută deschis și cu oarecare haz. Lingușeala o disprețuiesc profund; de dojana cinstită se bucură. Îi spun „vorbă pe față“ și încearcă o plăcere sinceră

atunci când le este adresată lor. Într-o secundă, asprimea familiară a modului cum le vorbise domnișoara Keeldar îi câștigă pe toți cei de față.

— Nu suntem noi și nici n-am fost chiar așa ca unii de pe-aici, prin jurul nostru; eu așa zic, nu credeți? Întrebă zâmbind un bărbat...

— Nici cu o iotă mai de ispravă. Voi, care ar trebui să fiți pilde de hărnicie, v-adunați și stați la taifas întocmai ca leneșii. Oamenii sus-puși, cei bogați, care n-au nimic de făcut, pot fi în parte iertați pentru că își iroiesc timpul în felul ăsta; dar voi, oameni nevoiți să-și câștige pâinea cu sudoarea frunții, n-aveți dreptul la niciun fel de iertare.

— E cam greu de priceput, domnișoară. Adică din pricină că muncim din greu, noi să n-avem niciodată sărbătoare?

— *Niciodată!* veni fără întârziere răspunsul; afară doar, continuă stăpâna Sonacului cu un zâmbet care înmuia pe jumătate asprimea cuvintelor - afară doar dacă vă pricepeți să faceți în vreme de sărbătoare ceva mai bun de cât să vă adunați laolaltă la rom și la ceai, dacă e vorba de femei, sau la bere și lulele, dacă e vorba de bărbați și să *spuneți* vrute și nevrute pe socoteala țrecinilor. Haideți, oameni buni, continuă trecând dintr-o dată de la asprime la amabilitate, faceți-mi mie hatârul ăsta: luați-vă bidoanele și plecați spre casă. Aștept pentru astăzi mai mulți musafiri și nu-i frumos să vadă aleeie ce duc spre casă pâine de lume.

Oamenii din Yorkshire sunt pe atât de înțelegători în vorba bună, pe cât se arată de îndărătnici în fața silniciei; peste cinci minute nu se mai afla nimeni în curte.

— Vă mulțumesc și să ne vedem cui bine, prieteni, le spuse Shirley când închise porțile.

Și acum să-l mai aud pe oricare dintre mahalagiii aceia simandicoși trudindu-se să găsească vreun cusur purtării oamenilor din Yorkshire! Luați așa cum se cuvine, majoritatea flăcăilor și fetelor din ținutul de apus sunt domni și doamne din creștet și până în tălpi. Numai în fața

pozei găunoase și a afectării puerile a unei nobleți de tinichea se zburlesc și se revoltă.

Intrând prin spate, tinerele domnișoare trecură prin bucătărie (sau casă, cum i se spune bucătăriei interioare) și ajunseră în hol. Doamna Pryor coborî în fugă scările de stejar, ca să le întâmpine. Era pe de-a-ntregul vlăguită; obrajii de obicei viu colorați deveniseră palizi; ochii ei, albaștri mai totdeauna calmi, deși sfioși, cătau acum în toate părțile, cu neliniște și teamă. Totuși, nu se dez-  
Junțui în cine știe ce exclamații sau într-o povestire grăbită a celor ce se petrecuseră. În tot cursul nopții, ca și acum,

dimineața, sentimentul ei cel mai puternic fusese acela de nemulțumire față de sine însăși, pentru că nu izbutea să fie mai tare, mai cumpănită, mai pe măsura celor ce se cereau de la ea în astfel de împrejurări, începu cu glas tremurat, dar cu cea mai mare grijă de a evita orice exagerare în cele ce avea de spus:

— Ați aflat că astă-noapte un grup de răzvrățiți a atacat fabrica domnului Moore. De aici am auzit foarte bine împușcăturile și toată zarva - nimeni dintre noi n-a închis ochii. A fost o noapte tristă. Toată dimineața am avut aici o întregă harababură de oameni care veneau și plecau, de slujitori care îmi cereau porunci și directive, iar eu nu credeam că sunt îndreptățită să fac astfel de treburi. După câte cred, domnul Moore a trimis după niște provizii pentru soldați și pentru ceilalți oameni care au apărat fabrica, și după niște lucruri, cu care să poată veni în ajutorul răniților. Nu mi-am putut asuma răspunderea să dau ordine sau să iau măsuri. Mi-e teamă că amânarea a fost cumva dăunătoare în unele privințe; dar aici nu sunt acasă la mine. Iar dumneata nu erai de față, dragă domnișoară Keeldar - ce puteam eu să fac? i

— Și nu s-au trimis niciun fel de provizii? întrebă Shirley schimbându-se la înfățișare, și din senină, binevoitoare și calmă cum fusese chiar și cât îi dojenise pe cei sosiți după lapte, devenind deodată neguroasă și

agitată.

— Cred că nu, draga mea’.

— Nu s-a trimis nimic pentru răniți? Nici rufărie

— Nici vin - nici saltele și cearșafuri?

— Cred că nu. N-aș putea spune ce-a făcut doamna Cili; mie însă mi s-a părut cu neputință în acel moment să îndrăznesc a dispune de lucrurile duminale și să trimit provizii soldaților - provizii pentru o companie de ostași mi se pare ceva extraordinar. Nici măcar n-am întrebat câți anume sunt; dar nu m-aș fi gândit o singură clipă să-i las să-ți prade casa, cum s-ar zice. Am vrut să procedez așa cum e mai bine; mărturisesc însă că n-am izbutit să văd lucrurile prea limpede.

— Și totuși sunt cum nu se poate mai clare. Soldații aceștia și-au primejduit viața apărând bunurile mele

— Presupun că au drept la recunoștință din partea mea; răniții sunt oameni ca și noi - presupun că trebuie să-i ajutăm. Doamnă Gill!

Se răsuci în loc și strigă cu un glas mai mult limpede decât blând. Prin lambriurile de stejar masiv ale holului și prin ușile bucătăriei răsună mai poruncitor decât chemarea unui clopot. Ocupată fiind până peste cap cu pregătirea pâinii, doamna Gill apăru cu mâinile și șorțul în starea în care se cuvenea să se afle 3 a bucătărie, căci nu îndrăznise să mai zăbovească pentru a-și șterge coca de pe mâini și scutura făina de pe șorț. Niciodată stăpâna ei nu chemase cu asemenea glas, cu excepția unei singure întâmplări petrecute mai demult, când privind pe fereastră îl văzuse pe Tartar încleștat în luptă cu doi dulăi de căruțași, fiecare în parte la fel de voinic ca și el, chiar dacă nu și la fel de curajos, iar pe stăpânii dulăilor stând pe de lături și încurajându-i, în vreme ce Tartar nu avea niciun sprijin; atunci, într-adevăr, îl strigase pe John ca și când s-ar fi apropiat ziua Judecății-ae-apoi.

Nici un așteptase ca John să răspundă chemării, și alergase afară, în drum, cu capul gol; iar după ce le spusese căruțașilor că îi socotește mult mai puțin oameni decât cele

trei animale care se zvârcoleau în țărână dinaintea lor, își înfipsese mâinile în gâtul vânjos al celui mai mare dintre dulăi și se străduise cu toate puterile să-l sugrume pentru a-l sili să-și descleșteze colții nemiloși din jurul ochiului rănit al lui Tartar. Numai decît se adunară cinci sau șase bărbați veniți să-i sară întrajutor, dar niciodată nu le-a adresat măcar un singur cuvânt de mulțumire. Spusese: „Dacă ar fi fost oameni de omenie, ar fi putut să sară mai înainte”. În toată ziua aceea nu mai schimbăse cu nimeni vreun cuvânt;

până seara rămăsese lângă focul din hol, supraveghindu-l și oblojindu-l pe Tartar, care stătea întins pe-o salteluță la picioarele ei, însângerat, țepăn și umflat. Din vreme în vreme plânsese pe furiș, se aplecase asupra lui și-i murmurase cele mai calde cuvinte de milă și alint, pe tonuri a căror muzică bătrânul și speriatul războinic

Canin arăta că o înțelege, lingându-i mâna ori sandaua, când nu-și lungea rănile purpurii. Cât despre John, o săptămână întreagă după aceea stăpâna nu făcuse decît să-i întoarcă spatele.

Adudndu-și aminte de acea mărunță întâmpănare, doamna Gill venise „tremurând ca varga“, după propriile ei spuse. Cu glas sigur, în cuvinte scurte, domnișoara Iveeldar porni să pună întrebări și să dea porunci. Faptul că într-o împrejurare cum era ' aceea, la Fielthead se arătase o în ospitalitate demnă de cocioaba unui nevoiaș îi tănea adânc spiritul demn; iar revolta mândriei rănite se vădea limpede în zvâcnirile inimii, care făceau să-i salte mătasea și dantelele de pe piept.

— Câtă vreme a trecut de când a sosit mesajul domnului Moore?

— Nici măcar un ceas, domnișoară, răspunse menajera, cu glas liniștitor.

— Niciun ceas! Aproape cu aceeași liniște ai putea spune o zi. Până acum probabil că s-au ' adresat în altă parte. Trimite imediat pe cineva acolo să anunțe că tot ce se află în casa asta stă la dispoziția domnului

Moore, a domnului Helstone și a soldaților. Asta fă -înainte de toate!

În vreme ce ordinul era dus la îndeplinire, Shirley se depărtă de prietenele ei și rămase lângă fereastra holului, tăcută și inabordabilă. Când doamna Gill reveni, se întoarse și ea de la fereastră; pe obraji îi strălucea îmbujorarea care năpădește chipurile palide în clipele de dureroasă încordare; în ochii întunecați la culoare îi sclipeau scânteile iscate de nemulțumire.

— Să se aducă tot ce se găsește în cămări și în pivnițele de vin, să fie încărcat în harabale și trimise jos, la Hollow. Dacă se întâmplă să nu fie în casă prea multă pâine sau destulă carne, du-te numaidecât la măcelar și la brutar și spunele că doresc să trimită acolo tot ce au. Dar mai bine am să mă ocup eu singură.

Și numaidecât plecă.

— În curând are să se îndrepte totul; peste un ceas își revin?, îi șopti Caroline doamnei Pryor. Mergeți sus, doamnă c'. Ragă, adăugă apoi cu multă căldură, și încercați să fiți cât puteți de calmă și destinsă. Adevărul e că înspre sfârșitul zilei Shirley are să fie mai supărată pe ea decât pe dumneavoastră.

Folosind câteva noi asigurări și îndemnuri duioase, domnișoara Helstone izbuti s-o liniștească pe necăjita doamnă Pryor. După ce o conduse până în camera ei și îi făgădui că are să se întoarcă de îndată ce se liniștesc lucrurile, Caroline o lăsă și se duse să vadă, după cum se exprima ea, „dacă poate da o mână de ajutor”.

Și repede văzu că o poate face cu prisosință, căci personalul de la Fielthead era departe de a fi numeros, și chiar atunci stăpâna găsi tot felul de treburi pentru fiecare dintre oamenii aflați la dispoziție, ca și pentru ea însăși. Delicata, voioasa și îndemnată activitate depusă de Caroline în sprijinul menajerei și a fetelor din casă - toate cam speriate de purtarea neobișnuită a stăpânei - avu numaidecât urmările cele mai fericite: dădu ajutor executanților și o potoli pe cea care dirija totul.



O privire sau un zâmbet pornit întâmplător de la Caroline o făcea îndată și pe Shirley să zâmbească. Cea dintâi tocmai căra un coș greu pe scările pivniței. Shirley alergă spre ea, strigând:

— Asta-i o rușine! Are să-ți. Rupă mâinile.

1-1 luă din brațe și îl cără ea însăși până în curte.

Când se întoarse, norii de furie se risipiseră; flăcările din priviri se stinseseră; umbrele de pe frunte dispăruseră: reveni la obișnuita purtare veselă și prietenoasă față de cei din jur, amestecând în voioșia recâștigată puțin din rușinea datorată nedreptei mâinii de mai înainte.

Încă supraveghea încărcarea harabalei, când un domn pătrunse în curte și se apropie fără să fie observat.

— Pot nădăjdui că domnișoara Keeldar se simte bine în dimineața asta? spuse noul-venit cercetându-i cu o atenție destul de grăitoare fața încă îmbujorată.

Shirley îi aruncă o privire, apoi își văzu înainte de treburi, fără să-i răspundă. Un zâmbet îndeajuns de plăcut îi flutura pe buze, dar și-3 ascunse. Noul-sosit repetă salutul, aplecându-se ca să poată fi mai aproape de urechea ei.

— Destul de bine dacă poate fi și destul de bună, veni răspunsul: la fel se întâmplă și cu domnul Moore, aș spune. Adevărul e că nu sunt îngrijorată din pricina lui; un mic ghinion este exact ce-ar merita; purtarea lui a fost... *ciudată*, ca să spunem așa, deocamdată, până când vom găsi un epitet mai precis. Dar până atunci, îl pot întreba ce anume l-a adus înapoi?

— Domnul Helstone și cu mine am primit adineauri mesajul dumitale, cum că la Fielthead totul ne stă la dispoziție. După formularea ce nu indică nicio restricție în această plăcută înștiințare, ne-am gândit că probabil îți dai mult mai multă osteneală decât ar fi efectiv. Nevoie. Și văd că bănuielile noastre se adevăresc. Te rog

să ții seama că nu e vorba de un întreg regiment: sântem șase soldați și tot atâția civili. Îrigăduie-mi să suprim câte ceva din proviziile astea mai mult decât

îndestulătoare.

Domnișoara Keeldar roși, dar în același timp făcu haz pe seama generozității sale exagerate și a calculelor disproporționate față de realitate. Moore râse și el – deși foarte potolit; și cu aceeași stăpânire de sine porunci ca un coș după altul să fie luat din haraba, și un vas după altul să fie restituit pivniței.

— Parohul nostru ar trebui să afle întreaga poveste; ce frumos s-ar pricepe s-o înfățișeze altora. Cât de minunate servicii ar fi putut aduce domnișoara Keeldar aprovizionării armatei noastre! Începu din nou să ridă și continuă: S-a întâmplat exact ce am presupus.

— S-ar cuveni să fi recunoscător, îi răspunse Shirley, și nu să râzi de mine. Ce-aș li putut să fac? De unde să ghicesc eu ce nevoi aveți sau măcar câți sunteți? După datele pe care le aveam, ar fi trebuit să fiți vreo cincizeci de oameni de hrănit, cincizeci cel puțin. Mie nu mi-ai spus nimic; și pe urmă, când e vorba de aprovizionat niște soldați, oricine își dă seama că nu e o jucărie.

— Așa s-ar zice, observă Moore îndreptându-și încă o dată privirea pătrunzătoare și calmă către descumpănită Shirley. Ei, gata, continuă adresându-se căruțașului, cred că încărcătura asta ai putea s-o duci îa Hollow. O să ai o povară ceva mai puțin grea decât aceea pe care ți-o hărăzise domnișoara Keeldar.

După ce căruța ieși pe poartă, Shirley își adună gândurile și îl întrebă pe Moore ce se întâmplase cu răniții.

— De partea noastră n-am avut niciun rănit.

— Dumneata însuși ai fost rănit la tâmplă, interveni un glas grăbit, dar scăzut – acela al Carolinei care, trasă în umbra ușii și în spatele trupului masiv al doamnei Cili, nu fusese observată de Moore; când răsunară vorbele acelea, ochii lui încercară să străpungă umbrele ascunzișului.

— Ești rănit rău? întrebă fata iarăși.

— Așa cam cum ți-ai fi zgâriat un deget cu acul, când coși.

— Ridică-ți părul și lasă-ne să vedem.

Moore își scoase pălăria și făcu precum i se ceruse, dând la iveală doar un plasture foarte subțire. Caroline înclină ușor capul, ca semn că era mulțumită, și dispăru în clarobscurul din interiorul casei.

— De unde știe că am fost rănit? întrebă Moore.

— Din zvonuri, bineînțeles. Dar e prea frumos din partea ei să se îngrijească de dumneata. În ce mă privește, când am întrebat despre răniți, mă refeream la victimele dumitale: ce pierderi au avut adversarii?

— Unul dintre răzvrătiți, sau victime, cum văd că le spui, a fost ucis, iar alți șase răniți,

— Ce-ați făcut cu ei?

— Ceva ce ai aproba din tot sufletul. Le-am asigurat numaidecât ajutor medical; de îndată ce facem rost de două care cu coviltir și niște paie curate, îi trimitem la Stilbro'.

— Paie?! Trebuie s-aveți paturi și așternuturi. Trimit imediat furgonul meu, înzestrat cu toate cele de trebuință. Și sunt convinsă că domnul Yorke are să-l trimită pe-al lui.

— Ai ghicit - s-a și oferit să ni-l pună la dispoziție.

Iar doamna Yorke - care, ca și dumneata, e înclinată să vadă în răzvrătiți niște martiri, iar în mine, și mai ales în domnul Helstone, niște ucigași - este în momentul de față, cred, ocupată până peste cap cu adunarea saltețelor, pernelor, păturilor etc. *Victimele* nu duc lipsă de asistență medicală - pot să te asigur. Domnul Halî

— Preotul dumitale favorit - stă la căpătâiul lor încă de la șase dimineața și îi încurajează, se roagă împreună cu ei, ba chiar îi și îngrijește ca o adevărată infirmieră; iar buna prietenă a Carolinei, domnișoara Ainley, acea fată bătrână, *foarte* oarecare, a trimis o grămadă de rufărie și feșe, cam tot pe măsura în care o altă doamnă ne-a trimis carne și vin.

— E de ajuns. Unde-i sora dumitale?

— În bună pază și ocrotire. Am lăsat-o să stea în siguranță împreună cu domnișoara Mann. Chiar astăzi de

dimineată au plecat împreună la Wormwood Wells (o cunoscută stațiune balneară), unde au să rămână câteva N. iptămâni.

— Tot la fel domnul Helstone m-a plasat pe mine la casa parohială! Grozav de dibaci vă mai credeți voi, bărbații! Vă felicit din toată inima pentru părerea asta yi sper că îi gustați din plin și cu mare plăcere savoarea,

dacă stați să cugetați asupra ei. Dar fiind atât de isteți și iscușiți, de ce nu sunteți oare și atotștiutori? Cum se face că chiar sub nasul vostru se întâmplă lucruri pe care nici măcar nu le bănuți? Așa se cuvine să fie, fiindcă altminteri n-am avea cum să încercăm satisfacția de a vă dejuca planurile. Ehei, prietene! Poți să te uiți cât vrei la mine, dar gândurile n-ai să mi le poți citi.

Și într-adevăr, după expresia lui Moore, s-ar fi zis că cu izbutește.

— Crezi că sunt un foarte primejdios exemplar de femeie. Nu crezi așa, acum?

— Unul foarte ciudat, cel puțin.

— Dar Caroline - e și ea ciudată?

— În felul ei - da.

— În felul ei! Cum adică în felul ei?

— O cunoști tot atât de bine cum o cunosc și eu.

— Și fiindcă o cunosc, pot să spun că nu e nici excentrică și nici greu de stăpânit. E așa?

— Asta depinde...

— În orice caz, ea nu are nicio trăsătură masculină.

— De ce accentuezi atât de puternic pe ea? O consideri oare, în privința asta, ea fiind în contrast cu dumneata?

— Asta e părerea dumitale, nu încapă îndoială; dar n-are importanță. Caroline nu e nici masculinizată, nici un face parte dintre femeile acelea despice care se spune că sunt pline de energie.

— Am văzut-o dezlănțuindu-se.

— Și eu la fel, dar nu cu energie bărbătească; era o

izbucnire scurtă, aprinsă, tremurătoare, care exploda, te orbea o clipă și pe urmă se stingea...

— Și o lăsa înspăimântată de propria-i îndrăzneală. În felul ăsta i-ai descris și pe alții în afară de Caroline.

— Ceea ce aș vrea să precizez e că domnișoara Helstone, așa blândă, docilă și destul de sinceră cum este, rămâne totuși întru totul capabilă să sfideze chiar puterea de pătrundere a domnului Moore.

— Ce-ați făcut, și dumneata și ea, noaptea trecută? Întrebă Moore pe neașteptate.

— Ai mâncat ceva astăzi de dimineață?

— Ce taină ascundeți amândouă?

— Dacă ți-e cumva foame, doamna Gill o să-ți dea ceva să mănânci. Poftește în salonul lambrizat și sună clopoțelul - o să fi servit ca la cel mai bun han; sau, dacă preferi, întoarce-te la Hollow.

— Din păcate nu am putința să aleg; *trebuie* să ma întorc. Ziua bună. De îndată ce o să am o clipă liberă, am să vă vizi tez din nou.

## CAPITOLUL XXI

**Doamna Pryor** în timp ce Shirley discuta cu Moore, Caroline urcă la etaj și se duse la doamna Pryor. O găsi grozav de abătută. Nu s-ar fi zis că purtarea repezită a domnișoarei

Keeldar o jignise; dar era evident că o rană lăuntrică îi învenina sufletul. Oricui având o altă fire decât a

Carolinei, doamna Pryor i-ar fi părut insensibilă față de atențiile blânde și duioase cu care tânără fată încerca să-i aducă mângâiere; însă domnișoara Helstone știa bine că orieât de neimpresionată sau puțin impresionată ar fi părut, le primea, le prețuia și se lăsa alinată de de.

— Îmi lipsește hotărârea și îderederea în mine, spuse doamna Pryor în cele din urmă. Niciodată nu le-am avut. Totuși, cred că până acum domnișoara Keeldar ar fi putut să-mi cunoască destul de bine firea, ca să știe că totdeauna simt o nevoie aproape dureroasă de a proceda numai așa cum se cuvme, de a face cele mai bune lucruri cu putință.

Caracterul neobișnuit al acelei solicitări de-a lua hotărâri m-a pus în încurcătură, mai ales după cele petrecute în timpul nopții. Nu m-am putut hazarda să acționez imediat în locul altuia; sper însă că n-are să iasă nimic într-adevăr rău din pricina lipsei mele de fermitate.

În clipa aceea se auzi o bătaie sfioasă în ușa pe jumătate deschisă și o voce înceată rosti:

— Caroline. Vino puțin încoace!

Domnișoara Helstone ieși; dinaintea ușii stătea Shirley

«mărâtă, rușinată, chinuită de regrete ca orice copil pocăit, întrebă:

— Ce face doamna Pryor?

— E cam deprimată, răspunse Caroline.

— M-am purtat cu dânsa într-un chip cât se poate de rușinos, cât se poate de egoist și foarte lipsit de recunoștință, afirmă Shirley. Câtă nerușinare din partea mea să-i fac asemenea reproșuri pentru ceva ce, la urma ur-

mei, nu era o greșeală, ci doar un exces de corectitudine! Dar regret din toată inima. Spune-i te rog asta și întreab-o dacă poate să mă ierte.

Caroline își îndeplini misiunea cu sufletul plin de bucurie. Doamna Pryor se sculă și veni la ușă. Nu-i plăceau scenele; avea groază de de, ca toți oamenii timizi.

Se mulțumi să spună cu glas tremurător:

— Vino încoace, draga mea.

Shirley intră înăuntru cam năvalnic. Își aruncă brațele în jurul fostei ei guvernante și în timp ce o săruta din toată inima, zise:

— Doamnă Pryor, știți bine că *trebuie* să mă iertați.

N-aș putea îndura pentru nimic în lume ca între noi să existe vreo neînțelegere.

— N-am ce să-ți iert. Te rog mult să trecem peste asta. Încheierea acestei întâmplări e încă o dovadă, mai limpede decât toate, că nu sunt în stare să fac față anumitor încercări.

Și acesta este simțământul dureros ce avea să rămână încrustat în mintea doamnei Pryor; de-acum încolo niciun efort depus de Shirley ori de Caroline nu va mai izbuti să-l șteargă. Putea să acorde iertare elevei care o jignise, dar nu putea să și-o acorde sufletului ei neajutorat.

Sortită ca în dimineața aceea să fie mereu solicitată, domnișoara Keeldar trebui iar să coboare la parter.

Parohul fu cel dintâi vizitator. Îl întâmpină cu o însuflețită urare de bun soset și cu o și mai însuflețită dojană; la amândouă se aștepta, și fiind în culmea entuziasmului le primi pe amândouă cu aceeași inimă ușoară.

În vremea acestei scurte vizite, uită cu totul să întrebe și de nepoată: atacul, răzvrățiții, fabrica, magistrații, stăpâna conacului îi acaparaseră toate

gândurile, dând la o parte chiar și grija pentru legăturile de familie.

Pomeni însă de rolul jucat de el însuși și de diaconul său în apărarea fabricii.

— Mânia fariseilor se va revărsa asupra noastră din pricina celor ce am făcut în această împrejurare, spuse domnul Helstone. Dar desfid pe orice calomniator. M-am aflat acolo doar ca să apăr legea, să-mi îndeplinesc datoria de om și de britan, iar pe acestea le socotesc întru totul potrivite cu calitatea de preot și levit, luată în sensul ei cel mai înalt. Arendașul dumneavoastră Moore, continuă preotul, a obținut întreaga mea aprobare. N-aș avea cum să-mi doresc a vedea un comandant mai stăpân pe sine, niciunul mai hotărât. În afară de asta, omul a dovedit judecată sănătoasă și bun-simț; mai întâi fiind pe deplin pregătit pentru cele ce s-au întâmplat, iar în al doilea rând, după ce succesul i-a fost asigurat datorită planurilor lui bine puse la punct, pricepându-se să uzeze de victorie fără să abuzeze de ea. Unii dintre magistrați sunt speriați zdravăn și, ca toți lașii, tind să devină cruzi;

cu o admirabilă înțelepciune, Moore îi domolește. Până acum a fost foarte nepopular pe aici, pe la noi; dar țineți minte vorbele mele: de aci înainte un val de simpatie va porni către ei; oamenii își vor da seama că nu l-au prețuit și se vor grăbi să-și îndrepte greșeala; iar el, la rândul său, când va vedea că oamenii sunt dispuși să-i recunoască meritele, ne va arăta o atitudine mult mai îngăduitoare decât cea cu care ne-a milostivit până acum.

Domnul Helstone tocmai se pregătea să adauge acestei cuvântări câteva remarci pe jumătate serioase, pe jumătate glumețe, menite s-o pună în gardă pe domnișoara Keeldar în legătură cu unele zvonuri privind părtinirea arătată înzestratului ei arendaș, când clopoțelul de la ușă sună anunțând un nou vizitator și curmă avântul glumeț al preotului; iar cum celălalt vizitator se înfățișa ca un domn mai în vârstă și cu părul alb, cu chip încrunțat și priviri sfidătoare - fiind vorba, pe scurt, de vechea noastră



cunoștință și vechiul vrăjmaș al parohului, domnul Yorke – preotul și lovitul își înșfăcă pălăria, apoi, cm cel mai scurt rămas bun adresat domnișoarei Keeldar

;, ; i cea mai încruntată. Înclinare din cap către musafirul ci, părăsi brusc încăperea.

Domnul Yorke nu se afla într-o stare sufletească senină și nici nu-i trecu prin cap să cântărească vorbele prin care își exprima opinia cu privire la cele petrecute 'iu timpul nopții; Moore, magistrații, soldații, conducă-

I ori i răzvrătiților, toți și fiecare în parte își primiră porția de ocări; dar cuvintele cele mai tari – și erau într-adevăr niște adjective de cea mai pură obârșie din York-

—liire – le rezervă întru folosul popilor luptători, preotul v1 diaconul „sângeroși, demonici44.

— Biserica, perora domnul Yorke, a ajuns la o frumoasă ananghie; nici un se putea să nu ajungă aici când popii se-apucă să se grozăvească printre soldați, să umble eu arme, gloanțe și praf de pușcă și să ridice viețile unor oameni cu mult mai cinștiți decât ei.

— Dar ce ar fi făcut Moore dacă nimerii nu i-ar fi dat ajutor? întrebă Shirley.

— Ar fi dormit așa cum și-a așternut.

— Ceea ce înseamnă că dumneavoastră l-ați fi lăsat singur în fața mulțimii aceleia dezlănțuite. Frumos. E un om foarte curajos; dar cea mai mare vitejie ce s-a putut afla vreodată într-o inimă de om ar putea fi de foarte puțin ajutor în fața a două sute de vrăjmași.

— Avea soldații; îi avea pe acei nefericiți sclavi care pentru bani își închiriază sângele lor și îl varsă pe al altora.

— Ti insultați pe ostași aproape la fel de grav cum îi insultați și pe clerici. Pentru dumneavoastră toți cei care poartă haine roșii sunt niște lepădături ale nației și toți cei în haine negre sunt șarlatanii acestei nații.

După dumneavoastră, domnul Moore, a făcut rău când a apelat la ajutorul armatei, și încă și mai rău când a acceptat orice fel de alt ajutor. Felul dumneavoastră de a vorbi duce

la următoarea concluzie: ar fi trebuit să-și lase fabrica și viața la voia turbării unei adunături de descreierați conduși pe căi greșite, iar domnul Helstone și toți ceilalți domni din parohie ar fi trebuit să privească de pe margini, să vadă cum clădirea este rasă de pe fața pământului și proprietarul ei măcelărit, dar să nu miște niciun deget pentru a salva ce poate fi salvat.

— Dacă Moore s-ar fi purtat încă de la început cu oamenii lui așa cum trebuie să se poarte un patron, aceia n-ar fi ajuns niciodată să aibă față de el simțămintele pe care le au.

— Dumneavoastră vă vine ușor să vorbiți, exclamă domnișoara Keeldar începând să se înfierbinte în apărarea cauzei arendașului: dumneavoastră, un om a cărui familie trăiește la Briarmains de șase generații, cu a cărui persoană oamenii au avut timp să se tot învețe vreme de cincizeci de ani, care le cunoașteți apucăturile, prejudecățile și preferințele. E ușor, într-adevăr, pentru *dumneavoastră*, să vă purtați așa fel încât să nu-i jigniți niciodată; însă domnul Moore a venit ca străin prin părțile astea; a venit sărac și lipsit de prieteni, fără puțința de a se sprijini pe altceva decât pe propria lui energie; fără să dispună pentru a-și croi drum de altceva decât onoarea, talentul și hărnicia sa. În asemenea împrejurări este desigur o crimă faptul că n-a reușit să-și facă dintr-o dată plăcute și populare manierele care, conform firii lui, sunt mai grave și mai potolite; că n-a izbutit să fie glumeț, degajat și afectuos cu o țărănime străină, la fel cum sunteți dumneavoastră în relațiile cu concetățenii dumneavoastră! A comis o greșală de neiertat atunci când a introdus acele îmbunătățiri și n-a dat dovadă chiar de cea mai mare iscusință politică; n-a făcut aceste schimbări pe îndelete, treptat-treptat, și cu aceeași scrupulozitate pe care ar fi arătat-o un mare capitalist! Și pentru greșeli de soiul acesta trebuie neapărat să devină victimă a gloatelor dezlănțuite? Trebuie să-i fie. Contestat până și dreptul de a se apăra? Și oare aceia care poartă în piepturile lor inimă de bărbat (iar domnul

Helstone - indiferent ce ați spune dumneavoastră despre el - are o asemenea inimă) sunt sortiți să fie ponegriți ca răufăcători pentru că au stat alături de el - pentru că au riscat să apere cauza unuia singur împotriva a două sute?

— Stai - stai puțin - liniștește-te, rosti domnul Yorke și zâmbi în fața înflăcăării cu care Shirley își sporea năvala întrebărilor.

— Să mă liniștesc! E cazul să ascult în liniște lucruri care-s de-a dreptul năzbâtii - năzbâtii primejdioase?

Nu. Țin foarte mult la dumneavoastră, domnule Yorke, după cum bine știți; dar urăsc din toată inima unele dintre principiile dumneavoastră. Toată această fățarnicie - iertați-mă, dar repet cuvântul - *fățarnicie* despre soldați și preoți îmi sună cât se poate de dezgustător în auz. Orice elogiu ridicol, irațional adus unei anumite categorii, orice ponegrire a unei alte categorii, fie ea a militarilor ori a clericilor - orice gravă nedreptate făcută unui individ, fie el împărat sau cerșetor - îmi produce într-adevăr greață; orice ațâțare a unor categorii de oameni împotriva altora, orice ură a unui grup, orice tiranie deghizată în libertate - eu le resping și mă spăl pe mâini. *Dumneavoastră* vă socotiți filantrop; *dumneavoastră* vă credeți un avocat al libertății; dar am să vă spun un lucru domnul Hali, parohul de la Nunnely,

e un prieten mult mai sincer atât al oamenilor cât și al libertății, decât Hiram Yorke, reformatorul de la Briarfield.

Domnul Yorke n-ar fi suportat cu prea multă răbdare un astfel de limbaj din partea unui bărbat, nici un l-ar fi îngăduit vreunei femei; pe Shirley însă o socotea și sinceră și încântătoare, iar mânia asta exprimată pe față îl amuza; în plus, simțea o plăcere tainică auzind-o cum își apăra arendașul, fiindcă, după cum am lăsat să se înțeleagă mai înainte, interesele lui Robert Moore îi stăteau foarte aproape de inimă; mai mult decât atât, știa bine că în cazul când ar fi vrut să se răzbune pentru severitatea cu care era

tratat, mijloacele îi stăteau la dispoziție; era convins că un singur cuvânt ar fi fost de ajuns ca s-o împlânzească și s-o reducă la tăcere, să-i acopere fruntea senină cu umbra roșie a rușinii și să-i ascundă strălucirea ochilor sub perdeaua pleoapelor și genelor lăsate.

— Ce altceva mai ai de spus? întrebă în clipa când vorbitoarea făcu o pauză, după câte se părea mai degrabă pentru a-și trage răsuflarea decât din pricină că subiectul sau înfocarea i-ar fi ajuns la capăt.

— De spus, domnule Yorke?! veni răspunsul din partea celei care acum se plimba cu pas grăbit de la un capăt la celălalt al salonului lambrizat. De spus! Aș mai avea eu multe de spus dacă mi-aș putea rândui gândurile într-o ordine rațională, ceea ce nu *pot* face niciodată.

Am de spus că părerile dumneavoastră, ca și acelea ale celor mai extremiști politicieni, sunt păreri pe care numai niște oameni ce se situează pe o poziție de iredponsabilitate le *pot* susține; și sunt pur și simplu păreri menite să facă opoziție, să se tot discute pe baza lor, străine de intenția de a fi vreodată puse în practică. Dacă ar fi să ajungeți mâine prim-ministru al Angliei, v-ați lepăda imediat de de. Îl insultați pe Moore fiindcă și-a apărât fabrica;

dacă ați fi fost în locul lui și ați fi ținut să vă păstrați onoarea și dreapta judecată, n-ați fi putut proceda altfel. Îl ponegriți pe domnul Helstone pentru orice ar face;

domnul Helstone are păcatele lui: greșește câteodată, dar mult mai adesea procedează așa cum se cuvine. Dacă ar fi să păstoriți parohia Briarfield, repede v-ați da seama că nu e treabă ușoară să duci la bun sâârșit toate activitățile binefăcătoare pentru parohie inițiate și continuate cu energie de predecesorul dumneavoastră. Tare mă mir că oamenii nu sunt în stare să se judece cu mai multă nepărtinire unii pe alții și pe ei înșiși. Când îi aud pe domnii Malone și Donne pălăvrăgind despre autoritatea

Bisericii, despre demnitatea și pretențiile preoților, despre respectul ce li se datorează în calitatea lor de clerici;

când aud izbucnirile dușmăniei meschine pe care o poartă disidenților; de câte ori sunt martoră măruntelor și prostesțiilor înfumurări și invidii cărora le dau glas acești domni; când pălăvrăgeala lor despre forme, tradiții și superstiții îmi pătrunde în auz; când văd cu câtă nerușinare se poartă față de cei săraci și cu câtă josnică servilitate față de bogați, îmi spun că Biserica anglicană a apucat într-adevăr pe un drum jalnic, că atât ea cât și fiii ei au neapărată nevoie de reforme. Întorcându-mi mâhnită față de la turnurile catedralelor și de la clopotnițele bisericilor sătești - da, la fel de mâhnită ca un episcop convins că biserica trebuie văruită, dar fără a avea mijloacele de a și procura cele necesare - îmi aduc aminte de nesocotitele dumneavoastră ironii împotriva „episcopilor burduhănoși”, a „popilor ghiftuiți”, a „bătrânii noastre maici Biserica”, etc. Îmi aduc aminte cu câtă îndârjire îi ponegriți pe toți cei ce nu sunt asemenea dumneavoastră, cu cită neîndurare condamnați categorii întregi de oameni și indivizi izolați, fără să aveți vreodată nici cea mai slabă înțelegere față de împrejurări și de ispite; iar atunci, domnule Yorke, îndoiala îmi prinde în gheare inima și mă face să mă întreb dacă există într-adevăr oameni îndeajuns de îngăduitori, de cumpăniți și drepti pentru a li se încredința răspunderea reformării. Și nu cred că *dumneavoastră* vă numărați printre aceia.

— Ai o părere proastă despre mine, domnișoară Shirley; până acum niciodată nu ți-ai mărturisit atât de deschis gândurile.

— Niciodată n-am avut prilejul; dar seri în șir am stat pe scăunelul ocupat de obicei de Jessy, alături de fotoliul dumneavoastră, în salonul din fund de la Briarniains, și-am ascultat cu sufletul la gură cele ce spuneți, ndmirându-vă jumătate din cele afirmate și răzvrătindu-mă împotriva celeilalte jumătăți. Vă consider un minunat om vârstnic din Yorkshire, sir; sunt mândră că m-am

născut în același ținut și în aceeași parohie ca și

dumneavoastră. Sunteți un om deschis, integru, independent ca o stâncă ce se înalță de pe fundul mării; dar în același timp sunteți aspru, nepoliticos, închistat și neîndurător.

— Nu cu cei săraci, fetițo, nu față de umiliții și obidiții pământului, numai cu cei fuduli și orgolioși.

— Și cine vă dă dreptul, sir, să faceți asemenea diferențieri. Om mai fudul și mai orgolios decât dumneavoastră nu se află sub soare. Vă este ușor să vorbiți cu blândețe celor mai prejos de dumneavoastră, dar sunteți prea fălos, prea ambițios, prea dușmănos ca să puteți vorbi politicos cu cei ce vă sunt mai presus. Toți sunteți însă îa fel. Helstone e și el mândru și înțesat de prejudecăți.

Moore, deși mai cumpănit și decât dumneavoastră și decât parohul nostru, e totuși arogant, dur, și, după cum socoate opinia publică, egoist. Ce bine este că mai există și astfel de oameni. ca domnul Hali, și îi mai poți întâlni din când în când - oameni cu inimă largă și iubitoare, capabili să îndrăgească întreaga lor seminție, care îi pot ierta pe alții că sunt mai bogați decât ei, că le merge mai bine sau dispun de mai multă putere. Asemenea oameni pot fi mai puțin originali, poate că nu au un caracter atât de dârz ca dumneavoastră, dar sunt niște prieteni mult mai buni ai omenirii.

— Și pentru când s-a hotărât? rosti domnul Yorke, ridicându-se de pe scaun.

— Ce să se hotărască?

— Cununia.

— A cui cununie?

— Doar cununia lui Piobert Gerard Moore, Esq., de la Hollow's Cottage, cu domnișoara Keeldar, fiică și moștenitoare a răposatului Charles Cave Keeldar de ia Fielthead Hali.

Shirley se uită la interlocutorul său și obrajii începură să i se îmbujoreze; dar lumina din ochi' nu-i pălea defel; strălucea cu tărie - da, ardea în adâncuri.

— Asta e răzburarea dumneavoastră, spuse ea

rostind cuvintele rar și răspicat; apoi adăugă: Ar fi oare o căsătorie nepotrivită, nedemnă de urmașa răposatului Charles

Cave Keeldar?

— Fetițo dragă, Moore este un gentleman, de neam ales și sângele îi e la fel de albastru ca al meu sau al dumitale.

— Și noi punem preț pe albăstrimea sângelui? Avem mândrie de familie, cu toate că cel puțin unul dintre noi. e republican?

Rămânând încă în fața ei, Yorke se înclină. Buzele îi erau mute, dar ochii mărturiseau temeinicia acuzației.

I.);, - știa ce este mândria de familie - puteai s-o vezi în întreaga lui purtare.

— Moore este un gentleman, repetă Shirley înălțându-și capul cu grație voioasă.

Se stăpâni însă. Părea că pe limbă îi năvălesc vorbe pe

«are un voia să le rostească; dar în clipa aceea privirile ci spuneau multe; ce anume, Yorke încerca să citească, însă nu izbutea, vorbirea era acolo - vizibilă dar cu neputință de tradus; un poem, de un lirism arzător, însă într-o limbă necunoscută. Cu toate acestea nu era o poveste obișnuită, nu doar o izbucnire de simțăminte - nu o oarecare mărturisire de dragoste - toate acestea se vedeau limpede; era altceva, mai adânc și mai greu de înțeles decât bănuise el; își dădu seama că răzburarea lui nu-și atinsese ținta; și. Simțea că Shirley triumfase, îl prinsese pe picior greșit, rușinat, nedumerit; ea savura clipa aceea, nu el.

— Iar dacă Moore este un gentleman, atunci nu poți, fi decât o lady, prin urmare...

— Prin urmare, nu va fi nicio inegalitate în unirea noastră?

— Niciuna.

— Mulțumesc pentru încuviințare. Și n-o să mai vreți să știți de mine, atunci când voi renunța la numele de

Keeldar, pentru a-l lua pe acela de Moore?

În loc să răspundă, domnul Yorke o privi cu totul uluit. Nu izbutea să ghicească ce înseamnă înfățișarea aceea a ei, dacă vorbea serios ori glumea. În trăsăturile mobile se vădea emoție și hotărâre, pei'siflare și ironie, toate amestecate ca într-o joacă.

— Nu te înțeleg, spuse și se răsuci pe eălcâie, dând ;; a plece.

Shirley râse:

— Nu vă pierdeți curajul, sir; ignoranța asta o împărtășiți și cu alții. Dar socot că dacă Moore izbutește să mă înțeleagă e de ajuns - nu credeți?

— Din partea mea. De-acum încolo Moore n-are decât să-și vadă singur de treburi cum crede de cuviință: eu nu mă mai bag și nu mă mai amestec.

Un gând nou îi trecu prin minte domnișoarei Kee'dar; înfățișarea i se schimbă ca prin minune. Cu ochii dintr-o dâiă întunecați și o severă imobilitate a trăsăturilor, îl întrebă:

— Ați fost vreodată rugat să vă amestecați? Îmi puneți mie întrebări socotindu-mă împuternicită a altcuiva?

— Doamne iartă-mă! Oricine o fi să se însoare cu dumneata trebuie să fie cu ochii în patru! Păstrează-ți toate întrebările pentru Robert; eu nu mai răspund la niciuna. Rămâi cu bine, fetiço!

Fiind o zi frumoasă, ori cel puțin plăcut - *i. Ul.* Nori pufoși adumbreau soarele și o ceață străvezie, dar nici răcoroasă și nici umedă, se întinsese albastră peste coline - în vreme ce Shirley era ocupată cu musafirii, Caroline o convinsese pe doamna Pryor să-și ia boneta și șalul de vară și să facă împreună cu ea o plimbare până la capătul cel îngust al vâlcele.

În locul acela, cele două margini ale vâlcele se apropiau una de alta, începeau să se acopere cu tufișuri și stejari piperniciți și alcătuiau o viroagă împădurită pe fundul căreia pârâul fabricii curgea nestăvilit, înspumat, gălăgios și neastâmpărat, luptându-se cu bolovănișul, într-



un șuvoi neliniștit și învolburat, rozând malurile colțuroase și frecându-se de rădăcinile pline de noduri.

Aici, după ce te îndepărtați de fabrică vreo jumătate de milă, te puteai bucura de-o adevărată izolare; o găseai la umbra copacilor crescuți în voia lor, o recunoșteai în ciripitul nenumăratelor păsărele cărora umbra aceea le oferea sălaș. Nu era un drum bătut; prospețimea florilor de pădure arăta că rareori pas de om trece peste de;

belșugul trandafirilor sălbatici părea să sugereze că florile acelea îmboboceau, înfloreau și se treceau sub oblăduirea singurătății, ca în haremul unui sultan. Aici puteai să vezi azurul încântător al clopoțeilor, iar în albul perlat al florilor ce spuzeug iarba puteai recunoaște un fel de colț de lume presărat cu stele.

Doamnei Pryor îi plăceau plimbările liniștite; totdeauna ocolea drumul mare, căuta cărările lăturalnice și drumeagurile izolate; prefera însă o unică tovărășie în locul singurătății depline, fiindcă în singurătate devenea nervoasă; o teamă vagă de întâlniri nedorite tulbura bucuria hoinărelilor cu totul solitare. Alături de Caroline nu se mai temea însă de nimic; de îndată ce se îndepărta de așezările omenești și pătrundea în pașnica împărăție a Naturii, întovărășită de această prietenă plină de tinerețe, o schimbare prielnică părea să i se strecoare în cuget și să-i strălucească în înfățișare. Când se afla împreună cu Caroline – și numai cu Caroline – ai fi zis că inima

i se leapădă de o povară, fruntea i se descoperă de sub un văl și înseși gândurile i se eliberează dintr-o strânsoare; alături de ea devenea veselă; cu ea, câteodată, devenea tandră, ei îi împărtășea cunoștințele, îi dezvăluia scurte fragmente din propria-i experiență, îi oferea prilejuri de a ghici ce fel de viață trăise, în ce măsură își cultivase mintea, cât de viguroasă îi era inteligența, care erau și pe unde i se ascundeau părțile vulnerabile ale simțămintelor.

Așa de pildă, astăzi, în vreme ce își continuau plimbarea, doamna Pryor îi vorbea Carolinei despre păsările ce cântau prin copaci, îi arăta deosebirile dintre un soi și

altul, și îi spunea câte ceva despre obiceiurile și însușirile fiecăreia. Toate aspectele naturii din Anglia păreau să-i fie familiare. Recunoștea fiece floare de câmp din preajma potecii: plante firave ce răsăreau pe lângă pietre sau se îțeau din crăpăturile zidurilor năruite de vreme

— Plante aproape neobservate până atunci de Caroline — primeau un nume și erau înfățișate fiecare cu proprietățile ei; se părea că studiasse în amănunțime botanica, mai ales în ce privește zestrea câmpiilor și pădurilor Angliei.

După ce ajunseră în capătul viroagei, se așezară alături pe un prag de stâncă cenușie și acoperită de mușchi, răsărit la poalele unei coline verzi și pieptișe ce se înălța deasupra lor; doamna Pryor privi în jur și vorbi despre locurile de acolo ca și cum le-ar mai fi văzut cândva, odată, demult. Făcu aluzie la schimbările petrecute și compară jispectele cu cele de prin alte părți ale Angliei; și în toate lăsa să se vadă, prin sfioase și neintenționate trăsături ale descrierii, un fin simț al pitorescului, pricepere subtilă și deosebirea frumosului de banal, multă forță

În comparațiile dintre locurile sălbatice și cele cultivate, dintre maiestuos și searbăd, lucruri care dădeau vorbirii

ei un farmec plin de culoare, cu atât mai plăcut eu cât era lipsit de orice pretenții.

Felul acela de încântare respectuoasă cu care asculta Caroline - atât de sincer, atât de liniștit și totuși atât de evident - stârni în cugetul doamnei Pryor o însuflețire caldă. Cu aspectul ei exterior atât de rezervat și puțin atractiv „cu expresia neîncrezătoare și purtările necomunicative, probabil că doamna Pryor rareori avusese prilej să vadă ce înseamnă a trezi interesul cuiva pe care și ea putea să-l iubească, să citească în ochii altuia afecțiune caldă și prețuire plină de admirație.

O Incinta, fără îndoială, conștiința faptului că o tânără către care s-ar fi părut - judecând după expresia emoționată a ochilor și trăsăturilor feței - că și inima ei năzuiește cu un impuls afectuos, o privește ca pe o călăuzitoare și se

apropie de ea ca un prieten. Arătând un interes mai accentuat decât își îngăduia de obicei, se aplecă înspre tânără însoțitoare, îi ridică de pe frunte o șuviță de un castaniu pal scăpată de sub stăpânirea pieptenului, și spuse:

— Sper din toată inima că adierea asta alinătoare ce coboară dinspre coline are să-ți priască, draga mea Caroline; as fi bucuroasă să văd mai multă culoare în obrajii dumitale, dar probabil că n-ai fost niciodată rumenă la față.

— Cândva am avut obrajii roșii, răspuse zâmbind domnișoara Helstone. Mi-aduc aminte de-acum un andoi, când mă uitam în oglindă și vedeam un chip cu totul deosebit de cel pe care îl văd astăzi - mai î'otund și mai roz. Dar când suntem tineri, adăugă fata de optsprezece ani, viața ne este mai ușoară și mințile mai ferite de griji.

— Nu cumva, urmă doamna Pryor, făcând eforturi să-și stăpânească tiranica timiditate ce o reținea, chiar în împrejurări atât de favorabile, să încerce a cerceta în inima altuia, nu cumva, la o asemenea vârstă, îți faci griji eu privire la viitor? Te rog crede-mă pe mine: e mai bine să le alungi. Lasă viitorul să se îngrijească singur de ale sale.

— E-adevărat, dragă doamnă; nu grijile de viitor mă chinuie pe mine. Relele din ziua de astăzi sunt apăsătoare - *prea* apăsătoare, și ard de dorința de a scăpa de de.

— Adică - răul din ziua de azi; adică - probabil că unchiul dumitale nu e - găsești că e greu de înțeles - nu apreciază...

Doamna Pryor nu izbuti să-și închege fraza frântă; nu știa cum să facă și în ce fel să procedeze pentru a întreba dacă nu cumva domnul Helstone se purta prea aspru cu nepoata, dar Caroline înțelese și dădu răspuns:

— Nu, nici vorbă de așa ceva; eu și unchiul ne înțelegem foarte bine; nu ne certăm niciodată - n-aș spune că e aspru - niciodată nu mă muștră. Uneori doresc într-adevăr ca vreo ființă de pe lumea asta să mă iubească; dar n-aș putea să spun că vreau ca tocmai el să țină la mine mai mult decât ține. Când eram copil, probabil am

simțit nevoia să mi se dea atenție, însă numai slujnicele erau foarte drăguțe cu mine; însă când oamenii sunt multă vreme indiferenți față de noi, începem și noi să devenim indiferenți față de indiferența lor. Stă în firea unchiului meu să nu acorde atenție femeilor și fetelor —

afară de cazul când e vorba de doamne pe care le întâlnește în societate; el nu se mai poate schimba, iar eu nici n-aș dori să se schimbe, în ce mă privește pe mine.

Dacă în ziua de azi mi-ar arăta multă afecțiune, teamă mi-e că n-aș simți decât stinghereală și frică. Dar știți, doamnă Pryor, nu prea înseamnă că *trăiești* atunci când stai și măsoari timpul așa cum mi se întâmplă mie în casa parohială. Ceasurile trec și într-un fel sau altul le fac și eu față, dar asta nu înseamnă că *trăiesc*. Suport existența, însă rareori mă bucur de ea. De când domnișoara Keeldar și dumneavoastră ați venit încoace sunt - era să spun mai fericită - dar asta n-ar fi adevărat. Și se opri.

— Cum adică? În ce fel n-ar fi adevărat? O iubești pe domnișoara Keeldar, nu-i așa, draga mea?

— Țin foarte mult la Shirley; o și iubesc și o și admir; dar mă aflu într-o situație foarte dureroasă; din motive pe care nu le pot explica, vreau să plec de aici și să uit locurile astea.

— Mi-ai spus mai demult că ai vrea să intri undeva guvernantă; dar, draga mea, dacă îți aduci aminte, nu le-am încurajat în privința asta. Eu însămi am fost guvernantă. Mare parte din viață. B aptul că am cunoscut-o pe domnișoara Keeldar a fost pentru mine o incomparabilă fericire; însușirile deosebite și firea ei încântătoare au făcut din slujba mea o treabă foaite

ușoară: însă în tinerețe, înainte de a mă fi măritat, am trecut prin încercări aspre, dureroase. Nu mi-ar plăcea ca - nu mi-ar plăcea deloc să treci și dumneata prin încercări asemănătoare. Soarta a făcut să ajung la o familie grozav de încrezută și sigură de noblețea neamului și de superioritatea intelectuală a componentilor ei, iar toți

aceștia credeau că „la ei se distingea cu ușurință<sup>41</sup> o înzestrare deosebit de bogată în ce privește „virtuțile creștine”; că inimile tuturor erau purificate și spiritele într-o excepțională stare de disciplină riguroasă. Foarte curând mi s-a dat să înțeleg că „nefiind egală cu ei” n-aveam cum mă aștepta „să le câștig simpatia”. Nimeni nu făcea niciun efort pentru a-mi ascunde că sunt socotită o „povară și piedică în societate”. Domnii, mi-am dat repede seama, mă considerau un fel de „femeie tabu”, față de care „le era interzis să manifeste atențiile obișnuite acordate sexului slab”, dar care totuși „îi deranja ieși firi u-le deseori în cale”. Doamnele de asemenea îmi arătau pe față că mă socotesc „o pacoste”. Mi s-a pus la fel în vedere că slujitorii mă „detestă”; de ce, niciodată n-am putut să înțeleg. Mi s-a mai spus că elevii mei „orieât de mult ar putea ei să mă iubească și orieât. De mult interes aș arăta eu în grija ce le-o port, nu pot să fie prieteni cu mine”. Mi se dădea să înțeleg că trebuie să

„trăiesc retrasă, și cu niciun preț să nu depășesc vreodată linia invizibilă, dar rigidă, care stabilea deosebirile dintre mine și stăpânii mei”. În casa aceea, viața mi-a fost sedentară, însingurată, nefirească, tristă și trudnică. Îngrozitoarea înăbușire a dragostei de viață, obsesia permanentă a faptului că nu ai prieteni și nu ai un cămin, obsesie izvorâtă din această stare de lucruri, începuseră de mult să aibă urmări dăunătoare asupra constituției mele – m-am îmbolnăvit. Stăpâna casei mi-a spus cu răceală că nu eram decât o victimă a „vanității rănite”. Mi-a dat de înțeles că în cazul în care nu voi face. Eforturi pentru a-mi înăbuși acea „păgână nemulțumire”, nu voi înceta „să mă răzvrătesc împotriva rânduielilor stabilite de Dumnezeu”, nu mă voi întoarce cu inimă senină la adâncă umilință potrivită cu starea mea, e mai mult decât probabil că „mintea mi se va destrăma”, iar stânca de care s-au lovit și au naufragiat majoritatea celor de-o seamă cu mine, morbida supraapreciere a propriei persoane – toate acestea îmi vor pecetlui soarta – voi muri internată într-o casă de

nebuni,

Nu i-am dat niciun răspuns doamnei Hardman; ar fi fost de prisos. Dar într-o bună zi am făcut unele remarci în fața fiicei sale mai mari, și mi s-a răspuns astfel:

Da, recunoaște, meseria de guvernantă prezintă anumite greutăți; „fără îndoială că te pune la unelc încercări; iar”, a subliniat atunci într-un fel care mă face să zâmbesc acum, când îmi aduc aminte, „așa trebuie să fie. *Dânsa* (domnișoara H.) nu credea, nu spera și nici un *dorea* să vadă asemenea greutăți înlăturate; căci dată fiind însăși natura obiceiurilor, sentimentelor și prejudecăților englezești un astfel de lucru nu e cu puțință. Guvernantele”,

.1 observat domnișoara, „trebuie totdeauna ținute într-un soi de izolare; este singurul mijloc de a menține acea distanță impusă de sobrietatea obiceiurilor englezești și de buna-cuviință ce domnește în familiile engleze”.

Mi-aduc aminte că am oftat adâne atunci când domnișoara Hardman a plecat de lângă patul meu-; a auzit, s-a întors, și mi-a spus cu severitate: „Mi-e teamă, domnișoară Gray, că ai moștenit mai mult decât din plin cel mai rău dintre păcatele vicioasei noastre firi omenești — păcatul mândriei. Ești mândră, și de aceea ești și nerecunoscătoare. Mama îți plătește o leafă frumoasă; iar dacă ai avea un bun-simț obișnuit, ai încerca plină de recunoștință să te împaci cu tot ce e obositor de îndeplinit și neplăcut de îndurat, de vreme ce pentru leafa asta merită s-o faci.”

Draga mea, domnișoara Hardman era o tânără foarte autoritară și cu-însușiri dintre cele mai alese; fără îndoială ra aristocrația este o clasă deosebită – atât din punct de vedere fizic, cât și moral și intelectual, ca o *tory* înver-

. Micită ce sunt, recunosc asta. Nu pot să-ți descriu demnitatea din glasul și ținuta ei în vreme ce îmi vorbea

.r. l fel; totuși, mi-e teamă că era egoistă, draga mea. Niciodată nu mi-a plăcut să spun vorbe rele despre cei de rang mai înalt decât mine; dar cred că era puțin cam

egoistă.

Îmi aduc aminte, continuă doamna Pryor după o pauză, încă una din remarcile domnișoarei Hardman, pe care o rostea cu un aer maiestuos. „NOI”, obișnuia să spună — NOI avem nevoie de nesocotințele, extravagantele, greșelile și crimele unora dintre înaintașii noștri

■ a să se arunce sămânța din a cărei rodire să putem pe urmă culege recolta de guvernante. Fiicele negustorilor,

orieât de aleasă educație ar primi, rămân în mod obligatoriu prost crescute, și prin urmare nepotrivite să ajungă a locui în casele NOASTRE, ori îndrumătoare ale minților și personalității copiilor NOȘTRI. Totdeauna vom prefera să alegem pe cele din aceeași tagmă ca a NOASTRĂ, care au fost născute și crescute oarecum în același rafinament ca și NOI ÎNȘINE.

— Probabil că domnișoara Hardman se credea cu mult deasupra semenilor ei, doamnă, de vreme ce susținea că până și nenorocirile abătute asupra lor și crimele săvârșite de ei erau necesare pentru a le aduce foloase. Spuneți că era credincioasă: credința ei trebuie să fi fost asemeni celei a fariseilor, care mulțumeau lui Dumnezeu că nu sunt la fel cu ceilalți oameni, nici măcar la fel cu vameșii.

— Draga mea, n-o să discutăm acum treaba asta. Aș fi ultimul om de pe lume în stare să doresc a-ți strecura în minte vreun simțământ de nemulțumire față de ce ți-a fost sortit în viață, sau de invidie ori nesupunere împotriva mai-marilor tăi. Totala supunere față de autorități, respectul plin de grijă față de cei mai buni decât noi (și prin asta înțeleg, desigur, și clasele mai sus-puse ale societății) sunt, după câte cred eu, indispensabile pentru bunăstarea oricărei comunități. Tot ce am vrut să-ți spun, draga mea, este că ai face mai bine să nu încerci să ajungi guvernantă, fiindcă îndatoririle unei astfel de situații ar fi mult prea

grele pentru constituția dumatăle.

N-am avut de gând să suflu o vorbă nerespectuoasă împotriva doamnei sau domnișoarei Hardman; atât doar că, amintindu-mi de propria mea experiență, mi-e cu neputință să nu mă gândesc ce s-ar întâmplă cu dumneata dacă ai ajunge într-o situație asemănătoare; o vreme te-ai lupta vitejește cu soarta; pe urmă suferințele te-ar doborî, și n-ai mai avea puteri să-ți îndeplinești îndatoririle:

și te-ai întoarce acasă – dacă ai mai avea o casă – într-adevăr zdrobită. Pe urmă ar veni anii aceia de chin, cărora numai infirmii și prietenii lor intimi le pot intui deznădejdea și cunoaște povara: slăbiciunea și prăbușirea ar urma să încheie capitolul. Asta este povestea multor vieți; nu pot admite să fie și a dumatăle. Draga mea, dacă îți face plăcere, ar fi bine să ne plimbăm puțin.

Amândouă se ridicară și pășiră domol pe iarba unei terase naturale de la marginea râpei.

— Draga mea, reîncepu nu peste multă vreme doamna

Pryor, și pe când vorbea, un fel de repezeală timidă, stânjenită, i se vădea în gesturi, tinerele, mai ales acelea cu care natura a fost mărinimoasă – deseori – de multe ori – fac planuri – se gândesc – se gândesc la viitor — la căsătorie, ca încununare și țel al speranțelor.

Aici se opri. Caroline îi veni imediat în ajutor, arătând mult mai mult curaj și stăpânire de sine în abordarea acestui subiect de temut. Răspunse cu o energie calmă, care o făcu pe doamna Pryor să tresară:

— Sigur că se gândesc; și e natural să fie așa. Se gândesc la căsătoria cu un om iubit ca la cea mai luminoasă – singura soartă luminoasă ce le poate sta în față. Credeți că greșesc?

— Vai, draga mea! exclamă doamna Pryor împreunându-și mâinile; și din nou tăcu. Caroline îndreptă o privire curioasă, cercetătoare către chipul prietenei sale și văzu că era foarte agitat. Draga mea, continuă în șoaptă, Viața nu-i decât o amăgire.



— Dar nu și dragostea! Dragostea e ceva adevărat  
— Cel mai adevărat și cel mai trainic - cel mai dulce și totuși cel mai amar dintre toate lucrurile pe care ne e dat să le cunoaștem.

— Draga mea - e foarte amar. Și se spune că e rezistent - rezistent ca moartea! Cele mai multe dintre deșertăciunile vieții sunt rezistente. Cât despre dulceață, nimic nu e la fel de trecător; întâlnirea cu ea durează 1111 singur moment - cât ai clipi din ochi; durerea rămâne pentru vecie. S-ar putea să piară în zorii eternității, dar te chinuie toată vremea în adâncurile nopții.

— Da, te chinuie toată vremea, încuviință Caroline 5  
fifară de cazul când e o dragoste împărtășită.

— Dragoste împărtășită! Draga mea, poveștile romanțioase ascund în de mari primejdii. Sper că nu citești asemenea lucruri?

— Câteodată, ori de câte ori îmi cade vreuna în mână, o citesc. Dar cei care scriu poveștile astea probabil că nu știu nimic despre dragoste, cel puțin așa s-ar zice după **felul** cum o înfățișează.

— Absolut nimic, draga mea! conveni doamna Pryor  
Îl înfocare. Și nici despre căsătoria; iar falsele tablouri

zugrăvite de ei pe astfel -de teme nu pot fi condamnate cu destulă asprime. N-au nimic de-a face cu realitatea;

nu-ți arată decât suprafața verde și ispititoare a mlaștinii, fără să-ți arate drept și adevărat nicio părțică din primejdia de moarte ce se ascunde dedesubt.

— Dar nu întotdeauna e vorba de o mlaștină, protestă Caroline. Există și căsnicii fericite. Când dragostea e reciprocă și sinceră, când sufletele se află în armonie, căsnicia *trebuie* să fie fericită.

— Niciodată nu e pe de-a întregul fericită. Doi oameni nu pot niciodată alcătui cu adevărat o, singură ființă; există, probabil, puțința de a fi mulțumit, în anumite condiții speciale, așa cum rareori se pot întâlni; dar

totdeauna e la fel de bine să nu înfrunți un asemenea risc; e posibil să comiți greșeli fatale. Fii mulțumită, draga mea; și s-ar cuveni ea toți cei necăsătoriți să se bucure de libertatea lor.

— Repetați întocmai cuvintele unchiului meu! exclamă

Caroline cu glas mâhnit și nedumerit. Vorbiți ca doamna Yorke în clipele sale cele mai întunecate; ca domnișoara Mann când e în dispoziția cea mai acrită și mai ipohondrică. Asta e ceva cumplit!

— Nu. E numai adevărat. Vai, copilule drag! N-ai trăit decât dimineața plăcută a vieții; de-abia de-acum încolo te așteaptă arșița obositoare a amiezii, tristețea serii și noaptea cea fără de soare! Spui că domnul Helstone vorbește la fel ca mine; iar eu mă întreb ce fel ar vorbi doamna Matthewson Helstone dacă s-ar mai afla încă în viață. Dar a murit! A murit!

— Și, din păcate, chiar tatăl și mama mea... strigă deodată Caroline, zguduită de-o tristă aducere-aminte.

— Ce-i cu ei?

— Nu v-am spus niciodată că s-au despărțit?

— Am auzit despre treaba asta.

— Prin urmare trebuie să fi fost foarte nefericiți.

— După cum vezi, toate *faptele* vin în sprijinul spuselor mele.

— În cazul ăsta n-ar trebui să mai existe căsătorie.

— Ba ar trebui, draga mea, fie și numai pentru a dovedi că viața asta nu e decât un simplu stagiu de ucenicie, în timpul căruia nu poți avea parte nici de odihnă și nici de răsplată.

— Dar căsnicia dumneavoastră, doamnă Pryor *t*

Doamna Pryor se închirci și se cutremură ca și cum un deget aspru i-ar fi fost apăsător pe un nerv lipsit de înveliș. Caroline înțelese că atinsese ceva ce nu putea să îndure nici cel mai slab contact.

— Căsnicia mea a fost nefericită, spuse doamna adunându-și în cele din urmă curajul. Și totuși...

Se feri să continue.

— Și totuși, sugeră Caroline, nu în întregime nenorocită.

— Nu în consecințe, cel puțin. Nu, adăugă pe un ton mai împăcat. Dumnezeu amestecă uneori balsamul îndurării chiar și în sticluța celei mai cumplite dintre nenorociri. El poate întoarce în așa fel șirul întâmplărilor, încât din aceeași faptă oarbă și nechibzuită de unde izbucnește blestemul revărsat asupra unei jumătăți din viața noastră, să izvorască binecuvântarea pentru vremea ce ne-a mai rămas de trăit. Și-apoi, trebuie să recunosc deschis că sunt o fire ciudată – departe de a fi ușor de suportat, sunt lipsită de tact și în unele privințe chiar excentrică. N-ar fi trebuit să mă mărit niciodată; firea mea nu e dintre acelea care își pot cu ușurință găsi o copie, sau capabile de a se contopi cu un contrast. Eram pe deplin conștientă de inaptitudinea mea; și de n-aș l'i, fost atât de nenorocită ca guvernantă, niciodată nu m-aș fi măritat; iar apoi...

Ochii Carolinei îi cereau să continue, implorau să spargă norul gros de deznădejde pe care cuvintele mai înainte rostite păruseră să-l întindă asupra vieții.

— Iar apoi, draga mea. Mr... Adică domnul eu care în am măritat, era, probabil, un personaj mai degrabă excepțional decât obișnuit. Aș dori, cel puțin, ca experiența unui cât mai mic număr de oameni să fie asemănătoare cu a mea, și un cât mai mic număr de oameni să sufere așa cum am suferit eu. Aproape că mi-am pierdut mințile; ușurarea părea atât de imposibilă, îndreptarea stării mele atât de irealizabilă! Dar, draga mea, n-aș vrea deloc să te descurajez, nu vreau decât să previn, și să dovedesc că cei necăsătoriți n-ar trebui să fie prea nerăbdători să-și schimbe situația, de vreme ce ar fi cu puțință să facă un schimb foarte prost.

— Vă mulțumesc, draga mea doamnă, vă înțeleg perfect binevoitoarele dumneavoastră intenții; dar pentru mine nu există nicio primejdie să cad în greșeala la

care vă referiți. Eu, cel puțin, nu mă gândesc câtuș'î de puțin la căsătorie, și tocmai din pricina asta aș vrea să-mi creez o situație prin alte mijloace.

— Scumpa mea, ascultă-mă pe mine. M-am gândit mult la cele ce vreau să ți le spun astăzi; fiindcă într-adevăr le-am tot frământat în mintea mea încă de când mi-ai spus prima dată că vrei să-ți faci o situație. După cum știi, acum stau împreună eu domnișoara ' Keeldar, în calitate de însoțitoare. Dacă o să se mărite (și are să se mărite în scurt timp, fiindcă prea multe semne mă duc înspre concluzia asta) n-am să-i mai fiu de folos în calitatea pomenită. Trebuie să-ți spun că sunt oarecum independentă, am mijloacele mele de existență datorită în parte economiilor pe care le-am făcut și în parte unei moșteniri primite acum cât va timp; indiferent când voi pleca de la Fielthead, o să-mi găsesc o casă unde să mă stabilesc; mi-ar fi cu neputință să trăiesc în singurătate, și n-am rude pe care să le pot primi în intimitatea cuibului meu; fiindcă, așa cum de bună seamă ai observat singură și după cum ți-am mărturisit și eu, obiceiurile și gusturile mele își au curiozitățile lor. Nu cred că mai e nevoie să-ți spun cât de mult țin la dumneata; în preajma dumitale mă simt mai fericită decât am fost vreodată alături de orice altă ființă omenească

(cuvintele din urmă fură rostite cu deosebită elocință).

Aș considera tovărășia dumitale ca pe un preascump privilegiu - un privilegiu neprețuit, o mângâiere, o binecuvântare. Și-atunci ai să vii la mine. Caroline, mă refuzi? îmi îngădui să sper c-ai putea să mă iubești?

Și după aceste două întrebări neașteptate, se opri.

— Dar *vă iubesc* cu adevărat! fu răspunsul. Mi-ar face plăcere să stau cu dumneavoastră; însă sunteți mult prea draguță.

— Tot ce am, urmă doamna Pryor, am să-ți las dumitale; o să ai tot ce-ți trebuie, dar să nu mai spui niciodată că sunt prea *drăguță*. Asta îmi zdrobește inima,

copila mea!

— Cum așa, doamnă dragă - atâta generozitate — n-am niciun drept...

— Nu mai vorbi! Să nu mai vorbești despre lucrurile astea - sunt lucruri pe care nu suportăm să le auzim. E într-adevăr târziu ca s-o iau de la capăt, dar s-ar putea să mai trăiesc vreo câțiva ani. N-am cum șterge trecutul, dar nu-i cu neputință ca un timp oarecare încă să-mi mai aparțină viitorul!

Doamna Pryor părea foarte agitată. Lacrimi grele îi sticleau în ochi și i se scurseră pe obraji. Caroline o sărută duios și mângâietor și îi spuse cu glas domol:

— Vă iubesc foarte mult. Nu mai plângeți.

Dar întreagă ființa doamnei Pryor părea zguduită.

Se așază, își sprijini capul pe genunchi și plânse în hohote. Nimic nu putu s-o liniștească până ce furtuna lăuntrică nu se potoli de la sine și chinul luă sfârșit.

— Biată copilă! murmură sărutând-o la rândul ei pe Caroline. Sărmana mea mielușică stingheră. Haide, spuse deodată tresărind. Haide, trebuie să ne întoarcem acasă!

La începutul drumului doamna Pryor merse foarte repede; dar treptat se potoli, își reluă gesturile obișnuite și reveni la pasul ei caracteristic - unul aparte, așa cum îi erau toate mișcărilor - iar la vremea când pătrunseră pe poarta de la Fielthead era pe de-a întregul ea însăși; aspectul exterior arăta ca de obicei: liniștit și sfios.

CAPITOLUL XXII

## **Două vieți**

La apărarea fabricii activitatea și hotărârea lui Moore nu se putuse vedea decât pe jumătate; cealaltă jumătate (și era o jumătate cumplită) și-o arată în necurmata și neobosita stăruință cu care îi urmărea pe capii răzvrătirii. Cu gloata, cu oamenii simpli luați de șuvoi n-avea nicio socoteală de încheiat; poate că un înnăscut simț al dreptății îi spunea că oamenii prost îndrumați de sfătuitoari fățarnici, îmboldiți de mizerie, nu pot fi pe bună dreptate țintă a

răzbunării, iar cel ce ar căuta să impună ispășire, chiar și pentru un act de violență, asupra unui grumaz încovoiat de suferință, ar fi un tiran și nu un judecător. Indiferent cum ar fi stat lucrurile, deși îi cunoștea pe mulți dintre răzvrătiți, fiindcă îi recunoscuse în ultima parte a luptei, după ce se revărsaseră zorile, cu aceștia se învenția pe străzi sau pe drumuri fără să-i ia în seamă și fără să-i amenințe.

Pe conducători nu-i cunoștea. Erau oameni străini — emisari ai marilor orașe. Cei mai mulți dintre ei nici un făceau parte din clasa muncitoare; erau mai cu seamă oameni „duși pe apa sâmbetei“, ajunși la faliment, totdeauna. Plini de datorii și foarte adesea plini de băutură — Oameni care n-aveau ce pierde și - în ce privește caracterul, banii și curățenia - ar fi avut mult de câștigat. Pe aceștia Moore îi urmărea ca un copoi; și chicii' îi plăcea îndeletnicirea; tensiunea permanentă era ceva drag firii lui; îi plăcea chiar mai mult decât fabricarea postavurilor.

Calul lui trebuie să fi fost mare dușman al unor astfel de vremuri fiindcă era pus la treabă grea și deseori și cu mare grăbire; stăpânul trăia aproape numai pe drumuri, iar aerul curat era tot atât de binevenit pentru plămâni, ca și preocupările polițienești pentru starea lui de spirit; în orice caz, se simțea mult mai bine decât în aburii vopsitoriilor. Magistrații districtuali probabil că aveau groază de el; erau oameni înceți și timizi; și lui îi făcea plăcere să bage frica în ei și să-i scoată din amorțeală. Marea lui satisfacție era să-i silească a-și da pe față o anumită spaimă care le și slăbea hotărârea»

le și încetinea faptele - pur și simplu spaima de a fi asasinați. Și groaza asta, într-adevăr, îi bântuise până atunci pe toți fabricanții și aproape pe toți oamenii cu funcție publică din ținut. Helstone era singurul care întotdeauna o respinsese cu dezgust. Bătrânul soldățoi știa bine că ar fi putut fi împușcat, știa că înfruntă un astfel de risc; dar pentru nervii lui asemenea moarte n-avea nimic de spaimă: chiar și-ar fi ales-o singur, dacă i-sr fi fost dat să

aleagă.

Moore era și el conștient de primejdie, dar urmarea se vădea într-un suveran dispreț față de acele locuri de\* unde bănuia că s-ar putea ivi pericolul. Conștiința faptului că hăitua niște vinovați era pintenul care îi îmboldea firea temerară. Cât despre teamă, era prea mândru - sau prea tare de fire (dacă vreți)— prea nepăsător ca să poată cunoaște teama. De multe ori străbatea călare mlaștinile, în puterea nopților cu lună sau fără lună, după cum se întâmplă, cu simțurile mult mai destinate, facultățile mult mai agere decât atunci când se afla în. Biroul lui, înconjurat de liniște și siguranță.

Patru erau la număr acei capi de urma cărora trebuia să dea; în decurs de două săptămâni, doi fuseseră încolțiți în apropiere de Stilbro'; ceilalți doi trebuiau căutați mult mai departe: se presupunea că vizuina lor s-ar afla pe aproape de Birmingham.

Între timp, domnul Moore nu-și uitase fabrica și stricăciunile de acolo; reparațiile erau socotite o treabă ușoară, întrueât nu cereau decât iscusința dulgherilor și geamgiilor. Cum. Răzvrățiții nu izbutiseră să pătrundă înăuntru, cumplitele lui odoare de metal - mașinile — fuseseră ferite de distrugere.

Nu era ușor de descoperit dacă în toiul acestei vieți atât de active - dacă -în vreme ce judecata riguroasă și afacerile epuizante îi solicitau energia și îi hărțuiau gândurile - Moore mai găsea din vreme în vreme o clipă liberă, dacă mai închina vreo strădanie pentru a păstra aprinse și focuri mai gingașe decât cele ce mocneau pe altarul zeiței Nemesis. Rareori se apropia de Fielthead: iar dacă o făcea, vizitele durau foarte puțin.

Dacă trecea pe la casa parohială, totul se reducea la consfătuiri cu parohul, în biroul acestuia. Își menținea fără abatere comportarea severă. Între timp, istoria aceluia an continua să fie la fel de tulbure; nu se ivea nicio clipă de liniște în furtuna războiului; nepotolitu-i uragan mătura fără conținere întinderile continentului. Nu se arăta nici cel mai

slab semn de înseninare, nici cea mai vagă limpezire în noianul „norilor de fum și praf stârnit de bătălie<sup>41</sup>; nu cădea picătură de rouă curată prielnică ramurii de măslin, nu se vădea nicio întrerupere în revărsarea ploii roșii care îndestulează laurii aducători de glorie și durere. Iar în vremea asta, Ruina își punea la treabă geniștii și minerii chiar sub picioarele lui Moore, care fie că umbla călare sau pe jos – fie că doar pășea de la un capăt la altul al biroului, fie că galopa peste neprimitorul Rushedge – auzea ecoul hăurilor și simțea pământul clătinându-i-se sub picioare.

Dar în vreme ce vara se scurgea astfel pentru Moore, cum se desfășura pentru Shirley și Caroline? Să facem mai întâi o vizită stăpânei conacului. Cum arată acum? Ca o fată nemângâiată în dragoste, palidă și chinuită de gânduri la un flăcău nepăsător? Oare stă cât e ziua de lungă aplecată asupra vreunei îndeletniciri ce-o țintuiește pe scaun? Are în fiecare clipă o carte în mână, ori un lucru pe genunchi, n-are ochi decât pentru de, vorbe pentru nimic și gânduri nerostite?

Nici pe departe. O duce foarte bine. Dacă expresia de melancolie nu i s-a șters de pe chip, nici zâmbetul nepăsător n-a părăsit-o. Cu înviorătoarea ei prezență păstrează lumina și strălucirea în întunecatului și vechiul conac; galeria de la etaj și camerele scunde ce se deschid spre ea i-au îmbrățișat deseori ecourile glasului însuflețit; întunecosul hol de la intrare, cu unica lui fereastră, s-a obișnuit în chip plăcut cu foșnetul repetat al rochiilor de mătase ce se face auzit ori de câte ori purtătoarea lor îl străbate trecând de la o încăpere la alta, când încărcată de flori pentru îngrozitorul salon de culoarea florii de piersic, când îndreptându-se către sufragerie ca să deschidă ușile de sticlă și să dea cale liberă mireasmelor de rezedă și măceși, sau luând plante de la fereastra de lângă scară și ducându-le la soare lângă ușa deschisă a verandei.

Lucrul de mână îl ia doar din când în când; numai că, pare a fi un făcut, niciodată n-apucă să stea aplecată asupra lui măcar cinci minute la șir; de-abia și-a pus



dagetarul, abia a vârât ață în ac, și numaidecât un gând neașteptat o mână la etaj; poate se duce să caute o veche cutie de ace îmbrăcată în fildeș și de care tocmai atunci și-a adus aminte, ori o încă și mai veche casetă de lucru cu capac de porțelan, în niciun fel trebuitoare, dar tocmai în clipa aceea cu neputință de înlocuit; ori poate se duce să-și aranjeze părul, sau un sertar despre care și-a adus dintr-o dată aminte că l-a văzut dimineața într-o stare de ciudată neorânduială; poate numai ca să arunce o privire, de la o anume fereastră, de unde se văd într-un anume fel biserica din Briarfield și casa parohială, în umbra plăcută a copacilor. Abia s-a întors și a pus din nou mâna pe bucata de pânză sau pe ghergheful pe jumătate lucrat, când se aud. Râcâielile grăbite și găfâitul șuierător ale lui Tartar la ușa verandei, iar atunci trebuie să dea fuga și să-i deschidă; e o zi de arșiță; Tartar intră în casă abia trăgându-și sufl'etul;

prin urmare trebuie să-l ducă până în bucătărie și să supravegheze ea însăși cum i se umple castronul din care bea apă. Prin ușa deschisă a bucătăriei se vede în curtea plină de soare și veselie și mișunând de curci și pui de curcă, de păunite cu puii lor, de bibilici cu pene perlate, și un soi frumos de porumbei albi ca neaua, sau cu gușile ca de purpură, albaștri ori de un cafeniu deschis.

Spectacol căruia Shirley nu-i poate rezista! Drept urmare se duce în grabă până la cămară să ia o pâiniță și se întoarce în prag să împrăștie firimituri; în jur i se adună mulțimea vasalilor cu pene, nerăbdători, rotofei și fericiți. John e pe la grajduri, și cu John trebuie să stea de vorbă, trebuie să vadă ce mai face iapa. Încă o mângâie și o bate cu palma pe grumaz, când se întorc vacile la muls; iar asta e o treabă importantă; Shirley trebuie să stea acolo și să le vadă pe toate. Poate că or fi și niște viței mici, ori niște mieluți abia fătați – or fi poate și gemeni pe care mama nu îi primește la supt;

domnișoara Keeldar trebuie să le fie prezentată de John

— Și. Neapărat se cuvine să i se îngăduie a se îngrijii

ea însăși de soarta lor, să le dea de mâncare cu propria ei mână, sub îndrumarea grijuliului supraveghetor. În vremea asta John aduce vorba despre unele chestiuni nelămurite în legătură cu niște „postațe“, „grădinițe“ sau „lunci“; iar atunci stăpâna n-are încotro și își ia pălăria de grădină – din pai cu boruri mari – și îl însoțește, peste pârleazuri și de-a lungul gardurilor, ca să audă în ce fel se rezolvă orice chestiune de agricultură și să vadă la fața locului ce se face cu acele „postațe“, „grădinițe“ și „lunci“, chiar sub ochii ei. Și astfel amiaza strălucitoare se scufundă în înserarea molatică, iar ea se întoarce să-și ia ceaiul la o oră târzie, și după ceai niciodată nu se mai apucă de cusut.

După ceai, Shirley citește, și e aproape tot atât de perseverentă la citit pe cât de lăsătoare e la cusut. Birou îi  
0 covorul, fotoliu, un scăunel de picioare, sau poate numai carpetul de la picioarele doamnei Pryor – acolo își făcea totdeauna lecțiile când era copil, și obiceiurile vechi au multă putere asupra ei. Trupul cafeniu și leonin al lui Tartar stă întotdeauna întins lângă ea; botul negru  
1 se odihnește pe labele dinainte, pe labele acelea drepte, puternice și bine făcute, ca labele unui lup din Alpt.

O mână a stăpânei se sprijină de obicei pe capul mătăhălos al iubitorului serv, căci dacă își ia mâna de acolo, acesta începe să scheaune și să se arate nemulțumit.

Shirley își concentrează toate gândurile asupra cărții; nu-și înalță ochii; nici un se mișcă și nici un vorbește;

afară, bineînțeles, de cazul când e nevoie să dea un răspuns scurt și respectuos, vreunea dintre frazele dojenitoare rostite când și când de doamna Pryor.

Draga mea, bine ai face să nu ții dulăul ăla cât un vițel așa aproape de tine; uite că îți boțește poalele rochiei.

— Nu-i nimic, e de muselină; n-am decât să iau mâine alta curată.

— Draga mea, tare mi-ar plăcea dacă te-ai obișnui să

stai la o masă când vrei să citești.

— Odată și-odată am să încerc, doamnă, într-o bună zi; dar e atât de agreabil să faci lucrurile așa cum ești obișnuită să le faci.

— Draga mea, îngăduie-mi să te rog din suflet ca să lași cartea deoparte; îți strici ochii la lumina aceea sărăcăcioasă a focului din sobă.

— Nu, doamnă, nu-i nicio primejdie; mie nu-mi obosesc niciodată ochii.

Într-un târziu, totuși, o lumină palidă pătrunde pe fereastră și se revarsă peste paginile cărții; Shirley își înalță privirile și vede luna pe cer; închide volumul, se ridică și începe să umble prin cameră. Poate că era o carte bună; îi reîmprospătase, îi copleșise și îi încălzise din nou inima; îi pusese iarăși în mișcare gândurile și îi umpluse mintea cu diferite imagini. Salonul liniștit, vatra curată a căminului, fereastra deschisă către cerul amurgului stăpânit de „încântătoarea-i regină» proaspăt întronată și plină de slavă erau îndestulătoare pentru

Shirley ca să aducă raiul pe pământ, și să facă din viață un poem. O desfătare calmă, adâncă, înnăscută freamătă în vinele-i tinere; neamestecată și netulburată; nesupusă faptelor omenești ce ar fi năzuit s-o tulbure ori s-o stăvilească, fiindcă nu oamenii i-o dăruiseră; era darul curat al lui Dumnezeu către făptura mâinilor sale, zestrea hărăzită de natură odraslei îndrăgite. Bucuria aceasta îi oferă experiența de viață a unei ființe excepționale. Pășind parcă prin văzduh, peste trepte înverzite și coline fermecătoare năpădite de verdeață și lumină, ajunge la o stare aproape cu nimic mai prejos aceleia de unde îngerii priveau către visătorii din Bethel<sup>20</sup>, iar ochii îi caută, sufletul îi stăpânește imaginea vieții așa cum și-o visează. Nu – nu așa cum și-o visează; fiindcă n-are timp pentru visuri; neastâmpărata strălucire se revarsă, slobodă și

---

20 In *Vechiul Testament*, se spune că aici și-ar fi înălțat Abraham primul altar.

Cea. mai bună prietenă, Hortense Gerard Moore (fr.).

clocotitoare, și își înmulțește splendorile mai iute decât își poate Gândul țese năzuințele, mai grabnic decât e în stare Dorința să dea glas dorurilor. Câtă vreme vraja zăbovește asupra ei, Shirley nu scoate niciun cuvânt - e cu desăvârșire mută; iar dacă în asemenea clipe doamna Pryor îi adresează vreun cuvânt, ea iese tăcută din încăpere și își continuă mersul pe scări în sus, către galeria întunecată.

De n-ar fi fost o ființă indolentă, nepăsătoare față de aceste lucruri și ignorantă, în astfel de momente Shirley ar fi pus mâna pe pană; sau cel puțin ar fi prins, ar fi stăpânit și ar fi mărturisit prin vorbe imaginea contemplată, atâta vreme cât amintirea unor astfel de clipe îi era încă proaspătă în minte. Dacă în firea ei simțul de acaparare ar fi fost puțin mai puternic, dacă ar fi avut puțin mai multă dragoste de proprietate, ar fi luat o foaie mare de hârtie și, cu scrisul ei ciudat dar perfect lizibil, ar fi așternut pe ea în deplină sinceritate povestea ce i se istorisise, cântecul ce i se fredonase, și astfel ar fi ajuns stăpână peste ceea ce fusese menită să creeze.

Dar e indolentă, nepăsătoare, și tare ignorantă, fiindcă nu-și dă seama cât de neasemuite sunt visurile ei - cât de neobișnuite sentimentele; nu știe, niciodată n-a știut și până la moarte n-are să știe cât de neprețuit este acel izvor al cărui șopot proaspăt și puternic i se revarsă în inimă și îi păstrează prospețimea.

Shirley ia viața ușor: oare asta nu i se citește limpede în ochi? Oare în clipele de bună dispoziție nu-s ochii aceștia tot atât de bogat încărcăți de blândețe molatică pe cât de plini de fulgere sunt în scurtele accese de furie?

'Pot sufletul i se citește în ochi: atâta vreme cât e liniștită, nepăsarea, îngăduința, voioșia și căldura inimii sunt stăpânele acelor mari sfere cenușii; e de ajuns să se înfurie - și o rază aprinsă străbate rouă izbucnind neîntârziat în flăcări pârjolitoare.

Încă un se sfârșise luna lui iulie și probabil că domnișoara Keeldar ar fi pornit împreună eu Caroline în plănuita lor călătorie prin nord, dar chiar în vremea asta o

invazie se abătu asupra conacului de la Fie'dhead: o pașnic-devastatoare trupă o asedie pe Shirley în propriu-i castel și o sili să capituleze de bunăvoie.

(În unchi, o mătușă, dimpreună cu două veri soare din sud, domnul, doamna și două domnișoare Sympson, de

i i Sympson Grove... shire, se abătură asupra ei cu tot ceremonialul. Legile ospitalității o siliră să cedeze, obligație pe care și-o îndeplini cu o dezinvoltură uimitoare pentru Caroline, cu atât mai mult cu cât știa că Shirley e în stare să ia hotărâri foarte rapide și să găsească ușor porțițe de scăpare, dacă dorea ca lucrurile să se petreacă după vrerea ei. Domnișoara Helstone chiar o întrebă cum de s-a supus cu atâta ușurință, primind răspunsul că sentimentele vechi au totdeauna puterea lor: petrecuse doi ani din tinerețea-i fragedă la Sympson Grove.

„Ce simțăminte nutrea față de aceste rude?”

I se răspunse că nu avea nimic comun cu ei. Ce-i drept, micul Harry Sympson, unicul băiat din familie, se deosebea foarte mult de surori, și de el fusese atașată cândva; dar Harry n-avea să vină la Fielthead - cel puțin deocamdată.

În duminica următoare, strana stăpânilor moșiei

Fielthead din biserica Briarfield se arătă populată de lui domn vârstnic, fercheș, dichisit și agitat, care își împingea ochelarii spre frunte și se frământa în bancă din trei în trei minute; de-o doamnă tot vârstnică, molâie și răbdătoare, îmbrăcată în satin cafeniu; de două domnișoare tinerele, exemplare întru totul - și la aspect, și la îmbrăcăminte, și în purtări. În mijlocul acestora.

Shirley arăta ca o lebădă neagră sau o cioară albă.

Și tare abătută mai părea! Dar după ce am adus-o într-o societate demnă de toată stima, o s-o lăsăm aici o vreme și-o să ne îndreptăm privirile către domnișoara Helstone.

Despărțită deocamdată de domnișoara Keeldar, fiindcă n-avea cum se duce s-o vadă în mijlocul acelor distinse rude, speriată de zarva stârnită prin împrejurimi de

sosirea musafirilor, Caroline se vedea din nou mărginită la cenușul casei parohiale, 3a singuraticile plimbări maiinale pe poteci lăturalnice, la lungile și stingherele după-amiezi petrecute în salonul tăcut, părăsit de soare la ora prânzului, sau sub umbrarul din grădină, unde același soare strălucea cu putere, și totuși trist, se revărsa peste coacăzii întinși pe șpalieri, îngemănați cu frumoșii trandafiri, ce înfloreau în fiecare lună, apoi se strecura printre ei și cobora asupra fetei care stătea neclintită ca o statuie dintr-o grădină, și-i împetrița cu umbre și lumini rochia albă de vară. Acolo zăbovea Cary și citea cărți vechi, luate din biblioteca unchiului; cele grecești și latinești nu-i puteau fi de niciun folos, dar spășea literatură ușoară adunată mai ales pe un raft -ce aparținuse în trecut mătușei Mary: câteva respectabile reviste pentru femei, magazine care făcuseră cândva o călătorie pe mare dimpreună cu posesoarea lor și trecuseră printr-o furtună, iar paginile le erau pătate de apă sărată; câteva absurde publicații metodiste pline de minuni și apariții miraculoase, de prorocii supranaturale, de visuri prevestitoare și fanatism dezlănțuit;

la fel de absurdele scrisori ale doamnei Elizabeth Rowe trimise de morți către cei vii; câțiva vechi clasici englezi - dar din aceste flori pălite Caroline culesese mierea încă din copilărie, iar acum erau pentru ea lipsite de orice savoare. Pentru variație și în același timp din dorința de a fi de folos, mai cosea, lucra îmbrăcăminte pentru săraci, supunându-se indicațiilor bunei domnișoare Ainley. Câteodată, când simțea și vedea lacrimile căzându-i lin peste lucru, stătea și se întreba cum de izbutește femeia aceea extraordinară, care croise și îi potrivise ce tvea ea de cusut, să fie întotdeauna la fel de senină în trista ei singurătate.

„Niciodată n-o văd pe domnișoara Ainley cuprinsă le deznădejde sau copleșită de durere, își spunea Caro-

1 ine. Și cu toate astea căsuța ei e doar un colțisor trist și tăcut, iar ea n-are nicio speranță luminoasă și nici mi prieten apropiat pe tot întinsul lumii. Îmi aduc totuși aminte cum mi-a povestit odată că și-a disciplinat

gânlurile astfel încât să nu se îndrepte decât înspre înalt,

.11re ceruri. Își dă limpede seama că pentru ea nu se iflă și nu s-au aflat niciodată pe lumea asta decât bucurii mărunte, și bănuiesc că așteaptă desfătările din lumea re va să vină. La fel fac și călugărițele, în chiliile lor mici, lângă felinarele lor de fier, în rochiile croite

a un giulgiu și paturile strâmte ca un sicriu. Adeseori pune că nu-i e teamă de moarte, că nu-i e groază de mormânt; fără îndoială că nu mai cutremurător s-a urcat sfântul Simion Stilitul pe cumplitul lui stâlp din mijlocul sălbăticiei, și nu cu mai cutremurător se întinde credinciosul hindus pe culcușul său din țepușe de fier.

Amândoi aceștia au violentat natura, și-au întors pe dos plăcerile și repulsiile firești; au ajuns la o stare cu totul nesănătoasă. Deocamdată mi-e teamă de moarte, dar cred că asta mi se trage din pricina tinereții; biata domnișoară Ainley s-ar agăța mai strâns de viață, dacă viața i-ar oferi mai mult. Fără îndoială că Dumnezeu nu ne-a alcătuit și nu ne-a dat viață cu unicul scop de a ne dori neconținut moartea. În adâncul sufletului cred că am fost făuriți pentru a prețui viața și a ne bucura de ea atâta vreme cât ne este încă dată. Existența n-a putut fi niciodată încă de la început menită să fie lucrul acela nefolositor, pustiu, palid, abia târâtor, așa cum devine, adesea, și a devenit și pentru mine, printre alții.“

„Nimeni, își zicea mai departe Caroline, nimeni, după câte văd, nu poate fi învinovățit în mod special pentru starea aceasta; și n-aș fi capabilă să spun, orieât de mult mi-aș chinui mintea, cum ar putea fi ea schimbată înspre mai bine; dar simt că pe undeva lucrurile nu merg așa cum ar trebui. Cred că femeile singui-e ar trebui să aibă mai multe de făcut – să li se ofere mai multe prilejuri de a găsi ocupații interesante și folositoare, mult mai multe decât li se oferă astăzi. Și atunci când rostesc asemenea cuvinte n-am defel impresia că l-aș supăra pe Dumnezeu cu vorbele mele, că aș fi lipsită de pietate ori smerenie, lipsită de credință sau că săvârșesc o blasfemie. Aflu însă consolare

În gândul că

Dumnezeu aude într-adevăr mulțime mare de gemete și arată îndurare față de multe dureri dinaintea cărora oamenii își astupă urechile ori se încruntă cu dispreț neputincios. Spun *neputincios* fiindcă bag de seamă că acelor dureri pe care societatea nu e în stare să le curme cu ușurință le interzice în schimb exprimarea, sub pedeapsa disprețului, iar acest dispreț nu-i altceva decât un fel de pelerină înzorzonată, merită să-i ascundă schiloada slăbiciune. Oamenii nu pot îndura să li se amintească de relele pe care nu sunt în stare sau nu vor să le îndrepte, silindu-i să trăiască simțământul propriei lor incapacități, ori pe acela încă și mai dureros al obligației de a face un efort neplăcut, asemenea aduceri aminte

le tulbură liniștea și le zdruncină mulțumirea de sine.

Fetele bătrâne din sinul sărăcimii, fără adăpost și fără slujbă, nu se cuvine să ceară și de un loc și o ocupație pe lumea asta: o asemenea cerere îi tulbură pe cei fericiți și bogați, îi tulbură pe părinți. Iată, de pildă, numeroasele familii cu fete, de-aici, de prin împrejurimi, familiile Armitage, Birtwhistle și Sykes. Băieții din familiile astea își au fiecare profesia sau ocupația lui, au ceva de făcut. Surorile lor n-au nimic de făcut sub soarele nostru 111 afară de treburile casnice și de cusut; nicio plăcere pământească, în afara vizitelor care nu slujesc

) a nimic; și pentru tot restul vieții lor, nicio speranță de mai bine. Starea asta de lânzezeală le macină sănătatea; niciodată nu se simt bine; mințile și vederile li se închircesc până la o incredibilă îngustime. Marea lor dorință – singura țintă a fiecăreia dintre de – e să se mărite, dar cele mai multe n-au să se mărite niciodată – vor muri așa cum trăiesc în clipa de față.

Plănuiesc, uneltesc și se îmbracă pentru a prinde în capcană un bărbat. Iar bărbații le iau în răs; n-au nevoie de de; le socotesc o marfă grozav de ieftină. Spun — nu o singură dată i-am auzit râzând disprețuitor pe tema asta – că piața matrimonială e sufocată de supraproducție.



Același lucru îl spun și tații și se supără pe fetele lor când ajung să le descopere manevrele: le poruncesc să stea acasă. Ce s-or fi așteptând să facă de acasă? Dacă

ii întrebi, îți răspund că să gătească și să coasă. Și se așteaptă ca fetele să facă treburile astea, și numai pe astea, cu mulțumire, în chip statornic, fără să se p. Lângă vreodată în toată viața lor, ca și cum n-ar avea nici umbra vreunei posibilități de a realiza altceva; teoria asta poate fi susținută cu tot atâta dreptate ca și aceea care ar spune că tații nu sunt în stare să mănânce decât ce e gătit de fiicele lor și să îmbrace altceva decât ce e cusut de de. Oare bărbații ar putea să trăiască la fel?

N-ar fi și ei foarte nemulțumiți? Iar când nemulțumirea lor nu și-ar găsi leac, n-ar afla alt răspuns în afară de reproșuri ori de câte ori și-ar exprima-o chiar și cu cea

. Mai mare modestie, nemulțumirea astă n-ar dospa și nu s-ar transforma în turbare? Lucreția 1 stând în mijlocul slujnicelor sale aplecată asupra războiului și teșind în miez de noapte și. Virtuoașa nevastă a lui Solomon sunt deseori folosite ca pilde pentru ce ar trebui să fie «tagma femeilor» (cum zic ei). Nu știu; Lucreția, as spune eu, era o femeie demnă de cea mai înaltă prețuire, foarte deopotrivă cu vara mea Hortense Moore;

I Personaj din istoria Romei, care s-a sinucis în urma jignirilor aduse de un fiu al regelui Tarquinius Superbus, l'opt. **Ce a** dus la răsturnarea regalității (509 î.e.n.).

dar își ținea slujnicele treze până târziu în noapte. N-aș fi dorit defel să mă număr printre de. Dacă i-ar sta în puțință, la fel ne-ar munci și Hortense pe mine și pe Sarah, și niciuna dintre noi n-am îndura una ca asta.

Pe de altă parte, «nevasta virtuoașă» își ținea slujnicele de veghe până după miezul nopții; «isprăvea cu gustarea de dimineață», cum spune doamna Sykes, înainte de ceasurile unu din noapte; dar ea mai avea și altceva de făcut decât să țesea și să împartă porțiile. Era un fel că fabricantă - țesea pânză fină și o vindea; era agricultoare - cumpăra pământuri și planta vie. Femeia aceea era o

întreprinzătoare; se dovedea a fi ceea ce matroanele de pe la noi numesc «o femeie cu cap». Luată ca un tot, îmi place mult mai mult decât Lucreția; și nu cred că încheind cu ea vreun târg domnul Armitage ori domnul

Sykes ar fi izbutit să obțină vreun avantaj; ceea ce îmi place. «Cu virtute și strălucire este ea îmbrăcată... într-însa se încrede soțul ei din toată inima... ea își deschide gura cu înțelepciune... feciorii ei ajung sus, de aceea lumea o fericește, iar soțul ei o laudă.» Rege al Iudeii – vrednica ta femeie model, e un model demn de toată prețuirea!

Dar oare suntem noi, în zilele de astăzi, crescute astfel încât să-i fim pe potrivă? Bărbați din Yorkshire! Se ridică fiicele voastre până la asemenea regească stare?

Se pot ridica? Le puteți ajuta să se ridice? Le puteți oferi un domeniu în care însușirile pot să fie folosite și să se poată dezvolta? Bărbați din Anglia! Uitați-vă la sărmănele voastre fete, dintre care multe se ofilesc în preajma voastră, decăzând până la distrugere sau prostie;

ori, ceea ce e și mai rău, până la a ajunge niște înăcrite fete bătrâne – invidioase, bârfitoare, răutăcioase, fiindcă viața nu e pentru de decât un pustiu; ori, ceea ce e cel mai rău dintre toate, silite să se zbată, recurgând la biete cochetării ieftine și la artificii înjositoare, pentru a obține prin măritiș aceea poziție și stimă care sunt refuzate celibatului. Părinți! Nu puteți schimba lucrurile astea?

Poate că nu dintr-o dată; dar acordați acestor probleme atenția cuvenită, atunci când vă înfrunțați cu de, socotiți-le vrednice de a cugeta asupra lor; nu le respingeți cu o glumă neroadă sau cu o insultă lașă. Ar trebui să doriți a fi mândri de fiicele voastre, nu să roșiți din pricina lor – iar pentru asta găsiți-le ceva care să le intereseze, o ocupație care să le dea puțința de a se ridica deasupra flirtului, a manevrelor dubioase și a dăunătoarei clevetiri. Dacă veți păstra mai departe mințile fetelor voastre în îngustime și încătușare – vor rămâne veșnic o năpastă și un izvor de griji, uneori chiar o rușine pentru voi; instruiți aceste minți, oferiți-le o țintă în viață și o treabă de îndeplinit – vă vor fi

cei mai încântători tovarăși în vremuri de sănătate; cele mai duioase îngrijitoare la vreme de boală; cel mai de nădejde sprijin la vremea bătrâneții.

### CAPITOLUL XXIII

**O seară de vizită** într~G frumoasă zi de vară petrecută de Caroline cu totul în singurătate (unchiu-său era plecat la Whinbury)

și ale cărei lungi, luminoase, tăcute, fără nicio adiere de vânt, fără pic de nouri ceasuri (cât de multe păreau să fi trecut de la răsăritul soarelui încoace!) fuseseră pentru ea la fel de pustii ca și cum s-ar fi scurs în deserturile fără umbre și fără urme ale Saharei și nu în; grădina înflorită a unei case englezești, tânără fată stătea în umbrarul ca un alcov, cu lucrul pe genunchi și degetele prinse în joacă înfocată cu acul, ochii ocupați să le urmărească și rânduiască mișcările, mintea în activitate febrilă, când Fanny ieși în pragul ușii, se uită peste pajiște și de-a lungul gardurilor și nezarind-o pe cea căutată, strigă:

— Domnișoară Caroline!

Un glas domol răspunse:

— Fanny!

Glasul venea dinspre umbrar, așa că într-acolo se grăbi Fanny purtând în mână un bilet pe care îl încredință unor degete ce nu prea păreau să aibă energia de al apuca. Domnișoara Helstone nu întrebă de la cine era și nu se uită îa el: îl lăsă să cadă printre cutele lucrului.

— L-a adus Harry, băiatul lui Joe Scott, spuse Fanny.

Biata fată nu era vrăjitoare și nu știa cuvinte magice, dar cu toate astea cuvintele rostite de ea avură un efect aproape magic asupra stăpânei; Caroline înălță capul cu o mișcare iute stâmită de simțăminte redeșteptate și îndreptă spre Fanny o privire întrebătoare, dar nu una apatică, ci una care părea viața însăși.

— Harry Scott? Cine l-a trimis?

— De la Hollow a venit.

Misiva căzută în poală fu ridicată cu înfrigurare,

pecetea ruptă, conținutul citit în doua secunde. Era un bilet afectuos din partea domnișoarei Hortense, care își vestea verișoara că se întorsese de la Wormwood Wells; că astăzi e singură acasă, întrueât Robert plecase la târgul de la Whinbury; că nimic nu i-ar putea face mai multă plăcere decât s-o aibă ca tovarășă la ceai pe Caroline; și, adăuga buna domnișoară, era sigură că o asemenea schimbare va fi foarte binevenită și foarte folositoare pentru Caroline, fiindcă fără-ndoială se află într-o tristă descumpănire și lipsă de societate agreabilă, de când neînțelegerea dintre Robert și domnul Helstone avusese drept urmare despărțirea de *sa meilleure amie*, Hortense Gerard Moore '. Într-un postscriptum era îndemnată să-și pună în grabă boneta și să vină direct la Hollow's Cottage.

Caroline n-avea nevoie de îndemn; cu multă bucurie lăsa din mână șorțulețul de copil din olandă cafenie, pe care îl ținea cu dantelă, pregătindu-l ca dar pentru coșul milosteniei, se repezi până sus, își acoperi bucelele cu boneta de pai, își aruncă pe umeri șalul de mătase neagră, cum nu se poate mai potrivit, fiindcă se îmbina și cu silueta, și cu tenul ei brunet și îi scotea în relief gingășia rochiei și limpezimea chipului; tare fericită era să scape câteva ceasuri de singurătate, de tristețea și de coșmarul propriei vieți; fericită să alerge pe poteca înverzită ce cobora în pantă către vâlcea, să adulmece miresmele florilor de câmp, mai dulci decât parfumul crinilor și trandafirilor sălbatici. E-adevărat, știa că

Robert nu se află la vilă, dar era o desfătare să te duci acolo unde el fusese de curând; fiind atât de departe și cu totul despărțită de el, simplul fapt de a-i vedea locuința și de a pătrunde în încăperea unde șezuse el dimineața, făcea cât o întâlnire. Privind lucrurile astfel, recăpăta viață; și-atunci iluzia o învăluia din nou cu masca ei aparentă: blinda fâlfiire a aripilor îi mângâia obrajii, iar văzduhul, suflând dinspre înaltul albastru al cerului de vară, îi aducea până în auz un glas cu șoapte de taină: „S-ar putea ca Robert să se

întoarce în timp ce tu te mai afii încă în casa lui; iar atunci, poți cel puțin să-i privești chipul – cel puțin poți să-i întinzi mâna; și poate că, pentru o clipă, vei avea norocul să stai alături de el“.

„Tăcere!“ veni severul răspuns; dar îi plăceau alinarea și mângâierea asta.

Probabil că domnișoara Moore zărise pe fereastră și printre ramurile arbuștilor din grădină licăririle albe ale rochiei purtate de Caroline, fiindcă ieși pe ușa verandei și îi veni în întâmpinare. Dreaptă, neîncovoiată, flegmatică așa cum fusese întotdeauna: nu era îngăduit grabei, ori emoției, oricât de mari ar fi fost de, să-i tulbure demnitatea mișcărilor; dar zâmbea, încintată să citească fericirea de pe chipul elevei, să-i simtă sărutul, duioasa și sincera strânsoare a îmbrățișării. Cu delicatețe o conduse în casă – pe jumătate înșelată și pe de-a întregul măgulită. Pe jumătate înșelată! Dacă n-ar fi fost așa, aproape sigur ar fi dus-o la porțiță și i-ar fi spus să se întoarcă de unde a venit. Dacă ar fi știut cu certitudine pe seama cui trebuie pusă cea mai mare parte din bucuria aceea copilărească, e mai mult decât probabil că Hortense ar fi fost și uluită și furioasă. Surorilor nu le place ca fetele tinere să se îndrăgostească de frații lor; li se pare a fi o faptă dacă nu prezumțioasă, atunci, nătângă, necugetată, o iluzie, o greșeală absurdă. Ele nu-i iubesc pe acești domni – oricât de fierbinte afecțiune frățească ar putea să nutrească pentru dânșii —

iar ideea că altele ar putea să-i iubească le repugnă ca o plăsmuire de prost-gust. Pe scurt, prima reacție provocată de o asemenea descoperire (la fel ca și în cazul multor părinți care se trezesc că odraslele lor s-au îndrăgostit) este o stare de neliniște amestecată cu dispreț.

Rațiunea – în cazul persoanelor cu rațiune —; corectează fu timpul aceste false simțăminte; dar dacă este vorba de oameni lipsiți de această însușire, de rămân veșnic

„(. — Corectate, și nora sau cumnata sunt văzute cu ochi răi până la sfârșitul vieții.

— După cele ce ți-am scris în bilet, te așteptai să mă găsești singură, îi spuse domnișoara Moore pe când o conducea către salon; dar biletul l-am scris dimineața, după prânz mi-au venit musafiri.

Și deschizând usa, lăasă să se vadă o vastă desfășurare

3 .7, de fuste stacojii ce inunda fotoliul de lângă cămin, iar deasupra fustelor, prezidând cu măreție, un fel de parură mai impresionantă decât o coroană. Și parura aceea nu venise niciodată la vilă sub o bonetă; fusese adusă într-un geamantan încăpător, sau mai curând într-o cutie rotundă, nu prea mare, de mătase neagră, întărită cu balene.

Garniturile, adică volanele acelei paruri se întindeau până la un sfert de iard împrejurul capului celei ce o purta; panglica, lăfăindu-se în noduri și rozele în jurul capului, era dintre acelea cărora li se spune „panglicile îndrăgostiților<sup>41</sup>; și era multă – aș putea spune chiar foarte multă. Doamna Yorke purta acea parură – și-i venea bine; tot ea purta și rochia stacojie – și-i venea nu mai puțin bine.

Impunătoarea doamnă venise într-o vizită prietenească, să ia ceaiul cu domnișoara Moore. Era o favoare cam la fel de excepțională și rară, ca și aceea pe care ar face-o regina ducându-se neinvitată să împartă ce s-o găsi la îndemână la masa unuia dintre supușii săi: o mai elocventă dovadă de apreciere n-ar fi avut cum da – căci doamna Yorke disprețuia în genere vizitele și ceaiurile, nu le acorda niciun fel de considerație și stigmatiza drept „clevetitoare<sup>44</sup> pe toate fetele și matroanele din împrejurimi.

Totuși, nu era nicio greșală la mijloc; domnișoara Moore era favorita sa; arătase limpede acest lucru nu numai o singură dată; îl arătase oprindu-se să stea de vorbă cu ea, duminica, în curtea bisericii; invitând-o, aproape cu amabilitate, să poftască pe la Briarmains; și îl arătase astăzi prin marea bunăvoință de a-i face personal o vizită. Temeiurile pentru această preferință,

după cum spunea însăși doamna Yorke, erau acelea că domnișoara Moore se dovedea o femeie cu purtări serioase, incapabilă de vreo frivolitate în conversație sau comportament; de asemenea că, fiind străină, trebuia să simtă nevoia unei prietene în stare să-i fie de ajutor.

Ar fi putut adăuga și că înfățișarea fără pic de farmec, îmbrăcămintea banală și cu totul lipsită de fantezie, gesturile flegmatice și neatrăgătoare constituiau în ochii săi tot atâtea convingătoare recomandății suplimentare.

Este sigur, cei puțin, că doamne care se distingeau prin calitățile contrarii: frumusețe, vioiciune, gusturi alese în ce privește îmbrăcămintea, nu se puteau deseori bucura de aprobarea din partea doamne Yorke. Orice însușiri feminine care aveau darul de a trezi admirația bărbaților erau aspru condamnate de dânsa; iar ceea ce ei nu luau în seamă ori disprețuiau, se bucura de neprecupețitul său sprijin.

Caroline se apropie de impozanta matroană cu un adânc simțământ de sfială; nu prea o cunoștea pe doamna Yorke; și, în calitate de nepoată de preot, se îndoia de primirea ce o aștepta. O așteptă o primire foarte rece, așa că fu bucuroasă să-și poată ascunde stinghereala întorcându-se ca să-și scoată boneta. Iar după ce se așeză pe scaun, n-o supără câtuși de puțin când o micuță persoană în rochiță albastră și șal de aceeași culoare se desprinse ca o zână de lângă imensul fotoliu al impunătoarei doamne, unde stătuse pe un scăunel de picioare, ascunsă vederii de faldurile bogate ale largii rochii roșii, se repezi la ea și fără niciun ceremonial o cuprinse cu brațele pe după gât și îi ceru o sărutare.

— Mama nu e drăguță cu tine, vorbi mica solicitatoare în vreme ce primea și întorcea un salut plin de zâmbet; iar Rose, uite-o colo, nici un te bagă în seamă.

Așa sunt de. Dacă în locul tău ar fi sosit un înger alb și cu coroniță de stele, mama ar fi înclinat din cap țeapănă, iar Rose nici n-ar fi ridicat privirile. Dar eu am să fiu prietena ta: totdeauna mi-ai plăcut!

— Jessy, mai ține-ți limba în gură și stăpânește-ți obrăznicia! porunci doamna Yorke.

— Bine, mamă, dar tu stai așa de țeapănă! protestă fetița. Domnișoara Helstone nu ți-a făcut niciodată niciun rău. De ce nu poți să fi drăguță cu ea? Stai acolo ca de piatră, te uiți încruntată și vorbești cu glas sec — de ce? La fel te porți și cu domnișoara Shirley Keeldar și cu toate celelalte doamne tinere, când vin pe la noi.

Și Rose, uită-te la ea, e chiar un aut... aut... am uitat cuvântul ăsta, dar înseamnă o mașină cu înfățișare de ființă omenească. În orice caz, dac-ar fi după voi i-ați alunga pe toți de la Briarmains – Martin spune așa de multe ori î

— Eu sunt un automat? Bine! Atunci lasă-mă în pace, zise Rose. Vorbind dintr-un colț, unde se așezase

pe covor, lângă un dulap cu cărți și cu un volum deschis pe genunchi. Bună ziua, domnișoară Helstone, adăugă aruncând o scurtă privire înspre persoana al cărei nume îl rostise, apoi coborându-și din nou foarte frumoșii ochi cenușii asupra cărții și continuând lectura.

Caroline îndreptă spre ea o căutătură senină, zăbovi asupra înfățișării tinerești și preocupate și-i observă o anume mișcare inconștientă a gurii în vreme ce citea — o mișcare caracteristică care-i trăda personalitatea. Domnișoara Helstone avea tact și intuiție. Înțelese că Rose Yorke era un copil deosebit – un copil dintre aceia singulari. Domnișoara Helstone știa cum să se poarte cu ea. Se apropie domol, se așeză pe covor, alături, și privind peste umărul ei micuț începu să citească. Era un roman de-al doamnei Radcliffe 1 – *Italianul*.

Caroline continuă să citească și ea fără să rostească vreun cuvânt; atunci Rose avu bunăvoința de a o întreba dacă sfârșise, fiindcă voia să întoarcă pagina:

— Ai terminat?

Caroline se mulțumi să încuviințeze din cap.

— Îți place? o întrebă Rose nu după multă vreme.

— Demult, pe vremea când eram copil și am citit-o,



m-a încântat nespus.

— De ce?

— Părea să înceapă cu atât de minunate promisiuni

— Cu prevestirea unei atât de ciudate povești ce urma să fie dezvăluită!

— Și când o citești ți se pare că ești tare departe de Anglia, cu adevărat în Italia, sub un altfel de cer – sub cerul acela albastru al Sudului, de-atâtea ori descris de călători.

— Îți plac lucrurile astea, Rose?

— Mă fac să tânjesc după călătorii, domnișoară Helstone.

— Când o să fi mare, poate c-o s-ajungi să-ți îndeplinești dorința asta.

— Am de gând să-mi deschid eu însămi drum până acolo, dacă drumul nu se deschide singur. Nu pot să trăiesc mereu numai la Briarfield. În comparație cu toate cele făcute de Dumnezeu, lumea întregă nu e chiar atât de mare; trebuie să văd cel puțin suprafața rotundeii noastre planete.

— Cât de mult din suprafața ei?

— Mai întâi emisfera în care trăim; pe urmă, cealaltă. Sunt hotărâtă ca viața mea să fie viață, nu un simplu somn ca de broască țestoasă, nu o existență îngropată sub o lepede de marmură; nu o moarte lungă și înceată cum e aceea pe care o trăiești dumneata în casa parohială de la Briarfield.

— O trăiesc eu! Ce-i fi viind să spui cu asta, fetițo?

— Nu înseamnă oare o agonie lentă, să fi pentru totdeauna zăvorită în casa aceea parohială, un loc care veșnic – de câte ori trec pe lângă el – mă face să mă gândesc la un mormânt cu ferestre? Nu văd niciodată nicio mișcare prin preajma ușii; niciodată n-aud vreun zgomot dincolo de ziduri; cred că fumul niciodată nu se înalță din hornuri. Ce faci acolo?

— Cos, citesc, învăț.

— Ești fericită?

— Crezi că-aș fi mai fericită dacă aș hoinări singură

prin țări străine, așa cum dorești tu să faci?

— Mult mai fericită, chiar dacă n-ai face nimic altceva decât să hoinărești. Nu uita, totuși, că eu o să am o anumită țintă de urmărit. Dar și numai dacă ai merge și ai merge rhereu, ca doamna aceea fermecată din poveste, ai putea să fi mai fericită decât acum. În peregrinarea dintr-o singură zi ai trece peste nenumărate coline, puduri și cursuri de apă și fiecare dintre de și-ar schimba mereu înfățișarea după cum soarele ar străluci pe cer ori ar fi acoperit de nori; după cum vremea ar fi umedă iau frumoasă, întunecată sau luminoasă. La casa parohială din Briarfield nimic nu se schimbă vreodată — tencuiala de pe tavanul saloanelor, tapetele de pe pereți, perdelele, covoarele, scaunele sunt totdeauna aceleași.

— Și schimbarea e absolut necesară pentru fericire?

— Da.

— Sunt unul și același lucru?

— Asta nu știu. Dar simt că monotonia și moartea sunt aproape același lucru.

Aici interveni și Jessy, întrebând:

— Nu-i așa că-i nebună?

— Dar, Rose, insistă Caroline, mi-e teamă că o viață de hoinar, pentru mine cel puțin, s-ar sfârși la fel ca povestea asta pe care o citești - în dezamăgire, în deșertăciune și în tulburare a minții.

— Așa se termină *Italianul*?

— Eu așa am înțeles când l-am citit.

— E mai bine să încerci toate lucrurile și pe toate să le găsești deșarte, decât să nu încerci nimic și viața să-ți rămână un pustiu. A face așa ceva înseamnă să cazi în păcatul aceluia care și-a îngropat talantul în pământ — slugă nevrednică!

— Rose, interveni doamna Yorke, mulțumirea temeinică nu poate fi câștigată decât prin împlinirea datoriei.

— Așa este, mamă! Iar dacă Stăpânul meu mi-a încredințat zece talanți, datoria mea este să îi vâd în negoț

și să mai fac încă zece. Banul nu trebuie îngropat în praful sertarelor din casă. Eu *n-am* să-l pun într-un ceainic cu gâtul rupt și să-l încui în vitrina cu porțelanuri, printre celelalte piese ale serviciului de ceai. Eu *n-am* să-l încredințez mesei tale de lucru ca să fie sufocat în maldăre de ciorapi de lână. Eu *n-am* să-l întemnițez în dulapul de lenjerie ca să-și afle giulgiu printre cearșafuri; și mai puțin decât orice, mamă – (se ridică de pe podea) – mai puțin decât orice l-aș ascunde într-un castron cu cartofi reci ca să fie rânduie pe rafturile cămării dimpreună cu pâinea, untul, aluaturile și șunca. Se opri o clipă. Apoi continuă: Mamă, Dumnezeu, care ne-a dat fiecăruia dintre noi niște talanți, se va întoarce cândva acasă și fiecăruia ne va cere socoteală. Ceainicul, ciorapul cel vechi, zdrențele de cearceaf, castronul împodobit cu imaginea unei sălcii vor da îndărăt doar ce au primit – și asta se va întâmplă în multe case. Îngăduie fetelor tale, cel puțin, să încredințeze banii neguțătorilor, așa fel ca la înapoierea Stăpânului să-i poată da înapoi ce-i al său, cu dobândă.

— Rose, ți-ai luat ghergheful cu tine, așa cum ți-am spus?

— Da, mamă.

— Atunci stai jos și brodează.

Rose se așeză numaidecât și își îndeplini treaba așa cum i se poruncise. După o pauză de lucru de zece minute, maică-sa o întrebă:

— Acum te socotești asuprită? Ești o victimă?

— Nu, mamă.

«— Totuși, atât cât am izbutit eu să înțeleg din tirada ta, a fost un protest împotriva oricărei ocupații femeiești sau casnice.

— Ai înțeles-o greșit, mamă. Mi-ar părea rău dacă n-aș ști să cos; faci bine că mă înveți și mă pui la treabă.

— Chiar și la țesutul ciorapilor pentru frații tăi, și la cusut cearceafuri?

— Da.

— Atunci ce rost mai au toate perorațiile și toată

vorbăria folosită în legătură cu treburile pomenite?

— Dar numai atât se cuvine să fac? Asta am s-o fac, și pe urmă am să mai fac și altele. Mamă, eu am spus ce-am avut de spus. Acum am doisprezece ani, iar până nu voi împlini șaisprezece n-ai să mă mai auzi vorbind despre talanți; vreme de patru ani, am să fiu cea mai harnică ucenică la tot ce poți tu să mă înveți.

— Uite, poți să vezi și dumneata cum sunt fetele mele, domnișoară Helstone, spuse doamna Yorke. Cât de adâne înțelepte în marea lor îngâmfare. „Eu mai degrabă aș vrea așa. Eu aș prefera altminteri!” așa e cântecul de cuc al lui Jessy, pe câtă vreme Rose știe un cântec mai îndrăzneț: „Eu *am* să fac așa - eu *n-am* să fac altminteri!”

— Eu îmi arăt și temeiurile, mamă; în afară de asta, o fi cântecul meu îndrăzneț, dar nu se aude decât o dată pe an. Cam la fiecare zi de naștere, se petrece în capul meu ceva care mă îndeamnă să fac prorociri cu privire la educația ce mi se dă și la felul cum sunt crescută. Le rostesc și-mi văd mai departe de-ale mele; dumneata hotărăști, mamă, dacă le ascuți sau nu le ascuți.

— Eu le-aș sfătui pe toate fetele tinere, continuă doamna Yorke, să cerceteze firile unor asemenea copii, când se întâmplă să-i întâlnească, mai înainte de-a se mărita și de-ai avea pe-ai lor; să se gândească bine ce părere au despre răspunderea de a îndruma copii nepăsători, să se gândească la povara de a-i convinge pe cei îndărătnici, la neconținuta povară și obligație de a-i crește cât se poate mai bine.

— Dar când există dragoste, poate că nu-i chiar așa de grozav de greu, interveni Caroline. Și mamele își iubesc copiii cu înflăcărare - mai mult chiar decât se iubesc pe de însele.

— Frumoase vorbe! Foarte sentimentale! Dar te-asteaptă și pe dumneata partea aceea aspră, partea practică a vieții, tânără domnișoară.

— Să știți, doamnă Yorke, dacă iau un copilaș în brațe - orice copilaș al unei femei sărmâne, de pildă —

simt că iubesc făptura aceea neajutorată într-un chip cu totul deosebit, deși nu sunt mama lui. Aș face orice pentru el, cu mare bucurie, dacă ar fi lăsat cu totul în grija mea - dacă ar depinde pe de-a întregul de mine.

— *Simți!* Da, da! Uite ce-aș îndrăzni eu să spun: te lași foarte mult condusă de *sentimente* și fără îndoială te consideri un personaj foarte sensibil și foarte rafinat.

Dar îți dai seama că, nutrind toate aceste idei romanțioase, ai făcut așa fel încât ți-ai schimbat toate trăsăturile, aducându-le la o expresie de obicei melancolică, mult mai potrivită pentru o eroină de roman decât pentru o persoană chemată să-și croiască drum în viață cu ajutorul bunului simț sănătos?

— Nu. De asta nu-mi dau seama, doamnă Yorke.

— Atunci uită-te în oglinda aceea care-i chiar în spatele dumitale. Compară chipul văzut acolo cu chipul unei mulgătoare obișnuite să se scoale cu noaptea în cap și să muncească pe rupte.

— Chipul meu e palid, dar *nu* e sentimental; și cele mai multe mulgătoare, orieât ar fi de de voinice și roșii în obraz, sunt mai neștiutoare și practic mai puțin pregătite decât mine pentru a-și croi drum în viață. Eu gândesc mai mult și mai corect decât o fac "în mod obișnuit mulgătoarele; prin urmare acolo unde de vor acționa adesea nepotrivit, din pricină că n-au gândit îndestul, eu, cu ajutorul gândirii, am să acționez așa cum se cuvine.

— Oho! Nu! Ai să te lași totdeauna influențată de sentimente. O să fi condusă de porniri de moment.

— Bineînțeles, deseori am să fiu influențată de simțăminte; pentru asia am și fost înzestrată cu de. Pe acela către care mă îndeamnă sentimentele *trebuie* și *am* să-l iubesc; și dacă voi avea vreodată bărbat și copii, sper că sentimentele au să mă îndemne să-i iubesc. Și sper ca într-un asemenea caz pornirile să-mi fie destul de puternice pentru a mă sili să iubesc.

Carolinei îi plăcea să spună astfel de lucruri cu afectare; și îi făcea și mai multă plăcere să îndrăznească a

le spune de față cu doamna Yorke. Nu-i păsa ce nedreaptă ironie mușcătoare avea să-i fie azvârlită în obraz ca răspuns. Se îmbujora la față, nu de furie, ci de emoție, atunci când nebinevoitoarea matroană răspunse cu răceală:

— Nu-ți risipi efectele dramatice. Ce-ai spus a fost bine spus – chiar foarte bine; dar au fost vorbe irosite doar pentru două femei: o nevastă bătrână și o fată bătrână; ar trebui să se afle de față și un bărbat liber.

Ce crezi domnișoară Moore, oare domnul Robert n-o fi ascuns pe-aied, pe undeva, pe după perdele.

Hortense, care în timp cât se purtase cea mai mare parte din conversație fusese la bucătărie, să supravegheze pregătirile pentru ceai, nu prea înțelesese bine pe ce cale apucaseră discuțiile. Așa încât răspunse, cu un aer nespus de mirat, că Robert e dus la Whinbury. Doamna Yorke izbucni în caracteristicul său râs scurt.

— Ești un suflet sincer, domnișoară Moore! spuse apoi cu aer ocrotitor. Numai dumneata ai putea să-mi înțelegi întrebarea chiar literal și să dai un răspuns atât de simplu. Minte *dumitale* nu prinde nimic atunci când e vorba de intrigă. Lucruri ciudate se pot petrece în jurul *dumitale*, fără să pricepi nimic din de; nu faci parte dintre aceia despre care lumea spune că prind din zbor.

Asemenea complimente îndoielnice nu părură a-i face plăcere Hortensei. Se îndreptă în scaun, strânse din sprintenele negre, dar încă părea nedumerită.

— Încă din copilărie, mi-au fost remarcate discernământul și perspicacitatea, răspunse ea; fiindcă, într-adevăr, în ce privește înzestrarea cu aceste două însușiri, era deosebit de sensibilă.

— Niciodată n-ai uneltit să-ți câștigi un bărbat, uite pun capul, urmă doamna Yorke. Și nu ai avantajul experienței în siare să te ajute a descoperi uneltirile altora.

Caroline resimțea acest drăgălaș limbaj xact în locul unde binevoitoare vorbitoare ar fi dorit s-o lovească – în adâncul sufletului. Nu putea nici măcar să pareze loviturile;

În clipa aceea se vedea cu totul lipsită de apărare: orice răspuns ar fi însemnat o recunoaștere a faptului că se simte vizată. Văzând-o cum stă acolo tulburată și cu ochii plecați, cu obrajii în flăcări, cu înfățișarea care prin atitudinea resemnată și tremurii inconștient vădea toată umilinta și durerea trăită, doamna Yorke simți că supusa la tortură era o pradă ușoară. Ciudata femeie

nutrea o antipatie înăscută lață de firile sensibile și închise în sine – era un temperament vulcanic; nici măcar un chip tânăr, drăguț și delicat nu-și putea deschide drum către simpatia ei. Rareori însă avea prilej să întâlnească toate aceste calități nesuferite adunate într-o singură ființă; încă și mai rar i se întâmplă ca ființa aceea să se afle la discreția ei, în împrejurări ce-i îngăduiau s-o strivească în voie. Și se nimerea ca tocmai în acea după-amiază să fie într-o stare sufletească deosebit de întunecată și răutăcioasă; la fel de dornică să împungă ca și o nărăvașă „mamă de cireadă”, își lăsă în piept capul imens și se năpusti din nou la atac.

— Verișoara dumitale Hertense e o foarte bună soră, domnișoară Helstone; femeii dintr-acelea care vin să-și caute norocul vieții aici, la Hollow's Cottage, ar putea, printr-un mic și iscusit artificiu feminin, s-o lingusească așa cum se cuvine pe stăpâna casei și s-apuice în mână toate firele. Te simți deosebit de bine în tovărășia rudei dumitale, nu-i așa, domnișoară?

— Despre a cărui tovărășie vorbiți?

— Oooo! Despre a verișoarei, *bineînțeleș*.

— Hortense este, și a fost totdeauna, foarte drăguță cu mine.

— Orice soră a unui bărbat singur și bun de înșurătoare e socotită cum nu se poate mai drăguță de către prietenele nemăritate.

— Doamnă Yorke, zise Caroline înălțând încet privirile cu globurile albastre ale ochilor limpezite de orice tulburare și strălucind luminos și dârz, în vreme ce roșeața rușinii îi

dispărea din obrajii ce reveneau la obișnuita paloare și demnitate. Doamnă Yorke, v-aș putea întreba ce vreți să spuneți?

— Vreau să-ți dau o lecție cu privire la respectul față de corectitudine; să te fac să te scârbești de înșelătorie și de sentimente prefăcute.

— Am nevoie de o asemenea lecție?

— Aproape toate fetele tinere din ziua de azi au nevoie. Ești o tânără foarte modernă - ești bolnăvicioasă, firavă și spui mereu că-ți place singurătatea; ceea ce presupune, socot eu, că printre oamenii obișnuiți găsești prea puțini demni de simpatia dumitale. Oamenii obișnuiți - deschiși, cinstiți - sunt mai buni decât îi crezi dumneata; mult mai buni decât poate fi orice fetișcană romanțioasă și veșnic cu nasul numai în cărți, care mai niciodată nu se arată dincolo de gardul grădinii unchiului ei, parohul.

— Și despre care, în consecință, n-aveți de unde ști nimic. Iertați-mă - dar de fapt n-are niciun fel de importanță dacă mă iertați sau nu - fiindcă m-ați atacat fără să vă fi provocat prin ceva, am să mă apăr și eu fără să cer scuze. Despre relațiile mele cu cei doi veri nu știți absolut nimic. Dar într-un acces de proastă dispoziție ați încercat să le otrăviți prin insinuări neîntemeiate mult mai înșelătoare și prefăcute decât tot ce mi-ați putea reproșa mie cu oarecare dreptate. Dacă se întâmplă să fiu palidă și uneori rezervată, asta nu e în niciun fel treaba dumneavoastră. Dacă îmi plac cărțile și nu agreez deloc clevetirea, asta vă privește încă și mai puțin. Că sunt „o fetișcană romanțioasă” este o simplă născocire de-a dumneavoastră: niciodată n-am fost romanțioasă față de dumneavoastră sau față de orice altă persoană v-ar fi cunoscută. Că sunt nepoata parohului nu este o crimă, deși ați putea să dați dovadă de suficientă îngustime de minte pentru a socoti că este. Nu mă puteți suferi: n-aveți niciun motiv întemeiat ca să nu mă puteți suferi; prin urmare păstrați pentru dumneavoastră expresia acestei aversiuni. Dacă se mai întâmplă vreodată, pe viitor, să v-o arătați într-



un mod la fel de supărător, vă voi răspunde cu încă și mai puține scrupule decât am făcut-o acum.

Se opri și rămase albă ca varul, stăpânită de emoție, dar calmă. Vorbise pe tonul cel mai limpede, nici cu grabă și nici tare; dar glasul acela argintiu înfiora auzul. Sângele îi curgea în vine pe cât de repede pe atât de puțin vizibil.

Mustrarea rostită cu o severitate atât de simplă și impusă de o mândrie atât de stăpână pe sine nu o înfurie pe doamna Yorke. Întorcându-se foarte calmă către domnișoara Moore, spuse clătinând din cap a încuviințare:

— Are tărie de cuget, la urma urmei. Totdeauna să vorbești la fel de cinstit cum ai vorbit acum, continuă către Caroline, și are să fie bine.

— Resping un sfat atât de jignitor, fu răspunsul rostit pe același ton limpede, cu aceeași privire deschisă. Resping orice îndemn otrăvit cu insinuări. E dreptul meu să vorbesc așa cum cred de cuviință; nimic nu mă poate obliga să discut așa cum dictați dumneavoastră. Departe de a vorbi întotdeauna așa cum am făcut-o adineauri, n-o să mă adresez niciodată cuiva pe un ton atât de rigid și cu vorbe atât de aspre, dacă nu sunt silită să răspund unei

i r. Sulte neprovoca te.

— Mamă, uite că ți-ai găsit un om pe potrivă, rosti micuța Jessy, arătându-se pe deplin lămurită de scena la care asistase.

Rose ascultase totul fără a-și fi schimbat în vreun fel expresia feței. Dar acum spuse:

— Nu. Domnișoara Helstone nu e pe potriva mamei — fiindcă îngăduie să fie jignită: în câteva săptămâni mama tot ar izbuti s-o dea gata. Shirley Keeldar se comportă mai bine. Mamă, până acum n-ai reușit niciodată s-o necăjești pe domnișoara Keeldar. Sub rochia de mătase poartă o armură pe care tu nu ești în stare s-o străpungi.

Deseori se plângea doamna Yorke că toți copiii săi sunt niște răzvrățiți. Era ciudat „dar cu toată strictețea arătată, cu toată „tăria ei de caracter”, nu izbutea să-i țină

în mână. O singură privire a tatălui avea urmări mai vizibile decât o întreagă predică a mamei.

Domnișoara Moore – căreia rolul de martoră la o dispută unde nu avea cuvânt îi displăcea profund, întrueât o plasa pe un loc secund și deci fără importanță – își aduna acum întreaga demnitate pregătindu-se să se dezlănțuie într-un discurs menit să arate limpede fiecărei părți că nu are dreptate și că ar fi cazul să se rușineze de poziția adoptată, nerămânând altă soluție în afară de supunerea umilă față de înțelepciunea superioară a celei care le vorbea. Din fericire pentru auditoriu, abia apucase să se dezlănțuie ceva mai mult de zece minute, când

Sarah intră cu tava de ceai și îi monopoliză atenția mai întâi prin faptul că purta 111 păr un pieptene aurit și în jurul gâtului o salbă roșie, iar în al doilea rând, și mimai după convenita muștrare, prin obligația de a servi ceaiul.

După ce fu strânsă masa, Rose îi restabili buna dispoziție aducându-i ghitară și rugind-o să le cânte ceva, iar pe urmă prinzând-o într-un inteligent și strâns interogatoriu cu privire la cântatul din ghitară și la muzică în general.

Intre timp întreaga agenție a micuței Jessy se concentra asupra Carolinei. Așezată pe un scăunel la picioarele ei, îi vorbi mai întâi despre religie și pe urmă despre politică. Fetița era obișnuită să soarbă cu nesaț acasă cât mai multe dintre cele spuse de taică-său despre astfel de chestiuni și după aceea să vândă cu amănuntul, când se afla în societate, mai mult cu istețime și spor la vorbă, decât cu șir ori discreție, părerile, antipatiile și simpatiile acestuia. O certă strașnic pe Caroline din pricină că făcea parte din Biserica anglicană și avea un unchi preot, li aduse la cunoștință că întrueât trăia la vară, bine ar fi făcut să muncească cinstit pentru a-și câștiga traiul» și nu să ducă o viață nefolositoare nimănui, hrănindu-se cu pâinea trândăviei culeasă sub forma dărilor plătite de enoriași. Pe urmă Jessy trecu în revistă guvernul aflat atunci în funcție și făcu considerații asupra păcatelor lui. Vorbea despre lordul Castlereagh și despre domnul

Perceval<sup>1</sup> în termenii cei mai familiari. Și Fiecăruia dintre ei îi acordă niște laude ce s-ar fi potrivit pe de-o parte lui Moloh și pe de cealaltă lui Belzebut.

Spuse despre război că nu e decât un asasinat în masă, iar despre lordul Welîngton că e „un măcelar năimitkt.

Caroline o asculta din ce în ce mai lămurită. Jessy avea fără îndoială în firea ei un dram de geniu al umorului; era nespus de hazliu s-o auzi cum repetă fulgerele și tunetele tatălui exprimându-se în vioiul dialect din nord; o mai aprinsă inimă de iacobin nici un bătușe vreodată cu spiritul ei răzvrătit sub o rochiță și un șal de muselină. Nefiind răutăcioasă din fire, limbajul nu-i era atât de înverșunat pe cât era de savuros, iar chipușorul ei expresiv dădea fiecărei fraze o aromă în stare să captiveze de îndată interesul ascultătorului.

Caroline o dojeni când o auzi vorbind urât despre lordul Welîngton; dar ascultă cu desfătare o următoare tiradă împotriva prințului regent. În scânteile din ochii celei ce o asculta și în râsul ce-i flutura pe buze, Jessy văzu numaidecât că, în sfârșit, izbutise să atingă un subiect care îi făcea plăcere. De nenumărate ori auzise la micul dejun al tatălui ei vorbindu-se pe seama grăsanului „Adonis de cincizeci de ani“, ia’r acum reproducea comentariile făcute de domnul Yorke pe această temă – întocmai așa cum porneau de pe buzele sale de om din Yorkshire.

Uite, Jessy, n-am să mai scriu despre tine. Acum e o seară de toamnă umedă și furtunoasă. Nu-i decât un singur nor pe cer; dar îl acoperă de la o zare la cea-

I Spencer Perceval (1762—1312), om politic englez, prim-ministru în timpul războaielor cu Napoleon.

laltă. Vântul nu-și mai găsește astâmpăr; se năpustește gemând peste coline cu silueta mohorâtă și culorile șterse de amurg și ceață. Ploaia a răpăit toată noaptea pe acoperișul bisericii, înălțat ca o mogâldeață neagră deasupra zidurilor împrejmuitoare ale cimitirului; urzicile, iarba mare, pietrele funerare, toate picură de umezeală.

Seara asta îmi amintește cu prea multă intensitate o altă seară de acum câțiva ani – tot o cumplită seară ploioasă de toamnă – când cineva care în ziua aceea făcuse un drum până la un mormânt proaspăt dintr-un cimitir eretic, ședea lângă focul din vatra unei case străine.

Erau calzi și prietenoși, dar fiecare dintre ei știa că în mijlocul lor se căscase un gol ce nu mai putea fi în veci astupat. Știau că pierduseră ceva a cărui lipsă n-aveau s-o mai poată uita în întreaga lor viață; și știau că ploaia aceea deasă se strecura în pământul ud ce acoperea pe draga lor pierdută; și că suspinele vântului trist jeleau deasupra capului celei ce zăcea în mormânt. Focul le încălzea; Viața și Prietenia încă îi mai binecimentă; dar

Jessy zăcea rece, întinsă în sicriu, însingurată – numai țărâna o adăpostea de furtună.

Doamna Yorke își strânse lucrul, întrerupse brusc lecția de muzică și expozeul politic, și încheie vizita la vilă destul de devreme pentru a-și asigura întoarcerea la Briarmains înainte ca roșeața apusului de soare să fi pierit cu totul în ceruri sau potecile de peste câmp să fie prea tare umezite de roua serii.

După ce mama și fiicele se retraseră, Caroline crezu că și ea s-ar cuveni să-și ia șalul, să-și sărute verișoara pe obraji și să pornească spre casă. Dacă ar fi rămas până la vremea înserării, Fanny ar fi trebuit să se ostenească și să vină s-o ia; și își aduse aminte că la casa parohială era nu numai ziua când se cocea pâine, ci se călcau și rufe – deci Fanny nu-și vedea capul de treburi. Totuși, nu era în stare să se ridice din scaunul de lângă mica fereastră a salonului. Privit din niciun alt loc apusul nu arăta atât de încântător ca de la fereastra aceea cu zăbrele și înconjurată de ghirlanda iasomiilor eu stelele lor albe și frunzele verzi ce păreau la ceasul acela doar contururi cenușii trase cu creionul – grațioase ca formă, dar lipsite de colorit – proiectate pe albastrul tivit cu flăcări al unui cer de august, la orele opt seara.

Caroline privi spre poarta de răchită, dincolo de rar

copacii își înălțau siluetele zvelte; se uită la gardul viu de lemn câinesc și laur, care împrejmuia grădina; ochii îi iânjeau să vadă ceva mai -mult decât tufișuri, dincoace de. locul unde îi dispăreau din vedere: tinjeau să vadă o siluetă omenească, de o anumită înălțime și cu un anume contur, trecând de gard și intrând pe poartă. Și în cele din urmă zări o siluetă omenească - nu, două: Frederick Murgatroyd trecu pe acoâo ducând o găleată cu apă; în urma lui venea Joe Scott învârtindu-și pe deget cheile de la fabrică. Se duceau să încuie fabrica și grajdurile, pentru ca după aceea să poată și ei porni spre casă.

„Așa ar trebui să fac și eu”, își spuse Caroline oftând și ridicându-se pe jumătate din scaun.

„E nebulie curată - nebulie cumplită, continuă puțin mai târziu. Mai întâi, chiar dacă aș rămâne aici până în amurg, nimeni n-are să sosească; fiindcă simt în suflet că Soarta a scris în cartea veșniciei, pentru ziua de azi, că nu mi-e sortit să am bucuria după care tânjesc. În al doilea rând, dacă în clipa de față ar păși aici, prezența mea i-ar pricinui neplăcere, iar conștiința faptu

lui că așa trebuie să fie mi-ar îngheța sângele în vine.

Dacă mi-aș lăsa mâna într-a lui, probabil că aș simți-o nepăsătoare și rece; dacă i-aș căuta razele privirilor, ochii i s-ar înnoura. I-aș căuta în ochi acea prietenie binevoitoare de-atâtea ori văzută acolo cu câtăva vreme

În urmă, când chipul, vorbele, ori dispoziția mea sufletească puteau avea în unele clipe fericite darul de a-i fi pe plac - dar acum aș afla numai întunecime. Mai bine plec înspre casă.”

Își luă boneta de pe masa unde o lăsase și tocmai își înnodea panglicile, când Hortense, arătându-i un splendid buchet de flori aranjat într-o glastră de pe aceeași masă, îi spuse că fuseseră trimise de domnișoara Keeldar de la Fielthead, chiar în acea dimineață; apoi continuă făcând comentarii cu privire la oaspeții aflați acum în grija acelei domnișoare și la viața agitată pe care o dusesese în ultima vreme; adăugă pe urmă diverse presupuneri ce lăsau să se

înțeleagă că situația nu prea îi era pe plac și își exprimă mirarea profundă că o persoană cu principii atât de ferme, cum era stăpâna conacului, nu găsea vreun mijloc oarecare de a scăpa mai repede de cohorta aceea de neamuri.

— Se spune însă că dânsa nu vrea să-i lase pe domnul Sympson și Jamilia să plece, urmă Hortense. Ei ar fi ținut foarte mult să se întoarcă în sud încă de săptămâna trecută, ca să se pregătească pentru primirea unicului băiat, așteptat să se întoarcă dintr-o călătorie.

Insistă ca vărul ei Henry să vină și să-și întâlnească rudele aici, în Yorkshire. Eu aş spune că procedează așa în parte și ca să ne oblige pe Robert și pe mine.

— Cum să vă oblige pe Robert și pe dumneata?

Întrebă Caroline.

— Vai, fetița mea, ce proastă ești. Tu nu știi... probabil ai auzit de multe ori...

— Vă rog, domnișoară, spuse Sarah vârând capul pe ușă, dulcelețurile pe care mi-ați spus să le fierb în melasă

— Congfiturile, cum le spuneți dumneavoastră - s-au ara de tot în tigaie.

— *Les conjitures! Elles sont brulees? Ah, quelle negligence coupable! Coquine de cuisiniere - filie insupportable! 1*

Și mademoiselle, luând în mare grabă dintr-un sertar un șorț larg de pânză și legându-l peste cel negru, se repezi *eperăue* 2 către bucătărie, de unde - ca să spunem drept - năvălea miros de zahăr ars, mai curând puternic decât plăcut.

Stăpâna și slujnica fuseseră la cuțite toată ziua, din pricina pregătirii unor dulcelețuri de cireșe negre, tari ca bilele și acre ca oțetul. Sarah susținea morțiș că zahărul este singurul articol potrivit pentru asemenea treabă; mademoiselle afirma și aducea drept dovadă practica și experiența mamei, a bunicii și a străbunicii sale - că melasa, *la melasse*, ar fi fost infinit preferabilă.

Comisese o gravă imprudență lăsând-o pe Sarah să supravegheze tigaia cu dulcelețuri, fiindcă lipsa de simpatie

pentru ce se pusese la fiert adusesese după sine o anume neglijență, iar rezultatul fusese unul singur - ruine negre și arse Urmă zarvă mare - ocări cu duiumul și sughițuri de plins mai mult zgomotoase decât adânci și sincere.

**4 Dulceața! S-a ars? Vai, ce neglijență condamabilă! Ticăloasa de bucătăreasă - ce fată nesuferită! (Fr.)**

**Disperată (fr.).**

Intorcându-se din nou către micaoglină, Caroline își aduna buclele de pe obraz și le ascundea cu grijă sub boneta de casă, convinsă că ar fi fost nu numai inutil, ci și neplăcut să mai rămână; atunci însă, la o neașteptată deschidere a ușii din spate, în bucătărie se lăsă dintr-o dată liniște adâncă; limbile se opriră pe loc, ca și cum cineva le-ar fi pus frâu. „Să fie... să fie... Robert?” Deseori

— Aproape întotdeauna - când se întorcea de la târg intra pe ușa din bucătărie. Nu; nu era decât Joe Scott, care, după ce își dresese cu înțeleș glasul de trei ori - de fiecare dată cu un fel de semeață dojană adresată csftăreței tagme femeiești - vorbi:

— Păi, parc-am zis că s-aude-o trosnitură.

Niciun. Răspuns.

— Și, continuă el dându-și importanță, cum iacă sosi patronul și 'mnealui pe-aci are să între, am zis că bine-aș face să bag capul pe ușă și să vă dau de veste. Într-o casă unde e numa' femei nu-i cuminte niciodată să vii fără să dai de veste. Uitați-l: poftiți, sir. Se jucau de-a cearta, da' cred că le-am potolit.

O altă persoană - după câte se auzea - pătrunse înăuntru. Joe Scott își continuă dojana:

— Ce-i cu întunicul ăsta peste tot? Sarah, tu nu ești în stare, nu-ți dă-n gând s-aprinzi o lumânare?

E-un ceas de când a apus soarele. Are să-și rupă coastele când s-o pocni de văsăraia, de mesele și drăcoveniile de pe-aici. Luați seama la tigaia asta, sir. Parcă dinadins au pus-o-n calea 'mneavoastră.

După vorbirea lui Joe urmă o pauză oarecum confuză,

pe care Caroline, deși asculta cu auzul încordat, nu izbutea s-o înțeleagă. Dar dură foarte puțin – fu curmată de un strigăt – o exclamație de mirare, urmată de zgomotul unui sărut, apoi de alte exclamații rostite doar pe jumătate.

— *Mon Dieu! mon Dieu? Est-ce que je m'y attendais?* 1 fură principalele cuvinte distincte.

— *Et tu te portes toujours bien, bonne soeur?* 2 întrebă un alt glas – al lui Robert, sigur.

Caroline era nedumerită. Supunându-se unui impuls asupra înțelepciunii căruia n-avu timp să chibzuiască,

**' Doamne, Doamne! La asta nu mă așteptam!**  
**(Fr.)**

— **Ești sănătoasă, buna mea soră? (Fr.)**

leși din micul salon, cu gând să lase locul liber, și fugind în sus pe scări se așeză la capătul balustradei, de unde putea să vadă ce se petrece, mai înainte de a se arăta.

Trecuse destulă vreme de la apusul soarelui; întunericul cuprinsese coridorul, dar nu era încă îndeajuns de dens ca să nu-i poată vedea pe Robert și pe Hortense cum îl străbat.

— Caroline! Caroline! strigă Hortense o clipă după aceea. *Venez voir mon frere!* 1

„Ciudat! își zise domnișoara Helstone, destul de ciudat! Ce rost are frământarea asta neobișnuită în legătură cu o întâmplare atât de curentă cum era întoarcerea de la târg, și ce lucru rău mai prevestea? Doar nu și-o fi pierdut mințile, oare s-ar putea? E sigur că dulceața aceea arsă n-a făcut-o să-și piardă cumpătul?”

Coborî străduindu-se să-și stăpânească neliniștea; dar neliniștea îi spori când Hortense o luă de mână în pragul salonului și conducând-o către Robert, care stătea acolo în carne și oase, înalt și întunecat pe fundalul uneia dintre ferestre, o prezentă cu un amestec de agitație și formalism, ca și când ar fi fost vorba de niște oameni cu totul străini, aflați la prima lor întâlnire.

Și mai adâne mister! El se înclină cu oarecare sfială,



și întorcându-se într-o parte cu stînghereala unui străin, lăsă să-i cadă pe chip lumina nesigură venită prin fereastră; atunci îl văzu la față și misterul aceluia vis (căci vis părea) spori la maximum; văzu o figură cunoscută, și nu iprea – era Robert, și nu era Robert.

— Dar ce s-a întâmplat? întrebă Caroline. Mi s-au tulburat vederile? Dumnealui e vărul meu?

— Sigur că e vărul tău, afirmă Hortense.

Atunci cine mai era cel care tocmai în clipa aceea trecea prin coridor – și acum intra în cameră? Întorcându-se într-acolo, Caroline văzu un nou Robert – adevăratul Robert, după cum simți din prima clipă.

— Ei, zise el zâmbind la vederea chipului uluit și întrebător al Carolinei, care-i cel adevărat?

— Aaa! *Dumneata* ești! veni răspunsul.

Robert râse 3

**' Vino să-m! vezi fratele! (Fr.)**

— Da, cred că *eu* sunt; dar cine e *el* știi? De văzut nu l-ai mai văzut niciodată, dar de vorbit ai auzit vorbindu-se despre el.

Acum Caroline își venise în fire.

— Nu *poate* fi decât o singură persoană: fratele dumitale, de vreme ce îți seamănă atât de bine; vărul meu Louis.

— Micule și înțeleptule Edip! Ai fi pus Sfinxul cu botul pe labe! — dar acum hai să ne vezi alături. S: schimbăm locurile. Louis, să schimbăm din nou ca s-o zăpăcim. Cine-i vechea ta dragoste, Caroline?

— Ca și când ar fi posibilă vreo greșeală atunci când vorbești! Ar fi trebuit s-o pui pe Hortense să mă întrebe. Dar nu semănați chiar atât de mult; numai înălțimea, silueta și expresia feței sunt asemănătoare.

— Și eu sunt Robert, nu-i așa? întrebă noul-sosit, făcând un prim efort de a-și depăși ceea ce părea o timiditate înnăscută.

Caroline clătină domol din cap; o rază blândă și expresivă îi izvorî din ochi și se abătu asupra adevăratului

Robert: spunea multe.

Nu i se îngădui să-și părăsească repede verișorii: Robert însuși fu neînduplecat atunci când îi ceru să rămână. Veselă, deschisă, cordială în toate gesturile (veselă în noaptea aceea, cel puțin), vioaie și sclipitoare, alcătuia o prea plăcută completare a cercului de la vilă, ca să poată găsi pe vreunul de acolo dispus să se despartă de ea. Louis părea a avea o fire oarecum gravă, potolită și retrasă, dar Caroline din seara aceea, care nu era (după cum știi, cititorule) Caroline de fiecare zi, îi topi curând rezerva și îi înveseli gravitatea. Se așeză lângă ea și discutară împreună. Știa dinainte că vocația lui era didactică; află acum că timp de mai mulți ani fusese preceptor al fiului domnului Sympson; că îl întovărășise într-o călătorie și acum veniseră împreună în nord.

Îl întrebă dacă îi place slujba asta, însă drept răspuns căpătă o privire care nici n-o invita, nici nu-i îngăduia să mai pună asemenea întrebări. Acea privire trezi simpatia imediată a Carolinei; o socoti drept o foarte tristă expresie pentru un chip atât de sensibil ca al lui Louis, fiindcă avea un chip sensibil – deși nu frumos, își spuse ca, dacă îl comparai cu al lui Robert. Se întoarse ca să verifice comparația. Robert stătea puțin în spatele lor.

Spriijinit de perete, răsfoia un album cu gravuri, și probabil -că în același timp urmărea dialogul dintre ea și Louis.

„Cum de mi-am putut închipui că seamănă? se întrebă în sinea ei. Acum îmi dau seama că Louis cu Hortense seamănă, nu eu Robert/4

Și în parte dreptatea era de partea ei: avea nasul mai scurt și buza de sus mai lungă, întocmai ca ale Hortensei, mai curând decât trăsăturile fine ale fratelui; tiparul gurii și al bărbii era la fel cu al soră-si – toate mai puțin hotărâte, mai puțin precis trasate și limpezi decât ale tânărului proprietar al fabricii. Expresia sa, deși senină și gânditoare, ar fi putut fi cu greu socotită energică și ageră. Stând lângă el și privindu-l de aproape, simțeai cum o fire mai domoală

și probabil mai blândă decât a fratelui mai vârstnic își revarsă calmul asupra ta. '.

Dându-și poate seama că privirile Carolinei rătăciseră către el și zăboviseră asupra sa, deși nici un le întâlnise și nici un le răspunsese, Robert lăsă albumul de gravuri, se apropie și se așează alături de ea. Caroline continuă discuția cu Louis, dar în timp ce vorbea cu el gândurile îi erau în altă parte: inima îi bătea către partea spre care stătea pe jumătate cu spatele. Era conștientă de aerul serios, bărbătesc și prietenos al lui Louis; dar se înclina în fața tainicei puteri a lui Robert. A fi alături de el – deși nu-i vorbea – deși nu-i atingea nici măcar ciucurii șalului sau tivul alb al rochiei însemna a fi copleșită de un fel de vrajă. Dacă ar fi fost obligată să vorbească *numai* cu el, vraja aceea ar fi pierit oarecum – dar, putând să vorbească și cu altcineva, o tulbura adâne. Vorbele îi curgeau liber; erau voioase, glumețe, iscusite. Privirea îngăduitoare și gesturile calme ale ascultătorului îi încurajau volubilitatea; plăcerea reținută ce se vădea în zâmbetul lui făcea să iasă la iveală tot ce era strălucitor în firea Carolinei. Simțea că în seara aceea se prezintă mai bine decât oricând și, avându-l pe Robert

Ca spectator, era cât de poate de mulțumită; dacă l-ar fi chemat cineva și ar fi plecat de acolo, prăbușirea ar fi urmat avântului.

Dar bucuria nu-i fu sortită să fie deplină; un nor veni curând s-o umbrească.

Hortense, care un timp umblase de colo-colo dând poruncile necesare pentru pregătirea cinei și acum elibera

**f**

măsuța de cele câteva cărți aflate pe ea și de celelalte obiecte, pentru a face loc tăvii, atrase atenția lui Robert asupra vazei cu flori unde roșul aprins, zăpada și aurul petalelor se arătau cu adevărat fermecătoare în lumina luminărilor.

— Au fost trimise de la Fielthead, spuse Hortense»  
ca dar pentru tine, fără îndoială; știm noi cine-i acolo

favoritul – și nu-s eu, asta-i sigur.

Era o adevărată minune s-o auzi pe Hortense glumind; un semn că se afla într-adevăr în culmea fericirii.

— Ar trebui prin urmare să înțelegem că Robert a favoritul? interveni Louis.

Hortense răspunse:

— *Mon cher, Robert c'est tout ce qu'il y a de plus précieux au monde; a cote de lui, le reste du genre humain n'est que du rebut. N'ai-je pas raison, mon enfant?* 1 adăugă adresându-se Carolinei.

Caroline fu silită să răspundă „Da” – și corăbiile i sa scufundară: steaua îi apuse în aceeași secundă.

— *Et toi, Robert?* 2 întrebă Louis.

— Când o să ai prilejul, întreab-o pe ea, răspunsa Robert cu tot calmul.

Caroline nu se uită la el, să vadă dacă roșise ori pălise; doar descoperi că e foarte târziu și trebuie să plece acasă. Și chiar plecă: de data asta nici măcar Robert nu izbuti s-o rețină.

#### CAPITOLUL XXIV

##### Valea umbrelor morții

Uneori viitorul pare a-și vesti printr-un soi de gemeta stinse încercările ce ni le pregătește, asemenea unei furtuni amenințătoare dar încă depărtate și care prin mlădierea șoaptelor vântului, prin coloritul văzduhului,

**I Dragul meu, Robert e tot ce există mai prețios pe lume** 2

u1 lângă **el, tot restul omenirii nu face doi bani. N-am dreptate, fetita mea? (Fr.)**

a Tu ce crezi, Robert? (Fr.)

prin norii ciudat zdrențuiți își anunță furia ce va semăna epave nenumărate pe întinderile mării, ori va aduce cu șine ceața gălbuie a molimelor, înecând albele insule din apus sub răsufări otrăvitoare menite să îndolieze cu aripa neîndurătoare a ciumei multe dintre zăbrelitele ferestre ale căminelor engleze. Alteori acest Viitor izbucnește pe neașteptate, ca și cum s-ar despica o stâncă

deschizând un mormânt de unde se înalță deodată trupul unui de multă vreme adormit. Atunci, înainte de a izbuti să-ți dai seama, te trezești față în față cu o nebănuită și lugubră Nenorocire drapată în lințoliu - un nou Lazăr.

Caroline Helstone se întoarse acasă de la Hollow's Cottage pe deplin sănătoasă, după câte își închipuia. Când se trezi în dimineața următoare se simți apăsată de-o inexplicabilă oboseală; la micul dejun și la toate mesele din ziua aceea nu avu defel poftă de mâneșre: cele mai gustoase mâncăruri i se păreau doar cenușă ori rumeguș.

„Oare oi fi bolnavă? «se întrebă privindu-se în oglindă.

Ochii îi luceau, pupilele îi erau dilatate, obrajii mai rumeni și mai plini ca de obicei. „Arăt bine; de ce n-oi fi putând mânca?“

Simți cum îi zvâcnesc vinele la tâmple; simți de asemenea că mintea îi lucrează cu stranie înfrigurare. Îi revenise curajul; sute de gânduri repezi și frânte, dar pline de strălucire, îi goneau prin minte învăluite neconținut în acea incandescență care îi învăpăia și obrajii ei.

Urmă apoi o noapte neliniștită, fierbinte, uscată și arsă de sete. Către dimineață, un vis cumplit o cuprinsese ca în ghearele unui tigru; când se trezi, simțea și știa că e bolnavă.

De unde anume luase frigurile (căci friguri avea) n-ar fi putut spune. Probabil că în drumul parcurs în puterea nopții târzii până acasă, vreo adiere suavă, otrăvită, purtătoare de miasme, îi pătrunsese în plămâni și în vine, și dând acolo de o altă febră izvorâtă din tulburarea sufletească, de-o sfârșeală adusă de zbucium continuu și tristețe permanentă, ațâțase scânteia flăcării și lăsase în urma ei un foc cu vâlvătăi.

Părea totuși a fi un foc potolit. După două zile de arșiță și nopți agitate nu se mai vădi niciun alt simptom îngrijorător și nici unchiul ei, nici Fanny, nici doctorul, nici domnișoara Keeldar, când veni s-o vadă, nu-și mai făceau

griji în legătură cu starea ei. Fiecare era încredințat că în câteva zile avea să se facă bine.

Dar zilele trecură și - cu toate că nimeni nu socotea c-ar mai putea să întârzie mult— însănătoșirea nu se ivea. Doamna Pryor o vizitase zilnic și într-o dimineață, când se întâmplă să fie în camera Carolinei, cam la două săptămâni după ce căzuse bolnavă, o privi cu multă atenție vreo câteva minute, apoi îi luă mâna și o strânse de încheietură; pe urmă părăsi camera în tăcere și se duse în biroul domnului Helstone. Zăbovi acolo multă vreme - jumătate de dimineață. Reîntorcându-se la tânără ei prietenă bolnavă, își scoase șalul și boneta; rămase o vreme pe marginea patului, cu palmele împreunate, legănându-se domol înainte și înapoi, într-o atitudine și cu o mișcare ce-i erau obișnuite. În cele din urmă, spuse:

— Am trimis-o pe Fanny la Fielthead să-mi aducă vreo câteva lucruri ce-or să-mi fie necesare un scurt răstimp cât am să rămân aici. Vreau să stau cu dumneata până ai să te simți mai bine. Unchiul dumitale a fost atât de draguț și mi-a îngăduit: ai ceva împotriva, Caroline?

— Îmi pare rău că o să vă osteniți fără să fie neapărat nevoie. Nu mă simt prea rău, dar nu pot refuza categoric; are să fie atât de plăcut să știu că sunteți în casă, și din când în când să vă văd în cameră; dar nu trebuie să vă ocupați numai de mine, dragă doamnă Pryor. Fanny mă îngrijește foarte bine.

Aplecată asupra firavei și palidei bolnave, doamna Pryor îi aranja părul sub bonetă și îi ridica încetișor perna. În timp ce făcea treburile astea, Caroline zâmbi și înălță capul s-o sărute.

— Nu te doare nimic? Te simți puțin mai bine?

Întrebă cu glas domol și plin de interes doamna Pryor

— Devenită de bunăvoie soră de caritate - și se lăsă îmbrățișată.

— Mă simt aproape fericită.

— Vrei să bei ceva? Ți-s buzele uscate. Și îi duse la ); ură paharul cu băutură răcoritoare. Ai mâncat ceva

astăzi, Cai'oline?

— Nu pot să mănânc.

— Dar în curând are să-ți revină pofta de mâncare; *trebuie* să-ți revină. Vreau să spun că așa îl rog eu pe Dumnezeu să facă!

Întinzând-o la loc pe pat, o cuprinse în brațe; și în acest timp, cu o mișcare care cu greu s-ar fi zis că e voită, o strânse lângă inima sa și ținu acolo c-îteva clipe.

— Acum n-o să mai vreau sa mă fac bine, ca să vă pot păstra mereu lângă mine, zise Caroline.

Doamna Pryor nu zâmbi la auzul acestor cuvinte. Peste trăsăturile feței îi trecu un tremur cu care se luptă câteva minute, ca să-l stăpânească. Nu peste mult, vorbi iarăși:

— Ești mai obișnuită cu Fanny decât cu mine. Îngrijirile mele ți se par cumva ciudate, obositoare?

— Nu; foarte firești și foarte alinătoare. Probabil că sunteți obișnuită să îngrijiți bolnavii, doamnă. Umblați atât de încet prin cameră, vorbiți atât de liniștit, mă atingeți cu atâta gingășie.

— Nu sunt îndemânatică la nimic, draga mea. De multe ori ai să vezi că s-nv» stângace, dar niciodată neglijentă.

Și cu adevărat nu era neglijentă. Din ceasul acela. Fanny și Eliza nu mai avură ce căuta în odaia bolnavei, devenită domeniul exclusiv al doamnei Pryor; ea făcea absolut tot ce era necesar; stătea acolo zi și noapte. Bolnava se împotrivi - ce-i drept, destul de slab, la început, și în scurtă vreme nu se mai împotrivi deloc; singurătatea și tristețea dispăruseră de lângă patul ei, și în locul lor se instalară ocrotirea și mângâierea. Bolnava și sora de caritate se îngemănară într-o minunată unitate. De obicei Caroline! î displăcea profund să ceară sau să primească multă îngrijire; în împrejurări obișnuite, doamna Pryor nu avea nici deprinderea și nici darul de a îndeplini lucruri mărunte; dar acum toate se petreceau atât de simplu - atât de firesc, încât pacienta era tot atât de dornică să fie

îngrijită, pe cât era și sora de caritate dornică să acorde îngrijiri; nici urma vreunui semn de oboseală la doamna Pryor nu venea să-i aducă aminte Carolinei că ar fi cazul să se neliniștească. De fapt nici un erau de făcut lucruri prea grele; dar o angajată cu plată poate că le-ar fi socotit grele.

**MB»**

Bucurându-se de asemenea îngrijiri, era ciudat că bolnava nu se făcea bine. Totuși așa stăteau lucrurile: se topea ca orice morman de zăpadă la venirea dezghețului; se ofilea ca orice floare pe vreme, de secetă. Domnișoara Keeldar, printre gândurile căreia rareori se rățăcea și cel al morții, la început nu se temuse deloc de soarta prietenei; dar văzând-o, atunci când venea s-o viziteze, cum se schimbă și cum se topește, panica i se strecură în suflet. Se duse la domnul Helstone și îi vorbi cu atâta energie, încât parohul se văzu silit, chiar dacă în ciuda voinței sale, să admită ideea că nepoata ar putea să sufere de ceva mai grav decât o simplă migrenă; iar când doamna Pryor veni și îl rugă frumos să aducă un doctor, i se răspunse că dacă îi făcea plăcere n-are decât să cheme și doi. Veni numai unul, dar acesta unul era un fel de oracol; rosti niște cuvinte misterioase a căror taină doar viitorul avea s-o dezlege, scrise câteva rețete, dădu unele indicații – totul pe un ton de strivitoare autoritate – băgă banii în buzunar și se duse. Probabil știa destul de bine că nu poate fi de niciun folos, dar nu-i făcea plăcere s-o spună deschis.

Totuși, printre vecini nu se aflase că ar fi vorba despre o boală serioasă. La Hollow's Cottage se credea doar că răcise foarte rău, dat fiind că așa îi comunicase Hortensei printr-un bilet; așa că mademoiselle se mulțumise să-i trimită două borcane cu gem de coacăze, o rețetă pentru o infuzie și câteva sfaturi așternute pe hârtie.

Când află că chemaseră doctorul, doamna Yorke râse batjocoritor pe seama nazurilor ipohondrice ale celor bogăți și trândavi, care, afirma dânsa, neavând altceva la o se gândi în afară de propria lor persoană, trimit numaidecât după medic chiar și dacă îi doare puțin degetul cel mic.



„Bogații și trândavii“, reprezentați prin persoana , Carolinei, se scufundau între timp cu mare iuțeală într-o stare de apatie al cărei progres rapid îi nedumerea adâne pe toți cei care îi erau martori, cu excepția unuia singur; căci acel unul singur se gândea cu câtă ușurință un edificiu subminat se poate prăbuși dintr-o dată în completă ruină.

Bolnavii au uneori ciudățenii ce nu pot fi înțelese de coi care îi îngrijesc, iar Caroline avea una ce nu putea Ti înțeleasă, la început, nici măcar de duioasa ei soră de caritate. Într-o anume zi din săptămână, la un anume ceas fie că se simțea mai rău ori se simțea mai bine —

(. rea să fie ridicată și îmbrăcată și să i se îngăduie să stea în fotoliul ei, lângă fereastră. În starea asta rămânea până după ora amiezii; oricâtă epuizare și slăbiciune ar fi trădat aspectul ei palid, respingea blând îndemnurile la odihnă până când orologiul bisericii nu vestea ceasul amiezii; de îndată ce se auzeau cele douăsprezece bătăi, redevenea supusă și se întindea cuminte în pat. Pe urmă, de cele mai multe ori, își înfunda adâne fața în pernă și strângea paturile în jurul trupului, ca și cum ar fi încercat să se apere de lume și de soare, care o oboseau; nu o singură dată, pe când stătea astfel, un tremur ușor scutura patul de suferință și un hohot slab de plâns spărgea tăcerea din jur. Lucrurile acestea nu scăpau doamnei Pryor.

Într-o marți de dimineață, ca de obicei, ceruse îngăduința să se scoale și acum, îmbrăcată în capotul ei alb, ședea în fotoliu puțin înclinată în față, uitându-se atentă și răbdătoare printre zăbrele. Doamna Pryor se afla puțin mai în spatele ei, și s-ar fi zis că e ocupată cu împletitul, dar în realitate o'supraveghea. O schimbare se petrecu pe chipul palid și îndurerat și îi însufleți melancolia; o sclipire apăru în ochii triști, redându-le luciul; se ridică pe jumătate și privi afară cu încordare. Doamna Pryor veni încet lângă ea și i se uită peste umăr. De la fereastra aceea se vedea curtea bisericii, dincolo de ea drumul, iar pe drum, mergând în trap întins, apăru un călăreț. Silueta aceea nu era prea depărtată ca să nu poată

fi recunoscută; doamna Pryor avea privire ageră și îl cunoștea pe domnul Moore. Chiar în clipa când o ridic. Âtură de pământ îi ascunse vederii, orologiul sună ceasurile douăsprezece.

— Pot să mă întind la loc în pat? întrebă Caroline.

Sora de caritate o ajută să se vâre în pat; după ce o înveli și trase perdeaua, rămase în apropiere, să asculte.

Micuța'sofa se cutremură și hohotul stăpânit se auzi limpede. O contracție ca de adâncă durere schimbă trăsăturile doamnei Pryor; începu să-și frângă mâinile; un geamăt îi porni stins de pe buze. Acum își aduse aminte că marțea era zi de târg la Whinbury; domnul Moore trebuia să treacă neapărat pe acolo, în drum spre târg, cu puțin înaintea amiezii.

Caroline purta în permanență legată pe după gât o panglică subțire de mătase de care atârna un breloc.

Doamna Pryor zărise scânteierea aceluși medalion de aur, dar nu-l putuse cerceta mai de aproape. Bolnava nu se despărțea niciodată de el; când era îmbrăcată îl ascundea în sân; dacă stătea în pat, îl ținea totdeauna în mână.

În după-amiaza aceea de marți, picoteala fugară - mai mult letargie decât somn - care uneori făcea ca zilele prea lungi să treacă mai repede, o toropise cu totul pe bolnavă; era o zi de arșiță; răsucindu-se în neastâmpărul pricinuit de - febră, dăduse păturile puțin la o parte; doamna Pryor se aplecă să le aranjeze mai bine; mâna mică și străvezie așezată fără vlagă pe pieptul fetei bolnave ținea ca de obicei între degete comoara păstrată cu atâta grijă; iar degetele acelea a căror slăbiciune îi făcea rău stăteau acum destinse în somn. Doamna Pryor trase ușurel panglica și scoase la iveală un mic medalion

— Un lucru modest, așa cum putea fi la îndemâna unei biete punguțe; sub cristalul ce acoperea una din fețe se vedea un cârlionț de păr negru - prea scurt și prea aspru ca să poată proveni de pe capul unei femei.

O mișcare agitată smuci legătura de mătase; bolnava tresări din somn și se deșteptă. La trezire de obicei

gândurile îi erau cam împrăștiate; privirile de cele mai multe ori rătăcite. Pddicându-se pe jumătate ca stăpânită de groază, exclamă:

— Nu, Robert, nu mi-l lua! Nu! Este ultima mea mângâiere - lasă-mă să-l păstrez. Nu spun niciodată al cui păr este și n-o arăt niciodată nimănui.

Doamna Pryor și dispăruse dincolo de perdea; lăsată mult pe spate într-un fotoliu mare de lângă pat, nu putea fi văzută. Caroline privi zăpăcită prin cameră și crezu că nu mai e nimeni. În vreme ce gândurile rătăcite i se reîntorceau în minte, fiecare strângându-și aripile firave pe țărnul acela jalnic, ca niște biete păsărele sleite de puteri - văzând golul din jur și percepend tăcerea deplină, se crezu singură. Încă un își revenise; poate că sănătoasa stăpânire de sine și autocontrolul nici n-aveau să-i mai fie vreodată la-ndemână; poate că lumea aceea în care viețuiesc cei tari și norocoși îi și fugise pentru vecie de sub picioare; așa, cel puțin, i se părea ei deseori. Cât fusese sănătoasă n-avusese niciodată obiceiul de a gândi cu glas tare; dar acum nici nu-și dădu seama când cuvintele începură să-i zboare de pe buze.

„Vai! Vreau să-l mai văd. O dată înainte ca totul să se sfârșească. Cerul *ar putea* să-mi acorde această favoare!”

striga. „Doamne, hărăzește-mi o asemenea alinare înainte de clipa morții!” se auzi mai departe umila-i rugă.

„Dar până nu mor el n-are să afle că sunt bolnavă; și-are să vină abia după ee au să mă pună în coșciug fără simțire, rece și țeapănă.<sup>44</sup>

„Ce-are să simtă atunci sufletul meu eliberat? Oare poate vedea și poate să știe ce se întâmplă eu țărna? Pot spiritele, prin vreun mijloc oarecare, să ia legătura cu carnea însuflețită? Morții se mai pot oare întoarce vreodată la cei pe care îi părăsesc? Se pot întruchipa în elemente? Va putea vântul, apa, focul să-mi deschidă o cale către Moore?”

„Să n-aibă oare niciun înțeles faptul că vântul șoptește uneori aproape cu glas omenesc - cântă așa cum

I-am auzit eu în vremea din urmă cântând în toiul nopții – sau șuieră pe lângă fereastră hohotind ca pentru dureri ce se pregătesc să vină? Atunci, oare, nimic nu-l mână din urmă – nimic nu-l însuflețește?”

„Dar nu se poate, într-o noapte aproape că mi-a vorbit cu cuvinte; spunea o poveste pe care. Chiar aș fi putut s-o aștern pe hârtie, numai că eram înspăimântată și n-am avut curaj să mă duc să caut creion și hârtie în lumina aceea puțină a luminării.”

„Ce este electricitatea aceea despre care se vorbește atâta, ale cărei schimbări fac să ne simțim bine sau să fim bolnavi; a cărei lipsă sau abundență excesivă sunt distrugătoare, al cărei echilibru sănătos readuce viața? Ce sunt toate înrâuririle ce se revarsă asupra noastră din atmosferă, care se joacă într-una pe nervii noștri ca degetele mâinii pe coardele întinse, făcând să răsunе când o notă veselă și când un vaier – acum un clocot de bucurie, și îndată după aceea cei mai trist dintre ritmuri?”

„Unde se află lumea cealaltă? În ce va consta viața cealaltă? De ce întreb? N-am oare pricini să cred că în prea mare grabă se apropie pentru mine ceasul acela când vălul va fi ridicat de pe toate tainele? Nu știu oare că Marea Taină stă gata să se abată prea timpuriu asupra mea? Spirite nemărginit! în a cărui bunătate mă încred; pe care socotindu-te părintele meu, te-am implorat zi și noapte încă din fragedă copilărie – aibi milă de neputincioasa creație a mâinilor tale! Susține-mă în încercarea asta de care mi-e teamă și căreia trebuie să mă supun.

Hărăzește-mi putere! Hărăzește-mi răbdare! Hărăzește-mi —Vai! *hărăzește-mi CREDINȚĂ!*”

Căzu îndărăt pe pernă. Doamna Pryor izbuti să se strecoare neauzită afară din cameră; se reîntoarșe puțin mai târziu, în-aparență la fel de liniștită ca și când n-ar fi auzit acel straniu monolog.

A doua zi veniă mai mulți vizitatori. Se răspândise vestea că domnișoarei Helstone îi e tot mai rău. Domnul

Hali și sora sa Margaret se înfățișară; după ce zăboviră n vreme în camera bolnavei, amândoi ieșiră de acolo plângând; o găsiseră pe bolnavă mult mai rău decât s-ar J'i așteptat. Veni și Hortense Moore. Caroline păru încurajată de prezența ei; o asigură, zâmbind, că nu era vorba

«ie o boală primejdioasă; îi vorbi cu glas stins, dar vesel. Și , ît a rămas domnișoara Moore acolo, însuflețirea a făcut să i se urce sângele în obraji - arăta mai bine.

— Ce face domnul Robert? o întrebă doamna Pryor  
În vreme ce Hortense se pregătea să plece.

— Se simțea foarte bine când a plecat.

— A plecat?! Nu e acasă?

Atunci i se explică doamnei Pryor că unele informații primite de poliție cu privire la răzvrățiții pe care îi urmărea făcuseră necesară plecarea lui în dimineața aceea la Bixmingham, unde probabil urma să rămână vreo două săptămâni.

— Dânsul știe că domnișoara Helstone e foarte bolnavă?

— Nu, câa' de unde! Credea și el, ca și mine, că e vorba doar de-o răceală mai zdravănă.

După această vizită, doamna Pryor avu grijă să nu se apropie de patul Carolinei vreme de mai bine de o oră; o auzea că plânge și n-avea destulă tărie ca să-i vadă lacrimile.

Înspre seară, îi aduse niște ceai. Caroline deschise ochii după un moment de toropeală și îndreptă către sora ei de caritate o privire din care se vedea că n-o recunoaște.

Dar spuse:

— În dimineața asta de vară, pe când stăteam la fereastra din biroul administrației, am simțit cum dinspre crâng vine până la mine mireasma caprifoiului.

Asemenea cuvinte ciudate, pornite de pe buze palide, străpung inima ascultătorului mai dureros decât oțelul..

În cărți poate că sună romantic; dar în viața adevărată sunt o tortură cumplită.

— Draga mea, mă recunoști? Întrebă doamna Pryor.

— Mă dusesem acolo să-l chem pe Robert la micul dejun; și-am fost cu el prin grădină; el m-a chemat; o rouă bogată a înviorat florile; și piersicile încep să se coacă.

— Draga mea! Draga mea! se jeluia mereu sora de caritate.

— Credeam că e ziuă - mult după răsăritul soarelui; se pare că-i întuneric - a răsărit luna?

Luna nu răsărise de mult, dar acum se uita la ea rotundă și galeșă; plutind pe întinderile albastre fără nicio pată de nor, o privea liniștită.

— Atunci nu e dimineață? Nu sunt la vilă? Cine e aici? Văd pe cineva lângă patul meu.

— Eu sunt - prietena ta - cea care te îngrijește — sunt... Sprijină-ți capul pe umărul meu - fă o efortare și trezește-te. Apoi doamna Pryor rosti cu glas mai slab: Îndură-te, Dumnezeu! Dă-i *ei* viață și *mie* putere! Trimite-mi curaj - învață-mă ce să spun!

Câteva minute se scurseră în liniște. Bolnava stătea tăcută și inertă în brațele tremurătoare - sprijinită pe pieptul zbuciumat al surorii de caritate. În cele din urmă Caroline șopti;

— Mă simt mai bine acum, mult mai bine - și știu unde sunt: aici, lângă mine, e doamna Pryor; visam, și când mă trezesc din vis am obiceiul să vorbesc: bolnavii fac deseori așa. Cât de tare vă bate inima, doamnă! Nu vă speriați.

— Nu sunt speriată, fetița mea; doar o mică neliniște care o să treacă. Ți-am adus puțin ceai, Cary, făcut chiar de unchiul tău. Știi și tu cum spune el: că nicio gospodină nu e în stare să facă ceai așa de bun cum e cel pregătit de mâna lui. Hai, gustă-l. E îngrijorat când află cât de puțin mănânci; tare s-ar bucura dacă ar ști că ai mai multă poftă de mâncare!

— Mi-e sete: vreau să beau ceva. Și bău cu înfrigurare.

Apoi întrebă: Cât e ceasul, doamnă?

— E trecut de noul.

Nu-i mai mult? Vai! mai am încă o noapte lungă înaintea mea; dar ceaiul mi-a dat puteri. Am să mă ridic în capul oaselor.

Doamna Pryor o ridică și îi potrive pernele.

— Mulțumesc lui Dumnezeu! Nu sunt totdeauna așa de slabă, bolnavă și neputincioasă. M-am simțit rău toată după-amiaza, de când a plecat Hortense; poate că noaptea o să mă simt mai bine. E-o noapte frumoasă, nu-i așa? Luna strălucește în toată splendoarea.

— Foarte frumoasă - o minunată noapte de vară.

Clopotnița sticlește albă aproape ca argintul.

— Și curtea bisericii pare liniștită.

— Da. Și grădina la fel. Roua strălucește pe frunze.

— Oare printre morminte se văd multe buruieni și urzici înalte, sau arată îngrijite, cu brazde de iarbă și flori?

— Pe unele movile de pământ văd flori cu petalele strânse strălucind ca perlele. Thomas a tuns ștevia și iarba prea crescută și a curățat locul.

— Totdeauna am ținut să se facă treaba asta; când vezi locul bine îngrijit, parcă te unge la inimă. Și mai că așa zice: înăuntrul bisericii, în clipa asta, lumina lunii trebuie să strălucească la fel de frumos ca și în cameră la mine. Pe fereastra dinspre răsărit trebuie să se reverse din plin asupra pietrei funerare a familiei Helstone.

Închid ochii și parcă văd epitaful bietului meu tată scris cu litere negre pe marmura albă. Iar sub el e loc destul și pentru alte înscricții.

— Azi-dimineață a venit William Farren să vadă de florile tale; îi era teamă că tu n-ai să te poți ocupa de ele și au să sufere din pricină că sunt lăsate în părăsire.

A luat cu el acasă două dintre plantele tale favorite, ca să le îngrijească așa cum știe el.

— Dacă ar fi să fac un testament, lui William i-aș lăsa toate plantele mele; prietenei mele Shirley i-aș lăsa medalioanele și alte fleacuri ce-mi aparțin - în afară de unul

singur, acela nu trebuie să-mi fie luat jle ja gât - iar dumneavoastră, doamnă, cărțile. Apoi, după o pauză, adăugă: Doamnă Pryor, simt' că aş dori din toată inima ceva.

— Ce anume, Caroline?

— Ştiţi că pentru mine e totdeauna o adevărată desfătare să vă aud cântând; fiţi bună şi cîntaţi chiar acum un imn, cîntaţi imnul acela care începe cu:

*Our God, our help în ages past, —*

*Our hope for years to come;*

*Our shelter from the stormy blast*

*Our refuge, haven, haine! 4*

Şi doamna Pryor se supuse de îndată.

Nu era de mirare că domnişoarei Helstone îl pic.;., ea atât de mult s-o asculte cântând; chiar şi când vorbea, glasul îi era dulce şi curat ca sunetul argintului; în cântec, răsuna aproape divin. Nici fluierul şi nici cimpoiul n-ar fi putut intona note mai limpezi. Dar tonul rămânea ceva neînsemnat în comparaţie cu emoţia ce răzbatea în glas: o vibraţie nespus de gingaşă revărsată dintr-o inimă simţitoare.

Auzind acele dulci acorduri, slujnicele ieşiră din bucată\*

rie şi se strecurară la picioarele scării ca să asculte; până şi bătrânul Helstone, pe când se plimba prin grădină cugetând asupra firii slabe şi nestatornice a femeii, se opri pe cărare ea să poată prinde mai bine acea jalnică melodie.

Cam de se întâmplă să-i aducă aminte de răposata sa nevastă pe care o uitase, n-ar fi putut spune; nici din ce pricină îl îndemna să fie mai preocupat decât fusese până atunci' de adolescenţa pe cale de încheiere a Carolinei.

Se bucură când îşi aduse aminte că îi făgăduise lui Wynne, magistratul, să-i facă o vizită în seara aceea. Tristeţea şi gândurile întunecate nu le putuse suferi niciodată; de câte ori simţea că îl ameninţă, găsea un mijloc pentru a le alunga cât mai repede. Şi pe când păşea peste pajişti, imnul îl însoţea auzindu-se din ce în ce mai stins; grăbi paşii



totdeauna destul de repezi, ca să-l poată lăsa cu totul în urmă.

*Thy word commanăs our flesh to dust —  
Return, ye sons of men;  
All nations rose f rom earth at first.  
And turn to earth again.  
A thousand ages în Thy sight*

*Are like an evening gone;*

*Short as the weitch that ends the night,  
Before the rising sun.*

*Time, like an ever-rolling stream,  
Beo.rs all its sons away;*

*They fly, forgotten, as a dream*

*Dies at the opening day.*

*Like flowery fields, the nations stand,  
Fresh în the morning light;*

*The flowers beneath the mower's hand*

*Lie withering ere 'tis night.*

*Our God, our help în ages past, —*

*Our hope for years to come;*

*Be Thou our guard ivhile troubles last, —*

*O Father, be our home!<sup>21</sup>*

— Acum cântați un cântec - un eântec scoțian, o rugă Caroline când se sfârși imnul. Cântați *Ye banks and braes o'bonny Doon 2*.

Din nou doamna Pryor se supuse, ori încercă să se supună. La sfârșitul primea strofe se opri; îi era cu neputință să mai continue; inima îi era atât' de plină de emoții, încât simțămintele ei se revărsaseră.

— Plângeți din pricina sentimentalismului adâne ai melodiei; veniți lângă mine și am să vă liniștesc, îi spuse Caroline cu glas încărcat fte milă.

I Porunca ta încredințează carnea noastră țărânii - /

---

21 O, Dumnezeuule, sprijin al nostru în veacuri trecute, — / Nădejdea noastră în anii ce vor să vină ; / Adăpost al nostru împotriva înverșunărilor furtunii; / Scăparea, limanul și vatra noastră î

Intoarceți-vă, lii ai neamului omenesc / Toate semințiile din țărână s-au ridicat mai întâi, / Și-apoi tot în țărână se întorc. // În fața ta o mie de ani / Sunt ca o seară care a trecut; / Scurtă ca veghea ce încheie noaptea / Înainte de răsăritul soarelui. // Ca un șuvoi de ape ce nu cunosc odihna, timpul / Își ia cu sine și își duce toți fiii; / Iar ei zboară, uitați, cum un vis / Moare în faptul zilei. // Ca niște câmpii înflorite stau semințiile, / Falnice în lumâna dimineții; / Căzute sub mâna cosașului / Se vor veșteji de mai înainte de căderea nopții. /, / O, Dumnezeule, sprijin al nostru în veacuri trecute, - / Nădejdea noastră în anii cevor să vină; / Fii-ne ocrotitor în vremuri de restriște, - / O, tată, fii-ne vatră a noastră.

— Voi, maluri și lunci, ale mândrului Doon (râu în Scoția).

Doamna Pryor veni; se așeză pe marginea patului bolnavei și lăsă brațele acelea fără vlagă să se încolăcească în jurul ei.

— Dumneavoastră de multe ori mă alinați pe mine, lăsați-mă să vă alin și eu pe dumneavoastră, șopti fata sărutând-o pe obraz. Fiindcă sper, adăugă de îndată, că nu din pricina mea plângeți.

De data asta nu veni niciun răspuns.

— Credeți că n-am să mă mai fac bine? Nu mă simt foarte bolnavă - doar slăbită.

— Dar mintea, Caroline, mintea ta e în adâncă suferință; inima ți-e aproape strivită - ai fost atât de mult neglijată, de atâtea ori respinsă, lăsată să te scalzi în nefericire!

— Cred că mâhnirea este, și a fost totdeauna cea mai rea boală de care am suferit eu. Câteodată îmi trece prin minte că de s-ar întâmplă ca o mare fericire să se abată asupra mea, încă aș mai putea să revin la viață.

— Ai vrea să trăiești?

— N-am nicio țință în viață.

— Mă iubești, Caroline?

— Foarte mult și foarte sincer, uneori mai mult decât

pot spune cuvintele. Chiar acum parcă simt că aproape aş fi în stare să-mi contopesc inima cu a dumneavoastră.

— Mă întorc numaidecât, draga mea, spuse doamna Pryor în vreme ce o culca pe Caroline înapoi pe perne.

O lăasă acolo şi se strecură până la uşă, întoarse încet cheia în broască, verifică să vadă dacă se încuiase, apoi reveni lângă pat. Se aplecă asupra bolnavei. Trase perdeaua mai la o parte ca să îngăduie razelor lunii să pătrundă în voie. O cerceta pe fată cu priviri arzătoare.

Apoi spuse, vorbind repede şi cu glas schimbat:

— Atunci, dacă mă iubeşti, dacă ți se pare că - pentru a folosi chiar cuvintele tale - „ai putea să-ți contopești inima cu a mea“, n-are să fie nici surpriză neplăcută și nici durere pentru tine să afli că inima *aceea* este izvorul de la care s-a împlinit inima ta: că din vinele *mele* a izvorât şuvoiul ce curge în vinele *tale*; că ești a *mea* - fiica mea - propriul meu copil.

— Doamnă Pryor...

— Propriul meu copil!

— Asta înseamnă., vreți să spuneți... că m-ați înfiat?

— Vreau să spun că de un ți-am dăruit nimic altceva, ți-am dăruit viața; că te-am purtat în pântec - și te-am il: lptat; că sunt cu adevărat mamă; nicio altă femeia ilin lume nu poate năzui către titlul ăsta - fiindcă « *al meu*.

— Dar doamna James Helstone... dar nevasta tatălui meu, pe care nu-mi aduc aminte s-o fi văzut vreodată.» eu e mama mea!

— Da - este mama ta; James Helstone a fost bărbatul *meu*. Îți spun că ești a *mea*. Am dovedit-o. Mi-am lhipuit că poale ești în întregime numai a lui, ceea ce

■ ir fi însemnat pentru mine o crudă soartă; dar văd că *lui i* așa. Dumnezeu mi-a îngăduit ca să fiu părinte al cugetului copilei mele - mie îmi aparține - e bunul meu dreptul *meu*. Trăsăturile tale sunt ale lui James. Avea un chip tare frumos când era tânăr și încă nepervertit de l'. Ivșeli. Tata, draga mea, ți-a dăruit ochii ăștia albaștri și

părul. Castaniu și mătăsos; el ți-a dăruit ovalul feței și trăsăturile ei armonioase; înfățișarea exterioară, de la . / o ai; dar sufletul și mintea sunt ale *mele*; răsadul lor de la *mine* l-ai primit și au crescut în chip fericit, s-au dezvoltat până la cea mai aleasă ținută. Îmi stimez și îmi necopt copila tot atât de mult cât o iubesc din adâncul Inimii.

— Oare să fie adevărat ce aud? Nu cumva e un vis?

— Aș dori ca tot atât de adevărat să fie că vлага și culorile sănătății au să-ți înflorească din nou în obraji.

— Propria mea mamă! Să fie ea o ființă pe care is-o jkil iubi tot atât de adâne cum vă iubesc pe dumneavoastră? Îndeobște oamenii nu prea o îndrăgeau, așa am fost lăsată să înțeleg.

— Ți-au spus ei treaba asta? Bine, uite, acum mama l/i îți spune că, neavând darul de a plăcea oamenilor în general, nu-i pasă de încuviințările și aprobarea lor; toate gândurile îi sunt acum adunate asupra copilei sale. Copila aceasta o primește, ori o respinge?

— Dar dacă ești într-adevăr mama mea, pentru mine lumea se schimbă cu totul. Sigur că pot să trăiesc - a? dori să mă fac bine...

— *Trebuie* să te faci bine. De la sânul meu ai primit viață și putere când erai o mogâldeață micuță și bălaia peste ai cărui ochi albaștri obișnuiam să vărs lacrimi, temându-mă să nu recunosc în însăși frumusețea ta semnele acelor trăsături ce-mi pătrunseseră în piept ca un pumnal și îmi străpunseseră sufletul ca o spadă. Fetița mea! îndelungă vreme am fost despărțite; dar acum m-am întors să-ți dăruiesc din nou dragostea mea.

O strânse la pieptul ei; o cuprinse în brațe și o legănă duios, ca și cum ar fi încercat să adoarmă un prunc.

— Mamă! Mămica mea!

Odrasla se cuibări lângă mama; mama, simțindu-i dragostea și auzindu-i chemarea, o strânse și mai cu putere ia piept. O acoperi cu sărutări înăbușite; și-i murmura cuvinte dragi, așa cum își dezmiardă și turturica puii.

Și multă vreme acolo în odaie se înstăpâni liniștea.

— Dar unchiul știe?

— Urichiu-tăt3 știe; i-am spus încă din prima zi când am venit să stau cu tine.

— Și m-a\* recunoscut când ne-am întâlnit prima oară în Fielthead?

— Cum s-ar fi putut altfel? Când au fost anunțați domnul și domnișoara Helstone, am știut că o să-mi văd fiica.

— Frin urmare asta te-a tulburat; am văzut numaidecât că ești emoționată.

— N-ai văzut nimic, Caroline; știu să-mi tănuiesc simțămintele. Niciodată n-o să-ți poți da tu seama ce veacuri de senzații stranii am trăit în cele două minute care s-au scurs între clipa când ți s-a pronunțat numele și clipa când ai apărut pe ușă. N-ai să poți afla niciodată cât m-au izbit înfățișarea, expresia, umbletul tău.

— De ce? Ai fost dezamăgită?

— Cum o fi arătând? mă întrebasem mereu. Iar când am văzut cum arăți, era cât pe-acți să cad din picioare.

— Mamă, dar de ce?

— Față în față cu tine tremuram ca frunza. Îmi spuneam: „Niciodată n-are să fie a mea; niciodată n-are să mă cunoască”.

— Dar n-am spus și n-am făcut nimic deosebit, Eram doar puțin cam intimidată la gândul că am să fiu prezentată unor străini, atât și nimic mai mult.

— Mi-am dat curând seama că ești intimidată; și asta a fost primul lucru liniștitor pentru mine. Dacă ai fi arătat ca o țărăncuță, necioplită, stângace, aș fi fost mulțumită.

— Nu mai înțeleg nimic.

— Aveam toate motivele să mă tem de o înfățișare fără cusur, să nu mă încred într-o purtare cordială și degajată, să tremur de frică în fala distincției, grației și curteniei. Pe vremea când eram singuratică, nefericită, tânără și neștiutoare' - o guvernantă frântă de trudă, zdrobită de muncă fără satisfacții, gata să mă prăbușesc

Înainte de vreme – frumusețea și curtenii a mi-au ieșit în cale. Și pe acestea, Caroline, atunci când mi-au zâmbit le-am luat drept îngeri coborâți pe pământ! Le-am urmat până în casa unde sălășluiau, iar după ce fără nicio rezervă mi-am depus în mâinile lor orice nădejde de fericire în viitor, am fost sortită să fiu martora unor transformări petrecute chiar în sânul căminului meu: să văd cum masca albă este dată la o parte, să văd cum travestiul strălucitor e lăsat să cadă, iar în fața mea rămâne... Of,

Dumnezeule! Cât am suferit! Se prăbuși pe perne.

(*il* am suferit! Nimeni nu vedea – nimeni nu știa; de nicăieri nu venea un gest de compătimire – un semn de izbăvire – o licărire de nădejde în îndreptare!

— Liniștește-te, mamă; acum toate au trecut.

— Au trecut și nu fără folos. M-am străduit să urmez cuvântul Domnului și să-mi păstrez răbdarea; el mi-a r. Ist sprijin în zilele durerii. Eram înnebunită de spaimă

— am fost chinuită; prin multe și grele încercări mi-a condus pașii până la o mântuire ce mi s-a arătat în vremea din urmă. Teama mă chinuia – și el mi-a alungat-o» harăzindu-mi în locul ei această dragoste deplină... Dar, Caroline...

Așa își chemă copila, după o pauză.

— Da, mamă.

— Îți cer ca atunci când vei revedea pentru prima oară mormântul tatălui tău, să respecti numele dăltuit acolo

În piatră. Ție nu ți-a făcut decât bine. Ție ți-a închinat țoală comoara lui de frumuseți; fără să-i adauge cândva vreun negru păcat. Tot ce ai primit *tu* de la el este minunat. Îi datorezi recunoștință. Încheierea socotelilor noastre comune las-o doar în seama lui și a mea. Să nu

lo amesteci; Dumnezeu este cel chemat să facă dreptate.

I , i i'. Ile acestei lumi niciodată nu ne pot sta aproape —

niciodată! Când a fost vorba să mă apere, s-au dovedit

neputincioase ca un fir de trestie putredă! — incapabile

H3

ca o b'âlbâială de idiot când a fost vorba să-l îndrume pe el! Așa cum ai spus și tu, acum toate au trecut;

Între noi doi se află mormântul. Acolo doarme - în cimitirul de-aici! Și țărâniile lui îi spun în seara asta ceea ce n-am spus încă niciodată până acum: „James, dormi în pace! Uite, cumplita datorie față de mine îți este iertată! Privește, cu propria-mi mână șterg lungul și întunecatul pomelnic! James, copilul tău ispășește:

această ființă plină de viață - într-un totu asemănătoare ție ia chip - această faptură cu trăsăturile tale nealterate — acest dar neprețuit pe care mi i-ai făcut s-a cuibărit cu dragoste la inima mea și cu glas fierbinte m-a numit

.. Mamă\*4. Bărbate al meu, iertat să fi!

— Draga mea mamă, bine ai făcut! Oare duhul tatii no poate auzi? Se simte oare mai alinat dacă află că încă îl iubim?

— Eu nu despre iubire am pomenit, ci despre iertare. Păstrează în minte adevărul, copila mea - n-am pomenit despre dragoste! Și de va fi ca în pragul veșniciei să se afle de față și să mă vadă trecându-l, tot vorbele astea ie voi avea în cuget.

— Vai, mamă, cât trebuie să fi suferit!

— Ei, copila mea! Inima omenească *poate* să sufere. Ea este în stare să cuprindă mai multe lacrimi decât apele oceanului. Niciodată nu știm cât de adâncă și cât de nesfârșită este această inimă, până ce nenorocirea nu începe a-și dezlega baierile norilor ca s-o umple cu potopul întunericului.

— Marnă, dă-le pe toate uitării!

— Uitării! rosti însoțindu-și exclamația cu cel mai straniu surâs fantomatic. Polul Nord va da năvală către cel de Sud, peninsulele Europei se vor muta în golfurile Australiei - iar eu tot nu voi fi uitat.

— Taci, mamă! Odihnește-te! Liniștește-te!

Și copila începu să-și legene mama, așa precum

mama își legănase mai înainte copila. În cele din urmă, doamna

Pryor izbucni în plâns; iar după ce -plânse se mai potoli.

Se reîntoarce la îngrijirile duioase a căyor desfășurare frământarea o curmase pentru o vreme. Își așeză fiica pe pat, îi netezi perna și îi întinse cearceafurile. Îi potrivi părul moale cu buclele răvășite, iar fruntea umedă i-o răcori cu o licoare proaspătă și înmiresmată.

— Mamă, spune-le să aducă o lumânare, să te pot vedea; și roagă-l pe unchiul să mai treacă din când în când și pe-aici prin cameră; vreau să-l aud cum îmi spune că sunt fiica ta. Și, mămico, să-ți iei cina aici; să nu mă lași singură nicio clipă în noaptea asta.

— Vai, Caroline, ce bine că ești atât de drăguță! Spune - du-te, și am să mă duc; vino - și am să vin; fă cutare lucru, și am să-l fac. La fel ca și anumite trăsături, ai moștenit anumite gesturi. „Mămico\*4 am să aud totdeauna înainte de a-mi cere ceva: o cerere de-a ta, rostită totuși cu glas duios, mulțumesc lui Dumnezeu! Da, adăugă ea în șoaptă abia auzită, și el a vorbit cu glas duios, odată - ca un flaut care răspândește note drăgăstoase; iar apoi, când nu mai era nimeni de față să audă, a făcut să răsunе dezacorduri ce sfâșiau nervii și-ți înghețau sângele în vine - sunete în stare să te scoată din minți.

— Mi se pare atât de firesc, mămico, să-ți cer ba cutare, ba cutare lucru; n-o să am nevoie decât de tine să-mi stai aproape și numai tu să faci câte ceva pentru mine. Dar nu-mi îngădui să devin obositoare; oprește-mă dacă vezi că întrec măsura.

— Nu trebuie să te bizui pe mine ca să te opresc; supraveghează-te tu singură. Sunt destul de puțin înzestrată cu curaj moral; lipsa acestuia este osânda mea. Din pricina asta am ajuns o mamă denaturată - asta m-a ținut departe de copilul meu în timpul celor zece ani scurși de când, după moartea tatălui tău, aș fi avut posibilitatea să te recapăt; asta mi-a paralizat mai întâi brațele și a făcut



ca fetița pe care aş fi putut s-o mai păstrez un timp lângă mine, să fie smulsă prea devreme din îmbrățișarea acestor brațe.

— Cum s-a întâmplat, mămico?

— Te-am lăsat să pleci când erai un biet copilăș, fiindcă erai frumoasă și eu mă îngrozeam de frumusețea ta; o socoteam stigmatul perversiunii. Când aveai opt ani mi-au trimis portretul tău, iar portretul ăsta mi-a întărit temerile. Dacă mi-ar fi înfățișat un copil de la țară ars de soare - un copil oarecare, greoi și necioplit

— Numaidecât m-aș fi zbătut să te recapăt; dar acolo, sub hârtia albă de mătase, am văzut înmugurind gingășia unei flori aristocratice - „micuța lady“ se putea citi în fiecare trăsătură. De prea puțină vreme izbutisem cu greu să mă târăsc de sub jugul unui preafin gentleman - ca o evadată, rănită, zdrobită, paralizată, ajunsă în pragul morții - pentru a mai avea curajul să înfrunt pe reprezentanta lui încă și mai fină, ca o adevărată zână.

Dulcea domnișoară încântătoare mă umpluse de spaimă; aerul ei de eleganță înnăscută îmi înghețase și măduva în oase. În viața mea nu avusesem prilej să întâlnesc sinceritatea, modestia și bunătatea ca însușiri ale irumuseții. O înfățișare atât de maiestuoasă și fermecătoare, căutam să mă conving singură, nu poate ascunde decât o minte pervertită și crudă. Și nu aveam încredere în puterea educației de a îndrepta o astfel de minte; sau, mai degrabă, mă îndoiam profund de posibilitatea mea de a o influența. Caroline, n-am avut curajul să-mi iau răspunderea educației tale; am hotărât s-o las pe seama unchiului tău. Știam că deși e sever, Matthewson Helstone e un om integru. Și el și tot restul lumii ip-au judecat foarte aspru pentru această hotărâre stranie și nedemnă de o mamă, și am meritat să fiu judecată cu atâta asprime.

— Mămico, dar de ce ți-ai luat numele de doamna Pryor?

— Era un nume din familia mamei. L-am luat ca să

pot trăi liniștită, fără chinuri. Numele bărbatului îmi reamintește în chip prea viu viața din căsnicie; n-aș fi putut îndura. În afară de asta, eram amenințată să fiu readusă cu forța la sclavie. Așa ceva nu era cu putință; aș fi preferat oricând năvălia drept pat și mormântul drept cămin. Numele cel nou mi-a fost ca o pavază; la adăpostul lui mi-am reluat vechea ocupație de educatoare.

La început abia cu greu îmi puteam procura cele necesare vieții. Dar ce nespuse de gustoasă era foamea când puteam să postesc în liniște! Cât de sigure păreau întunecimea și frigul cumplit al unei vetre fără foc, atâta vreme cât nicio înfiorătoare imagine a spaimei nu venea să însângereze tristețea! Cât de senină era singurătatea, când nu trebuia să mă tem de năvălirea violenței și viciului!

— Dar, mămico, ai mai fost pe aici și înainte vreme.

Cum a fost cu putință ca atunci când ai venit din nou, împreună cu domnișoara Keeldar, să nu te recunoască nimeni?

— N-am fost decât într-o scurtă vizită, ca logodnică, acum douăzeci de ani; iar pe atunci arătam cu totul altfel decât arăt acum: subțirică, aproape la fel de puțină la trup cum este astăzi fiica mea; înfățișarea – până și trăsăturile îmi sunt altele; părul, felul de a mă îmbrăca – toate sunt schimbate. Nici tu n-ai cum mă vedea în închipuire ca o fată subțirică și tânără, îmbrăcată în rochii strâmte de muselină, cu brațele goale, cu brățări și coliere de mărgele, cu părul pieptănat în stil grecesc și cu cârlionții adunați deasupra frunții.

— Probabil că într-adevăr arătai cu totul altfel. Mămico, am auzit ușa de la intrare deschizându-se. Dacă e cumva unchiul, fii bună și roagă-l să vină puțin până sus, ca să mă pot asigura prin spusele lui că sunt într-adevăr trează și în toate mințile, că nu trăiesc doar un vis și nu am halucinații.

Din propria sa inițiativă, parohul urca pe scări; iar doamna Pryor n-avu să-i facă decât un semn pentru a-l chema în odaia nepoatei.

— Sper că nu-i e mai rău? se interesă el îngrijorat.

— Cred că-i e mai bine. Are chef de conversație și parcă a mai prins și puteri.

• — Foarte bine! încuviință preotul și intră numaidecât în cameră. Ha! Ce faci, Cary? Ai băut ceaiul făcut de mine? Să știi că ți l-am preparat exact așa ca pentru

. Urletul meu.

Până la ultimul strop, unchiule. Și mi-a făcut tare bine, parcă mi-a dat viață. Mi-a venit gust să mai stau de vorbă, așa că am rugat-o pe doamna Pryor să te pof-

i cască înapoi.

Venerabilul ecleziast părea mulțumit, și totuși cam încurcat. Era dispus din toată inima să-i țină nepoatei inv. li'ă. Șie vreme de vreo zece minute, din moment ce ea n dorea, dar habar nu avea cum și în ce fel s-o distreze.

I i drese glasul – se foi pe loc.

Ca mâine te pui pe picioare, spuse negăsind altceva mai bun. Slăbiciunea asta are să-ți treacă repede; pe urmă trebuie să bei vin negru – un butoi întreg, dacă ești în stare – și să mănânci vânat și stridii. Îți fac eu iu'. I de de, dacă există undeva pe lumea asta. Ascultă-mă pe mine! Până terminăm cu povestea asta te facem să fi iu n voinică decât Samson.

— Unchiule, cine e doamna care stă lângă dumneata, la capul patului?

— Dumnezeule mare! se minună domnul Helstone. Doamnă... nu credeți cumva că aiurează?

Doamna Pryor zâmbi.

— Ba aiurez, fiindcă mă aflu într-o lume de vis, spuse Caroline cu glas catifelat și voios, și vreau să te rog pe dumneata să-mi spui dacă lumea asta e într-adevăr vis ori e lumea reală. Ce doamnă avem în față? Dă-i un nume, unchiule.

— Doamnă, trebuie să-l chemăm iarăși pe doctorul Rile, sau mai degrabă pe doctorul Macturk; e mai puțin șarlatan. Thomas să pună șaua pe căluț și să se ducă să-l

cheme.

— Nu. N-am nevoie de niciun doctor. Mămica are să fie singurul meu doctor. Acum înțelegeți, unchiule?,

Domnul Helstone își împinse ochelarii pe nas înspre frunte, scoase tabacherea și își administră o priză din conținutul ei. Astfel învigorat, răspunse foarte scurt:

— E limpede ca lumina zilei. Dumneavoastră i-ați spus, doamnă?

— Și e *adevărat*? întrebă Caroline ridicându-se în capul oaselor. E *într-adevăr* mama mea?

— N-ai să-ncepi să plângi, să faci cine știe ce scenă, ori' să te-apuce istericalele, dacă îți răspund: Da?

— Să *plâng*? Aș plânge dacă mi-ai fi răspuns *Nu*. Acum ar fi cumplit să vină o dezamăgire. Dar de ce nu-i dai un nume; dumneata cum îi spui? \

— Acestei doamne curajoase, îmbrăcată într-o rochie neagră ca de pe vremea bunicii, dar cu înfățișare îndeajuns de tinerească pentru a putea să poarte și veșminte mult mai arătoase, dacă ar vrea – acestei doamne eu îi spun Agnes Helstone. S-a măritat cu fratele meu James și este văduva lui.

— Și mama mea?

— Ce neîncredătoare e micuța asta! Uitați-vă la fața ei, doamnă Pryor, puțin mai mare decât palma mea, și vedeți-o cât e de plină de înfrigurare și emoție. (Apoi către Caroline:) În orice caz, dânsa și-a dat osteneala să te aducă pe lume; vezi, de-ți îndeplinește îndatoririle față de ea însănătoșindu-te cât mai curând și îndepărtând paloarea asta din obraji. Ce să mai vorbim! De obicei arăta destul de rotofeie; ce-o fi făcut cu carnea de pa oase, chiar de mi-aș da viața n-aș putea să ghicesc.

— Dacă *dorința* de a mă însănătoși mă poate ajuta, atunci n-am să mai fiu multă vreme bolnavă. Azi-dimineață n-aveam nici motiv și nici putere ca s-o doresc.

În clipa aceea Fanny bătu la ușă și dădu de veste că cina e gata.

— Unchiule, dacă ești bun, fii drăguț și trimite-mi

ceva de mâncare - orice vrei, numai să fie din bucatele dumitale. Asta ar fi o treabă mai cuminte decât să mă apuce istericalele - nu crezi?

— Ai vorbit ca un adevărat înțelept, Cary. Ia să vezi tu dacă n-ai să fi mulțumită! Când femeile izbutesc să fie raționale - și, mai cu seamă, când sunt în stare să se facă înțelese - pot să mă descurc și eu cu de. Numai ce e vag, simțămintele suprarafinate, stările alambicate mă scot din fire. Să-mi ceară mie o femeie ceva de mâncat ori ceva de îmbrăcat - fie și cea mai năstrușnică minunăție ori platoșa lui Aron, o parte din lăcustele și mierea sfântului Ioan ori brâul de piele ce-i întărea mijlocul —

și sunt cel puțin în stare să înțeleg ce vor; dar atunci când se zbat pentru nici de un știu bine ce - simpatie, simțăminte, asemenea abstracțiuni nedefinite - nu-s în stare de nimic; nu știu ce mi se cere; mă văd cu totul lipsit de puteri. Doamnă, îngăduiți-mi să vă ofer brațul.

Doamna Pryor îi aduse la cunoștință că în noaptea aceea avea să rămână cu fiica ei. Ca urmare, Helstone ie lăsă să stea împreună. Se întoarse curând, purtând o farfurie în chiar mâinile sale cele preasfințite.

— Acum am adus pui, le anunță; dar mâine o să avem potârnică. Ridicați-o în capul oaselor și puneți-i un șal pe umeri. Pe cuvântul meu că mă pricep la îngrijit bolnavii. Ei, uite aici, asta-i chiar furculița mică de argint folosită de tine când ai venit prima oară în casa parohială; mi-am spus că dac-o aduc poate săvârșesc ceva ce ai putea spune și tu că-i un gând fericit, o atenție delicată. Pune mâna pe ea, Cary, și înfulecă din toate puterile.

Caroline se strădui cât putu mai mult. Unchiul se încruntă când văzu în ce hal i se împutinaseră puterile; lotuși, proroci lucruri mari pentru viitor. Și cum bolnava lăudă hrana adusă de el și îi zâmbi cu recunoștință, pa-

rohul se aplecă și o sărută, eicind cu o voce sacadată și aspră:

— Noapte bună, fetișcană! Domnul sa te aibă în pază!

În noaptea aceea Caroline se bucură de o tihnă atât de odihnitoare, așa cum ședea înlănțuită de brațele mamei și cu capul sprijinit de pieptul ei, încât uită să mai dorească orice altceva; și cu toate că nu numai un singur vis o făcu să se zbuclume prin somn, atunci când se trezea gâfâind o mulțumire atât de caldă o năpădea odată cu trezirea, încât neliniștea i se potolea aproape în aceeași clipă.

În ce o privește pe mamă, își petrecu noaptea asemenea lui Iacob la Penielpână în faptul zilei se rugă lui Dumnezeu, înălțându-i rugile cele mai fierbinți,

CAPITOLUL XXV

## **Bate vântul dinspre apus**

.

/

,

Cei destul de îndrăzneți să se adreseze cu atâta ardoare

'divinității nu capătă întotdeauna darul cerut. Se poate întâmplă ca noapte după noapte sudorile agoniei să izvorască întunecând fruntea bolnavului; cel ce se roagă poate să strige după îndurare cu acel glas fără sunet folosit de suflet când se adresează Nevăzutului. Și poate cerși: „Cruță-l pe cel atât de drag inimii mele. Tămăduiește lumina vieții mele. Nu smulge de lângă mine ceea ce dragostea îndelungată a făcut să fie una cu întreaga-mi ființă. Dumnezeule al cerurilor și al pământului, apleacă-ți urechea - auzi-mă - miluește-mă!” Iar după atâta strigăt și zbuclumare, soarele se poate înălța pe cer ca să-l vadă aproape răpus. Aceiași zori de ziuă, care obișnuiau să-l salute cu murmurele zefirilor, cu triluri de ciocârlii, pot să se desprindă acum, cu întâiele lor freamăte, de pe buzele dragi lipsite de culoare și reci.

„Vai! Ce noapte chinuitoare am avut. Azi-dimineață mă simt și mai rău. Am încercat să mă ridic. Și nu pot. Visuri cu totul neobișnuite m-au torturat.”

Pe urmă cel ce veghează se apropie de perna bolnavului și vede o ciudată și nouă alcătuire a trăsăturilor binecunoscute, simte' numaidecât cum se apropie acele clipe de neîndurat, știe că e voia Domnului ca idolul său să fie zdrobit, și își lasă capul în piept, își supune sufletul sentinței pe care nu are cum o ocoli și pe care abia de izbutește s-o suporte.

Fericita doamnă Pryor! Încă se mai ruga, fără să știe că soarele de vară se ridicase deasupra colinelor, când copilul i se deșteptă lin în brațele sale. Niciun geamăt sfișietor și inconștient – acel sunet în stare să ne sleiască atât de adâne puterile, încât chiar dacă am jurat să fim tari, un val de lacrimi nestăpânite ia cu sine jurământul – nu îi vesti deșteptarea. Și niciun răstimp de apatie neînsuflețită nu îi urmă. Cele dintâi vorbe rostite nu erau acelea ale înstrăinaților de lumea noastră și cărora începe

\*a li se îngăduie a rătăci pe tărâmurii necunoscute celor vii. Era limpede: Caroline își aducea perfect aminte ce se întâmplase.

Mămico, am dormit *citit* de bine! N-am visat și nu ni am trezit decât de două ori.

Doamna Pryor se ridică brusc, pentru ca fiica să nu-i pontă vodca lacrimile de bucurie ce îi năpădiseră ochii la mi/. Ul drăgăstosului cuvânt „mămico\* și binevenita liniște ce lăc urmas

Mullc /iic la mi mama nu îndrăzni să se bucure decât mi (cama lîi suflet. Prima roântremare pâruse asemeni pliplirll unei lămpi ce stă să se stingă; dacă flacăra se lniilțA luminoasă pentru o clipă, în cea următoare, rămasă faia vîngă, se-ascunde în căciulă. Epuizarea urma numai-«leeil după vioiciune.

Țoală vremea erau vizibile emoționante efortări de a *muta* mai bine, dar prea adesea puterile refuzau să dea aicullare voinței; prea adesea încercările de a face față eșuau strădaniile de a mânca, de a vorbi, de a părea voioasă nu dădeau roade. Se scurseră ceasuri nenumărate în răstimpul cărora doamna Pryor se temea că strunele

vieții nu mai rezistau la încordare, deși momentul când aveau să plesnească putea fi amânat.

În vremea asta mama și fiica păreau să fi fost pe deplin date uitării în îmnreuirimi. Era către sfârșitul lui august: vremea se păstra frumoasă, adică rămânea foarte secetoasă și cu foarte mult praf, fiindcă un vânt uscat din răsărit suflase fără contenire în ultima lună;

și foarte senină, de asemenea, deși un fel de abur palid atârna în văzduh părând să răpească orice adâncime cerului, orice prospețime verdeții câmpurilor și orice strălucire luminii zilei. Aproape toate familiile din Briarfield plecaseră în vreo călătorie. Domnișoara Keeldar și prietenii ei se duseseră la mare; la fel întreg clanul doamnei

Yorke. Domnul Hali și Louis Moore, între care, probabil ca urmare a similitudinilor de vederi și de temperament, se legase o spontană și strânsă prietenie, plecaseră „în nord «să facă pe jos o excursie în ținutul Lacurilor.

Până-și Hortense, care fără îndoială ar fi fost bucuroasă dacă ar fi rămas s-o ajute pe doamna Pryor la îngri: irea bolnavei, fusese cu atâta stăruință rugată de domnișoara Mann s-o întovărășească din nou la Wormwood Wells, unde nădăjduia să-și mai îndulcească suferințele mult înrăutățite de vremea neprielnică, încât se simțise obligată să se supună; și într-adevăr, nu-i stătea în fire să refuze rugămintea ce făcea apel la bunătatea ei și totodată – prin recunoașterea unei stări de dependență – îi măgulea amorul-propriu. Cât despre Robert, de la Birmingham trebuise să se ducă la Londra, unde încă se mai afla.

Atâta vreme cât suflarea pustiurilor asiatice usca buzele și înfierbânta vinele Carolinei, restabilirea ei fizică nu putea ține pasul cu refacerea liniștii sufletești; dar veni o zi când vântul încetă să mai suspine la frontonul dinspre răsărit al casei parohiale și la fereastra turnului bisericii. Un nor micuț cât o mână omenească se înalță către apus; răbufniri de vânt venite tot dintr-acolo îl împinseră înainte și-l făcură să se lățească; vremea ploioasă și furtunoasă se înstăpâni pentru un timp. Când toate acestea se sfârșiră,



soarele se arată plin de veselie, cerul își recâștigă azurul și pământul verdeața; livida nuanță holerică se șterse de pe chipul naturii: colinele se înălțau limpezi de-a lungul zărilor, eliberate de sub aburul palid aducător de friguri.

Tinerețea îi putu fi acum de oarecare fol os Carolinei și la fel se arătară și îngrijirile mamei: amândouă - încoronate de binecuvântarea Domnului, trimisă pe aripile adierilor limpezi ale vântului dinspre apus ce se strecurau alinătoare și proaspete prin veșnic deschisa fereastră a camerei - îi reînsuflețiră puterile multă vreme aproape stinse.

În cele din urmă doamna Pryor își dădu seama că nădejile prindeau pe-ncetul temei: începuse o adevărată și vizibilă convalescență. Nu numai că zâmbetul Carolinei devenise mai luminos și întreaga stare sufletească mai senină, dar o anumită expresie i se ștersese de pe chip și din priviri - o expresie dureroasă și de nedescris, dar ușor de reamintit de către cei ce urmăriseră evoluția primejdioasei boli. Cu mult înainte ca vlăguitelile trăsături ale chipului ei să înceapă a se împlini, sau culorile ofilite să înceapă a se înviora, se petrecu o schimbare mai subtilă: toate deveniră mai blânde și mai calde. În îloc de o mască de marmură și niște ochi sticloși, doamna Pryor văzu sprijinită de pernă o față palidă și destul de vlăguită, poate mai trasă decât arătase înainte, dar mai puțin jalnică: fiindcă acum era vorba de o fată bolnavă dar în viață - nu de un simplu mulaj alb, statuar și împietrit.

La fel, în ultima vreme nu mai cerea întruna de băut. Cuvintele „Mi-e tare sete“ încetară de a-i fi unica lamentare. Uneori, după ce înghițea câte ceva, mai spunea și că a întremat-o; nu orice îmbiere la mâncare îi era la fel de silnică; câteodată chiar putea fi convinsă să-și exprime o preferință. Cu câtă plăcere înfiorată și grijă clocotind de dragoste îi pregătea mama bucatele alese!

Cum o mai sorbea din ochi când gusta din de! Hrana aduse vigoare. Putea să se ridice în capul oaselor. Pe urmă tânji de dorul de a respira aer curat, de a-și revedea florile, de a

vedea cum se coc fructele. Totdeauna darnic, unchiul cumpără un fotoliu de grădină numai pentru ea;

o duse el însuși în brațe și o așază în frumosul fotoliu cu rotile iar William Farren se afla de față ca s-o împingă pe alei, să-i arate cum îi îngrijise plantele și să primească instrucțiuni pentru ce avea de făcut în viitor.

William și Caroline găseau multe de discutat; aveau nenumărate preocupări comune; pasionante pentru ei, lipsite de orice interes pentru i'estul lumii. Amândoi arătau aceeași dragoste față de animale, păsări, insecte și plante. Împărtășeau cam aceleași idei cu privire la omenire și la formele mai modeste de viață, și cam aceeași înclinație către observarea amănuntelor naturii. Obiceiu-

rile furnicilor și mușuroiul clădit de de îa umbra unui cireș bătrân alcătuiau un subiect de discuție; cuiburile unui anume soi de vrăbii, tihna unor oușoare ca perlele și propășirea unor pui golași care abia încercau să zboare alcătuiau un altul.

Dacă pe vremurile de atunci ar fi existat *Chambers's Journal* \ el ar fi ajuns fără îndoială publicația favorită a domnișoarei Helstone și a lui William Farren. Prima s-ar fi abonat la el; iar lui, desigur, i-ar fi fost împrumutat cu regularitate; amândoi ar fi crezut orbește și s-ar fi delectat de minune cu minunatele povestiri despre iscusința animalelor.

Asta e o digresiune; dar este în stare să explice din ce pricină Caroline n-ar fi acceptat pe nimeni altcineva să-i împingă fotoliul, și pentru ce motiv această simplă tovărășie și conversație izbutea să asigure interesul plimbărilor prin grădină.

Mergând prin preajma lor, doamna Pryor se mira că fiica ei se poate simți atât de bine în tovărășia unui „om din popor“. Ei îi era cu neputință să-i vorbească altfel decât solemn. Avea impresia că o largă prăpastie se întinde între casta ei și a lui; și că a trece peste această prăpastie sau a-l întâlni la jumătatea drumului ar fi însemnat să se

înjosească. O întrebă blând pe Caroline:

— Nu ți-e teamă, draga mea, să discuți atât de deschis cu această persoană? Ar fi în stare să depășească măsura și să devină incomod de vorbăreț.

— William să depășească măsura, mămico? Nu-l cunoști. Niciodată nu depășește măsura; e mult prea mândru și sensibil ca să facă asemenea lucru. William e un om deosebit.

Doamna Pryor zâmbi neîncredătoare pe socoteala acestei naive concepții în stare să presupună că o astfel de persoană cu mâini butucănoase, cap colțuros și trup greoi ar putea fi „un om deosebit”.

La rândul său, Farren n-avea pentru doamna Pryor decât priviri încruntate. Își dădea seama când era judecat greșit, și putea deveni arțăgos cu cei care nu-i acordau ce i se cuvenea.

Seara o restituia pe Caroline în întregime mamei, și doamnei Pryor îi plăceau serile; fiindcă atunci, singură numai cu fiica ei fiind, nicio umbră omenească nu reușea să se interpună între ea și obiectul adorației. În timpul zilei revenea la obișnuitele ei momente de răceală și purtare sobră. Intre ea și domnul Helstone se mențineau relații foarte respectuoase dar prea rigid ceremonioase; orice gest ce ar fi semănat a familiaritate ar fi trezit disprețul imediat al unuia sau al amânduror acestor personaje; dar cu ajutorul unei politeți stricte și al unei rezerve niciodată încălcate, lucrurile mergeau destul de bine.

Față de slujnice, purtarea doamnei Pryor nu era lipsită de curtenie, dar reținută „înghețată, fără amabilități. Probabil că mai curând sfiala decât mândria o făceau să pară atât de distantă; însă, cum era și de așteptat, Fanny și Eliza nu izbutiră să sesizeze deosebirea, și ca urmare iiu se bucura de simpatia lor. Efectul nu întârzie să se arate; ajungea câteodată să fie nemulțumită de sine însăși pentru greșeli pe care n-avea cum să le evite; și în afară de celelalte, deveni abătută, rece și taciturnă.

Această stare se schimba sub influența Carolinei și numai sub influența ei. Recunoscătorul sentiment de dependență față de îngrijirile ei, fireasca dragoste filială se revărsau asupra-i cu multă gingășie; și-atunci înghețul se topea; rigiditatea se mlădia, devenea zâmbitoare și maleabilă. Caroline nu-și mărturisea dragostea prin vorbe – asta nu s-ar fi potrivit deloc cu doamna Pryor; ar fi văzut în ea o dovadă de nesinceritate; dar se lăsa pe seama ei fără rezerve; se bizuia pe dânsa cu o încredere nețărnută; toate acestea îi desfătau Inima de mamă.

Îi făcea mare plăcere să-și audă fiica spunându-l: „Mămico, fă cutare lucru:1. „Te rog, mămico, dă-mi cutare.“ „Citește-mi ceva, mămico.“ „Cântă puțin, mămico.“

Nimeni altcineva – nicio ființă vie – nu-i solicitase vreodată în felul acesta serviciile, nu așteptase astfel ajutor din partea ei. Față de ea unii oameni erau totdeauna mai mult ori mai puțin rezervați, solemn, la fel cum și ea se arăta rezervată și solemnă; alții lăsau să ee întrevadă că își dau seama de punctele ei slabe și nu se pot împăca defel cu de. Caroline în schimb nu vădea acum mai multă atitudine critică sau sensibilitate încărcată de reproșuri decât pe vremea când fusese un prunc de trei Juni.

Și totuși Caroline putea găsi pricini de reproș. Oarbă față de slăbiciunile înnăscute și deci de nelecuit, avea ochii larg deschiși față de deprinderile câștigate și deci cu posibilități de îndreptare. În anumite privințe era în stare să-și dojenească mama fără niciun fel de menajamente; iar mama, în loc să se simtă ofensată, găsea un izvor de bucurie descoperind că fata *îndrăznește* s-o dojenească, prin urmare că alături de ea se simte într-adevăr la largul său.

— Mămico, sunt absolut hotărâtă să nu te mai las să porți nicio zi rochia aceea veche; n-are o croială potrivită: fusta e prea dreaptă. De-acum în fiecare dupăamiază o să-ți pui rochia de mătase neagră; în rochia aceea arăți

drăguță, îți șade bine; iar pentru duminică ai să-ți faci o rochie de satin negru – satin adevărat – nu imitație sau mai știu eu ce fleacuri. Și ia seama, mămico, după ce ți-o faci ai grijă s-o și porți.

— Draga mea, eu ziceam că rochia cea neagră are să-mi slujească drept îmbrăcăminte mea cea mai bună încă mulți ani de-acum înainte, și mă gândeam să-ți cumpăr ție câteva lucruri.

— N-are niciun rost, mămico. Unchiul îmi dă bani să-mi cumpăr tot ce doresc, știi doar cât e de darnic; iar eu așa am hotărât în inima mea: să te văd îmbrăcată în satin negru. Cumpără-ți degrabă materialul și să-l dai la cusut unei croitorese pe care am să ți-o recomand eu; și tot eu am să-ți aleg modelul. Totdeauna vrei să te travestești în bunică; vrei neapărat să convingi lumea că ești bătrână și urâtă – iar asta nu-i deloc adevărat!

Ba dimpotrivă – când te îmbraci drăguț și ești bine dispusă arăți într-adevăr frumoasă. Zâmbetul ți-e atât de plăcut, dintâi atât de albi, iar părul păstrează o atât de frumoasă nuanță deschisă! Și pe urmă vorbești ca o doamnă tânără, ai un glas atât de limpede, eu o tonalitate fermecătoare, iar de eântat eânți mai frumos decât orice altă femeie tânără ce-am auzit-o vreodată. De ce, mămico, porți asemenea rochii și bonete cum nu mai poartă nimeni?

• Asta te deranjează, Caroline?

— Foarte mult; chiar mă supără. Lumea zice că n-ai cu ce trăi; și totuși n-o duci deloc greu, fiindcă dăruiești în dreapta și-n stânga săracilor și asociațiilor religioase, deși darurile astea le faci atât de discret și pe tăcute, încât în afară de cei care le primesc foarte puțini lin de de. Dar lasă că am să-ți fiu eu cameristă; de îndată ce mă simt ceva mai în putere am să mă apuc tle treabă, iar tu trebuie să fi așa de bună, mămico, și

\* urmezi tot ce spun eu.

Și așezându-se alături de maică-sa, Caroline îi aranjă baticul de muselină și îi netezi părul. Apoi continuă, ca  
, i cum chiar și numai gândul la legătura dintre de i-ar

H iscat o mare plăcere:

— Mămica mea, care-i doar a mea și eu sunt doar a îi. Acum sunt o fată bogată; am ceva ce pot iubi din toată inima, fără să-mi fie teamă că iubesc. Mămico, cine ți a dat broșa asta mică? Lasă-mă s-o desprind și să în i uit la ea.

Deși de obicei se ferea de degetele îndrăznețe și de orice apropiere, doamna Pryor se supuse cu plăcere.

—Tata ți-a dat-o, mamă?

— Mi-a dat-o sora mea, singura mea soră, Cary. De-ar fi trăit și mătușa ta Cary să-și vadă nepoata!

— De la tata nu ai nimic? Niciun medalion, niciun dur de la el?

— Am unul singur.

— Și ții la el?

— Țin foarte mult.

— E drăguț și de valoare?

— E scump și neprețuit pentru mine.

Anita-mj-1 și mie, mămico. Îl ții aici, ori la KIHdhead V

În clipa asta vorbește și se apleacă spre mine; mft '. Trângo în brațe.

— Vai, mămico l Vorbești despre fetița ta care te ne-

■ Ajrște, care nicio clipă nu te lasă în pace; când te duci

În cameră la tine nu se poate stăpâni și dă fuga să te

i nuli', se ține pretutindenii după tine, ca un cățeluș.

Ale cărei trăsături câteodată încă îmi mai pricinuiesc un rior ciudat. Pe jumătate încă îmi mai e teamă de fruniuM'lca la, draga mamei.

— Să nu-ți fie; nu se poate să-ți fie. Mămico, îmi ) ni' «' foarte rău că tata n-a fost un om bun; atât de mult iv, îi dorit să fi fost! Răutatea strică și otrăvește toate lucrurile plăcute; ucide dragostea. Dacă tu sau eu am crede despre cealaltă că e un om rău, n-am putea să ne iubim, nu-i așa?

— Și dacă n-am putea să avem încredere una în alta,

Cary?

— Cât de nenorocite am fi! Mamă, înainte de a te fi cunoscut aveam o bănuială că nu ești un om bun, că n-aș fi putut să te prețuiesc; teama asta îmi slăbea dorința să te văd; iar acum sunt în al nouălea cer când văd că ești fără cusur – aproape; bună, deșteaptă, frumoasă. Singura ta meteahnă e că al rămas prea de modă veche, dar de asta am să te lecuiesc eu. Mămico, lasă te rog lucrul; citește-mi ceva. Îmi place accentul tău din sud; e-așa de pur, de dulce! N-ai nicio pronunție graseiată, nicio fornăială pe nas, așa ca mai fiecare om de-aici, din nord. Unchiul și domnul Hali spun că citești minunat, mămico. Domnul Hali a spus că niciodată n-a mai auzit vreo doamnă citind cu o nuanțare atât de corectă și cu un accent atât de pur.

— Aș fi bucuroasă dacă aș putea să întorc complimentul, Cary; dar, îți spun drept, prima oară când l-am auzit pe într-adevăr excelentul tău prieten citind și predicând, n-am reușit să înțeleg nimic din dialectul lui lăbărțat, de nordic.

— Pe mine ai putut să mă înțelegi, mămico? Ți s-a părut că și eu vorbesc necizelat?

— Nu. Dar aproape că doream să fie așa, îa fel cum doream să fi arătat ca o persoană neșlefuită. Tatăl tău, Caroline, avea înăscut darul de a vorbi frumos; cu totul altfel decât vrednicul său frate; vorbea corect, melodios, mângâietor. Ai moștenit darul ăsta.

— Bietul tata! Dar dacă era un om atât de plăcut, de ce nu era și un om bun?

— De ce era așa cum era – adică într-un fel pe care, din fericire, tu n-ai cum ți-l închipui, fetița mamei – n-aș putea să răspund; rămâne o taină de nepătruns. Cheia tainei rămâne în mâinile Celui ce l-a alcătuit, iar eu acolo o las.

— Mămico, toată ziua lucrezi și iar lucrezi; termină, te rog, odată de cusut; urăsc asta din toată inima. Îți acoperă toată poala și eu vreau să pun capul în ea; îți ține ochii ocupați, iar eu am nevoie de ei ca să se uite pe o carte.

Poftim, ai aici pe scriitorul tău preferat

t

— Cowper.

Cicălelile de felul «ăsta alcătuiau încântarea mamei.

Dacă zăbovea vreodată cu împlinirea lor, asta se întâmplă numai fiindcă voia să le mai audă o dată și să se bucure de insistențele blânde, pe jumătate jucăușe, pe jumătate nerăbdătoare ale copilei sale. Iar pe urmă, după ce le îndeplinea, Caroline, îi spunea cu șiretenie:

— Să știi că mă răsfeți, mămico. Totdeauna mi-am închipuit că mi-ar face plăcere să fiu răsfățată și simt că e de-a dreptul încântător.

La fel simțea și doamna Pryor.

CAPITOLUL XXVr

## **Caiete vechi**

La vremea când cei de la conacul Fielthead reveniră la Briarfield, Caroline se făcuse aproape bine. Întrucât primise prin poștă vești despre convalescența prietenei sale, domnișoara Keeldar nu lăsă să treacă nici măcar un ceas între sosirea la conac și prima vizită la casa parohială.

O răpăială ușoară de ploaie se scurgea domol dar din abundență peste florile târzii și tufișurile colorate în nuanțele roșietice ale toamnei, când se auzi cum se deschide portița grădinii și silueta binecunoscută a domnișoarei Shirley trecu prin dreptul ferestrei. După ce intră, își arătă simțămintele în felul ei cu totul personal. Când era adânc emoționată, de temeri sau bucurii deosebite, nu mai rămânea la fel de vorbăreață. Rareori îngăduia cuvintelor să-i trădeze emoțiile puternice și nici chiar în priviri nu le lăsa să răzbată decât în chip cu totul fugar

.1 imperceptibil. O luă pe Caroline în brațe, se uită o dipă la ea, o sărută o dată, și pe urmă zise:

— Arăți mai bine. Iar după un minut: Văd că ești acum în afară de orice primejdie, dar fii cu grijă. Deie Domnul ca sănătatea să nu-ți mai fie chemată a face față și altor încercări!



Apoi începu să vorbească cu însuflețire despre călătorie.

În toiul acestei relatări pline de vervă, ochii îi tot rătăceau  
• al re Caroline, iar în strălucirea lor se putea citi  
o adâncă

f  
preocupare, o umbră de stinghereală și o umbră de  
uimire care păreau să spună: „S-ar putea să se simtă mai  
bine;

dar cât de fără vlagă e și acum! Prin ce primejdii o fi trecut:  
i

Deodată privirile i se întoarseră străpungătoare către  
doamna Pryor, pe care o întrebă:

— Când se întoarce lângă mine guvernanta mea?

— Pot să-i spun tot? o întrebă Caroline pe maică-sa.

Iar când printr-un gest i se dădu îngăduința, Shirley  
înțelese numaidecât tot ce se petrecuse în lipsa ei.

— Foarte bine! comentă ea cu răceală. Foarte bine î  
Numai că pentru mine nu e o noutate.

— Cum! Știi?

«— Bănuisem de mult toată povestea. Auzisem câte  
ceva din trecutul doamnei Pryor - nu de la dânsa, ci de la  
alții. Cunoșteam toate amănuntele legate de caracterul și  
cariera domnului James Helstone; o singură dtpăamiază de  
taifas cu domnișoara Mann m-a făcut să cunosc cât se  
poate de bine toate acestea; de altfel James Helstone este  
unul dintre exemplele folosite de doamna

Yorke ca niște semnale luminoase, de un roșu aprins,  
pentru a preveni și a le speria pe fetele tinere, cu gândul să  
le îndepărteze de la căsătorie. Cred că ar fi trebuit să fiu  
sceptică în ceea ce privește fidelitatea portretului creionat  
de asemenea mâini - amândouă doamnele încearcă o  
plăcere întunecată când au prilej să arate laturile negre ale  
vieții - însă l-am întrebat și pe domnul Yorke despre  
aceleași lucruri, și mi-a spus: „Shirley, fata mea, dacă ții să  
afli câte ceva despre acel James Helstone, eu nu-ți pot  
spune decât că era tigru, nu om. Era frumos, desfrinat,

curtenitor, crud, avea o fire slabă, nestatornică...4\* Nu plânde, Cary; n-o să mai pomenim despre lucrurile astea.

— Nu plând, Shirley; și chiar dacă plând, nu-i nimic

— Spune mai departe: nu-mi ești prietenă dacă îmi ascunzi adevărul; urâsc sistemul ăsta de a disimula, de a mutila adevărul.

— Din fericire ți-am spus aproape tot ce aveam de spus, în afară de faptul că însuși unchiul tău a confirmat cuvintele domnului Yorke, fiindcă și lui îi e silă de minciună, și jiu recurge la niciunul dintre acele tertipuri fățarnice mai jalnice decât minciunile.

— Dar tata e mort; ar trebui să-l lase în pace acum.

— Așa ar trebui - iar noi chiar o să-l lăsam în pace.

Hai, plândi, Caroline, are să-ți faci bine; nu e sănătos să-ți stăvilești lacrimile sincere; în afară de asta, îmi place tare mult să împărtășesc un gând care în clipa de față, când se uită la tine, strălucește în ochii mamei tale; fiecă picătură spală un păcat. Apoi continuă. Adr6-

sându-se doamnei Pryor: Doamnă, v-ați închipuit cumva că ar fi fost cu puțință ca, în mod obișnuit, să vă văd zi de zi și pe dumneavoastră și pe fiica dumneavoastră împreună - când îmi săreau în ochi uimitoarele asemănări în atâtea și atâtea privințe - să observ, vă rog să mă iertați, emoțiile de nestăpânit prin care treceați când și Caroline se afla de față, și încă mai puternice în absența ei, și totuși să nu trec și eu la unele presupuneri?

Am trecut, și de s-au dovedit întrul totu întemeiate. Am săncep a mă crede foarte ageră.

— Și cu toate astea să nu spui nimic? interveni Caroline, căci redevenise pe deplin stăpână asupra emoțiilor sale.

— Nimic. N-aveam niciun fel de împuternicire ca să suflu vreo vorbă. Nu era treaba mea, m-am abținut de a mă amesteca.

— Ai pătruns într-o taină atât de ascunsă și n-ai dat niciun semn c-ai dezlegat-o?

— Ți se pare atât de greu?

— Nu ți se potrivește.  
— De unde știi?  
— Nu ești un om închis. Ești sinceră și comunicativă.  
— Se poate să fiu comunicativă, dar știu până unde să merg. Pot să-mi dezvălui comorile, dar să păstrez totuși numai pentru mine un giuvaier sau două – o piatră ciudată, incrustată, care nu se găsește de vânzare – o amuletă la a cărei licărire mistică chiar și eu îmi îngădui rareori să mă uit. La revedere.

Și astfel Caroline avu impresia că a descoperit în firea bunei sale prietene o nouă latură. Nu trecu mult, și descoperirea se preciză, oferindu-se de la sine.

De îndată ce Caroline avu destulă putere ca să suporte o schimbare de decor – mai precis, să se afle într-o mică

, societate – domnișoara Keeldar și începu să reclame zilnic prezența ei la Fielthead. Nu se poate ști dacă vizita onoratelor rude începuse s-o plictisească – n-a spus niciodată că așa ar sta lucrurile: dar o chema și o reținea pe Caroline cu o stăruință ce dovedea că o nouă prezență adăugată acelei venerabile companii nu era nedorită,

Sympsonii erau anglicani evlavioși și bineînțeles că o întâmpinară pe nepoata parohului cu toată curtenia.

Domnul Sympson se dovedi un om de o respectabilitate fără cusur, cu un temperament cam neliniștit, principii cucernice, dar concepții de viață mondene; soția sa era o femeie bună, răbdătoare, drăguță și cu educație aleasă.

Fusese crescută într-un sistem de vederi înguste – ținea morțiș la câteva prejudecăți; nimic mai mult decât un pumn de buruieni amare; puține preferințe, diluate până ajungeau să-și piardă orice urmă de savoare naturală, și cu niciun fel de condiment utilizat Ta gătit;

câteva principii excelente, preparate într-o crustă rigidă de bigotism, destul de greu de digerat; și era mult prea supusă ca să se plângă vreodată de o asemenea dietă, sau să pretindă măcar o firmitură în afara ei.

Fetele erau cu adevărat exemplare pentru persoanele

de același sex cu de. Erau înalte și aveau nasuri de tip roman; primiseră o educație fără cusur; tot ce făceau era bine făcut. Istoria și cărțile cele mai serioase le îmbogățiseră mintea. Erau înzestrate cu principii și păreri ce nu admiteau să fie clintite nici cu o iotă. Ar fi fost greu de găsit oriunde altundeva vieți, simțăminte, maniere și obiceiuri mai strict stabilite. Știau pe de rost un anumit cod al domnișoarelor de pension, unde se găseau adunate reguli privind vorbirea, comportamentul etc.; niciodată nu se abateau de la ciudatele lui mici prevederi pragmatice; și priveau cu tainică oroare exprimată în șoapte orice încălcări săvârșite de alții. Oroarea inspirată d?

Disperare nu mai constituia un mister pentru de - descoperiseră acest Sentiment inexprimabil în acea trăsătură pe care alții o numesc Originalitate. Cu o rapiditate excepțională sesizau semnele acelui rău; și ori de câte ori îi dădeau de urmă - fie în priviri, fie în vorbe, fie în fapte, fie că îl identificau în stilul proaspăt, viguros al unei cărți, ori îl auzeau într-un limbaj interesant, lipsit de banalități, pur, expresiv - se cutremurau, se fereau de el. Primejdia le stătea deasupra capului, amenințarea le călca pe urme. Ce era acest straniu lucru? Fiind de neînțeles, nu poate fi decât rău. Să-l denunțăm și să-l punem în fiare.

Henry Sympson - singurul fiu și cel mai mic dintre copiii familiei - avea cincisprezece ani. De obicei stătea împreună cu preceptorul; dacă se despărțea de el, o căuta pe vara lui, Shirley. Băiatul acesta se deosebea de surori; era mărunțel, șchiop și palid; ochii mari îi luceau oarecum stins în orbitele adânci; eraQ, într-adevăr, cam șterși - însă se arătau în stare să se și lumineze; câteodată puteau nu numai să strălucească, ci să și scânteieze; emoțiile puternice păreau capabile să dea culoare obrazilor și hotărâre mișcărilor lui de invalid.

Mama îl iubea pe Henry; considera toate ciudățeniile lui ca semnul unei predestinări; recunoștea că nu e la fel ca alți. Copii; îl socotea o nouă întruchipare a lui Samuel - cel ales de Dumnezeu încă de la naștere; era deci

menit carierei preoțești. Cum nu-l înțelegeau, domnul și domnișoarele Sympson îl lăsau de cele mai multe ori singur. Shirley făcu din el copilul ei favorit; iar el o transformă pe Shirley în tovarăș de joacă.

Înăuntrul acestui cerc de familie – sau mai degrabă în afara lui – se mișca preceptorul – satelitul.

Da – Louis Moore era un satelit al casei Sympson, legat de ea și totuși de sine stătător; totdeauna de față — totdeauna la distanță. Toți membrii acestei familii ireproșabile îi arătau considerația cuvenită. Tatăl îl trata eu o politețe sobră, dar uneori devenea nervos; fiind o femeie blândă, mama era atentă, dar protocolară; fetele vedeau în el o abstracțiune, nu un om. Felul lor de a purta lăsa să se înțeleagă pe față că pentru de precepîntrul fratelui nu avea viață. Erau fete învățate; la fel și preceptorul dar nu pentru de. Erau fete înzestrate; și el avea unele însușiri, dar imperceptibile pentru simțurile lor. Cea mai inspirată schiță de desen ieșită din mâna lui, rămânea pentru de o simplă foaie de hârtie;

cea mai pătrunzătoare observație pornită de pe buzele lui le ajungea la urechi, dar nu le pătrundea în auz.

Nimic n-ar fi izbutit să le tulbure calmul și seninătatea purtărilor.

Ar fi trebuit să adaug că nimic nu putea fi la înălțimea purtărilor lor. Dar îmi aduc aminte de un fapt care a mirat-o în chip straniu pe Caroline Helstone: descoperirea că vărul ei nu avea la Fielthead absolut *niciun* prieten care să țină la el. Pentru domnișoara Keeldar riimânea în aceeași măsură un simplu profesor, și totodată și un mărunț gentleman, un bărbat oarecare, ca și pentru onorabilele domnișoare Sympson.

Ce se întâmplase eu Shirley, cu inima ei generoasă, de era în stare să rămână atât de indiferentă față de situația îngrozitoare a unui semen izolat astfel sub acoperișul ei?

Poate că nu era arogantă față de el, dar niciodată nu-l băga în seamă: îl lăsa în pace. Louis venea și pleca, vorbea

sau tăcea, dar ea foarte rar își dădea seama de existența lui.

Cât despre Louis Moore însuși, lăsa impresia că este obișnuit cu astfel de viață și se hotărâse să o îndure pentru o vreme. Toate darurile sale păreau să-i fie zidite întâuntru ființei și să rămână fără murmur în captivitate.

Niciodată nu râdea; rareori zâmbea; nu se plângea de nimic. Își îndeplinea îndatoririle cu scrupulozitate. Elevul îl iubea; de la restul lumii nu pretindea nimic altceva decât bună-cuviință. S-ar fi zis chiar că nici n-ar fi acceptat ceva în plus, cel puțin în casa unde se afla acum; fiindcă atunci când vara lui Caroline îi făcu unele modeste avansuri de prietenie, nu le încurajă deloc; mai degrabă o ocolea decât o căuta. O singură altă faptură însuflețită, în afară de palidul, stângaciul lui elev, îi era dragă în casa aceea, și anume neînduplecatul Tartar; acesta, încruntat și inabordabil pentru alții, arăta față de el o preferință cu totul specială; o preferință atât de evidentă, încât uneori, când Moore, fiind chemat la masă, intra în sufragerie și se așeza nebăgat în seamă de nimeni, Tartar se scula din culcușul lui de la picioarele domnișoarei Shirley și se ducea lângă taciturnul preceptor. O

dală - dar numai o singură dată - Shirley observă că își părăsise locul; ridicându-și mâna albă și vorbindu-i alintă toi\*, încercă să-l cheme îndărăt. Tartar se uită, se gudură și scheună după obiceiul lui, dar nu luă totuși în seamă invitația și foarte nepăsător se propti în coadă, la dreapta lui Louis Moore. Respectivul domn așeză capul mare și eu bot negru pe genunchiul său, îl mângâie, și zâmbi ușor, discret, numai pentru sine.

Un observator fin fir fi putut să remarce, în cursul aceleiași seri, că după ce Tartar se întorsese sub ascultarea stăpânei lui. Și din nou stătea culcat lângă scăunelul ei de picioare, temerarul preceptor izbuti iarăși să-l fascineze doar cu un cuvânt și un singur gest. Când auzi cuvântul, ciuli urechile; rînd văzu gestul, se ridică în picioare și veni, ținînd capul plecat în jos, ca semn. De dragoste, să

primească așteptata mângâiere; iar pe când așteptările i se împlineau, zâmbetul acela semnificativ se răspândi din nou pe fața senină a lui Moore.

Într-o zi, pe când ședeau amândouă singure în chioșc, Caroline întrebă:

— Shirley, ai știut că vărul meu Louis a fost preceptor în familia unchiului tău mai înainte ca Sympsonii să vină aici?

De data asta răspunsul dat de Shirley nu urmă la fel de repede ca de obicei, dar, în sfârșit, rosti:

— Da - bineînțeles. Am știut foarte bine.

— Credeam că tu trebuie să fi cunoscut și împrejurările.

— Ei, și ce dacă?

— Mi-e greu să înțeleg cum de n-ai pomenit niciodată de de.

— De ce oare îți este atât de. Greu?

— Mi se pare ciudat. Nu pot găsi nicio explicație.

Tu vorbești destul de mult și vorbești deschis, liber.

Cum s-a întâmplat că despre împrejurarea aceea n-ai pomenit niciodată?

— Așa s-a-ntâmplat, răspuse Shirley, și încep să râdă.

— Ești o ființă ciudată î adăugă Caroline. Credeam că le cunosc chiar foarte bine, dar încep să-mi dau seama că am greșit. Ai tăcut ca peștele în legătură cu doamna Pryor; iar acum, din nou, uite alt secret. Dar de ce ai făcut, din asta un secret - rămâne o taină pentru mine.

— N-am făcut niciodată un secret, n-aveam niciun motiv s-o fac. Dacă m-ai fi întrebat cine e preceptorul lui Henry, ți-aș fi spus; dealtminteri, credeam că știi.

— Mă nedumeresc pe mine mai multe lucruri în povestea asta, nu numai unul; nu-ți place bietul Louis — de ce? Nu-ți convine cumva ceea ce tu probabil consideri situația lui de *subordonat*? Oare ai vrea ca fratele lui Robert să aibă o situație mai înaltă?

— Chiar așa: fratele lui Robert! fu răspunsul rostit de

Shirley pe un ton cu accente de dispreț.

Apoi., cu un gest de mândră nerăbdare, smulse un trandafir de pe o creangă ce se ițea printre zăbrele.

— Da, stăruii Caroline cu hotărâre blindă, fratele lui Robert. Atât de apropiată rudă e cu Gerard Moore de pe vâlcea, deși natura nu i-a dăruit trăsături la fel de frumoase ori un aer la fel de nobil; dar sângele îi este tot atât de ales și ar fi un gentleman tot atât de desăvârșit, dacă ar avea libertatea să se manifeste.

— Caroline a noastră cea înțeleaptă, smerită și pioasă

1

exclamă Shirley cu ironie, Auzi-o ce spune: oameni și îngeri  
1 N-ar trebui să disprețuim trăsăturile comune și nicio ocupație trudnică dar cinstită, nu-i așa? Uite-ți obiectul laudelor, e. Colo, în grădină, continuă arătând printr-un gol din țesătura plantelor agățătoare; și pe acolo putea fi văzut Louâs Moore înaintând încet pe alee.

— Nu-i deloc urât, Shirley, insistă mai departe Caroline; nu-i deloc lipsit de noblețe; e trist, și tăcerea îi pecetluiește mintea; eu cred că e inteligent, și poți fi convinsă că în cazul când în firea lui n-ar exista trăsături demne de laudă, domnul Hali nu i-ar căuta niciodată tovarășia cu asiduitatea cu care o caută.

Shirley începu să ridă; și râse iarăși, de fiecare dată. Într-un chip vag-sarcastic. Apoi comentă:

— Bine 1 Bine! Din pricină că e prietenul lui Cyril Hali și fratele lui Robert Moore uite că-i suportăm prezența - nu-i adevărat, Cary? Tu crezi că e inteligent, așa-i? Nu-i chiar tâmpit - nu? Vreo trăsătură remarcabilă! *id est* nu chiar un netrebnic. Bun! Părerile tale au totdeauna importanță pentru mine; și ca să-ți dovedesc că așa stau lucrurile, dacă vine încoace am să stau de vorbă cu el.

Louis se apropie dechioșc; fără să știe că înăuntru se află cineva, se așeză pe scări. Devenit acum tovarășul lui obișnuit, Tartar îl urmase și i se întinse peste picioare.

— Bătrâne, bătrâne! îl mângâie Louis trăgându-l de



urechea cafenie, sau mai bine zis de ceea ce rămăsese din organul acela sfâșiat și rupt în sute de încăierări..

Soarele toamnei își revarsă tot atât de generos strălucirea asupra noastră ca și asupra celor mai frumoși și mai bogați decât noi. Grădina asta nu-i deloc a noastră, dar ne bucurăm de verdeața și de miresmele ei, nu-i așa?

Pe urmă tăcu și îl mângâie mai departe pe Tartar, (are tot scheuna încet arătându-și nemăsurata afecțiune. Un freamăt ușor se stâmi prin copacii din jur; o fluturare stinsă ca a frunzelor coborî spre pământ; erau păsărele, care după ce poposeau pe iarbă păstrând cu sfioșenie anume distanță, începeau să țopăie de colo-colo, de parcă ar fi așteptat ceva.

— Spiridușii ăștia mici și cafenii își aduc aminte că ziua trecută le-am dat de mâncare, monologă din nou Louis. Mai vor niște biscuiți, dar azi am uitat să pun deoparte o bucățică. Drăcușori vioi și poznași, n-am nicio firimitură pentru voi!

Vârî mâna în buzunar și o scoase goală.

— O lipsă ușor de împlinit, șopti domnișoara Keeldar la locul ei de ascultare. Scoase din coșuleț o bucățică de pesmecior, fiindcă din rezervele strânse acolo nu lipsea niciodată ceva ce putea fi aruncat la puii de găină, la rățuște, ori la vrăbii; și aplecându-i-se peste umăr îi puse firimiturile în palmă, zicând: Uite. Există și o providență pentru cei nepi'evăzători.

— După-amiaza asta de septembrie e încântătoare, observă Louis Moore în vreme ce - deloc descumpănit — arunca fără grabă firimiturile peste pajiște.

— Chiar și pentru dumneata?

— La fel de încântătoare pentru mine ca și pentru Orice cap încoronat.

— Dumneata trăiești un fel de sălbatică și solitară izbândă,. Găsind prilejuri de bucurii în natură, în lucrurile neînsuflețite și în cele însuflețite de pe treptele mai modeste ale existenței.

— Solitară da, dar sălbatică nu. Alături de animale

simt că sunt fiu al lui Adam; că sunt moștenitor al celui

• aruia i s-a dat stăpânire asupra a „tot ce e viu și se nișcă pe fața pământului”. Câinele dumitale ține a mine și mă urmează pretutindeni; când mă duc în curte, mrumbeii dumitale ies din porumbar și lâlfaie din

i i pi pe la picioarele mele; iapa din grajd mă cunoaște

'a fel de bine ca și pe dumneata și mă ascultă mai u supunere.

Trandafirii mei îți oferă dulcea lor mireasmă, iar opacii mei te ocrotesc cu umbra lor.

— Și, urmă Louis, niciun fel de capricii nu-mi pot

■ .’ipf aceste bucurii: sunt *ale mele*.

, se ridică și porni mai departe; Tartar îl urmă ca și când dragostea și datoria l-ar fi îndemnat s-o facă, iar Shirley rămase în picioare pe pragul chioșcului. Caroline îi văzu chipul îndreptat către asprul preceptor; era palidă, de parcă mândria i-ar fi sângerat pe dinăuntru.

— Vezi, îi spuse Caroline pe ton de scuză, e atât de deseori lovit în simțămintele lui delicate, încât asta îl face să fie morocănos.

— Vezi, îi răspunse Shirley furioasă, e un subiect asupra căruia noi două o să ne certăm, dacă îl vom discuta de multe ori; așa că să-l părăsim de-acum încolo și pentru totdeauna.

„Cred că nu numai o singură dată s-a mai purtat în același fel, gândi Caroline doar pentru sine. Și asta o face pe Shirley să fie atât de distantă; totuși mă mir că nu e în stare să arate îngăduință pentru natura omenească și pentru împrejurări; și mă mir că firea lui în gene. Ral modestă, bărbătească, sinceră n-a putut s-o influențeze favorabil în ce-l privește. Nu deseori e atât de pătimașă, atât de arțăgoasă.

Mărturia verbală a doi dintre prietenii Carolinei cu privire la firea vărului ei avu darul de a-i spori părerile bune despre el. William Farren, a cărui căsuță o vizitase împreună cu domnul Hali, îl categorisise drept „adevărat

gentleman”: altul ia fel nu se mai afla în Briarfield; el - William - „era în stare să facă orice pentru omul ăsta. Și pe urmă numai să fi văzut ce mult țineau la el copiii, și cât i-a plăcut nevestei de cum a dat ochii cu dânsul; de îndată ce intra într-o casă, copiii se strângeau cioteă în jurul lui; mogildețele astea se poartă de parcă ar fi mai dibaci decât cei în toată firea, dacă vine vorba de ghicit firea oamenilor”.

Dând răspuns unei întrebări puse de domnișoara Heistone în legătură cu părerea lui despre Louis Moore, domnul Hali spuse fără șovăire că era omul cel mai valoros pe care-l întâlnise de când părăsise Cambridge-ul.

— Dar e atât de ursuz! obiectase Caroline.

— Ursuz! E cel mai plăcut tovarăș de pe lume! E plin de un umor ciudat, liniștit și cu totul original. Nici o excursie din viața mea nu mi-a prilejuit atâta plăcere ca aceea făcută împreună cu el lî Lacuri. Inteligența și gusturile îi sunt cu adevărat superioare și oricine are de câștigat când se află sub influența lor; cât despre temperament și fire, eu afirm că sunt excepțional de frumoase.

— La Fielthead e totdeauna morocănos și, după cum cred, are reputația că ar fi mizantrop.

— Ei! îmi închipui că la Fielthead nu se poate simți la largul lui - se află într-o situație nepotrivită. Sympsonii sunt oameni foarte onorabili, dar nu dintre aceia în stare să-l înțeleagă; prea le stă mîntea numai la forme și politețuri, adică la tot ce poate fi mai străin de firea lui Louis.

— Nu cred că domnișoara Keeldar îl simpatizează.

— Nu-l cunoaște - nu-l cunoaște; altminteri, e suficient de înțeleaptă ca să-i recunoască meritele.

„De, probabil că nu-l cunoaște”, își spusese în gând Caroline, și cu ajutorul acestei ipoteze ajunsese să înțeleagă ceea ce altminteri i se părea de neînțeles. Dar nu multă vreme îi fu dat să poată rămâne la această soluție simplă a nedumeririlor; în curând se văzu obligată să refuze domnișoarei Keeldar până și o asemenea scuză negativă

pentru această prejudecată.

Într-o bună zi, Caroline se întâmplă să se alle în camera de studiu împreună eu Henry Sympson, a cărui fire prietenească și plină de afecțiune îi câștigase foarte repede simpatia. Băiatul era ocupat cu o născocire mecanică; infirmitatea îl făcea să îndrăgească ocupațiile sedentare; la un moment dat începu să scotocească prin biroul preceptorului după niște ceară sau o bucată de sfoară, care îi trebuiau atunci. Moore nu se afla de față, fiindcă domnul Hali îl invitase la o plimbare mai lungă.

Henry nu izbuti să găsească repede ce căuta: răscolea un sertar după altul; până când, în sfârșit, deschizând un sertar interior, dădu - nu peste un ghem de sfoară sau un bulgăre de ceară de albine - ci peste un teanc de caiete cu coperte marmorate, legat cu o panglică. Se uită la de și zise:

— Ce gunoaie mai strânge și domnul Moore în birou! Sper că n-o să păstreze și caietele mele tot cu atâta grijă.<sup>22</sup>

— Ce-i acolo?

— Caiete vechi.

Și îi azvârli Carolinei tot pachetul. Pe dinafară arăta atât de îngrijit, încât deveni curioasă să afle ce cuprinde.

— Dacă nu-s decât niște caiete vechi, crezi c-aș putea să mă uit prin de?

— Sigur, fără discuție. Biroul domnului Moore e pe jumătate al meu - fiindcă îmi îngăduie să țin în el tot ee vreau - așa că îți dau eu voie.

Cercetând caietele văzu că de cuprind compuneri în franceză, scrise cu o caligrafie ciudată dar strânsă, minunat de curată și clară. Scrisul îi era cunoscut; nici un mai avu nevoie de dovada suplimentară oferită de numele înscris la sfârșitul fiecărei teme, pentru a ști cui îi aparțineau. Și cu toate astea numele o umplu de mirare:

„Shirley Keeldar, Sympson Grove...shire (un comitat din sud), iar data se situa cu patru ani în urmă.

---

<sup>22</sup>Adică (lat.)

Legă la loc pachetul și îl ținu în mână, cu gândurile concentrate asupra lui. Avea aproape impresia că deschizându-l trădase încrederea cuiva.

— Sunt ale verișoarei mele Shirley, după cum vezi, spuse Henry cu nepăsare.

— Tu i le-ai dat domnului Moore? Le-a scris împreună cu doamna Pryor, nu-i așa?

— Le-a scris în camera de studiu de la Sympton Grove, când stătea acolo, la noi. Domnul Moore îi dădea lecții de franceză; e limba lui-maternă.

— Știu... Și era o elevă silitoare, Henry?

— Era neastâmpărată și râdea întruna, dar îți făcea plăcere să stai cu ea în cameră; alături de Shirley lecțiile deveneau încântătoare. Învăța foarte repede - nici n-ai fi putut spune când și cum. Pentru ea franceza era o jucărie; o vorbea repede - repede; la fel de repede ca și domnul Moore.

— Era ascultătoare? Făcea pozne?

— Într-un fel făcea destul de multe pozne; era neastâmpărată, dar mie îmi plăcea. O iubesc cu disperare pe Shirley.

— O iubești cu *disperare* - prostuțule mic! Nici un știi ce vorbești.

— O iubesc cu *disperare*; e lumina ochilor mei; azinoapte i-am spus la fel și domnului Moore.

— Ar fi trebuit Ea te certe fiindcă exagerezi.

— Nu m-a certat. El nu stă numai să certe și să certe, cum fac guvernantele fetelor. Citea atunci, și doar a zâmbit cu ochii pe carte, și mi-a spus că dacă domnișoara.

Keeldar n-ar fi decât atât, atunci ar fi mai puțin decât socotește el că este; asta fiindcă eu nu-s decât un puști miop și cu ochi spălăciți. Mi-e teamă că-s un biet nefericit, domnișoară Caroline Helstone. Sunt infirm, știi.

— Nu contează, Henry, ești un băiat foarte drăguț; iar dacă Dumnezeu nu ți-a hărăzit sănătate și putere, ți-a dat un caracter frumos, un suflet și o minte minunată.

— O să fiu disprețuit. Câteodată îmi vine să cred că și

Shirley și dumneata mă disprețuiți.

— Ascultă, Henry. În general nu-mi plac băieții de vârsta ta; am o adevărată oroare de ei. Mi se par niște mici ticăloși care găsesc o plăcere contra firii în a ucide

. Și chinui păsărele, insecte și pisei și tot ce e mai slab decât ei; dar tu ești așa de deosebit de ei, încât te iubesc foarte mult, Ai aproape tot atâta minte cât un bărbat (mult mai multă, martor mi-e Dumnezeu - murmură doar pentru sine - decât. Mulți bărbați); îți place să citești și te pricepi să vorbești cu judecată despre ce citești.

— Chiar că-mi place să citesc. Știu că am minte și . Știu că am și simțire.

În clipa aceea intră domnișoara Keeldar, spunând:

— Henry, ți-am adus gustarea aici; am să ți-o pregătesc chiar eu.

Puse pe masă un pahar de lapte dulce, o farfurie pe (are se afla ceva cu aspect nu prea diferit de pielea tăbăcită, și un instrument asemănător cu o furculiță de prăjit pâinea.

— Ce faceți voi aici, continuă apoi, răscoliți biroul domnului Moore?

— Ne uităm la caietele tale vechi, îi răspunde Caroline.

— Caietele mele vechi?

— Caiete de franceză. Iată! Probabil că sunt socotite de mare preț; uite cu câtă grijă au fost păstrate.

Îi arată pachetul. Shirley i-l smulse din mână, zicând:

— Nici n-am știut că există. Credeam e. A toate au fost folosite încă de mult la aprinsul focului din bucătărie au la încârlionțatul părului slujnicilor de la Sympson Grove. De ce le-ai păstrat, Henry?

— Nu eu le-am păstrat; mie nici un mi-ar fi dat prin gând; nici măcar n-am visat că niște caiete pot să fie obiecte de preț. Domnul Moore le-a pus la păstrare în sertarul dinăuntru al biroului său; probabil că le-a uitat acolo, —

— *C'est cela!*; le-a uitat, fără îndoială, repetă Shirley.

Sunt extraordinar de frumos scrise, observă cu satisfacție.

— Ce fată zburdalnică erai, Shirley, pe vremea aceea

î

Te țin așa căe bine minte; o ființă subțirică, sprintenă, și cu toate că erai așa de înaltă, te-aș fi putut ridica într-o mână. Parcă te văd și-acum, cu buclele tale lungi și bogate căzându-ți pe umeri, și șalul revărsat de sub de. De obicei îl făceai pe domnul Moore să fie voios —

Vreau să zic, la început; dar cred că după câtva timp ai început să-l necăjești.

Shirley răsfoia paginile acoperite cu scris îndesat și nu spunea nimic. Deodată rosti:

— Asta a fost scrisă într-o după-amiază de iarnă. E descrierea unui peisaj acoperit de zăpadă.

— Îmi aduc și eu aminte, spuse Henry. Când a citit-o, domnul Moore a strigat: „*Voilà le Français gagne!*”<sup>2</sup> Zicea că e foarte izbutită. După aceea l-ai pus să deseneze, în sepia, peisajul descris de tine.

— Va să zică n-ai uitat, Hal?

— Nici vorbă. Toți am fost cei'tați în ziua aceea fiindcă n-am coborât la ceai când ne-au chemat. Îmi mai aduc aminte cum ședea preceptorul meu la șevalet și cum tu stăteai în spatele lui, îi țineai lumânarea și urmăreai cum desenează costișa înzăpezită, pinul, cerbul culcat la poalele lui și semiluna agățată pe cer.

— Unde își păstrează desenele, Henry? Ar trebui să le vadă și Caroline.

— În mapă, dar lacătul e încuiat și cheia-i la dânsul.

— Cere-i-o când se întoarce.

— Tu ar trebui să i-o ceri, Shirley. Acuma ești foarte rezervată cu el; te porți ca o doamnă nobilă și foarte mândră - am observat eu.

— Shirley, ești un adevărat mister, îi șopti Caroline la ureche. Ce ciudate descoperiri fac de-o vreme, mai în fiecare zi! Eu, care credeam că mă bucur de încrederea ta. Inexplicabilă ființă! Până și băiatul ăsta te ține de rău.

— După cum vezi, Henry, nu-mi mai amintesc de

vechile și-uitatele păcate”, spuse domnișoara Keeldar raspunzând tânărului Sympson și fără să-i acorde vreo atenție Carolinei.

— Asta n-ar fi trebuit s-o faci niciodată. Nu meriți să fi luceafărul unui bărbat, dacă ai memoria atât de scurtă.

— Luceafărul unui bărbat – auzi! Și prin „bărbat”<sup>23</sup> Înțelegeți preastimabila ta persoană, nu? Hai, bea laptele asia proaspăt până nu se răcește.

Tânărul infirm se ridică și porni șchiopătând înspre cămin; își lăsase cârja rezemată de consolă.

— Sărmanul și dragul meu infirm! murmură Caroline abia auzit și-l sprijini în mers.

— La cine’ții tu mai mult, Shirley, la mine sau la domnul Sam Wynne? Întrebă băiatul pe când se așeza într-un fotoliu.

— Vai, Harry! Sam Wynne e năpasta mea î Ta ești băiețelul meu cel mai drag,

— La mine sau la domnul Malone?

— Tot la tine – de o mie de ori mai mult

— Dar ei sunt bărbați zdraveni și cu favoriți, fiecare înalt de câte șase picioare.

— Pe câtă vreme tu, Henry, n-ai să fi toată viața ta nimic mai mult decât un biet plângăreț mărunț și palid.

— Da, știu.

— N-ai’ de ce să fi supărat. Nu ți-am mai spus de atâtea ori cine era aproape tot așa de mărunț, la fel de palid, la fel de chinuit ca și tine, și totuși puternic ca un uriaș și viteaz ca un leu?

— Amiralul Horatio?

— Amiralul Horatio, viconte de Nelson și duce de Bronti; cu inimă mare ca de Titan; viteaz și curajos cât toată lumea și vremurile cavalerismului; conducătorul puterii Angliei; comandant al forțelor ei de pe întinsul mărilor; aruncător al fulgerelor ei pe deasupra valurilor,

— Un om mare; dar eu nu sunt războinic, Shirley;

---

<sup>23</sup>Asta-i (fr.).

<sup>2</sup> Uite ciim și-a însușit franceza.



și cu toate astea mintea nu mi se odihnește o clipă, ard zi și noapte - pentru ce - n-aș prea putea sa spun ca să fiu - ca să - ca să sufăr, cred.

— Henry, ceea ce te tulbură e mintea ta, care e mai puternică și mai matură decât ți-e trupul. E o întemnițată. E ținută în robie fizică. Dar ea are să se zbată totuși, și are să se elibereze. Învață cu grijă, studiază nu numai cărțile, ci și lumea. Iubești natura; iubește-o

iară teamă. Fii răbdător - așteaptă trecerea timpului. Nai să fi soldat sau marinar, Henry, dar dacă vei trăi, ai să fi - ascultă prorocirea mea - ai să fi scriitor — poate chiar poet.

— Scriitor! Asta e o rază de speranță - o adevărată rază de speranță! Am să fiu - *am să jiu!* Am să scriu  
0       carte numai ca să ți-o dedic ție.

— Ba ai s-o scrii pentru a aduce o descătușare adevărată sufletului tău. Vai de mine! Ce tot spun eu aici? Mai multe decât înțeleg, cred, sau pot îndrepta. Uite, Hali, ai aici turtă de ovăz prăjit - hrănește-te ca să trăiești!

— Cu plăcere! strigă un glas de dincolo de fereastra deschisă. Recunosc de la o poștă aroma asta. Domnișoară Keeldar, pot veni să mă înfrupt și eu?

— Domnule Hali (fiindcă domnul Hali era, și împreună cu el Louis Moore, amândoi întorși de la plimbare), în sufragerie se află pregătită o masă cum se cuvine, iar în jurul ei veți găsi oameni asemănători.

Dacă vă face plăcere, puteți să vă alăturați lor și să vă înfruptați împreună din cele pregătite; dar dacă gusturile dumneavoastră extravagante vă îndeamnă să preferați o comportare la fel de extravagantă, poftiți încoace și faceți la fel ca noi.

— Îmi place mirosul acesta îmbietor, și de aceea am să mă las condus de nas, răspuse domnul Hali când tocmai intra pe ușă, întovărășit de Louis Moore.

Ochii acestuia din urmă se abătură asupra biroului devastat. Zise doar:

— Au dat hoții! Henry, ai merita să ți se pună cătușe.

— Shirley și Caroline le merită - de au dat iama,

1 se răspunse cu grijă mai mult pentru efect decât pentru adevăr.

— Pârâtor și martor mincinos! strigară amândouă fetele. Nu ne-am atins nici măcar de un singur lucru, în afara celor la care ne-am uitat cu intenția unor cercetări laudabile.

— Exact așa, spuse Moore arborând unul dintre rarele lui zâmbete. Și ce ați descoperit cu prilejul acelor „cercetări laudabile1\*?

Atunci zări sertarul interior deschis, și remarcă:

— E gol. Cine a luat...?

— Uite-I! Uite-I! răspunse Caroline cu grabă, și puse repede pachetul la loc.

Moore închise 'sertarul; apoi îl încuie cu o cheiță atârnată de lanțul ceasornicului; făcu ordine printre celelalte hârtii, închise biroul și se așeză fără să mai rostească vreun alt cuvânt.

— Credeam c-o să le certați mult mai aspru, sir, zise Henry. Fetele astea merită să fie mustrate.

— Le las în seama propriei lor conștiințe.

— Fapta asta le acuză de crime nu numai plănuite, ci și săvâr. Site, sir. Dacă n-aș fi fost eu aici, ar fi procedat cu mapa dumneavoastră la fel cum au procedat și cu biroul; dar le-am spus că e sub lacăt.

— Nu vrei să iei masa cu noi? interveni acum Shirley adresându-se lui Moore, dornică, după câte se părea, să schimbe cursul conversației.

— Sigur, dacă mi-e îngăduit.

— Dar va trebui să te mulțumești cu lapte dulce și turtă de ovăz ca în Yorkshire.

— *Va - pour le lait frais!* 1 spuse Louis. Cât despre turta de ovăz... și făcu o strâmbătură.

— Nu poate să mănânce turtă de ovăz, spuse Henry. Zice că parcă ar fi tărăște dospite cu maia stricată.

— Bine, atunci printr-o favoare specială o să-i

îngăduim să mănânce câțiva biscuiți, dar numai lucruri preparate în casă.

Gazda sună și dădu scurte dispoziții, care fură numaidecât executate. Ea însăși turnă laptele și împărți pâinea în cercul acela simpatic, ce se strânsese în jurul focului viu aprins în micul cămin din odaia de studiu. Pe urmă trecu pe postul de general al pâinii prăjite și, îngenunchind pe covor, cu furculița în mână, își îndeplini cu îndhnân ar e î nd ator irile.

Domnul Hali, totdeauna încântat de orice inovație plăcută adusă obiceiurilor încetățenite, și pentru care turta zgrunțuroasă de ovăz devenise din obișnuință gustoasă ca mana cerească, părea a fi în cea mai bună dispoziție. Vorbea și râdea cu multă veselie, când cu Caroline, pe care o așezase alături de el, când cu Shirley, și din nou cu Louis Moore. La rândul său, Louis îi ținea isonul arătând

1 De acord - cu laptele proaspăt! (Fr.)

aceeași dispoziție; nu râdea mult, dar spunea pe tonul cel mai obișnuit lucruri de adâncă înțelepciune. Fraze rostite cu gravitate, remarcabile prin întorsături surprinzătoare, cu blânde nuanțe originale și de mare ascuțime îi porneau cu ușurință de pe buze. Se dovedea a fi ceea ce domnul Hali și spusese că este - un excepțional ora de societate. Caroline era uluită de umorul lui, dar încă și mai mult de neclintita-i stăpânire de sine. Nimeni dintre cei aflați de față nu părea să-i pricinuiască vreo neplăcută senzație de stinghereală; nimeni nu părea a-i plictisi, a-l încurca, a-l intimida în vreun fel - și totuși acolo se afla recea și semeața domnișoară Keeldar, îngenuncheată dinaintea focului, aproape la picioarele sale.

Dar Shirley nu mai era nici rece și nici semeață - cel puțin nu în momentul acela. Părea că nu~și dă seama de umila poziție în care stătea atunci; sau dacă își dădea seama, stătea așa doar pentru a putea să guste din farmecele modestiei. Faptul că din grupul pe care îl servea ca slujnică voluntară făcea parte și preceptorul vărului ei

nu-i rănea deloc mândria; nu o speria perspectiva că împărțind celorlalți pe rând lapte și pâine va trebui să-i ofere și lui; iar Moore își primea porția din mâna ei cu același calm cu care ar fi primit-o dacă ar fi fost egali.

— Te-ai încălzit prea rău, îi spuse el după ce Shirley mânuise cam îndelung cu furculița. Dă-mi voie să te ajut.

Și îi luă furculița din mână cu un fel de autoritate liniștită, la care că se supuse tăcută, fără să opună vreo rezistență și fără să-i mulțumească.

— Aș vrea să-ți văd tablourile, Louis, îi spuse Carolâne după ce bogatul prânz fusese savurat. Dumneavoastră nu, domnule Hali?

— Ca să-ți fac duminică plăcere, da; însă dacă ar fi numai după mine, îl cunosc prea bine ca artist, M-am săturat de preocupările astea ale lui până peste cap în Cumberland<sup>1</sup> și Westmoreland<sup>2</sup>. De câte ori n-am fost murați până la piele în munți, fiindcă el se încăpățâna să rămână așezat pe un scaunel pliant ca să prindă efecte de nori încărcăți de ploaie, neguri mișcătoare, licăriri de soare sau mai știu eu ce.

— Iată mapa, anunță Henry, purtând-o într-o mână și sprijinindu-se cu brațul celălalt în cârjă.

\*, 2 Comitete din nord-vestul Angliei.

Louis o luă, dar rămase tot pe scaun, ca și cum ar fi vrut ca altul să vorbească. S-ar fi zis că n-are s-o deschidă până ce mândra Shirley nu va binevoi să se arate interesată de expunerea lor.

— Ne face să așteptăm ca să ne ațâțe curiozitatea, spuse ea în cele din urmă.

— Știi s-o deschizi, afirmă Louis întinzându-i cheia.

Ai stricat odată lacătul ca să nu-l mai pot descuria — Încearcă acum.

Louis ținu mapa, Shirley o deschise. Apoi, oprind pentru ea conținutul, fu cea dintâi care cercetă fiecare desen. Și trăi încântarea - dacă era încântare - în deplină liniște, fără niciun fel de comentariu. Moore stătea în spatele fotoliului și privea peste umărul ei, iar după ce

termină și ceilalți încă mai priveau, își părăsi locul și începu să se plimbe prin încăpere.

Se auzi o trăsură apropiindu-se pe alee, apoi sunetul clopotului de la poartă. Shirley tresări și spuse:

— Avem oaspeți și o să fiu chemată. Grozavă mutră mai am – cum se spune – ca să primesc musafiri; aproape toată dimineața am fost cu Henry în grădină și am cules fructe. Vai! Odihna aflată la umbra viței mele și la umbra smochinului meu! Fericită femeia-roabă a căpeteniei indiene, căci n-are îndatoriri de îndeplinit în salon, ci își poate îngădui să stea liniștită și să împletească rogojini, să înșire mărgele, sau să-și pieptene în pace părul negru, într-un colț tihnit al *wigwamului* ei. Am. Să emigrez în pădurile vestului sălbatic.

Louis Moore începu să râdă.

— Ca să te măriți cu Nor-Alb sau Marele-Bivol; iar după legătura cununiei să te dedici plăcutei îndeletniciri de a prăși lanul de porumb al stăpânului dumitale, în vreme ce el își fumează pipa sau bea rachiu.

Shirley părea gata să dea răspuns, dar tocmai atunci se deschise ușa și domnul Sympson pătrunse în camera de studiu. Domnia-sa rămase cu gura căscată când văzu grupul adunat în jurul focului.

— Am crezut că ești singură, domnișoară Keeldar, spuse cu mirare. Dar văd că ai o mică reuniune.

După aerul lui șocat și scandalizat, era evident că — dacă n-ar fi observat printre cei de acolo și o față bisericească – s-ar fi pornit numaidecât pe o filipică improvi-

, zaiă împotriva inadmisibilelor obiceiuri ale nepoatei sale;

dar respectul pentru sutană îl opri s-o facă.

— Nu doream decât să anunț, continuă foarte înțepat, că familia de la De Walden Hali, domnul, doamna, domnișoarele și tânărul Sam Wynne se află în salon.

Și cu asta se înclină și se retrase.

— Familia de la De Walden Hali! nici un se putea o

garnitură mai cumplită, murmură Shirley.

Rămase neclintită, arătând puțin cam îndărătnică și foarte puțin doritoare să se miște. Obrajii îi erau aprinși din pricina focului; părul îi fusese de mai multe ori răvășit de vântul din dimineața acelei zile; era îmbrăcată într-o rochie de muselină ușoară, strânsă pe corp, dar foarte bogată la poale; șalul purtat în grădină încă îi mai învăluia trupul în falduri ce cădeau în voia lor. Arăta încăpățânată, nepăsătoare, plină de vioiciune și deosebit de drăguță — mai drăguță decât de obicei, ca și cum o emoție discretă (cine poate ști în cel fel stârnită?) i-ar fi insuflat chipului o nouă înflorire și o altă expresie.

— Shirley - Shirley, trebuie să te duci, îi șopti Caroline.

— Mă întreb pentru ce!

Înălță privirile și în oglinda de deasupra căminului văzu cum amândoi, și domnul Hali și Louis Moore, se uită la ea cu un aer grav. Spuse cu un surâs plin de înțelegere:

— Dacă majoritatea celor de față susțin că persoanele de la De Wald Hali au drept la politețea mea, voi face ca dorințele mele să se sxipună datoriei. Cine crede că trebuie tă mă duc, să ridice mâna.

Când se uită din nou într-acolo, oglinda îi arată un vot unanim împotriva ei.

— Trebuie să te duci, îi spuse domnul Hali, și mai trebuie să te și porți politicos. Ai multe îndatoriri față de societate. Nu ți-e îngăduit să faci numai ce-ți place.

Louis Moore încuviință cu un stins „Așa-i! Așa-i“.

Caroline se apropie de ea, îi netezi buclele unduioase, dădu îmbrăcămintei o grație mai puțin artistică și mult mai domestică, iar Shirley fu silită să părăsească încăperea încă pi'otestând, cu buza răsfrântă, împotriva faptului că era expediată.

— E înconjurată de un farmec straniu! remarcă domnul Hali îndată după plecarea ei. Și-acum, continuă, trebuie să vă părăsesc și eu, fiindcă Sweeting e dus să-. Și vradă mama, și avem două înmormântări.

— Henry, ia-ți cărțile; e ora când avem lecții, spuse Louis Moore așezându-se la birou.

— Un farmec straniu! repetă elevul, când el și preceptorul rămaseră singuri. Adevărat, oare nu-i o maestră a magiei albe? întrebă.

— Despre cine vorbești, sir?

— Despre vara mea Shirley.

— Nu pune întrebări fără rost. Învață în liniște.

Domnul Moore arăta și vorbea aspru - tăios. Henry cunoștea starea asta; doar arareori se abătea asupra preceptorului său, dar când o observa, îl cuprindea un soi de spaimă. Așa că se supuse.

## CAPITOLUL XXVII

### **Cel dintâi dintre pedanți**

Firea domnișoarei Keeldar și cea a unchiului său nu se puteau împăca - și nici un ajunseseră vreodată să se împace. El era irascibil, ea recalcitrantă; el era despot, iar nepoatei îi plăcea libertatea; unchiul era un om practic, nepoata era, poate, romantică.

Și nu întâmplător venise el până în Yorkshire; avea o misiune foarte limpede și intenționa să și-o ducă la îndeplinire. Inm scârșit cu toată serupulozitatea: dorea cu aprindere să vadă nepoata măritată; să găsească pentru ea o partidă potrivită; s-o dea în seama unui bărbat bine ales, și să m ce o privea să se spele pe mâini pentru vecie.

Numai că, din nenorocire, din anii copilăriei încoace, între Shirley și el existau divergențe în ce privește înțelesul cuvintelor „potrivit” și „bine ales”. Până în prezent nicio clipă nu se declarase de acord cu definițiile lui; și era îndoielnic dacă măcar cu prilejul celui mai important pas din viața ei se va arăta dispusă să-l accepte.

Și prilejul verificării nu întârzie să se ivească.

Domnul Wynne îi ceruse mâna foarte oficial în numele fiului său, Samuel Fawthrop Wynne.

— Fără îndoială potrivit! Cum nu se poate mai bine

ales! proclamase domnul Sympson. Un.. Omeniu strașnic, negrevat de vreo datorie; avere sănătoasă; relații înalte. *Trebuie să se facă!*

Își convocă nepoata în salonul lambrizat; încuie ușa ca să rămână singuri, numai între patru ochi; îi comunică propunerea; își spuse părerea. Îi ceru consimțământul, care îi fu refuzat.

— Nu. Nu mă mărit cu Samuel Fawthrop Wynne.

— Te întreb de ce? Trebuie să-mi spui un motiv, în toate privințele e mai mult decât demn de tine.

Shirley stătea sprijinită de cămin; era palidă ca placa ș' coronamentul de marmură albă din spatele ei; ochii mari, dilatați îi scânteiau fără umbră de zâmbet.

— Și *eu* te întreb în ce sens tânărul aceia e mai mult decât demn de *mine*?

— Are de două ori mai mulți bani decât tine, ' de două ori mai multă minte, relații corespunzătoare și se bucură de același respect.

— Să aibă oi de o sută de ori mai mulți bani decât mine și tot nu i-aș promite c-am să-l iubesc.

— Te rog să-mi spui ce poți avea împotriva.

— Duce o viață dezmațată, josnică și vrednică de dispreț. Te rog să accepți asta drept primul motiv pentru care îl resping cu silă.

— Domnișoară Keeldar, mă uluiești!

— Numai purtarea asta singură și îl aruncă într-un hău de nemăsurată inferioritate. Inteligența lui nu se ridică la înălțimea pentru care aș putea să am considerație - asta-i a doua piedică. Are vederi înguste; sentimentele îi sunt tocite; gusturile grosolane; manierele vulgare.

— E un om respectabil și bogat. A-1 refuza e o dovadă de înfumurare din partea ta.

— Refuz categoric! Încetează să mă mai plictisești cu subiectul ăsta. Îți interzic!

— Ai de gând să te măriți vreodată, sau preferi celibatul?

— Nu-ți recunosc dreptul de a pretinde răspuns la o



asemenea întrebare.

— Aș putea să întreb dacă aștepti cumva ca vreun nobil - vreun membru al Camerei Lorzilor - să vină îiă-ți ceară mâna?

— Mă îndoiesc tare că s-a născut acel nobil căruia' i-aș acorda-o.,

— Dacă am fi avut cazuri de boli mintale în familie, aș zice că ai înnebunit. Extravaganța și îngâmfarea ta sunt vecine cu nebunia.

— Poate până o să termin ce am de spus ai să mă vezi trecând dincolo de ea.

— Nici un mă aștept la altceva. Ești o aiurită și-o descreierată. Bagă de seamă! Să nu cumva să ne pătezi numele printr-o mezalianță.

— Să *ne* pătezi? Mă cheamă pe *mine* Sympson?

— Mulțumesc lui Dumnezeu că nu! Dar să fi foarte cu grijă! Eu nu mă las dus de nas!

— Dar ce-ai putea face, în numele legii și al bunului simț, sau ce ai vrea să faci, dacă mi-ar veni chef să mă opresc la o alegere cu care nu ai fi de acord?

— Bagă de seamă! Bagă de seamă! (și o amenința cu un glas și o mână la fel de tremurătoare).

— De ce? Ce umbră de putere ai *dumneata* asupra mea? Pentru ce ar trebui să mă tem?

— Bagă de seamă, domnișoară!

— Am să bag de seamă cu toată grija, domnule Sympson. Sunt hotărâtă ca înainte de a mă mărita să stimez - să admir - să *iubesc*.

— Caraghioslâcuri! Lucruri nelalocul lor! Prostii nedemne de o femeie!

— Să iubesc din adâncul inimii. Știu că vorbesc a limbă necunoscută; dar mi-e absolut indiferent dacă sunt sau nu înțeleasă.

— Și dacă dragostea asta a ta s-ar întâmplă' să se îndrepte spre un cerșetor.

— Spre un cerșetor n-are să se îndrepte niciodată. Cerșetoria nu e demnă de stimă.

— Spre un funcționar mărunț, un actor cabotin, un biet autor de piese de duzină... ori... ori...

— Fii curajos, domnule Sympson! Ori ce?

— Vreun scriitorăș de nimic, sau vreun zdrențăros și prăpădit de artist.

— Pentru oamenii de nimic, pentru zdrențăroși sau prăpădiți n-am niciun fel de simpatie; pentru literatură și arte," am. Și în treaba asta mă întreb cum de s-ar potrivi cu mine Fawthrop Wynne al dumitale? Nu-i în stare să scrie un bilețel fără greșeli de ortografie; nu

citește decât un jurnal de sport; a fost prostănacul liceului din Stilbro'!

— Ce limbaj nepotrivit pentru o lady! Dumnezeule mare! — unde are s-ajungă?

Și își înălță mâinile și privirile către cer.

— Niciodată în fața altarului alături de Sam Wynne.

— Unde are s-ajungă? De ce nu sunt legile mai drastice, ca s-o pot sili să dea ascultare rațiunii?

— Liniștește-te, unchiule. Chiar dacă Anglia ar fi o țară de șerbi și dumneata despotul, tot nu m-ai putea *sili* să fac acest pas. Am să-i scriu *eu* domnului Wynne.

În legătură cu treaba asta nu-ți mai da niciun fel de osteneală.

Până și în proverbe se spune despre soartă că e schimbătoare, și totuși propriile-i capricii o fac adesea să arunce mereu și mereu în același loc raze norocoase asemănătoare. S-ar fi zis că la vremea aceea domnișoara Keeldar - ori averea ei - ajunsese să facă vâlvă'prin partea locului și să producă impresie în cercuri la care ea nici un visa. Nu mai puțin de trei propuneri o urmai'ă pe cea a domnului Wynne - toate mai mult sau mai puțin ispititoare. Toate la rând îi fură prezentate cu insistență de unchiul ei, și pe toate la rând le refuză.

Totuși printre ei se număra nu numai un singur gentleman cu caracter ireproșabil și totodată cu mare avere.

În afară de unchiu-său, mulți o întrebau ce are de gând și

pe cine aștepta să prindă în mreje de se arăta atât de impertinent mofturoasă.

Până la urmă limbile clevetitoare își spuseră că au găsit explicația acestei purtări, iar unchiul nu se mai îndoie nicio clipă că o nimeriseră; ba încă mai mult, descoperirea i-o prezenta pe nepoată într-o lumină cu totul nouă, deci și întreaga lui purtare față de ea se schimbă în consecință.

În ultima vreme, la Fielthead atmosfera devenise din ce în ce mai aprinsă pentru ca și unchiul și nepoata să-și găsească locul aici; mătușa cea îndatoritoare nu era nici măcar ea în stare să-i împace; fiicelor le îngheța sângele în vine când îi vedeau cum se ceartă.

Gertrude și Isabella șușoteau ceasuri întregi retrase în camerele lor și înlemneau de spaimă reținută dacă se întâmplă să rămână singure cu temerara lor verișoară.

Dar, după cum am spus, interveni o schimbare: domnul

Sympson se arătă împăcat, iar familia i se liniști.

Despre satul Nunnely am mai pomenit, ca și despre vechea lui biserică, despre pădurile și ruinele mânăstirești de acolo. Avea și el conacul lui, numit Priory

Ilall - o reședință mai veche, mai mare și mai impozantă decât toate celelalte de pe la Briarfield sau Whinbury; și, lucru care le întrecea pe toate, avea chiar și stăpân cu titlu nobiliar - un baron et, deci ceva cu care nici Briarfieldul și nici Whinburyul nu puteau să se minerească. Această proprietate - cea mai mândră și cea mai respectată - fusese ani la rând doar nominală;

baronetul din vremea aceea, un bărbat tânăr, care până atunci stătuse într-o provincie îndepărtată, era cu totul necunoscut la domeniul din Yorkshire.

În vremea când domnișoara Keeldar se aflase într-o stațiune balneară foarte la modă, numită Cliffbridge, ea și prietenii ei îl întâlniseră și fuseseră prezentați lui

Sir Philip Nunnely. Pe urmă se mai văzuseră de multe ori la plajă, pe faleză, în diferite plimbări, câteodată la balurile organizate în stațiune. Părea singuratic; felul lui de a se

purta era foarte modest – chiar prea simplu pentru a putea fi numit amabil; mai degrabă sfios decât trufaș: nu *binevoia* să se afle în tovărășia lor, ci se arăta *bucuros* de ea.

Shirley putea să lege repede și lesne prietenie cu orice om sincer și deschis. Stătea îndelung de vorbă cu Sir Philip și împreună cu mătușa și verișoarele făceau uneori câte o plimbare cu iahtul lui. Îi plăcea tânărul acesta fiindcă vedea că e îndatoritor și modest și era încintată când își dădea seama că este în stare să-l amuze.

Nu i-ar fi putut găsi decât un singur cusur – dar unde s-a văzut prietenie lipsită de asemenea umbre? —

i anume acela că Sir Philip avea înclinație pentru literatură: scria poeme, sonete, stanțe, balade. Poate că domnișoara Keeldar îl socotea prea dornic să citească sau să recite cu orice prilej asemenea compoziții; poate ar fi dorit ca rimele să fie mai fericit îmbinate – ritmul să aibă mai multă muzicalitate – imaginile mai multă prospețime – inspirația mai multă înflăcărare; oricum ar sta lucrurile, adevărul e că trăia o senzație neplăcută de câte ori tânărul pomenea despre poeziile lui, și de obicei făcea tot ce-i stătea în putință ca să abată discuția spi'e alte subiecte,

O atrăgea în plimbări sub dar de lună, pe pod, cu singura intenție, după câte se părea, de a-i împuia urechile cu cea mai lungă dintre baladele scrise de el; o conducea pe nesimțite înspre singuratic colțuri cu aspect rustic, unde zbuciumul valurilor revărsate pe nisip se auzea lin și odihnitor, iar când rămâneau numai ei singuri, cu întinsul mării dinaintea lor, învăluți de răcoarea înmiresmată a grădinilor, adăpostiți de înălțimea semeață a falezei, scotea din buzunar ultimul său ciclu de sonete și i-l citea cu glas înfiorat de emoție. Părea să nu-și dea seama că deși ar fi putut fi socotite cuvinte rimate, nu erau poezie. După ochii ei plecați în pământ și chipul îngrijorat se vedea că Shirley o știe și e adâne îndurerată de această unică meteahnă a bunului și prietenosului baronet.

Deseori încerca, slujindu-se de cea mai mare delicatete posibilă, să-l lecuiască de această stranie

adorare a muzelor, singura lui idee fixă, căci în ce privește orice alte chestiuni obișnuite dovedea destul bun-simț și cu dragă inimă Shirley se întreținea cu el asupra unor subiecte curente. Câteodată o întreba ce părere are despre reședința lui de la Nunnely, și ea era cât se poate de fericită să-i răspundă pe larg la asemenea interogatorii; nu mai ostenea să descrie străvechiul Priory, romanticul parc împădurit, bătrână biserică și bătrânul cătun; nici un ezită să-l sfătuiască să vină acolo și să-și adune arendașii în jurul lui, în străvechiul său conac.

Oarecum, spre mirarea ei, Sir Philip îi urmă sfaturile întocmai; și într-adevăr, către sfârșitul lui septembrie sosi la Priory.,

Curând se înfățișă și la Fielthead, iar această primă vizită n-a fost și ultima; apoi spuse – după ce încheie cercetarea împrejurimilor – că sub niciun acoperiș nu aflase un atât de încântător adăpost ca sub acela de grinzi din stejar masiv al conacului de la Briarfield, o așezare destul de strâmtă și modestă în comparație cu a sa – dar care îi plăcea tare mult.

Curând ajunse să nu mai fie mulțumit doar să stea cu Shirley în salonul ei lambrizat, unde mereu veneau unii și plecau alții și unde rareori putea găsi un moment de liniște ca să-i înfățișeze ultima realizare a fertilei sale muze; trebuia să o însoțească în plimbări peste pășunile încântătoare și s-o conducă pe malurile lacurilor. Dar ea evita plimbările în doi; așa că baronetul începu să organizeze reuniuni în cinstea ei pe proprietățile lui, în încântătoarea sa pădure; și în locuri mai depărtate – codri tăiați de cursuri de apă și vâlele udate de Aire.

Asemenea insistențe îi conferiră domnișoarei Keeldar multă distincție. Sufletul de proroc al unchiului întrevedea un viitor strălucit; încă de pe acum trăia farmecul vremurilor viitoare când, cu un aer nepăsător, cu piciorul sting sprijinit pe genunchiul drept, avea să facă elegante aluzii familiale cu privire la „nepotul baronet41.

Acum, nepoata nu i se mai înfățișă drept „o fata nebună11,

ci ca „o femeie cu foarte multă judecată”. În discuții confidențiale cu doamna Sympson o caracteriza astfel: „o ființă într-adevăr superioară: extravagantă, dar foarte inteligentă”, li arăta o excesivă considerație; se ridica îndatoritor să-i deschidă ușa și s-o închidă în urma ei; se congestiona la față și își pricinuia dureri de cap tot aplecându-se să ridice mânuși, batiste și alte obiecte dintre acelea pe care Shirley nu le păstra cu prea multă grijă. Își permitea glume obscure cu privire la superioritatea istețimii femeiești asupra înțelepciunii bărbaților; începea încâlcite scuze pentru gafa pe care o făcuse în privința abilității și dibăciei „unui personaj aflat la nicio sută de mii de Fielthead”; pe scurt, se arăta la fel de entuziasmat ca „un curcan pe baligă”.

Nepoata îi observa manevrele și îi primea cu nepăsare insinuările; lăsa să se înțeleagă că ar pricepe cel mult jumătate din sensul lor. Când i se spuse pe șleau că e preferata baronetului, răspunse că și ea crede c-o place, după cum și el îi plăcea ei; n-ar fi crezut niciodată că un om de 'rangul lui - singurul băiat al unei marne mândre și iubitoare - singurul frate al unor surori care îl adoră - poate să aibă o inimă atât de bună și, în general, atât de mult bun-simț.

Și timpul dovedi că Sir Philip într-adevăr o plăcea. Poate că descoperise la ea acel „farmec straniu” observat cândva de domnul Hali. Îi căuta prezența cu tot mai multă stăruință; iar până la urmă cu o asiduitate ce arăta că persoana ei îi devenise indispensabilă. Cam tot prin aceeași vreme, simțăminte ciudate pluteau prin jurul conacului Fielthead; speranțe aprinse și neliniști chinuitoare rățăceau prin unele încăperi de acolo. Peste câmpurile tihnite dimprejur se desfășura un fel de rătăcire speriată a citorva dintre cei găzduiți în conac; era un soi de așteptare nesigură care ținea nervii încordați.

Un lucru părea limpede. Sir Philip nu era un bărbat de disprețuit. Era un om cu suflet cald și chiar dacă nu se ridica la un nivel intelectual deosebit, era inteligent.

Domnișoara Keeldar n-ar fi putut spune despre el – așa cum spusese cu atâta înverșunare despre Sam Wynne — că sentimentele i-ar fi fost tocite, gusturile grosolane și manierele vulgare. Era înzestrat cu o sensibilitate deosebită; avea o dragoste reală, chiar și dacă nu cu prea mult discernământ, pentru arte; în întreaga lui comportare se vădea gentlemanul englez; iar în ceea ce privește originea și averea, amândouă se aflau, bineînțeles, cu mult mai presus decât ar fi putut pretinde Shirley.

Înfățișarea lui prilejuise la început câteva observații hazlii, deși străine de orice răutate, din partea veselei domnișoare Keeldar. Arăta ca un adolescent; trăsăturile îi erau comune și lipsite de vigoare; părul de culoarea nisipului; statura prin nimic impresionantă. Dar curând Shirley își stăvili orice observație sarcastică în această privință; ba chiar își ieșea din fire dacă altcineva făcea aluzii ireverențioase. „Are un chip foarte plăcut”, afirma Shirley; „iar ce se ascunde înăuntrul inimii valorează mai mult decât trei nasuri romane, decât pletele lui Absalom sau statura lui Saul”. Însă, câte o săgeată împotriva nefericitei lui înclinații poetice tot mai trimitea din când în când; numai că nici în privința aceasta n-ar fi îngăduit nicio altă ironie făcută de altcineva decât de ea însăși.

Pe scurt, lucrurile ajunseseră la un stadiu ce părea să îndreptățască pe de-a întregul o remarcă făcută de domnul Yorke, cam prin acea vreme, față de preceptorul Louis:

— Ascultă, fratele ăsta Robert al dumitale mie mi se pare că e ori prost, ori țicnit. Acum două luni aș fi putut să jur c-a înșfăcat bine prada în mână; dar uite că s-apucă să cutreiere prin țară, se instalează frumușel la Londra pentru săptămâni la șir, iar când o binevoi să se întoarcă, are să rămână cu buzele umflate.

Louis răspunse:

— În treburile omenești apar momente cinci, ctacă știi să te folosești de forța refluxului, ajungi cu siguranță la avere; se întâmplă însă ca asemenea refluxuri să nu se mai

ivească niciodată.

— Dacă aş fi în locul dumitale i-aş scrie lui Robert şi i-aş aminti de ce ți-am spus eu adineauri.

— Robert avea anumite intenții legate de domnișoara Keeldar? Întrebă Louis ca și cum ideea ar fi fost cu totul nouă pentru el.

— Intenții pe care eu însumi i le-am sugerat și intenții pe care ar fi putut să le realizeze, fiindcă fata îl plăcea.

— Ca vecin?...

— Mai mult decât atât, Am văzut-o schimbându-și înfățișarea și culoarea feței la simpla pomenire a numelui său. Scrie-i băiatului, ascultă-mă pe mine, și spune-i să se întoarcă repede acasă. La drept vorbind, e un domn mult mai de ispravă decât acest neînsemnat baronet.

— Nu vi se pare cumva, domnule Yorke, că pentru un aventurier fără un ban a aspira la mâna unei femei bogate ar fi o dovadă de înfumurare - ceva demn de dispreț?

— Oho! Dacă ești partizanul idealurilor înalte, al simțămintelor ultrarafinate, n-am nimic de zis. În ce mă privește, eu sunt un om obișnuit, un om practic și dacă Robert dorește să renunțe la această răsplată regească în favoarea unui neisprăvit de rival - o smiorcăită odraslă aristocrată - sunt cu totul de acord. La vârsta *lui*, în locul *lui* și urmărind scopurile *lui*, eu aş fi procedat altminteri. Niciun fel de baronet, niciun fel de duce și niciun fel de prinț n-ar fi putut să-mi smulgă iubita fără luptă. Dar voi, preceptoriiăștia, sunteți niște oameni tare gravi; să vină și să vă ceară cineva părerea e ca și cum ar sta de vorbă cu un popă.

Se văzu însă că așa răsfățată și adulată cum era acum, Shirley nu-și pierduse capul, și că marile ei calități nu dispăruseră. Într-adevăr, comentariile încetaseră să mai alăture în mod unanim numele ei de acela al lui Moore, iar îndreptățirea acestei schimbări era întărită de faptul că, aparent, cel plecat fusese dat uitării;

dar că nu îl dase *cu totul* uitării - că încă îi mai purta dacă nu dragoste, cel puțin interes - ieși la iveală prin sporita grijă arătată în această stare de lucruri cu prilejul



unei îmbolnăviri subite a preceptorului Louis, fratele lui Robert, față de care se purta de obicei când cu rezervă rece, când cu mult respect; câteodată trecea pe lângă el arborând întreaga demnitate a unei femei bogate și de neam ce avea să fie în curând Lady Nunnely, alteori venea să-i spună câte ceva cu atitudinea unei școlărițe rușinate care se adresează unui profesor sever, adică îndoindu-și gâtul de fildeș, răsfângându-și buza de carmin, când se întâmplă ca privirile să li se întâlnească pentru o clipă, pentru ca apoi să se supună severei muștrări din ochii profesorului, cu o smerenie ce te-ar fi lăsat să crezi că în caz de nesupunere el ar fi avut puterea să dea pedepse.

Louis Moore se îmbolnăvise de friguri probabil într-una dintre căsuțele modeste din acele locuri pe care ei, elevul lui infirm și domnul Hali obișnuiau să le viziteze împreună; aceste friguri îl chinură câteva zile.

În orice caz se îmbolnăvi, și după ce o zi sau două opuse bolii o împotrivire mută, se văzu silit să rămână la pat.

Într-o seară, pe când se zvârcolea în culcușul ca de spini și era vegheat cu grijă de Henry, care refuzase să-l părăsească, o bătaie în ușă – prea discretă ca să poată fi atribuită doamnei Gill sau fetei din casă – îl chemă pe tânărul Sympson să deschidă.

— Cum se simte domnul Moore în seara asta? întrebă un glas scăzut aflat pe coridorul întunecat.

— Vino să-l vezi.

— Doarme?

— Bine ar fi să poată dormi. Vino să vorbești cu dânsul, Shirley.

— N-o să-i facă plăcere.

Dar vizitatoarea păși totuși înăuntru; văzând-o cum șovăie pe prag, Henry o luă de mână și o duse lângă patul bolnavului.

Lumina slabă lăsa să se vadă doar vag silueta domnișoarei Keeldar, însă se putea distinge că e îmbrăcată elegant. La parter avea loc o reuniune la care era prezent și Sir Philip Nunnely; doamnele se aflau acum în salon și

gazda se furișase din mijlocul lor ca să se ducă să-l vadă pe preceptorul lui Henry. Rochia de un alb imaculat, gâtul și brațele frumoase, lăntșorul de aur ce-i înconjura gâtul și-i tremura pe piept străluceau straniu în mijlocul obscurității din camera bolnavului. Chipul domnișoarei Keeldar arăta purificat și gânditor. Spuse cu blândețe:

— Cum te simți în seara asta, domnule Moore?

— Nu mi-a fost foarte rău, și acum mă simt mai bine.

— Am auzit că te-ai plâns de sete și ți-am adus niște struguri; poți să guști din ei?

— Nu. Dar îți mulțumesc pentru că ți-ai adus aminte de mine.

— Ia unul măcar..

Shirley rupse o boabă din ciorchinele bogat aflat într-un coșuleț din mâna ei și i-o duse la buze. Bolnavul clătină din cap și își îndepărtă fața aprinsă.

— Dar ce altceva aș putea să-ți aduc? Nu ți-e poftă de fructe, dar văd că ți-s buzele arse. Ce băutură ai prefera?

— Îmi aduce doamna Gill pâine prăjită și apă. Asta îmi place cel mai mult.

Câteva minute domni tăcerea.

— Ți-e rău? Te doare ceva?

— Mai nimic.

— De ce te-ai îmbolnăvit?

Tăcere.

— Mă întreb de unde ar putea să fi venit frigurile astea? Dumneata cum îți explici?

— Cine știe ce miasmă, malarie - poate. Acum e toamnă, un anotimp prielnic frigurilor.

— Aud că deseori, împreună cu domnul Hali, vizitați bolnavii de prin Briarfield și chiar din Nunnely.

Ar trebui să fiți atenți, nechibzuința nu e un lucru înțelept.

— Asta mă face să mă gândesc, domnișoară Keeldar, că poate ar fi fost mai bine să nu intri în încăpere sau să te apropii de patul ăsta. Nu cred că boala mea este infecțioasă. Nu prea mi-ar veni să cred (și urmă cu un fel de zâmbet) că *dumneata* te-ai putea molipsi; dar de ce să

înfrunți până și o umbră de risc? Du-te.

— Puțină răbdare; plec numaidecât; însă mi-ar face plăcere ca înainte de a pleca să-ți pot fi de folos cu ceva - așa... un cât de mic serviciu...

— Au să-ți simtă lipsa la parter.

— Nu, domnii sunt încă la masă.

— N-au să mai zăbovească mult acolo; Sir Philip Nunnely nu este mare amator de vin și chiar în clipa gsta îl aud cum trece din sufragerie în salon.

— E un servitor care trece.

— Ba e Sir Philip; îl cunosc după mers.

— Ai auz fin.

— Nu e niciodată tocit, iar acum pare mai ascuțit decât de obicei. Seara trecută Sir Philip a fost aici la ceai. Te-am auzit cântându-i un cântec pe care ți l-a adus el. L-am auzit și când și-a luat rămas bun, la unsprezece, și cum te-a invitat să vii puțin afară să vezi stelele.

— Probabil că ești într-o stare de tensiune nervoasă.

— Am auzit cum ți-a sărutat mâna.

— Cu neputință!

— Nu. Camera mea e așezată deasupra holului, fereastra se deschide chiar deasupra intrării, partea de jos era puțin ridicată, fiindcă aveam fierbințeală. Ați stat acolo, pe trepte, vreme de zece minute; am auzit ce ați vorbit, cuvânt cu cuvânt, și am auzit salutul de despărțire. Henry, dă-mi, te rog, puțină apă.

— Lasă-mă să-i dau eu.

Dar bolnavul se ridică pe jumătate în patca să ia paharul din mâna tânărului Sympson și refuză orice ajutor din partea ei.

— Și nu pot să fac chiar nimic?

— Nimic; fiindcă nu-mi poți dăruia o noapte de adevărată odihnă, și asta e tot ce-mi lipsește în clipa de față.

— Nu dormi bine?

— Somnul m-a părăsit.

— Și cu toate astea spuneai că nu ești foarte bolnav.

— Am insomnii chiar și când sunt în cea mai deplină sănătate.

— Dacă mi-ar sta în putere, te-aș cufunda în cel mai tihnit somn.; adâne, liniștit și fără vise.

— Adică anihilare totală! Nu de asta ara nevoie.

— Atunci cu vise în care să îți se arate tot ce îți dorești mai mult.

— Amăgiri înfiorătoare! Atunci somnul mi-ar fi un adevărat delir, iar trezirea moartea însăși.

— Dar dorințele nu-ți pot fi atât de irealizabile; doar nu ești un exaltat.

— Mi-e teamă că așa mă consideri, domnișoară Keeldar; dar poate că fii'ea mea nu e pentru dumneata tot atât de limpede scrisă cum ar putea să fie o pagină dintr-un ultim roman.

— Asta se poate... Dar în ce privește somnul: *m-aș ruga* fierbinte de perna dumitale, ca să-i câștig bunăvoința spre a ți-l dăru. Dacă aș lua o carte, m-aș așeza și aș citi câteva pagini?... Aș putea foarte bine zăbovi o jumătate de oră.

— Îți mulțumesc, dar n-am de gând să te rețin.

— O să citesc încet. V-

— N-ar folosi la nimic. Am febră prea mare și sânî prea neliniștit ca să pot asculta lângă urechea mea un glas domol, ' cristalin și tremurător. Ai face mai bine să mă lași.

— Fie, atunci mă duc.

— Fără să îți iei rămas bun?

— Ba da, ba da. Noapte bună, domnule Moore.

Shirley plecă.

— Henry, dragul meu, du-te și te culcă; e vremea să te odihnești puțin.

— Sir, mi-ar face plăcere să stau toată noaptea la căpătâiul dumneavoastră.

— Nu e nici cea mai mică nevoie: mă simt mult mai bine; așa că du-te.

— Bindecuvântați-mă, sir.

— Domnul să te aibă în paza sa, tu, cel mai minunai

dintre elevii mei!

— Niciodată nu-mi spuneți cel mai iubit dintre elevii dumneavoastră, sir.

— Nu, și nici n-am să-ți spun.

Este posibil ca pe domnișoara Keeldar s-o îi supărați faptul că fostul ei preceptor îi respinsese atențiile; e însă sigur că nu a mai repetat încercarea, Orieât de des îi alunecau în timpul unei zile pașii ușori de-a lungul coridorului, ei nu s-au mai oprit niciodată la ușa lui

Louis Moore; și nici glasul „cristalin și tremurător” n-a mai tulburat a doua oară liniștea camerei bolnavului.

Camera a bolnavului în sens propriu încetase curând să mai fie; constituția robustă a domnului Moore izbândi repede asupra bolii: în câteva zile o înfrânse și își reluă îndatoririle de preceptor.

Faptul că „frumoasele vremuri de odinioară” încă își mai păstrau vechea influență atât asupra preceptorului cât și a elevei era dovedit de felul cum Louis Moore depășea uneori fără ezitare distanța menținută în mod obișnuit între ei, și cu mână sigură, dar blândă, înfrângea rezerva solemnă a domnișoarei Keeldar.

Într-o după-amiază familia Sympson plecase la o plimbare cu trăsura. Cum nu se temea niciodată de vreo dojană venită din partea lor, Shirley rămăsese acasă sub cuvânt că e ocupată cu niște treburi. Treburile astea

— Câteva scrisori - fură încropite și expediate curând după ce porțile se închiseră în urma trăsurii; domnișoara Keeldar ieși în grădină.

Era o liniștită zi de toamnă. Auriul verii târzii îndulcea până către zări înfățișarea pășunilor. Pădurile roșietice se pregătiseră de dezgolire, dar încă își mai păstrau frunzișul. Purpura florilor de câmp, pălită dar nu dispărută, înveșmânta colinele. Pârâiașul șerpuia către vâlcea printr-un ținut stăpânit de tăcere; nicio adiere de vânt nu-i însoțea drumul și nu se abătea peste malurile lui împădurite. Grădinile de la Fielthead purtau pecetea declinului senin. Pe cărările măturate chiar în dimineața aceea se așezaseră

iarăși, fluturând, frunze îngălbenite. Trecuse vremea florilor, și chiar aceea a fructelor; dar câteva mere uitate încă mai împodobeau pomii; doar ici și colo câte o floare stingheră se mai înălța din mijlocul câte unui mănunchi de frunze veștede.

Florile acestea stinghere – cele de pe urmă din soiul lor – le culegea Shirley pe când rătăcea printre răzoare, pierdută în gânduri. Tocmai își prindea la cingătoare un buchet văduvit de strălucire și mireasmă, când Henry Sympson se apropie șchiopătând dinspre casă și îi spuse:

— Shirley, dacă n-ai vreo treabă mai urgentă, domnul Moore te-ar aștepta cu plăcere în camera de studiu ca să te asculte citind puțin pe franțuzește.

Mesagerul își împlini misiunea în chipul cel mai simplu, ca și când ar fi fost vorba de lucrul cel mai obișnuit cu putință.

— Domnul Moore te-a trimis să-mi spui așa?

— Sigur că da. De ce nu? Acuma fii bună și vino, ca să mai fim o dată așa cum eram la Sympson Grove. Pe vremurile acelea aveam deseori asemenea lecții plăcute.

Domnișoara Keeldar își zise probabil că lucrurile se mai schimbaseră de atunci; totuși nu spuse nimic, și după ce stătu puțin pe gânduri îl urmă încet pe Henry.

Intră în camera de studiu înclinând capul în semn de supunere cuviincioasă, așa cum obișnuia să facă în trecut. Își scoase boneta și o atârână lângă șapca lui Henry. Louis Moore stătea la birou și răsfoia paginile unei cărți pe care o avea în față, însemnând cu creionul anumite pasaje. Drept răspuns la reverența ei, făcu un simplu gest, dar nu se ridică de pe scaun.

— Cu câteva nopți în urmă mi-ai propus să-mi citești ceva, îi spuse. Atunci n-am avut putința să te ascult; acum întreaga mea luare-aminte îți stă la dispoziție. O mică reluare a exercițiilor de franceză poate că n-ar fi nefolositoare. Am observat că ai început să cam pierzi din

accent.

— Ce carte să iau?

— Uite aici operele postume ale lui St. Pierre Citește câteva pagini din *Fragments de l'Amazone*.

Shirley acceptă scaunul pregătit pentru ea alături de al preceptorului. Cartea se afla pe biroul lui – și între ri nu se mai găsea decât un singur alt scaun. Părul ei bogat se revărsa atât de mult încât ascundea pagina.

— Ridică-ți părul, îi spuse Louis.

clipă se păru că nu e sigură dacă să se supună ori să nu ia în seamă cererea. O sclipire a ochilor ei căzu pe furiș pe fața profesorului; poate că dacă s-ar fi uitat la ea aspru sau sfios, ori dacă o umbră de neliotărâre i s-ar fi putut citi pe chip, eleva s-ar fi răzvrătit, iar lecția s-ar fi terminat atunci și acolo; dar el nu aștepta decât supunere – la fel de calm ca și când ar fi fost cioplit în marmură, și la fel de rece. Domnișoara

Se referă la scriitorul Bernardin de Saint-Pierre (1737—

lii 14), autorul romanului *Paul et Virgimie*.

Keeldar își trecu șuvițele de păr pe după ureche. Era bine că Shirley avea un chip cu profil agreabil, că obrazul păstra luciul și rotunjimea primei tinereți, căci altminteri, lipsite de astfel de nuanțe blinde, contururile ar fi putut să-și piardă grația. Dar ce importanță mai aveau asemenea lucruri în acea situație? Nici Calypso!

și nici Eucharis 2 n-au încercat să-l farmece pe Mentor a.

Începu să citească. Cuvintele parcă se înstrăinaseră de limba ei, care i se împleticea în gură; lectura continua cu hopuri, împiedicată de răsuflarea prea grăbită, frântă de accente englezești. Se opri.

— Nu sunt în stare. Citește-mi un paragraf, dacă ești bun, domnule Moore.

**Ea** repetă ce citi *el*. În trei minute îi prinse accentul.

— *Tres bien* \*, fu comentariul aprobator la încheierea lecturii.

— *C'est presque le Frangais rattrape, n'est-ce pas?* 5

— Tare mi-e teamă că n-ai putea să mai scrii în franțuzește așa cum scriai cândva!

— O, nu! Acum ar ieși niște trăsnați de toată frumusețea din acordurile mele.

— N-ai mai izbuti să scrii încă o dată tema *La premiere femme savante* 8?

— Mai ții încă minte prostia aceea?

— Fiecare rând.

— Mă îndoiesc.

— Mă prind s-o repet cuvânt cu cuvânt.

— Te-ai opri definitiv chiar după prima frază.

— Provoacă-mă la experiența asta.

— Te provoc.

Atunci Louis începu să recite următoarele (el le-a rostit în franțuzește, dar noi trebuie să traducem, căcr altminteri am rămâne neînțeleși de către unii cititori):

— *Și se întâmplă că atunci când oamenii ajuriseră să se înmulțească pe fața pământului, și fură dăruți cu fiice, ca fiii lui*

Personaje mitologice; prima l-ar fi fermecat pe Uâise.

— Personaj mitologic, prieten al lui Ulise și îndrumător al fiului său, Telemah.

4 Foarte bine (fr.).

— E aproape o franceză recâștigată, nu-i așa? (Fr.)

— Cea dintâi femeie savantă (fr).

*Dumnezeu să vadă că fiicele oamenilor erau frumoase, iar atunci le luară de soațe după aleasa fiecăruia.*

Asta s-a petrecut în zorii vremurilor, înainte ca luceferii să fi fost așezați pe cer, și pe când cu toții încă mai cântau laolaltă.

Vremurile sunt într-atât de depărtate, negurile și cenușii ca de rouă al revărsatului zilei la vremea utreniei le acoperă cu o obscuritate atât de înșelătoare, încât orice amănunt al obiceiurilor de pe atunci, orice indiciu limpede în privința locurilor scapă înțelegerii și zădărnicește cercetările. E îndeajuns să știm că pe atunci lumea fusese



făurită; că era locuită de oameni; că firea omului, cu pasiunile, preferințele, durerile și plăcerile ei umplea planeta și îi dădea suflet.

Un anume trib a colonizat un anume loc de pe glob; din ce rasă făcea parte tribul acela - nu se știe; unde anume se afla acel loc - nu se spune. De obicei ne gândim la Răsărit când vrem să discutăm despre acest lucru; dar cine va afirma că Apusul, Sudul, Nordul erau lipsite de viață? Ce dovadă poate veni să infirme presupunerea că în loc să se așeze sub palmierii din Asia, acel trib rătăcea pe sub insule de păduri de stejari, rod al propriilor noastre mări din Europa?

Mi se pare că nu pot chema în fața ochilor nicio întindere nisipoasă și nici vreo oarecare oază sărăcăcioasă și mică doar cât palma. Dar mi se arată o vale împădurită, cu margini stâncoase și cafenii adâncuri de umbre alcătuite de arbori cu ramurile îngemănate. În asemenea locuri, într-adevăr, sălășluiesc făpturi omenești, dar sunt atât de puține la număr, și umblă pe cărări atât de înțesate și acoperite de ramuri, încât nu pot fi nici auzite și nici văzute. Sunt oare sălbatici?

— Fără îndoială. Își țin viața cu ajutorul cârligului și al arcului: pe jumătate păstori, pe jumătate vânători, turmele lor rătăcesc îa fol de sălbatică ca și vânatul. Sunt fericiți?

— Nu;

nu mai fericiți decât suntem noi astăzi. Sunt oare buni? — Nu; nu mai buni decât noi înșine: firea lor este firea noastră - amândouă omenești. Dar în acest trib exista cineva prea adeseori nenorocit - un copil lipsit de amândoi părinții. Nimeni nu se îngrijește de fetița asta: i se dă uneori de mâncare, dar mult mai adesea

e uitată; rareori e primită într-o colibă: scorburile copacilor și peșterile friguroase îi slujesc de adăpost. Părăsită, pierdută și rătăcitoare, trăiește mai mult printre păsări' și fiare sălbatică decât printre semenii ei. Foamea și frigul îi țin tovărășie; tristețea îi stă deasupra și

Bingurătatea o înconjoară de pretutindenii. Neluată în seamă și neprețuită de nimeni fiind, ar muri; dar și trăiește și crește; întinderile sălbatică și înverzite li poartă de grijă și devin pentru ea o mamă: o hrănesc dându-i poame zemoase, rădăcini dulci și nuci.

În văzduhul acestor meleaguri se află ceva ce întreține cu blândețe viața; în roua de pe întinsurile lor trebuie să se afle, de asemenea, ceva ce lecuiește cu balsamuri atotputernice. Anotimpurile blânde nu trezesc nicio pasiune și nu ațâță simțurile; temperatura înclină către armonie; ai putea spune că adierile vântului aduc din ceruri sămânța gândurilor curate și a simțămintelor alese. Formele stâncilor și ale frunzelor nu cunosc grotescul și fantasticul; coloritul florilor și al păsărilor rămâne străin de intensitățile violente; în întreagă măreția acestor codri sălășluiește odihna; în întreaga lor prospețime se află gingășia.

Duiosul farmec hărăzit florii și copacului - revărsat asupra cerbului și porumbelului - n-a fost refuzat vlăstarului omenesc. În deplină singurătate, a crescut dreaptă și grațioasă. Natura i-a modelat chipul după un tipar încântător; iar el s-a împlinit după acele alese și cumpănite trăsături dintâi, nediformate de loviturile bolii. Nicio înverșunare a vântului uscat nu s-a atins cu violență de învelișul făpturii ei; nicio rază de soare pârjolitor nu i-a asprit și n-a venit să-i veștejească boiul; trupul îi strălucește printre copaci alb ca fildeșul; părul i se revarsă bogat, lung și lucios;

ochii, niciodată orbiți de flăcările focului, lucesc în umbră mari și larg deschiși, și înrouați; iar deasupra acestor ochi, atunci când adierile vântului vin să-i dezgolească fruntea, strălucește o întindere frumoasă și înaltă —

o pagină curată, neprihănită, pe care cunoașterea, de se va ivi vreodată, va putea să înscrie un monument de aur. Nimic inexpresiv sau nesănătos nu vezi la tânără sălbatică însingurată; străbate pădurile inocentă și gânditoare: deși la ce s-ar putea gândi o ființă atât de neștiutoare, nu este

deloc ușor de ghicit.

Și către asfințitul unei zile de vară, înainte de Potop, simțind cum o apasă greu singurătatea, căci pierduse orice urmă a tribului ei, care se depărtase cale de multe leghe fără ca ea să știe încotro, se urcă pe o înălțime de pe marginea văii, ca să vadă cum Ziua își ia rămas bun și cum sosește Noaptea. Se opri pe un colț de stâncă asupra căruia străjuia un stejar; rădăcinile lui acoperite de iarbă și mușchi îi ofereau culcuș; ramurile cu frunză deasă ale copacului țeseau deasupra ei acoperământ.

Domol și cu fală Ziua se retrăgea trecând în flăcări de purpură și luându-și rămas bun în cântările sălbatice și molcome ale corului codrilor. Iar Noaptea veni, tăcută ca moartea; vântul conțeni și păsările își curmară ciripitul. Acum fiecare cuib adăpostea câte o pereche fericită, iar cerbul și eerboaica dormeau cu binecuvântată tihnă în bârlogul lor.

Fata ședea cu trupul nemișcat și sufletul fremătând, stârnit, totuși, mai degrabă de simțăminte decât de gânduri — De dorințe decât de speranțe — mai mult de închipuire decât de gânduri la viitor. Simțea că lumea, cerul, noaptea sunt necuprins de puternice. I se părea că ea însăși este miezul tuturor lucrurilor — ea, un mărunț și uitat atom de viață, o scânteie de suflet, izvorâtă întâmplător din marea obârșie a creației, pentru ca apoi să ardă ca un lucru neînsemnat și să se piardă în adâncul unei văi întunecate. Și se întreba dacă e menită să ardă astfel până la capăt și să piară, fără ca lumina ei vie să aducă vreun bine, rămânând veșnic neștiută și niciodată trebuincioasă — o stea pe-o boltă altminteri neînstelată —

pe care niciun păstor, niciun pribeag, niciun înțelept, niciun preot să n-o urmeze ca pe o călăuză și să n-o citească pentru a afla o prorocie? S-ar putea oare să fie astfel, se întreba, când flacăra inteligenței sale ardea atât de viu; când viața îi zvâcnea în piept atât de convingător, atât de firesc, atât de puternic; când ceva în făptura ei se zvârcolea cu neliniște și fără conținere mărturisea o putere de la

Dumnezeu dăruită și cerându-i cu stăruință să-i afle o întrebuințare?

Privi în depărtări către Ceruri și Noapte; Cerul și Noaptea îi întoarseră privirea. Se aplecă și cercetă cu ochii maluri, coline, râuri împrăștiate până în depărtări greu de zărit. Pe oricare întreba, îi răspundea în vorbe încâlcite: le auzea, și se înfiora; dar înțelesul nu li-l

putea pătrunde. Își înălță deasupra capului mâinile împreunate și strigă:

„îndrumare – sprijin – tihnă – veniți!”

Niciun glas, și niciun fel de alt răspuns.

Rămase în așteptare, îngenuncheată, privind cu încordare către înalt. Și-acolo, sus, cerul rămânea de nepătruns; stelele maiestuoase străluceau străine și depărtate.

În cele din urmă, una dintre strunele supraîncordate ale chinului ei se destinse: se gândi că Ceva de-acolo, de sus, se îmbunase, că Ceva foarte îndepărtat începuse să se apropie; parcă Tăcerea i-ar fi grăit. Nu era niciun fel de vorbire, niciun cuvânt, ci doar un sunet.

Din nou – un sunet lin, bogat, sublim, adânc și alinător ca șoaptele vântului făcu amurgul să unduiască.

Și încă o dată se auzi mai adânc, mai apropiat, mai limpede și mai armonios.

Și-atunci, iarăși – un glas sonor se răspândi între Ceruri și Pământ.

„Eva!”

Căci dacă pe fata aceasta nu o chema Eva, atunci îi avea nume.

„Iată-mă\*.

„Eva!”

„O! Noapte (căci numai Noaptea ar fi putut să vorbească) aici sunt!”

Și glasul, coborându-se, ajunse pe Pământ.

„Eva!”

„Doamne! strigă fata. Aruncă-ți privirile asupra

slujitoarei tale.”

Avea și ea religie; toate triburile își aveau credințele lor.

„Am venit: eu sunt Ocrotitorul tău.”

„Doamne, vino cu grăbire!”

Și seara fu inundată de speranță; Aerul își grăbi răsufierea-; Luna, care mai înainte urca pe cer, se înălță măreață, dar strălucirea ei nu mai arată vreo rotunjime sau altă formă.

„Apleacă-te către mine, Eva. Vino în brațele mele; vino și află-ți odihnă.”

„De îndată mă aplec, o, tu cel nevăzut, dar simțit. Și ce ești tu?”

„Eva, am adus din ceruri o suflare vie. Fiică a Omului, bea din pocalul meu!”

„Beau - e ca și când cea mai dulce rouă mi s-ar fi revărsat din belșug pe buze. Inima-mi uscai se trezește i-ar la viață; durerile îmi sunt alinate; supărarea și neliniștea mi s-au stins. Și noaptea se preschimbă în Pădurea, colinele, luna, cerul necuprins - totul se preschimbă!”

„Totul se preschimbă și pentru de-a pururi. Din fața ochilor tăi îndeapărtez întunericul; îți eliberez înzestrările și le scot din cătușe! De pe întinsul cărărilor tale sfărâm stavilele! Și eu însumi mă înfățișez pentru a umple hăurile. Și iau asupra-mi, ca al meu, pierdutul atom de viață. Iau numai pe seama mea scânteia de suflet - arsă în foc până acum, uitată!”

„O, ia-mă! O, cheamă-mă! Un zeu este acesta.”

„Acesta este un fiu al lui Dumnezeu: unul ce se simte el însuși în frântura de viață tresăltândă în tine; i s-a îngăduit să ceară lucrul său pentru ca astfel să ocrotească și să sprijine întru a nu lăsa acea frântură de viață să piară lipsită de nădejde.”

„Un fiu al lui Dumnezeu! Și sunt cu adevărat aleasă  
7”

„Singură tu pe acest pământ. Am văzut că ești frumoasă; am știut că ești a mea. Mie îmi este dat să mântui, să

sprijin și să îndrăgesc ce este al meu. Recunoaște în mine acel Serafim de pe Pământ al cărui nume este Geniu.“

„Slăvitul meu mire! Început adevărat, coborât din ceruri! Iată că am tot ce aș fi putut avea. Adevărul mi s-a revelat. Acea nedeslușită bănuială, acele șoapte abia auzite ce m-au urmărit încă din copilărie mi-au fost acum lămurite. Din-Dumnezeu-născutule, ia-mă pe mine, mireasa ta!“

„Fără umilință pot să iau ce este al meu. Oare nu eu însumi luat-am de pe altar flacăra din care sa aprins făptura Evei? Întoarce-te iarăși în ceruri, de unde ai fost trimisă.“

Și acea Prezență, nevăzută dar puternică, o adună pre ea ca pe un miel la turmă; glasul acela, blând dar atotpătrunzător, îi răsună în inimă ca o cin tare. Nimic nu se înfățișa ochiului său; și totuși ceva îi arăta vederii și îi vorbea minții despre curățenia aerului fără de pală, despre puterea mărilor atotstăpânitoare, măreția mișcării stelelor, forța elementelor ce se ciocnesc, trăinicia adâncă a înălțimilor cu temelii larg întinse și, mai presus

de toate, despre strălucirea frumuseții eroice ce se năpustește victorioasă asupra Noptii, supunându-i și risipindu-i întunericul asemenea unui încă și mai revelator soare.

Așa s-a petrecut încununarea nunții dintre Geniu și Umanitate. Cine va repeta povestea celor petrecute după unirea lor? Cine va zugrăvi bucuriile și suferințele cuprinse în ea? Cine va spune cum el, după ce a intrat în dușmănie cu Dumnezeul Femeie, a pus la cale ucigașe uneltiri pentru a rupe legătura ori a-i pângări nevinovăția?

Cine va istorisi lunga încleștare dintre Șarpe și Serafim? Cum veșnic Tatăl Minciunilor strecura răul în bine, orgoliul în înțelepciune, durerea în bucurie, urâciunea în splendoare, otrava în pasiune? Și cum „îngerul neînfricat“ l-a sfidat, l-a înfruntat și l-a pus pe goană? Cum, mereu și mereu, curăța cupa otrăvită, înălța gândurile josnice, aducea pe calea cea bună pornirile păcătoase, dezvăluia răutățile ascunse, pune stăvilă ispitelor nerușinate -

purifica, dezvinovăța, veghea și ținea piept?

Cum prin răbdarea, prin puterea lui, prin nemărginita-iscușiță hărăzită de la Domnul - Făcătorul său - de-a lungul timpului credinciosul Serafim a dus o luptă dreaptă în sprijinul Omenirii; apoi, când curgerea Timpului s-a stăvilit și la capătul ei s-a înfățișat Moartea, punând cu brațe descărnate opreliște în fața porților Eternității, cum Geniul n-a încetat să rămână aproape d'è mireasa-i muribundă, a sprijinit-o în chinurile trecerii, și într-o slavă a purtat-o în propria lui casă - Raiul; și a redat-o, răscumpărată, lui Iehova - Ziditorul ei; iar la sfârșit, în fața îngerilor și Arhanghelilor, a încoronat-o punându-i pe frunte cununa Nemuririi.

Cine oare va scrie vreodată cronica tuturor acestora?

— Niciodată n-am apucat să-mi corectez compoziția asta, spuse Shirley când Moore încheie recitarea. Condeiu dimitale de cenzor a acoperit-o cu sublinieri critice al căror înțeles n-am izbutit să-l pătrund până astăzi.

Luase de pe biroul preceptorului un creion colorat și desena pe marginile paginilor cărții frunzulițe, fragmente de coloane, cruci sfărâmate.

— Poate că franceza o fi pe jumătate uitată, dar după câte văd obiceiurile de pe vremea lecțiilor de franceză sunt încă păstrate, spuse Louis. La fel ca odinioară, cărțile mele au să înceapă a nu mai fi în siguranță. Volumul proaspăt, legat, eonținând operele lui Saint-Pierre, va ajunge în curând la fel ca și cel cu operele lui Racine; va avea urmele și însemnările făcute pe fiecare pagină de domnișoara Keeldar.

Shirley lăsă jos creionul ca și cum. I-ar fi ars degetele.

— Spune-mi, te rog, care erau greșelile din tema aceea? Întrebă ea. E vorba de greșeli de gramatică, ori nu erai de acord cu conținutul?

— Niciodată n-am spus că sublinierile făcute de mine voiau să arate vreun fel de greșală. Trebuie să crezi că așa au stat lucrurile, și că atunci nu eram dispus la discuții în contradictoriu.

— Dar ce altceva voiau să arate?

— Acum n-are importanță.

— Domnule Moore, strigă Henry, puneți-o pe Shirley să repete câteva dintre bucățile pe care atât de frumos le spunea pe dinafară!

— Dacă aș dori s-asculț vreuna, atunci ar fi *Le cheval dompte x*, răspunse Moore începând să ascuță cu un briceag creionul tocit de domnișoara Keeldar până la lemn.

Shirley întoarse capul într-o parte; lipsite de vălul lor natural, gâtul și obrazul luminos arătau arse de roșeață.

— Aha! Uitați-o că tot mai ține minte, sir, spuse Henry în culmea bucuriei. Știe cât de neastâmpărată era.

Un zâmbet, căruia Shirley nu-i îngădui să se arate în întregime, făcu să-i tremure buzele; își lăsă fața în jos și o acoperi pe jumătate cu brațele, pe jumătate cu părul care, când se aplecase, căzuse din nou revărsat.

— Fără îndoială că am fost o rebelă! recunosc eu ea.

— O rebelă! repetă Henry. Da; tu și cu tata v-ați certat îngrozitor, iar tu i-ai înfruntat și pe el, și pe mama, și pe doamna Pryor, și pe toată lumea; spuneați că te-a insultat...

— Și *chiar* mă insultase, îl întrerupse Shirley.

— Și ai vrut să pleci numaidecât de la Sympson Grove.

Ți-ai împachetat lucrurile și tata ți le-a aruncat afară din cufăr; mama plângea – doamna Pryor plângea; amândouă își frângeau mâinile și te rugau să fi înțelegătoare, iar tu

l Calul îmblânzit (fr.).

stăteai în genunchi pe podea, cu lucrurile și cufărul răsturnate dinaintea ta și se vedea, Shirley – se vedea — zău, că te afli într-unul dintre momentele *tale* de furie.

Când ești furioasă, nu te schimonosești la față; chipul ți se împietrește, dar tare frumos mai arată; nici un s-ar zice că ești supărată, ci doar hotărâtă și oarecum nerăbdătoare; totuși oricine își poate da seama că în asemenea clipe un obstacol ce ți s-ar ivi în cale ar fi sfărâmat ca de trăsnet. Tata n-a mai știut ce să facă și l-a chemat pe domnul



Moore.

— Ajunge, Henry.

— Nu, n-ajunge. Nu prea știu ce-a făcut domnul Moore; doar atât îmi aduc aminte, cum i-a spus tatii că enervarea îi poate înrăutăți guta; pe urină a stat de vorbă foarte calm cu doamnele și a izbutit să le facă să plece; după aceea ți-a spus ție, domnișoară Shirley, că în împre, - jurările acelea discuțiile sau povețele n-ar avea niciun rost, dar că serviciul de ceai tocmai fusese adus în odaia de studiu, că era foarte însetat și că ar fi fericit dacă pentru moment ai lăsa deoparte împachetatul și ai veni să pregătești câte o ceașcă de ceai pentru dânsul și pentru mine.

Și-ai venit; la început n-ai scos o vorbă; dar peste puțin te-ai îmbunat și pe urmă ți-a revenit buna dispoziție.

Domnul Moore a început să ne vorbească despre Continent, despre război și despre Bonaparte, subiecte despre care amândoi eram bucuroși să auzim. După ceai ne-a spus că în seara aceea niciunul dintre noi n-aveam să ne despărțim de dânsul; n-o să ne lase nici pe tine și nici pe mine să ieșim din raza vederii lui, fiindcă altminteri iar o să facem prostii. Și am stat amândoi lângă dânsul, unul la dreapta și altui la stîngă. Eram nespuse de fericiți. Niciodată n-am petrecut o seară mai plăcută.

A doua zi, domnișoară, ți-a făcut morală o oră întregă și a încheiat dându-ți ca pedeapsă să înveți pe dinafară o bucată din Bossuet - *Le cheval dompte*. Și în loc să-ți faci bagajele, ai învățat-o pe de rost, Shirley. Nici vorbă n-a mai fost de plecare. Pe urmă un an întreg domnul

Moore te-a tachinat din când în când cu povestea asta.

— Asta a fost lecția pe care a spus-o cu cel mai mare entuziasm adăugă Moore. Atunci mi-a oferit, pentru prima dată, plăcerea de a-mi avizi limba maternă vorbită fără accent de o tânără englezoaică.

— O lună întregă a fost pe urmă dulce ea mierea, interveni Henry. O dojană prietenească izbutea întotdeauna s-o îmblânzească pe Shirley.

— Vorbești despre mine ca și când n-aș fi de față, «puse domnișoara Keeldar fără să-și ridice totuși capul.

— Ești sigură că *te affli* de față? întrebă Moore. De când am venit aici au existat momente când mă simțeam ispitit să o întreb pe Doamna de la Fielthead dacă știe ce s-a mai întâmplat cu fosta mea elevă.

— Acum e aici, de față.

— O văd, și încă destul de smerită; dar nu l-aș sfătui nici pe Henry și nici pe alții să creadă orbește într-o smerenie capabilă să-și ascundă într-un moment fața îmbujorată, ca un copil rușinos și cuminte, pentru ca în clipa următoare să și-o înalțe palidă și sfidătoare ca o lunonă de marmură.

— Se spune că în vremuri de demult un om a dăruit viață statuii pe care o cioplise. S-ar putea ca alții să aibă darul opus de a transforma viața în piatră.

Înainte de a răspunde la această remarcă, Moore făcu o pauză. Expresia lui, mirată și gânditoare totodată, spunea: „Ciudată frază; oare ce-ar putea să însemne?“ O suci și o răsuci în minte, chibzuind adânc și fără grabă, ca un neamț aplecat asupra problemelor de metafizică.

În cele din urmă zise:

— Vrei să spui că anumiți oameni inspiră repulsie și astfel îngheață inimile duioase?

— Ingenios! răspuse Shirley, Dacă interpretarea asta îți place, liber ești s-o iei drept valabilă. Pe *mine* nu mă interesează.

Și rostind asta își înălță capul, cu o expresie semeață și o înfățișare ca de statuie, așa cum o descrisese Louis.

— Ia te uită ce metamorfoză! exclamă Moore. Greu de imaginat și totuși se realizează - o nimfă modestă se transformă într-o inaccesibilă zeiță. Dar Henry nu trebuie să rămână dezamăgit în așteptarea recitării, și Olympia va binevoi să-l îndatoreze.

— Am uitat până și primele cuvinte.

— Eu nu le-am uitat. Memoria *mea*, deși, înceată, e

tenace. Reușesc în mod conștient și să cunosc, și să admir. Cunoașterea mi se desăvârșește în minte și sentimentele în inimă, și nu e vorba de acele roade repede răsărite și care, neavând rădăcini solide, înfloresc destul de bogat pentru o vreme, apoi mult prea curând se pălesc și se usucă. Ia seama, Henry! Domnișoara Keeldar e dispusă să-ți facă un hatâr. *Voyez ce clieval ardent et impetueux*<sup>24</sup>, așa începe.

Domnișoara Keeldar acceptă să depună acel efort; dar în curând se opri și spuse:

— Dacă nu aud bucata în întregime, nu mai pot să continui.

— Și totuși a fost învățată foarte repede. „Ce vine ușor, ușor se duce“, moraliză preceptorul.

Recită fragmentul pe-ndelete, cu precizie, rar și cu expresivitate emoționantă.

Pe măsură ce recitarea înainta, Shirley devenea din ce în ce mai atentă. La început privise în altă parte, dar acum își reîntoarse fața înspre el. Când preceptorul termână, începu ca și cum i-ar fi luat cuvintele de pe buze; le rostea exact pe același ton; îi repeta întocmai accentul; nuanța frazele întocmai cum o făcuse el; îi imită gesturile, pronunția, expresia.

Veni acum rândul ei să solicite, și îl rugă insistent:

— Amintește-ți *Le songe d'Athalie* – și recită-l.

Louis Moore îl spuse pentru ea. Shirley și-l însuși.

Trăi o vie emoție în bucuria de a face din graiul lui propriul ei grai. Ceru și alte favoruri; toate vechile bucăți învățate cândva reînviară, și dimpreună cu de reînviară pentru Shirley zilele de pe vremea când le memorizase.

Moore parcursese câteva dintre cele mai frumoase fragmente din Racine și Corneille, apoi ascultase ecoul propriilor sale intonații grave în vocea fetei, care se modulase cu fidelitate după a lui. *Le Chêne et le Roseau* 3 – această cea mai frumoasă fabulă a lui La Fontaine – fusese

---

24 Priviți acest cal focos și aprig (fr.).

<sup>1</sup> Visul Athaliei (fr.).

<sup>8</sup> Stejarul și trestia (fr.).

recitată, excelent recitată de către preceptor, în vreme ce eleva trăsesse cu însuflețire foloase din lecția ascultată. Poate acum simțeau amândoi deodată că entuziasmul li se întetșise și ajunsese o vâlvătaie pe care firavul combustibil al poeziei franceze nu mai izbutea s-o alimenteze. Poate că jinduiiau după un trunchi de stejar englezesc merit să fie un fel de buștean dintr-aceia în stare să întrețină zile întregi focul de Crăciun și pe care să-l dea acum pradă flăcărilor. Moore spuse:

— Și astea sunt piesele noastre cele mai tari! Nu avem nimic mai dramatic, mai viguros, mai firesc!

Apoi zâmbi și păstră tăcerea. Intreaga-i făptură părea cuprinsă de o înviorare senină. Stătea lângă cămin, sprijinindu-se cu cotul de consolă, și cugeta nu fără bucurie.

Se apropia amurgul zilei scurte de toamnă. Ferestrele camerei de studiu - umbrite de plantele agățătoare de pe coardele cărora vajnicele vânturi de octombrie nu izbutiseră să smulgă frunzele veștede - lăsau să se vadă doar rare și mărunte sclipiri de cer; însă focul dăruia destulă lumină ca să poți sta de vorbă în preajma lui.

Și acum Louis Moore se adresă în franțuzește elevei sale; iar ea răspunse la început cu șovăieli însoțite de râs și în fraze frânte. Moore o încuraja și îi corecta greșelile; Henry veni să ia și el parte la lecție. Cei doi elevi stăteau în fața profesorului ținându-se unul pe altul de mijloc. Tartar, după ce se rugase multă vreme și în sfârșit fusese primit, se așezase înțeleptește la mijlocul covorului și privea flăcărilor ce pâlpâiau inegal din bulgării de cărbune împrăștiați pe cenușa încinsă. Erau cu toții destul de fericiți, dar:

*Pleasures are like poppies spread;  
You seize the flower - its bloom is shed 1.*

Huruit înfundat de roți se auzi pe pavajul curții.

— S-a întors trăsura, anunță Shirley. Cina trebuie să fie gata și eu încă un m-am îmbrăcat.

o slujnică sosi cu lumânarea și ceaiul domnului Moore, fiindcă preceptorul și elevul luau de obicei cina la

vremea prânzului.

— Domnul Sympson și doamnele s-au întors, vesti slujnica. E și Sir Philip Nunnely cu dânșii.

— Cum ai mai tresărit și cum ți-a mai tremurat mâna, Shirley! spuse Henry după ce slujnica închisese obloanele și plecase. Dar eu știu de ce – dumneavoastră nu știți, domnule Moore? Știu ce pune la cale tata. E-un.

omuleț urât, Sir Philip ăsta. Tare aș fi vrut să nu vină —

1 Bucuriile sunt ca macii trecuți; /

Atingi floarea – petalele se scutură (engl.).

ce bine mi-ar fi părut dacă surorile mele și toți ceilalți ar fi rămas să ia masa la De Walden Hali. Atunci Shirley ar fi pregătit încă o dată ceaiul pentru dumneavoastră și pentru mine, domnule Moore, și ce fericită seară am fi petrecut.

Moore își încuie biroul și așează îa loc volumul din St. Pierre.

— Asta era planul *tău* – nu-i așa, băiete?

— Și n-ați fi fost de acord, sir?

— Nu sunt de acord cu niciun lucru utopic. Privește deschis chipul de fier al Vieții; privește Realitatea așa cum se înfățișează în făptura-i de bronz. Pregătește ceaiul, Henry; eu mă întorc într-un minut.

Și părăsi încăperea. La fel făcu Shirley, ieșind pe o altă ușă.

## CAPITOLUL XXVIII

### **Phoebe**<sup>25</sup>

Probabil că Shirley a petrecut o seară plăcută împreună cu Sir Philip, fiindcă a doua zi de dimineață a coborât în cea mai bună dispoziție.

— Cine merge cu mine la plimbare? întrebă ea după micul dejun. Isabella și Gertrude – vreți să mergeți?

Atât de rareori se întâmplă ca domnișoara Keeldar să adreseze asemenea invitație verișoarelor, încât amândouă au șovăit înainte de a accepta. Totuși, întrueât mama făcu semn că încuviințează, domnișoarele Sympson își luară

---

25 Personificarea poetică a lunii.

bonetele și plecară toate trei.

Aceste trei tinere persoane nu obișnuiau să se afle prea des împreună; domnișoara Keeldar agreea societatea unui mic număr de doamne. La drept vorbind, nu simțea adevărată plăcere în prezența nici uneia în afară de doamna

Pryor și domnișoara Caroline Helstone. Era politicoasă, drăguță, atentă chiar și cu verișoarele; totuși doar rareori avea ce să discute cu de. În acea anume dimineață aflându-se într-o dispoziție excelentă, se sili să se întrețină chiar și cu domnișoarele Sympson. Fără a se abate de la obișnuita regulă de a discuta cu de doar chestiuni obișnuite, acordă acestor probleme un interes excepțional; scânteierile spiritului ei străluceau în cuprinsul fiecărei fraze.

Ce o făcea să fie atât de voioasă? Întreaga pricină trebuie să se fi aflat în propria-i ființă. Nu era o zi frumoasă, ci o posomorită, palidă și spălăcită zi de toamnă; prin pădurile cenușii potecile se umeziseră; aerul părea apăsător și cerul rămânea acoperit; și totuși s-ar fi zis că în inima domnișoarei Keeldar s-a revărsat toată lumâna și azurul Italiei, după cum toată înflăcărea ei râdea în cenușii ochi de englezoaică.

Trebuind să dea unele porunci lui John, vătaful, la întoarcere, în apropiere de conac, rămase puțin în urma verișoarelor sale; probabil că între despărțirea de de și momentul când Shirley reintră în casă trecură cam douăzeci de minute; în acest răstimp vorbise cu John și pe urmă mai zăbovise puțin pe alee lângă poartă. Chemarea la masa de prânz o făcu să intre înăuntru; dar se scuză că nu poate lua parte la dejun și urcă la etaj.

— Shirley n-a venit la masă? întrebă Isabella. Zicea că nu-i e foame.

Un ceas mai târziu, văzând-o că nu mai iese din cameră, una dintre verișoare se duse s-o caute. O găsi așezată la capătul patului, cu capul sprijinit în palmă; arăta foarte palidă, pierdută în gânduri, tristă aproape.

- Ești bolnavă?
- Mi-e puțin greață.

Se vedea bine că nu mică era diferența între felul cum arăta în clipa aceasta și cum arătase cu două ceasuri mai înainte.

Schimbarea, justificată doar prin cele patru cuvinte, nu s-ar fi putut explica altfel; dar ori de unde ar fi venit, trecu în zece scurte minute, ca un norișor pe cerul verii. La cină, când se reîntâlni cu ceilalți, stătu de vorbă ca de obicei; rămase împreună cu musafirii toată seara; când îi puseră din nou întrebări în legătură cu sănătatea, răspunse că și-a revenit pe deplin; nu fusese vorba decât de o slăbiciune trecătoare: o indispoziție de moment, care nu merita atenție. Și totuși se simțea că se petrecuse ceva cu Shirley.

A doua zi - în ziua - în săptămâna - în cele două săptămâni următoare, această nouă și ciudată umbră continuă să plutească peste înfățișarea și purtările domnișoarei Keeldar. O stranie apatie se înstăpâni asupra mișcărilor, privirilor și până și asupra vocii ei. Schimbarea nu era atât de vizibilă încât să impună sau chiar să îngăduie întrebări insistente, dar se vedea totuși și nu dispărea; plutea asupra ei ca un nor pe care nicio suflare de vânt nu-l poate urni din loc sau împrăștia.

Curând deveni limpede că dacă observai însemna s-o superi. Mai întâi nu lua în seamă observația; apoi, dacă se insista, o respingea cu acea aroganță de care numai Shirley era în stare. „Era cumva bolnavă?” Și răspunsul venea tăios:

„Nu sunt.”

„O apăsa ceva pe suflet? Se petrecuse vreun lucru care o scosese din fire?”

Atunci ridiculiza cu dispreț o asemenea idee: „Ce înțelegeau prin fire? Ea nu avea niciun fel de fire, nici bună și nici rea, nici dulce, nici acră, nici amară din care să poată fi scoasă.<sup>44</sup>

„Ceva trebuie să se fi petrecut - era atât de

schimbată.”

„Socotea că are dreptul să se schimbe după cum îi place. Devenise o ființă mai comună, o știa; dar dacă ei îi convenea să se urâțească, ce nevoie aveau alții să se frământa din pricina asta?”

„Schimbarea trebuie totuși să aibă o cauză - care anume?”

Cerea cu toată hotărârea să fie lăsată în pace.

După aceea depunea eforturi ca să pară veselă, și părea indignată împotriva ei însăși fiindcă nu izbutește pe deplin; epitete scurte și usturătoare îi izbucneau de pe buze când era singură. „Proasto! Lașo!” se eticheta ea însăși. „Fricoaso! Își spunea, dacă trebuie să tremuri — tremură în taină! Ascunde-te unde nu te poate vedea ochi omenesc! u

„Cum de îndrăznești - se întreba pe sine însăși — cum de îndrăznești să--ți dai în vileag slăbiciunea și să-ți trădezi neliniștile prostesți? Leapădă-te de de; Înalță-te deasupra lor; iar dacă nu poți face asta — ascunde-le.”

Și se străduia din toate puterile să și le ascundă. Din nou deveni cum nu se poate mai însuflețită în societate. Când efortul o lăsa fără vlagă și se vedea silită să se odihnească, atunci căuta singurătatea; nu singurătatea camerei - refuza să lânzezească între patru pereți - ci singurătatea mai furtunoasă care se întinde dincolo de uși și pe care putea s-o străbată în goană pe șaua pusă pe Zoe, iapa ei. Făcea lungi plimbări călare, de câte o jumătate de zi. Unchiul nu era de acord, dar nu îndrăznea să se împotrivescă; niciodată nu putea fi plăcut să înfrunți o Shirley furioasă, chiar și atunci când era sănătoasă și veselă; acum însă, când chipul începuse să

i se subțieze și ochii ei mari arătau ca niște hăuri, în înnegurarea acelu chip și în vâlvătăile izbucnite din acei ochi exista ceva care înduioșa în aceeași măsură în care și speria.

Tuturor celor mai puțin apropiați, care, necunoscând



schimbările petrecute în sufletul ei, făceau comentarii asupra transformărilor suferite de aspectul exterior al domnișoarei Keeldar, le dădea un singur răspuns:

„Sunt perfect sănătoasă; nu sufăr de nimic”.

Și sănătoasă într-adevăr trebuia să fie ca să poată ține piept vremii pe care o avea de înfruntat. Pe ploaie sau pe timp frumos, când era senin sau furtună, își făcea zilnic plimbarea de amazoană pe la Stilbro' Moor, avându-l mereu în apropiere pe Tartar, care o însoțea cu galopul lui ca de lup, în sărituri largi ce păreau să nu-l obosească niciodată.

De două, de trei ori, ochii clevetitorilor - acei ochi pretutindeni prezenți: într-o mică odăiță ca și pe vârful de colină - băgară de seamă că în loc să apuce către Kushedge, creasta cea mai înaltă de la Stilbro' Moor, ea călărise înainte, străbătând tot drumul până în oraș. Și nu era lipsă de iscoade dornice să stabilească unde anume me ducea în oraș; se constata că se oprea la ușa unui anume domn Pearson Hali, un avocat, rudă cu vicarul de la Nunnely: acest domn și strămoșii săi fuseseră de generații avocați ai familiei Keeldar; unii spuneau că domnișoara Keeldar se angajase în anumite speculații de afaceri legate de Hollow Mill, că pierduse mulți bani, și acum era nevoită să-și ipotecheze pământurile; alții presupuneau că se pregătește să se mărite și că se ocupa cu punerea la punct a formelor trebuitoare.

Domnul Moore și Henry Sympton se aflau amândoi în camera de studiu; preceptorul aștepta să i se înmîneze o lucrare și elevul părea ocupat cu punerea ei la punct.

— Henry, grâbe. Ște-te. Se apropie seara.

— Da, sir?

— Sigur că da. Ești aproape gata cu tema asta?

— Nu.

— Nici măcar *aproape* gata?

— N-am analizat nici măcar un rând.

Domnul Moore înălță capul; tonul cu care vorbea băiatul părea cam ciudat.

— Dar treaba asta nu prezintă niciun fel de dificultate, Henry; sau, dacă ți se pare greu, vino încoace: o să lucrăm împreună.

— Domnule Moore, nu pot să lucrez.

— Ce-i, băiete dragă, ești bolnav?

— Sir, în ce privește sănătatea trupească nu o duc mai rău decât de obicei, dar inima mi-e în suferință.

— Închide cartea. Vino încoace, Harry. Hai să mergem lângă foc.

Harry veni șchiopătând într-acolo; preceptorul îl ajută să se așeze într-un jilt; îi tremurau buzele și ochii îi înotau în lacrimi. Își lăsa cârjile pe podea, puse capul în piept și începu să plângă.

— Harry, spui că suferința asta nu vine de la o durere fizică, așa-i? Atunci ai o supărare - spune-mi-o.

— Sir, ain o supărare cum n-am avut niciodată. Aș vrea să pot scăpa de ea în vreun fel: abia mai pot să îndur.

— Cine poate ști, dacă om sta amândoi de vorbă, ar  
ii cu puțință să scapi. Care-i pricina? De cine e legată?

— Pricina, sir, e Shirley; e legată de Shirley.

— Da?... O găsești și tu schimbată?

— Oricine o cunoaște vede că s-a schimbat; chiar și dumneavoastră, domnule Moore.

— Nu în Chip serios - nu. Nu văd altă schimbare în afară de una pe care o întorsătură fericită ar putea-o aduce în câteva săptămâni; dealtminteri, trebuie să ținem cumva seama și de ce spune ea; afirmă că nu suferă de nimic.

— Tocmai asta e, sir: atâta vreme cât a tot susținut că nu are nimic, am crezut-o. De câte ori mă cuprindea tristețea când eram departe de ea, de. Îndată. Ce o vedeam îmi treceau toate necazurile. Acum...

— Haide, Harry, spune, acum...? Ți-a povestit ceva î  
Ați stat azi-dimineață împreună de vorbă, în grădină, vreme de două ceasuri; am văzut cum ea îți vorbea și tu ascultai. Ascultă, dragul meu Harry! Dacă domnișoara Keeldar ți-a mărturisit că este bolnavă și ți-a cerut să-i

păstrezi secretul, nu-i da ascultare. De dragul vieții ei „mărturisește totul. Vorbește, băiete!

— Ea, să spună că-i bolnavă! Sunt convins, sir, că și pe patul de moarte de-ar fi, tot s-ar sili să zâmbească și ar zice: „Nu sufăr de nimic”.

— Atunci ce ai aflat? Ce lucruri noi...?

— Am aflat că tocmai și-a făcut testamentul.

— Și-a făcut testamentul?

Și preceptorul și elevul rămaseră muți.

— Ți-a spus ea ție lucrul acesta? Întrebă Moore după ce trecură câteva minate.

— Mi-a spus chiar cu voieșie, nu ca pe ceva îngrijorător, cum simțeam eu că este. Zicea că în afară da avocatul ei, Person Hali, de domnul Helstone și de domnul Yorke, eu sunt singurul care știu ceva în privința asta; și m-a lăsat să înțeleg că dorește în chip special să-mi explice prevederile testamentului.

— Spune mai departe, Harry.

— „Fiindcă”, zicea Shirley uitându-se la mine cu ochii ei frumoși - vai! cât de frumoși sunt, domnule Moore!

Cât de mult îi îndrăgesc - o iubesc pe Shirley. E luceafărul meu! Cerurile nu trebuie s-o cheme! Aduce atâta încântare pe lumea asta, pentru lumea asia e potrivită,.

Shirley nu e înger; e femeie, și va trebui să trăiască alături de bărbați. Serafimii n-or s-o aibă lângă ei!

Domnule Moore, dacă vreunul dintre acei „fii ai lui Dumnezeu cu aripi largi și luminoase cât cerul, albastre și răsunătoare ca marea, văzând cât e de frumoasă, ar veni s-o ceară, atunci trebuie alungat - și eu am să-l alung, așn mic și infirm cum sunt!

— Henry Sympson, continuă, când îți spun!

— „Fiindcă - mi-a spus ea - dacă nu aș face testament și aș muri înaintea ta, Harry. Toată averea mea ți -ar reveni ție; și nu am intenția de a lăsa ca lucrurile să se petreacă astfel, deși tatălui tău i-ar face mare plăcere. Iar tu - mi-a spus - ai să moștenești domeniul lui în întregime, un domeniu mare - mai mare decât

Fielthead; surorilor tale nu le-ar rămâne nimic, așa ca

le-am lăsat niște bani, deși la de un țin, la amândouă împreună, nici măcar pe jumătate cât țin la o șuviță din părul tău bălai.” Vorbele astea le-a rostit, și mi-a spus „dragul meu”, și m-a lăsat s-o sărut. Mi-a mai mărturisit pe urmă că i-a lăsat și Carolinei Helstone o sumă de bani; conacul, cu mobila și cărțile, mi le-a lăsat mie, fiindcă nu vrea ca vechea așezare a familiei să ajungă în stăpânirea cuiva străin de sângele ei; și că tot restul averii, cam douăsprezece mii de lire, în afară de ce a lăsat surorilor mele și domnișoarei Helstone, n-are să-mi revină mie, întrueât eu și așa sunt bogat, ci unui om de bine, care va da acestui avut cea mai bună întrebuințare ce-ar putea-o da vreo ființă omenească. Spunea că este vorba de un bărbat pe cât de blajin pe atât de viteaz, puternic și mărinimos; un bărbat care poate nu-și mărturisește pioșenia adâncă, dar păstrează pură și neîntinată în fața lui Dumnezeu taina credinței, li călăuzește spiritul dragostei și păcii, îi vizitează pe orfani și pe văduve și le alină suferințele, păstrându-se în același timp ferit de necurățeniile lumii. Și la urmă m-a întrebat: „Ești de acord cu ce am făcut, Harry?” N-am putut să răspund – lacrimile îmi înecau glasul așa cum mi-l îneacă și acum.

Domnul Moore lăsa elevului său răgaz să se lupte cu emoția și să și-o stăpânească. Pe urmă îl întrebă:

— Și altceva ce-a mai spus?

— Când i-am exprimat consimțământul meu deplin în ce privește prevederile testamentului, mi-a spus că sunt un băiat generos și că e mândră de mine. „Iar acum, a adăugat, dacă o fi să se întâmple ceva, ai să știi ce să răspunzi Răutății, când va veni să-ți șoptească ia ureche lucruri neplăcute, insinuând că Shirley ți-a făcut o nedreptate, că nu te-a iubit. Ai să știi ' că *într-adevăr* te-am iubit, Harry; că nicio soră nu te-ar fi putut iubi mai mult, comoara mea scumpă.” Domnule Moore, sir, când îmi amintesc vocea ei, când îmi aduc aminte cum arăta la față,

inima îmi zvâcnește în piept de parcă ar vrea să-și rupă băierile. S-ar putea ca ea să se ducă la ceruri înaintea mea – dacă așa va fi porunca lui Dumnezeu, așa *trebuie* să fie. Dar tot restul vieții mele – și viața mea nu va fi prea lungă – lucru' de care mă bucur în clipa de față – nu va fi decât o călătorie neabătută, grăbită, înțeleaptă pe cărarea deschisă de pașii ei. Mă gândeam să intru în cripta familiei Keeldar înaintea ei; de va fi să fie altfel, să-mi așezați sicriul alături de cel în care se va odihni Shirley.

Moore îi răspunse cu un calm de stâncă, ceea ce era într-un ciudat contrast cu frământarea înflăcărată a băiatului.

— Greșiți, amândoi greșiți – vă faceți rău unul celuilalt. Când se întâmplă ca tinerețea să fie cuprinsă de vreo spaimă de neînțeles, își închipuie că soarele n-are să mai strălucească niciodată, crede că cea dintâi nenorocire înfruntată are să dăinuie toată viața. Altceva ce a mai spus? N-a mai spus nimic?

— Am stabilit între noi câteva chestiuni de familie.

— Mi-ar face plăcere să știu și eu ce anume...

— Dar, domnule Moore; dumneavoastră zâmbiți... *Eu* nu pot zâmbi când o văd pe Shirley în asemenea stare.

— Dragul meu, eu nu sunt nici agitat, nici plin de imaginație și nici lipsit de experiență. Văd lucrurile așa cum sunt în realitate; deocamdată tu nu ești în aceeași situație. Spune-mi și mie despre ce chestiuni de familie e vorba.

— Doar atâta, sir, că m-a întrebat dacă eu mă consider mai mult un Keeldar sau mai mult un Sympson; și i-am răspuns că sunt un Keeldar până în adâncul inimii și până în măduva oaselor. Mi-a spus că îi pare foarte bine; fiindcă, în afară de ea, eu sunt acum singurul Keeldar din toată Anglia. Pe urmă ne-am înțeles în unele privințe.

— Da?

— Da, sir, că dacă aș trăi să moștenesc domeniul tatii și conacul ei, trebuie să-mi iau numele de Keeldar și să-mi aleg reședința la Fielthead. I-am spus că are să mă cheme Henry Shirley Keeldar; și așa are să fie. Numele și conacul

ei sunt vechi de veacuri, iar Sympson și  
. Sympson Grove sunt abia de ieri.

— Lasă, deocamdată niciunul dintre voi n-o să vă  
Înălțați la cer. Am cele mai frumoase speranțe în legătură  
cu amândoi și cu mândrele voastre titluri - o pereche de  
șoimuleți cu caș a gură. Ei, ia răspunde-mi: ce concluzie  
tragi tu din toate astea? Spune lămurit.

— Shirley crede că o să moară.

— A făcut vreo aluzie la sănătatea ei?

— Niciuna; dar vă asigur că parcă se topește. Mâinile  
i s-au subțiat de tot, la fel și obrajii.

— S-a plâns vreodată față de mama ori surorile tale?

— Niciodată. Râde de de, dacă o întreabă. Domnule  
Moore, e o ființă tare ciudată - atât de frumoasă și de  
copilăroasă; nu pare nici pe departe a fi o femeie\* din.  
spița omenească - și nici Amazoană, și totuși își ține capul  
sus pentru a nu stârni ajutor și compasiune."

— Henry, știi unde se află acuma? E acasă ori o fi  
plecat călare?

— Sigur nu e plecată, sir; plouă cu găleata.

— Adevărat. Dar nu-i totuși o garanție că în clipa de  
față nu galopează pe Rushedge. În ultimele zile, vremea n-a  
mai putut să-i împiedice plimbările călare.

— V-aduceți aminte, domnule Moore, ce ploaie și ce  
furtună a fost miercurea trecută? Atât de cumplite' într-  
adevăr, încât n-a îngăduit să se pună șaua pe Zoe.

Și cu toate astea, vijelia socotită prea amarnică pentru  
iapă. Shirley a înfruntat-o pe jos; în după-amiaza aceea s-a  
dus până aproape de Nunnely. Când s-a întors, am întrebat-  
o dacă nu i-a fost teamă c-o să răcească. Și mi-a răspuns:  
„Nici vorbă, ar însemna să fiu prea norocoasă. Nu știu cum  
să-ți spun, Harry, dâr cel mai bun lucru ce-ar putea să mi se  
întâmplă mie ar fi să răcesc zdravăn și să fac febră mare,  
iar după aceea să mă sting așa cum s-au stins atâția  
creștini<sup>11</sup>. Vedeți, sir, ei nici nu-i pasă.

— Într-adevăr, nu-i pasă! Du-te și vezi unde e; iar  
dacă poți găsi prilejul să stai de vorbă cu ea, fără să atragi

atenția, roag-o să vină înapoi pentru un minut.

— Da, sir.

Elevul își luă cărja și se ridică să plece.

— Harry!

Băiatul se întoarse.

— Să nu-i transmiți comunicarea asta pe un ton care să-i dea de bănuț. Să-i vorbești așa cum îi vorbeai mai demult, cum i-ai fi spus pe atunci să vină în camera

i de studiu.

— Înțeleg, sir în felul ăsta e mai sigur că are să vină.

— Și... Harry...

— Da, sir.

— Când o să am nevoie de tine, am să te chem; până înatunci, nu mai avem lecții.

? Harry plecă. Rămas singur, domnul Moore se ridică de la birou.

— Cu Henry pot să fiu foarte rece și foarte autoritar, rosti cu glas tare. Pot da impresia că-i limpezesc și-i risipesc neliniștile, privesc *du haut de ma grandeur* la avânturile lui tinerești. Cu *el* pot vorbi ca și când, pentru mine, ar fi amândoi copii. Să văd dacă sunt în stare să joc același rol față de ea. Am cunoscut clipa când se părea că sunt pe punctul de a uita; când Confuzia și Supunerea păreau gata să mă strivească sub blinda lor tiranie;

când limba mi s-a împleticit și aproape am lăsat mantia să cadă, apoi am rămas înaintea ei nu ca profesor – nu — ci ca altceva. Am încredere că niciodată n-o să ajung în asemenea situație idioată; îl prinde bine pe un Sir

Philip Nunnely să roșească atunci când îi întâmpină privirile; își poate îngădui favoarea supunerii – poate chiar, fără niciun neajuns, să îngăduie mâinii să tremure atunci când o atinge pe a ei; dar dacă unul dintre țărani de pe pământurile de aici ar fi să se arate impresionabil și sentimental, prin asta n-ar face decât să dovedească limpede că are nevoie de cămașă de forță. Până acum m-am descurcat totdeauna foarte bine. S-a așezat lângă mine și nu am tremurat – mai mult decât biroul la care ședeam. I-

am întâmpinat privirile și zâmbetele ca - sigur, ca un preceptor, ceea ce și sunt. Mâna încă un i-am atins-o niciodată - niciodată nu m-am supus la asemenea încercare. Nu sunt nici fermier pe pământurile ei și nici valet nu-i sunt - nici șerb și nici slujitor al ei n-am fost vreodată; dar sunt sărac și am datoria să-mi păstrez respectul față de mine însumi - în privința

. ista să nu fac nici cel mai mărunț compromis. Ce-a vrut să spună cu aluzia aceea la oamenii reci în stare să pietrifice carnea și s-o prefacă în marmură? Mi-a plăcut mult - nu 'prea știu de ce - nu mi-aș îngădui să cercetez - niciodată nu-mi îngădui să-i cercetez îndeaproape nici vorbirea și nici înfățișarea; căci dacă aș face-o, aș da uneori uitării Bunul-simț și aș crede în închipuire. Uneori o ciudată și tainică încântare mi se strecoară în vine; n-am s-o încurajez, n-am să mi-o mai aduc aminte. Sunt hotărât ca, atâta vreme cât voi fi, să-mi păstrez dreptul de a spune dimpreună cu apostolului Pavel: „Nu sunt nebun, ci rostesc vorbele adevărului și înțelepciunii”<sup>11</sup>.

Tăcu și rămase în ascultare.

„Are să vină, ori n-are să vină? se întrebă. Cum va primi chemarea? cu naivitate, ori cu dispreț? ca un copil, ori ca o regină? Amândouă rolurile fac parte din firea ei.”

„Dacă vine, ce am să-i spun? Cum să justific mai întâi, libertatea de a o fi chemat? Oare să-mi cer scuze? Aș putea s-o fac, și cu toată smerenia; dar scuzele ne-ar putea oare pune pe unul față de celălalt în poziția ce-ar trebui s-o adoptăm în problema asta? *Trebuie* să-mi păstrez rolul de profesor, altminteri... Aud o ușă...”

Așteptă. Trecură multe minute.

„Are să refuze. Henry o roagă stăruitor să vină; nici un vrea s-audă. Cererea mea i se pare prea îndrăzneată; *numai* de-ar veni, căci știu cum să-i dovedesc contrariul. Aș fi bucuros să se arate puțin răutăcioasă - asta m-ar oțeli. O prefer acoperită cu platoșa mândriei și înarmată cu ironie. Disprețul ei mă trezește din vise - atunci sunt și eu gata de luptă. Un sarcasm venit din ochii



sau de pe buzele ei dă vigoare fiecărui nerv și fiecărui mușchi al meu. Se api'opie niște pași, și nu-s ai lui Henry..

Ușa se deschise; domnișoara Keeldar intră. După câte se părea, mesajul o găsisese ocupată cu lucrul, fiindcă venise cu el în mână. În ziua aceea nu plecase călare; se vedea limpede că o petrecuse în liniște. Purta simpla dar eleganta ei rochie de casă și șorțul de mătase. Nu era o Thalestris<sup>1</sup> venită de pe plaiuri, ci un blând personaj domestic venit de lângă vatră. Domnul Moore se afla în avantaj; ar fi trebuit să i se adreseze de îndată în cuvinte solemne și să ia o înfățișare rigidă. Poate că așa ar fi făcut, dacă ea ar fi avut un aer cât de cât sfidător; dar niciodată nu arătase mai puțină *crânerie*; o blândă sfioșenie tinerească îi cobora pleoapele și îi învăluia obraji. Preceptorul păstră tăcere.

Domnișoara Keeldar se opri și rămase pe loc, între ușă și birou. Întrebă:

— M-ai chemat, sir?

<sup>1</sup> Una dintre reginele Amazoanelor, despre care se spune că a fost atrasă de faima lui Alexandru cel Mare și a pornit din tara ei pentru a-l vedea. V

— Am îndrăznit, domnișoară Keeldar, să trimit după dumneata – adică, pentru a solicita o întrevedere de câteva minute.

Shirley aștepta, mânuind mai departe acul.

— Da, sir, zise fără să ridice ochii, despre ce anume?

— la loc mai întâi. Subiectul la care vreau să mă refer e unul de oarecare importanță; poate că nici un prea am dreptul să-l abordez; poate ar trebui să formulez scuze, deși este posibil ca niciun fel de scuză să nu mă poată justifica. Libertatea pe care mi-am îngăduit-o decurge dintr-o discuție avută cu Henry. Băiatul e tare nefericit din pricina stării sănătății dumitale, toți prietenii dumitale sunt neliniștiți din această pricină. Despre sănătatea dumitale am să vorbesc.

- Mă simt foarte bine, răspuse Shirley scurt.
- Ești totuși schimbată.
- Asta nu ' interesează pe nimeni în afară de mine.

Toți ne schimbăm.

— Vrei să stai jos? Mai demult, domnișoară Keeldar, am avut oarecare influență asupra dumatăle - acum mai am vreuna? Pot presupune că ceea ce spun în clipa asta nu e luat drept pură îndrăzneală necugetată?

— Mai bine să citesc ceva în franțuzește, domnule Moore, sau chiar aș fi gata să mă trudesesc puțin cu gramatica latină, și hai să încheiem un armistițiu în privința oricărei discuții referitoare la sănătate.

— Nu. Nu. A venit vremea să discutăm.

— Atunci discută, dar nu mă alege pe mine drept text; eu sunt un subiect sănătos.

— Nu găsești cumva că e greșit să afirmi și să reafirmi ceva ce este fundamental neadevărat?

— Eu spun că sunt sănătoasă - nu tușesc, nu mă doare nimic, n-am febră.

— Nu există niciun fel de echivoc în această afirmație? E acesta adevărul adevărat?

— Adevărul adevărat.

Louis Moore îi aruncă o privire pătrunzătoare.

— Nici eu n-aș putea găsi simptome ale vreunei boli reale; dar, atunci, pentru ce te-ai schimbat?

— *Sunt* oare schimbată?

— O să încercăm. Să căutăm să găsim o dovadă.

— Cum?

Întreb, mai întâi: dormi la fel cum dormeai pâna acum?

— Nu. Dar asta nu din pricină că aș fi bolnavă.

— Mai al și acum pofta de mâncare de altădată?

— Nu. Dar asta nu din pricină că aș fi bolnavă.

— Mai ții minte inelul ăsta mic pe care l-am legat la lanțul de ceas? A fost al mamei și e prea strâmt ca să-mi încapă pe degetul mic. De multe ori ai încercat să mi-l furi în joacă; și se potrivea pe degetul arătător. Încearcă-l și

acum.

Shirley îngădui proba: inelul căzu de pe mâna mică și slăbită. Louis îl ridică de jos și îl prinse din nou la lanțul de ceas. Din cauza stânjenelii, roșeața îi acoperi fruntea. Shirley spuse din nou:

— Nu-i din pricină că aș fi bolnavă.

— Nu numai că ți-ai pierdut somnul, pofta de mâncare și ai slăbit, continuă Moore, dar întreaga stare sufletească ți-e mereu în declin; în afară de astea, o panică nervoasă ți se citește în ochi – o neliniște nervoasă ți se citește în gesturi; până acum o vreme toate astea îți erau străine.

— Domnule Moore, o să ne oprim aici. Ai pus degetul pe rană: sunt nervoasă. Acum vorbește despre altceva. Ce vreme ploioasă avem! Plouă și plouă mereu.

— Dumneata, nervoasă! Da; iar dacă domnișoara ' Keeldar e nervoasă, asta nu vine din senin, există o cauză. Lasă-mă să ajung la ea. Lasă-mă s-o privesc mai de aproape. Boala nu e o boală a trupului – am bănuț-o. S-a ivit deodată. Știu ziua. Am observat schimbarea. E vorba de o suferință psihică.

— Nici pomeneală; nu-i ceva atât. De nobil – numai nervozitate. Vai! Să lăsăm treburile astea.

— După ce le lămurim – nu mai înainte. Tensiunile nervoase trebuie totdeauna mărturisite ca să poată fi îndepărtate. Aș dori să fiu înzestrat cu darul convingerii, ca să te pot face să vorbești deschis. Cred că mărturisirea, în cazul de față, ar echivala cu jumătate de lecuire.

— Nu, răspunse Shirley tăios. Aș vrea și eu ca lucrul ăsta să fie cât de cât probabil, dar teamă mi-e că nu este.

Pentru un moment lăsă lucrul. Și se așeză. Își propti cotul pe masă și își sprijini capul în palmă. După înfățișarea domnului Moore, s-ar fi zis că simte cum, în sfii-șit, a ajuns să pună un picior pe această dificilă potecă.

Shirley rămânea foarte serioasă și în dorința exprimată mai înainte era implicată o importantă recunoaștere; de acum încolo nu mai putea să afirme că *nimic* nu o face să sufere.

Preceptorul îi lăsă câteva minute pentru odihnă și reflecție, înainte de a porni din nou atacul. Buzele i se mișcă ca să vorbească; dar se răzgânde și prelungi pauza. Shirley înalță privirile și i se uită în ochi. Dacă el ar fi trădat vreo emoție nepotrivită, probabil că rezultatul ar fi fost o îndărătnică stăruință în tăcere; însă

Moore arăta calm, puternic, demn de toată încrederea.

Și Shirley zise:

— Mai bine îți spun *dumitale* decât mătușă-mi, ori verișoarelor, ori unchiului meu. Oricare dintre ei ar face asemenea zarvă – și tocmai de zarva și agitația asta mi-e groază; panica, tulburarea, vîlva; pe scurt, niciodată nu mi-a plăcut să mă aflu în centrul unei furtuni familiale.

Poți rezista la un mic șoc – da?

— Și la unul mare, dacă e nevoie.

Niciun mușchi din trupul bărbatului acela nu s-a clintit, și totuși inima lui mare bătea cu putere în pieptu-i larg. Ce se pregătea să-i spună? Oare se produsese vreun rău ireparabil?

— Dacă aș fi socotit că e bine să viu la dumneata, n-aș

Ti făcut niciun moment o taină din povestea asta. Și continuă: Ți-aș fi spus numaidecât și ți-aș fi cerut sfatul.

— Și de ce n-ar fi fost bine să vii la mine?

— Ar fi putut fi *bine* – nu asta vreau să spun; dar n-am fost în stare s-o fac. Mi se părea că nu am niciun drept să te tulbur; întâmplarea asta nefericită mă privea numai pe mine – am vrut s-o păstrez numai pentru mine, dar lumea n-a vrut să mi-o îngăduie. Îți spun că nu pot îndura să fiu obiect de atenții grijulii sau subiect de clevetiri provinciale. În afară de asta, s-ar putea să treacă fără nicio urmărire – Dumnezeu știe!

Deși chinuit de așteptare și nesiguranță, Moore nu ceru explicații grabnice; nu suferea nici gesturile, nici privirile și nici cuvintele care trădează nerăbdare. Liniștea lui o liniști și pe Shirley; încrederea lui îi readuse încredere.

— Efecte importante pot decurge din cauze mărunte,

observă Shirley în vreme ce își desfăcea o brățară de la mână; apoi, descheindu-și mâneca și suflecând-o, zise: Uită-te aici, domnule Moore.

Și arată un semn pe brațul ei alb – părea o mușcătură adâncă, deși vindecată: ceva între arsură și tăietură.

— Asta n-am s-o arăt nici unui om din Briarfield, în afară de dumneata, fiindcă dumneata o poți privi cu calm.

— Fără îndoială că în semnul ăsta mărunț nu e nimic nemaiauzit; istoria lui are să explice totul.

— Așa mărunț cum e, mi-a alungat somnul, m-a făcut să devin nervoasă, slabă și cam prostănacă; fiindcă, din pricina acestui semn mărunț, sunt obligată să privesc 111 viitor la o posibilitate care își are spaimele sale.

Mâneca fu lăsată în jos, brățara așezată la loc.

— Știi că mă pui la grea încercare? întrebă Moore zâmbind. De felul meu sunt un om răbdător, dar acum inima îmi bate mai repede.

— Orice s-o întâmplă, ai să mă ocrotești, domnule Moore. Ai să-mi acorzi sprijinul prezenței dumitale de spirit, și n-ai să mă lași la discreția lașilor ațâțați?

— Acum nu fac niciun fel de promisiune. Spune-mi toată povestea, și pe urmă îmi poți cere să-ți făgăduiesc orice dorești.

— E o poveste foarte scurtă. Într-o zi, acum vreo trei săptămâni, am făcut o plimbare împreună cu Isabella și Gertrude. Ele au ajuns acasă înaintea mea; eu rămăsesem în urmă ca să-i spun ceva lui John. După ce m-am despărțit de el, mi-a făcut plăcere să zăbovesc puțin pe alee, unde totul era foarte liniștit și singuratic; eram sătulă de trâncăneala cu fetele, și nu mă grăbeam deloc să le reîntâlnesc. Și pe când ședeam rezemată de stâlpul de la poartă, legănându-mă cu niște gânduri foarte fericite privitoare la viața mea din viitor – fiindcă în dimineața aceea îmi imaginasem că lucrurile luau o întorsătură de multă vreme dorită de mine...

„Aha! A cu Nunnely în seara dinainte!” gândi Moore în treacăt.

— ... Aud un gâfâit; un câine venea în goană pe alee. Cunosc cei mai mulți dintre clinii de prin împrejurimi; era Phoebe, unul dintre copiii domnului Sam Wynne. Biata cățea alerga cu botul în pământ și cu limba atârând; părea rănită și bătută cumplit. Am chemat-o; aveam de gând s-o ademenesc în casă și să-i dau apă și mâncare; eram sigură că fusese chinuită; domnul Sam deseori își bate câinii ca un barbar. Era prea înspăimântată ca să mă recunoască, și când am încercat s-o mângâi pe cap, s-a repezit și m-a înșfăcat de braț. M-a mușcat până la sânge și pe urmă a fugit mai departe gâfâind. Imediat după aceea a apărut paznicul domnului Wynne, cu pușca în mână. M-a întrebat dacă nu cumva am văzut un câine; i-am spus că am văzut-o pe Phoebe. „Ați face mai bine să-l legați pe Tartar, domnișoară, mi-a spus, și porunci ți-le oamenilor dumneavoastră să rămână în casă; eu umblu după Phoebe s-o împușc, și grăjdarul a plecat pe altă parte. E turbată.<sup>44</sup>

Domnul Moore se lăsă pe spate, în fotoliu, și își încrucișă mâinile pe piept; domnișoara Keeldar își reluă ghergheful cu bucata pătrată de mătase și continuă să brodeze o coroniță de violete de Parma.

— Și n-ai spus nimănui, n-ai cerut niciun ajutor, nicio îngrijire; n-ai căutat să vii la mine?

— Am venit până la ușa camerei de studiu; aici mi-a pierit curajul; am preferat să ascund totul.

— De ce? Ce pot eu dori mai mult pe lume decât să-ți fiu de folos?

— N-aveam niciun drept.

— E monstruos! Și n-ai făcut nimic?

— Ba da; m-am dus direct la spălătorie, unde se calcă mai în tot cursul săptămânii, acum, de când am atâția musafiri în casă. Și în vreme ce femeia era ocupată cu plisatul sau scrobitul, am luat de pe foc un drot și i-am apăsat vârful înroșit peste rana de pe braț. L-am apăsat adâne, și mi-a cauterizat mica rană. Pe urmă am urcat în camera mea.

— Aș avea curaj să afirm că n-ai scos măcar un geamăt.

— Drept să-ți spun, nici un știu. Eram grozav de nenorocită. Cred că n-am fost deloc nici tare și nici calmă: în sufletul meu nu era liniște.

— Exista calm în făptura dumitale. Îmi aduc aminte că am ascultat toată vremea, cât a durat prânzul, să aud dacă faci vreo mișcare în camera de deasupra; dar nu s-a auzit nici cel mai mic zgomot.

— Stăteam la capătul patului, și mă gândeam ce bine ar fi fost dacă nu m-ar fi mușcat Phoebe.

— Și singură! Îți place singurătatea.

— Iartă-mă.

— Disprețuiești simpatia celorlalți.

— Crezi, domnule Moore?

— Având o minte atât de pătrunzătoare, trebuie să te simți mai presus de orice ajutor, de orice sfat, de societate.

— Așa să fie - dacă îți face plăcere.

Și zâmbi. Continuă să brodeze, repede și cu grijă; dar genele începură să-i tremure, pe urmă luciră, apoi o lacrimă se desprinse de pe de.

Domnul Moore se aplecă peste birou, își mișcă jilțul și își schimbă atitudinea. Și întrebă, având în glas un ton deosebit, suav:

— Dacă nu e așa, atunci cum este?

— Nu știu.

— Ba știi, dar nu vrei să vorbești: totul trebuie să rămână zăvorit în mintea dumitale.

— Fiindcă nu merită să fie împărțit și altora.

— Fiindcă nimeni nu poate oferi prețul ridicat' pe care-l pretinzi pentru încredere. Nimeni nu e îndeajuns de bogat ca s-o poată cumpăra. Nimeni nu posedă atâta onoare, inteligență, putere câtă aștepti de la un sfătuitor.

Nu există în Anglia vreun umăr demn să-ți așezi mâna pe el căutând sprijin - cu atât mai puțin un piept căruia să-i îngădui a fi reazim de odihnă pentru capul dumitale.

Bineînțeles că trebuie să trăiești singură.

— *Pot să trăiesc singură, dacă va fi nevoie. Dar întrebarea nu e cum să trăiești - ci cum să mori singur. Asta mă tulbură în chip tot mai cumplit..*

— *Începi să te temi de efectele virusului...? Simți încă de pe acum o amenințare vagă, un sfârșit îngrozitor...?*

Shirley plecă fruntea.

— *Ești foarte speriată și feminină.*

— *Acum două minute mi-ai făcut complimente cu privire la mintea mea pătrunzătoare.*

— *Ești foarte feminină. Dacă întreaga poveste ar fi fost cercetată și discutată la rece, s-ar fi văzut că nu te amenință niciun fel de primejdie de moarte - de asta sunt convins.*

— *Amin! Aș vrea foarte mult să trăiesc - cu voia lui Dumnezeu. Mi-am dat seama că viața e dulce.*

— *Cum ar putea să fie altfel decât dulce când ești înzestrată cu asemenea daruri și asemenea fire? Chiar într-adevăr te aștepți să te îmbolnăvești de hidrofobie și să mori de turbare?*

— *Mă aștept, și mi-a fost teamă de asta. În clipa de față, nu mă mai tem de nimic.*

f

— *Nici eu, în ceea ce te privește. Mă îndoiesc că cea mai mică particulă de virus ți-a pătruns în sânge; și chiar dacă ar fi pătruns, îngăduie-mi să te asigur că — tânără, sănătoasă, fără urmă de vreo slăbiciune, cum ești*

— *N-are să se întâmple nimic rău. În afară de asta, mă întreb dacă biata cățea era într-adevăr turbată. Eu cred că nu.*

— *Să nu spui nimănui că m-a mușcat.*

— *De ce aș spune, când cred că mușcătura a fost la fel de inofensivă ca o tăietură cu briceagul ăsta. Fii liniștită; eu sunt liniștit, deși țin la viața dumitale la fel de mult cum țin la sorții mei de a obține fericirea în eternitate. Înalță capul.*

— *De ce, domnule Moore?*

— *Vreau să văd dacă te-ai înveselit. Lasă lucrul jo3*



și înaltă capul.

— Da.

— Uită-te la mine. Mulțumesc! S-a risipit norul?

— Nu mai simt nicio teamă.

— Ți-a revenit sufletul la obișnuita lui stare radioasă 1

— Sunt foarte mulțumită; dar acum vreau promisiunea aceea.

— Poruncește!

— Știi, în cazul când răul de care *mi-a fost* teamă s-ar produce, atunci m-ar ucide prin sufocare. Nu e cazul, să zâmbești: așa are să facă - așa se întâmplă totdeauna.

Unchiul are să fie copleșit de groază, de slăbiciune, de pripeală; și asta ar fi singura idee ce i-ar veni în

minte. Nimeni din casa asta n-are să-și păstreze sângele rece în afară de dumneata; așa că promite-mi să mă ocrotești - să nu-l lași pe domnul Sympson să sa apropie de mine - nici pe Henry, ca să nu-i fac vreun rău.

Și să iei seama - *ia seama* să ai grijă să te păzești și dumneata; dar dumitale n-am să-ți fac niciun rău, știu eu bine că nu. Să încui ușa camerei ca să nu vină doctorii

— Dă-i afară, dacă pătrund înăuntru. Să nu-i lași nici pe tânărul și nici pe bătrânul Macturk să mă atingă;

și nici pe domnul Greaves, colegul lor; iar la urmă, dacă am să fac prea mult rău, dă-mi un narcotic puternic: o doză de laudanum atât de mare, încât să nu mai încapă nicio îndoială. *Promite-mi că așa ai să faci.*

Moore se ridică de la birou și își îngădui o pauză, în care timp făcu câteva tururi prin cameră. Apoi se opri în fața jilțului unde ședea Shirley, se aplecă asupra ei și rosti cu o voce joasă și gravă:

— Îți promit tot ce mi-ai cerut - fără comentarii, fără rezerve.

— Dacă e nevoie de ajutor femeiesc, cheam-o pe menajera mea, doamna Gill; ea să-mi facă cele convenite, dacă mor. Ține la mine. M-a înșelat mereu și mereu, iar eu mereu și mereu am iertat-o. Acum mă iubește, și nu m-ar mai înșela cu un capăt de ață; încrederea a tacut-o să fie

cinstită; îngăduința i-a îmbunat sufletul.

Astăzi pot avea încredere în cinstea, în curajul și în afecțiunea ei. Cheam-o pe ea; dar ai grijă ca buna mea mătușă și sfiioasele mele verișoare să stea deoparte.

Promite-mi încă o dată.

— Promit.

— De câtă bunătate poți fi în stare! spuse Shirley, înălțând capul și privindu-l așa cum stătea aplecat asupra ei.

Îi zâmbi.

— Crezi? Și asta îți dă curaj?

— Foarte mult.

— Am să fiu alături de dumneata - numai eu și doamna Gill - oricând și în orice grea încercare unde va fi nevoie de calm și dăruire. Nicio mână aspră sau lașă nu are să se poată amesteca.

— Mă crezi copilăroasă?

— Da.

— O! Mă disprețuiești.

— Oare disprețuim copiii?

— De fapt, domnule Moore, nu sunt nici atât de tare, nici atât de mândră de puterile mele, pe cât își închipuie lumea; nici indiferentă față de simpatia altora; dar când am o durere, mi-e teamă s-o împărtășesc celor la care țin, pentru ca un cumva să le aduc vreo supărare;

iar față de cei ce-mi sunt indiferenți, nu mă pot înjosi până la a mă plânge. La urma urmei, n-ar trebui să mă mustri sub cuvânt că aș fi copilăroasă; fiindcă în cazul când ai fi tot atât de nefericit cum am fost eu în ultimele trei săptămâni, și dumneata ai simți nevoia unui prieten.

— Toți simțim nevoia unui prieten, nu-i așa?

— Toți cei care avem și ceva bun în firea noastră.

— Da, uite, o ai pe Caroline Helstone.

— Da... Și dumneata îl ai pe domnul Hali.

— Da... Doamna Pryor e o femeie bună și înțeleaptă;

îți poate da un sfat atunci când ai nevoie de el.

— La rândul dumitale, îl ai pe Robert, care ți-e frate.

— Pentru un soi de necazuri te poți oricând sprijini pe cuviosul reverend Matthewson Helstone; pentru altele te poți încrede în Hiram Yorke, Esq. Amândoi bătrânii țin la dumneata.

— N-am văzut-o pe doamna Yorke purtându-se atât de matern cu niciun alt tânăr în afară de dumneata. Nu știu cum de i-ai câștigat inima; dar l'ață de dumneata e mai duioasă decât față de propriii ei fii. Pe urmă, o ai pe sora dumitale, Hortense.

— S-ar părea că niciunul dintre noi nu suntem în suferință.

— Așa se pare.

— Cât de recunoscători ar trebui să fim!

— Da.

— Cât de mulțumiți!

— Da.

— În ce mă privește, în clipa de față sunt aproape mulțumit și foarte recunoscător. Recunoștința este un simțământ divin; îți umple inima, fără să o ardă; o încălzește, dar nu până la febră. Îmi place să gust fericirea pe îndelete; dacă o înfulec în grabă, nu-i mai simt gustul.

Stând mai departe sprijinit de spătarul jilțului ocupat de domnișoara Keeldar, Moore privea mișcările rapide ale degetelor și cununița verde și purpurie ce creștea sub de.

După o pauză prelungită, întrebă din nou:

— Și umbra aceea s-a risipit *cu totul*?

— În întregime. Cum *eram* cu două ceasuri în urmă și\*

cum *sunt* acum reprezintă două stări deosebite ale existenței. Eu cred, domnule Moore, că necazurile și temerile nutrite în tăcere cresc la fel cum creșteau copiii Titanilor.

— Și n-ai să mai păstrezi în tăcere asemenea sentimente?

— Nu, dacă voi avea curaj să vorbesc.

— Când vorbești de *curaj* la ce faci aluzie, adică față de cine să ai curaj?

— Față de dumneata.  
— De ce tocmai față de mine? L...  
— Din pricina sobrietății și sfioșeniei dumitale.  
— Pentru ce sunt sobru și sfios?  
— Pentru că ești mândru.  
— Și pentru ce sunt mândru?  
— Aș vrea și eu să știu; nu vrei să fi atât de bun să-mi spui?

— Una dintre pricini, poate, e aceea că sunt sărac; sărăcia și mândria fac deseori casă bună.

— Asta e o pricină tare drăguță; aș fi încintată să descopăr încă una în stare să stea cu cinste alături de asta. Găsește-i pereche turturel îi ăsteia, domnule Moore.

— Numaidecât. Ce-ai zice dacă am însoți sobra Sărăcie cu multicolorul Capriciu?

— Ești cumva capricios?

— *Dumneata* ești.

— Calomnie. Sunt încremenită ca o stâncă, nemișcată ca

Steaua Polară.

— Stau și mă uit, la o oarecare oră matinală a zilei, și văd un curcubeu superb, fără cusur, strălucitor de promisiuni, răspândind splendoare peste înnouratul acoperământ al vieții. La un ceas după aceea, mă uit din nou: jumătate din superbul arc a dispărut, iar restul s-a estompat.

Ceva mai târziu, cerul întunecat neagă că ar fi purtat vreodată un atât de binefăcător simbol al speranței.

— Da, domnule Moore, ar trebui să lupți împotriva unor asemenea schimbări năzuroase; sunt păcatul dumitale cei mai de seamă. Omul nu știe niciodată cum să te ia.

— Domnișoară Keeldar, am avut cândva - vreme de doi ani - o elevă pe care am îndrăgit-o foarte mult.

Henry mi-e drag, dar ea îmi era și mai dragă. Henry nu îmi face niciodată necazuri; ea - știi - ea îmi făcea.

Cred că mă necăjea douăzeci și trei de ore din douăzeci și patru...

— Nu stătea niciodată împreună cu dumneata mai mult de trei ore; sau cel mult șase deodată.

— Uneori îmi vărsa ceaiul din ceașcă și îmi fura mânearea din farfurie. Și când m-a lăsat nemâucat o zi întreagă

(și asta nu mi-a convenit deloc, fiindcă sunt un om obișnuit să mă așed la masă cu oarecare bucurie și să acord importanța cuvenită savurării cumpătate a unei băuturi)...

— Știu că-i așa. Cunosc ce fel de mese îți plac cel mai mult - și asta cât se poate de bine. Știu cu precizie ce mâncăruri preferi...

### **m**

— Îmi fura mâncărurile acelea gustoase și, pe deasupra, m-a mai și prostit. Îmi place să dorm bine. În zilele mele liniștite, când sunt de capul meu, niciodată nu mă cert cu noaptea că e prea lungă, și nici nu-mi blestem patul pentru că ar avea spini. Și ea a schimbat toate astea.

— Domnule Moore...

— Și răpindu-mi liniștea sufletească și savoarea vieții, s-a luat pe sine din preajma mea; cu sânge rece - exact:

Ca și când, după plecarea ei, lumea ar fi putut rămâne pentru mine întru totul aceeași. Știam că odată și odată am s-o reîntâlnesc. Și la capătul a doi ani, s-a întâmplat să ne întâlnim din nou, chiar sub acoperișul ei, acolo unde era stăpână. Dumneata cum socotești că s-a purtat eu mine, domnișoară Keeldar?

— Ca una care a știut cum să folosească cele învățate de la dumneata.

— M-a întâmpinat cu aroganță; a întins între noi o distanță cât mai mare, m-a ținut la depărtare prin gesturi rezervate, prin priviri acordate rareori și cu toată indiferența, prin cuvinte senin-politicoase.

— A fost o elevă excelentă! Când te-a văzut pe dumneata distant, a știut să se retragă numaidecât, Te rog, sir, admiră în trufia ei un pas înainte făcut cu grijă, o perfecționare a răcelii dumitale.

— Conștiința, onoarea și eea mai tiranică obligație m-

au târât din preajma ei și m-au ținut departe, pus în cele mai grele fiare. Ea era liberă; ar fi putut fi îndurătoare.

— Niciodată liberă să facă vreun compromis cu propria-i demnitate; să insiste după ce a fost ocolită.

— Atunci înseamnă că n-a fost consecventă; la fel ca înainte, a trezit iluzii deșarte. Când credeam că am izbutit să mă hotărâsc a nu mai vedea în persoana ei decât o străină arogantă, tocmai atunci îmi arăta pe neașteptate o asemenea imagine de simplitate drăgăstoasă – mă încălzea cu o asemenea strălucire de simpatie reînviată, mă bucura cu 'câte o oră de conversație atât de calmă, veselă și binevoitoare – încât nu-mi mai puteam închide inima pentru a nu lăsa să pătrundă imaginea ei, tot așa ciun nu puteam să închid ușa aceea pentru a-i evita prezența. Explică-mi de ce mă chinuia astfel.

— Nu putea îndura să fie cu totul alungată; și pe urmă îi trecea din când în când prin minte, în câte o zi rece și umedă, că în camera de studiu nu e o atmosferă plăcută, iar atunci socotea de datoria ei să vină și să vadă dacă dumneata și Henry ați făcut destul foc; și o dată ajunsă acolo, îi plăcea să rămână.

— Dar n-ar fi trebuit să fie nestatornică; dacă tot venea, trebuia să vină mai des. —

— Există și ceva ce se cheamă indiscreție.

— Mâine n-ai să mai fi așa cum ești astăzi.

— Nu știu. Dumneata ai să fi?

— Eu nu sunt nebun, preanobilă Berenice! Putem acorda o zi visărilor, dar în cea următoare se cade să ne trezim; iar eu am să mă trezesc cu bună știință în dimineața în care ai să te cununi cu Sir Philip Nunnely. Focul ne luminează pe amândoi, și face să ne vedem foarte limpede în oglindă, domnișoară Keeldar; și m-am uitat la imaginea de acolo în tot timpul cât am vorbit. Privește! Câtă deosebire între chipul dumitale și al meu!

— Arăt bătrân pentru treizeci de ani!

— Ești așa de solemn; ai sprincenele atât de încruntate; ești palid la față. Niciodată nu m-am gândit la

dumneata ca la un bărbat tânăr, nici ca îa fratele mai mic al lui Robert.

— Nu? Așa credeam și eu. Închipuiește-ți chipul frumos și cu trăsături limpezi al lui Robert privind peste umărul meu. Imaginea asta nu scoate în relief cu putere tiparul comun al trăsăturilor mele greoaie? auzi! Tresări. De-o jumătate de oră tot aștept să aud sunetul ăsta.

Suna clopoțelul care anunța masa de prânz și Shirley se ridică de pe scaun.

— Domnule Moore, spuse în vreme ce își strângea lucrul, ai mai primit în ultima vreme vreo veste de la fratele dumitale? Știi cumva ce înseamnă șederea asta atât de prelungită la Londra? Pomenește cumva despre întoarcere?

— Pomenește de întoarcere; dar care e pricina absenței ăsteia atât de îndelungate, n-aș putea să spun. Ca să vorbesc deschis, credeam că nimeni în Yorkshire nu știe mai bine decât dumneata însăși de ce ezită să se întoarcă la el acasă.

O umbră roșietică trecu peste obrazul domnișoarei Keeldar.

— Scrie-i și spune-i să revină cât mai repede. Știu că nu e câtu. Și de puțin lipsă de tact în faptul că și-a prelungit așa de mult absența; e foarte potrivit să oprească fabrica într-o vreme când comerțul merge atât de prost; dar nu trebuie să părăsească ținutul.

— Știu, răspunse Louis, că în seara dinaintea plecării ați stat mult de vorbă împreună, iar după aceea l-am văzut plecând de la Fielthead. l-am citit pe chip, sau am încercat să-i citesc. S-a întors cu spatele. Am ghicit atunci că va lipsi mai multă vreme. Niște degete frumoase și gingașe au minunatul dar de a spulbera mândria fragilă a unui bărbat. Bănuiesc că Robert a avut prea mare încredere în frumusețea lui bărbătească și în prestața lui înnăscută. Sunt mult mai avantajați aceia care, fiind lipsiți de calitate deosebite, n-au cum să se lase înșelați de iluzii. Dar am să-i scriu și am să-i spun că îl sfătuiesti să se întoarcă.

— Nu-i scrie că eu îl sfătuiesc să se întoarcă, ci că ar

fi bine dacă s-ar întoarce.

Clopoțelul cnemă a doua oară, și domnișoara Keeldar îi dădu ascultare.

## CAPITOLUL XXIX

### **Louis Moore**

Louis Moore era învățat cu o viață liniștită. Fiind un bărbat liniștit, o suporta mai bine decât ar fi suportat-o majoritatea bărbaților; având o lume întreagă în propria sa minte și propria sa inimă, îndura cu multă răbdare limitarea la un colț strâmt și pașnic al lumii reale.

Ce adâncă pace domnește la Fielthead în seara asta! Toți ceilalți în afară de Moore – domnișoara Keeldar, întreaga familie Sympson, chiar și Henry – au plecat la Nunnely. Sir Philip i-a invitat acolo; dorea să le facă tuturor cunoștință cu mama și surorile sale, aflate acum la Priory. Fiind un gentleman atât de amabil, îl invitase și pe preceptor; însă preceptorul mult mai bucuros ar fi . Iceptat o întâlnire cu stafia contelui de Huntingdon 1 și o ceată de măscărici ursuzi de-ai lui sub baldachinul

I Personaj din romanul *Arendașul de la Wildfell Hali* de Anne Bronte.

celui mai frunzos, întunecat și bătrân stejar din pădurea

Nunnely. Da, mai curând ar fi aranjat o întâlnire cu stafia unei starețe, ori cu o călugăriță de ceață palidă, printre rămășițele umede și năpădite de buruiene ale ruinatului lor sanctuar ce putrezea în adâncurile pădurii,

Louis Moore tânjește să aibă în noaptea asta ceva lângă el, dar nu pe baronetul cu caș la gură, nici pe binevoitoarea dar rigida lui mamă, nici surorile de neam mare, nici pe vreunul dintre Sympsoni.

Nu e o noapte liniștită; echinoxul încă se face simțit prin zvicniri ale vântului. Ploile puternice din timpul zilei s-au domolit; uriașul nor stingher se sparge și se rostogolește departe pe ceruri, dar nu lunecmd și lăsând în urma sa o mare de safire, ci aruncându-se zgomotos înaintea unei necontenite, răsunătoare, năvalnice furtuni pe dar de lună.



Luna domnește cu slavă, bucuroasă de vijelie; atât de bucuroasă de parcă ea însăși s-ar supune cu dragoste înverșunatelor ei mângâieri. Niciun Endimion<sup>26</sup> nu-și va admira zeița în astă-noapte; nu se află turme ieșite pe coastele munților; și e bine așa, 'fiindcă în astănoapte îl întâmpină cu dragoste pe Eol2.

Stând în camera de studiu, Moore auzea vuietul furtunii ce se înverșuna împotriva frontonului celuilalt și da roată către fațada holului. Capătul unde se afla el era adăpostit.

Dar Louis Moore nu dorea adăpost; nu dorea sunete potolite și o așezare ferită.

— Toate saloanele sunt goale, spuse. Mi s-a făcut silă de celula asta.

O părași și se. Duse acolo unde ferestrele cu canaturi, mai mari și mai libere decât ferestrele zăbrelite și umbrite de ramuri ale camerei sale, lăsau să treacă în voie întunecimea albăstruie, sclipirile argintii, tabloul unduios și rotitor al cerului nopții de toamnă. Nu avea lumânare; nu era nevoie nici de lămpi și nici de foc: bogatele și curatele revărsări de lumină ale lunii, deși schimbătoare și scrijelite de nori, se prelingeau peste podele și peste pereți.

Moore rătăcește prin' toate încăperile; pare că din salon în salon urmărește o nălucă. În salonul lambrizat se oprește; aici nu e atâta răcoare și atâta rafinament ca în alte părți; aici e foc; căminul e fierbinte și tăciunii mal sclipesc de sub cenușă, cu căldură intensă și. Lucire limpede; lângă covor e o măsuță de lucru, o casetă pe ea, un jilț alături.

Oare vedenia urmărită de Moore ședea în acel jilț? Dacă l-ai vedea cum stă dinaintea lui, ai crede că da. Un atât de mare interes îi strălucește în ochi, atât de elocventă îi este expresia feței, încât s-ar zice că în singurătățile acestei case și-a găsit un tovarăș viu și se pregătește să

---

26În mitologie, un tînăr păstor iubit de Selene (Luna) și pe care zeița îl adormea ca să nu-i poată simți mîngîierile.

\* Zeul vînturilor, în mitologia elină.

stea de vorbă cu el.

Face și descoperiri. Un săculeț, un mic săculeț de șaten e agățat pe spătarul jilțului. Caseta e deschisă, cheile sunt în broască; o pecete drăguță, un creion de argint, câteva fructe roșii și coapte pe o frunză verde, o mănușă mică, delicată, curată - aceste nimicuri decorează și în același timp răvășesc locul unde se află. Într-o imagine ordinea ascunde detaliile; le scoate pe toate, rânduite, din câmpul atenției; dar detaliile sunt cele care dau farmec.

Moore vorbi.

„Urmele ei. A trecut pe aici - nepăsătoare, fermecătoare fiindă! — a fost chemată în grabă, fără îndoială, și auitat să se mai întoarcă și să le pună la locul lor. De ce până și urmele pașilor îi sunt încântătoare? De unde a luat darul de a nu băga în seamă oamenii, fără să jignească vreodată? La ea poți găsi oricând pricină de muștrare, dar muștrarea nu-ți iscă niciodată amărăciune în suflet; iar pentru iubitului sau bărbatul ei, dojana, după ce se va fi stins puținel în cuvinte, i se va topi pe buze transformându-se în sărut. Mai bine să petreci o jumătate de oră cu ea în muștrări, decât o zi întregă admirând sau lfiudâiid orice altă femeie de pe lume. Am început să bombănesc? — vorbesc singur? încetează!”

Și încetă. Rămase cufundat în gânduri; și pe urmă făcu mici pregătiri ca să-și petreacă seara în tihnă.

Trase perdelele peste ferestrele largi și regina Lună; Îndepărtă vederii Suverana, Curtea și Armatele stelare; Înteți din nou focul încă fierbinte dar pe cale să se stingă; aprinse una dintre cele două lumânări aflate pe masă; puse un scaun în fața celui de lângă măsuța de lucru, apoi se așeză în el. Următorul gest fu să scoată din buzunar un carnet mic și gros, cu foile albe; să dea la iveală un creion; și să înceapă a scrie cu litere înghesuie  
:., i greu de descifrat. Orice ar fi, apropie-te, cititorule;

nu te rușina: apleacă-te fără teamă peste umărul lui și citește pe măsură ce el își așterne mazăgălitura pe hârtie.

„Sunt ceasurile nouă; n-am nicio îndoială, trăsura n-o

să se întoarcă înainte de unsprezece. Până atunci a mea e toată libertatea; până atunci pot să-i ocup camera; să stau în fața jilțului ei; să-mi sprijin cotul de masa ei; să păstrez în jurul meu nimicuri ce-mi aduc aminte de ea.“

1 „Odinioară îmi cam plăcea Singurătatea – mi-o închipuiam ca pe o nimfă oarecum liniștită și gravă, dar de mare frumusețe; o Oreadă venită către mine dinspre trecătorile munților; din cețurile albăstriei ale colinelor îi erau alcătuite veșmintele, iar răsuflarea îi pornea din adierile lor răcoroase; și pe chip i se vădea, de asemeni, mare parte din solemna lor frumusețe. Cândva puteam să-i fac cu seninătate curte și să-mi simt inima ușoară dacă o înduplecam să asculte – cu totul mută dar maiestuoasă. “

„Dar de când am chemat-o pe S. În camera de studiu, iar ea a venit și a stat atât de aproape de mine; de când și-a deschis sufletul în fața mea și mi-a arătat ce-o tulbură – mi-a cerut ocrotire – a făcut apel la puterile mele; din ceasul acela urăsc Singurătatea. Abstracție de gheață, schelet fără de carne – fiică – mamă – și însoțitoare a Morții!“

„Ce plăcut e să scriu despre ceva ce e apropiat și scump ca înseși adâncurile inimii mele; nimeni nu mă poate lipsi de carnetelul ăsta, și cu ajutorul creionului îi pot spune tot ce vreau – tot ce nu îndrăznesc a rosti în fața nici unei ființe vii – tot ce nu îndrăznesc a *gândi* cu glas tare.“

„Din seara aceea aproape că nu ne-am mai văzut. O dată, pe când eram singur în salon și căutam o carte de-a lui Henry, a intrat, îmbrăcată pentru un concert de la Stilbro'. Timiditatea – timiditatea ei, nu a mea — a întins între noi un vâl de argint. Multe oi fi auzit și citit eu despre «sfioșenia fetelor»; dar, folosite la locul convenit și nu la întâmplare, cuvintele acestea sunt cuvinte adevărate și potrivite; când s-a îndreptat către fereastră, după ce în mod tăcut dar plin de grație dăduse semn că mă recunoscuse, în gândul meu nu o puteam numi altfel decât «fecioară imaculată»: îmi apărea vederii înveșmântată în gingașă splendoare și aureolată de sfioșenie copilărească. Fiind unul

dintre oamenii cei mai comuni, s-ar putea să fiu și unul dintre cei mai înfumurați; dar adevărul adevărat este că acea sfială mi-a prilejuit o îneântătoare emoție; mi-a măgulit cele mai alese senzații. Aș avea îndrăzneala să spun că arătam ca un prostănac; am trăit clipe paradisiace atunci când am văzut cum își îndepăstrează privirile ei de privirile mele, și cum își întoarce încetișor capul ca să-și ascundă roșeața obrazilor.<sup>44</sup>

„Știi că astea sunt vorbe de visător – vorbele unui nebun exaltat și romantic; da, e adevărat, *visez și voi mai visa* din când în când; iar dacă ea a insuflat idei romanțioase prozaicei mele compuneri, ce-aș putea eu face? 4’

„Ce copil e uneori! Cât e de simplă și neștiutoare! O văd și acum, privindu-mă direct în față și împlorându-mă să stau în calea celorlalți, să nu-i las s-o sufoca, să fiu stăpân pe mine și să-i dau un narcotic puternic; o văd cum îmi mărturisește că nu e atât de îngâmfată, nici atât de indiferentă față de simpatie cum o soooate lumea; văd cum de pe gene i se desprindea lacrima aceea tainică. Spunea că o cred copilăroasă – și așa o credeam. Își închipuia că o disprețuiesc. S-o disprețuiesc! a fost nespus de fermecător să mă simt dintr-o dată aproape și mai presus de ea; să-mi dau seama că am un drept firesc și puterea de a o sprijini, așa cum un bărbat și-ar sprijini soața.<sup>44</sup>

„Îi ador desăvârșirile; dar defectele, sau cel puțin slăbiciunile ei, sunt acelea care o apropie de mine – care o fac să mi se cuibărească în inimă – care o învăluiesc în dragostea mea – iar asta dintr-o pricină cum nu se poate mai egoistă, dar profund firească; defectele acestea v. În trepte ce-mi îngăduie să urc până la a căpăta ascendență asupra ei. Dacă ar pași pe o înălțime artificială și lină, fără niciun fel de opreliști, cu ce s-ar mai putea lăuda piciorul? Tocmai înălțimile naturale, cu prăpăstiile

i        pedicile lor de mușchi alunecos sunt acelea care ispitesc pe cățărător, și al căror pisc îți oferă bucurie

când l-ai atins.44

„Să lăsăm metaforele! vederea ei îmi încântă ochiul; Îmi insuflă viață; dacă aș fi rege și ea slujnica ce-mi i'. «Itură scările palatului – chiar și prin întregă această distanță ce ne-ar despărți – privirea mea i-ar recunoaște calitățile; din pricina ei bătăile inimii mi s-ar înteți, deși prăpastia de netrecut ar face cunoștința imposibilă.

Dacă aș fi un nobil, iar ea slujnica mea, tot mi-ar fi cu neputință să n-o îndrăgesc pe acea Shirley. Să o lipsim de educația primită – să o lipsim de podoabe, de eleganta ei îmbrăcăminte – de toate avantajele exterioare – de orice grație, în afară de aceea de neînlăturat a armoniilor trupului; și să mi se arate pe pragul unei cocioabe, îmbrăcată într-o rochie de pânză; iar de acolo să-mi ofere o gura de apă, cu zâmbetul acela – cu aceeași caldă bunăvoință cu care acum își împarte senioriala ospitalitate – și tot aș îndrăgi-o. Aș dori să rămân acolo un ceas; aș tânji să stau de vorbă cu acea țărăncuță. Nu aș simți ceea ce simt *acum*, nu aș afla în preajma ei nimic divin; însă ori de câte ori aș întâlni în cale tânără țărăncuță, mi-ar face plăcere – ori de câte ori ne-am despărți, aș pleca plin de regrete.<sup>27'</sup>

„Ce neglijență condamabilă, să-și lase deschisă caseta unde știu că are bani! În broască atârnă toate cheile ei, până și ale casetei de bijuterii. În săculețul de satin văd că se află o pungă; ciucurii din mărgelile de argint atârnă în afară. Asemenea spectacol l-ar scoate din fire pe fratele meu Robert; la fel s-ar întâmplă cu toate micile ei greșeli, fiindcă știu că fiecare dintre de ar fi' pentru Robert pricină de enervare; dacă pe mine mă necăjesc, atunci e vorba de un necaz cum nu se poate mai plăcut; orice greșală de-a ei e pentru mine o desfătare, iar dacă am sta mereu împreună, știu că n-ar fi zgârcită în a-mi dărui bucurii. N-ar

---

<sup>27</sup> Chipușor răzvrătit (fr.).

<sup>8</sup> Mîndre, răutăcioase, ironice (fr.).

„Și tu, Brutus!“ Cuvinte pe care le-ar fi rostit Cezar în clipa cînd a văzut că și Mărcus Iunius Brutus, care trecea drept fiu al său și pe care îl protejase, face parte dintre conjurați și

face decât să-mi dea ceva de lucru, ceva să corectez: subiect pentru muștrările mele de preceptor. Pe Henry niciodată nu îl cert: niciodată nu mă simt dispus s-o fac; dacă greșește cumva – și asta se întâmplă foarte rar, dragul de el! — un cuvânt este de ajuns; de cele mai multe ori mă mulțumesc să clatin din cap; dar în clipa când dau cu ochii de acea *minois mutin* 1 a ei, cuvinte de muștrare blândă mi se îngrămădesc pe buze; dintr-un taciturn, cred că are să mă preschimbe în vorbăreț. De unde vine bucuria ce o trăiesc prin acele vorbe? Uneori mă minunez și eu singur; cu cât mai *crânes, malignes, taquines* 2 îi sunt reacțiile, ca urmare a prilejurilor mai evidente de dezaprobare ce mi le oferă, cu atât mai multă înfrigurare o caut, eu atât mai mult o îndrăgesc. Niciodată nu e mai dezlănțuită decât atunci când își pune costumul de călărie; niciodată mai supusă decât atunci când se întoarce mândră cu Zoe, după ce s-au luat la întrecere cu vântul pe coline. Și mărturisesc – acestei pagini mute o pot mărturisi – că am așteptat în curte o oră întreagă norocul de a fi martor la întoarcere și încântătorul prilej de a o primi în brațele mele când cobora din șa. Am băgat de seamă (și din nou, numai față de această pagină aș menționa-o) că niciodată nu îngăduie vreunui alt bărbat în afară de mine s-o ajute la descălecat. Am văzut-o refuzând politicos ajutorul lui Sir Philip Nunnely; și e totdeauna nespus de binevoitoare față de tânărul ei baronet; nespus de atentă față de sentimentele lui gingașe – ce să mai vorbim? — și chiar față de atât de delicatul său araorpropriu; am văzut cu câtă aroganță respingea ajutorul lui Sam Wynne. Acum știu – inima o știe, fiindcă a simțit-o – că se bizuie pe mine fără vreo ezitare; oare e convinsă cât se bucură puterile mele de câte ori pot s-o slujească? Nu sunt robul ei – o spun ritos – dar talentele mi se adună în jurul frumuseții ei ca spiritele în jurul strălucirii Soarelui. Toate cunoștințele, toată înțelepciunea, întreaga-mi stăpânire de sine, toate puterile mele, în fața ei stau și așteaptă cu umilință o însărcinare. Și cât de fericite sunt atunci când o primesc! Câtă bucurie

culeg din muncile la care sunt supuse. Oare ea știe?”

„Am spus că e neglijentă; e cu totul remarcabil faptul că neglijența asta nu-i umbrește niciodată rafinamentul; și într-adevăr, tocmai prin această fierăstrucică din firea ei pot fi văzute și recunoscute existența, profunzimea și autenticitatea pomenitului rafinament; uneori slăbiciuni și infirmității sunt acoperite de un noian de podoabe; cu ajutorul unei mâneci meșteșugit făcute se poate arăta un braț rotund și frumos. Am văzut și am umblat cu multe dintre lucrurile ei, fiindcă deseori le rătăcește. Dar niciodată n-am dat peste ceva care să nu dezvăluie o adevărată lady; nimic pătat, nimic josnic; într-un anume sens e tot atât de scrupuloasă pe cât este, în altul, de necugetată; de-ar fi fost fată de țăran, s-ar li purtat totdeauna dichisită și curată. Uite pielea imaculată a acestei mici mânuși de seară – sau satinul gingaș îără o pată din care e făcut săculețul!”

„Câtă deosebire există între S. Și acest giuvaer minunat de C. H.! Caroline, îmi închipui, este însăși icoana punctualității fără greș și a preciziei încântătoare; s-ar potrivi de minune obiceiurilor casnice ale unei exigente rude de-ale mele; e-atât de gingașă, de îndemânică, de demodată, ageră și liniștită; toate le face într-o clipă, toate-s la locul lor precis; s-ar potrivi cu Robert; dar *eu*, ce-aș putea eu face cu o ființă aproape perfectă? *Ea* e pe potriva mea; la fel ca mine de săracă; este desigur drăguță, are un cap ce-ți amintește de Rafael; Rafael în trăsături, pe de-a întregul englezoaică în expresie; grație și puritate cu totul insulare; dar unde ai putea să afli ceva de schimbat, ceva de îndurat, vreun motiv de muștrare, vreo pricină de îngrijorare? Așa este ea, ca o lăcrămioară, lipsită de culori, dar fără să aibă nevoie de culoare. Ce schimbare i-ar putea spori calitățile? Ce penel ar îndrăzni să intervină? Iubita *mea*, dacă voi avea vreuna cândva, va trebui să se asemene mai mult cu trandafirul; să fie o desfătare dulce și plină de viață, străjuită de primejdia spinilor. Nevasta *mea*, dacă mă voi însura vreodată, va trebui ca din când în când

să-mi ațâțe cu câte o împunsătură făptura greoaie; va trebui să găsească întrebuițare pentru masiva cantitate de răbdare a bărbatului ei. N-am fost făcut un om atât de răbdător ca să fiu împerecheat cu o mielușea; așa afla o răspundere mult mai prielnică firii mele dacă mi s-ar da pe seamă o făptură din neamul leilor ori al leopardzilor. Îmi plac puține lucruri dulci, dacă nu sunt totodată și picante; puține lucruri strălucitoare, dacă nu sunt în același timp și fierbinți. Im plac zilele verii, al căror soare face fructele să se rumenească și grânele să dea în pârg gălbui. Frumusețea nu e niciodată atât de cuceritoare ca atunci când, dacă o sâcâi, se întoarce asupra-mi cu mânie.

Fascinația nu e niciodată mai coplesitoare decât atunci când, întărâtată și pe jumătate furioasă, amenință să se preschimbe în cruzime. Teamă mi-e că m-aș plictisi de muta și monotona nevinovăție a mielului; n-ar trece mult și m-aș simți povară pentru porumbița care ar cloci în cuib și niciodată nu mi s-ar zbate în piept; dar îndurarea mea s-ar înălța pe culmile fericirii dacă ar trebui să potolesc zbatările și să îndrum eforturile nedomolitului erete. În stăpânirea instinctelor sălbatice ale celei mai nesupuse *bâte fauve 1*, puterile mele ar afla un adevărat ospăț.”

„O, tu, discipola mea! O, fermecată Peri2! Ești prea răzvrătită pentru a merita raiul – prea nevinovată pentru a fi aruncată în iad! Niciodată nu putea-voi să fac mai mult decât să te văd, să mă închin ție, și să mă rog pentru tine. Vai! Știind bine că ți-aș putea aduce fericirea, fi-mi-va oare soarta să privesc cum treci în stăpânirea celor ce nu au această putere?”

„Orieât de protector va fi brațul – dacă e slab nu va izbuti s-o încovoie pe Shirley; și ea trebuie încovoiată. Nu va izbuti să o încline, și ea trebuie înclinată.Îl

„Ia seama, Sir Philip Nunnely! Nu o văd niciodată pășind ori șezând alături de dumneata, cu buzele strânse ori cu sprinoenele încruntate, în sfortșarea de a suporta \ reo trăsătură din caracterul dumatiale pe care nici n-o admiră și care nici nu-i place; în hotărârea de a-ți suporta



vreo slăbiciune pe care o nădăjduiește răscumpărată de vreo virtute, și care o supără, în ciuda acestei nădejdi; niciodată nu observ grava strălucire a chipului, străfulgerările lipsite de bucurie din ochii ei, ușoara retragere a întregii ei făpturi atunci când vîi puțin prea aproape, privești puțin prea expresiv sau șoptești cu puțin prea multă căldură; niciodată n-am fost martor unor asemenea gesturi, dar mă gândesc la legenda Semelei răstumată.”

„Nu pe fiica lui Cadmus o văd; nici nu-mi răsare în minte tragica ei dorință de a-l zări pe Iupiter în maiesluoasa-i splendoare de stăpânitor al zeilor. Un preot al lunonei îmi apare atunci înainte, veghind târziu și însinjit lângă altarul unui templu din Argos. În ani și ani de preoție pustnică, el s-a hrănit cu visuri; o nebunie divină s-a abătut asupra lui; iubește idolul căruia îi slujește și zi și noapte se roagă ca delirul să-i fie împlinit și ca zeita cu ochi de bou să zâmbească închină-

I Animal sălbatic (fr.).

Zână din mitologia persană, descendentă din îngerii prăbu-

”1\* În infern, alungată din rai doar până la ispășirea penitenței.

Fiică a regelui Cadmus. Fiind iubită de Iupiter, a stârnit lylo/. la lunonei, care, din răutate, a îndemnat-o să-l roage pe

Iupiter să i se arate în întreaga-i strălucire. Mai-marele zeilor i-a îndeplinit dorința, dar, la vederea lui, Semele a căzut fulgerată.

4 Adică lunona.

torului. Zeita a auzit și se va arăta mărinimoasă. Întregul Argos doarme. Ușile templului sunt ferecate, preotul veghează dinaintea altarului.”

„Se simte o ciocnire între pământ și ceruri – dar nu de către orașul adormit; numai de singuraticul veghetor brav și neclintit în fanatismul său. Și în inima tăcerii, fără niciun zgomot prevestitor, se trezește deodată învăluit în lumină.

Prin acoperiș - prin albastra spărtură larg deschisă, necuprinsă, străbătută de albeață orbitoare, se scurge o coborâre mai presus de fire - înfricoșătoare ca și căderea stelelor. Acum are ce a cerut: retrage-te — nu-i îngăduit să te uiți - am orbit. Și în acel sanctuar aud un sunet de negrait - nu l-aș mai fi auzit! Văd o strălucire de neînclurat arzând spăimântător printre stil pi. Îndură-se zeei s-o stingă!“

„Un binecredincios din Argos veni la templu disdediminează ca să aducă ofrande în văzduhul răcoros al dimineții. Tunase în timpul nopții; trăsnetul se abătuse aici. Altarul e făcut țandări; lespezile de marmură din jur sunt sparte și înnegrite. Statuia zeiței stă senină, măreață, neatinsă; la picioarele ei, mormane pale de cenușă. Nu se mai află acolo niciun preot; și nimeni n-avea să-mai vadă vreodată pe cel ce stătuse de strajă.”

„Sosește trăsura! Am să închid caseta și am să vâr cheile în buzunar; mâine are să le caute: va trebui să vină la mine. Parc-o aud: Domnule Moore, n-ai văzut cheile mele?» “

„Așa are să spună cu glasul ei limpede, vorbind cu fereală, rușinată, dându-și seama că pentru a douăzecea oară pune această întrebare. Am s-o necăjesc puțin; am s-o țin lângă mine dându-i speranțe și făcând-o să se îndoiască; iar când am să i le înapoiez n-am să mă opresc de la muștrare. Uite aici și săculețul - și punga — deodată cu cheile; mănușa - creionul - ' pecetea. Pe toate are să le ia din mâna mea, încet și una câte una; numai cu mărturisire, pocăință și rugăminți. Nu-i pot niciodată atinge mâna, o buclă sau o panglică a îmbrăcăminteii, dar am să-mi asigur anumite privilegii; fiecare trăsătură a feței, ochii ei scăldați în lumină, buzele vor trece prin toate schimbările pe care le cunosc, numai pentru desfătarea mea; îmi vor înfățișa fiecare minunată nuanță de privire și unduire pentru a mă bucura — a-mi da fiori - pentru a mă înlănțui și mai fără nădejde. Dacă trebuie să-i devin sclav, atunci n-am să-mi dau

libertatea pe nimic.”

Închise caseta, vârî în buzunar toate acele bunuri și părăsi încăperea.

CAPITOLUL XXX

### **Rushedge, loc de mărturisiri**

Toată lumea știa c-ar fi fost de mult timpul ca domnul Moore să revină acasă; întregul Briarfield se mira de această ciudată absență, iar cei din Whinbury și din Nunnely își aveau fiecare partea lui la uimirea generală.

Se știa’de ce zăbovește prin alte locuri? Da: se știa de mai bine de douăzeci - de mai bine de patruzeci de ori; fiindcă existau cel puțin patruzeci de pricini invocate pentru a explica această inexplicabilă împrejurare.

De afaceri nu putea fi vorba - cu *asta* toate bârfele erau de acord; treburile cu care plecase le dusese la bun sfârșit încă de multă vreme; pe cei patru capi ai răzvrătirii îi aflase curând și îi prinsese; asistase la procesul lor, auzise sentința și condamnarea și îi văzuse cu ochii lui cum sunt urcați pe vas înainte de a fi transportați.

Asta se știa la Briarfield; o anunțaseră și ziarele; *Stilbro’Courier* dăduse toate amănuntele, chiar cu adaosuri..

Nimeni nu-i admira perseverența și nu-i aplauda succesul; lotuși proprietarii de fabrici se bucurau, încredințați că dreptele asprimi ale legii odată aplicate, aveau să paralizeze de acum încolo funesta îndrăzneală a nemulțumiților. Cu toate acestea, nemulțumirea continua să murmure înfundat. Azvârlea înjurături rău prevestitoare pe deasupra halbelor cu bere prin cârciumi și țineau toasturi ciudate în tovărășia ginului britanic.

O versiune era aceea că Moore nu *îndrăznește* să se întoarcă în Yorkshire: știa că dacă se întoarce, viața lui n a mai valorează nici doi bani.

— Am să-l vestesc despre treaba asta, zise domnul Yorke atunci când vechilul îi spuse ce se vorbește. Și dacă

*asta* nu-l aduce îndărăt în galop întins - nimic nu-l

mai aduce.

În cele din urmă, ori o astfel de veste ori vreun alt motiv a izbutit totuși să-l recheme. Îi anunță lui Joe Scott ziua când urma să sosească la Stilbro', cerând să i se trimită calul la „George”, ca să-l aibă la îndemână; Și cum Joe Scott îl informă pe domnul Yorke, domnia-sa își aranjă în așa fel treburile ca să-l întâlnească.

Era zi de târg; Moore sosi la o vreme care îi îngăduia să ia parte și la masa oamenilor de afaceri. Fiind oarecum străin - dar în același timp și om de acțiune și cu faimă - proprietarii de fabrici adunați acolo îl primiră cu anume ceremonie. Unii - care în public nu prea ar fi îndrăznit să arate deschis că îl cunosc, de teamă ca un cumva o parte din ura ce i se purta și răzbunarea ce

i se pregătea să cadă din întâmplare și asupra lor - în cerc intim îl întâmpinară oarecum ca pe cel mai de seamă dintre ei. După ce se consumă ceva vin, respectul lor s-ar fi întezit până la entuziasm, dacă neclintita indiferență a lui Moore nu l-ar fi reținut într-o stare de mocneală, descurajare și răceală.

Domnul Yorke - veșnicul prezident al acestor mese — observa purtarea tânărului său prieten încercând o necuprinsă satisfacție. Dacă se putea ca un lucru să-l irite și să-i stârnească disprețul mai mult decât un altul, atunci acela era faptul de a vedea un om prostit de lingușire sau entuziasmat de popularitate. Dacă ceva îl calma, ' îl îmbuna și îl încânta în mod deosebit, atunci era vorba de spectacolul acela al unui personaj de vază incapabil să guste publicitatea: *incapabil* spun; disprețul n-ar fi făcut decât să-l înfurie - indiferența era aceea care îi înmuia firea aspră.

Rezemat de spătarul scaunului, calm și aproape morocănos, în timp ce fabricanții de postavuri și pături îi laudau curajul îi treceau iar în revistă faptele - mulți dintre ei împănându-și lingușelile cu aspre invective împotriva clasei lucrătoare - Robert constituia o imagine încântătoare pentru domnul Yorke. Inima i se delecta cu ferma

convingere că aceste grosolane elogi îi rușinau adânc pe Moore, și îl făceau ca pe jumătate să se. Disprețuiesc pe sine și treburile făcute. În fața injuriilor, a reproșurilor, a calomniei e ușor să zâmbești; dureroase cu adevărat sunt laudele celor pe care îi condamnăm.

Moore privise adeseori cu strălucită stăpânire de sine la mulțimi ostile care urlau împotriva lui; dăduse piept cu furtuna impopularității cu ținută demnă și suflet senin; dar lăsă capul în piept auzind penibilele laude ale negustorilor și se închise în sine, îndurerat, în fala feliicitărilor.

Yorke nu se putu abține să nu-l întrebe cum îi plac sprijinatorii, și dacă nu cumva crede că fac onoare cauzei apărute de el. „Și e păcat, băiete – continuă domnul Yorke – că nu i-ai spânzurat pe cei patru discipoli ai Necuratului. Dacă ai fi putut aranja o *asemenea* sărbătoare, nobilii oameni de aici cir fi deshămat caii de la trăsură, ar fi înjugat la ea douăzeci de măgari și te-ar fi purtat prin Stilbro' ca pe un general învingător.”

În curând Moore renunță la vin, se desprinse dintre comeseni și plecă. În mai puțin de cinci minute domnul Yorke o luă pe urmele lui; apoi părăsiră împreună, călări, orașelul Stilbro'.

Era prea devreme pentru mers acasă, deși se apropia «rârșitul zilei; ultimele raze de soare se și desprinseseră de pe marginile norilor, iar noaptea de octombrie își întindea peste mlaștini umbrele ce-i vesteau sosirea.

Doar puțin înveselit de libațiunile cumpătate și deloc nemulțumit să-l vadă pe tânărul Moore din nou în Yorkshire și să-l aibă tovarăș pe lungul drum până acasă.

, inr” Xul Yorke luă mai mult pe seama sa îndatorirea de a întreține conversația. Pomeni pe scurt, dar în zeflema, despre procese și condamnare; apoi trecu la zvonurile care circulau prin împrejurimi și, nu peste mult timp, îl atacă pe Moore pe terenul propriilor lui preocupări.

— Bob, cred că ți-s-a-nfundat; și o meriți. Totul mergea ca pe roate. Șansa se îndrăgostise de tine: poruncise să ți se dea cel mai mare câștig la roata ei

douăzeci de mii de lire; nu-ți cerea decât să întinzi mâna și să-l iei. Și tu ce te-ai apucat să faci? Ai cerut un cal și-ai plecat să vânezii oameni prin Warwickshire. Iubita I; i - Șansa, adică - a fost cât se poate de îngăduitoare. Ce și-a zis: „S.a-l iert, că-i tânăr”. Și a așteptat, „răbdătoare ca o statuie”, până ce hăituiala s-a încheiat și vânatul ticălos a fost răpus. Atunci te-a așteptat să te întorci și să te faci băiat de treabă: tot ai mai fi putut pune mâna pe câștigul cel mare.

Dar a rămas uimită până peste măsură, ca și mine de altfel, când a văzut că, în loc să te întorci vijelie acasă, în cel mai întins galop cu puțință, și să-ți așterni laurii la picioarele ei, te-ai urcat frumușel în diligenta de Londra. Ce-i fi căutat acolo, dracu' știe; eu cred că nicio trebușoară pe l-umea asia, doar ai stat și-ai făcut pe supăratul. Chipul nu ți-a fost niciodată luminos ca un crin, dar acum e verde-măsiiniu. Nu mai ești îa fel de arătos cum erai, băiete.

— Și cine-o să ia eâștigul despre care vorbești atâta?

— Un baronet; doar atât. În mintea mea nu încap me; o îndoială: ai pierdut. Înainte de Crăciun are să fie Lady Nunnely.

— De; foarte probabil.

— Dar n-ar fi trebuit să fie. Prostule! Uite, îți jur că ai fi putut s-o iei. '

— Ce te face să crezi, domnule Yorke?

— Totul și toate. Lumina din ochii ei, roșeați din obraji: se răspândea ca apa când îți era pomenit numele, cu toate că de obicei sunt palizi.

— Șansele mele s-au dus cu totul, nu-i așa?

— Așa ar trebui să fie; dar încearcă: merită să încerci. Eu îi zic lui Sir Philip ăsta „apă de ploaie”. Și pe urmă să știi că scrie versuri - rime goale. *Tu* ești mai presus de prostiile astea, Bob, orice s-ar spune.

— Și mă sfătuiesti s-o pețesc, domnule Yorke, \ târziu cum e, în ceasul al unsprezecelea.

— Nu-ți rămâne decât să faci încercarea, Robert. Dacă e amoretată de tine - și, îți spun pe conștiința mea,

eu cred că este sau a fost – are să ierte multe. Ce-i cu tine, băiete: văd că râzi; de mine râzi? Mai bine ai rin1 la propria ta răutate. Dar văd eu că râzi cam fără chef; ai acuma o mutră așa de acră că să dai și să fugi.

— Atât de îndelung m-am certat cu mine însumi, Yorke.

Cu atâta îndârjire am înfruntat primejdiile, m-am zbatut în cămașă de forță, mi-am răsucit încheieturile mâinilor smucindu-le din cătușe și mi-am zdrobit capul izbindu-î de pereți.

— Ha-ha! îmi pare bine c-aud asemenea vorbe. Asta zic și eu antrenament! Și trag nădejde că ți-o fi folosit la ceva. Ți-a mai topit ceva din trufie?

— Trufie! Ce-i asta? Chiar și demnitate, îngăduință față de sine, ce-or fi astea? Vinzi cumva asemenea articole? Știi pe cineva care le pune în vânzare? Dă-mi și mie adresa: ar găsi în mine un foarte generos client, în clipa asta m-aș lipsi de ultimul ban ca să le cumpăr.

— Așa stau lucrurile cu tine, Robert? Treaba asta mă incintă. Îmi place să spună omul curat ce are pe suflet. Ce n-a mers cum trebuie?

— Mașinăria întregii mele firi; toate angrenajele acestei fabrici omenești; cazanul, adică ce cred eu că ar fi inima, stă gata să explodeze.

— Asta ar trebui tipărit pe hârtie; e ceva grozav. Aproape vers alb. N-ar fi rău să te apleci puțin și asupra poeziei. Dacă-ți vine cumva toana asta, Robert, dă-i bătaie, nu te lua după mine: de data asta am s-o-ndur.

— Hidos, respingător, rătăcire josnică! Poți comite într-o clipă ceva pe care să-l regreti toată viața – ceva ce viața mu mai poate șterge

— Băiete, dă-i înainte. Eu le zic gogoși, castane, lapte de pasăre. Dar gustul lor îmi place în chip deosebit. Dă-i drumul: dacă vorbești, are să-ți facă bine; mlaștinile se întind acum înaintea noastră și cale de mile jur împrejur nu se află ființă viețuitoare.

— Da, *vreau* să vorbesc. Nu mi-e rușine să spun.

În piept parcă mi se zbate o sălbăticiune, și m-am hotărât să te las să auzi cum e în stare să urle.

— Pentru mine e o adevărată muzică. Ce glasuri plăcute aveți tu și Louis! Când cântă Louis - cu intonații domoale, ca de adâne glas de clopot - simt cum încep iar să mă înfior. Noaptea e liniștită; ascultă și ea; se apleacă tăcută asupra ta, ca un preot întunecat asupra unui și mai întunecat pocăit. Mărturisește, băiete; nu înfrumuseța nimic; fii sincer ca un metodist bigot, condamnat și iertat, la o adunare de convertire. Fii rău ca Belzebut: are să-ți ușureze inima.

— Dezgustător ca Mammon, ar trebui să spui. Yorke, dacă aș coborî de pe cal și m-aș întinde de-a curmezișul drumului, ai fi atât de bun încât să treci în galop peste mine - înainte și înapoi - de vreo douăzeci de ori?

— Cu cea mai mare plăcere, dacă pentru omucidere nu s-ar fi inventat și ceva care se cheamă judecată.

— Hiram Yorke, fără îndoială, am crezut că mă iubește. Am văzut cum ochii îi scânteiază de bucurie când a dat peste mine în mulțime; a roșit ca focul atunci când

mi-a întins mâna și mi-a spus: „Buna ziua, domnule Moore“.

Numele meu avea o influență magică asupra ei; când era rostit de alții, se schimba la față - știu și asta. Ea însăși îl pronunța folosind cea taai muzicală dintre multele ei intonații armonioase. Se purta afectuos cu mine; se vedea că o interesez; îmi ducea grija; îmi dorea binele; căuta și folosea orice prilej pentru a-mi fi de folos. Am stat și m-am gândit, m-am retras o vreme, am fost atent, am cântărit și m-am întrebat:

n-am putut ajunge decât la o singură concluzie - asta e dragoste.

M-am uitat la ea, Yorke; și am văzut tinerețe și un tip al frumuseții. Am văzut că e înzestrată cu putere.

Avea ei îmi oferea posibilitatea recâștigării onoarei și situației. Îi datoram recunoștință. Mă ajutase cu



generozitate și hotărâtor printr-un împrumut de cinci mii de lire. Puteam să-mi amintesc de lucrurile astea? Puteam crede că mă iubește? Puteam auzi înțelepciunea mdeemnându-mă să mă însor cât mai repede cu ea și să trec cu vederea toate foloasele atât de scumpe, să nu dau crezare nici unui gând măgulitor, să nu iau în seamă toate sfaturile bine cumpănite, să mă întorc din drum și s-o părăsesc? Tânără, frumoasă, grațioasă – binefăcătoare a mea, care ținea la mine, care mă iubea – așa obișnuiam să-mi spun mie însumi; și stăruiam asupra acestui cuvânt; Îl repetam mereu și mereu; și mi se umplea sufletul cu o mulțumire încântătoare și mândră – cu o admirație îndreptată numai și numai către mine însumi și neegalată nici măcar de stima pe care i-o purtam ei; într-adevăr, zâmbeam în adâncă taină pe seama naivității și simplității sale, dovedite prin aceea că ea se îndrăgostise mai întâi și o și arăta în văzul lumii. Cravașa asta a dumitale pare a fi mânăuită cu multă pricepere, Yorke, dacă ai vrea, ți-ar fi foarte ușor s-o învârtești pe deasupra capului și, lovindu-mă, să mă arunci jos din șa. Mai că m-aș bucura de o lovitură năprasnică.

— Mai ai puțină răbdare, Robert, până ce iese luna, că deocamdată nu te văd prea limpede. Spune-o pe șleau – ai iubit-o, ori n-ai iubit-o? Parcă mi-ar plăcea să știu: sunt curios.

— Sir... Sir – cum să spun – e foarte drăguță, în felul ei, și foarte ispititoare. Câteodată se înfățișează ca o făptură alcătuită din ioc și aer, la care mă uit și mă minunez, dar fără a-mi trece prin gând s-o îmbrățișez și s-o sărut. Am aflat în ea un puternic magnet pentru interesele și vanitatea mea; dar niciodată n-am simțit că natura a croit-o pentru a fi cealaltă și cea mai bună parte a. Ființei mele. Și când întrebări de felul acesta îmi dădeau năvală în cuget, le alungam de la mine și îmi spuneam cu brutalitate că aș îi bogat cu ea și ruinat neavând-o alături; și mă rugam să pot fi un om cu picioarele pe pământ și nu un visător.

— Foarte înțeleaptă soluție. Și ce rău a ieșit de aici, Bob?

— Cu această înțeleaptă soluție m-am dus la Fielthead într-o seară din august trecut; era chiar în ajunul plecării mele la Birmingham - fiindcă - înțelegi - voiam să mă asigur de marele dar al norocului; trimisesem mai înainte un bilet cerând o întrevedere între patru, ochi. Am găsit-o acasă, și singură.

M-a primit fără niciun fel de stânjeneală, deoarece credea că e vorba de afaceri. *Eu* eram destul de stânjenit, dar. Luasem anumite hotărâri. Nu prea știu cum am câmlit atunci discuția, dar am trecut la subiect în chip direct și ferm - destul de urât, aș îndrăzni să spun. Pur și simplu m-am oferit pe mine însumi - distinsa mea persoană - cu datorii cu tot, bineînțeles, ca obiect de tranzacție.

M-a jignit, mi-a stârnit furia faptul că nici n-a roșit, nici n-a început să tremure și nici un și-a plecat privirea. Doar mi-a spus: „Mă îndoiesc c-am înțeles ce vrei să spui, domnule Moore“.

Așa că a trebuit să iau încă o dată de la început întreaga propunere și s-o formulez deslușit ca „bună ziua“, înainte ca ea să înțeleagă exact. Și pe urmă, ce crezi că a făcut? În loc să rostească un dulce și abia auzit „Da!“, sau să păstreze o emoționată și gingașă tăcere (ceea ce ar fi fost același lucru), s-a ridicat în picioare, a străbătut de două ori cu pas iute camera de la un capăt la altul, în felul acela numai de ea cunoscut, și de nicio altă femeie, apoi a exclamat: „Doamne, iartă-mă!“

Stăteam lângă cămin, Yorke, rezemat de consolă; m-ara sprijinit și mai cu nădejde, pregătindu-mă pentru

toate - pentru orice. Îmi cunoșteam soarta și mă cunoșteam pe mine. Ar fi fost cu neputință să nu înțelegi, dacă îi auzeai glasul și îi vedeai înfățișarea. S-a oprit și s-a uitat la mine.

„Doamne, iartă-mă! a repetai cu tristețe și eu același accent mirat, indignat și totuși dureros. Ai făcut o

propunere nespuse de ciudată – ciudată ca venind din partea **dumitale f** și dacă ți-ai da seama în ce chip straniu ai formulat-o, ai rămâne **dumneata** însuși înmărmurit. Mi-ai vorbit ca un tâlhar care îmi cere punga mai curând decât asemenea unui îndrăgostit care mi-ar cere inima.<sup>4\*</sup>

Bizare vorbe, nu-i așa, Yorke? Și eu știam, în vreme ce le rostea, că erau tot atât de adevărate pe cât de bizare. Cuvintele astea ale ei alcătuiau o oglindă în care mă vedeam pe mine însumi.

M-am uitat la ea, mut și încruntat; atunci numaidecât și-a ieșit din fire și m-a făcut să roșesc de rușine.

„Gerard Moore, știi bine că n-o iubești pe Shirley Keeldar.<sup>41</sup>

M-aș fi putut porni pe jurăminte false ca s-o asigur de dragostea mea; dar îmi era cu neputință să mint în fața chipului ei senin; nu puteam să devin sperjur în fața unei atât de pure bune-credințe. Dealtminteri, astfel de jurăminte goale ar fi fost zadarnice și lipsite de noimă: nu m-ar fi crezut cu nimic mai mult decât ar fi fost în stare să creadă în cuvintele fantomei lui Iuda, dacă s-ar fi desprins din noapte și i s-ar fi înfățișat dinainte. Sufletul ei de femeie avea antene prea fine ca să poată fi păcălit și făcut să ia admirația mea pe jumătate grosolană și pe jumătate lipsită de căldură drept dragoste adevărată, bărbătească. J

„Și ce s-a întâmplat pe urmă?” ai să mă întrebi\* domnule Yorke. J

Da, s-a așezat pe tocul ferestrei și s-a pornit pe plâns. A plâns cu furie; ochii-i nu vărsau numai lacrimi, ci aruncau și fulgere. Fulgerau asupra mea larg deschiși, mari, întunecați, orgolioși; parcă mi-ar fi spus: „M-ai îndurerat; m-ai insultat; m-ai dezamăgit<sup>44</sup>.

Curând fulgerelor din ochi li se adăugară vorbele.

• „Te-am respectat – te-am admirat – te-am îndrăgit’, ’

mi-a spus. Da, la fel de mult ca și când mi-ai fi fost frate; iar *dumneata* – *dumneata* ai vrut să faci din mine un obiect de tranzacție. Ai fi vrut să mă aduci jertfă’

acelei fabrici – Molohul dumitale! 44

Am avut bunul simț să nu rostesc niciun cuvânt de scuză – să nu fac nicio încercare de a o potoli; am răbdat să fiu disprețuit.

Dar cum în clipele acelea eram vândut Diavolului, este sigur că fusesem cuprins și de înfumurare. Și când am vorbit, ce crezi că am spus?

„Oricare ar fi fost sentimentele mele, eram încredințat că *dumneata mă iubești*, domnișoară Keeldar.44

Frumos – nu-i așa? A rămas cu totul descumpănită.

Și am auzit-o murmurând: „Oare Piobert Moore e cel care vorbește? Să fie un om – sau vreo altă vietate inferioară? 4 Apoi a zis cu glas tare:

„Vrei să spui – vrei să spui c-ai crezut că te iubeam’ așa cum îi iubim pe cei cu care vrem să ne cununăm? 44 Asta crezusem, și am recunoscut-o.

„Ai nutrit o idee lipsită de cuviință față de simțămintele unei femei – mi-a răspuns – și i-ai dat glas în chip revoltător pentru un suflet de femeie. Lași să se înțeleagă destul de limpede că toată bunăvoința sinceră pe care ți-am arătat-o a fost o întortocheată, îndrăzneată și prezumțioasă mașinație pentru a prinde în cursă un bărbat; vrei să spui că în cele din urmă ai velnit aici din milă să-mi oferi mâna dumitale, fiindcă eu sunt aceea care ți-am făcut curte. Dă-mi voie să-ți spun următoarele *i* vederea îți este tulburată; ai văzut greșit. Minteă îți este pervertită: n-ai judecat bine. Limba te trădează *i* acum nu vorbești așa cum ar trebui. Nu te-am iubit niciodată.

În privința asta poți să fi liniștit. Inima mi-e tot atât de străină de pasiune pentru dumneata, pe cât e și a dum! —\* tale goală de afectiune pentru mine.44 v

Cred că mi s-a răspuns cum se cuvine, nu, Yorke?

„Par a fi o ființă oarbă și nătângă44, i-am spus atunci, „Să te fi **iubit!** strigă deodată. M-am înfățișat dinain-i tea dumitale cu sufletul deschis, ca unui frate – niciodată nu te-am ocolit – niciodată nu mi-a fost teamă de dumneata. Nu poți – continuă cu glas triumfător – nu mă poți face să

tremur atunci când vii, nici un poți face să mi se întetească bătăile inimii în prezența dumitale.<sup>4\*</sup>

Deseori presupusesem lucrurile astea: când vorbea cu mine roșea, iar pronunțarea numelui meu o făcea să sa emoționeze.

„Nu din pricina *dumitale!*“ îmi declară scurt. Am încercat să capăt explicații, dar nu am izbutit.

„Ți-ai închipuit că te iubesc, atunci când am stat lângă dumneata la serbarea școlară? Ți-ai închipuit că te iubeam, atunci când te-am oprit din drum pe Maythorn Lane? Ți-ai închipuit că te iubeam, atunci când am venit la dumneata, în clădirea administrației - când m-am plimbat cudumneata pe drum?“

Asemenea întrebări mi-a pus, iar eu i-am răspuns prin da.

Doamne-Dumnezeule, Yorke! S-a ridicat în picioare

— Parcă mai crescuse - se înălțase și se purificase asemenea flăcărilor; un tremur îi străbătea întreg trupul, ca al cărbunelui aprins, când e în culmea puterii' lui de ardere.

„Vrei prin urmare să spui că ai cea mai proastă părere despre mine; nu recunoști că aș avea tot ceea ce prețuiesc eu mai mult. Vrei să spui că sunt o trădătoare față de toate surorile mele; că m-am purtat așa cum nicio femeie nu se poate purta, fără a se înjosi pe sine și întreaga sa tagmă; că am scormonit acolo unde femeilor cuviincioase le-este silă și groază să scormonească.<sup>28</sup> Multe minute la șir am rămas amândoi tăcuți. Apoi a continuat:

„Lucifer - luceafăr al dimineții, te-ai prăbușit. Tu - cel pe care odinioară l-am stimat atât de mult - te-ai prăbușit. În hăuri; tu - cel odinioară atât de prețuit prieten al meu - ești acum alungat din rândurile lor. Pleacă!“

N-am plecat: îi auzisem glasul tremurând - vedeam cum i se zbat buzele; știam toă avea să urmeze o nouă furtună de lacrimi; iar după aceea, credeam, trebuia să vină și un răstimp mai calm și mai înșorit, iar eu voiam să-l

---

<sup>28</sup>ridică pumnalul asupra sa.

aștept.

La fel de repede, dar cu mai multă liniște decât înainte, ploaia caldă a început să se cearnă; un alt sunet i se auzea. În plâns – mai blajin-, mai plin de regrete. Și în vreme ce stăteam și o cercetam, ochii ei au înălțat înspre mine priviri încărcate mai mult de reproșuri decât de aroganță —mai mult triste decât mânioase.

„Vai, Moore! mi-a spus. A fost mai cumplit decât  
*Et tu, Brute! u*

Am încercat să-mi ușurez sufletul cu ceea ce ar fi trebuit să fie un suspin, dar s-a auzit un geamăt. O senzație asemeni deznădejdii lui Cain îmi sfâșia pieptul. Am spus atunci:

„A fost greșit ce am făcut și pentru asta am căpătat amară răsplată; iar răsplata asta mă voi duce s-o cheltuiesc departe de cea care mi-a, acordat-o“.

Mi-am luat pălăria. Toată vremea, nu mă putusem hotărî să mă despart astfel; și credeam că n-are să mă lase să plec. Și nici un m-ar fi lăsat, dacă la mijloc n-ar li fost rana de moarte pe care o pricinuisem mândriei sale și care îi înăbușea mila și o făcea să rămână tăcută.

M-am văzut silit să mă întorc din proprie inițiativă, după ce ajunseseam la ușă, să mă apropii de ea și să-i spun: „Iartă-mă“.

„Aș putea, dacă eu însămi n-aș avea nevoie de iertare, mi-a răspuns. Dacă am împins până atât de departe în rătăcire un bărbat cu minte pătrunzătoare, înseamnă că și eu am greșit.“

Atunci, deodată, m-am dezlănțuit într-o perorație ce nu mi-a mai rămas în minte; știu doar atât: că era sinceră și că dorința și ținta mea erau să o absolv față de ea însăși; și de fapt, în cazul ei, autoacuzăția era doar o închipuire.

În cele din urmă mi-a întins mâna. Pentru prima oară am simțit dorința de a o prinde în brațe și a o săruta. I-am sărutat doar mâna, de nenumărate ori. Iar ea mi-a spus:

„Cândva, după ce vei fi avut timp să-mi descifrezi la

lumina adevărului faptele și pricinile ce m-au împins la de, și nu să le interpretezi îngrozitor de greșit, o să fim din nou prieteni. S-ar putea ca timpul să-ți aducă dezlegarea potrivită; atunci, poate, ai să mă înțelegi; iar după aceea o să ne împăcăm.“

Lacrimi de despărțire i se prelinseră încet pe obraji, iar ea le șterse, spunându-mi printre suspine:

„Îmi pare rău de ce s-a întâmplat – nespus de rău.“

Același simțământ îl trăiam și eu, martor mi-e Atotputernicul! Și-așa ne-am despărțit.

— Ciudată poveste! observă domnul Yorke.

— Niciodată n-o să mai fac asemenea lucru, făgădui tovarășul său de cale, niciodată n-o să mai pomenesc vreunei femei de căsătorie, dacă nu sunt împins de dragoste. De acum înainte, Creditul și Comerțul n-au decât să-. Și poarte singure de grijă. Falimentul poate să vină când i-o plăcea. Am terminat; nu mai sunt robul fricii de dezastru. Am de gând să muncesc cu îndârjire, să aștept cu răbdare, să îndur cu tărie. N-are decât să se abată asupra-mi și tot ce poate fi mai rău; îmi iau un topor și un bilet de emigrant și plec împreună cu Louis în

Vest; suntem amândoi hotărâți în privința asta. Nicio femeie n-are să mă mai privească vreodată așa cum m-a privit domnișoara Keeldar – in-are să mai încerce față de mine sentimentele pe care le-a încercat domnișoara Keeldar; înaintea nici unei femei nu voi mai șta vreodată ca un asemenea prost și un asemenea ticălos totodată – ea o asemenea fiară și un asemenea naiv.

— Fleacuri! comentă imperturbabilul Yorke. Prea faci tnare caz de istoria asta. Totuși, îți mărturisesc că sunt uluit: mai întâi, că ea nu te-a iubit; și, în al doilea rând, că-tu nu ai iubit-o pe ea. Sunteți amândoi tineri; sunteți amândoi frumoși; vă potriviți destul de bine și în ce privește deșteptăciunea, și chiar și în ce privește temperamentul – hai să începem cu tine: ce nu ți-a convenit de un v-ați putut lega?

— Yorke, niciodată n-am *fost* – niciodată nu ne-am

; *putut* simți la largul nostru unul alături de celălalt. Orieât de mult ne-am fi admirat când eram la distanță, ori de câte ori ne aflam foarte aproape ne dondăneam. Am stat la un capăt al camerei și am cercetat-o pe când ședea la capătul celălalt, poate că. Într-un moment de exuberanță și voioșie, când avea în jur câțiva dintre oamenii ei cei mai dragi – pe vârstnicii ei cavaleri, de pildă, pe dumneata și pe Helstone, în prezența cărora e atât de vioaie, simpatică și vorbăreață. Am observat-o în clipele când era cât se poate de firească și de însuflețită, cât se poate de drăguță; și judecata mea a hotărât că e frumoasă; și frumoasă e, uneori, atunci când dispoziția sufletească și îmbrăcămintea o sprijină în splendoare. Mam dus ceva mai aproape, considerând că starea relațiilor dintre noi îmi îngăduie asta; m-am alăturat cerului din jurul ei, i-am atras privirile și i-am reținut atenția; pe urmă am stat de vorbă; atunci ceilalți – socotindu-mă, probabil, un privilegiat – s-au depărtat încetul cu încetul și ne-au lăsat singuri. Am fost fericiți că rămăseserăm singuri? În ce mă privește pe mine, trebuie să spun: Nu. Totdeauna mă copleșea un simțământ de constrângere; totdeauna eram înclinat să devin morocănos și absent. Discutam despre politică și afaceri; niciun fior de apropiere sinceră nu ne-a izvorât vreodată în inimi, nu ne-a dezlegat limbile și n-a ajutat ca vorbele noastre să curgă limpezi și cu ușurință. Dacă ne făceam confidențe, de erau privitoare la contabilitate și nu la ce purtam în inimi. Nimic din ființa ei nu mă îndemna spre afecțiune – nu mă îmboldea să fiu mai bun, mai îngăduitor; doar îmi ațâța mintea și 'ami aseuța puterea de înțelegere: niciodată nu a pătruns în" inima mea și nu a făcut-o să-și grăbească bătăile; și asta, fără îndoială, pentru bunul motiv că nu am avut în stăpânire cheia tainei de a o face să mă iubească.

— De, măi băiete, e destul de ciudat. Aș putea să râd de tine și să-ți spun că n-am decât dispreț pentru delicatețurile tale; dar cum ne aflăm în puterea nopții și suntem numai noi singuri, nu mă sfiesc a-ți spune că



vorbele-ți m-au făcut să-mi readuc în minte o frântură din zilele mele de odinioară. Acum vreo douăzeci și cinci de ani, am încercat și eu să fac o femeie îrumoasă să mă iubească, și ea nu s-a lăsat convinsă. N-aveam nici eu mijloacele potrivite firii ei; pentru mine parcă ar fi fost un zid de piatră, fără uși și fără ferestre.

— Dar dumneata ai *iubit-o*, Yorke: ai adorat-o pe Mary Cave; iar felul cum te-ai purtat, la urma urmei, a fost acela al unui bărbat – niciodată al unui vină tor de zestre.

— Ehe! *Într-adevăr* am iubit-o; dar pe atunci era frumoasă ca luna pe care *nu* o vedem în noaptea asta nu se mai află femei ca ea, în zilele de azi; domnișoara Helstone, poate, arată cam ca ea, dar nimeni altcineva.

— Cine arată cam ca ea?

— Nepoata aceluia tiran în veșminte negre; blinda și delicata domnișoară Helstone. De multe ori mi-am pus eu ochelarii ca să mă uit la fata asta în biserică, fiindcă are ochi albaștri blânzi și gene prelungi; iar când stă în umbră, și-i nemișcată și foarte palidă, și e, cum se-ntâmplă, gata s-adoarmă din pricina lungimii predicii și a bonetei care îi ține prea cald – seamănă cu o marmură de Canova mai mult decât orice altă femeie din lume.

— Tot cam așa arăta și Mary Cave?

— Mult mai grozav! Dar mai puțin ca o fată și mai puțin ca fiind alcătuită din carne și oase. Te întrebai de ce nu are aripi și coroniță. Un înger falnic și blând – așa era Mary a mea.

— Și n-ai putut-o convinge să te iubească!

— A fost peste puterile mele; cu toate că de multe ori m-am rugat cerului, în genunchi, să-mi stea într-ajutor.

— Mary Cave nu era ceea ce crezi dumneata, Yorke

— I-am văzut portretul la casa parohială. Nu e înger, ci o femeie frumoasă, ' cu trăsături regulate și expresie de om închis în sine – cam prea palidă și lipsită de viață după gustul meu. Dar – presupunând că ar fi fost ceva mai grozavă decât era...

— Robert, îl întrerupse Yorke, în clipa asta așa fi în

stare să te arunc jos de pe cal. Totuși, îmi stăpânesc brațul. Judecata îmi spune că ai dreptate și că eu sunt în greșeală. Știi foarte bine că pasiunea ce-o mai port încă în suflet nu e decât rămășiță a unor iluzii. Dacă domnișoara Cave ar fi avut minte ori simțire, n-ar fi putut rămâne față de sentimentele mele atât de perfect nepăsătoare pe cât a rămas – ar fi trebuit să mă prefere pe mine aceluia despot cu chip de aramă.

— Presupunând, Yorke, că ar fi avut învățătură (nicio femeie nu primea învățătură pe vremea aceea); presupunând că ar fi avut o minte profundă și originală, dragoste de a cunoaște cât mai multe, dorință de a afla lucruri noi, presupunând că ar fi trăit clipe de neprefăcută desfătare când putea să le afle de pe buzele dumitale și întărite de propria dumitale mână; presupunând că orice discuție cu ea – atunci când ședea lângă dumneata – ar fi fost bogată, variată, plină de grație încântătoare și de interes real, curgând domol, dar limpede și generos; pre-

— Uupunând că atunci când s-ar fi întâmplat să stai alături de ea, sau ai fi făcut asta eu bună știință, te-ai fi simțit de îndată în largul dumitale, și mulțumirea ți-ar fi inundat sufletul; presupunând că oricând privirea ți s-ar fi abătut pe obrazul ei, sau gândul la ea ți-ar fi năvălit în minte, ai fi încetat cu fiecare minut ce trecea să fi aspru și îngrijorat, și o afecțiune curată, dragoste de cămin, sete de cuvinte dulci, dezinteresată dorință de a ocroti și îndrăgi ar fi luat locul jalnicilor și corupătoarelor calcule legate de afaceri; presupunând – pe lângă toate astea —

că de nenumărate ori, când ți-ar fi fost hărăzită fericirea de a ține în mâna dumitale mâna gingașă a frumoasei

Mary, ai fi simțit-o cum îți tremură între degete – aidoma unei mici și calde vietăți atunci când abia ai luat-o din cuibul ei; presupunând că ai fi văzut-o cum la intrarea dumitale într-o încăpere se trage deoparte și totuși, dacă te-ai fi dus s-o cauți în colțul ei retras te-ar fi întâmpinat cu cel mai dulce zâmbet ce-a înflorit vreodată pe-un chip feciorelnic și n-ar fi făcut decât să-și ferească ochii de

întâlnirea cu privirile dumitale, pentru ca un cumva limpezimea lor să dezvăluie prea multe; presupunând, pe scurt, că Mary a dumitale ar fi fost – nu rece, ci modestă; nu absentă, ci gânditoare; nu năzuroasă, ci sensibilă; nu neștiutoare, ci inocentă; nu afectată, ci pură – ai fi părăsit-o și te-ai fi dus să faci curte altei femei fiindcă ar fi fost bogată?

Domnul Yorke își scoase pălăria de pe cap și își șterse fruntea cu batista.

— A răsărit luna, fu prima lui observație nu prea concludentă, rostită pe când arăta cu cravașa spre cer, pe deasupra mlaștinilor. Ia uite-o cum se înalță prin cețuri și se uită la noi cu o stranie lucire roșietică. Nu e mai argintie decât fruntea bătrânului Helstone de culoarea fildeșului. Ce-o fi vrând să spună când își așază în felul ăsta obrazul peste Rushedge și ne privește încruntată și amenințătoare?

— Yorke, dacă Mary te-ar fi iubit în tăcere și totuși cu nespus devotament – cu inimă curată, dar cu aprindere – așa cum ai dori să te iubească soața, ai fi părăsi t-o?

— Robert! rosti domnul Yorke ridicând brațul și ținându-l ridicat în răstimpul unei pauze. Robert! lumea asta v o lume ciudată, iar bărbații sunt alcătuiți din cele mai ciudate drojdii alese de Haos în necurmata-i zbatere.

Aș putea rosti jurăminte răsunătoare – jurăminte ce i-ar face pe braconieri să creadă că tunete cumplite s-au abătut peste Bilberry Moss – pentru a te asigura că, nșa cum rânduiești tu lucrurile, numai Moartea m-ar fi putut despărți de Mary. Dar eu am trăit pe lume vreme de cincizeci și cinci de ani; am fost silit să cercetez firea omenească; și – ca să spun un adevăr jalnic – toți norții arată că, de m-ar fi iubit Mary în loc să mă dispre-

țuiască; dacă aș fi fost sigur de dragostea ei, convins de neabătuta-i statornicie, niciodată tulburat de vreo îndoială, niciodată amenințat cu umilirea – toți sorții arată (și își lăsă mâna să cadă greu pe oblânc) – toți sorții arată că aș fi părăsit-o!

Călăriră mai departe alături, în tăcere. Înainte ca vreunul dintre ei să mai fi scos vreo vorbă, trecuseră peste Rushedge; luminile din Briarfield înstelau marginile purpurii ale mlaștinilor. Fiind mai tânăr și având în minte mai puține lucruri din trecut în stare să-i acapareze gândurile, Robert vorbi cel dintâi.

— După câte cred eu - și în fiecare zi găsesc noi dovezi - pe lumea asta nu putem obține nimic demn de a îi păstrat, nu în aceeași măsură ca un principiu ori o convingere, altfel decât prin flăcări purificatoare și primejdii care ne întăresc. Rătăcim; cădem; ne simțim, umiliți - dar după aceea pășim cu mai multă grijă.

Mâncăm și bem cu lăcomie otravă din cupa aurită a viciului, sau din traista de agoniseli a avarului; ne îngreșăm, ne înjosim; tot ce e bun în noi ni se întoarce împotriva; sufletele ni se ridică pline de amarnică indignare împotriva trupurilor; e-un fel de epocă de război civil; dacă sufletul are destulă tărie, el învinge și stăpânește - după aceea.

■ — Și-acum ce ai de gând să faci, Robert? Ce planuri ți-ai făcut?

— În ce privește treburile mele personale, am să le păstrez doar pentru mine; ceea ce îmi e foarte ușor să fac, de vreme ce în clipa de față nu am niciunul: unui om în situația mea, înecat în datorii, nu-i este îngăduită o viață personală. În ce privește planurile publice, părerile mi s-au cam schimbat. Cită vreme am fost la

Birmingham am scormonit puțin realitatea, am cercetat îndeaproape și la origine cauza necazurilor de astăzi ale acestei țări; același lucru l-am făcut și la Londra. Ca necunoscut, mă puteam duce unde îmi plăcea, amesteca printre cine voiam eu. M-am dus acolo unde era lipsă de hrană, de combustibil, de îmbrăcăminte; unde nu exista de lucru și nu exista speranță. Am văzut oameni cu înnăscute năzuințe înalte și simțăminte alese, care nu puteau să se afirme din pricina unor privațiuni jalnice și a unor griji chinuitoare. Am văzut pe alții josnici din firea lor și cărora lipsa de educație nu prea le mai lăsa altceva în afară de

trebuințele animalice, dar nici aceste trebuințe nu le erau împlinite și trăiau înfomețați, însetați și deznădăjduiți ca animalele flămânde; ara văzut lucruri de la care mintea mea a deprins o lecție nouă și mi-au umplut sufletul de simțăminte proaspete.

Nu am de gând să propovăduiesc mai multă moliciune ori mai mult sentimentalism decât am propovăduit până acum; privesc răzvrătirea și setea de putere în același fol în care le-am privit și mai înainte; m-aș porni pe urmele unui ațățător la răzvrătire fugit cu aceeași râvnă de totdeauna și cu aceeași râvnă l-aș încolți până la primirea pedepsei meritate; dar de data aceasta aș face-o mai mult pentru binele și liniștea celor împinși pe căi greșite.

Yorke, trebuie să ținem seamă și de lucruri aflate dincolo de interesele personale, dincolo de realizarea unor planuri bine puse la punct; chiar și dincolo de lichidarea unor datorii dezonorante. Pentru a se respecta pe sine însuși, un om trebuie să fie încredințat că a făcut dreptate semenilor săi. Dacă n-am să fiu mai îngăduitor față de ignoranță și mai îndurător față de suferință decât am fost până acum' am să mă disprețuiesc pe mine însumi ca pe un om grosolan de nedrept. Ce mai este? întrebă adresându-se calului care, auzind clipocit de apă, și fiind însetat, pornise către un loc larg de pe margini, unde luna își juca razele pe cristalul unei bulboane.

— Yorke, continuă Moore, du-te înainte; eu trebuie să aclăp calul.

Yorke se supuse și porni încet mai departe, preocupat, pe măsură ce înainta, să distingă, printre luminile împrăștiate în depărtare, pe cele de la Briarmains. Stilbro'

Moore rămăsese în urmă; plantații de porni. Se înălțau întunecate pe amândouă marginile drumului; coborau acum coasta dealului; mai jos de ei se întindea valea cu populația ei numeroasă; se simțeau aproape ajunși acasă.

Nemaifiind înconjurați de buruieni înalte, domnul Yorke nu fu surprins să vadă cum de după zid se ridică o

pălărie și se aude un glas. Cuvintele acelea, totuși, erau stranii:

— Când un om rău pierde, se strigă de bucurie, rosti vocea aceea. Apoi adăugă: Omul rău trece ca și vârtejul (și cu un mormăit mai gros): spaimele l-au luat cu de întocmai ca apele; iadul i se deschide în față. Are să moară fără a afla de veste.

O flacăra orbitoare și un trosnet pătrunzător străpunseră liniștea nopții. Încă înainte de a se întoarce, Yorke știa că cei patru condamnați de la Birmirjgham fuseseră răzbunați.

### CAPITOLUL XXXI

#### **Unchi și nepoată**

Zarurile fuseseră aruncate, o, știa Sir Philip Nunnely; o știa Shirley; o știa domnul Sympson. Seara aceea, când întreaga familie de la Fielthead luă masa la Nunnely Priory, decise totul.

Două sau trei lucruri contribuiseră pentru a-l aduce pe baronet la o hotărâre. Observase că domnișoara Keeldar arată îngândurată și firavă. Această nouă fază în comportarea ei îl atinse tocmai la coarda sa cea mai slabă, adică la coarda poetică; în chip spontan, mintea sa porni să clocească un sonet; și în vreme ce el se îndeletnicea cu asta, una dintre surorile sale izbuti, să-i convingă doamna visurilor să se așeze și să cânte, acompaniindu-se la pian, o baladă - chiar una dintre baladele lui Sir Philip. Era cea mai puțin chinută, cea mai puțin afectată - de departe cel mai. Fericit rezultat al neostenitelor lui eforturi.

Din întâmplare, cu un minut mai înainte Shirley își aruncase privirile prin fereastră pe deasupra parcului; văzuse acel dar de lună bântuit de vânturi pe care probabil că în același moment *le professeur Louis* îl admira chiar prin zăbrelele salonului ei lambrizat; văzuse copacii răzleți de pe domeniu - stejari înalți, vâjnoși, cu coroane uriașe, și fagi mândri cu coame semețe - încleștați în luptă cu îndârjirea furtunii. Prinsese în auz foșnetul bogat al pădurii

din apropiere; scurgerea grăbită a norilor, luna ce se arăta ochiului ca lunecând încă și mai cu grabă

1 se înfățișară vederii; se desprinse de sunete și imagini – emoționată, dacă nu extaziată, înviorată, dacă nu inspirată.

Cântă, așa cum i se ceruse. Se vorbea mult despre dragoste în acea baladă; dragoste credincioasă ce refuza să-și părăsească obiectul; dragoste pe care dezastrele nu erau în stare s-o clinească; dragoste care în nenorocire devenea și mai puternică, iar în sărăcie se lega și mai strâns. Cuvintele fuseseră potrivite pe o veche și frumoasă melodie și de înisele erau simple și duioase; probabil că citite ar fi avut nevoie de forță; *bine* cântate, nu mai aveau nevoie de nimic. Shirley le cântă bine: însuflă gingașie sentimentelor; învăluie pasiunea în forță; glasul îi suna fermecător în seara aceea și era încărcat de dramatism; îi impresionează pe toți și îl fermecă pe unul.

După ce se depărtă de pian se duse lângă foc și se așeză pe un scaun, jumătate taburet, jumătate pernă; doamnele stăteau în jurul ei – niciuna dintre de un scoase vreo vorbă. Domnișoarele Sympson și domnișoarele Nunnely se uitau la ea așa cum o pasăre de curte cuminte s-ar uita la o egretă, la un ibis ori la vreo altă pasăre exotică. Ce o făcea să cânte astfel? *Ele* niciodată nu cântau așa. Era oare *potrivit* să cânți atât de expresiv, cu atâta originalitate – atât de altfel decât școlărițele? Hotărât – nu! Era bizar, era neobișnuit. Iar ceea ce era bizar trebuia să fie și *greșit*; ce era *neobișnuit* nu putea fi decât *nepotrivit*. Shirley era cântărită atent.

Mai mult, bătrână Lady Nunnely o privea înțepenită din jilțul ei cel mare de lângă cămin; iar privirile îi vorbeau cu glas limpede: „Femeia asta nu face parte din tagma mea și a fetelor mele; n-o vreau ca soață a băiatului meu”.

Fiul îi văzu privirea și îi descifra înțelesul; intră în panică: îl amenința primejdia de a pierde ce dorea atât de mult să câștige. Trebuia să se grăbească.

Încăperea în care se aflau fuseseră cândva galerie de

tablouri. Tatăl lui Sir Philip – Sir Monektan – o transformase în cameră de primire; dar ea își mai păstra încă aspectul întunecat, de salon prea vast. O nișă adâncă și cu fereastră – o nișă unde se aflau o sofa, o masă și un foarte frumos scrin – alcătuiau o cameră într-o cameră. Dacă două persoane ar fi stat acolo ar fi putut foarte bine discuta – cu condiția de a nu lungi vorba și de a nu., ridica glasul – fără ca nimeni să bage de seamă.

Sir Philip le convinse pe două dintre surorile sale să facă un duet; pe surorile Sympson le angajă în altă ocupație; doamnele mai în vârstă își vedeau de ale lor.

Avu bucuria de a vedea că între timp Shirley se sculase de pe scaun și privea tablourile. Avea prilej să-i spună o istorie despre o străbună a cărei frumusețe melancolică amintea de o floare a sudului; se apropie de ea și începu să-și depe povestea.

Se mai aflau amintiri' de la acea doamnă și în scrinul ce împodobește nișa, iar în vreme ce Shirley stătea **aplecată** și cerceta cartea de rugăciuni și mătaniile de pe raftul incrustat, în vreme ce domnișoarele Nunnely se consacrau cu totul unor îndelungate țipete ce nu se făceau vinovate de niciun fel de expresie, erau neatinse de originalitate, deplin convenționale și cu totul lipsite de semnificație, Sir Philip se aplecă și el și rosti în șoaptă câteva fraze grăbite. Mai întâi, domnișoara Keeldar rămase atât de încremenită încât ai fi putut crede că acele șoapte erau un fel de vrajă care o transformase în statuie; dar destul de curând înălță capul și răspunse. Se despărțiră.

Domnișoara Keeldar se reîntoarse lângă foc și se așeză din nou pe scaun; baronetul se uită după ea, apoi se duse și se postă în spatele surorilor. Domnul Sympson – și numai domnul Sympson —observase pantomima.

Și domnul Sympson trase propriile sale concluzii.

Dacă

Ir fi fost tot atât de pătrunzător pe cât era de băgăreț, la fel de perspicace pe cât era de curios, ar fi putut citi pe chipul lui Sir Philip unele indicii de natură să-i modifice deducțiile.



Dar mereu netulburat, grăbit, sigur pa sine, se întoarce acasă simțindu-se în al nouălea cer.

Nu era un om priceput în păstrarea tainelor; când sa bucura de ceva, îi era peste putință să nu vorbească despre acel lucru. A doua zi dimineața, având prilej să-l folosească pe preceptorul lui Henry ca secretar, trebui neapărat să-l anunțe pe acesta, cu accente pompoase și gesturi cât mai grandilocvente, că ar face bine să se pregătească de întoarcere în sud, într-o zi foarte apropiată, deoarece treaba deosebit de importantă, care îl reținuse pe dânsul (pe domnul Sympson) atât de multă vreme în

Yorkshire, se afla acum în pragul unei fericite împliniri 3 laborioasele și grijuliile sale strădaniei aveau să fie, în sfârșit, încununat de succes: o cât se poate de distinsă persoană urma să fie adăugată legăturilor de rudenie ale familiei.

— E vorba de Sir Philip Nirninely? îndrăzni să întreba Louis Moore.

La care presupunere domnul Sympson se gratifică numaidecât cu o priză de tabac și în același timp cu un râs înfundat, reținut doar de un brusc acces de demnitate și urmat de dispoziția dată preceptorului să pornească la treabă.

o zi sau două domnul Sympson continuă să fie amabil și blând ca un mielușel; dar totodată părea că stă ca pe spini, iar felul cum mișca picioarele în mers te făcea să te gândești la o găină care parcă ar călca pe jărat. Toată vremea se uita pe fereastră și trăgea cu urechea să audă huruit de roți: nevasta lui Bar bă-Albastră - mama lui Sisera1 - nu mai însemnau nimic pentru el. Aștepta clipa când chestiunea avea să fie pusă oficial; când avea să i se ceară sfatul; să fie convocați oamenii legii; când discuțiile pentru aranjamentele finale și întreaga tevatură atât de plăcută și cu ecou în societate aveau să înceapă cu toată pompa.

În cele din urmă, sosi o scrisoare; i-o înmână el personal domnișoarei Keeldar; recunoscuse scrisul și recunoscuse însemnele peceții. Nu văzu cum e deschisă și

citită, fiindcă Shirley o luă și se retrase în camera ei; nu văzu nici cum i se întocmește răspunsul, deoarece domnișoara Keeldar îl scrisese încuiată în cameră și zăbovi îndelung asupra lui – cea mai mare parte a zilei. Doar întrebă dacă se răspunsese la scrisoare; și nu auzi decât un singur cuvânt: „Da!”

Începu din. Nou să aștepte – să aștepte în tăcere – neîndrăznind să scoată măcar o vorbă; ceva anume ivit pe chipul nepoatei îi luase graiul – ceva cum nu se poate mai groaznic – la fel de indescifrabil pentru el ca și cele scrise pe perete pentru Baltazar<sup>2</sup>. De mai multe ori fusese gata să-l cheme pe Daniel, în persoana lui Louis Moore, și să-l pună să descifreze; însă demnitatea îl opri de la o asemenea familiaritate. Probabil că Daniel însuși întâmpina propriile lui greutăți de ordin personal legate de această înșelătoare probă de traducere; era ca

<sup>1</sup> **Personaj din Vechiul Testament căpetenie de oști a canaaneenilor.**

<sup>2</sup> **Ultimul rege al Babilonului. Legenda biblică spune că din pricina păcatelor sale, Dumnezeu ar îi trimis o mână care ar îi scris pe perete trei cuvinte de neînțeles pentru rege și pe care tui i le-ar fi putut desluși decât prorocul Daniel. Aceste cuvinte vesteau sfârșitul său și al regatului.**

un elev pentru care gramatica ar îi fost de neînțeles iar dicționarele mute.

Domnul Sympson fusese plecat de acasă pentru a-și petrece un ceas de neliniște în mijlocul prietenilor săi de la De Walden Hali. Se întorsese ceva mai devreme decât era așteptat; își găsi familia și pe domnișoara Keeldar adunate în salonul lambrizat; de îndată, adresându-se acesteia din urmă, îi ceru să treacă împreună cu dânsul în altă încăpere; dorea să aibă amândoi „o întrevvedere *strict* particulară”.

Domnișoara Keeldar se ridică fără să pună vreo întrebare și fără să arate urmă de mirare.

— Cu plăcere, sir, spuse pe tonul de nestrămutată hotărâre al cuiva căruia i se aduce vestea că a sosit

dentistul ca să-i scoată măseaua care îl făcuse să îndure chinurile iadului de-o lună de zile încoace. Lăsă lucrul și degetarul pe tocul ferestrei și porni pe urmele unchiului.

Se închiseră într-un salon și se așezară amândoi, fiecare în unul dintre fotoliile ce stăteau față în față, la depărtare de câțiva pași.

— Am fost la De Walden Hali, anunță domnul Sympson.

Apoi făcu o pauză. Privirile domnișoarei Keeldar rămâneau țintuite pe covorul frumos, alb cu verde. Informația aceea nu pretindea răspuns: nu dădu niciunul.

— Și am aflat, continuă rar domnul Sympson - am aflat un fapt care mă surprinde.

Shirley își sprijini obrazul în arătător și așteptă să l se spună despre *ce anume* fapt era vorba.

— Se pare că la Nunnely Priory totul e închis; că familia s-a întors la reședința ei din... shire. Se pare că însuși baronetul - baronetul însuși - Sir Philip în persoană și-a întovărășit mama și surorile.

— Nu zău! rosti Shirley.

— Aș putea să întreb dacă împărtășești uimirea ce m-a cuprins pe mine când am aflat această veste?

— Nu, sir.

— Este ceva nou pentru tine?

— Da, sir.

— Vreau neapărat... vreau neapărat... continuă domnul

Sympson, frământându-se acum în fotoliu, părăsind frazele până atunci scurte și aproape limpezi, pentru a reveni la stilul său încărcat, confuz și enervant. Vreau neapărat să ara o explicație *amănunțită*. Eu *nu* am de gând să mă las dus cu vorba. Eu... eu... *insist* să fiu ascultat, ; și să... să vorbesc așa cum cred eu de cuviință. *Trebuie* să mi se dea răspuns la întrebări. Și aștept răspunsuri limpezi, lămuritoare.. Nu admit să se joace cineva cu mine.

(Tăcere.)

— S-a petrecut un lucru straniu și extraordinar... un

foarte ciudat... un cum nu se poate mai neașteptat lucru!  
Credeam că totul e rezolvat... n-aveam nicio îndoială;  
și deodată... familia a plecat!

— Eu aș crede, sir, că e dreptul lor să poată pleca.

— *Sir Philip a plecat!* (Cu afectare.)

Shirley înălță din sprâncene și zise:

— *Bon voyage!*

— Asta nu e cu puțință; lucrurile trebuie neapărat schimbate, domnișoară!

Domnul Sympson își trase fotoliul înainte; îl împinse îndărăt; se vedea că e în culmea furiei și în culmea neputinței.

— Liniștește-te, unchiule, liniștește-te, îl dojeni blând Shirley. Nu-ți ieși din fire, nu te face foc și pară, că așa n-o să putem ajunge la nicio concluzie. Întreabă-mă despre ce anume vrei să afli; doresc și eu tot atât de mult cât și dumneata să ajungem la o explicație; îți promit c-am să-ți dau numai răspunsuri sincere și cinstitute.

— Vreau... cer să știu, domnișoară Keeldar, dacă Sir Philip ți-a făcut vreo propunere.

— Mi-a făcut.

— Recunoști?

— Recunosc. Acum mergi mai departe; consideră punctul acesta ca rezolvat.

— Ți-a propus căsătoria în noaptea de-atunci, când a; n luat masa la Priory?

— E suficient să spunem că mi-a propus. Mai departe.

— Ți-a făcut propunerea acolo, în firidă - în încăperea fostă cândva galerie de tablouri și transformată de Sir Monokton în salon?

■ Niciun răspuns.

— Erați împreună și vă uitați la un scrin; am văzut totul: nimic n-a scăpat spiritului meu de observație — niciodată nu-i scapă. După aceea ai primit o scrisoare din partea lui. Despre ce era vorba - ce conținea scrisoarea aceea?

Nu interesează.

— Domnișoară, așa vorbești dumneata eu mine?  
Shirley începu să bată repede tactul eu piciorul pe  
covor. \*

— Ți-am răspuns până acum, sir. Continuă.

— Aș vrea să văd scrisoarea aceea.

— *Nu se poate s-o vezi.*

— *Trebuie s-o văd și am s-o văd, domnișoară.* Sunt  
tutorele dumitale.

— Nemaifiind minoră, nu mai am tutore.

— Ființă ingrată! Te-am crescut ca pe fiica mea..?

— Încă o dată, unchiule, fii drăguț și rămâi la  
problema noastră. Să ne păstrăm amândoi firea. În ce mă  
privește, eu nu aș vrea deloc isă-mi pierd cumpătul; dar,  
după cum știi, de îndată ce sunt împinsă dincolo de  
anumite limite, nu prea îmi mai pasă ce spun; iar pe mimă  
foarte greu îmi revin. Ascultă! M-ai întrebat dacă Sir  
Philip mi-a făcut vreo propunere; la întrebarea asta am  
răspuns. Ce altceva mai dorești să afli?

— Doresc să aflu dacă ai acceptat propunerea sau ai  
respins-o. Și sigur am să aflu.

— Bineînțeles: trebuie să știi. Am respins-o.

— Ai respins-o! Tu... *tu*, Shirley Keeldar, l-ai *refuzai* pe  
Sir Philip Nunnely?

— L-am refuzat.

Bietul gentleman sări din fotoliu și se porni să. Alerge,  
pe urmă continuă să străbată cu pași repezi salonul.:'

— Auzi! auzi! auzi! A

— Vorbind foarte sincer, unchiule, îmi pare rău că ești  
chiar atât de dezamăgit.,

Față de unii oameni concesiile și remușcările nu  
folosesc la absolut nimic. În loc să-i îmbuneze și să-i facă  
mai îngăduitori, îi încurajează și îi fac mai îndărătnici;  
printre aceștia se număra și domnul Sympson.;

*Eu*, dezamăgit! Ce importanță are treaba asta pentru  
mine? Am *eu* aici vreun interes? Poate vrei să insinuezi că  
aș avea cine știe ce motive?

— Cei mai mulți oameni au motive, de un fel sau

altul, pentru acțiunile întreprinse.

— Uite-o cum mă acuză în față! Pe mine - care i-am fost ca un părinte - mă acuză în față că aş avea motive vinovate!

— Motive *vinovate* - asta n-am spus.

— Acuma încerci s-o întorci. Ești lipsită de principii *i*

— Unchiule, mă obosești; aş vrea să plec.

— Ba n-ai să pleci! Mie trebuie să mi se răspundă.

Ce intenții ai, domnișoară Keeldar?

— În ce privință?

— În privința proiectelor matrimoniale.

— Să stau liniștită —\* și să fac exact ceea ce îmi place.

— Exact ce-ți place! Vorbele astea ating culmea indecenței!

— Domnule Sympson, te-aș sfătui să nu treci la insulte: știi foarte bine că un asemenea lucru n-am să suport.

— Citești franțuzește. Ți-ai otrăvit mintea cu romane franțuzești. Ești îmbibată de principii franțuzești.

— Pășești pe un teren primejdios. Ia seama!

— Mai curând sau mai târziu are să sfârșească neapărat în mod rușinos; eu am prevăzut-o ide multă vreme.

— Afirmi cumva, sir, că ceva în care *eu* sunt amestecată are să sfârșească în chip rușinos?

— Așa are să fie... așa are să fie. Chiar adineauri ai spus că ai să faci ce-ți place. Nu recunoști niciun fel de reguli de conduită - nicio limită.

— Fleacuri prostești!. Și pe cât de prostești, pe atât ide vulgare!

— Batjocorind buna-cuviință, ești gata oricând să încâlci toate conveniențele.

— Mă obosești, unchiule.

— Și care, doamnă - care ar putea să fie motivele ce te-au determinat să-l refuzi pe Sir Philip?

— În sfârșit-, o altă întrebare cu rost; am să răspund

cu multă bucurie. Sir Philip e prea tânăr pentru mine; mie mi se pare doar un adolescent; toate rudele lui

— Și în special maică-sa - ar fi nemulțumite dacă s-ar însura cu mine; un asemenea pas l-ar face să se certe cu toți ai lui, fiindcă după câte socotește lumea, nu sunt da același rang cu el.

— Asta-i tot?

— Temperamentele noastre nu se potrivesc.

— Cum se poate una ca asta, un băiat mai de treabă nici n-a existat vreodată pe lume.

— E foarte de treabă - într-adevăr excepțional - idemn de toată stima, dar nu ca să fie *domnul și stăpînul meu* - în nicio privință. N-aș putea să-l fac fericit, nu m-aș angaja la asemenea sarcină pentru nimic în luane; n-am să accept niciodată o mână care nu mă poate ține în frâu.

— Credeam că îți place să te porți cum te taie pe tine capul; ești teribil de inconsecventă.

— Când voi făgădui să mă supun, am s-o fac doar fiind adânc convinsă că-mi pot ține făgăduiala; și mi-ar fi peste putință să mă supun unui tânăr de vârsta lui Sir Philip. În afară de astea, el niciodată nu mi-ar porunci mie; ar aștepta ca eu să fiu cel care conduce - iar pentru asemenea treabă n-am niciun fel de înclinație.

— *Tu... tu* n-ai înclinație să faci pe grozava, să supui, să poruncești și să stăpânești?!

— Nu pe bărbatu-meu; doar pe unchiu-meu.

— Unde-i deosebirea?

— Totuși, *există* o mică deosebire - asta e în afară de îndoială. Și știi cum nu se poate mai bine că orice om care ar dori să trăiască în cuviincioasă înțelegere cu mine, ca bărbat al meu, ar-trebuie să fie în stare să mă stăpânească.

— Ți-aș dori să dai peste un adevărat tiran.

— Un tiran nu m-ar păstra nici o singură zi - niciun ceas. M-aș răzvrăti - m-aș smulge de lângă el - l-aș sfida.

— Nu ești tu în stare să năucești mintea omului când - te contrazici atât de des și de grav?

— Se vede cât de colo că pe-a ta o năucesc.

Spui că Sir Philip e prea tânăr: are douăzeci și doi de ani.

— Bărbatul meu trebuie să aibă treizeci și minte de patruzeci.

— Atunci mai bine alege-ți un bătrân - vreun flăcăiaș cu capul acoperit de păr alb sau de chelie.

— Nu, mulțumesc.

— Ai putea ușor să conduci vreun bătrânel ramolit î n-ai avea decât să ți-l prinzi de șorț cu un ac de siguranță.

— Asta aș putea s-o fac cu un băiețandru; dar nu într-acolo merge vocația mea. N-am spus că prefer un *stăpân*? Un om în prezența căruia m-aș simți obligată și dornică să fiu bună. Un om al cărui control să poată fi recunoscut de temperamentul meu nepotolit. Un om a cărui încuviințare să mă răsplătească și a cărui nemulturnire să-mi fie pedeapsă. Un om despre care să simt că ar fi cu neputință să nu-l iubesc, și foarte posibil să-i știu de frică.

— Și ce anume te-ar împiedica să faci toate astea alături de Sir Philip? E baronet; un om cu rang, avere și relații mult mai presus de ale tale. Dacă vorbim despre intelect, Sir Philip e poet; scrie versuri; ceea ce tu, după câte știu, nu ești în stare să faci, cu toată deșteptăciunea ta.

— Nici titlul, nici averea, nici pedigriul și nici poezia nu-i pot fi de folos dacă e vorba să-i acorde puterea descrisă de mine. Astea au greutate de fulg și deci ar avea nevoie de balast; o anumită cantitate de simț practic sănătos, robust l-ar fi plasat în fața mea pe o poziție mult mai favorabilă.

— Tu și cu Henry vă dați în vânt după poezie; pe vremea când erai fetiță, în privința poeziei te aprindeai ca iasca.

— Vai, unchiule! Nu există nimic într-adevăr de valoare pe lumea asta, nimic într-adevăr demn de slavă pe lumea cealaltă și care să nu fie poezie!

— Atunci mărită-te cu un poet, pentru numele lui Dumnezeu!



— Arată-mi-l, și așa voi face.

— Sir Philip.

— Nici vorbă. Dumneata ești un poet aproape la fel de bun ca și el.

— Domnișoară, te depărtezi de subiectul discuției.

— Adevărat, unchiule: asta am și vrut; și aș fi fericită să te fac și pe dumneata să te îndepărtezi odată cu mine.

Hai să nu ne ieșim din fire unul față de celălalt; nu merită.

— Să ne ieșim din fire, domnișoară Keeldar?! Aș fi bucuros să aflu cine și-a ieșit din fire.

— *Eu* nu mi-am ieșit, încă.

— Dacă ai cumva de gând să insinuezi că *eu* aș fi acela, consider că te faci vinovată de impertinență.

— O să fi foarte curând, dacă o să continuăm în ritmul ăsta.

— Asta este! Cu limba ta cea ascuțită ai pune la grea încercare până și răbdarea lui Iov.

— Știu c-aș pune-o.

— Nu privi lucrurile cu ușurință, domnișoară! Asta nu e ceva de râs. E o chestiune pe (care sunt hotărât să o cercetez cât mai îndeaproape, încredințat fiind că îa baza ei se află o greșală. Cu mult prea multă libertate pentru anii și starea ta de femeie, ai descris chiar adineaori soiul de om pe care ți l-ai alege de bărbat. Fii bună, te rog, și spune-mi dacă l-ai zugrăvit după natură.

Shirley deschise buzele; dar în loc să vorbească, doar te înroși până în alibul ochilor.

— La întrebarea asta trebuie neapărat să capăt răspuns, declară domnul Sympson, prinzând nemărginit curaj fi dând mare importanță puterii aceluia seimn de tulburare.

— A fost un fel de tablou istoric, unchiule, inspirat de mai multe originale.

— Mai multe originale! Doamne îartă-mă î

— Am fost de multe ori îndrăgostită.

— Asta e cinism.

— De eroi ai multor națiuni.

— Dar... altceva...

— Și filosofi.

— Asta e nebună...

— Nu scutura clopoțelul, unchiule; ai s-o sperii pe oiatușă-mea.

— Scumpa, biata mătușă, de ce nepoată a avut parte

T

— Cândva l-am iubit pe Soerate.

1 — Ei, asta-i! Nu ne ținem de glume, domnișoară.

— l-am admirat pe Temistocle, pe Leonida, pe Epamînonda.

— Domnișoară Keeldar...

— Și ca să trecem peste câteva secole, Washington a fost un om obișnuit, însă mi-a plăcut foarte mult; iar ca să vorbim despre prezentul propriu-zis...

— Da, chiar despre prezent.

— Și ca să lăsăm deoparte naivele visuri de școlăriță și să ne ocupăm de realități...

— Realități! Astea sunt încercarea cu care vei avea de dat piept, domnișoară.

— Ca să mărturisesc în fața cărui altar îngenunchi eu acum - ca să-l dezvălui pe idolul de astăzi al sufletului meu...;

— Ar trebui să te grăbești în privința asta, dacă ești bună; se apropie ora prânzului, și de mărturisit, *trebuie* să mărturisești.

— Trebuie să mărturisesc: taina asta nu-mi mai încapă în suflet; trebuie să-i dau glas; n-aș dori decât să fi domnul Helstone și nu domnul Sympson, fiindcă atunci ai avea mai multă simpatie față de mine.

— Domnișoară - aici e o chestiune de bun-simț și de precauție elementară, nu de simpatie, de sentimente și așa mai departe. Ai spus, că domnul Helstone e acela?

— Nu chiar el, dar cineva cât se poate de apropiat s se aseamănă foarte mult.

— Trebuie să știi numele, trebuie să știi amănunte."

— În mod *sigur* se aseamănă foarte mult; nici măcar chipurile nu prea li se deosebesc – o pereche de oameni ca niște șoimi – și amândoi sunt impasibili, dintr-o bucată, hotărâți. Însă eroul meu e cel mai remarcabil dintre ei; mintea lui are limpezimea mărilor adinei, răbdarea lui e asemeni stâncilor mării, iar forța lui poate sta alături de puterea talazurilor.

— Asta-i fanfaronadă și emfază!

— Aș avea curaj să spun că poate fi zgrunțuros ca gura fierăstrăului și morocănos ca iun corb înfometat.

— Domnișoară Keeldar, persoana asta locuiește în Briarfield? Răspunde-mi.

— Unchiule, am să-ți spun numaidecât: numele lui îmi stă pe limbă.

— Vorbește, fato!

— A fost bine spus, unchiule. „Vorbește, fato\* suna. cu adevărat tragic. Anglia a urlat sălbatlo împotriva acestui om, unchiule; dar într-o buna zi are să vuiască de bucurie în cinstea lui. Nu s-a temut de urlete și n-ara să se bucure de vuiete.

— Am spus că-i nebuna... și chiar este.

— Țara asta a noastră are să-și schimbe și să-și schimbe mereu atitudinea față **de** el; el n-are să se schimbe niciodată în felul în care își face datoria față de ea. Stai, nu te mai înfură, unchiule; am să-ți spun cum îl cheamă.

— O să-mi spui, sau...

— Ascultă! Arthur Wellesley, Lord Welington, Domnul Sympson se ridică în picioare, furios; dădu năvală pe ușă afară, dar numaidecât dădu năvală îndărăt Închise ușa și se reasează în fotoliu.

— Domnișoara, *ai* să-mi spui *următorul* lucru: principiile dumitale ți-ar îngădui să te măriți cu un bărbat fără bani - un bărbat mai prejos de dumneata?

— Niciodată cu un bărbat mai prejos de mine.

— Te-ai mărita, domnișoară Keeldar, cu un bărbat sărac? Întrebă domnul Sympson cu voce ridicată.

— Ce drept ai, domnule Sympson, ca să mă întrebi?

— Stărui cu: insistență să știu.

■ Nu mergi pe drumul care te-ar putea duce acolo.

— Respectabilitatea familiei mele nu va fi compromisă.

— O hotărâre foarte înțeleaptă; ține-te de ea.

Domnișoară, dumneata ești aceea care va trebui să te ții de ea.

Cu neputință, sir, de vreme ce nu fac parte din familia dumitale.

— Ne renegi?

— Resping dictatura dumitale.

— Cu cine *ai* să te măriți, domnișoară Keeldar?

— Nu cu domnul Sam Wynne, fiindcă îl disprețuiesc; nu cu Sir Philip Nunnely, fiindcă *doar* îl stimez.

— Pe cine ai în vedere?

— Patru candidați respinși.

— O asemenea îndărătnicie n-ar putea să existe, dacă nu te-ai afla sub o influență nefericită.

— Ce vrei să spui? Există unele expresii în stare să facă sângele să-mi fiarbă în vine - influență nefericită!

Ce fel de palavre băbești mai sunt și astea?

— Ești o tânără lady?

— Ba sunt ceva de o mie de ori mai de preț: sunt

© femeie onestă și va trebui să fiu tratată ea atare.

— Știi cumva (și aici se aplecă misterios înainte, și vorbi cu o solemnitate forțată), știi cumva că toate împrejurimile mișună de zvonuri cu privire la dumneata și un arendaș falit de-al dumitale - străinul Moore?

— Zău?

— Da. Numele dumitale circulă peste tot, din gură în gură.

— Face onoare buzelor care îl rostesc, și mă rog lui Dutanezeu să le și purifice.

— Nu cumva persoana *asta* are puterea de a te influența?

— Mai mult decât oricare dintre cei a căror cauză ai susținut-o.

— Cu el vrei să te măriți?

— E frumos, - e un bărbat în toată puterea cuvântului și e făcut să poruncească.

— Și îmi spui asta în față! Escrocul ăsta flamand! Negustorul ăsta de duzină!

— E talentat, și îndrăzneț, și hotărât. Titlul de prinț i se citește pe frunte și însușirile de conducător i se arată în gesturi.

— Își face o fală din toate astea! Nu ascunde nimic! Fără rușine și fără teamă!

— Când rostim numele de Moore rușinea trebuie uitată și teama alungată. Purtătorii numelui de Moore nu cunosc decât onoarea și curajul.

— Am spus eu că-i nebună.

— M-ai luat peste picior până mi s-a urcat sângele la cap. M-ai sâcâit atât, încât mi-am revenit.

— Moore acela e frate cu preceptorul băiatului meu. Ai fi dispusă să îngădui unui biet belfer să-ți spună „soră“?

Ochii domnișoarei Keeldar sticliră mari și luminoși în clipa aceea, când îi îndreptă asupra celui ce-o întrebuse.

— Nu. Nu. Nu pentru o țară întreagă - nu pentru un secol de viață.

— Nu-ți poți despărți bărbatul de familia lui.

— Și ce dacă?

— Ai să fi sora domnului Louis Moore.

— Domnule Sympson... M-am săturat până peste cap de toate prostiile astea penibile; nu mai pot să suport. Gândurile dumitale nu sunt gândurile mele, năzuințele

dumitale nu sunt năzuințele mele, zeii dumitale nu sunt și zeii mei. Nu vedem lucrurile în aceeași lumină; nu le măsurăm cu aceeași unitate de măsură; aproape că nici un vorbim aceeași limbă. Mai bine să ne despărțim.

Asta nu înseamnă – încheie Shirley, foarte tulburată – asta nu înseamnă că te urăsc; ești un om de treabă și probabil că în felul dumitale îmi vrei binele; dar nu ne putem înțelege; totdeauna suntem de păreri deosebite. Dumneata mă deranjezi pe mine amestecându-te în fleacuri și încercând să exerciți o tiranie meschină; mă scoți din fire, mă faci să fiu și. Să rămân multă vreme furioasă. Cât despre bietele dumitale maxime, regulile dumitale înguste, măruntele dumitale prejudecăți, aver-

silim, dogme – adună-le și leagă-le laolaltă; domnule Sympson, du-te și oferă-le ca ofrandă zeității căreia te închini; mie nu-mi trebuie niciuna dintre de; mă spăl pe mâini de toate și de fiecare în parte. Eu mă conduc după alt crez, altă lumină, credință și speranță decât dumneata.

— Un alt crez! Bănuiesc că e și necredincioasă!

— Necredincioasă față de religia *dumitale*; atee față (de dumnezeul *dumitale*.)

— *E... atee!!!*

— Dumnezeul *dumitale*, sir, este Lumea. Pentru mine»

dumneata ești dacă nu un necredincios, atunci un idolatru, îmi închipui că adori fără să-ți dai seama ce anume pentru mine în toate privințele ești prea superstițios, Sir, dumnezeul *dumitale*, marele *dumitale* Baal, Dagioii al *dumitale* cel cu coadă de pește mie mi se arată oa un demon. Dumneata și cei deopotrivă cu dumneata l-ați înălțat pe tron, i-ați pus pe cap coroană, i-ați dat în mână sceptrul. Și priviți cât de hidoasă îi e stăpânirea! Vedeți-l ocupat cu îndeletnicirea 'cea mai plăcută lui – aranjarea de căsătorii. Îl leagă pe tânăr de bătrân, pe cel puternic de cel slăbănog. Întinde brațul lui Mezentius și ferecă morții de cei vii. În împărăția lui există ură – ură ascunsă;

există dezgust - dezgust nemărturisit; există trădare — trădare în familie; există vioiu - viciu profund, viciu de moarte, viciu casnic. Acolo unde stăpânește el, copiii cresc fără să iubească, între părinți ce n-au cunoscut niciodată dragostea; odraslele sunt hrănite cu înșelătorie încă din leagăn; sunt educați într-o atmosferă viciată de minciuni. Zeul vostru patronează nunțile regilor - priviți-vă dinastiile regale! Zeitatea voastră este zeitatea aristocrațiilor străine - cercetați îndeaproape sângele albastru al Spaniei! Dumnezeul vostru este Himeneu al francezilor - ce a ajuns viața de familie în Franța? Tot ce li stă în preajmă grăbește către putreziciune; sub sceptrul său, totul decade și degenerază. Dumnezeul *vostru* nu-i decât o Moarte deghizată.

— Limbajul ăsta este înspăimântător! Fiicele mele și dumneata nu trebuie să mai stați laolaltă, domnișoară Keeldar; o asemenea întovărășire prezintă primejdii. Dacă te-aș fi cunoscut ceva mai devreme - însă, cum îmi închipuiam că ești o ființă excepțională, niciodată n-aș fi crezut...

— Iar acum, sir, începi să-ți dai seama că n-are niciun rost să faci planuri pentru mine? Că procedând astfel nu faci decât să semeni vânt pentru a culege furtună? Mătur din calea mea urzeala planurilor dumitale, spre a putea să-mi văd de drum ferită de necurățenii. M-am ancorat într-o hotărâre pe care nu o poți clinti. Inima și conștiința vor dispune de mâna mea - *numai de singure*. Află asta măcar în ceasul din urmă.

Domnul Sympson începea să fie puțin cam năucit.

— În viața mea n-am mai auzit un asemenea limbaj! murmura el întruna. De când sunt nu mi s-a vorbit astfel - niciodată n-am fost tratat așa.

— Ești cu totul dezorientat, sir. Ar fi mai bine să te retragi; sau, dacă nu, mă retrag eu.

Domnul Sympson se ridică în mare grabă.

— Trebuie să părăsim casa asta; imediat trebuie să împacheteze.

— Nu le zori pe mătușa și pe verișoarele mele:  
lasă-le în voie.

— Niciun fel de alte legături; n-ar fi potrivite.

Se duse cu pași repezi până la ușă; apoi se întoarse ca să-și ia batista; scăpă jos tabacherea; îi lăsă conțimi tul împrăștiat pe covor și plecă împleticindu-se. Tartar stătea în fața ușii, întins pe covoraș – domnul Sympson aproape căzu peste el; ajuns în culmea exasperării, trânti t înjurătură eâinclui și aruncă un epitet grosolan stăpânei.

, '. Bietul domn Sympson! E i neajutorat și vulgar, își ipur. E Shirley. Mă doare capul și sunt obosită”, adăugă.

Apoi își sprijini capul pe o pernă și trecu lin de la încordare la odihnă. Când, peste un sfert de oră, cineva

Intră în cameră, o găsi adormită. De câte ori trecea prin clipe de încordare, Shirley recurgea în mod obișnuit la n, v; ,

. Mijloc natural de refacere, care sosea de îndată Se —i a chemat.

Persoana intrată în cameră rămase locului când o văzu adormită, apoi rosti:

■ Domnișoară Keeldar!

Probabil că acel glas se armoniza cu vreo imagine Ivită în vis – fiindcă n-o făcu să tresară, ei abia să se «lc. Șlepte păstrând ochii închiși; doar întoarse puțin capul, laiatunciobrazul și profilul, acoperite mai înainte de braț, se arătară la vedere: era îmbujorată, fericită, aproape zâmbitoare, dar genele îi erau umede; plinsese în somn; sau poate, înainte de a adormi, câteva lacrimi îi izvorâseră în mod firesc din ochi după ce auzise acel epitet; niciun bărbat – nicio femeie nu pot fi întotdeauna puternici, totdeauna în stare să îndure cu seninătate o părere nedreaptă, cuvântul defăimător; calomnia, chiar pornită de pe buzele unui netot, taie câteodată adâno în sufletele nepregătite. Shirley arăta ca un copil de curând «pedepsit pentru neascultare, dar acum iertat și mulțumit.

— Domnișoară Keeldar, rosti iarăși glasul, și de data asta o trezi; deschise ochii și îl văzu alături de ea pe Louis Moore – nu alături, în apropiere., ci stând în picioare,



oprit din mers, la vreo doi-trei pași.

— O! Domnule Moore! exclamă. Mi-era frică să mi fie din nou unchiul meu; ne-am certat adineauri.

— Domnul Sympson ar trebui să te lase în pace, fu răspunsul. Nu-i în stare să vadă că ești încă departe da a-ți fi recăpătat puterile?

— Te asigur că nu m-a găsit deloc lipsită de puteri cât a fost el aici n-am plâns.

— Se pregătește să evacueze Fieltheadul - așa spune.

Acum împarte porunci familiei; a fost în camera de studiu și a început să comande într-un stil care, bănuiesc eu, era continuarea celui folosit pentru a te hărțui aici.

— Trebuie să plecați și dumneata cu Henry?

— În ce îl privește pe Henry, cam așa s-ar putea deduce din indicațiile acelea grozav de încâlcite; dar se poate ca mâine totul să se schimbe; e chiar în starea aceea de spirit când nicio hotărâre nu durează mai mult de două ceasuri la rând; eu mă cam îndoiesc că are să te părăsească în următoarele câteva săptămâni. Mie mi-a adresat niște cuvinte cărora va trebui să le acord puțină atenție din când în când, dacă o să am vreme de treburi dintr-astea. În momentul intrării sale eram preocupat de un bilet primit din partea domnului Yorke - atât de ddâno preocupat încât am curmat repede întrevederea și într-un mod cam precipitat; l-am lăsat spumegând dj furie. Am aici biletul - aș vrea să-l citești - e în legă\* tură cu fratele meu Robert. Și se uită lung la Shirley»

— Mă bucur să aud vești din partea lui; se întoarcă acasă?

Ș'~a întors: e în Yorkshire; domnul Yorke s-a dus ieri la. Stilbro' să-l întâmpine.

— Domnule Moore... s-a întâmplafrceva rău:..?

— Mi-a tremurat cumva glasul? Acuma e la Briarmains - și mă duc să-l văd.

— Ce s-a întâmplat?

— Dacă pălești așa de rău, o să regret că ți-am spus.

Ar fi putut fi și. Mai rău: Robert nu a murit, dar e rănit foarte grav.

— Vai, sir; dumneata ești foarte palid. Stai aici lângă mine.

— Citește biletul – dă-mi voie să-l desfac.

Domnișoara Keeldar citi biletul; anunța pe scurt că în noaptea trecută Robert Moore fusese' împușcat de cineva care trăsese din spatele zidului de la plantația Milldean, la poalele colinei; că era grav rănit, dar se putea nădăjdi că nu mortal; cât despre asasin ori asasini, nu se știa nimic – fugiseră. „Nu încape îndoială – observa domnul Yorke – că a fost un act de răzbunare; ce păcat, la urma urmei, că s-a stârnit atâta dușmănie; dar acum nu mai e nimic de făcut.“

— E singurul meu frate, spuse Louis pe când Shirley îi restituia biletul; Nu pot să' aflu nepăsător că niște ticăloși s-au așezat la pândă și l-au împușcat ca pe o fiară sălbatică, din dosul unui zid.

— Liniștește-te; fii încrezător. Are să se facă bine — știu eu că are să se facă bine.

Dornică să-i aducă alinare, Shirley întinse mâna și o așeză pe a domnului Moore, care stătea sprijinită' pe brațul fotoliului; abia o atinse ușor, aproape nesimțit.

— Da, dă-mi mâna, spuse Moore. Va fi pentru prima oară. Ne aflăm în. Clipe de grea încercare – dă-mi mâna.

Fără să-mai aștepte refuzul sau încuviințarea, luă ceea ce ceruse, și continuă:

— Acum mă duc la Briarmains. Te-aș ruga să mergi până la casa parohială și să-i spui Carolinei Helstone ce K-a întâmpnat; vrei să faci asta pentru mine? Lucrul Cel mai bun e s-o afle de la dumneata.

— Numaidecât, răspunse Shirley cu grabă ascultătoare.

Pot să-i spun că nu e nicio primejdie?

— Așa să-i spui.

Te întorci repede, să-mi dai și mie amănunte?

— Ori mă întorc, ori îți scriu.

— Să ai încredere în mine că o să mă ocup de Caro' line. Am să iau legătura și cu sora voastră; sunt aproape sigură că e încă de pe acum la căpătâiul lui Robert.

— Sigur; sau are să fie în curând. Acum, la revedere.

— Și ai să fi tare, orice s-ar întâmplă?

— Asta mai vedem noi.

Shirley fu silită să-și retragă degetele dintr-ale preceptorului; Louis fu silit să elibereze anina ce stătuse învăluită, strânsă, ascunsă într-a sa.

„Credeam că va trebui să-i dau eu sprijin, își spuse în drum spre Briarmains, și când colo ea mi-a dat mie putere. Privirea aceea plină de compătimire - atingerea aceea gingașă! Niciun fel de puf n-a fost vreodată mai moale - nici țin elixir mai întremător! Părea un fulg de zăpadă, și te înfiora ca trăsnetul. De mii de ori am tânjit să am mâna aceea - s-o țin într-a mea. Și am avut-o - vreme de cinci minute am avut-o într-a mea.

Degetele mele și ale ei nu mai pot fi vreodată străine — dacă s-au întâlnit o dată, trebuie să se reîntâlnească.“

## CAPITOLUL XXXII

**Școlarul și nimfa pădurii** întrueât Briarmains era mai aproape decât Hollow, domnul Yorke îl dusesse acolo pe tânărul său tovarăș de drum. Se îngrijise să-l vadă întins în cel mai bun pat din casă, cu aceeași dragoste cu care s-ar fi ocupat da un fiu al său. Vederea sângelui ce gâlgâia din rana provocată în mod laș făcu din rănit un adevărat fiu al inimii gentlemanului din Yorkshire. Spectacolul unei întâmplări atât de neașteptate, al trupului aceluia înalt și drept prăvălit cu întreaga-i mândrie de-a latul drumului, al frumosului cap de ora din sud tăvălit în țărână, al omului aflat în floarea tinereții și rămas dintr-o dată dinaintea sa palid, neajutorat, fără viață - asta era cea mai nimerită combinație de situații în stare să trezească viul interes al domnului Yorke față de victimă.

Nicio altă mână nu se afla acolo ca să se ridice și să dea ajutor; niciun alt glas pentru a pune întrebări duioase; nicio altă minte ca să diriguiească așa cum se cuvine toate

măsurile luate; toate trebuiau îndeplinite numai de el. Această totală dependență a tânărului (fiindcă el tânăr îl vedea) sângerând și lipsit de grai față de bunăvoința lui sporea acea bunăvoință și o făcea și mai utilă. Căci tare îi mai plăcea domnului Yorke să aibă putere și să se poată folosi de ea; iar acum deținea în mâinile sale puterea asupra vieții unui semen; și era încântat. V; ", BS ' vw

Nu mai puțin încântată era cea mai bună jumătate a sa; întâmplarea **se** potrivea de minune firii și gusturilor ei. Alte femei ai\* fi fost îngrozite să vadă un bărbat scăldat în sânge purtat peste pragul casei lor și depus în hol „în puterea nopții”. Asta, ați putea bănuși, ar fi fost prilej de istericale. Nu; pe doamna Yorke o apucau istericalele atunci când Jessy refuza să părăsească grădina și să se apuce de împletit, sau când Martin pomenea despre plecatul în Australia cu gând de a-și câștiga libertatea și de a scăpa de sub tirania lui Matthew; dar o încercare de asasinat la doi pași de ușa ei – un om pe jumătate ucis întins în cel mai bun pat al casei – îi dădea puteri, îi ațâța îndrăzneala și dădea bonetei de pe capul ei prestața unui turban.

Doamna Yorke făcea parte din acel soi de femei în stare să mănânce zilele amărâte ale unei biete slujnice, dar să îngrijească eroic un întreg spital plin de ciumați.

! 'e Moore aproape că-l iubea; inima ei viguroasă aproape că tânjea de dragul lui când îl vedea incredințat îngrijirilor sale – lăsat în brațele ei la fel de neajutorat și dependent de ea cum fusese și ultimul-i născut ia vremea când se afla în leagăn. Dacă ar fi văzut vreo slujnică, ori pe una dintre fiice, dându-i o înghițitură de apă ori netezindu-i perna, i-ar fi rupt urechile nechematei.

I.e alungă și pe Jessy și pe Piose din încăperile de la etaj ale casei; le interzise slujnicelor să pună piciorul pe acolo.

Adevărul e, însă, că în cazul când nenorocirea s-ar fi petrecut la porțile casei parohiale și bătrânul Helstone

I ar fi găzduit pe martir, nici Yorke și nici soața lui n. Îl\* fi fost încercați de vreun simțământ de milă; ar fi

considerat că doar și-a primit dreapta răsplată pentru Ili.'min și intrigile lui; dar așa, devenise atunci pentru ti însăși lumina ochilor.

Ciudat! Lui Louis Moore i se îngădui să vină – să se așeze pe marginea patului și să se aplece asupra-pernei – să ia mâna fratelui său și să-și apese cu dragoste buzele pe fruntea lui palidă; până și doamna Yorke îndură asta fără crâenire. Și îi îngădui să rămână acolo jumătate din zi; ba o dată îi îngădui să vegheze în camera bolnavului o noapte: întregă; se sculă la cinci, într-o umedă dimineață de noiembrie, aprinse cu mâna ei focul la bucătărie, pregăti fraților micul dejun și li-l servi ea însăși. Îmbrăcată impunător într-un nesfâi-șit capot de flanelă, cu un șal pe umeri și boneta de noapte pe cap, șezu și se uită la ei cum mănâncă, vădind aceeași mulțumire cu care cloșca își privește puișorii ciugulind.

Mai mult, în ziua aceea trimise vorbă bucătăresei că-și poate permite să pregătească și să ducă sus domnului Moore un castron cu fiertură de ovăz și măduvă de arbore de pâine; tot în acea zi fata în casă i-a ieșit din grații fiindcă la plecarea domnului Louis, îi adusese acestuia pardesiul ținut la zvântat în bucătărie și, ca o neobrăzată ce era, îl ajutase să se îmbrace și acceptase în schimb un zâmbet, un „mulțumesc, fetițo<sup>41</sup> și un șiling. Într-o zi veniră două doamne, palide și îngrijorate, și rugară cu stăruință, cu umilință chiar, să li se îngăduie a-l vedea pe domnul Moore măcar o singură clipă; doamna Yorke își împietri inima și le trimise la plimbare – și nu fără ocări.

Dar cum a fost când a venit Hortense Moore? Nu chiar așa de rău cum ar fi fost de așteptat: întreaga familie Moore părea într-adevăr să fie pe placul doamnei Yorke mai mult decât fusese oricare alta de-a lun-\*

gul timpului. Hortense și dânsa găseau o inepuizabilă temă comună de conversație în înclinațiile spre corupție ale slujnicelor. Părerile lor în privința acestei categorii de oameni erau asemănătoare: îi supravegheau cu aceeași permanentă suspiciune și îi judecau cu aceeași severitate.

De asemenea, încă din capul locului Hortense nu lăsă să se vadă nici cel mai mic semn de gelozie față de atențiile arătate de doamna Yorke lui Robert; o lăsă să-și joace în voie rolul de soră de caritate, fără să se amestece mai deloc; pentru ea însăși găsi o ocupație neîntreruptă în agitația prin casă, în supravegherea atentă a bucătăriei, în informarea promptă asupra celor petrecute acolo și, pe scurt, făcându-se în toate chipurile folositoare. În ce privește vizitatorii, amândouă căzură de acord că trebuiau cu strășnicie îndepărtați de. Camera bolnavului.

Îl țineau prizonier pe tânărul fabricant și abia dacă permiteau aerului să-l atingă și soarelui să-l vadă.

Domnul Macturk, doctorul căruia i se încredințase cazul lui Moore, declară rana acestuia drept primejdioasă, dar, după câte socotea el, nu fără nădejde de lecuire. La început dorise să lase la căpătâiul bolnavului o soră aleasă de el; dar despre una ca asta nici doamna Yorke și nici Hortense nu voră să audă măcar; în schimb promiseră să respecte întocmai prescripțiile. Și ca urmare, pentru moment, bolnavul fu lăsat pe seama lor.

Fără îndoială că răspunseră cât se pricepură mai bine încrederii acordate; dar într-o zi se întâmplă ceva neplăcut: bandajele se deplasaseră sau se umblase la de, ceea ce avu drept urmare o gravă pierdere de sânge.

Fiind chemat, Macturk sosi cu calul în spume. Era unul dintre acei doctori pe care e primejdios să-i superi; repezit când se afla în cea mai deplină bună dispoziție, în dispoziție proastă - turbat, văzând starea lui Moore, își dezvălui simțămintele printr-un limbaj înflorat cu care nu este nevoie să acoperim pagina de față. Un buchet ;; au două din cei mai superbi boboci se abătură peste capul nepăsător al unui anume domn Graves, un ajutor tânăr și voinic cărat de doctor pretutindeni după el; cu un alt buchet îl cadorisi pe încă un tânăr din suita sa — un interesant facsimil al lui însuși, fiind, într-adevăr, chiar propriul lui fiu; dar întregul coș de flori rare fu rezervat insinuantei tagme femeiești, în întregime.

În cea mai mare parte a unei nopți de iarnă, doctorul și sateliții săi trebăluiră numai pe lângă Moore. Acolo, lângă patul lui, încuiați în cameră numai ei și rănitul, s-au trudit și s-au ciorovăit asupra aceluși trup sleit de puteri. Ei trei stăteau de-o parte a patului, iar Moartea de cealaltă. Lupta a fost crâncenă; a durat până în zori de ziuă, când balanța dintre beligeranți stătea atât de dreaptă, încât oricare dintre părți ar fi putut revendica victoria.

Îi zori, bolnavul fu lăsat în seama lui Graves și a Îmărilor Macturk, în vreme ce mai vârstnieul plecă el însuși să aducă ajutoare și le găsi în persoana doamnei Horsfull, cea mai bună soră din echipa lui de lucru. Acesei doamne i-l dădu în grijă pe Moore dimpreună cu cele mai severe ordine privitoare la răspunderea ce-i apăsa pe umeri. Doamna Horsfall primi răspunderea cu o anume nepăsare, îa fel cum își trase și fotoliul lângă căpătâiul bolnavului. Și din clipa aceea îi începu domnia.

Doamna Horsfall avea o calitate – se supunea orbește ordinelor primite din partea lui Macturk: pentru ea Cele zece porunci erau mult mai lesne de călcat decât vorbele doctorului. În alte privințe nu era femeie, ci dragon. Față de ea, Hortense Moore rămase o sărmană nevinovată; doamna Yorke se retrase – zdrobită; totuși, ambele aceste doamne erau persoane cu oarecare demnitate, după propria lor apreciere, și de oarecare importanță, după părerea celorlalți. Băgate în sperieți de lățimea, înălțimea, osatura și musculatura doamnei

Horsfall, se retraseră în salonul din fund. În ce o privea, doamna soră rămânea sus când îi plăcea și cobora când socotea ea de cuviință; își trăgea dușca de trei ori pe zi și luleaua de tutun de patru.

• Cât despre Moore, acum nimeni nu mai îndrăznea să întrebe de el; doamna Horsfall îi era dădacă; ea trebuia să aibă grijă de tot ce avea legătură cu bolnavul; și părerea generală era că doamna se descurca foarte bine.

În fiecare dimineață și în fiecare seară Macturk venea să-l 'vadă; cazul lui Moore, complicat și printr-un nou

ghinion, devenise ceva foarte interesant în ochii doctorului; îl privea ca pe un mecanism stricat pe care numai măiestria sa l-ar mai putea face din nou să meargă.

Graves și tânărul Macturk – singurii alți vizitatori ai lui Moore – îl priveau pe bolnav exact așa cum erau obișnuiți să-i privească pe ocupanții camerei de disecție a spitalului din Stilbro’.

: În vremea asta Robert Moore petrecea de minune; chinuit de dureri; amenințat de moarte; prea slăbit ca să se poată mișca; aproape și prea slăbit ca să poată vorbi; avea drept păzitor un fel de femeie uriaș; iar cei trei doctori alcătuiau singura lui societate. Și așa zăcu de-a lungul mereu mai împlușinatele zile și mai prelungilor nopți din întreaga cumplită lună a lui noiembrie.

La începutul captivității, Moore obișnuia să reziste foarte greu doamnei Horsfall; îi era groază de vederea acelui trup uriaș și spaimă de atingerea mâinilor ei tari;

dar ea îl învăță numaidecât să fie ascultător. Nici un băga’l

de seamă cele șase picioare înălțime, mușchii și încheieturile sale bărbătești; îl întorcea în pat așa cum altă femeie ar fi întors un sugaci în leagăn. Când era ascultător și supus îi spunea „dragul meu” și „puișorul”; dar dacă nu era cuminte, îl lua și din scurt. Dacă încerca să spună vreo vorbă când era și doctorul Macturk de față, numaidecât ridica mâna și-l muștra – șșșt! — ca o guvernantă când vrea să țină în frâu un copil neastâmpărat.

„Dacă n-ar fuma – dacă s-ar putea lipsi de gin, ar fi mult mai bine; dar și fumează și-i și trage cu ginul”, își spunea Moore. Odată, în absența ei, îl făcu pe Macturk să înțeleagă destul de limpede că „îi cam trage la măsca41,

— Ehei! dragul meu domn, toate sunt la fel, fu răspunsul obținut cu atâtea eforturi. Numai că Horsfall are o mare calitate: fie beată, fie trează, niciodată nu ui 14 să-mi dea ascultare *mie.*,

În cele din urmă trecu și toamna întârziată; cețurile, ! ploile ei își retraseră din Anglia doliul și lacrimile; vuiturile



se prelinseră de acolo ca să mai jeluiască și pa tărâmurii mult îndepărtate. În urma lui noiembrie pași iarnă temeinică, dimpreună cu limpezime, liniște și îngheț.

O zi liniștită de noiembrie se încheia într-o seara cristalină; asupra Lumii se întinsese o coloratură de Polul Nord: toate culorile și nuanțele ei se arătau ca niște *rejlets* \*1 de giuvaeruri albe, sau violete, sau palverzui. Colinele erau îmbrăcate în albastru-liliachiu; soarele scăpătat spre apus își pusese purpură în roșeață; cerul era de gheață și întregu-i azur se poleise cu argint; când stelele răsăriră, se arătară a fi de cristal alb

— Nu de aur; nuanțe cenușii, azurii, sau verzi-diluate ca de smaragd pal - reci, curate și transparente — colorau întreaga întindere a peisajului.

Ce este arătarea aceea stingheră din pădurea ce nu mai e verde și nici măcar roșietică, din pădurea de culoare nedecisă - ce este mogâldeța aceea de culoare albastru-închis și care se mișcă? Ei, e un școlar - un elev

— Găsești-mi, cititorule, un cuvânt englezesc la fel de potrivit, și cu bucurie te scutesc de cel francez. Englezescul *reflections*

(reflexie - n.t.) nu merge (n.a.).

1        Iradiieri, sclipiri.

al liceului din Briarfield; s-a despărțit de colegii săi, porniți acum în grabă pe șosea către casă, și caută un anumit copac, cu o anume moviliță de mușchi crescută pe rădăcini și foarte potrivită să tină loc de scaun.

Pentru ce rătăcește pe aici? — aerul e înghețat și ceasurile sunt titani. Se așază; la ce s-o fi gândind? Simte oare farmecul neprihănit în care s-a mveșmântat Natura astă-seară? O lună albă ca sideful zâmbește printre copaci; o fi îndrăgostit de zâmbetul ei?

Cu neputință de spus; fiindcă tace și pe față nu i se poate desluși nimic; până acum chipul nu e oglindă unde să i se arate simțămintele, ci mai curând mască menită să le ascundă. Băiatul ăsta este un tinerel de cincisprezece ani - subțirel și înalt pentru vârsta lui.

Pe față i se arată tot atât de puțină amabilitate pe cât de puțin servilism; ochii îi par pregătiți să prindă încă din prima clipă orice încercare de a-l dirija ori de a-l Îmbrobodi, iar trăsăturile vădesc vie însușiri pentru rezistență. Pedagogii înțelepți evită ciocnirile neobligatorii cu flăcăul acesta. Orice încercare de a-l supune prin severitate ar fi inutilă; a te strădui să-l câștigi prin măguliri ar însemna un efort mai rău decât inutil. E mai bine să-l lași în pace. Timpul îl va educa și experiența îl va instrui.

După spusele lui, Martin Yorke (e unul dintre tinerii Yorke, bineînțeles) disprețuia până și cuvântul poeziei; dacă i-ai fi vorbit despre sentimente, ți-ar fi răspuns cu sarcasme. Și iată-l acum, rătăcind de unul singur, cercetând cu supunere Natura care îi deschide dinainte, sub privirile lui pline de interes, o pagină de poezie aspră, tăcută, solemnă.

După ce se așază, scoate din ghiozdan o carte – nu Gramatica latină, ci o carte purtată pe ascuns, un volum de basme; încă un ceas de acum încolo are să fie destulă lumină pentru agerii lui ochi tineri; și dealtminteri luna însăși stă și îl privește, iar razele ei, încă spălăcite și neclare, inundă luminișul unde s-a oprit.

Citește; e condus într-o singuratică regiune de munte; totul în jurul său e aspru și pustiu, înform și aproape fără culoare. Vântul îi aduce în auz clinchete de clopoței; desprinzându-se din valurile diforme ale ceții, coboară asupra-i cea mai strălucitoare vedenie – o doamnă îmbrăcată în verde, călare pe un buiestraș alb ca neaua; îi vede veșmintele; nestematele și calul aprig; zâna îi face să stea locului, întrebându-l despre niște lucruri tainice; e vrăjit și trebuie să o urmeze în Țara Zinelor.

Un alt basm îi poartă până la țărmul mării; și-acolo se trezește pe o mare învolburată ale cărei valuri se zbuciumă amarnic la poalele unor stânci amețitoare; plouă și vântul suflă cu furie. Un șirag de stânci, negre și neprimitoare, se întinde până departe în largul mării

și pretutindeni, de-a lungul, printre și pe deasupra acestor steiuri se aruncă și izbucnește, alunecă și tresaltă, se umflă și se înfășoară șiroaie cu spume de albimea zăpezii. Un rătăcitor singuratic umblă peste aceste stânci și calcă grijuliu, cu pași cumpăniți, pe undele și sălbaticile buruieni de mare; privește în locuri unde adâncimea apelor cu limpezime de cristal se numără în stânjeni și vede acolo vegetație mai sălbatică, mai ciudată și mai uriașă decât se află pe uscat, cu comori de scoici

— Unele verzi, altele purpurii, altele sidefii – strânse ciorchine pe coturile ramurilor ce seamănă a șerpi. Aude un strigăt. Înălțând privirea și uitându-se în depărtare, vede la capătul bătut de vânturi al șirurilor de stânci o arătare înaltă și palidă – are formă de om, dar e alcătuită din spumă – transparentă, tremurătoare, cumplită; și nu e singură: sunt multe siluete omenești ce rătăcesc pe stânci – o ceată de femei de spumă – un grup de albe și vapoase Nereide.

Ssst! — Închide cartea; ascunde-o repede în ghiozdan;

Martin aude pași. Stă și ascultă. Nu – ba da: din nou frunzele moarte, strivite ușor, foșnesc pe poteca din pădure. Martin pândește; copacii parcă se dau la o parta și o femeie înaintează printre ei.

E o doamnă îmbrăcată în mătase neagră și cu fața acoperită de un văl. Niciodată până acum Martin n-a mai întâlnit vreo doamnă în pădurea asta – și nici vreo altă femeie în afară de câte o țărăncuță venită după alune – și asta destul de rar. În noaptea asta o astfel de apariție nu-l supără. Pe măsură ce se apropie, vede că nu e vorba nici de o bătrână, nicio femeie simplă, ci de o doamnă foarte tânără; și dacă în clipa de față n-ar recunoaște în ea pe cineva despre care spusese cu toată convingerea că e urâtă, ar mărturisi că descoperă trăsături de frumusețe dincolo de aburii vălului.

Trece pe lângă el și na spune nimic. Știa că așa are să facă: toate femeile sunt niște maimuțe fudule – iar ei nu

întâlnise încă fată mai încrezută decât Caroline Helstone asta. Abia îi fulgerase prin minte gândul acesta, când doamna se întoarse și făcu îndărăt cei doi pași cu care îl depășise, își ridică vălul, îi cercetă chipul și îl întrebă cu glas blând:

— Ești cumva unul dintre fiii domnului Yorke?

Niciun fel de dovadă adusă de un 0111 nu l-ar fi putut vreodată convinge pe Martin Yorke că la auzul acelor cuvinte roșise; totuși roșise, și încă până la urechi.

— Sunt, răspunse fără ezitare; și își dădu singur curaj întrebându-se cu trufie ce avea să mai urmeze.

— Ești Martin, bănuiesc, fu observația următoare.

Nici un s-ar fi putut inventa o observație mai fericită.

Era o frază simplă, rostită fără urmă de afectare și chiar cu puțină sfială; dar se armoniza perfect cu firea iânărului; îl mângâie ca un acord muzical.

Martin avea un foarte ascuțit simț al personalității J găsea că e și corect și înțelept ca domnișoara să-l deosebească pe el de ceilalți frați. Ca și tatăl său, ura formalismul; îi plăcea să audă o doamnă spunându-i simplu „Martin8, și nu „domnul Martin” sau „domnișorul Martin44, formule ce ar fi lipsit-o pentru vecie de favorurile lui.

Încă și mai nefericită, decât formalismul, dacă era posibil, ar fi fost cealaltă extremă, adică familiaritatea deșuheată: tonul acela blând și sfios – șovăiala abia simțită, erau socotite cum nu se poate mai la locul lor.

— Martin sunt, repetă.

— Tatăl și mama ta sunt sănătoși? — (ce noroc cS nu spusese *tăticul* și *mămica*, fiindcă asta ar fi stricat totul) – dar Rose și Jessy?

— Cred că da.

— Verișoara mea Hortense e tot la Briarmains?

— O, da!

Cu mult haz, Martin rosti cuvintele pe jumătate ca geamăt și le însoți de o jumătate de zâmbet; jumătatea de zâmbet primi răspuns din partea domnișoarei, fiindcă o făcuse să înțeleagă cam cu ce ochi era privită Hortense de

odraslele familiei Yorke.

— Și mama ta se înțelege cu Hortense?

— Se potrivesc atât de bine când e vorba de servitorf\*

Încât le-ar fi cu neputință să nu se simpatizeze una pa alta,  
\* j

— E frig în noaptea asta.

— De ce ai ieșit așa de târziu?

— M-am rătăcit prin pădure.

De data asta Martin își îngădui totuși să izbucnească  
Într-un stenic hohot de râs plin de ironie,

— Te-ai rătăcit în codrul cel uriaș de la Briarfield!’,

Ai merita să nu mai găsești niciodată drumul.

— N-am mai fost niciodată pe aici și acum cred ca mă  
aflu fără permisiune pe o proprietate particulară;  
ai putea să mă reclami, Martin, dacă ai vrea, ca să fiu  
amendată: e pădurea tatălui tău.

— Aș zice că știam și eu treaba asta; dar dacă ești  
așa de neajutorată și te rătăcești, am să te scot eu din  
încurcătură.

— Nu-i nevoie; acum am ieșit la locuri cunoscute și  
știi pe unde s-o iau. Martin, întrebă ea puțin cam eu grabă,  
ce face domnul Moore?

Martin auzise anumite zvonuri; îi trecuse prin minte  
că ar putea fi amuzant să facă o experiență.

— E pe moarte. Nimic nu-l mai poate salva. Au  
arunca; peste bord toate speranțele.

Caroline își ridică vălul. Se uită drept în ochii lui și  
zise:

— Pe moarte?

— Pe moarte. Și totul din pricina femeilor, a mamei și  
a celorlalte; nu știu ce i-au făcut la bandaje că au pus capăt  
la toate; dacă n-ar fi fost de, i-ar fi mers mai bine. Sunt  
sigur că au să le aresteze, să le închidă, să le judece și să le  
pornească înspre Botany Bay, în cel mai scurt timp.

Probabil că persoana care pusese întrebările nici un

auzise sentința lui Martin; rămăsese stană de piatră. Și peste două minute, fără să mai scoată o vorbă, o luă la drum; fără noapte bună și fără alte întrebări. Asta nu era ceva amuzant și nu fusese deloc prevăzut de Martin; el așteptase ceva emoționant și spectaculos; nici un mai merita s-o sperie pe fata asta, dacă nu putea obține de la ea nimic amuzant în schimb. Strigă 2

— Domnișoară Helstone!

Nu-l auzi și nu se întoarse. Martin o luă la fugă după ea și o ajunse din urmă.

— Stai. Te-a îngrijorat ce ți-am spus?

— Tu nu știi nimic despre moarte, Martiri; ești prea tânăr ca să pot discuta cu tine despre asemenea lucruri.

— Ce, m-ai crezut? Ți-am spus numai prostii; Moore mănâncă pe rupte; toată ziua îi prepară fiertură de fulgi de ovăz cu măduvă de arbore de pâine, ori altceva ce îi priește lui; eu nu mă duc niciodată pe la bucătărie, dar pe plită e totdeauna o tigaie în care se pregătesc delicatese pentru el. Cred c-o să m-apuc să fac și eu pe grozavul, ca să capăt bucățița cea mai grasă, cum capătă el.

— Martin! Martin! Glasul începu să-i tremure și Caroline se opri în loc. E cum nu se poate mai urât din partea ta, Martin; aproape că m-ai omorât.

Din nou se opri; se rezemă de un copac, tremurârid toată și palidă ca moartea. I

Martin se uita la ea cu o curiozitate de nedescris.

Pe de o parte, așa cum s-ar fi exprimat, era o „grozăvenie” să asisti la asta; îi spunea atât de multe, iar el începuse să se dea în vânt după descoperirea de secrete; în alt sens, îi aducea aminte de ce simțise cândva când auzise

: păsărică bocindu-și puișorii luați de Matthew din cuib și zidrobiți cu piatra - și nu fusese deloc un simțământ plăcut. Neizbutind să găsească ceva foarte potrivit de *rpus* ca să o liniștească, începu să-și scormonească mintea căutând ceva de *făcut*. Zâmbi. Și zâmbetul îi dădu o uluitoare transparență fizionomiei. Strigă:

— Evrica! Foarte curând aranjez totul. Ți-ai mai

revenit, domnișoară Caroline, hai să mergem! o zori Martiri.

Fără să se gândească vreo dipă că pentru domnișoara Helstone ar fi mult mai greu decât pentru el să aară peste un zid ori să se strecoare printr-un gard, o conduse pe o scurtătură care nu ducea la nicio poartă.

Urmarea fu că se văzu silit s-o ajute la escaladarea unor obstacole grozave și, în vreme ce râdea pe socoteala aeajutorării ei, se bucura la culme văzând că e folositor.

— Martin, înainte de a ne despărți spune-mi serios și pe cuvântul tău de onoare că domnului Moore îi merge mai bine.

— Dar ce multă grijă îi porți domnului Moore asta t

— Nn... dar... mulți dintre prietenii lui ar putea să mă întrebe, și aș vrea să fiu în stare să le răspund spunându-le adevărul.

— Poți să le spui că e destul de bine, dar cam leneș; le poți spune că mănâncă la prânz cotlete de berbec și cel mai gustos *arrowroot*<sup>1</sup> la cină. Știu fiindcă am dat o dată peste un castron sortit să ajungă sus la el, și l-am mincat pe jumătate.

— Și cine are grijă de el, Martin? Are soră de caritate?

— Cine-l îngrijește? Matahala! Tot atât de rotundă și mare cât e cada noastră de apă - o femeie în vârstă, voinică și încruntată. Nu mă îndoiesc defel că îi face o viață de mai mare dragul; nimeni n-are voie să se apropie de el; șade mai mult pe întuneric. Părerea mea e că se poartă cumplit de aspru cu el acolo în cameră.

Uneori, când sunt în pat, pun urechea la perete și mi se pare că aud cum îl înghiontește. Numai să-i vezi pumnul:

Într-o singură palmă ar putea să cuprindă șase mâini ca ale dumitale. Ea urma urmei, cu toate cotletele și jeleurile trimise sus, zău că n-aș vrea să fiu în locul lui. De fapt, părerea mea personală e că dumneaei înfulecă cea mai mare parte din ce i se trimite pe tavă, sus, domnului Moore. Sper că n-o să-l lase să moară de foame.

Adâncă tăcere și meditație din partea Carolinei și viclene ochiri din partea lui Martin.

— Și cred că tu nu-l vezi niciodată, așa-i, Martin?

— Eu? Nu. Dealtminteri nici un mă interesează să-l vad.

Din nou tăcere.

— Nu cumva ai venit o dată la noi acasă împreună cu doamna Pryor, acum vreo cinci săptămâni, și ați întrebat de el? continuă Martin.

— Da.

— Aș zice că doreați să vă duceți până sus.

— De *dorit* am dorit; chiar ne-am rugat fierbinte; dar mama ta nu ne-a îngăduit.

— Îhî! Nu v-a dat voie. Am auzit toată discuția; s-a purtat cu voi așa cum îi place ei din când în când să

1 Amidon extras din tuberculul plantei americane cu numele științific *Maranta arundinacea*.

se poarte cu lumea care vine pe la noi; a fost grosolană și jignitoare.

— N-a fost drăguță. Fiindcă știi, Martin, suntem rude, și e firesc să ne intereseze starea domnului Moore. Dar acum trebuie să ne despărțim: am ajuns la porțile tatălui tău.

— Foarte bine - și ce dacă? Merg să te conduc până acasă.

— Au să vadă că lipsești și-au să se întrebe cu îngrijorare unde ai putea să fi.,

— N-au decât... Socot că sunt în stare să-mi port singur de grijă.

Martin știa că încă de pe acum e asigurat de o muștrare strașnică și de pâine uscată în loc de ceai. Dar nu coiita, seara aceea îi dăduse prilejul unei aventuri,. Și asta făcea mai mult decât brișele și pâinea prăjită.

O conduse pe Caroline până acasă. Pe drum îi făgădui să-l vadă pe domnul Moore, înșelând în vreun fel strășnicia dragonului pus de pază în camera lui, și hotărâi'ă o oră pentru a doua zi, când Caroline urma să vină la

Briarmains Wood 1 și să afle vești de la el. Trebuiau să se întâlnească la un anume copac. Planul nu ducea la nimic;



lui totuși îi plăcea.

După ce ajunse acasă își primi după cuviință cicăleala și pâinea uscată și fu trimis foarte devreme la eulcare.

Primi pedeapsa cu cel mai desăvârșit stoicism.

Înainte de a urca în camera lui, făcu o vizită secretă în sufragerie, o încăpere liniștită, rece, rareori folosită, fiindcă de obicei familia lua masa în salonul din fund.

Se opri în fața consolei și ridică lumânarea către două portrete atârinate deasupra – capete de femei: una, un tip de frumusețe senină – fericită și candidă; cealaltă, mai drăguță – dar pierdută și deznădăjduită

.. Ca *asta* arăta când a suspinat, a pălit și s-a rezemat de copac, “ spuse uitându-se la cel de al doilea tablou.

„Cred, continuă Martin când ajunse în camera lui și se așează pe marginea patului cu saltea de paie, cred că e ce numesc ei *îndrăgostită*; da, *îndrăgostită* de lunganul acela din camera de alături. Ssst! Îl burdușește matahala? Mă mir că bietul om nu începe să urle. După cum s-aude, chiar s-ar zice că s-a aruncat asupra lui cu ghearele și cu dintâi; dar mai degrabă aș zice că îi face patul. Am văzut o dată cum împlinește treaba asta, izbește în saltele de parcă ar boxa cu vreunul. Ce ciudat e: Zillah (așa îi spun ceilalți – Zillah) – Zillah Horsfall e femeie, iar Caroline Helstone e tot femeie; deci două exemplare din aceeași specie – și totuși nu prea ee-aseamănă. E-o fată frumoasă, Caroline asta? Bănuiesc că este – când te uiți la ea, o vezi așa de drăguță —

are ceva atât de luminos pe chip – ceva atât de gingaș în priviri. Și îmi place când se uită la mine; mă simt bine. Are gene prelungi; umbra lor pare să se lase asupra locului unde se uită și parcă picură pace și meditare.

Dacă se poartă frumos și continuă să se înțeleagă cu mine, așa cum ne-am înțeles azi, s-ar putea să-i fac un serviciu. Chiar că mă încântă gândul să le joc o festă mamei și căpcăunii aceleia, bătrână Horsfall. Nu c-aș ține să-i fiu pe plac lui Moore; dar orice oi face am să fiu răsplătit, și încă în monede alese de mine; și știu ce anume răsplătă am să pretind – una neplăcută pentru

Moore și foarte plăcută pentru mine.”

Și se vârî în pat.

CAPITOLUL XXXIII

### **Tactica lui Martin**

Pentru punerea la punct a planului său, Martin avea nevoie să rămână acasă în ziua aceea. Ca urmare, de dimineață n-avu niciun fel de poftă de mâncare; apoi, cu foarte puțin înainte de vremea plecării la școală, îl apucă o cumplită durere la inimă, ceea a făcut de dorit ca în loc să pornească spre școală împreună cu Mark, să urmeze tatălui în fotoliul de lângă foc și la lectura jurnalului de dimineață. Treaba asta fiind mulțumitor aranjată, după plecarea lui Mark la clasa domnului

Summer și retragerea lui Matthew și a tatălui către clădirea administrației, trei alte isprăvi – ba nu, patru

— Așteptau să fie duse la îndeplinire.

Cea clintii dintre de era consumarea micului dejun din care nici un gustase și de care foamea lui de băiat de

cincisprezece ani nu prea îi îngăduia să se lipsească; a doua, a treia și a patra să le îndepărteze succesiv din calea sa pe doamna Yorke, domnișoara Moore și doamna Horsfall înainte de ceasurile patru ale după-amiezii.

Deocamdată prima era cea mai grabnică, întrueât eforturile ce-l așteptau cereau o cantitate de energie pe care starea de goliciune a tânărului său stomac nu prea părea capabilă s-o furnizeze.

Martin cunoștea drumul înspre cămară; și cunoscându-l, porni să-l străbată. Slujnicele se aflau în bucătărie și își luau în tăcere micul dejun, cu ușile închise; maică-sa și domnișoara Moore ieșiseră la aer pe pajiște și discutau despre cei aflați dincolo de ușile închise' adineauri pomenite; știindu-se deci în deplină siguranță,

Martin făcu din întreaga provizie a cămării o alegere într-adevăr exigentă. Micul lui dejun fusese întârziat și de aceea hotărâse că avea să fie rafinat; avea impresia că o variație față de obișnuita și cam searbăda porție de pâine și lapte ar

fi fost nu numai de dorit, ci și recomandabilă; se gândea că foarte bine ar putea combina consistența -cu suculența. Avea la îndemână un stoc de mere roșietice înșirate pe poliță; alese trei. Pe o farfurie se aflau plăcinte; luă una cu cremă de caise și o tairtă cu goldane. Obişnuita pâine de casă nu o învrednici nici baremi cu o privire; dar cercetă cu bunăvoință un cheo cu stafide, cum se servea la ceai, și consimți să ia o bucată. Cu ajutorul briceagului izbuti să-și însușească o aripă de pasăre și o felie de şuncă; găsi de asemenea cu cale că la toate acestea s-ar potrivi și o felioară din budincile cu ouă și lapte rânduite pe rafturi; iar după ce făcu și acest adaos prăzii, se furișă în hol.

Tocmai ajunsese la jumătatea drumului - încă trei pași i-ar fi ajuns ca să poată ancora în rada salonului din fund - când ușa din fața lui se deschise și în prag se arătă Matthew. Mult mai bine ar fi fost dacă s-ar fi ivit Scaraoțchi însuși, cu întregu-i echipament de coarne, copite și coadă.

Bănuitor și totdeauna ironic, încă de dimineață Matthew nu prea dăduse crezare acelei dureri de la inimă; mprmaise el ceva, mai deslușite fiind niște vorbe cu privire la „prefăcătorie”; dar mai cu seamă îl scosese din fire succesiunea la fotoliu și la jurnalul de dimineață; spectacolul ce i se înfățișa în clipa aceea, merele, tartele, checul, friptura de pasăre, ișunca și budinca îi ofeiau dovada neîndoielnică în sprijinul stimei ce-o avea față de propria-i putere de pătrundere.

Un moment, doar o singură clipă, Martin rămase *interdit*<sup>1</sup>; în clipa următoare deveni pe deplin conștient de situație și hotărî că totul era în regulă. Cu adevărata agerime de minte „des âmes ă’elue”<sup>2</sup> își dădu numaidecât seama în ce fel această întâmplare - nenorocită la -prima vedere - poate fi întoarsă înspre marele lui folos; văzu cum s-ar fi putut sluji de ea pentru a-și asigura ducerea la bun sfârșit a celei de a doua isprăvi, adică îndepărtarea maică-si. Știa foarte bine că o încăierare între el și Matthew îi sugera totdeauna doamnei Yorke ideea oportunității unui acces de istericale; mai știa de asemenea că în

conformitate cu principiul „după ploaie vine vreme bună”, unei dimineți de istericale îi urma fără greș din partea maică-si o după-amiază de ședere la pat. Lucru ce i-ar fi convenit lui de minune.

Și fără întârziere încăierarea avu loc în hol. Un râs disprețuitor, un rin jet încărcat de jignire, o ironie necruțătoare fntâmpinată de un răspuns usturător fură semnalele de începere. Și se aruncară unul împotriva celuilalt. Deși în mod obișnuit în astfel de ocazii Martin rămânea'tăcut, de astă<sup>29</sup> dată făcu o gălăgie asurzitoare. Numaidecât dădură năvală slujnicele, doamna Yorke și domnișoara Moore; dar nicio mână de femeie n-ar fi fost în stare să-i despartă, așa că în mare grabă fu chemat domnul Yorke.

— Băieții mei, proclamă dânsul, dacă asemenea lucru se mai întâmplă, unul dintre voi trebuie să plece de sub acoperișul meu; eu n-am să tolerez ca aici să aibă. Loc înfruntarea dintre Cain și Abel.

Atunci Martin se lăsă tras deoparte. Ieșise destul de mototolit, fiind cel mai tânăr și mai slab, dar arăta foarte calm și nu părea deloc furios. Ba chiar zâmbea, încântat că partea cea mai grea din lucrul ce-și propusese a-l îndeplini se încheiase cu bine.

ila un anumit ceas din cursul dimineții parcă s-ar îi dat bătut.

— Nu merită să-mi bat eu capul cu domnișoara 'Caroline asta, rosti pentru sine.

i Uluit (fr.).

— A sufletelor alese (fr.).

Dar un sfert de oră mal târziu se afla din nou în sufragerie și privea portretul cu păr răvășit și ochi turburați de deznădejde.

— Da, zise, am făcut-o să ofteze din adâne, să tremure și aproape să leșine; înainte de a termina cu ea am s-o fac să zâmbească'; și, îm afară ide asta, vreau să

---

<sup>29</sup>Pădurea Briarmains (engl.).

păcălesj

tot muieretul ăsta. V

fi îndată după prânz, doamna Yorke se conformă socotelilor fiului său și se retrase la ea în cameră. Rămânea Hortense.

Distinsa domnișoară tocmai venise în salonul din:

. Fund și se așezase în tihnă să țeasă ciorapi, când Martin, întins pe sofa (căci după mărturisirile lui încă se simțea rău), lăsă jos cartea citită până atunci cu voluptoasa nepăsare a unui pașă tânăr încă neștiutor de griji', și rosti agale câteva vorbe privitoare la Sarah, slujnica *da* la Hollow. Cu multe ocolșuri și întortocheli strecură vestea că, după câte se spunea, jupânița ar fi avut nu mai puțin de trei drăguți: Frederick Murgatroyd, Jeremiah Pighills și John-al-lui-Mally-al-Hannei-a-lui-Deb, iar domnișoara Mann ar fi spus (precum că știe sigur că Sarah, rămasă singură și de capul său la Hollow's

Cottage, adesea îi chema pe flăcăii ăștia la masă și îi ospăta cu tot ce se găsea mai bun prin cămări.

De mai mult nici un era nevoie. Un ceas n-ar mai fi putut trăi Hortense fără să se ducă în persoană la locul unde se petreceau asemenea blestemății și să vadă cu ochii ei cum stăteau lucrurile. Mai rămânea doamna Horsfall.

Stăpân pe situație acum, Martin scoase din coșulețul de lucru al maică-si o legătură de chei; cu una dintre de deschise ușile unui bufet, luă de acolo o sticlă neagră și un păhăruț, le așeză pe masă, urcă în fugă scările, se duse la ușa camerei unde zăcea domnul Moore și bătu.

li deschise sora de caritate.

— Dacă binevoiți, doamnă, sunteți poftită în salonul din fund să gustați ceva; n-are să vă deranjeze nimeni, fiindcă toată lumea e plecată.

O conduse pe scări; o așteptă să intre înăuntru  
Închise ușa cu mâna lui; acum știa că din partea asta poate fi liniștit.

Ce fusese mai greu se făcuse; de-acum urma partea

plăcută. Își înhăță șapca și o întinse spre pădure.

.. Încă pu era decât trei și jumătate; dimineața fusese frumoasă, dar la ceasul acela cerul se întunecase; începea să ningă; sufla un vânt rece; pădurea era posomorită; copacul cel bătrân părea încrunțat. Totuși lui Martin. Îi plăcea întunecimea aceea și găsea că înfățișarea fantomatică a stejarului zgâlțâit de vânt are un farmec deosebit.

: Trebui să aștepte; se plimbă de colo până colo în vreme ce fulgii de nea se îndeseau, iar vântul „care mai înaintea gemuse, începu să vuiască jalnic.

— Cam întârzie, mormăi Martin uitându-se în lungul cărării înguste. Mă mir, bombăni mai departe, la ce-oi fi. Dorind așa de mult s-o văd. Doar nu pentru mine vine încoace. Dar am putere asupra ei și vreau să vină, ca că mă folosesc de puterea asta.

Își continuă umbletul,

— Dar să știi, conchise el după ce mai trecu o vreme, „\*a de n-o veni am s-o urăsc și-am s-o disprețuiesc.

Auzi cum orologiul de la biserică bate în depărtare ceasurile patru. Un pas, atât de iute și atât de ușor încât dacă n-ar fi fost foșnetul frunzelor nici un s-ar fi auzit pe cărarea din pădure, îi potoli nerăbdarea. Vântul batea acum cu tărie și viforul alb mereu mai întezit îți lua vederile; dar ea se apropia mereu, fără să se descurajeze.

— Ei, Martin, îl întrebă cu înfrigurare, cum se simte?

„E ciudat cum se gândește mereu *numai* la el, își spuse

Martin. Cred că nici un simte frigul pătrunzător și viscolul care te orbește; și totuși nu-i decât „o mână de om“, cum ar zice mama. Uite, parcă simt în inimă dorința să am o pelerină și s-o înfășur în ea.

Furat de aceste gânduri, nici nu-i răspunse domnișoarei Helstone.

— L-ai văzut?

— Nu.

— Vai! Mi-ai promis c-o să-l vezi.

— Vreau să fac pentru tine ceva mai bun. Nu ți-am spus că *mie* nu-mi arde să-l văd?

— Bine, dar acum o să treacă așa de mult până când oi ajunge să aflu ceva sigur despre el, și m-am îmbolnăvit de-atâta așteptare. Martin, fii bun și *du-te* să-l vezi, transmite-i salutări din partea Carolinei Helstone, spune-i că a vrut să afle cum se simte, să știe dacă poate face ceva pentru el.

— Nu mă duc.

— Te-ai schimbat; noaptea trecută ai fost atât de prietenos.

— Hai să mergem! Nu-i bine să stai aici în pădure; e prea frig.

— Bine, dar înainte de a pleca promite-mi că o să „vii aici și mâine, să-mi aduci vești.

— Nici un vreau s-aud. Sunt mult prea plăpând ca să stabilesc și să respect asemenea lântâlniri pe vreme de iarnă. Dacă ai ști ce durere grozavă am avut în piept azi de dimineață, cum m-am lipsit de micul dejun, și-am mai luat și tăvăleală, atunci ți-ai da seama cât e de nepotrivit să m-aduci aici, în zăpadă. Hai, când îți spun.

— Ești într-adevăr plăpând, Martin?

— N-arăt așa?

— Ai obraji ca bujorii.

— Asta-i de la offică. Mergi, sau nu mergi?

— Unde?

— Cu mine. Am fost prost că n-am luat o pelerină. Te-aș fi făcut să te simți bine.

— Tu te duci acasă; drumul meu cel mai scurt e prin partea astălaltă.

— Ia-mă de braț, că am eu grijă de tine.

— Păi... zidurile... gardurile... e așa de greu de trecut peste de, și tu ești prea subțirel și tânăr.

— Ai să intri pe poartă.

— Păi...

— Păi!... Păi! Ai încredere în mine, sau n-ai **1**

Îl privi drept în față.

— Cred că da, o să am. Orice-ar fi, tot e mai bine decât să mă întorc la fel de îngrijorată cum am venit.

— De asta n-aș putea să răspund. Totuși, ceva pot să-ți promit: ascultă-mă pe mine și-ai să-l vezi pe Moore cu ochii tai.

— Să-l văd cu ochii mei?!!

— Cu ochii tăi.

— Păi, dragă Martin, el știe?

— Aha! Acuma-s dragă! Nu; nu știe.

— Și mama ta și ceilalți?

— Toate-s aranjate.

Caroline căzu într-o lungă tăcere prielnică visurilor, dar continuă să meargă la brațul călăuzei. Ajunseră într-un loc de unde se vedea la Briarmains.

— Te-ai hotărât?

Niciun răspuns.

— Hotărăște-te. 'Uite că am ajuns. Eu *n-am* să-l văd - ți-o spun de pe-acum - nu dau ochii cu el decât ca să te anunț.

— Martin, ești un băiat tare ciudat, iar pasul ăsta e cel puțin la fel de ciudat; dar tot ce simt eu este și *a fost*, încă de multă vreme, ciudat. Merg să-l văd.

— Și după ce ai spus vorbele astea, nici n-o să șovăiești și nici n-o să dai înapoi?

— Nu.

— Atunci s-a făcut. Să nu te temi când ai să treci prin dreptul ferestrei salonului: n-o să te vadă nimeni.

Tata și cu Matthew sunt la administrație; Mark e la școală; slujnicele sunt în bucătăria din spate; domnișoara

Moore e la Hollow; mama s-a băgat în pat; și doamna

Horsfall este în paradis. Fii atentă aici: n-am nevoie să sun, deschid singur; în hol nu-i nimeni, nici pe scări, nici pe coridor; casa întregă și toți cei dinăuntru se află sub o vrajă pe care n-am s-o risipesc decât după ce vei fi plecată.

— Martin, am încredere în tine.

— Niciodată n-ai spus vorbă mai frumoasă. Dă-mi șalul; am să-l scutur de zăpadă și-am să ți-l pun la uscat.



Te-ai udat și tremuri de frig; nu contează; sus e foc. Ești gata?

— Da.'

— Hai după mine.

Își lăasă ghetele pe covoraș și urcă scările desculț; Caroline se strecură după el cu pași neauziți; în capul scărilor începea o galerie și pe urmă un scurt coridor; după ce trecu de coridor, Martin se opri în fața unei uși și ciocăni. Trebui să bată de două - de trei ori. În cele din urmă, un glas cunoscut unuia dintre ascultători zise:

— Intră.

Băiatul intră numaidecât.

— Domnule Moore, a venit o doamnă și întrebă de dumneavoastră; niciuna dintre slujnice nu-i pe-aici; e zi de spălat și fetele sunt până peste cap pline cu clăbuc de săpun; așa că am rugat-o eu pe doamna să vină până sus.

— Aici sus, sir?

— Aici sus, sir. Dar dacă aveți ceva împotrivă, doamna se poate retrage.

— Măi, băiat zăpăcit, ăsta e un loc și sunt eu acum un om la care să aduci o doamnă?

— Nu. Așa că am să plec cu ea de aici.

— Martin, stai pe loc. Cine e?

— Bunica dumneavoastră din castelul acela de pe Escaut tot pomenit mereu de domnișoara Moore.

— Martin, nu te mai ține de prostii, se auzi dinspre ușă cea mai stinsă șoaptă.

— E-aici? întrebă Moore cu înfrigurare. Auzise și el un sunet nedeslușit.

— E-aici și-i gata să leșine; stă în picioare pe covoraș, uluită de-atâta lipsă de dragoste filială.

— Martin, ești o încrucișare primejdioasă între un drăcușor și un paj. Cum arată?

— Mai mult ca mine decât ca dumneavoastră, fiindcă e tânără și frumoasă.

— Trebuie s-o aduci încoace. M-auzi, sau nu?

— Vino, domnișoară Caroline.

— Domnișoară Caroline! repetă Moore.

Și când domnișoara Caroline intră, fu întâmpinată în mijlocul camerei de o siluetă înaltă, subțiratică, împuținată, care îi luă amândouă mâinile într-ale sale.

— Vă dau un sfert de oră, spuse Martin retrăgându-se, nu mai mult. În vremea asta spuneți-vă tot ce aveți de spus; până atunci eu aștept în galerie, așa că nicio suflare omenească n-are să se apropie. Pe urmă vin să te scot de aici și să te conduc fără nicio primejdie.

Dacă stai mai mult decât ți-am spus, te las să te descurci cum ți-o fi soarta.

Închise ușa. În galerie se simți mândru ca un rege; niciodată nu trăise, vreo aventură care să-l încânte în asemenea grad; fiindcă în nicio altă aventură rolul său nu avusese atâta importanță și nu îi trezise un asemenea interes.

— În sfârșit, te-ai arătat, spuse bărbatul acela slab', privindu-și vizitatoarea cu ochi duși în fundul capului.

— Mă așteptai și mai înainte?

— Vreme de o lună - două luni aproape, nu ne-am aflat departe unul de celălalt; și am trecut prin mari suferințe, mari primejdii și mult chin, Cary.

— N-am putut să vin.

— N-ai putut? Dar între casa parohială și Briarmains nu-i cale lungă: doar două mile.

Și suferință și bucurie se citeau pe chipul fetei când asculta aceste reproșuri implicite; era dulce - dar era și amară apărarea.

C - Când am spus că n-am putut să vin am înțeles că n-am putut să te văd; fiindcă am venit împreună cu mama chiar în ziua când am auzit de cele întâmplate.

Pe urmă domnul Macturk ne-a spus -că nu poate lăsa niciun străin să te vadă.

— Dar după aceea - în fiecă după-amiază frumoasă din aceste multe săptămâni din urmă am așteptat și am tras cu urechea. Ceva de aici, Cary (își puse mâna pe

piept), îmi spunea că este cu neputință să nu te gândești la mine. Nu că aș fi vrednic de gândurile tale; dar suntem cunoștințe vechi, suntem veri.

— Am mai fost și altă dată, Robert; mama și cu mine am mai fost și altă dată.

— Ați mai fost? Bine, asta merită să fie știută; dacă ați mai fost și altă dată, o să stăm jos și să vorbim despre venirile voastre.

Se așezară. Caroline își trase scaunul lângă al lui. Aerul ei'a acum încărcat de fulgi de zăpadă; o vijelie ca din Islanda îi învârtejea cu furie. Cei doi nu-i auzeau vuietul prelung și nu-i vedeau povara albă purtată de colo-icolo; fiecare părea conștient doar de un singur lucru: de prezența celuiilalt.

— Și va să zică mama și cu tine ați mai venit pe aici?  
h. — iar doamna Yorke s-a purtat cu noi destul de straniu. Am rugat-o să ne lase să te vedem. Și ne-a răspuns: „Nu, în casă la mine, nu. Acuma eu sunt răspunzătoare de viața lui, și n-are să și-o piardă pentru jumătate de ceas de baliverne fără rost.” Dar nu e cazul să-ți povestesc tot ce-a zis: a fost cumplit de neplăcut. Cu toate astea, am mai venit din nou – mama, domnișoara Keeldar și cu mine. De data asta credeam c-o să izbândim, fiindcă eram trei împotriva uneia, fiind și Shirley de partea noastră. Numai că doamna Yorke a pornit o asemenea canonadă...

Moore 21®».

— Ce v-fe: spus?

— Lucruri care pur și simplu ne-au uluit. Până la urmă Shirley a început să râdă, eu am. Plâns,. Iar mama s-a supărat foarte tare; toate trei am fost puse pe fugă.

Și de-atunei am trecut numai o singură dată în fiecare zi pe lângă casă, doar pentru mulțumirea de-a putea să mă uit la fereastra dumată, singura cu perdelele lăsate. Zău că nu mai aveam curaj să intru.

— Chiar mi-a fost *dor* de tine, Caroline.

— De asta n-am știut. Nici n-am visat, fie și măcar

pentru o singură clipă, că te-ai gândit la mine. Dacă mi-ar fi trecut prin minte orieât de vag că așa ceva ar fi cu putință...

— Doamna Yorke tot te-ar fi înfrint.

— Nu m-ar mai fi înfrint. Dacă nu izbuteam s-o conving, inventam eu vreo stratagemă. Aș fi venit pe la ușa bucătăriei, și slujnicele m-ar fi lăsat să intru; și-aș fi alergat de-a dreptul aici, la etaj. De fapt mult mai puternică era teama că te deranjez - teama de dumneata, și ea m-a împiedicat mai mult decât teama de doamna Yorke.

— Chiar noaptea trecută îmi pierdusem nădejdea c-am să te mai văd vreodată. Slăbiciunea mă făcuse să cad într-o teribilă deprimare - cumplită deprimare.

— Și stai singur?

— Mai rău decât singur.

— Dar probabil că-ți merge din ce în ce mai bine, de vreme ce te poți da jos din pat.

— Mă cam îndoiesc c-o să mai rămân în viață; după o asemenea încercare, nu mai văd înaintea mea altceva decât decăderea.

— Ai... ai să te întorci acasă, la Hollow.

— Tristețea are să-mi fie tovarășă - nimic îmbucurător n-o să se mai apropie de mine.

Eu am să *schimb* treaba asta; neapărat trebuie să *vină* o schimbare, chiar dac-ar fi să mă războiesc cu zece doamne Yorke.

— Cary, mă faci să zâmbesc.

— Da, zâmbește, zâmbește iarăși. Să-ți spun ce mi-ar plăcea mie?

— Spune-mi ori și ce vrei - numai vorbește. Sunt ca și regele Saul, de n-ar fi muzica, aș pieri.1

— Mi-ar plăcea să fi adus la casa parohială și dat pe mâna mea și a mamei.

— Prețios dar! De când m-au împușcat și până astăzi n-am mai râs.

— Te doare ceva, Robert?

— Acum nu prea mă mai doare; dar sunt înfiorător de

slăbit, iar starea minții mele e de nedescris - întunecată, pustie, fără vlagă. Nu se citesc toate astea pe fața mea? Parcă aș fi un strigoi.

— Ești schimbat, dar eu te-aș fi recunoscut totuși, oriunde te-ai fi aflat. Și îți înțeleg perfect starea sufletească; am trecut și eu prin ceva asemănător. De când ne-am văzut ultima oară și eu am fost foarte bolnavă,

— *Foarte bolnavă?*

— Credeam c-o să mor. S-ar fi zis că povestea vieții mele e încheiată. Mereu și mereu, exact la miezul nopții, mă trezeam din visuri înfricoșătoare - și totdeauna găseam cartea deschisă la ultima pagină, acolo unde scrie „Sfârșit“. Și trăiam niște simțăminte tare ciudate.

— Parcă ai vorbi despre mine.

— Credeam că n-o să te mai văd niciodată; și slăbisem așa dș tare - eram la fel de slabă cum ești' dumneata acum. Ajunsesem să nu mai fiu în stare' de nimic - nu puteam nici să mă ridic, nici să stau întinsă; nu puteam mânca absolut nimic - și totuși, după cum vezi, acum mi-e mult mai bine.

— E-o mângâiere! Tristă și dulce. Sunt prea slăbit ca să pot spune ce simt; dar, în vreme ce tu vorbești, simt, *simt* cu adevărat.

— Uite, sunt alături de dumneata, când n-am crezut c-o să mai fiu vreodată. Uite, stau de vorbă cu dumneata

— Văd că mă ascuți cu plăcere - mă privești cu bunăvoință. Mai speram eu asemenea lucruri?' Deznădăjduisem.

Moore oftă - un oftat atât de adânc încât părea geamăt. Își acoperi ochii cu mâna.

— Ajută-mi, Dumnezeule, să pot fi scutit de ispășire.

Asta îi era ruga.

I În *Vechiul Testament*, se povestește cum tânărul David **C** cânta la harpă regelui Saul.

— Pentru ce să ispășești?

— Cary, acum nici 11-0 să ne ocupăm de povestea

asta. Așa sleit de puteri cum sunt n-aș putea face față.  
Doamnă Pryor a stat cu tine cât ai fost bolnavă?

— Da. (Pe chipul Carolinei se ivi un zâmbet luminos.)  
Știi că e mama mea?

— Am auzit; mi-a spus Hortense. Dar și povestea asta tot de la tine vreau s-o aud. Te-a făcut să fi mai fericită?

— Cum! Mama? Mi-e într-adevăr *scumpă*; cât de scumpă, nici un pot să-ți spun. Eram definitiv sfârșită, și m-a întremat.

— Merit să aud lucrurile astea într-o vreme când abia pot să-mi duc mâna până la cap. O merit.

— Dar nu e un reproș la adresa dumitale.

— E ceva ce mă face să mă rușinez până în adâncul sufletului; și la fel se întâmplă cu fiecă cuvânt pe care mi-l adresezi, și cu fiecă privire care îți luminează chipul încântător. Vino mai aproape, Lina, și dă-mi mâna - dacă nu te sperie degetele astea ale mele ca niște bețișoare.

Îi luă degetele subțiri între mâinile ei micuțe - își aplecă fruntea *et les effleura de ses levres* (am spus asta pe franțuzește fiindcă acest *effleurer* este un cuvânt delicios). Moore fu teribil de impresionat: una sau două lacrimi grele i se scurseră pe obraji scofilciți.

— Toate astea am să le păstrez în inimă, Cary \*L iar sărutul ăsta am să-l pun deoparte, și într-o bună zi ai să mai auzi de el.

— Hai, vino afară! strigă Martin deschizând ușa. Hai să mergem - ați avut douăzeci de minute în loc de un sfert de ceas.

— Încă n-o să se miște de aici, măi tâlhărașule.

— Robert, nu mai îndrăznesc să stau.

— Îmi poți promite că ai să revii?

— Nu, nu poate, dădu Martin răspuns. Treaba asta nu vreau să ajungă obișnuință; nu-mi pot lua eu atâtea griji pe cap. E foarte bine și o singură dată; eu nu mai repet povestea.

— *Tu* n-o s-o mai repeți?

— Ssst! Nu-l necăji; dacă n-ar fi fost el nu ne-am fi

putut vedea astăzi. Dar eu am să mai vin, dacă dorești într-adevăr să vin.

— *Asta* mi-e dorința - dorința mea cea *mare* — aproape singura dorință pe care o pot simți în clipa de față.

— Vino chiar în clipa asta. Mama a tușit, s-a ridicat în pat și și-a pus picioarele pe podea. Numai să te prindă ea pe scări, domnișoară Caroline! Gata, nu mai e cazul să-ți iei rămas bun (și se vârî între ea și Robert), e cazul s-o întinzi.

— Șalul meu, Martin.

— Îl am. Am să ți-l dau când o să fim în hol.

Îi sili să se despartă; nu mai îngădui niciun fel de rămas bun în afara aceluia ce putea fi exprimat prin priviri. În jos pe scări aproape că o purtă pe brațe pe Caroline. În hol îi puse șalul pe umeri și o înfășură în el, apoi - dacă nu s-ar fi auzit pașii maică-si pe galerie și dacă un simțământ de sfială - acel impuls specific, firesc și deci nobil al inimii lui de copil nu l-ar fi oprit, și-ar fi cerut răsplata - ar fi spus: „Acum, domnișoară Caroline, pentru toate astea dă-mi un sărut<sup>41</sup>. Dar' mai înainte ca aceste cuvinte să i se fi putut dezlipi de pe buze, ea și trecuse drumul înzăpezit, mai curând plutind pe deasupra nămeților decât străbătându-i.

— Mi-a rămas datoare, dar o *să-mi* primesc eu plata.

Se măgulea singur cu gândul că prilejul și nu îndrăzneala îi lipsise; își judeca greșit propria lui fire, și o lua drept ceva mai puțin valoros decât era în realitate.

CAPITOLUL XXXIV

**Un caz de persecuție familială —  
ales exemplu de pioasă stăruință în împlinirea  
îndatoririlor religioase**

După ce aflase gustul emoțiilor, Martin ar fi vrut să mai tragă o dușcă; după ce simțise măreția puterii, n-ar mai fi putut suferi să renunțe la ea. Domnișoara Helstone

— Fata aceea despre care totdeauna spusese că e urâtă și al cărei chip îi stătea acum veșnic în fața ochilor, ziua și noaptea, în întuneric și la lumina soarelui - intrase

cândva în sfera lui de preocupări; îl necăjea cumplit gândul că s-ar putea ca vizita ei să nu se mai repete niciodată.

Deși școlar, nu era un școlar obișnuit era sortit să fie un tip de original. Peste puțini ani avea să-și dea cele mai aprige silințe pentru a se potrivi și cizela după modelul celorlalți oameni, dar n-avea să izbutească niciodată; o pecete unică îl însemnase pentru vecie. Acum lenevea în banca lui de la liceu și își storcea mintea, ca să afle căile ce i-ar fi îngăduit să adauge un nou capitol aventurii lui romantice abia începute; încă un știa cât de multe asemenea aventuri sunt menite în viață să nu treacă niciodată dincolo de primul - sau, cel mult, de al doilea capitol. Jumătatea liberă a zilei de sâmbătă o petrecuse în pădure împreună cu cartea de basme și cu cealaltă, carte, nescrisă, din imaginația lui.

Băiatul întâmpina apropierea duminicii cu o silă potrivnică oricărei credințe. Părinții lui - deși contestau orice legături cu biserica - nu uitau niciodată ca de ziua sfântă să umple cu înfloritoarea lor familie încăpătoarea strană din biserica de la Briarfield. În mod teoretic, domnul Yorke plasa toate sectele și bisericile pe aceeași treaptă; doamna Yorke, însă, acorda fraților moravi și quakerilor laurii priorității din pricina acelui cununi de smerenie purtate de oamenii aceștia de nădejde, deși despre niciunul dintre soți nu se știa să fi călcat vreodată la o casă de rugăciuni a sectanților.

După cum spuneam, lui Martin nu-i plăceau duminicile din cauză că slujba de dimineață era prea lungă, iar predicile de obicei foarte puțin pe gustul său; totuși, în această după-amiază de sâmbătă, meditațiile lui din pădure dăruiră cu un farmec nou ziua ce avea să urmeze.

Se arătă a fi o zi cu zăpezi mari; atât de mari, încât în timpul micului dejun doamna Yorke fu de părei-e că ar fi mai bine ca toți copiii, și băieții și fetele, să rămână acasă; apoi proclamă hotărârea să conform căreia, în loc de a se duce la biserică, aveau să rămână tăcuți vreme de două ceasuri în salonul din fund, în vreme ce



Tiose și Martin, urmau să citească pe rând un șir de predici – predici de ale lui John Wesley; căci fiind John Wesley și reformator și protestatar, se bucura Citât de prețuirea ei cât și a capului familiei.

— Rose n-are decât să facă ce-i place, spuse Martin fără să ridice ochii de pe cartea pe care, după obiceiul lui de atunci și din vecii vecilor, o citea în vreme ce-și mânca pâinea și laptele.

— Rose are să facă ce i se spune, și la fel o să facă și Martin, il corectă maică-sa.

— Eu mă duc la biserică.

Astfel răspunse feciorul, cu negrăiții seninătate a unui Yorke autentic, care știe precis și ce vrea, și prin ce mijloace are să ajungă la lucrul dorit, și care, chiar de ar fi fost pus la zid, s-ar fi lăsat ucis – în cazul când n-ar fi putut găsi nicio cale de salvare – dar cu niciun preț n-ar fi capitulat.

— Nu-i vreme prielnică, spuse tatăl.

Niciun răspuns; tânărul era cu totul cufundat în lectură; cu mișcări domoale își frângea pâine și își sorbea laptele.

— Martin nu poate suferi să meargă la biserică, dar încă și mai puțin îi place să dea ascultarea, spuse doamna Yorke.

— Trebuie să presupun că sunt mânat numai de răutate?

— Da, ești.

— Mamă, *nu sunt!*

— Atunci de ce ești mânat?

— De o sumedenie de lucruri complicate și al căror labirint aș fi tot atât de dispus să mă grăbesc a țî-l lămuri, pe cât aș fi dornic să mă întorc pe dos pentru a-ți lăsa la vedere mașinăria interioară a trupului meu.

— Auziți! auziți de ce e în stare! strigă domnul Yorke. Trebuie să mă gândesc ce am de făcut pentru ca flăcăiașul ăsta al meu să ajungă la bară. Natura l-a croit anume ca să-și câștige traiul dând din gură. Hester, al

treilea născut al tău trebuie numaidecât să ajungă avocat; are toate cele de trebuință - neobrăzare, îngâmfare, și vorbe, vorbe, și iar vorbe.

— Rose, te rog fii bună și. Dă-mi puțină pâine, vorbi Martin cu adâncă solemnitate, seninătate și nepăsai'e.

Băiatul avea de la natură un glas slab și plângăreț, care, în „clipele de îndărătnicie”, se auzea doar puțin mai tare decât o șoaptă femeiască; cu cât mai neclintită îi era încăpățânarea, cu atât mai duios și mai trist îi suna glasul.

Scutură clopoțelul și rugă. Cu blândețe să i se aducă bocancii.

— Sa știi, Martin, stăruie tatăl său, că tot drumul e acoperit de nămeți, și chiar un bărbat în toată firea doar cu greu i-ar putea străbate. Dar, băiete, continuă văzând că tânărul se ridică de îndată ce auzi clopotele bătând, asta e o împrejurare unde nici prin cap nu-mi trece să mă amestec pentru a sta împotriva unui îndărătnic. Du-te neapărat la biserică. Bate un vânt necruțător, o mazărice rece și tăioasă, ca să nu mai vorbim de nămeții uriași pe care trebuie să-i străbați. Du-te și ia-i în piept, dacă asta îți place mai mult decât să stai lângă foc.

Martin își puse în tăcere pelerina, fularul și șapca, apoi, cu pas hotărât, ieși din casă.

„Tata -are mai multă judecată decât mama, hotărâ'el. Cum nu pot să înțelegă femeile astea! își înfig ghearele în tine, crezând că au de-a face cu o piatră lipsită de simțire.”

Ajunse devreme la biserică.

„Dacă s-o fi speriat de vremea asta (și e o adevărată furtună de decembrie), ori dacă doamna Pryor aia n-o lasă să plece din casă și până la urmă tot n-am s-o întâlnesc - asta m-ar supăra grozav; dar furtună sau ciclon fie, grindină ori îngheț, *trebuie* să vină; iar dacă are minte peotriva ochilor și chipului, *are* să vină pentru a prinde prilejul de a mă vedea, (tot așa cum eu sunt aici pentru a prinde prilejul s-o văd; o să vrea să afle câte ceva despre afurisitul acela de iubit al ei, la fel cum eu vreau să mai adulmec o dată acea mireasmă care cred că este esența vieții - gustul

existenței ce și-a păstrat încă tăria și nu s-a irosit în văzduh. Aventura e față de lânchezeală la fel ca șampania față de un vin amărât.“

Privi în jur. Biserica era înghețată și tăcută, iar înăuntru nu se afla decât o femeie bătrână. Clopotele continuau să sune armonios, și mereu sosea câte un alt enoriaș bătrân, luându-și cu smerenie locul pe băncile libere, întotdeauna cei mai firavi, cei mai bătrâni și cei mai săraci înfruntă furtunile și greutățile de tot felul pentru a-și dovedi și duce mai departe devotamentul față de scumpa maică biserică; în dimineața asta de cumpănă nu se arătă nicio familie foarte înstărită, nicio trăsură luxoasă – toate stranele capitonate și înzestrate cu perne rămăseseră goale; numai pe băncile tari de stejar stăteau rânduți bătrâni cu păr cărunț și săraci sleiți de puteri.

— Dacă nu vine, n-o să mai am pentru ca decât dispreț, mormăi Martin cu furie și hotărâre.

Pălăria cu boruri largi a domnului Helstone se strecurase prin fața bisericii. Parohul și diaconul se aflau acum în sacristie. Clopotele conteniră, cărțile de rugăciuni erau pregătite, ușile închise – iar slujba începu; dar strana casei parohiale tot goală rămânea; cea așteptată nu se arătase, și disprețul lui Martin nu întârzie.

„Un om de nimic: Doi bani nu merită vorba ei! Ce poți să faci cu o ființă ca asta?! E la fel ca toate fetele – egoistă, fără vlagă, fără credință!“

Cam asta era rugăciunea lui Martin.

„Nu-i ca portretul de la noi de acasă: ochii nu-i sunt mari și plini de viață; n-are nasul drept, delicat, grecesc; gura nu are farmecul acela pe care am crezut eu o clipă că-l observ și despre care îmi închipuiam c-ar fi în stare să-mi alunge necazurile când mi-aș ieși rău din fire. La urma urmei, ce-i de capul dumneaei? Nu-i decât un fel de păpușă, o jucărie, o slăbănoagă – adică, pe scurt, o *fată*.“

Cinicul acesta nevârstnic era atât de cufundat în gândurile lui, încât uită să se ridice din genunchi la timpul potrivit și rămase în aceeași poziție de adâncă smerenie în

clipa când - după încheierea litaniei - se intonă cel dintâi imn. O asemenea întâmplare nu putea să aibă darul de a-l potoli; dimpotrivă, se ridică în picioare roșu ca focul (fiindcă era sensibil la ridicol ca o fetiță sfioasă).

Și pentru ca lucrurile să se înrăutățească. Și mai tare, tocmai atunci se deschise din nou ușa bisericii și o mulțime de lume pătrunse înăuntru. Păș, păș, piș, făceau pe podele picioarele noilor sosiți. Erau elevii școlii duminicale. După cum era obiceiul la Briarfield, iarna copiii stăteau într-o încăpere încălzită și veneau în biserică abia cu puțin înainte de împărtășanie și de predică.

Întâi și întâi fură rânduiți cei mici, iar la sfârșit, după ce băieții și fetele își ocupară cu toții locurile știute — când se înalță puternic glasul orgii, apoi corul și toți credincioșii se ridicară în picioare intonând un cântec pios

—  
pătrunse în lăcașul de închinăciune și un grup de femei tinere care încheiau procesiunea. După ce se incre-

dința că elevii ei se aflau fiecare la locul cuvenit, profesoara trecu în strana casei parohiale. Pelerina cenușie de croială franțuzească și mica bonetă de vidră îi erau cunoscute lui Martin; alcătuiau tocmai îmbrăcămintea după vederea căreia îi tânjiseră ochii. Domnișoara Helstone nu îngăduise furtunii să-i stea stavilă în cale; până la urmă tot ajunsese la biserică. Se vede treaba că Martin își exprima mulțumirea comunicând-o în șoptă cărții de rugăciuni; oricum, în ea își ascunse fața vreo câteva minute.

Mulțumit sau nu în clipa aceea, până la sfârșitul predicii avu timp destul să se supere iarăși tare rău pe domnișoara Helstone; nu se uitase înspre el nici o singură dată, sau cel puțin nu fusese el îndeajuns de norocos ca să-i întâlnească privirea.

„Dacă nu mă bagă în seamă - își spuse Martin — dacă îmi dovedește că nu-și îndreaptă niciun gând către mine, o să-mi fac despre ea cea mai proastă, cea mai detestabilă părere. Nici un s-ar putea găsi pe lume ceva

mai vrednic de dispreț decât să fi venit până aici de hazul puștilor ăstora prostănaci și nu pentru mine sau pentru deșiratul acela de Moore.”

În cele din urmă predica luă sfârșit; preotul rosti bineevântarea; credincioșii ieșiră din biserică; dar ea nu se apropiase nici cu un pas de Martin.

Și acum, pornind spre casă, bietul băiat vedea într-adevăr că măzăricea îi înțeapă obrajii și vântul dinspre răsărit e înghețat și taie ca briciul.

Calea cea mai scurtă ducea peste câmp și era un drum cam primejdios, fiind neumblat; dar n-avea importanță;

pe acolo apucă. Lângă cel de al doilea pârleaz se afla un pilc de copaci. Oare umbrelă să fie ce zărea zăbovind sub ei? Da, umbrelă era, și ținută cu greu împotriva vântului, iar dincolo de ea flutura o pelerină de croială franțuzească. Martin zâmbi răutăcios în vreme ce pășea pe coasta înclinată și alunecoasă, la fel de înșelătoare pentru picior ca și un povârniș din preajma vârfului Etnei.

Pe chip i se ivi o expresie întru totul unică, atunci când ajunse la pârleaz și se așeză cu nepăsare pe el, deschizând astfel o discuție care, dacă ar fi fost după voia lui, ar fi putut să nu se mai sfârșească niciodată.

— Cred că ar fi mai bine să facem un târg: să mă schimb cu doamna Pryor.

— Nu eram sigură c-o să apuci pe drumul ăsta, Martin, dar mi-am zis că merită să încerc. Acolo, în biserică ori în curtea bisericii, nu se poate sta de vorbă în tihnă.

— Cazi la învoială? Dă-i-o pe doamna Pryor maică-mi și ia-mă pe mine în locul ei, vrei?

— Nu înțeleg nimic! Ce te-a apucat cu doamna Pryor?

— Îi spui „mamă”, nu-i așa?

— Păi este mama mea.

— Nu se poate - sau e o mamă mult prea lăsătoare, mult prea puțin grijulie. Eu ți-aș fi o mamă de o sută de ori mai bună. Poți să râzi *în voie*; n-am nimic împotriva să te văd râzând; să-ți văd dintâi. Nu pot să sufăr dintâi urăți; dar

ai tăi sunt la fel de minunați, ca un șirag de mărgăritare, un șirag de mărgăritare care toate sunt tare frumoase, bine potrivite, încântător îmbinate.

— Martin, ce-i cu tine? Eu credeam că băbații din familia Yorke nu fac niciodată complimente.

— Nici n-au făcut până la generația de acum. Am însă impresia că sunt menit să aduc pe lume o nouă specie din neamul Yorke. Mi s-a cam acrit cu strămoșii ăștia ai mei; îi știm din urmă cu vreo patru generații - povești despre Hiram, care a fost feciorul lui Hiram, care a fost feciorul lui Samuel, care a fost feciorul lui John, care a fost feciorul lui Zerubbabel Yorke. Toți, de la Zerubbabel și până la ultimul Hiram, au fost la fel cum știu că e tata. Înainte de asta a fost un Godfrey, al cărui portret îl avem și e acum în camera unde stă Moore.

Seamănă cu mine. Despre firea lui nu știm nimic, dar sunt convins că a fost altfel decât urmașii lui. Are păr lung, ondulat și negru la culcare; e îmbrăcat îngrijit și cu distincție. Și de vreme ce am spus că seamănă cu mine, nu mai e nevoie să spun că era și frumos.

— Tu nu ești frumos, Martin.

— Nu. Dar mai așteaptă puțin, mai lasă-mă o vreme. De astăzi înainte am de gând să mă cultiv, să mă șlefuiesc - și-atunci o să vedem noi.

— Martin, ești un băiețandru tare ciudat, tare greu de înțeles. Dar să nu-ți închipui c-o să fi vreodată frumos. IN-ai cum.

— Am să încerc. Dar vorbeam despre doamna Pryor; trebuie să fie cea mai nepăsătoare mamă din lume ca să-și lase de bună voie fata să iasă pe o vreme ca asta.

Maică-mea s-a înfuriat la culme când a auzit că vreau să plec la biserică; era să arunce cu mătura după mine. F

— Și mama a fost foarte îngrijorată, iar mie mi-e teamă că am fost cam îndărătnică. Trebuia să plec.

— Ca să te întâlnești cu mine?

— Întocmai; numai la asta mă gândeam. Mi-era tare

teamă că din pricina ninsorii n-ai să mai vii și nici un știi cât de fericită am fost când te-am văzut singur în strană.

— *Eu* am venit ca să-mi fac datoria și să dau exemplu întregii parohii. Și va să zică ai fost îndărătnică, da?

Mi-ar plăcea și mie să văd cum te încăpățânezi, zău că mi-ar plăcea. Dacă ai fi sub puterea mea, crezi că n-aș ști să te fac să asculți? Dă-mi mie umbrela.

— Nu pot să mai stau nici două minute - la noi trebuie să fie masa gata.

— Și la noi la fel; duminica ni se dă tertdeauna mâncare caldă la prânz. Astăzi avem găscă la cuptor, plăcinta'

cu mere și budincă de orez. De fiecare dată fac eu ce fac și aflu lista de bucate. Astea toate îmi plac la nebunie, dar dacă vrei tu, mă sacrific.

— Noi avem mâncare rece. Unchiul meu nu îngăduie să ne trudem prea mult în zi de sărbătoare. Oricum, neapărat trebuie să mă întorc - altminteri nu mai e liniște în casă.

— Nici la Briarmains n-are să fie, de asta nu te îndoii. Parcă îl și aud pe tata cum trimite vechilul și încă cinci oameni să caute fiecare în câte o parte trupul fiului risipitor înlemnit în zăpadă și pe mama căindu-se de câte rele mi-a făcut și cum m-a silit să fug de acasă.

— Martin, ce face domnul Moore?

— De *asta* ai venit - doar ca să întrebi de Moore *1*

— Hai, spune-mi repede.

— Lua-l-ar să-l ia! N-o duce mai rău. Dar e tot așa de asuprit, închis în colivie și ținut în izolare. Au de gând ori să-l tâmpească, ori să-l scoată din minți și pe urmă să-l declare iresponsabil. Horsfall îl lasă să moară de foame - ai văzut ce slab e.

— În ziua aceea ai fost un băiat foarte bun, Martiri.

— În care zi? Totdeauna sunt bun - un adevărat model.

— Când ai să mai fi la fel de bun?

— Văd eu încotro bați; dar n-o să obții nimic de la

mine, orieât m-ai linguși, eu nu scot castanele din foc pentru alții.

— Dar trebuie neapărat - e doar un lucru drept și folositor.

— Cam abuzezi! Să nu uiți că ce am făcut până acum am făcut doar din propria mea bunăvoință.

— Și-ai să mai faci.

— Ba n-am să mai fac. Am avut prea multă bătaie de cap și mie îmi place să fiu liniștit.

— Martin, dar domnul Moore vrea să mă vadă. Și eu vreau să-l văd pe el.

— Cam așa aș zice (cu răceală).

• — E o mare răutate din partea mamei tale că-ți ține despărțit de prieteni.

— Spune-i-o ei.

— Chiar și de rude.

— Du-te și cere-i socoteală.

— Știi bine că n-ar sluji la nimic. Dar eu n-am să mă las. Am să-l văd. Iar dacă tu nu vrei să mă ajuți, am să-l văd și fără ajutorul tău.

— Așa să faci. Nimic pe lume nu-i mai de preț decât să nu depinzi de nimeni și să te bizui pe propriile tale forțe.

— Acum n-am vreme să stau la discuții cu tine, dar găsesc că ești foarte enervant. La revedere.

Și plecă imediat, cu umbrela închisă, fiindcă altminteri n-ar fi putut s-o ducă împotriva vântului.

„Nu-i deloc fără vlagă; nu-i deloc superficială, își zise Martin. Are să-mi facă plăcere s-o urmăresc și să văd cum se descurcă fără ajutor. Dacă furtuna ce se revarsă peste câmpii n-ar fi de zăpadă ci de flăcări, tot la fel ar străbate-o ca să poată sta cinci minute de vorbă cu acest Moore. Ei, acum zic și eu că am avut o dimineață strașnică. Dezamăgirile au trecut destul de repede, iar temerile și accesesele de supărare n-au făcut decât ca discuția asta scurtă să fie încă și mai agreabilă atunci când, în cele din urmă, a avut loc. Credea că o să mă înduplece numaidecât eu vorbe mieroase, dar asta n-are să izbutească de la



prima încercare; va trebui să încerce iar și iar și iar. Mi-ar plăcea grozav s-o văd că se chinuie - s-o fac să plângă. Vreau să aflu cât de departe e în stare să meargă, ce o ajută puterile să facă și până unde o ține curajul, atunci când vrea să obțină un lucru. Pare ciudat și pentru mine e ceva cu totul neașteptat să văd că o ființă omenească e capabilă să se gândească atât de mult la o alta, așa cum se gândește fata asta la Moore. Dar a venit vremea să mă întorc și eu acasă - după cât mi-e de foame știu că e ora prânzului. Ce-o să mai înfulec din găscă aia! Și să vedem noi cine capătă astăzi bucata cea mai mare de plăcintă cu mere: Matthew sau eu?"

### CAPITOLUL XXXV

#### **În care lucrurile înaintează, dar nu prea mult**

Martin își făcuse bine socotelile și pentru propria-îi desfătare pusese la punct un plan întocmit cu dibăcie; se întâmplă însă adesea ca oameni mai vârstnici și mai înțelepți decât el să vadă cum planurile alcătuite cu cea mai mare iscusință sunt aruncate în neființă de mătura năzuroasă a Sorții - această cruntă menajeră ale cărei brațe roșii nimeni nu le poate stăpâni. De data asta mătura fusese făcută din fibrele tari ale scopurilor neabătute pe care le urmărea Moore și legate strâns laolaltă cu propria-îi voință. Își adunase acum puterile și opunea o neobișnuită rezistență față de doamna Horsfall. În fiecare dimineață o uluia pe biata matroană cu noi lucruri de mirare. Mai întâi o eliberă de îndatoririle de valet

— Avea să se îmbrace singur; pe urmă refuză cafeaua pe care i-o aducea dimineața în cameră - avea să ia micul dejun împreună cu familia; în cele din urmă îi interzise să mai intre în camera lui. În aceeași zi, însoțit de protestele vehemente ale tuturor femeilor din casă, ieși în aer liber. În dimineața următoare se duse după domnul

Yorke până la clădirea administrației și-l rugă să trimită pe cineva să-i aducă o trăsură de la hanul Casa roșie, întrueât hotărâse, spunea, să se întoarcă la el, la Hollow, chiar în acea după-amiază. În loc să-i stea

împotrivă, domnul Yorke îl ajută și îl îmboldi. Trimise numaidecât după trăsură, trecând peste vorbele doamnei

Yorke care dădea asigurări că asta înseamnă moarte curată. Veni trăsura. Nefiind dornic de vorbe, puse punga să-și facă datoria în locul limbii, așa că își exprimă recunoștința față de slujitori și față de doamna Horsfall prin zornăit de monede. Persoana pomenită la urmă încuviință și înțelese întru totul acest limbaj; el făcu sa dispară orice neînțelegeri din trecut. Sora și pacientul se despărțiră cei mai buni prieteni din lume.

După ce vizită și mulțumi pe deplin bucătăria, Moore trecu în salon; trebuia s-o potolească pe doamna Yorke, treabă nu chiar tot atât de ușoară ca liniștirea slujnicei or doamnei. Dânsa ședea cufundată în tăcere mânioasă și toate gândurile îi erau închinată celor mai triste reflecții

■ cu privire la nerecunoștința omenească. Moore se apropie și se aplecă asupra-i, obligând-o să-și înalțe privirile fie și numai pentru a-l pofti „să lipsească din ochii ei”. Trăsăturile lui palide și vlăguite își păstrau încă frumusețea;

În ochii duși în fundul capului încă mai sclipeau ardoarea și un fel de dulceață - căci zâmbea.

— Rămâneți cu bine! zise, și în vremea asta zâmbetul îi licări și se șterse.

Acum nu mai avea acea stăpânire de fier asupra propriilor simțăminte; în starea lui de slăbiciune, cea mai ușoară emoție le făcea să iasă la iveală.

— Și de ce vrei să ne părăsești? îl întrebă doamna Yorke. Noi te-am ține aici și am fi în stare să facem pentru dumneata tot ce se poate face pe lumea asta, dacă ai vrea să rămâi doar până te mai întremezi puțin.

— Rămâneți cu bine! repetă Moore, apoi adăugă: Ați fost pentru mine ca o adevărată mamă; fiți bună și îmbrățișați-l pe fiul dumneavoastră cel încăpățânat.

Ca străin ce era, îi oferii întâi un obraz, apoi pe celălalt. Și doamna Yorke îl sărută.

— Ce de necazuri și câte gi'iji v-am pricinuit!

murmură mai departe Moore.

— Cel mai mare necaz acuma ni-l faci, tinere căpățânos! fu răspunsul. Mă întreb cine are să-ți poarte de grijă acolo, la Hollow's Cottage. La treburi dintr-astea sora dumitale Hortense nu se pricepe mai mult decât un copil.

— Mulțumesc lui Dumnezeu! Am avut la îngrijiri câte să-mi ajungă pentru toată viața.

Atunci apărură fetele: Jessy plângea, Rose era liniștită, dar încruntată. Moore le conduse în hol ca să le liniștească, să le mângâie și să le sărute. Știa că firea mamei lor nu putea îngădui ca vreo altă ființă vie, în afară de ea însăși, să fie mângâiată; s-ar fi supărat și dacă l-ar fi văzut mângâind un pisoi de față cu ea.

Când Moore se urcă în trăsură, băieții se aflau prin preajmă, dar de la ei nu își luă rămas bun; domnului Yorke îi spuse doar:

— În sfârșit, ai scăpat de mine. Împușcătura aceea ți-a adus nenoroc, Yorke; ți-a transformat Briarmains-ul în spital. Vino cât mai curând pe la mine, la vilă.

Ridică geamul și trăsura porni. Peste o jumătate de oră coborî la porțița propriei lui grădini. După ce plăti birjarului și dădu drumul trăsुरii, rămase o vreme rezemai de porțiță, și ca să se odihnească și ca să stea puțin pe gânduri.

„Acum șase luni am ieșit pe porțița asta, își spuse, un om mândru, mândru și dezamăgit; mă întorc mai trist și mai înțelept; destul de slăbit, dar nu îngrijorat. Împrejurul meu e o lume rece și cenușie, dar liniștită – o lume în care nu pot nutri decât puține nădejdi, dar nici n-am a mă teme de ceva. Orice înrobitoare teamă de încurcături m-a părăsit pentru totdeauna; vie peste mine și cel mai crunt dintre rele, pot să muncesc, așa cum face

Joe Scott, și să-mi câștig un trai onorabil; într-o astfel de soartă mai văd încă greutate, dar niciun fel de înjosire. Mai înainte, ruina financiară mi se părea totuna cu dezonoarea personală. Acum nu mai consider lucrurile așa; cunosc deosebirea. Ruina este un rău, dar un rău pe care sunt

pregătit să-l înfrunt; cunosc ziua când se va produce, fiindcă mi-am făcut socotelile. O mai pot amâna șase luni - niciun ceas mai mult. Dacă până atunci lucrurile se schimbă, ceea ce nu pare probabil;

dacă opreliștile ce încătușează astăzi negoțul și par de neclintit ar mai slăbi (acesta fiind dintre toate lucrurile cel mai puțin probabil) - încă aș mai putea birui în lupta asta atât de lungă - și aș putea - Doamne Dumnezeule!

ce n-aș putea face! Dar gândul ăsta e un fel de nebunie și eu trebuie să privesc situația cu ochi lucizi. Ruina are să vină, are să se înverșuneze cu toporul împotriva rădăcinilor averii mele și are să le reteze. Am să iau un copăcel tânăr, am să trec oceanul și am să-l plantez în pădurile Americii. Louis are să meargă cu mine. Și nimeni altcineva în afară de Louis? Nu știu ce să zic - n-am dreptul să întreb."

Intră în casă.

Era după-amiază, cam în preajma înserării - o înserare fără lună și fără stele; căci, deși prins cu tărie într-un îngheț întunecos și uscat, cerul rămânea acoperit de o mască de nori aspri și neclintiți. Pârâiașul înghețase și el și o liniște deplină stăpânea peste vâlcea; în casă se făcuse aproape întuneric. Sarah aprinsese în salon un foc zdravăn, iar acum pregătea ceaiul în bucătărie.

— Hortense, spuse Moore după ce sora sa se repezise să-l ajute să-și scoată pelerina, îmi pare bine că m-am întors acasă.

Domnișoara Moore nu sesiză noutatea extraordinară a acestei expresii pornite de pe buzele lui Robert, care niciodată până atunci nu spusese că vila e casa lui și se simțise mai degrabă stânjenit decât apărat de proporțiile ei modeste. Oricum, indiferent de sursa bucuriei lui, Hortensei îi făcea plăcere și o recunoscuse deschis.

Robert se așeză, dar curând se ridică iar în picioare și se duse la fereastră, se reîntoarse lângă foc.

— Hortense!

— *Mon frere?* 1

— Salonul ăsta mic al nostru arată foarte curățel și

plăcut; nu știu, parcă ar avea o strălucire deosebită.

— Ai dreptate, frățioare dragă; cât ai lipsit tu am făcut curățenie și am dereticat cu grijă toată locuința.

— Știi, Hortense, cred că în această primă zi de după întoarcerea mea acasă ar trebui să inviți la ceai vreun prieten ori vreo cunoștință; chiar și numai ca să vadă cât de proaspăt și dichisit ai făcut tu să arate micul nostru cămin.

— Ai dreptate, frate dragă. Dacă n-ar fi așa de târziu i-aș putea trimite vorbă domnișoarei Mann.

— Ai putea, numai că e într-adevăr prea târziu ca s-o deranjezi pe femeia asta de treabă, și e și cam frig pentru ea să iasă din casă.

— Cum te gândești tu la toate, Gerard dragă! Trebuie să lăsăm totul pentru altă zi.

— Aș vrea să vină cineva chiar astăzi, surioară dragă. Un oaspete liniștit care să nu ne obosească nici pe tine, nici pe mine.

I Ce-i, frate? (Fr.)

— Domnișoara Ainley?

— Se spune că e o ființă tare plăcută și așezată, numai că locuiește foarte departe. Spune-i lui Harry Scott să se repeadă până la casa parohială și s-o roage din partea ta pe Caroline Helstone să vină și să petreceți seara împreună.

— Dragul meu, n-ar fi mai bine să lăsăm pe mâine?

— Aș ține mult să ne vadă locuința chiar așa cum arată ea ti clipa de față; curățenia strălucitoare și bunul gust, vădii de fiecă amănunt îți fac o cinste deosebită.

— '~ar putea fi și ei de folos, fiindcă ar avea ce să învețe.

— 1-02 putea și trebuie să-i fie de folos. Să vină încoace.

Robert se și duse în bucătărie.

— Kwâh, te rog amână ceaiul cu o jumătate de oră.,

Apoi îi spuse să-l trimită pe Harry Scott la casa parohială și îi dădu un bilețel împăturit, pe care mângălise cu creionul câteva cuvinte și scrisese ca adresă:

„Domnișoarei Helstone\*’.

Abia avusese Sarah timp să înceapă a se neliniști de soarta feliilor de pâine prăjită, când mesagerul se și întoarse, iar împreună cu el sosi și musafirul așteptat.

Caroline intră prin bucătărie, urcă domol pe scara de serviciu ca să-și scoată boneta și haina îmblănită, apoi coborî la ’ fel de liniștită, cu frumosul ei păr pieptănat îngrijit, cu rochia de lână și gulerul drăguț fără cută și fără pată și ținând în mână micuțul ei coș de lucru. ’Zăbovi puțin’să schimbe câteva cuvinte amabile cu

Sarah, să admire noua pisicuță ca de baga ce se tolănise lângă vatra bucătăriei și să stea de vorbă cu canarul pe care o bruscă izbucnire a focului îl făcuse să tresară pe stinghia lui. După aceea se îndreptă spre salon.

Saluturile duioase, caldele cuvinte de bun sosit fură schimbate pe tonul calm și senin potrivit cu întâlnirile dintre veri; o senzație de tihnă și mulțumire, discretă și gingașă ca un parfum, se răspândi în cameră; lampa de curând aprinsă își revărsa din plin lumina; tava și ceainicul fură aduse la masă.

— Îmi pare bine că m-am întors acasă, repetă domnul Moore.

Se adunară în jurul mesei. De vorbit, vorbea mai mult Hortense. O felicită pe Caroline pentru progresele vădite în ce privește sănătatea; băgă de seamă că își recăpătase culorile și rotunjimea obrazilor. Și era adevărat. Schimbările petrecute în înfățișarea domnișoarei Helstone erau ușor de observat; tot ce avea legătură cu ea părea plin de voie bună; mâhnirea, teama, deznădejdea dispăruseră.

Nu mai arăta nici istovită, nici deprimată, nici tristă și nici obosită, ci ca un om care gustase din tonicul mulțumirii sufletești și se înălțase pe aripile speranței.

După ceai, Hortense urcă la etaj. În ultima lună nu mai scotocise deloc prin sertare, și dorința de a se consacra acestei îndeletniciri devenise irezistibilă. În absența ei, inițiativa discuției trecu în seama Carolinei, și o folosi cu îndemânare, ajungând la tonul de conversație cel mai

potrivit cu putință. O plăcută ușurință și eleganță în alegerea cuvintelor parcă împrumuta prospețimi nebănuite unor subiecte de mult cunoscute și dezbătute; o nouă muzicalitate în glasul totdeauna catifelat îl surprinse agreabil și îl. Cucerii pe nesimțite pe ascultător; anumite umbre și lumini ivite în expresia chipului înzestrau trăsăturile tinerești cu tărie de caracter și le înviorau cu pasiune.

— Caroline, arăți de parcă ai fi aflat de curând vești foarte îmbucurătoare, îi spuse Moore după ce o cercetă atent vreme de câteva minute.

— Serios?

— În seara asta am trimis după tine ca să-mi pot recăpăta buna dispoziție; și văd că reușești să-mi redai această bună dispoziție în măsură mai mare decât mă așteptasem.

— Mă bucur foai'te mult. Și *chiar* izbutesc să te fao să te simți bine?

— Ești radioasă, te miști cu vioiciune, și parcă n-ai vorbi, ci ai cânta.

— Sunt tare bucuroasă că mă aflu din nou aici.

— E într-adevăr plăcut, simt și eu același lucru. Și e o bucurie să-ți văd din nou sănătatea în obraji și speranța în priviri, Cary. Dar de unde vine speranța asta și de unde pornesc razele de soare ce îți învăluie întreaga ființă?

— În primul rând: din fericirea de a o avea pe mama. O iubesc tare mult și dânsa mă iubește la fel. M-a îngrijit multă vreme și cu multă duioșie; iar acum, după ce îngrijirile ei mi-au redat sănătatea, pot să. Stau cu ea și să mă ocup de ea în toate zilele, de dimineață până seara. Îmi spun că e rândul meu să-i port de grijă, și chiar că *am grijă* de dânsa; îi sunt slujnică tot așa cum îi sunt și copil. Și îmi place mult... ai râde dacă ai ști cât de mult îmi place să-i fac rochii și să cos pentru ea.

E atât de drăguță acum, Robert; n-o mai las să se îmbrace ca pe vremea bunicii. Și în afară de asta, e o încântare să stai de vorbă cu ea - e plină de înțelepciune;

are o judecată sănătoasă; știe o mulțime de lucruri și are o întregă comoară de remarci interesante adunate de-a lungul timpului de ascuțita ei putere de pătrundere.

Cu fiecare zi petrecută alături de ea ajung să o îndrăgesc și mai mult, să-i port stimă și mai adâncă, s-o iubesc cu tot mai multă căldură.

— Atunci, *asta* e în primul rând, Cary; vorbești cu atâta înfocare despre „mămica”, încât este de ajuns ca să te faci gelos pe bătrâna doamnă.

— Nu-i bătrână, Robert.

— Atunci pe tânăra doamnă.

— Nu ține să treacă drept tânără.

— Bine - să zicem doar doamnă. Dar ai spus că dragostea mamei e lucrul care te face în *primul rând* fericită; prin urmare trebuie să mai fie și altceva.

— Mă bucur că te-ai făcut bine.

— Și altceva?

— Mă bucur că suntem prieteni.

— Tu și cu mine?

— Da. Într-o vreme am crezut că niciodată 11-0 să fim.

— Ascultă, Cary. Într-o bună zi am să-ți spun despre mine ceva ce nu-mi face deloc cinste și, prin urmare, n-are să-ți placă.

— Vai - nu! Nu pot îndura să gândesc lucruri rele despre tine.

— Iar eu nu pot îndura să ai despre mine păreri mai bune decât acelea pe care le merit.

— Bine, dar să știi că pe jumătate îți cunosc „taina”; ba, de fapt, cred că o cunosc chiar în întregime.

— N-o cunoști.

— Eu cred că da.

— În afară de mine la cine se mai referă?

Se îmbujoră la față; șovăi; rămase tăcută.

— Spune, Cary! De cine mai e legată?

Caroline încercă să îngâne un nume, dar nu reuși.

— Hai, spune-mi. În afară de noi nu mai e nimeni de



față. Fii sinceră. —T '

— Și dacă greșesc.

— Am să te iert. Hai, Cary, spune în șoaptă.-

Își aplecă urechea aproape de buzele ei. Totuși Caro-» line nu încerca, sau nu putea rosti limpede cuvintele așteptate. Văzând însă că Moore nu renunță și e hotărât să audă răspunsul, în cele din urmă șopti:

— Acum vreo săptămână, domnișoara Keeldar a petrecut o zi la casa parohială. Pe urmă s-a lăsat o seară de iarnă aspră, așa că ne-am străduit și am convins-o să rămână la noi peste noapte.

— Și pe urmă ea te-a ajutat să-ți ondulezi părul,

— De unde știi treaba asta?

— După aceea v-ați așezat la taifas, iar ea ți-a spus...

— Nu în vremea cât ne ocupam cu ondulatul părului, așa că nu știi chiar atât de multe cum crezi. Dealtminteri, nici un mi-a spus.

— Până la urmă ați dormit împreună? ~.

— În aceeași cameră și în același pat. Dar de dormit nu prea am dormit; am stat de vorbă toată noaptea.

— Aș pune capul că așa ați făcut! Și pe urmă totul a ieșit la iveală - *tant pis*<sup>1</sup>. Numai că aș fi preferat să auzi de la mine toată povestea.

— Greșești cu desăvârșire. Nu mi-a spus lucrurile pe care le bănuiești tu; nu e ea omul în stare să discute despre asemenea treburi. Totuși am putut înțelege câte ceva din ce mi-a spus, am mai adunat altele de prin zvonuri, iar restul l-am adăugat din instinct.

— Dar dacă nu ți-a spus că am vrut să mă însor cu ea din pricina averii, că m-a respins cu indignare și dispreț (nu e cazul nioi să tresari și nici să roșești; nici nu-i nevoie să-ți înțepi cu acul degetele tremurătoare;

ăsta e adevărul adevărat, fie că-ți place, fie că nu) —

dacă nu la lucrurile astea s-au referit augustele ei mărturisiri, atunci la ce s-au referit? Singură ai spus că ați stat de vorbă toată noaptea. Despre ce?

— Despre lucruri pe care până atunci niciodată nu le

discutasem pe îndelete, deși suntem prietene intime. Doar nu cumva te aștepți că am să-ți spun și ție?

I Nu-i nimic (fr.).

— Da, da, Cary... vreau să-mi spui și mie. Tu singura ai afirmat că suntem prieteni, iar prietenii totdeauna trebuie să-și deschidă inima unul față de celălalt.

— Și ești sigur că n-o să povestești nimănui?

— Absolut sigur.

— Nici lui Louis?

— Nici măcar lui Louis. Când l-au interesat vreodată pe Louis tainele domnișoarelor?

— Robert... Shirley e o ființă ciudată și mărinimoasă.

Da, eu aș îndrăzni să spun că în firea ei există profeail și părți stranii și părți minunate.

— Î multe ori am văzut-o ezitând să-și dea pe față sentimentele; dar când acestea încep să izbucnească, să curgă ca un râu, să-ți alunece bogate și puternice prin iața ochilor - când aproape au scăpat de sub stăpânirea ei - stai și privești, te minunezi, admiri și - cred eu - o iubești și mai mult.

— Ai văzut tu spectacolul ăsta?

— Da. În puterea nopții. Când întreaga casă stătea cufundată în tăcere, stelele străluceau pe cer și înghețatele licăriri ale zăpezii dansau prin camera noastră - atunci am văzut inima bunei noastre Shirley.

— Adâncul inimii? Crezi că te-a lăsat să privești acolo?

— Adâncul inimii.

— Și cum arăta?... «,

— Ca un altar - fiindcă era sfânt; ca zăpada - fiindcă era imaculat; ca o flacăra - fiindcă era fierbinte, și ca moartea de neînduplecat.

— E în stare să iubească? Asta să-mi spui.

— Tu ce crezi?

— Încă n-a iubit pe nimeni din câți au iubit-o pe ea.

— Și cine-s cei care au iubit-o pe ea?

Robert înfățișă un șir de nume și încheie cu Sir

Philip Nunnely.

— Dintre cei spuși de tine n-a iubit pe nimeni.

— Și totuși câțiv'a dintre ei erau demni de dragostea unei femei.

— Erau demni să fie iubiți de anumite femei. Dar nu de Shirley.

— E în asemenea măsură mai bună decât alte femei.

— E o ființă cu totul aparte și mai primejdioasă decât e vorba s-o iei de nevastă - cu pripeală.

— Asta pot să-mi închipui și eu.

— A vorbit despre tine —

— Ehe! Da? Parcă spuneai că nu.

— N-a vorbit în felul în care îți închipui; dar am.

Întrebat-o și aproape am silit-o să-mi spună ce crede despre tine, sau mai bine zis ce simțăminte nutrește față de tine. Voiam să aflu - de multă vreme eram dornică să știu.

— Și eu la fel; dar să auzim. Are o părere proastă — fără îndoială că mă disprețuiește, nu-i așa?

— Are despre tine aproape cele mai bune păreri pe care le poate avea o femeie despre un bărbat. Știi cu câtă elocință poate să vorbească; încă și în clipa de față mai am în minte felul strălucit în care se exprima când vorbea despre tine.

— Și în ce privește sentimentele?

— Până când ai ofensat-o (mi-a spus că o ofensaseși, dar n-a vrut să-mi spună cum anume), simțea pentru dumneata tot ce simte o soră față de un frate pe care îl și iubește și de care e și mândră.

— N-am s-o mai jignesc niciodată, Cary, fiindcă jignirea aceea s-a întors împotriva mea cu o putere ce m-a făcut să mă clatin pe picioare; dar comparația cu raporturile dintre un frate și o soră nu-i decât o prostie; e prea bogată și prea mândră ca să poată nutri față de mine sentimente fraterne.

— Tu n-o cunoști, Robert. Și uneori îmi vine *acum* să cred (fiindcă mai înainte am avut alte păreri) că nici n-o

poți cunoaște; tu și ea nu sunteți construiți așa ca să vă puteți înțelege cu adevărat unul pe celălalt.

— S-ar putea să ai dreptate. De stimat o stimez, ba chiar o admir; și totuși impresiile mele despre ea sunt aspre, necruțătoare. Eu cred, de pildă, că nu e capabilă să iubească.

— Shirley nu e în stare să iubească!

— Că niciodată n-are să se mărite. N-o văd dispusa să-și sacrifice o părticică din mândrie, să-și mai slăbească autoritatea și să-și împartă averea.

— Shirley te-a rănit în amorul tău propriu.

— Da, așa este, deși n-am încercat pentru ea nici Umbră de tandrețe și nicio licărire de pasiune.

— În cazul ăsta, Robert, a fost un gest foarte urât din partea ta să vrei să te însori cu ea.

— Și foarte josnic, micul meu îndrumător moral, frumoasa mea preoteasă. În viața mea n-am vrut vreodată s-o sărut pe domnișoara Keeldar, deși are buze splendide, purpurii și pline ca cireșile coapte; sau, dacă am dorit cumva, a fost vorba doar de simpla dorință a ochiului.

— Acuma încep să mă îndoiesc dacă spui sau nu adevărul: cireșile sau strugurii sunt acri - „atârnă prea sus“.

— Are o siluetă frumoasă, un chip frumos, păr splendid - îi recunosc toate farmecele și nu-l simt pe niciunul, sau le simt într-un fel pentru care ea n-ar putea să aibă decât dispreț. Cred că am fost într-adevăr ispitit doar de învelișul strălucitor al momelii. Caroline, ce personaj nobil e Robert al tău - măreț, bun, dezinteresat și, pe urmă, atât de curat la suflet!

— Dar nu și fără defecte. A făcut o dată o mare gafă, și de acum încolo n-o să mai pomenim niciodată de ea.

— Și nici n-o să ne mai gândim la ea, Cary? Și n-o să-l disprețuim în adâncul inimii noastre duioase, dar drepte, miloase, dar cinstite?

— Niciodată! Ne vom aduce aminte că oricând cu aceeași măsură cu care vom măsura vom fi și noi cântăriți, iar atunci disprețul va fugi de lângă noi și va rămâne numai

afecțiunea.

— Ceea ce nu va fi de ajuns, trebuie să te previn.

Într-o bună zi are să fie nevoie de ceva mai presus de afecțiune – ceva mult mai puternic, mai dulce, mai cald.

Există acel lucru și poate fi și el oferit?

Caroline era emoționată – teribil de emoționată.

Atunci Moore îi spuse cu glas liniștitor:

— Liniștește-te, Lina. Nu am de gând, fiindcă nu am dreptul, să-ți tulbur gândurile nici acum și nici câteva luni de aci înainte. Nu te uita la mine ca și cum te-ai pregăti să pleci; n-o să mai facem niciun fel de aluzii tulburătoare și o să punem capăt pălăvrăgelii. Nu mai tremura; uită-te la chipul meu și vezi ce biată fantomă slabă, palidă și tristă am ajuns – mult mai demnă de milă decât de admirație.

Caroline îl privea sfioasă, nu-i putu susține privirea și pe când cobora ochii spuse:

— Așa palid cum ești, rămâi demn de admirație.

— Dar să ne întoarcem la Shirley, continuă Moore.

Tu crezi că există sorți să se mărite vreodată?

— E îndrăgostită.,

— Așa... platonice... teoretice... fleacuri dintr-astea!

— Iubește așa cum înțeleg eu dragostea: din toată inima.

— Ți-a spus ea?

— Nu pot afirma că mi-a spus așa. Nu mi-a făcut o mărturisire în care să spună „iubesc pe cutare sau pe eutare“; asemenea vorbe nu s-au desprins niciodată de pe buzele ei.

— Știam eu.

— Dar sentimentul și-a croit drum împotriva voinței” sale și eu l-am văzut. A vorbit despre un anumit bărbat cu o încordare ce nu poate fi greșit interpretată; chiar și numai glasul era o mărturie pe deplin convingătoare.

După ce i-am smuls părerea despre tine, i-am cerut să-mi spună și ce crede despre – despre o altă persoană cu privire la care mi se părea mie că ar exista unele indicii, deși dintre cele mai încurcate și mai derutante ce s -ar

putea găsi pe lume. Eram *liotărâtă* s-o fac să vorbească; am zgâlțâit-o, am cicălit-o, am ciupit-o de degete de câte ori încerca să mă ducă de nas și să scape cu ironii și glume, în felul acela al ei straniu și enervant, iar în cele din urmă s-a pornit. Îți spun; era destul să-i auzi glasul: puțin mai puternic decât o șoaptă, dar încărcat de o emoționantă încordare duioasă. N-a fost vorba de o mărturisire, de o confesiune în privința asta; până la astfel de lucruri ea nu poate coborî. Dar am rămas convinsă că fericirea acelui bărbat îi e tot atât de scumpă ca și propria-i viață.

— Cine e?

— I-am spus pe față ce cred; n-a negat; nici n-a încuviințat, ci doar s-a uitat la mine și i-am văzut ochii în lucirea zăpezii. Mi-a fost întru totul de ajuns; mi-am arătat fără milă bucuria izbânzii.

— Și ce drept ai *tu* la izbândă? Vrei cumva să spui că inima *ta* e liberă?

— Oricum aș fi *eu*, Shirley e o sclavă. O leoaică! Dar și-a găsit împlânzitorul. Poate fi ea stăpână pe întreg restul lumii - stăpâna ei însăși nu mai este.

— Va să zică te-ai simțit în culmea bucuriei văzând că ai găsit tovarășă de robie într-o ființă atât de frumoasă și maiestuoasă?

— Da. Ce frumos ai spus, Robert: o ființă atât de frumoasă și maiestuoasă!

— Și mărturisești: e vorba de o *tovarășă* de robie?

— Nu mărturisesc nimic. Dar afirm că această maiestuoasă Shirley nu e acum mai liberă decât a fost cândva

Agar i.

— Și cine e, mă rog, Abraham, acel patriarh eroic în stare de o asemenea cucerire?

— Tot mai vorbești pe ton disprețuitor, cinic și acrit; dar foarte curând am să te fac eu să-ți schimbi tonul ăsta.

— Rămâne de văzut. Și se poate mărita cu acest Cupidon?

— Cupidon! Seamănă tot atât de mult cu Cupidon pe

cât semeni tu cu Ciclop.

— Se poate mărita cu el?

— Ai să vezi.

— Cary, vreau să știu cum îl cheamă.

— Ghici.

— E cineva de prin împrejurimi?

— Da, din parohia Briarfield.

— Atunci e vorba de cineva care n-o merită. Nu știu în parohia Briarfield nicio suflare de om pe măsura ei.

— Ghicește.

— Cu neputință! Aș crede că se află sub stăpânirea unei iluzii și până la urmă are să facă vreun pas necugetat.

Caroline zâmbi.

— Ți se pare potrivită alegerea asta? o întrebă Moore.

— Din toată inima. Din *toată* inima.

— Atunci sunt *într-adevăr* uluit. Fiindcă știu ce excelentă mașinărie miniaturală de gândit este căpșorul ăsta împodobit cu o cascadă de cârlionți castanii și cât de fără greș lucrează; ba chiar se fălește cu judecata lui senină și sănătoasă, moștenită de la „mămica” - după câte presupun.

— Iar mie mi se pare *cât se poate* de potrivită, și mămica s-a arătat încântată.

— „Mămica” încântată! Doamna Pryor! Înseamnă că nu poate fi vorba de ceva romantic?

— *E* romantic, dar și potrivit.

— Spune-mi, Cary. Fie-ți milă de mine; sunt prea slăbit ca să mai rezist la asemenea încercări.

— Ba ai să suporti asemenea încercări; n-au să-ți facă niciun rău, și nu ești chiar așa de slăbit cum pretinzi.

— În seara asta mi-a trecut de două ori prin gând să mă arunc pe jos, la picioarele tale —

— Mai bine abține-te, fiindcă n-am să te ajut să te ridici.

— Ca să mă închin ție cu toată smerenia. Mama a fost catolică, iar tu arăți asemeni celei mai încântătoare dintre icoanele ce-o înfățișează pe Fecioară. Cred că am să mă

întorc la credința ei, am să ingenunchi și am să ador o icoană vie.

— Robert, Robert, astâmpără-te. Nu fi absurd. Dacă treci la gesturi lipsite de noimă, plec și mă duc la Hortense.

— Mi-ai luat mințile; în clipa de față nu mai am în minte decât *les litanies de la sainte Vierge. Rose celeste, reine des Anges!*<sup>30</sup>

— *Toar d-ivoire, maison ă'or 2* - nu așa vin cuvintele? Bine, stai jos cuminte și dezleagă ghicitoarea.

— De! „Mămica” încântată! Aici e cheia tainei.

— O să-ți spun ce a răspuns mama când i-am dat vestea: „Poți să fi liniștită, draga mea, căci o asemenea alegere va aduce fericire în viața domnișoarei Keeldar”.

— O să încerc o singură dată, și numai o dată. Bătrânul Helstone. Are să-ți fie mătușă.

— Am să-i spun unchiului; și Shirley o să afle! strigă Caroline râzând în hohote. Mai încearcă o dată, Robert; bâjbâielile astea ale tale sunt încântătoare.

— E celălalt paroh, Hali.

— Asta în niciun caz; domnul Hali e al meu, dacă nu te superi.

— Al tău! Extraordinar! Toate femeile din Briarfield par să-și fi făcut idol din preotul ăsta. Și nu înțeleg de ce: e chel, abia mai vede, și a și încărunțit.

— Dacă nu te grăbești, Fanny are să sosească aici să mă ia înaintea de-a izbuti tu să dezlegi ghicitoarea.

— Nu mai fac nicio încercare. Una e c-am obosit, iar în al doilea rând nu mă interesează. Cât despre mine,

<sup>1</sup> **Litaniile sfintei Fecioare. Trandafir ceresc, regină a îngerilor (fr.).**

<sup>2</sup> **Turn de fildeș, casă de aur Jr-).**

domnișoara Keeldar poate să se mărite și cu *le grand Turc*<sup>31</sup>.

---

<sup>30</sup>Personaj din Vechiul Testament, roaba patriarhului Abrahaam căruia i-a dăruit un fiu, pe Ismail,

<sup>31</sup> Denumire folosită mai demult de către creștinătatea apu-



— Crezi c-ar fi bine să-ți șoptesc la ureche?

— Așa trebuie să faci, și cât mai degrabă; o aud pe Horteruse coborând. Vino lângă mine, și mai aproape, draga mea Lina; șoptele mă interesează mai mult decât cele spuse.

Și Caroline îi șopti la ureche; Robert tresări, o lumină îi fulgeră prin ochi, apoi râse scurt. Intrase domnișoara Moore, urmată curând de Sarah, care aduse vestea că sosise Fanny. Ora de taifas luase sfârșit.

Robert găsi prilejul să mai schimbe împreună câteva fraze șoptite; o așteptase la capătul scării, să coboare după ce își luase șalul. O întrebă:

— Și acum trebuie să declar că Shirley e o creatură plină de noblețe?

— Fără îndoială, dacă ții să rostești adevărul.

— Trebuie s-o iert?

— S-o ierți?! Ce înfumurat ești, Robert! Ea a greșit, sau tu ai greșit?

— Și cu timpul trebuie s-o iubesc într-adevăr, Caroline?

Caroline îi aruncă o privire pătrunzătoare și făcu o mișcare înspre el, un gest ce arăta pe jumătate dragoste și pe jumătate nemulțumire.

— Numai o vorbă să spui, și voi încerca să mă supun.

— Fără nicio îndoială; nu trebuie s-o iubești; gândul în sine e imoral.

— Dar e frumoasă, neobișnuit de frumoasă; frumusețea ei e o frumusețe care te copleșește treptat; când o vezi prima oară ți se pare doar grațioasă; după ce ai cunoscut-o vreme de un an de zile descoperi că e frumoasă.

— Nu tu ar trebui să spui vorbele astea. Și-acum, Robert, încearcă să fi bun.

— Vai, Cary, nu am dragoste de dăruit. Zeița frumuseții de-ar veni ea însăși să-mi facă mie curte, n-aș fi

în stare să-i răspund. În pieptul acesta nu există inimă despre care aş putea spune că este a mea.

— Cu atât mai bine; fără inimă eşti mult mai în siguranță. Noapte bună!

— De ce trebuie totdeauna să pleci, Lina, tocmai în clipa când aş dori cel mai mult să rămâi?

— Fiindcă tu trebuie să simți dorința de a păstra ceva tocmai atunci când eşti cât mai sigur că ai să pierzi.

— Ascultă. Încă un singur cuvânt. Ai grijă de inima ta. M-ai auzit?

— Nu-i nicio primejdie.

— De asta nu sunt convins. Mă gândesc la preotul discipol al lui Platon, de pildă.

— Cine? Malone?

— Cyril Hali. Într-acolo aş fi dator nu doar cu o singură tresărire de gelozie.

— În ce te privește pe tine, am aflat că i-ai făcut curte domnișoarei Mann; acum câteva zile mi-a arătat o plantă pe care i-ai trimis-o în dar. Fanny, sunt gata.

## CAPITOLUL XXXVI

**Scris în camera de studiu** îndoielile lui Louis Moore cu privire la plecarea neîntârziată de la Fielthead a domnului Sympson se dovediră a fi întru totul întemeiate. Chiar a doua zi după marea ceartă în legătură cu Sir Philip Nunnely, un soi de împăcare păru a se ivi în relațiile dintre unchi și nepoată. Fiind incapabilă să găsească în ființa ei puterea de a fi sau de a părea inospitalieră (unica excepție rămânând cazul domnului Donne), Shirley rugă întreaga societate să mai rămână puțin; și se rugă cu atâta stăruință, încât se vedea limpede că dintr-o pricină oarecare chiar dorea ca ei să rămână. O ascultară fără șovăire;

fiindcă, ce e drept, unchiul nu se putea ușor hotărî s-o lase cu totul fără supraveghere și pe deplin liberă să se mărite cu Robert Moore, de îndată ce numitul domn s-ar fi pus iar pe picioare (domnul Sympson se ruga fierbinte ca asemenea lucru să nu se întâmple în veci)

și și-ar fi putut relua presupusele pretenții la mâna domnișoarei. Așa că rămaseră cu toții.

La prima sa izbucnire de furie împotriva întregii familii Moore, domnul Sympson se purtase -în asemenea fel cu domnul Louis, încât acesta din urmă - foarte înțelegător când era vorba de muncă ori de alte încercări, însă cu totul intolerant față de impertinența nesăbuită —

își dăduse numaldecât demisia din slujbă și acum doar cu greu putuse fi convins să-și păstreze postul numai până când familia avea să plece din Yorkshire. Atât izbutiseră să-l înduplece rugămintile doamnei Sympson;

dealtminteri, atașamentul față de elevul său constituia încă un îndemn către concesi; e de asemenea probabil să fi existat și un al treilea motiv, mai puternic decât oricare dintre precedentele două; pesemne că i-ar fi venit grozav de greu să plece de la Fielthead tocmai în momentul acela.

Și o vreme viața se scurse la Fielthead în deplină liniște; domnișoara Keeldar își recăpătase sănătatea și starea ei sufletească reintrase pe făgașul obișnuit, căci Moore găsisese mijloace nimerite pentru a o feri de orice

încordare nervoasă; s-ar fi zis că din seara când i se destăinuise, toate temerile își luaseră zborul. Inima îi era la fel de ușoară și purtarea la fel de lipsită de griji ca a unui copil nevinovat care, neștiutor de viață și de moarte, lasă întreaga răspundere pe seama părinților.

Și ea și William Farren - cu ajutorul căruia se interesase de starea biete Phcebe - ajunseră amândoi la convingerea că nu era vorba de un caz de turbare și că numai un tratament deosebit de brutal o făcuse să fugă, fiindcă se știa bine cu câtă neomenie obișnuia stăpânul ei s-o pedepsească. Părerea lor putea să fie întemeiată și putea să fie falsă, căci și grăjdarul și paznicul făceau afirmații contrare, amândoi susțumând că dacă nici acesta nu era un caz de turbare, atunci asemenea boală nu mai exista pe pământ. Însă față de asemenea mărturie

Louis făcea urechea toacă; Shirley nu afla de la el decât veștile încurajatoare, și bineînțeles că îl credea pe de-a întregul. Indiferent de partea cui ar fi fost dreptatea, era evident că în cazul ei mușcătura se dovedea neinfecțioasă.

Trecu noiembrie și decembrie îi urmă. De data asta familia Sympson urma să plece chiar de adevărat; de Crăciun trebuia să fie neapărat acasă; li se pregăteau bagajele și plecarea urma să aibă loc peste câteva zile.

Într-o seară de iarnă, în ultima săptămână a șederii la Fielthead, Louis Moore își scoase din nou caietul lui de însemnări și se întreținu cu el așa precum urmează:

„E mai încântătoare decât oricând. După ce norul acela mărunț s-a risipit, a dispărut toată trecătoarea-i ofilire și sfârșeală. A fost o desfătare să vezi cu câtă repeziciune puterea magică a tinereții i-a putut reface buna dispoziție și reînviara starea de înflorire.

Astăzi de dimineață, după micul dejun la care o văzusem, unde îi ascultasem vorbele și - ca să spun așa - o simțisem în fiecă atom înzestrat cu simțire al ființei mele, a trebuit să mă despart de prezența-i luminoasă și să trec în salonul friguros. Am luat un volum frumos legat și am văzut că era o culegere de poezii.

Am citit un poem sau două; n-aș putea să spun dacă vraja se afla în mine sau în versuri, dar inima mi s-a umplut de dulceață și pulsul a luat-o razna; m-am simțit cuprins de flăcări, în ciuda aerului înghețat. Și eu sunt încă tânăr; deși ea a spus că niciodată nu m-a socotit tânăr, am abia treizeci de ani; există momente când viața, fără nicio altă pricină decât propria-mi tinerețe, îmi surâde în culori dintre cele mai ispititoare.

Venise vremea să mă duc în camera de studiu. M-am dus. Camera asta e destul de plăcută în cursul dimineții; atunci soarele pătrunde printre gratiile ferestrei; cărțile sunt toate în bună rânduială; nicăieri nu poți vedea hârtii împrăștiate; focul e vesel și luminos; jarul n-a început să se stingă și cenușa nu s-a strâns în cămin.

Acolo l-am găsit pe Henry și el o adusese cu sine și pe domnișoara Keeldar; stăteau împreună.

Spuneam că e mai încântătoare decât oricând, și așa este. O gingașă îmbujorare, nu intensă ci delicată, îi stăruie în obraji; ochii totdeauna întunecați, limpezi și expresivi vorbesc un limbaj pe care eu nu mă simt capabil să-l folosesc - este vorbirea aceea, văzută și nu rostită, cu ajutorul căreia fără îndoială că îngerii s-au înțeles între ei pe vremea când „tăcerea stăpânea în ceruri<sup>14</sup>. Părul întotdeauna i-a fost negru ca întunericul și moale ca mătasea; gâtul întotdeauna frumos, mlădios și sidefiu - dar amândouă au căpătat acum un farmec nou; buclele îi sunt vapoase ca umbra, umerii

peste care cad au grație zeească. Odinioară doar i-am văzut frumusețea; acum i-o *simt*.

Henry repeta cu ea lecțiile, înainte de a începe lucrul cu mine - Shirley ținea într-o mână cartea, iar cealaltă era în mâna băiatului. Henry ăsta se bucură de mai multe privilegii decât i s-ar cuveni; îndrăznește să mângâie și e mângâiat. Câtă înțelegere și câtă milă îi arată

Shirley! Prea multă; dacă lucrurile vor continua tot așa, peste câțiva ani, când sufletul îi va fi pe deplin format,

Henry și-l va închina pe altarul ei așa cum l-am închinat și eu pe al meu.

Când am intrat am văzut cum i se zbat pleoapele, dar ochii nu și i-a ridicat; *acum*, aproape niciodată nu mă mai învrednicește cu vrec privire. S-ar părea că devine și tăcută; rareori vorbește cu *mine*, iar când sunt eu de față are puține lucruri de spus și celorlalți. În clipele când sunt abătut, pun schimbarea asta pe seama indiferenței – a silei – a fel de fel de simțăminte asemănătoare. Atunci când sunt bine dispus, găsesc alte explicații. Dacă aș fi egalul ei – îmi spun – aș putea găsi în purtarea asta sfioșenie, nesiguranță, iar în nesiguranță – dragostea. Dar așa cum stau lucrurile, oare îndrăznesc s-o caut? Ce aș putea face cu ea, dacă aș afla-o?

Azi-dimineață am îndrăznit, în fine, să pun la cale o întâlnire de un ceas în care să fim împreună; am îndrăznit – nu numai am *dorit*, ci am *vrut* o întâlnire cu ea; și am îndrăznit să invoc singurătatea să ne stea de pază. Cu toată hotărârea l-am chemat pe Henry la ușă; și fără o clipă de șovăială i-am spus: «Du-te unde vrei tu, dragul meu; dar până nu te chem să nu mai vii aici».

Mi-am dat seama imediat că lui Henry nu-i făcea plăcere că-l trimit din cameră, băiatul ăsta e tânăr, dar știe să gândească. Ochii lui meditativi mă privesc uneori în chip ciudat. Simte pe jumătate ce mă leagă pe mine de Shirley; ghicește pe jumătate că în modul rezervat în care se poartă Shirley cu mine se află o desfătare mult mai scumpă decât în toate drăgălășeniile acordate lui. Leul acesta nevârstnic, șchiop și încă neîmplinit la trup ar mârâi la mine din când în când, fiindcă i-am împlânzit leoaica și îi sunt paznic, dacă obișnuința disciplinei și afecțiunea instinctivă nu l-ar ține sub ascultare. Du-te,

Henry; trebuie să înveți a-ți primi partea de amărăciune a vieții dimpreună cu toți aceia din spița lui s Adam care s-au petrecut înaintea ta ori au să vină după tine. Destinul tău nu se poate abate de la calea comună; fii recunoscător că dragostea ta e luată în seamă atât de

devreme, mai înainte de a putea să simtă vreo înrudire cu pasiunea; un ceas de neliniște, o fulgerare de invidie sunt îndestulătoare pentru a da glas simțămintelor tale. Gelozia, arzătoare ca soarele deasupra ecuatorului, Furia, nimicitoare ca uraganele tropicelor nu sunt cunoscute de climatul simțămintelor tale — deocamdată.

Mi-am ocupat locul obișnuit de la birou, întocmai la fel cum făceam întotdeauna; am fost blagoslovit cu puterea de a acoperi orice furtună dinăuntru cu un calm desăvârșit în afară. Uitându-se la chipul meu nepăsător, nimeni'n-ar putea să ghicească ce uragane mi se învârtesc uneori în inimă, cât de copleșitoare mi-e tristețea și cât de strivitoare nevoia de a fi precaut. Cât de plăcut e să ai darul de a-ți vedea mai departe de ale tale în liniște deplină și cu toată forța, fără să-i neliniștești pe ceilalți printr-un gest nepotrivit. Nu aveam atunci de gând s-o fac să audă vreo șoaptă de dragoste, nici s-o las să zărească măcar o clipă vălvătăile focului ce mă mistuia. Înfumurat n-am fost niciodată și înfumurat n-am să fiu nicicând; chiar cu riscul de a *părea* egoist și interesat, mă voi ridica plin de hotărâre de la locul meu, îmi voi strânge cingătoarea, îmi voi lua rămas bun și voi pleca să caut la celălalt capăt al lumii o viață nouă, înghețată și stearpă ca stânca zilnic spălată de valurile sărate ale mareelor. Ce urmăream eu în dimineața asta era să o cercetez îndeaproape - să descifrez un rând de pe pagina inimii ei; eram hotărât ca înainte de a pleca să știu ce părăseam.

Trebuia să transform niște pene în instrumente de scris; inimile celor mai mulți dintre bărbați ar fi tremurat când purtau în inimi asemenea neliniști; ale mele și-au făcut datoria cu deplină siguranță, iar glasul, atunci când i-am cerut să intervină, a sunat fără umbră de șovăire.

«De azi într-o săptămână o să fi singură la Fielthead, domnișoară Keeldar.»

«Da. Cred că de data asta hotărârea de a pleca a , unchiului meu e definitivă»

«Se desparte de dumneata nemulțumit.»

«Nu e încântat de mine»

«Pleacă așa cum a venit, a făcut călătoria fără niciun folos, iar asta îl rănește adânc.»

«Sper că nerealizarea planurilor sale are să-l lecuiască de orice dorință de a alcătui altele.»

«În felul său, domnul Sympson ți-a dorit sincer binele. Tot ce a făcut ori a avut de gând să facă ți-ar fi fost, după părerea sa, de cel mai mare folos.»

«E drăguț din partea dumitale că ieși apărarea unui om careși-a îngăduit să te trateze cu atâta impertinență.»

«Nu mă simt niciodată jignit și nici un simt vreo ranchiună față de cineva care se poartă întocmai cum îi e firea; și nici un poate fi ceva mai potrivit cu firea domnului Sympson decât acea ieșire vulgară și violentă împotriva mea îndată după ce se despărțise de dumneata cu totul înfrint.»

«De-aci înainte n-o să mai fi preceptorul lui Henry?»

«O vreme o să rămân despărțit de Henry (dacă și eu și el mai trăim, găsim noi o cale să ne mai vedem, fiindcă ținem unul la altul) și o să fiu alungat pentru totdeauna din sinul familiei Sympson. Din fericire, schimbarea asta nu mă pune în mare încurcătură; nu face decât să grăbească executarea unor planuri pe care mi le-am alcătuit de multă vreme.»

«Nicio schimbare nu te găsește nepregătit; eram convinsă că, în felul dumitale reținut, ai să știi să faci față oricărei întâmplări neprevăzute. Totdeauna îmi spun că stai printre oameni ca un arcaș solitar, însă atent și încordat, în mijlocul pădurii, având în tolbă nu numai o singură săgeată; până și arcul ți l-ai înzestrat cu o coardă de rezervă. Așa obișnuiește să facă și fratele dumitale. Amândoi ați putea fi și vânători nomazi pe cele mai singuratice întinderi ale Vestului sălbatic; v-ați descurca de minune. Copacii doborâți v-ar da adăpost și pădurile defrișate v-ar oferi ogoare din piepturile lor dezgolite; bizonii v-ar simți tăria



puștilor și ar veni să vi ”se închine la picioare, cu coarnele și cocoșele plecate.»

«Și orice trib al indienilor Picioare-negre sau Capeteturite s-ar grăbi să ne îmbie cu câte o mireasă - nu?»

«Nu (cu ezitare); asta nu cred. Sălbaticul e nenorocit. Și cred - adică - *sper* că niciunul dintre voi nu ați împărți căminul cu cineva căruia nu i-ați putea da inima.»

«Ce te-a făcut să te gândești la Vestul sălbatic, domnișoară Keeldar? Ai fost cu gândul alături de mine atunci când nu te vedeam? Ai rătăcit prin visurile visate de mine cu ochii deschiși și mi-ai cercetat mintea în vreme ce era ocupată cu alcătuirea planurilor de viitor?»

Shirley despăturise una dintre acele mici fâșii de hârtie răsucită, folosite la aprinsul focului, și o rupea în bucățele pe. Care le arunca una câte una în cămin, uitându-se lung cum sunt înghițite de flăcări. Nu scoase nicio vorbă.

«Cum ai aflat tot ce se pare că știi despre intențiile mele de viitor?»

«Nu știu nimic; abia acum le aflu; am vorbit la întâmplare.»

«Felul dumitale de a vorbi la întâmplare seamănă a ghicitorie. Preceptor n-am să mai fiu niciodată - niciodată nu voi mai lua un elev, după ce v-am avut pe Henry și pe dumneata; și nici un se va mai întâmpla vreodată să mă așez în chip obișnuit la masa altuia - să fiu un fel de accesoriu al unei familii. Sunt acum bărbat de treizeci de ani, și de când eram băiețuș de zece ani n-am mai fost nicio clipă liber. Simt o asemenea sete de Libertate - o asemenea adâncă pornire de a o cunoaște și de a considera că îmi aparține - atât de mult doresc ziua și atât de des visez noaptea s-o cuceresc și să fie a mea, încât de dragul ei n-aș refuza să trec Atlanticul; după ea aș rătăci în adâncurile pădurilor virgine.

Nu voi primi în niciun caz să fac o sclavă dintr-o fată sălbatică; o asemenea femeie n-ar putea fi soție. Nu cunosc nicio fată albă pe care s-o iubesc și care să fia gata a mă

urma. Dar sunt încredințat că Libertatea are să mă aștepte, așezată la poalele unui pin; atunci când am s-o chem, are să vină în casa mea de bârne și are să se arunce în brațele mele.»

Nu putea să mă audă vorbind astfel fără să se emoționeze și *era* într-adevăr emoționată. E drept că asta urmăream – s-o emoționez. Nu găsea putere să răspundă, și nici să se uite la mine; mi-ar fi părut

rău s-o fi putut face pe oricare dintre de. Obrajii îi străluceau *ca* și cum o floare purpurie, printre ale cărei petale soarete își strecura lumina, și-ar fi revărsat culorile asupra kir. Pe pleoapele albe și genele negre ale ochilor ei pironiți în pământ tremura tot ce e grațios la o ființă stăpânită de o stinghereală pe jumătate dureroasă și pe jumătate plăcută.

Foarte curând își controlează emoția și deveni stăpână pe toate sentimentele. Vedeam că încercase un simțământ de răzvrătire și acum se ridica să-l supună. Se așază.

Puteam să citesc multe pe fața ei, care parcă spunea:

«Văd limpede linia care marchează limita, și nimic nu mă va putea face să trec dincolo de ea. Simt – știu până unde pot să-mi dezvălui simțămintele și când anume trebuie să le țin în frâu. Am înaintat până la o anumită distanță, până acolo unde firea mea adevărată, domina-

toare și nealterată poate îngădui – aici m-am oprit și am prins rădăcini. Inima mi se poate frânge dacă e încătușată. N-are decât – niciodată nu va reuși să mă dezonoreze – niciodată nu va ajunge să dezonoreze, prin mine, toate femeile. Suferință mai curând decât înjosire! mai curând moarte decât trădare!»

Cât despre mine i-am spus: «Dacă ar fi săracă, m-aș afla prosternat la picioarele ei. Dacă ar fi smerită, aș cuprinde-o în brațe. Dar Aurul și Situația ei sunt doi cerberi care o veghează de-a dreapta și de-a stânga.

Dragostea se uită și tânjește, dar nu poate îndrăzni;

Pasiunea dă târcoale, dar e ținută la respect; Adevărul și

Devotamentul sunt înspăimântate. Cine ar încerca s-o cucerească n-ar avea nimic de pierdut - nu i s-ar cere nici cel mai mic sacrificiu - câștigul i-ar fi pe deplin asigurat, și tocmai de aceea e vorba de o treabă necuprins de grea.»

Dar fie greu, fie ușor, ceva trebuie încercat; trebuie spus ceva. Să rămân tăcut având dinainte toată această frumusețe cufundată în modestie mută - asta n-aș putea s-o fac, și n-am s-o fac. Și iată cum am vorbit, păstrându-mi încă întreaga stăpânire; dar oricât de calme ar fi fost cuvintele mele, le puteam auzi totuși răsunând dar și grav.

«Știu, totuși, că mă voi afla într-o situație straniealături de acea nimfă a munților - Libertatea. Mi-e cam teamă că e îndeaproape înrudită cu Singurătatea, căreia cândvi i-am făcut curte și de care în ultima vreme încerc să divorțez. Oreadele astea sunt făpturi 3 ciudate; ți se ivesc în cale învăluite într-o vrajă nepământească, asemenea unor nopți înstelate; îți stârnesc o sălbatică încântare, lipsită însă de căldură; frumusețea lor este frumusețea duhurilor; grația lor nu este grația vieții ci aceea a anotimpurilor ori a peisajelor din natură; poartă cu de înflorirea înrouată a dimineții

— Melancolica îmbujorare a înserării - pacea lunii — neconținută schimbare a norilor. Dar eu vreau altceva și altceva o să am. Pentru mine asemeni splendori din lumea zânelor apar reci la vedere și înghețate la pipăit.

Eu nu sunt poet; nu pot trăi cu abstracțiuni. Dumneata însăși, domnișoară Keeldar, în ironiile dumitale pline de haz, mi-ai spus uneori că sunt un filosof al materiei, ceea ce voia să spună că pot trăi foarte mulțumit numai cu realitățile palpabile. Fără îndoială, simt că sunt materie din creștet și până în tălpi; și oricât de strălucitoare ar fi Natura, oricât de înflăcărat aș diviniza-o cu puterile robuste ale unei inimi tari, totdeauna voi prefera s-o contemplan în gingașii ochi omenești ai unei soațe iubite și încântătoare, mai curând decât în orbitele găunoasa ale celei mai de seamă zeițe din Olimp.»

«Iunona nu s-ar pricepe să-ți pregătească un cotei de

bizon așa cum îți place dumitale», îmi răspunse.

«N-ar putea; dar am să-ți spun eu cine ar fi în! stare – vreo tânără fată fără un ban, fără prieteni și fără nimeni pe lume. Tare aș dori să dau peste un asemenea om; îndeajuns de frumoasă ca să o pot iubi și care să aibă în suflet și în minte și câte ceva din cele ce sunt pe gustul meu: nu fără bună creștere și învățătură – cinstită și modestă. Nici un mi-ar păsa cât de multe lucruri știe; dar cu multă încântare aș întâmpina germeii acelor neprețuite puteri înnăscute cu care nu poate rivaliza niciun fel de învățătură; și orice fire vrea Soarta – le pot stăpâni și pe cele mai aprinse.

Unei asemenea ființe mi-ar plăcea să-i fiu mai întâi preceptor și pe urmă bărbat. Aș deprinde-o cu vorba mea, cu obiceiurile mele, cu principiile mele, iar după aceea aș răsplăti-o cu dragostea mea.»

«Ai răsplăti-o! Dumnezeu atoteziditorule! Ar răsplăti-o!» strigă deodată, luând o expresie batjocoritoare,

«Și aș câștiga înmiit»-.

«Dacă ar dori și ea, înălțimea-voastră.»

«Și ar vrea-o.»

«Ai spus că ai accepta orice fire ar hotărî soarta.

Constrângerea se lovește de sufletele inflexibile, la fel cum se lovește amnarul și cremenea.»

«Iar dragostea e scânteia ce sare din de.»

«Cine are nevoie de o dragoste ce-ar fi doar scânteie – o vezi, țâșnește, și dispăre.»

«Trebuie să-mi găsești fata aceea singură pe lume.

Spune-mi cum să fac, domnișoară Keeldar.»

«Dă un anunț; și neapărat nu uita să adaugi, la calitățile cerute, că trebuie să fie o bună bucătăreasă.»

«Trebuie s-o găsești. Și cupă ce o găsești, mă însor cu ea.»

«Dumneata, niciodată!»

Și în clipa aceea glasul îi căpătă un ton de deosebit dispreț. Mi-a făcut plăcere: o scosesem din starea aceea meditativă în care o găsisem la început. Voiam s-o stârnesc

și mai mult.

«De ce te îndoiești?»

«*Dumneata* - să te însori!»

«Da - bineînțeles. Nimie mai evident decât să poî să mă însor și am s-o și fac.»

«Tocmai contrariul sare în ochi, domnule Moore.»

În starea aceasta sufletească, Shirley mă încânta; aroganță dezlănțuită, pe jumătate jignitoare, trufie, furie, zeflemisire, toate se amestecau laolaltă în ochii ei mari și frumoși, care aveau în clipele acelea sclipirile ochilor de erete.

«Fă-mi hatârul să-mi expui pricinile unei asemenea păreri, domnișoară Keeldar.»

«Mă întreb cum vei izbuti *dumneata* să te însori? «

«Am să aranjez totul cu ușurință și repeziciune de îndată ce găsesc persoana potrivită.»

«Acceptă celibatul (și făcu din mână un gest ce ar fi putut lăsa să se creadă că îmi oferă ceva), socotește că asta îți este soarta!»

«Nu. N-ai cum să-mi dai ceva ce am dinainte. Celibatul l-am avut vreme de treizeci de ani. Dacă dorești cumva să-mi oferi un dar, un cadou de despărțire, o amintire, trebuie să găsești altceva.»

«Atunci, ceva și mai rău!»

«Cum? Și ce anume?»

Acum mă simțeam și arătam plin de înflăcărare și vorbeam cu patimă. Făcusem o prostie când îmi părăsisem, fie și pentru un mement, unicul meu colac de salvare: calmul. Asta mă lipsise de un avantaj ce trecuse acum de partea ei. Firava scânteie de furie se preschimbase în sarcasm și acum i se răsfringea pe față în cutele unui zâmbet batjocoritor.

«Ia o femeie care ți-a făcut curte pentru a te mântui de nevinovăție și s-a repezit asupra dumatăle pentru a-ți cruța scrupulele.»

i «Arată-mi de unde s-o iau.»

«Orice văduvă planturoasă, care a mai avut până

acum câțiva bărbați și deci se pricepe la treburi dintr-astea.»

«Dar să nu fie bogată. Știi bine ce înseamnă femeile bogate.»

«Niciodată n-ai fi izbutit să culegi roadele grădinii cu poame de aur. Nu ai curaj să înfrunți dragonul neadormit; nu ești destul de iscusit ca să-l câștigi pe Atlas 1 de partea dumitale.»

«Pari furioasă și arogantă.»

«Și dumneata cu mult mai arogant. Mândria cu care te fălești nu-i decât o hidoasă falsificare a umilinței.»

«Nu sunt decât o persoană aflată în serviciul altora; știu unde mi-e locul.»

«Iar eu sunt femeie; mi-l știu pe al meu.»

«Sunt sărac; trebuie să fiu mândru.»

«Trebuie și eu să mă supun anumitor reguli și am obligații la fel de stricte ca și ale dumitale.»

Ajunsesem la un punct critic, așa că am tăcut și ne-am uitat unul la altul. Simțeam că ea nu va merge mai departe. Dincolo de asta nu mai simțeam și nu mai vedeam nimic. Îmi mai rămâneau la dispoziție doar câteva clipe. Sfârșitul se apropia - îi auzeam goana - dar încă un sosise; mă gândeam să tăgănez, să aștept, să vorbesc, iar când aveam să simt imboldul, să acționez.

Niciodată nu mă grăbesc; niciodată în viața mea nu m-am grăbit. Oamenii grăbiți beau nectarul vieții când

I Personaj mitologic, unul dintre Titani și frate cu Prometeu;

a participat la lupta dintre giganți și olimpieni.

e fierbinte și frige; eu îl sorb când e rece ca roua. Am continuat:

«După câte s-ar părea, domnișoară Keeldar, și dumneata ai tot atât de puține șanse să te măriți, ca și mine.

Știi că ai refuzat trei, ba nu, patru oferte ispititoare și, cred, chiar o a cincea. L-ai respins pe Sir Philip Nunnely?»

Am pus întrebarea direct și pe neașteptate.

«Credeai că am să-l accept?»

\*Mă gândeam că ai putea.»

ftte-aș putea întreba pe ce te întemeiezi?»

«Potrivire de rang; vârstă; un fericit contrast de caractere, fiindcă **el** e blând și îndatoritor; armonie în preferințele intelectuale.»

«Ce frază frumoasă! Dar s-o luăm cu de-amănuntul.

Potrivire de rang.

— Se află cu mult mai presus de mine. Fii bun și compară căsuța mea cu palatul lui; dealtminterl toți cei din jurul lui mă disprețuiesc. Potrivire de vârstă.

— Ne-am născut în același an; prin urmare Sir Philip e încă un copil, pe câtă vreme eu sunt femeie în toată firea; deci, în realitate, cu zece ani mai în vârstă decât el. Fericit contrast de caractere.

— El e blând și îndatoritor. Eu - cum sunt? Spune-mi, te rog.»

«Ca o soră bună a istețului, agerului și crudului leopard cu pete.»

«Iar dumneata ai vrea să mă unești cu un mielușel

— Atunci când Mileniul1 încă se află la milioane de veacuri depărtare în fața omenirii! Când este încă întocmai ca imaginea unui arhanghel dintr-al șaptelea cer și căruia nu-i este sortit să coboare pe pământ! Barbar crunt! armonie în preferințele intelectuale. El e îndrăgostit de poezie, iar eu nu pot s-o sufăr...»

«Da? Asta-i o noutate.»

«Pur și simplu mă cutremur în prezența ritmului și la auzul rimei ori de câte ori mă aflu la Priory sau vine Sir Philip la Fielthead. Într-adevăr armonie! Când am însăilat eu vreodată sonete insipide ori am înșirat strofe fragile ca cioburile de sticlă? Și când am lăsat

4 Legenda biblică (Apocalipsul) vorbește despre o viitoare perioadă de o mie de ani în care Christos va domni peste tot Pământul, nu va mai exista pe lume răutate și dușmănie, iar „mielul va dormi la burta leului11-., eu

vreodată să se creadă că aş, vedea în mărgeluşe da doi bani adevărate briliante?»

«Dar ai putea să ai mulţumirea de a-i îndruma talentul către lucruri mai de valoare, de a-i rafina gusturile.»

«Să-l conduc şi să-l rafinez! Să-l învăţ şi să-l dăscălesc! Să îndur şi să rabd! Uf! Bărbatul meu n-o să-mi țină loc de prunc. N-am să stau să-i indic în fiecare zi lecţia şi să-l controlez dacă a învăţat-o, să-i dau acadele dacă e ascultător şi să-l mustru cu răbdare, cu chibzuinţă şi căldură dacă nu e cuminte. Dar unui preceptor îi stă bine să vorbească despre satisfacţiile profesoratului —

Îmi închipui că *dumneata* socoteşti asta drept cea mai aleasă îndeletnicire de pe lume. Eu nu cred aşa - nu-mi trebuie asemenea ocupaţie. Să-mi îndrum bărbatul! Nu.

Am să stărui ca bărbatul să mă îndrume pe mine, iar altminteri să ne despărţim.»

«Martor mi-e Dumnezeu că ai avea nevoie!»

«Ce vrei să spui cu asta, domnule Moore?»

«Exact ce am spus. E neapărată nevoie să fi îndrumată.»

«Dacă ai fi femeie l-ai instrui pe *Monsieur. Voire mari*1 în chip încântător. Şi chiar ți s-ar potrivi: instruirea altora e vocaţia dumitale.»

«Aş putea să întreb dacă, în pornirea asta de dreptate şi blândeţe, ai avea intenţia să mă iei în derâdere pentru faptul că sunt preceptor?»

«Da - şi cât mai usturător. Şi pentru orice altceva ți-ar plăcea - pentru orice cusur de care ești în chip dureros conștient.»

«Pentru că sunt sărac, de pildă?»

«Bineînţeles; asta are să te doară. Suferi din pricină că ești sărac şi mereu te gândești la lucrul acesta.»

«Şi pentru că n-aş putea oferi femeii care mi-ar stăpâni inima nimic altceva în afară de persoana mea lipsită de orice frumusețe?»

«Exact. Obişnuiești să spui întruna că ai fi un om urât.



Ești foarte sensibil când e vorba de trăsăturile chipului dumitale, fiindcă nu sunt chiar după asemănarea lui Apollo. Le vorbești de rău mai stăruitor decât ar fi nevoie, cu nădejdea vagă de a găsi pe cineva

1 Domnul, bărbatul dumitale (fr.).

'dispus să spună un cuvânt în favoarea lor - ceea ce n-are să se întâmple. Chipul dumitale nu e ceva de care să poți fi mândru, asta e sigur - nu-i înzestrat cu nici , o trăsătură drăguță, cu nicio nuanță plăcută.»

«Gompară-l cu al dumitale.»

«Parcă ar fi al unui zeu egiptean - un cap mare, cioplit în piatră și îngropat în nisip - dar mai bine să nu-l compar cu ceva atât de grandios: seamănă cu al lui Tartar. Ești văr cu bulldogul meu; cred că semeni cu el în cea mai mare măsură în care un om poate să semene cu un câine.»

«Tartar e însoțitorul dumitale îndrăgit. Vara, când te scoli devreme și pleci să alergi peste pajiști ca să-ți uzi picioarele cu rouă și să lași adierile vântului să-ți răcorească obraji și să-ți răvășească părul, întotdeauna îl chemi și pe el să te urmeze; uneori îl chemi fluierându-l, așa cum ai învățat de la mine. În singurătatea pădurilor ce-ți aparțin, când crezi că nimeni în afară de Tartar nu te poate auzi, fluieri chiar acele melodii pe care ai învățat să le reproduci de pe buzele mele, sau cânti chiar acele cântece pe care le-ai învățat după ureche ascultând glasul meu. Nu întreb de unde izvorăsc simțămintele ce se revarsă în aceste cântece, fiindcă știu că din inima dumitale izvorăsc, domnișoară Keeldar.

În serile de iarnă, Tartar îți stă întins la picioare; îi îngădui să-și așeze capul în poala-ți parfumată; îl lași să-și afle culcuș pe poalele veșmintelor dumitale de șaten; părul lui aspru s-a obișnuit cu atingerea mâinilor dumitale. Și te-am văzut o dată sărutându-l pe acea pată albă ca zăpada așezată ca o stea pe fruntea lui largă. E primejdios să spui că semăn cu Tartar: m-ar putea îndemna să mă gândesc la pretenția de a fi tratat asemeni lui Tartar.»

«E posibil, sir, să obții toate astea de la fata fără un

ban, fără prieteni și fără nimeni pe lume - când o s-o găsești.»

«O! dacă aș putea s-o aflu întocmai așa cum o am în închipuire! — o fată pe care mai întâi s-o îmblânzesc, iar după aceea s-o învăț; întâi s-o supun, și pe urmă s-o dezmierd; să smulg acea nefericită faptură din ghearele sărăciei; să-mi înstăpânesc puterea asupra ei, iar după aceea să mă arăt îngăduitor față de toanele de nimeni înrâurite și niciodată până atunci îngăduite;

St-o văd pe rând furioasă și supusă, cam de douăsprezece ori în douăzeci și patru de ore; și poate că, în cele din urmă, după ce instruirea s-a încheiat cu bine, să admir în ea pe mama desăvârșită și răbdătoare a vreo doisprezece copii și care numai din când în când îl mai urechează cu dragoste pe Louis cel mic în chip de dobândă plătită pentru marea datorie pe care ea o are față de tatăl lui.

O! (am continuat) fata mea, care n-are pe nimeni pe lume, mi-ar da multe sărutări; seara ar sta în prag și mi-ar aștepta întoarcerea acasă; ar alerga în brațele mele; și mi-ar păstra căminul tot pe atât de luminos pe cât de primitor. Binecuvânteze-mi Dumnezeu acest gând alinător! Trebuie s-o găsesc.»

Din ochi îi țâșniră priviri arzătoare și buzele i se deschiseră; dar le închise și se răsuci năvalnic pe călcâie.

«Spune-mi, spune-mi unde se află, domnișoară Keeldar!»

Încă o răsucire - era toată numai semeție, văpaie și încordare.

«Trebuie să știi. Poți să-mi spui. Ai să-mi spui.»

«*Niciodată.*»

Se răsuci din nou, hotărâtă să mă părăsească. O puteam acum lăsa să se despartă de mine așa cum se despărțise totdeauna? Nu; mersesem prea departe ca să nu duc lucrurile până la capăt. Ajunsesem prea aproape de scop, ca să nu-l ating pe deplin. Toate stavilele îndoielii, toate mofturile nehotărârii trebuiau de îndată înlăturate și

adevărul adevărat trebuia stabilit. Trebuia să-și ia asupra ei partea care îi revenea și să-mi spună care era. Eu trebuia să-mi iau partea mea și să mă identific cu ea.

«Numai o clipă, doamnă, spusei lăsând mâna să zăbovească pe clanța ușii, înainte de a o deschide. În dimineața asita am avut o lungă convorbire, dar ultimul cuvânt nu a fost încă rostit: dumneata se cuvine să-l spui...»

«Pot să trec?»

«Nu. Stau de strajă la ușă. Aproape că aș fi în stare să-mi iau viața decât să te las să mă părăsești acum, fără să rostești cuvântul pe care îl cer.»

. «Ce cuvânt îndrăznești să aștepti de la mine?»

«Ceea ce ard de nerăbdare și mor așteptând să. Aud; ceea ce *trebuie* să aud și *voi auzi*; ceea ce acum nu îndrăznești să, ascunzi.»

«Domnule Moore, nu știu deloc ce vrei să spui; parcă nici n-ai mai fi dumneata însuși.»

Cred într-adevăr că nu mai semănăm cu mine însumi, fiindcă o speriasem; și îmi dădeam seama că așa era bine; ca să poată fi supusă, trebuia speriată.

«Ba *știi* ce vreau să spun, și pentru prima oară stau înaintea dumitale *eu însumi*. L-am azvârlit deoparte pe preceptor și te rog îngăduie-mi să-ți înfățișez omul; dar să nu uiți că e un gentleman.»

Tremura. Puse mâna pe mâna mea ca și cum ar fi vrut s-o îndepărteze de pe clanță; cu același succes ar fi putut încerca, cu puterile ei firave, să desfacă două metale sudate. Își dădu seama că n-are niciun rost, și renunță; și din nou începu să tremure.

N-aș putea să explic ce schimbare se petrecuse în mine; dar din tulburarea ei se scurse în mine o nouă stare sufletească. Nu mă mai simțeam nici strivit și nici îmbărbătat de pământurile și aurul ei; nu mă gândeam la de și nu mă interesau; nu însemnau nimic: erau gunoaie oare n-aveau cum să mă descurajeze. N-o mai vedeam decât pe ea, făptura-i tânără și frumoasă; grația,

splendoarea, gingășia ei feciorelnică. Și rostii:

«Eleva mea».

«Profesorul meu», veni răspunsul abia auzit.

«Am ceva să-ți spun.»

Apoi așteptă, cu frumosul ei cap aplecat și bucele revărsate în jos.

«Am să-ți spun că vreme de patru ani ai crescut în inima preceptorului dumitale, iar acum ai prins acolo rădăcini puternice. Trebuie să mărturisesc deschis că m-ai vrăjit, în ciuda judecății și a experienței, în ciuda deosebirilor de rang și avere; în asemenea chip te-ai înfățișat, ai vorbit, și te-ai mișcat; în asemenea chip mi-ai arătat cusururile și virtuțile dumitale - frumusețile mai degrabă; sunt departe de a fi atât de rigide ca virtuțile — Încât te iubesc - te iubesc cu întreaga-mi viață și cu toate puterile mele. Acum totul e dat pe față.»

Se trudi să spună ceva, dar nu găsi niciun cuvânt; Încercă să se liniștească, dar în zadar. Și iarăși i-am spus cu înflăcărare cât de mult o iubesc.

«Da, domnule Moore, și ce-i cu asta?» fu răspunsul pe care îl primii, rostit pe un ton ce-ar fi putut fi luat drept arțăgos, dacă n-ar fi fost șovăitor.

«N-ai nimic să-mi spui? Nu mă iubești?»

«Puțin de tot

«Nu trebuie să mă chinuiești; în clipa de față nici măcar de glumă nu-mi arde.»

«Nu vreau să glumesc; vreau să plec.»

«Mă mir că ai curajul să vorbești despre plecare în clipa de față. *Să pleci!* Cum? Cu inima mea în pumn, ca să te duci, s-o așezi pe masa dumitale de toaletă și să-ți înfigi acele în ea? Nu te miști de lângă mine; nu te vei îndepărta de mine până ce nu îmi lași un ostatic — zălog pentru zălog - inima dumitale în schimbul inimii mele.»

«Obiectul pe care îl vrei e rățăcit - pierdut încă de mai multă vreme. Lasă-mă să mă duc să-l caut.»

«Mărturisește că se află acolo unde sunt de multe ori

și cheile dumitale – adică la mine.»

«Ar trebui să știi. Și cheile mele unde sunt, domnule Moore? Îți spun cinstit și deschis că din nou le-am rătăcit. Iar doamna Gill vrea niște bani, și eu nu am nimic în afară de moneda asta de șase pence.»

Scoase din buzunarul șorțului moneda și o ținu în palmă. Aș fi putut lua lucrurile în glumă, dar n-ar fi folosit în nimic; era o încercare pe viață și pe moarte.

Punând numaidecât stăpânire pe monedă și pe mâna care o ținea, am întrebat:

«Va trebui să mor fără dumneata, ori să trăiesc numai de dragul dumitale?»

«Fă cum îți place; departe de mine gândul de a-ți impune alegerea.»

«Ai să-mi spui cu propria dumitale gură dacă mă sortești exilului, ori îmi deschizi zărilor speranței.»

«Du-te. Pot îndura să fiu părăsită.»

«Poate că și eu pot îndura despărțirea de dumneata. Dar răspunde-mi, Shirley, eleva mea, stăpânitoarea mea — răspunde-mi.»

«Mori fără mine – dacă vrei. Trăiește de dragul meu – dacă îndrăznești.»

«Nu mi-e frică de dumneata, leopardul meu: *am îndrăzneala* să trăiesc pentru și alături de dumneata, din ceasul acesta și până în clipa morții. Și-acum, în sfârșit, te-am câștigat: ești a mea. Niciodată nu te voi mai lăsa să pleci. Oriunde fi-va să-mi fie căminul, mi-am ales-o pe aceea care îmi va sta alături. De voi rămâne în Anglia, în Anglia ai să trăiești; dacă voi străbate Atlanticul, alături de mine ai să-l străbați. Viețile ne sunt contopite, destinele înlănțuite.»

«Adică suntem egali, sir? Până la urmă am ajuns totuși să fim egali?»

«Ești mai tânără, mai gingașă, mai firavă, mai neștiutoare decât mine.»

«Ai să fi bun cu mine și niciodată n-ai să mă tiranizezi?»

«Lasă-mă puțin să respir, mă copleșești. Acum, nu trebuie să zâmbești. Lumea se clatină și se învâртеște în jurul meu. Soarele mi se arată ca o flacăra purpurie și amețitoare, cerul parcă ar fi un vârtej violet carele rotește pe deasupra mea.»

Sunt un om tare, dar în vreme ce rosteam cuvintele acestea mă clătinam pe picioare. Întreg universul apăruse într-o lumină mai vie; culorile erau mai aprinse, mișcările mai iuți, viața însăși mult mai intensă. O clipă aproape că nici n-am văzut-o pe Shirley; dar îi auzeam glasul — nespus de dulce. Niciodată n-ar fi în stare să-și folosească vreunul dintre farmecele ei pentru a-și exprima compătimirea; probabil că nu știa nimic despre cele ce se petreceau în sufletul meu.

«Ai spus că sunt leopard, dar să nu uiți că leoparzii nu pot fi dresați.»

«Dresată sau feroce, sălbatică ori supusă - ești a? Tia»

«Mă bucur că îmi cunosc dresorul și că sunt obișnuită cu el. Numai glasului său îi voi da ascultare; doar mâna lui are să mă conducă; și doar la picioarele lui ● să-mi aflui odihnă.»

Am dus-o îndărăt către jilțul în care șezuse și m-am așezat și eu alături. Voiam s-o mai aud iarăși vorbind! miera cu neputință să mă satur de glasul și de cuvintele ei.

«Cât de mult mă iubești?» am întrebat-o.

«O! Asta știi. Nu vreau să te răsfăț. Nu vreau să te măgulesc.»

«Nu știi nici jumătate din cât aș vrea și inima-mi jinduieste după hrană. Dacă ai ști cât de înfometată și lacomă e, te-ai grăbi s-o îndestulezi cu câteva cuvinte.»

«Sărmane Tartar! spuse atingându-mi și apoi mângâindu-mi mâna. Sărmane prieten și tovarăș credincios, dragostea și slăbiciunea biete Shirley - așază-te!»

«N-am să stau până ce nu-mi astâmperi foamea cu o yorbă dulce. «

Și în sfârșit mi-a dăruit-o. — «Dragul meu Louis, să-mi păstrezi credință – să nu mă părăsești niciodată. Nu mai cer nimic de la viață, dacă mi-e dat s-o petrec alături de tine.»

«Mai spune-mi.»

Și-atunci porni pe-o altă cale: nu stătea în firea ei să ofere de două ori același fel de bucate. Înălță capul și zise i

«Sir, îți asumi mari riscuri dacă mai rostești vreodată asemenea dezgustătoare cuvinte cum ar fi bani, ori sărăcie, ori inegalitate. Ar fi cumplit de primejdios să mă chinuiești cu aceste scrupule înnebunitoare. Și să te mai prind c-o mai faci vreodată!»

Îmi ardeau obrazii. Încă o dată am dorit din suflet ca eu să nu fi fost atât de sărac sau ea să nu fi fost atât de bogată. A băgat de seamă chinul în care mă zbătusem o clipă; și-atunci, într-adevăr, m-a mângâiat. Am trăit extazul amestecat cu tortura.

«Domnule Moore, îmi spuse uitându-se la mine cu chipul luminat de o expresie blândă, sinceră și serioasă, învață-mă și ajută-mă să fiu bună. Nu te rog să-mi iei de pe umeri toate grijile și îndatoririle legate de avuția pe cai'e ● am; dar te rog să împărți cu mine povara și să-mi arăți cum să fac ca să duc cât mai bine partea mea.

Ai o minte echilibrată; ● inimă duiosă; ai principii sănătoase. Știu că ești înțelept; simt că ești plin de bunăvoință; cred că ești foarte conștiincios. Să-mi fi tovarăș de-a lungul vieții, \* să-mi fi călăuză în cele ce-mi sunt necunoscute, să-mi fi stăpân și să mă îndrepti când greșesc, să-mi fi prieten întotdeauna.»

«Am să fiu – așa să-mi ajute Dumnezeu!» “

Ai aici din nou, cititorule, un fragment din caietul de însemnări; dacă îți place – citește-l; dacă nu — treci peste el;

„Familia Sympson a plecat; dar nu înainte de a fi aflat și de a fi avut loc unele explicații. Felul meu de a mă purta sau înfățișarea mea trebuie să fi lăsat să se întrevadă ceva: eram liniștit, dar uneori uitam să fiu îndeajuns de atent.

Stăteam în casă mai mult decât de obicei; nu puteam îndura să fiu departe de

Shirley; mă întorceam acolo unde se afla și mă încălzeam la prezența ei cum se încălzea Tartar la soare. Dacă pleca din salonul lambrizat, în mod instinctiv mă ridicam și plecam și eu. Nu numai o singură dată m-a certat, din pricina asta; o făceam cu speranța vagă și naivă de a prinde prilejul să schimb cu ea o vorbă în hol sau altundeva. Ieri, către înserat, am stat numai eu cu ea vreme de cinci minute lângă căminul din hol; eram alături;

mă înțepa cu tot felul de ironii, iar eu mă desfătam auzindu-i glasul; domnișoarele Sympson au trecut pe acolo și s-au uitat la noi; nu ne-am îndepărtat unul de altul.

Nu peste mult timp au trecut din nou, și iar s-au uitat.

A venit doamna Sympson; nici un ne-am clintit; pe urmă domnul Sympson a deschis ușa sufrageriei, și atunci Shirley l-a răsplătit din plin pentru privirile lui de iscoadă uitându-se la el cu dispreț și scuturându-și pletele. Privise la unchiul ei într-un chip care îl și lămurea, îl și sfida; îi spunea limpede: «Îmi place tovărășia domnului Moore și te desfid să găsești vreo greșeală în preferințele mele», v Am întrebat-o:

«Ai de gând să-l faci să înțeleagă cum stau lucrurile?»

«Da, mi-a răspuns. Dar las totul să se desfășoare la voia întâmplării. Are să urmeze o scenă. Nici n-o aștept cu nerăbdare, nici un mă tem de ea – atâta doar că vreau să fi de față. Fiindcă m-am săturat până peste cap să-i țin mereu piept singură. Mă îngrozește gândul că fim să-l văd din nou furios; în astfel de împrejurări leapădă toate manierele distinse și măștile convenționale, iar făpiura omenească astfel dezgolită se arată a fi ceva căruia tu i-ai spune *commun, plat, bas – vilain et un peu mechant*<sup>1</sup>. Ideile lui nu sunt curate, domnule Moore, și ar avea nevoie să fie frecate zdravăn cu săpun lichid și argilă pentru înlăturat grăsimea. După câte cred eu, dacă ar izbuti să-și vire imaginația alături de celelalte lucruri din albia de rufe a doamnei Gill și ar lăsa-o s-o pună la fierț în cazan, cu apă de ploaie și praf



de înălbit (sper că mă socotești o spălătoareasă destul de pricepută) – asta i-ar fi de un folos inimaginabil.»

Azi de dimineață mi s-a părut c-o aud coborând puțin mai devreme decât de obicei și bineînțeles că numaidecât am fost și eu jos. Nu mă înșelasem: am găsit-o trebăluind de zor în salonașul unde se servea micul dejun și unde fata pusese masa și ștergea praful. Se sculase mai din timp ca să termine un mic lucru de mână pe care îl pregătise pentru Henry ca amintire. Am fost întâmpinat cu răceală, dar până la plecarea fetei m-am împăcat cu situația, mi-am luat cartea și foarte liniștit m-am așezat lângă fereastră. Chiar și după ce am rămas singuri nu m-am gândit s-o împiedic de la treabă; faptul că puteam s-o văd era o fericire, și încă o fericire potrivită pentru cele dintâi ceasuri ale dimineții – senină, neîmplinită, dar pe cale de împlinire. Știam că dacă aș fi stăruit, aș fi fost pus la punct. «Pentru admiratori nu sunt acasă», stătea scris pe fruntea ei; așa că am continuat să citesc aruncându-i din când în când câte o privire furișă, admirându-i înfățișarea blândă și sinceră, iar ea își dădea seama că nu vreau s-o tulbur și se bucura de gingășia acelor clipe.

Distanța dintre noi se scurta și bruma aceea subțire se topea pe nesimțite; peste mai puțin de un ceas ședeam alături de ea și o priveam cum coase, culegând zâmbetele dulci și cuvintele drăgăstoase ce se scurgeau pentru mine în șuvoi necurmat. Ședeam așa cum aveam dreptul să stăm, unul alături de celălalt și. Îmi sprijinisem brațul pe fotoliul ei; mă aflam destul de aproape ca să-i pot număra împunsăturile și să văd limpede urechea acului.

Și deodată se deschise ușa.

Dacă în clipa aceea m-aș fi depărtat brusc, sunt convins că Shirley m-ar fi disprețuit, dar mulțumită calmului meu înnăscut rareori tresar. Când mă simt în

\* **Ordinar, banal, abject - infam și puțin rău la suflet** (fr.).

largul meu, *bieni*, tihnit, nu-i ușor să mă urnești d-iri lsc; și mă simțeam *bien - tres bien* 2 - deci eram de

neclintit; nici măcar un mușchi nu mi s-a mișcat. Aproape ca nici un m-am uitat înspre ușă.

«Bună dimineața, unchiule», rosti Shirley, adresându-se personajului în cauză, care se oprise încremenit în prag.

«Domnișoară Keeldar, ești de mult aici, jos, și singură cu domnul Moore?»

«Da, de foarte multă vreme. Amândoi am coborât foarte de dimineață: abia se făcuse lumină.»

«Purtarea asta e nepotrivită...»

«A fost la început, când eram cam rea și nepoliticoasă; dar o să-ți dai seama că ne-am împrietenit.»

«Îmi dau seama de mai mult decât ai dori tu.»

«Nicidecum, sir, i-am răspuns eu, fiindcă nu avem nimic de ascuns. Îngăduiți-mi să vă anunț că orice observație ați avea de făcut de acum încolo mi-o puteți adresa la fel de bine și mie. Începând din clipa de față voi sta între domnișoara Keeldar și toate neplăcerile ce i s-ar putea ivi.»

«*Dumneata!* Ce ai *dumneata* de-a face cu domnișoara Keeldar?»

«S-o ocrotesc, să-i stau de strajă, și s-o slujesc.»

«Dumneata, sir? Dumneata... preceptorul?»

«Niciun cuvânt jignitor, sir, interveni Shirley. Nici o singură silabă nerespectuoasă față de domnul Moore — în casa asta.»

«Ții cu el?»

«Cu el? Da, sigur!»

Se întoarse către mine cu o mișcare bruscă, drăgăstoasă, pe care o întâmpinai euprinzând-o cu brațul. Amândoi ne-am ridicat în picioare.

«Nezeuie sfinte!» fu strigătul pornit dinspre halatul care tremura în cadrul ușii.

'Nezeu, bănuiesc, trebuie să fi fost porecla dată larilor, domnului Sympson, fiindcă de câte ori se afla la ananghie pe acest idol îl invoca.

«Vino înăuntru, unchiule: ai să auzi toată povestea. Spune-i totul, Louis.»

Bine fr.).

Foarte bine (fr.) '.

— «Îi desfid să vorbească. Cerșetorul! Tâlharul! Ipocritul nerușinat! Sluga asta josnică, intrigantă și infamă! Cara-te de lângă nepoata mea, sir! Las-o să plece'!»

Shirley se agăță de mine cu putere și spuse:

«Stau lângă viitorul meu soț. Să văd: cine îndrăznește să se atingă de el sau de mine?»

«Soțul ei!»

Ridică brațele înspre tavan și se prăbuși pe un scaun.

«Cu câtă va vreme în urmă doreai foarte mult să afli cu cine aveam de gând să mă mărit; pe atunci intențiile mele erau limpezi, dar nu îndeajuns de coapte pentru a fi date pe față. Acum sunt coapte, rumenite de soare, întru totul împlinite. Și uite-le rodul cel mai de preț – uite-l pe Louis Moore!»

«Nu (în culmea furiei), *n-ai* să te măriți cu el — *n-are* să se însoare cu tine!»

«Mi-aș pierde viața în clipa când m-aș gândi să mă mărit cu altcineva. Mi-aș pierde viața dacă aș rămâne fără el.» t

Domnul Sympson a izbucnit într-un potop de cuvinte care niciodată nu vor murdări pagina de față.

Shirley păli ca o moartă; începu să tremure din tot trupul și nu se mai putu ține pe picioare. Am întins-o pe sofa și m-am uitat la ea ca să mă conving că nu leșinase, convingere pe care mi-a oferit-o printr-un zâmbet dumnezeiesc; am sărutat-o, iar după aceea, chiar dacă mi-ar fi viața în joc, tot n-aș fi în stare să povestesc în mod coerent ce s-a petrecut în următoarele cinci minute. Mai târziu, printre lacrimi, râsete sau tremurând,

Shirley mi-a spus că am devenit înspăimântător și am căzut cu totul pradă Diavolului; că am lăsat-o pe sofa și am făcut un salt de-a curmezișul camerei, că domnul Sympson a dispărut din încăpere ca pornit din pușcă, iar eu am dispărut pe urmele lui și că a auzit-o pe doamna Gill țipând.

Când mi-am revenit în simțiri, doamna Gill încă maî

țipa. Mă aflam atunci în altă încăpere – cred că în salonul lambrizat; îi aveam pe domnul Sympson dinaintea mea, prăbușit într-un fotoliu, și mâna îmi era încleștată de cravata lui. Ochii i se rostogoleau în cap – fiindcă îl strângeam de gât, cred; menajera se afla alături și-și frângea mâinile, implorându-mă să mă opresc; m-am oprit chiar în clipa aceea, și dintr-o dată m-am simțit fealm ca de piatră. Dar i-am spus doamnei Gill să trimită numaidecât după trăsura de la Casa roșie, și l-am informai pe domnul Sympson că trebuie să plece de la Fieldhead în clipa când va trage lu scară. Deși spaima aproape îl scosese din minți, declară că n-are să plece. Atunci am repetat ordinul dat mai înainte și am adăugat porunca de a se trimite după cineva de la poliție. I-am spus:

«Ai să pleci – de voie sau de nevoie!»

Amenință cu darea în judecată, dar nu-mi păsa de nimic. Îl mai dominasem o dată – nu chiar cu aceeași tărie ca de data asta, dar cu toată severitatea. Întâmplarea avusese loc într-o noapte când hoții încercaseră să pătrundă la Sympson Grove și când în jalnica lui lașitate alarmase zadarnic toată casa, fără să schițeze vreun gest de apărare. Mă văzusem obligat să-i protejiez familia și casa, stăpânindu-l pe el, și izbutisem. De data asta am stat lângă el până a sosit trăsura; l-am condus până la ea, fără să aud bombănelile lui neîntrerupte. Era cu totul uluit, și în culmea furiei; ar fi fost gata să-mi opună rezistență, dar nu știa cum; și-a chemat nevasta și fetele să plece cu el. I-am spus că aveau să-l urmeze de îndată ce izbuteau să-și termine pregătirile. Furia, fierberea, revolta ce se vădeau în comportarea lui erau de nedescris, dar toată furia asta rămânea incapabilă de a trece la fapte. Tratat cum se cuvine, acest om poate fi oricând redus la neputință. Știu bine că n-are să ceară sprijinul legii împotriva mea; știu că soția lui, pe care o tiranizează când e vorba de fleacuri, este cea care îl dirijează în chestiunile importante. Încă de multă vreme i-am câștigat pentru vecie recunoștința maternă prin devotamentul arătat fiului ei; de câteva ori,

când a fost bolnav, eu l-am îngrijit pe Henry – mai bine, spunea doamna Sympson, decât l-ar fi putut îngriji orice femeie;

asta n-are s-o uite niciodată. Și ea și fetele s-au despărțit astăzi de mine cu mânie și groază mută – dar de respectat, mă respectă. Cu toate că și-a întors capul în partea cealaltă, am văzut cum i s-au umplut ochii de lacrimi când Henry s-a agățat de gâtul meu în clipa în care l-am urcat în trăsură și l-am așezat lângă dânsa și apoi i-am potrivit păturile ca să-i fie cald. Cu atât mai înverșunată se va dovedi în apărarea cauzei mele, cu cât știe că m-a lăsat furios. Și asta mă bucură; nu pentru mine, ci pentru yiața și idolul meu – Shirley.“

O săptămână mai târziu, scrie din nou *I*

„Acum mă aflu la Stilbro’: m-am instalat temporar la un prieten – un avocat – pe care am posibilitatea să-l ajut la treburile lui. În fiecare zi mă duc călare la

Fielthead. Oare câtă vreme are să mai treacă până ce voi putea spune că locul acela este casa mea și stăpâna lui îmi aparține? Nu sunt în apele mele – nu pot fi liniștit; prea doresc mult ce nu am încă, iar asta uneori devine tortură. Dacă ar vedea-o cineva acum, ar crede că niciodată nu și-a așezat obrazul pe umărul meu și nu s-a prins de gâtul meu cu dragoste și încredere. Mi simt nesigur; mă face să fiu nenorocit. Când o vizitez, mă ocolește; se retrage unde nu o pot ajunge. Odată, de curând, i-am înălțat chipul, hotărât să mă uit cu luareaminte în ochii ei adinei și întunecați; e greu de descris ce am văzut acolo! Panteră! — frumusețe sălbatică! —

fire vicleană, neîmblânzită și neasemuită! Își roade lanțurile; parcă văd dintâi albi înverșunându-se împotriva oțelului! Adesea visează pădurile-i stăpânite de sălbăticie și tânjește după libertatea fără opreliști. Parcă aș dori să apară încă o dată Sympson ca s-o silească să-și înlănțuie brațele în jurul meu. Aș vrea să existe primejdia să mă piardă, așa cum există riscul ca eu să o pierd pe ea. Nu; de pierdere definitivă nu mi-e teamă;

dar o așteptare prea îndelungată...

Acum e noapte – miezul nopții. După-amiaza și seara le-am petrecut la Fielthead. Cu câteva ceasuri în urmă a trecut pe lângă mine coborând către hol pe scara de stejar; nu știa că stăteam în obscuritate, la fereastra de lângă scări, și priveam strălucirea înghețată a stelelor. Cât de aproape de balustradă luneca în josul scării!

Cât de sfios luceau ochii ei mari când se uita spre mine!

Cât de evanescentă, fugară și schimbătoare părea – firavă și transparentă ca aurora boreală!

Am urmat-o în salon; doamna Pryor și domnișoara Helstone se aflau amândouă acolo; le chemase Shirley, ca să-i țină de urât o vreme. În rochia albă de seară, cu

. Părul lung curgându-i pe umeri bogat și ondulat, cu pasu-i ușor, cu ochii plini de noapte și fulgere, arăta m-am gândit atunci – ca un spirit, ceva alcătuit dintr-o substanță unică – copil al unui zefir și al unei flăcări —

fiiică a unei raze de soare și a unui strop de ploaie

— Un lucru ce nu putea fi niciodată oprit, subjugat, țintuit locului. Aș fi vrut să mă pot stăpâni și să n-o urmăresc cu privirea în vreme ce se mișca de colo până colo, dar îmi era cu neputință. M-am străduit din răspuțeri să discut cu celelalte doamne, dar și atunci mă uitam la ea.

Era foarte tăcută; cred că nu mi-a adresat niciun cuvânt — nici măcar atunci când mi-a servit ceaiul. Întâmplându-se să fie chemată afară, pentru un minut, de doamna Gill, am trecut în holul luminat de lună, cu gândul de a-i smulge un cuvânt măcar atunci când avea să se întoarcă; până și asta am făcut-o.

«Domnișoară Keeldar, stai numai o clipă!» i-am spus.

«De ce? E prea frig în hol.»

«Pentru mine nu e prea frig; dacă o să stai lângă mine, nici pentru tine n-are să fie frig.»»

«Dar tremur.»

«De teamă, cred. Ce te face să-ți fie teamă de mine? Ești rece și distantă; de ce?»

«E firesc să-mi fie teamă dacă mă întâlnesc la lumina lunii cu ceva ce pare un spiriduș negru și mare.»

«Nu, nu pleca! Rămâi puțin cu mine, să schimbăm în liniște câteva cuvinte. Sunt trei zile de când n-am mai stat singuri de vorbă; atitudinile de felul acesta sunt o adevărată cruzime.»

«Nu doresc deloc să fiu crudă», îmi răspunse cu destulă blândețe. Și, într-adevăr, se vădea blândețe în întreaga-i purtare – pe chip, în glas; dar exista și reținere și o atmosferă de efemer, de neconsistent și intangibil.

«Fără îndoială că mă faci să sufăr, i-am spus. E-abia o săptămână de când m-ai numit viitorul tău bărbat și te-ai purtat cu mine ca atare; acum am ajuns din nou să fiu pentru tine un preceptor; mi se vorbește cu domnul Moore și cu sir; buzele tale au uitat să mai rostească numele Louis.»

«Nu, Louis, nu; e un nume plăcut, diafan; nu-i ușor de uitat.»

«Atunci fii prietenoasă cu Louis, apropie-te de el – lasă-l să se apropie.»

«Sunt prietenoasă», îmi răspunse plutind departe, ca o umbră albă.

«Glasul ți-e foarte dulce și foarte firav, spusei atunci înaintând pe încetul. Pari potolită, dar încă speriată.»

«Nu. Sunt cu desăvârșire calmă și nu mă tem de nimic», încercă ea să mă asigure.

«De nimic în afară de cel care te adoră.»

Am îngenuncheat la picioarele ei.

«Doar vezi că mă aflu într-o lume nouă, domnule Moore. Nu mă mai cunosc pe mine însămi – nu te cunosc pe dumneata. Dar ridică-te; când te porți așa mă tulburi și mă neliniștești.»

Am ascultat-o; nici n-ar fi fost potrivit să rămârf multă vreme în poziția aceea. Căutam să-i dovedesc seninătate și încredere și nu m-am străduit în zadar; ți-a recăpătat voioșia și din nou s-a lipit de mine. I-am spus:

«Uite, Shirley, nu e greu să-ți dai seama că sunt departe de a fi fericit în situația mea nesigură și nelămurită.»

«Ba da, ba da. *Ești* fericit! strigă cu grabă. Nici un știi cât de fericit ești! Orice schimbare n-ar putea fi decât spre mai rău!»

«Fericit sau nu, nu mai pot îndura să continui așa încă multă vreme. Ești prea generoasă ca să-mi ceri asemenea lucru.»;

«Fii înțelegător, Louis – ai răbdare! îmi placi atât de mult fiindcă știi să ai răbdare.»

«Atunci să nu mă mai placi – iubește-mă în schimb stabilește ziua cununiei. Gândește-te bine în noaptea asta, și pe urmă hotărăște.»;

Rosti cu glas stins un fel de murmur, nearticulat dar expresiv totuși; apoi țâșni, sau se topi din brațele mele — și atunci am pierdut-o.“

## CAPITOLUL XXXVII

### **Deznodământul**

Da, cititorule, acum trebuie să încheiem socotelile. Nu-mi rămâne decât să povestesc pe scurt împlinirea destinelor unora dintre personajele cu care am făcut cunoștință în istorisirea de față, iar după aceea tu și cu mine urmează să ne strângem mâna, și deocamdată să ne despărțim.

Să ne întoarcem la diaconi – la cei multiubiți, deși îndelung neglijați. Pășește înainte, tu, cel cu merite puține! Și văd că Malone este cel ce răspunde grabnic invocației; își recunoaște propria descriere de îndată ce-o aude.

Nu, Peter Augustus, ție nu-ți putem spune nimic; n-ar fi de niciun folos. Nu este posibil să ne asumăm povara mișcătoarei povestiri a faptelor și ursitelor taie. Oare nu știi, Peter, că un public părtinitor își are capriciile lui; că adevărul nepoleit nu e acceptat; că faptele banale nu sunt suportate? Nu știi că guițatul porcului din coteț nu e astăzi mai apreciat decât în vremurile de odinioară? Dacă ar fi să înfățișez dezastrul vieții și comportării tale, publicul ar izbucni cu violența în țipete isterice și s-ar cere în gura



mare săruri volatile și fum de pene arse. „E cu neputință!“ s-ar striga aici;

„neadevăruți!“ s-ar răspunde de dincolo. „Neartistic!

s-ar hotărî până la urmă în mod solemn. Ia bine seama!

Ori de câte ori înfățișezi adevărul gol-goluț, adevărul simplu, el este într-un chip sau aliul întotdeauna denunțat drept minciună; lumea nu vrea să aibă de-a face cu el, îl azvârle la o parte, îl aruncă pe spinarea altora;

pe câtă vreme rodul propriei tale imaginații, purele născociri, simplele plăsmuiri sunt însușite, îndrăgite, numite frumoase, adevărate, încântător de naturale; pipernicitul contrafăcut primește toate acadelele – bucălatul cel cinstit și drept, toate scatoalcele. Așa e șartul lumii, Peter;

și întrucât tu ești golanul obraznic, nespălat și urâcios — recunoscut ca atare – trebuie să stai jos.

Fă loc pentru domnul Sweeting.

Și iată-l pe dumnealui, cu doamna sa la braț, femeia cea mai superbă și cea mai grasă din întregul Yorkshii-e — doamna Sweeting, fostă domnișoara Dora Sykes; s-au cununat sub cele mai fericite auspicii, întrucât domnul Sweeting tocmai fusese promovată la o viață îndestulată, iar domnul Sykes fusese în măsură să-i asigure

Dorei o zestre frumoasă. Și au trăit ei multă vreme fericiți laolaltă, îndrăgiți de enoriași și de un mare număr de prieteni.

Iată! Sper că poleirea a fost foarte dibaci folosită.

Poftiți, domnule Donne.

Acest gentleman s-a descurcat de minune – mult mai bine decât tu sau eu ne-am fi putut aștepta vreodată, cititorule. Și el s-a însurat cu o femeie micuță, cu aspect de doamnă, cât se poate de înțeleaptă și liniștită. Căsătoria asta a fost opera lui; a devenit și el un bărbat foarte iubitor de casă și un foarte activ cleric, mai mare peste o parohie (cu îndrumarea spirituală dumnealui, până în ceasul său cel de pe urmă, a refuzat cu bună știință să se ocupe). S-a priceput de minune să lustruiască pe dinafară potirul și toată argintăria; obiectele de mobilier din altar și din

biserică le-a îngrijit cu sârguința unui bun meseriaș și meticulozitatea unui pedant. Mica lui școală duminicală, mica lui biserică și mica lui parohie — toate îi datorează înălțarea; și toate au ajuns să-i sporească cinstirea; în felul ei, fiecare a devenit un model; dacă uniformitatea și gustul în materie de arhitectură ur fi fost același lucru ca statornicia și fervoarea în domeniul religiei, ce mai păstor de turmă creștinească ar-

ii        fost domnul Donne! Există o artă în care nicio făptură muritoare n-a izbutit vreodată să-l depășească în măiestrie pe domnul Donne - aceea a cerșitului. Prin propriile-i strădanii strict personale a cerșit toți banii trebuitori pentru ce a îndeplinit. În această privință dovedea o inventivitate și o perseverență într-adevăr unice; nu se sfia să cerșească de la oamenii cei mai de seamă și de la oamenii cei mai umili, mergând de la bordeenii desculți până la duci cu coroană pe cap; a trimis scrisori prin care cerea obolul în toate cele patru colțuri ale țării - bătrânei regine Charlotte, principeselor, fiicele reginei, fiilor ei, auguștii duci, prințului regent, lordului Castlereagh și fiecărui membru al guvernului aflat atunci la putere; iar ceea ce e încă și mai demn de luat în seamă e faptul că a stors câte ceva de la fiecare dintre aceste personaje. E lucru cunoscut că a primit cinci lire de la regina Charlotte, bătrâna doamnă pungă-strânsă, și două guinee de la regeșul mână-spartă, fiul ei mai

Vârstnic. Când pornea în expedițiile sale de cerșetorie, domnul Donne se împlătoșa în cea mai desăvârșită neobrăzare; dacă îi dăduseși ieri o sută de lire, asta nu însemna, pentru el, că nu trebuie să-i dai astăzi două sute; ți-o spunea deschis, de la obraz, și existau totdeauna zece sorți la unul singur că are să-ți ia banii; trebuia să dai, ca să poți scăpa de el. Dar la drept vorbind, cu toți banii aceștia a făcut lucruri folositoare; la vremea și în generația lui a fost un om care a lăsat urme.

Poate s-ar cuveni să adaug că după prematura și brusca dispariție a domnului Malone de pe scena parohiei

Briarfield (nu ai cum afla în ce fel s-au petrecut lucrurile, cititorule; curiozitatea trebuie să-ți fie neapărat sacrificată în folosul distinsei iubiri pe care ● nutrești față de lucrurile frumoase și plăcute), ca urmaș al său a sosit un alt cleric irlandez, domnul Macarthey. Și sunt fericită să-ți pot spune, cu *drept cuvânt*, că acest cleric a contribuit la o bună faimă a țării sale tot atât de mult pe cât a contribuit domnul Malone la una proastă; s-a dovedit a fi la fel de cuviincios, corect și cinstit, pe cât fusese Peter de violent, scandalagiu și – (prefer să renunț la acest din urmă epitet, fiindcă ar lăsa să se vadă de unde a sărit iepurele.) A muncit cu multă sânguință pentru parohie; școlile, atât cea duminicală cât și cele obișnuite, au înflorit sub îndrumarea lui ca pajiștile primăvara. Om fiind, bineînțeles că avea și el cusururile lui; dar, oricum, era vorba de niște cusururi specifice, acceptabile, clericale, dintre acelea care în ochii multora ar putea trece drept virtuți. Dacă s-ar fi întâmplat să fie invitat la ceai împreună cu un disident, ● săptămână întreagă nu și-ar mai fi putut afla locul; vederea unui quaker cu capul acoperit în sfânta biserică sau gândul că vreun semen ce nu primise taina botezului ar fi putut fi înmormântat creștinește erau în stare să provoace cataclisme ciudate în starea trupească și sufletească a domnului Macarthey; altminteri era un om întreg și cumpătat, harnic și cu inimă bună.

Nu mă îndoiesc defel: cititorii însetați de dreptate au observat mai de mult că până acum am dat dovadă de o vinovată neglijență în urmărirea, prinderea și pedepsirea după merit a celui ce încercase să-l ucidă pe domnul

Robert Moore; asta mi-ar fi oferit prilej să încing împreună cu cititorii doritori de asemenea lucruri o strașnică horă pe cât de frumoasă pe atât de vioaie, o horă de dispoziții legale și citate pioase, de procese, pușcării și spânzurătod. Poate că ți-ar fi făcut plăcere, cititorule, dar *mie* nu mi-ar fi plăcut; între mine și firul povestirii mele s-ar fi produs o ruptură, și atunci toate ar fi căzut baltă; iată de ce am fost fericită atunci când faptele m-au scutit pe deplin

de o asemenea încercare. Criminalul n-a fost niciodată pedepsit, pentru bunul motiv că n-a fost niciodată prins, iar acest lucru din urmă s-a petrecut din pricină că nu a fost deloc urmărit. Magistrații s-au agitat puțin, ca și când s-ar fi pregătit să ia lucrurile foarte în serios și să facă cine știe ce isprăvi; dar de vreme ce Moore însuși stătea cuminte în bârlogul lui, râdea pe ascuns ori răspundea oricărei aluzii la cele petrecute cu indiferență ironică întipărită pe toate trăsăturile chipului său palid și exotic, în loc să-i zorească și să-i îmboldească, așa cum făcuse mai înainte, au stat și-au mai chibzuit; apoi, după ce au dus la capăt unele formalități absolut obligatorii, au ajuns la încheierea că lucrul cel mai înțelept era să se prefacă a fi dat totul uitării - și au procedat întocmai.

Domnul Moore, la fel ca întregul Briarfield, știa cine îl împușcase; nu era nimeni altul decât Michael Hartley, acel țesător pe jumătate ieșit din minți, despre care am mai pomenit, antinomian înverșunat în ce privește credința și zănatic dezlănțuit în întreaga sa purtare; sărmanul nefericit a răposat la un an după acea încercare necugetată, iar Robert i-a dat bieteii văduve o guinee ca să aibă cu ce-înmormânta.

Iarna a trecut și s-a dus; i-a urmat primăvara în goana ei strălucitoare și uneori umbroasă, cu belșugu-i de flori și ploi rezezi; suntem acum în miezul verii - la mijlocul lunii iunie - luna iunie a anului 1812.

E o arșiță cumplită; văzduhul e colorat în albastru intens și auriu aprins - pe potriva anotimpului, a vremurilor și a furtunii ce cutremură acum sufletele popoarelor. Veacul al nouăsprezecelea se dezlănțuie trecând în adolescența-i de uriaș; copilul său teribil se joacă, iar în joaca lui cumplită dezrădăcinează munții și împrăștie stâncile în cele patru vinturi. În vara asta Bonaparte

s-a așezat cu nădejde în șa; dimpreună cu oștirile lui a pornit să cutreiere nemărginitele întinderi ale Rusiei; are alături francezi și polonezi, italieni și flăcăi de pe malurile

Rinului, alcătuiind toți laolaltă o armată de șase sute da mii de oameni. Mărșăluiesc înspre bătrâna Moscova, iar sub zidurile bătrânei Moscove stă și așteaptă cazacul cel neînfricat, teribilul stăpânitor al stepei. Așteaptă fără a se teme de necuprinsele pustii ce vin către el. Își pune nădejdea într-un nor vestitor de zăpada: Pustietatea, Vântul și Viscocele sunt adăpostul și pavăza lui, iar sprijinitori îi sunt stihiiile firii - Aerul, Focul, Apa. Și oare ce or fi acestea? Sunt trei arhangheli înfricoșători ce stau dintotdeauna de strajă alături de tronul Atotputernicului. Se arată înveșmântați în alb și încinși cu eingători de aur, iar mânia lor se bucură de binecuvântarea Domnului.

Vremea lor este tăria răzbunării, și trâmbița ce va vesti dezlănțuirea cumplitei mâinii fi-va glasul Stăpânului Oștilor „în clipa când va detuna cu slavă cutremurătoare”.

„Încălcătu-mi-ai tărâmurile comorilor de zăpezi ori aruncatu-ți-ai ochii asupra noianelor de grindini ce le-am păstrat pentru vremuri de cumpănă, de încrâncenări și războaie? Urmează-ți calea; revărsa-se-va asupra Părtinitului potopurile mâniei Celui Preaînalt!”

Și rostirile s-au adevărit; pământul este pârjolit de foc, marea se arată „precum sângele tuturor celor răposați”; insulele se pierd în necuprinsul zării, munții se șterg de pe fața pământului.

În acest an lordul Wellington a luat cârma în Spania, căci în nădejdea propriei lor mântuiri l-au făcut generalisim. În același an el a cucerit orașul Badajos, și-a întins stăpânirea asupra câmpiilor de la Vittoria, a supus Pamplona și a luat cu asalt orașul San Sebastian; în același an și-a întins puterea în Salamanca.

Oameni din Manchester! Vă cer iertare pentru acest scurt rezumat al unor mărețe fapte de arme, dar lucrurile sunt acum lipsite de importanță. În ziua de astăzi Lordul Wellington nu mai este pentru voi decât un bătrân părăsit de puteri, ba aș crede chiar că unii dintre voi ați spus de mult despre el că e „un ramolit” - ați făcut haz pe seama vârstei lui înaintate și a împutinării trupești. Ce vajnici eroi

sunteți! Oameni ca voi au dreptul să calce în picioare jumătatea vremelnică din făptura unui semizeu. Batjocoriți cât vă place - disprețul vostru n-are să-i poată înjosi niciodată bătrâna inimă neînfrântă.

Dar veniți, prieteni, quakeri sau textiliști de-ați fi, veniți să ținem împreună un congres de pace și să spunem deschis tot ce avem pe suflet. Cu înverșunare de necrezut vorbit-am despre bătălii sângeroase și generali care au minat la căsăpire mii și mii de oameni; dar iată-ne acum ajunși la un luminiș de rară încântare. În ziua de 18 iunie a anului 1812 opreliști strașnice au fost îndepărtate și porturi ferecate și-au deschis porțile către întinsurile mărilor. Știți foarte bine - acei dintre voi îndeajuns de Vârstnici pentru a vă aduce aminte - atunci, cu acel prilej, v-ați ridicat glasurile de ați făcut să se cutremure și comitatul Yorkshire și comitatul Lancashire; atucci s-a întâmplat să plesnească un clopot din clopotnița de la

Briarfield, și până în ziua de astăzi tot spart sună. Asociația negustorilor și fabricanților a organizat un banchet la Stilbro' și toți cei ce-au luat parte la el s-au întors acasă într-o stare de veselie cum nevestele lor n-ar mai vrea să-i vadă până la capătul vieții. Orașul Liverpool a tresărit

. Și a nechezat ca un cal năzdrăvan după ce a mâncat zece tăvi de jărat. Unii negustori americani au simțit că îi apucă apoplexia și au chemat doctorii să le ia sânge; și apoi cu toții, ca oameni cu scaun la cap, s-au repezit în aceste prime clipe de belșug necuprins spre tot soiul de afaceri, în adâncimile cărora poate că aveau să se scufunde într-o bună zi. Depozite îngrămădite și înghesuite până la refuz vreme de ani întregi se topeau acum într-o singură clipă, ca și cum nici n-ar fi existat; magaziile se goleau și corăbiile se umpleau cu vârf; pretutindeni era nevoie de brațe de muncă și lefurile creșteau în fiecă zi; s-ar fi zis că sosiseră timpurile de aur. Poate că nu era vorba decât de o simplă iluzie, dar o iluzie îneântătoare - și pentru unii chiar realitate deplină. La vremea de atunci, în acea unică lună a lui iunie, s-au agonisit multe avuții temeinice.

Când un ținut întreg se bucură, până și cel mai neînsemnat dintre locuitorii săi trăiește zi de sărbătoare: dangătul clopotelor pare să ducă până în cea mai stingheră așezare omenească îndemn către veselie. Așa gândea și Caroline Helstone în ziua aceea de mare izbândă a negoțului și în vreme ce se îmbrăca mult mai cu grijă decât de obicei și se ducea, gătită în cea mai frumoasă dintre rochiile ei de muselină, să petreacă după-amiaza la Fielthead, unde urma să supravegheze anume pregătiri vestimentare făcute în întâmpinarea unui mare eveniment, căci în astfel de treburi ultimul cuvânt era întotdeauna lăsat pe seama gustului ei fără cusur. Ea hotărî în alegerea cununiței, a voalului și a rochiei ce aveau să fie purtate dinaintea altarului; ea alegea feluritele rochii și podoabe chiar pentru prilejuri mai puțin importante, fără să țină prea mult seama de părerile miresei care, într-adevăr, se afla într-o stare sufletească puțin prielnică înțelegerii.

Louis prevăzuse unele greutăți și acum chiar trebuia să le facă față; căci aleasa inimii sale se arăta cumplit de năzuroasă și amina data cununiei de la o zi la alta, de la o săptămână la alta sau de la lună la lună.. La început îl înduplecase cu duioase și blânzi rugăminți de amânare, însă până la urmă izbutise să-i întărite firea cumpănită dar voluntară și să-l facă să se revolte împotriva acestei tiranii atât de înduioșătoare și totodată insuportabile.

A fost nevoie de un soi de furtună pentru a o convinge să ia o hotărâre limpede; dar până la sfârșit, a trebuit să se lase ferecată de o zi anume; și în starea asta se afla acum, supusă de puterea dragostei și înlănțuită de tăria făgăduielii.

Astfel înfrântă și subjugată, se zbuțuia ca orice viețuitoare captivă din arșița deserturilor. În afara celui ce-o supusese, nimeni altcineva nu i-ar fi putut aduce veselie; numai și numai prezența lui o putea despăgubi de pierdutul privilegiu al libertății; când el nu se afla de față, stătea singură, dusă pe gânduri sau rătăcea de una singură, vorbea puțin și încă și mai puțin mânca.

Nu se ocupa deloc cu pregătirile de nuntă. Louis se văzu nevoit să -se îngrijească el de toate amănunțele; devenise de fapt stăpân la Fielthead cu săptămâni înainte de a căpăta acest titlu în mod oficial - stăpânul cel mai puțin pretențios și mai blând cu puțință, dar cei mai ascultat de către doamna sa. Shirley abdicase fără să rostească o vorbă și fără să schițeze cea mai slabă împotrivire. Oricine venea la ea să primească porunci căpăta același răspuns: „Du-te la domnul Moore, întrebă-l pe domnul Moore\*. Niciodată n-a trăit pețitor al unei -mirese bogate mai ferit de impresia că ar fi vioara a doua,

sau silit cu mai multă strășnicie să joace rolul stăpânului necontestat.

Purtarea aceasta era în parte rezultatul înclinațiilor firești ale domnișoarei Keeldar; dar câteva cuvinte rostite un an mai târziu dovediră că urmărea și un anumit plan.

A spus atunci: „Louis n-ar fi învățat niciodată să stăpânească, dacă eu n-aș fi încetat să mai conduc: incapacitatea suveranului a făcut să crească puterile primului ministru”.

Fusese vorba ca la apropiata cununie Caroline! Helstone să-i revină roiul de domnișoară de onoare; dar Soarta hotărâse altfel.

Se întoarse acasă la vremea când obișnuia să-și ude plantele. Tocmai își îndeplinise această plăcută îndatorire. Ultima floare de care se ocupa era un trandafir care își arăta bobocii într-un liniștit ungher plin de verdeață, în spatele casei. Caroline răspândise asupra lui bura înviorătoare și acum stătea să se odihnească o clipă.

Lângă peretele casei se afla o piatră sculptată - rămășiță de pe vremea călugărilor - ce fusese cândva, probabil, postamentul unei cruci; se urcă pe ea ca să poată vedea în zare. Încă mai ținea într-o mână stropitoarea și cu cealaltă își trăgea puțin la o parte poalele rochiței frumoase, ca să le ferească de picături; privea pe deasupra zidului întinderile singuratic; vedea trei copaci întunecați ce se



profilau pe cer înșiruiți unul lângă altul, iar la capătul unei pajiști îndepărtate silueta unui măracine stingher; cerceta cu ochii mlaștinile acoperite de întuneric pe deasupra cărora licăreau flăcării; seara aceea de vară era caldă, dangătul clopotelor plin de veselie; fumul albastru al focurilor părea molatic, flăcările lor roșii își sporeau strălucirea; deasupra lor, pe cerul de pe care soarele dispăruse, sclipea un punct argintiu— Steaua Dragostei.

*i* În seara aceea Caroline nu era tristă, ci cu totul dimpotrivă; dar pe când stătea și privea oftă o dată din adânc și în vreme ce oftă simți cum un braț o cuprinde și se oprește mângâietor peste mijlocul ei. Credea că știe cine venise și se afla alături de ea. Primi atingerea aceea fără să tresară. — **i— Mă** uit la Venus, mămâco. Ia uită-te cât e de frumoasă! Cât de albă îi e strălucirea, în comparație cu roșul aprins al focurilor!

Răspunsul fu o strângere și mai mângâietoare, iar atunci Caroline se întoarse și văzu nu chipul matern al doamnei Pryor, ci un chip bărbătesc învăluit în întuneric. Lăsă stropitoarea din mână și coborî de pe piatră.

— Am stat împreună cu „mămica<sup>44</sup> un ceas întreg, spuse noul-sosit. Am avut împreună o lungă conversație. Unde ai fost în vremea asta?

— La Fielthead. Shirley e tot așa de mofturoasă, Robert. Oricum ai întreba-o, nu-ți răspunde nici „da<sup>44</sup>, nici „nu“. Stă toată vremea retrasă și n-aș putea să spun dacă e tristă ori numai nepăsătoare. Dacă încerci s-o scuturi sau s-o cerți, îți aruncă o privire pe jumătate îngândurată și pe jumătate indiferentă, în stare doar să te facă să pleci la fel de contrariată și de nedumerită pe cât pare a fi și ea. Nu știi cum are să se descurce Louis.

În ce mă privește pe mine, dacă aș fi bărbat n-aș avea curajul să-mi iau răspunderea îndrumării ei.

— Lasă-i pe ei în pace - au fost croiți unul pe măsura celuilalt. Oricât de ciudat ți s-ar părea, capriciile astea îl fac pe Louis s-o iubească și mai mult. Dacă se află pe lume om

s-o poată stăpâni, atunci numai el e acela. În orice caz, îl pune la grea încercare. Pentru o fire liniștită ca a lui, perioada asta de logodnă a fost tare furtunoasă; dar o să vezi că până la urmă victoria tot de partea lui are să fie. Caroline, te-am căutat ca să te rog să-mi acorzi o întrevedere. De ce bat clopotele?

— În cinstea abrogării legii aceleia cumplite - Ordinele atât. De urâte de tine. Ești înicân. Tat, nu-i așa?

— Ieri seară, pe vremea asta, împachetam niște cărți în vederea unei călătorii peste Ocean. În afară de câteva haine, semințe, niște bulbi și niște unelte erau singurele bunuri pe care socoteam că îmi este îngăduit să le iau cu mine în Canada. Mă pregăteam să te părăsesc.

— Să mă părăsești? Să mă *părăsești*?

Degetele ei gingașe i se încleștară pe braț. În glas și în priviri i se citea spaima.

— Acum nu - acum nu. Uită-te la mine - da, da, uită-te bine la chipul meu: poți citi cumva pe el deznădejde ori semn de despărțire?

Și atunci Caroline privi o pagină plină de inluminuri ale cărei litere erau toate strălucitoare, deși fondul rămânea de culoare închisă. Iar chipul lui Moore, impunător în măreția trăsăturilor lui, revărsă asupra-i nădejde, mulțumire, desfătare.

Abrogarea asta are să te ajute - are să te ajute *mult* - are să-ți fie de folos chiar *acum*? Întrebă Caroline.

— Abrogarea Ordinelor ministeriale mă salvează. Acum n-am să mai ajung la faliment; n-o să mă mai retrag din afaceri; n-o să mai părăsesc Anglia; acum n-o să mai fiu sărac și o să-mi pot plăti datoriile; acum toate postavurile aflate în magaziiile mele au să-mi fie luate și am să primesc multe comenzi pentru altele. Ziua de astăzi oferă o bază solidă avutului meu de peste hotare și pentru prima oară în viață pot porni să construiesc pe teren sănătos.

Caroline îi sorbea cuvintele. Îl ținea strâns de mână. Și răsufă o dată din toți răunchii.

— Ești salvat? Greutățile acelea cumplite nu-ți mai stau în cale?

— Nu-mi mai stau în cale. În sfârșit, răsuflu; în sfârșit, pot trece la acțiune.

— În sfârșit! Dumnezeu s-a îndurat. Să-i mulțumim, Robert.

— Îi mulțumesc cu adevărat.

— Și eu îi mulțumesc, în numele tău.

Se uita ia el cu privirile încărcate de devotament.

— Acum pot să angajez mai mulți lucrători; să plătesc lefuri mai mari; să pun la cale proiecte mai înțelepte și mai generoase; să fac bine semenilor mei; să fiu mai puțin egoist. *Acum*, Caroline, pot să am un cămin - un cămin care să fie cu adevărat al meu; și *acum*...

Se opri, fiindcă glasul lui adânc părea sugrumat.

— Și acum, continuă, acum mă pot gândi la însurătoare; acum pot să-mi caut o tovarășă de viață.

Nu era aceasta clipa în care ea ar fi putut să rostească vreo vorbă. Și nu rosti.

— Va putea oare Caroline - ființa care cu atâta smerenie așteaptă să fie iertată la fel cum iartă și ea - va

putea oare să dea uitării toate suferințele câte le-a avut de îndurat din pricina mea; întreg chinul îndelung la care cu răutate am supus-o; cumplita boală a trupului și a sufletului de pe urma căreia datorită mie a zăcut?

Va putea să uite tot ce știe despre jalnicele mele ambiții, despre planurile mele păcătoase? Oare îmi va îngădui să ispășesc toate aceste vini? Îmi va îngădui să-i dovedesc: că așa precum odinioară am părăsit plin de cruzime, am nesocotit cu ușurătate și am jignit cu josnicie sufletească, acum sunt în stare să iubesc plin de cea mai neștrămutată credință, să îndrăgesc cu duioșie și să prețuiesc cu înflăcărare?

Mâna lui încă se afla într-a Carolinei; o strângere gingașă îi dădu răspunsul.

— Ea mea Caroline?

— Caroline a ta e.

— O voi răsplăti. Conștiința valorii ei neprețuite stă aici, în inima mea; nevoia de a o avea drept tovarășă e împletită cu toate fibrele vieții mele. Nici de sângeie ce-mi zvicnește în vine nu voi avea mai multă grijă decât de fericirea și bunăstarea dragei mele.

— Și eu te iubesc, Robert, și cu necuprinsă credință îți voi purta de grijă.

— Vrei să-mi porți de grijă cu credință - cu aceeași credință cu care trandafirul de lângă noi ar făgădui să ocrotească împotriva furtunii piatra asta cenușie și tare?

Dar o să-mi poarte de grijă în felul ei; mâinile acestea vor fi duioșii făuritori ai tuturor desfătărilor ce-mi vor îi hărăzite vreodată. Știu bine că făptura pe care mă lupt s-o contopesc laolaltă cu a mea îmi va dăruia o alinare

— O bunătate sufletească - o puritate de care, prin mine însumi, aș rămâne pururi străin.

Dar deodată Caroline deveni neliniștită; buzele începură să-i tremure.

— De ce s-a speriat porumbița mea? întrebă Moore când o văzu ghemuindu-se la pieptul lui și apoi retrăgându-se tulburată.

— Biata mămica! Eu sunt tot ce are ea pe lume; trebuie s-o părăsesc?

— Să știi că m-am gândit la necazul ăsta și am sta de vorbă cu „mămica”.

— Spune-mi tot ce dorești - tot ce ți-ar face plăcere - și am să mă gândesc dacă îmi stă în putință să te mulțumesc; dar pe mama nu o pot abandona nici măcar pentru tine; nici chiar de dragul tău n-aș putea să-i zdrobesc inima.

— Ea a fost credincioasă când eu m-am dovedit nestatornic - nu-i așa? Niciodată n-am venit la patul tău de suferință, dar ea te-a vegheat clipă de clipă.

— Oare ce-ar trebui să fac? Sunt gata de orice, numai să nu mă despart de ea.

— Dacă e după vrerea mea, niciodată n-o să vă

despărțiți.

— S-ar putea să trăiască și ea foarte aproape de noi?

— Împreună cu noi - doar -că o să-și aibă camerele și slujnica ei; asta pretinde și dânsa.

— Știi că are un venit pe deplin îndestulător pentru înelul ei de viață?

— Mi-a spus-o cu o mândrie senină, ce m-a făcut să-mi aduc aminte de altcineva.

— Nu se amestecă niciodată în treburile altora și e cu totul incapabilă de clevetire.

— O cunosc și eu, Cary; și chiar dacă în loc de personificare a modestiei și discreției ar fi tocmai contrariul, tot nu m-aș teme de dânsa.

— Totuși are să-ți fie soacră!

Cuvintele fură însoțite de o poznașă înclinare a capului; Moore zâmbi.

— Cary, Louis și cu mine nu facem parte dintre bărbații cărora le e frică de soacre; pentru noi, cei aflați sub același acoperământ n-au fost și n-au să fie niciodată vrăjmași. Nu mă îndoiesc nicio clipă că soacrămea are să-mi fie chiar de mare folos.

— Da, așa are să fie - în felul ei liniștit și tăcut.

Nu e niciodată expansivă, iar când o s-o vezi reținută, sau chiar rece, nu trebuie să-ți închipui că ar fi nemulțumită - așa e felul ei. Dacă vreodată n-ai s-o poți înțelege, lasă-mă pe mine să-ți explic; și totdeauna să ai încredere în ce am să-ți spun eu despre mama, Robert.

— Asta fără nicio îndoială! Și îți spun fără. Vreo intenție de glumă: am simțământul c-o să ne înțelegem împreună *on ne peut mieux*! După cum știi, Hortense e nemaipomenit de susceptibilă - în sensul dat de noi, francezii, acestui cuvânt - și poate că nu totdeauna pretențiile ei sunt rezonabile, dar, în ciuda acestui fapt, niciodată în viața mea n-am jignit-o și nu m-am certat serios cu ea.

— Ai dreptate: totdeauna ai tratat-o cu o generozitate plină de delicatețe - da, ai fost înțelegător ca om, și iubitor

ca frate; față de mama ai să fi la fel de duios.

Ești un gentleman din cap până-n picioare, Robert, până în măduva oaselor, și nicăieri nu ești mai gentleman decât în propria ta casă.

— Iată niște laude care îmi fac plăcere; sunt îneântătoare. Sunt foarte fericit că scumpa mea Caroline mă vede în lumina asta.

— Mama are despre tine exact aceeași părere pe care  
o am și eu.

— Sper că nu chiar exact aceeași.

— Nu vrea să se mărite cu tine - nu fi înfumurat — dar chiar acum câteva zile mi-a spus: „Draga mea, domnul Moore are niște maniere cum nu se poate mai alese; este unul dintre pușinii gentlemani întâlniți de mine în viață și capabil să îmbine politețea cu un aer de sinceritate<sup>44</sup>.

— „Mămica“ e puțin cam mizantroapă, nu-i așa? N-are chiar cele mai bune păreri despre bărbați.

— Nu-și îngăduie să-i vâre pe toți într-o oală: există și unele excepții pentru care nu poate avea decât admirație. Louis și domnul Hali și, în vremea din urmă, tu însuși. Mai înainte nu-i erai pe plac; mi-am dat seama de asta fiindcă niciodată nu pomenea despre tine. Dar, Robert...

— Ei, acum ce mai este? La ce te mai gândești?

Cu unchiul încă n-ai stat de vorbă?

— Ba da; „mămica<sup>44</sup> l-a chemat și pe el în cameră.

**S-a** declarat de acord, însă cu o condiție: dacă sunt în

. \* Cum nu se poate mai bine (fr.).

stare să întrețin o nevastă, n-am decât să mi-o iau; și *sunt* în stare s-o întrețin mai bine decât își închipuie el - mal bine decât mi-ar fi făcut mie plăcere să mă laud.

— Dacă te îmbogățești, Robert, ai să fi generos cu banii tăi, ai să faci mult bine?

— Am să *fac* mult bine, iar tu ai să-mi spui cum anume; într-adevăr, am eu unele proiecte ale mele despre care o să discutăm amândoi împreună într-o bună zi, când vom avea propriul nostru cămin. Am ajuns să-mi dau seama

de necesitatea de a face bine; am izbutit să înțeleg jalnica rătăcire a egoismului. Caroline, prevăd ceea ce am să-ți prevestesc în clipa asta. Războiul *trebuie* să ia odată sfârșit; e probabil că cel puțin câțiva ani după aceea afacerile au să prospere; s-ar putea să se ivească o scurtă perioadă de încordare între Anglia și America, dar asta n-are să dureze multă vreme. Ce-ai zice dacă într-o bună zi – poate chiar mai devreme de zece ani – Louis și cu mine am împărți între noi parohia

Briarfield? În orice caz, e sigur că Louis are să dispună de bogăție și putere; n-are să-și îngroape el talentele și e un băiat cu suflet de aur, și în afară de asta e înzestrat cu o forță intelectuală deloc obișnuită. Minte lui e cumpănită și pătrunzătoare; trebuie să se aștearnă la treabă; poate că va lucra cu încetineală, dar va lucra bine. Are să ajungă judecător în ținutul nostru – Shirley spune că asta va ajunge; dacă ar fi după Shirley, ar porni numaidecât la acțiune, cu grabă și înverșunare, spre a-i obține rangul acesta, în cazul când el i-ar îngădui; dar n-are să-i îngăduie; ca de obicei, n-o să sa grăbească; după ce va fi un singur an stăpân la Fieldhead, întreg ținutul are să-și dea seama de influența lui binefăcătoare și are să-i recunoască superioritatea incontestabilă; este nevoie de un judecător, și în curând oamenii au să-l înalțe la acest rang de bunăvoia lor și fără nicio ezitare. Toată lumea îi admiră viitoarea tovarășă de viață și, cu timpul, toată lumea are să-l îndrăgească;

e făurit din acel *pâte*<sup>1</sup> plăcut tuturor, *bon comme le pain*<sup>2</sup> – pâine zilnică și pentru cei mai greu de mul-

1 Aluat (fr.).

2 Bun ca pâinea caldă (fr.) '.

funiib dintre oameni; bună pentru copii și pentru virstnici, hrănitoare pentru sărac, prielnică bogatului. În ciuda nazurilor și ciudățeniilor ei, a ezitărilor și animărilor, Shirley îl iubește cu înflăcărare; și într-o bună zi va ajunge să-l vadă atât de îndrăgit de toată lumea cum până și ea ar dori să fie; are să-l vadă, de asemenea, unanim prețuit,

stimat, ascultat, căutat – chiar în prea mare măsură; sfatul lui are să fie întotdeauna înțelept și ajutorul lui întotdeauna oferit cu dragă inimă – astfel încât nu peste multă vreme și sfatul și ajutorul vor fi solicitate dincolo de marginile puterilor omenești; se va vedea silit să impună opreliști. Cât despre mine, dacă izbândesc în tot ce am de gând să fac, succesele mele au să le sporească veniturile amândurora; mă simt în stare să dublez eâștigurile fabricii, care e proprietatea lor; pot face ca de-a lungul vâlceiei, acum nelocuite, să se întindă nesfârșite șiruri de case și ghirlande de grădini...

— Robert! Și-ai să destelenești pădurile?

— Nici cinci ani n-au să treacă și pădurile au. Să ajungă doar lemne de foc; frumoasele viroage sălbaticе de acum au să devină costișe line; terasa acoperită de verdeață va fi stradă pietruită; pretutindeni vor răsări case; și pe viroaga întunecată, și pe corhănilе sălbaticе; șleaul acoperit astăzi cu pietriș are să fie un drum neted, tare „larg, negru și lin, acoperit cu zgură de la fabrica mea; iar fabrica mea, Caroline – fabrica mea se va întinde peste întreaga ei curte de astăzi.

— Înfiorător! Ai să faci ca întreaga înfățișare a văzâuhului nostru de-un albastru pur să ajungă aidoma atmosferei încărcate de fum de la Stilbro’?

— Voi face ca apele râului Pactolus să curgă prin Valea de la Briarfield.

— Pârâul îmi place de o mie de ori mai mult.

— Voi face să se voteze o lege pentru hotărnicirea Izlazului de la Nunnely și împărțirea lui în loturi de ferme.

— Mlaștinile de la Stilbro’ îți vor sta cu tărie împotriva, mulțumesc lui Dumnezeu! Ce-ai să poți vreodată cultiva la Bilberry Moss? Ce-are să poată, crește pe. Rushedge /

— Caroline, cei fără vetre, cei chinuiți de foame, cei fără de lucru vor veni la Hollow’s Mill de prin împrejurimi și de prin locuri depărtate, iar Joe Scott are să le ofere de



lucru, Louis Moore Esq., un acoperiș, și doamna Gill are să le asigure hrană până în ziua celei dintâi lefi.

Caroline își înălță privirile către chipul lui și zâmbi.

— Ce mai școală duminicală o să ai, Cary! Cât de rodnice rezultate au să dea subscripțiile publice organizate de tine! Ce școală publică o să conduceți împreună: tu. Shirley, și domnișoara Ainley! Fabrica are să asigure lefurile pentru un învățător și o învățătoare, iar proprietarul moșiei ori fabricantul vor face școlii donații frumoase în fiecare trimestru.

Fără să spună vreo vorbă, Caroline îi oferi un sărut, ofertă din care s-au tras avantaje neloiale, de vreme ce dintr-unul singur s-a ajuns la vreo sută.

— Dezlănțuite visări cu ochii deschiși! rosti Moore oftând și zâmbind în același timp. S-ar putea însă întâmpla ca să le împlinim pe unele dintre de. Dar uite c-a început să cadă roua. Doamnă Moore, am să vă conduc în casă.

E august; clopotele au prins din nou glas, nu numai în Yorkshire, ci în întreaga Anglie. Din Spania a răsunat un prelung glas de trâmbiță, iar acum se aude din ce în ce mai tare și tot mai tare: vestește victoria de la Salamanca. În noaptea asta, Briarfieldul are să fie scaldat în lumină. Astăzi cei de pe moșia Fielthead ospătează laolaltă; muncitorii de la Hollow's Mill se adună pentru cinstirea unei sărbători asemănătoare j pentru școli e de asemenea sărbătoare luminoasă. Astăzi înainte de prânz, la biserica din Briarfield s-au desfășurat cu fast două cununii – Louis Gerard Moore, Esq., originar din Anvers, cu Shirley, fiică a răposatului Charles Cave Keeldar,

Esq., de la Fielthead; Robert Gerard Moore, Esq., de la Hollow's Mill, cu Caroline, nepoată a cuviosului părinte Matthewson Helstone, M.A., paroh la Briarfield.

La prima ceremonie, slujba religioasă a fost oficiată de domnul Helstone, iar Hiram Yorke, Esq., de la Briar-

mains a condus-o pe mireasă dinaintea altarului. La cea de a doua, a oficiat domnul Hali, vicar la Nunnely.

Printre cavalerii de onoare s-au distins cu precădere două persoane: Henry Simpson și Martin Yorke.

După câte 'bănuiesc, până la urmă prorocirile lui Robert

Moore s-au împlinit, în parte. Acum câteva zile am trecut prin vâlcea, despre care vorbe rămase de demult spun că a fost cândva verde, singuratică și sălbătică; iar acolo am văzut visările cu ochii deschiși ale fabricantului întruchipate în alcătuirii de piatră și cărămidă și zgură - șoseaua de culoare neagră-cenușie,. Casele și grădinile; acolo am văzut o fabrică impunătoare și un coș de fabrică fălos ca Turnul Babei. I-am spus toate astea bătrânei menajere din casa unde mă așezasem iar ea mi-a răspuns:

— Ehei! Ciudate schimbări se mai petrec pe lumea asta. Îmi aduc aminte de vremea când a fost ridicată fabrica veche - cea dintâi și dintâi zidită în ținutul nostru; și țin minte cum pe urmă a fost dărâmată și cum m-am dus cu suratele (prietenele) mele să vedem cum se începe temelia de piatră a celei noi. Cei doi domni

Moore au alergat de colo-colo cu sufletul la gură în ziua aceea. Amândoi se aflau acolo dimpreună cu o mulțime de lume aleasă și cu amândouă cucoanele lor - grozav de falnice și frumoase mai arătau, dar tot doamna Louis era mai făloasă. Tare frumos se mai îmbrăca dânsa întotdeauna! Doamna Robert era mai sfioasă. Doamna Louis, când vorbea, era numai zâmbet; avea o expresie cu adevărat bună, fericită, veselă, dar știa și să arunce priviri' care îți înghețau sângele în vine. În ziua de astăzi nu mai găsești asemenea cucoane.

— Și cum arăta vâlceaua pe atunci, Martha 1

— Altfel decât astăzi; dar eu o mai țin minte și cum' arăta altfel, în anii de demult, când, cale de o leghe de jur împrejur, nu se vedeau pe aici nici fabrică, nici vilă, nici casă cât toate zilele, în afară de Fielthead. Îmi aduc aminte cum într-o seară de vară, acum vreo cincizeci de ani, tocmai în faptul serii, a venit în goană marna, aproape ieșită din minți și strigând că a văzut o zână pe Fielthead

Hollow; și asta a fost cea de pe urmă zână văzută vreodată prin părțile noastre (cu toate că în acești patruzeci de ani din urmă glas de zână s-a mai auzit pe aici). Era un loc singuratic și un loc tare frumos, acoperit de stejari și de nuci. Acuma s-a schimbat.

Povestea s-a sfârșit. Parcă îl văd pe cititorul chibzuit; și cuminte punându-și ochelarii ca să caute morala. Dacă i-aș îndruma, ar însemna să-i jignesc agerimea minții. Spun doar atât: Dumnezeu să-l ajute în această căutare!

#### CUPRINS

*Capitolul I* – Levitic . 5

*Capitolul Îl* – Furgoanele. \* «\*,» ț. 20

*Capitolul III* – [Domnul Yorke 37](#)

*Capitolul IV* – Domnul Yorke (urmare) ,, „48

*Capitolul V* – [Hollow's Cottage 59](#)

*Capitolul VI* – Coriolan.»., 77

*Capitolul VII* – [Diaconii iau ceaiul. „„, 100](#)

*Capitolul VIII* – [Noah și Moses 130](#)

*Capitolul IX* – [Briarmains 148](#)

*Capitolul X* – [Fete bătrâne».»., 174](#)

*Capitolul XI* – Fielthead.....» 194

*Capitolul XII* – [Shirley și Caroline..... 214](#)

*Capitolul XIII* [Alte chestiuni de afaceri... 233](#)

*Capitolul XIV.*

— Shirley își caută mântuirea în opere de binefacere

2G7

*Capitolul XV v*— [Exodul domnului Donne..»., 282](#)

*Capitolul XVI v*Rusaliile 298

*Capitolul XVII»* – [Serbarea școlară 310](#)

*Capitolul XVIII* – **Pe** care cititorul simandicos e sfătuit să-l sară, întrucât în el sunt înfățișate persoane vulgare...

		323	.
<i>Capitol</i>	— O noapte de		.
<i>ul XIX</i>	vară. «	341	.
<i>Capitol</i>	— A doua zi. i i,		.
<i>ul XX</i>		358	.

<i>Capitol</i>		
<i>ul XXI</i>		
<i>Capitol</i>	— Două vieți ,	333 ,
<i>ul XXII</i>		
<i>Capitol</i>	— O seară de	405 ,
<i>ul XXIII</i>	vizite. «	
<i>Capitol</i>	— Valea umbrelor	427 ,
<i>ul XXIV</i>	morții.	
<i>Capitol</i>	— Bate vântul	450 ,
<i>ul XXV</i>	dinspre apus t.	
<i>Capitol</i>	— Caiete vechi *	459 ,
<i>ul XXVI</i>		
<i>Capitol</i>	— Cel dintâi dintre	k
<i>ul XXVII</i>	pedanți «	479
<i>Capitol</i>	— Phoebe .....	»
<i>ul XXVIII</i>		503
<i>Capitol</i>	— Louis Moore...	,
<i>ul XXIX</i>		529
<i>Capitol</i>	— Rushedge, loc	,
<i>ul XXX</i>	de mărturisiri	539
<i>Capitol</i>	— Unchi și	i
<i>ul XXXI</i>	nepoată...	550
		665

Școlarul și nimfa pădurii j 574

*Capitolul XXXII*

*Capitolul XXXIII*

*Capitolul XXXIV*

*Capitolul XXXV*

*Capitolul XXXVI*

*Capitolul XXXVII*

Tactica lui Martin 587

Un caz de persecuție familială - ales exemplu de pioasă stăruință în împlinirea îndatoririlor religioase... 599

În care lucrurile înaintează dar nu prea mult 608

Scris în camera de studiu, , a 623

[Deznodăm'ântul 650](#)

I Edward Bouverie Pusey (1800—1882), teolog englez, creatorul mișcării ritualiste, care a dus o fracțiune a bisericii anglicane spre catolicism.

\* În traducere: Izlazul de la Nunnely.

\* Henry Robert Stewart Castlereagh (1769—1822), om politic englez, sufletul coaliției împotriva lui Napoleon I.

<sup>3</sup> Plictiseală (fr.).

8 Ducă-se dracului! (Fr.)

\* Posibilități intelectuale (fr.).

\* Frumoasa-mi călătorie e departe de sfârșit! / Plec, îardintre ulmii ce străjuiesc calea / Numai pe lângă primii am trecut. /

ț, a banchetul vieții abia început, / Doar o singură clipă buzele mi-au atins. / Cupa din mâini, încă plină. // Nu sunt decât în primăvară - vreau să văd culesul roadelor; *j f*, i asemenea soarelui,

. Din anotimp în anotimp, / Să ajung la sfârșitul anului. / Strălucitoare pe tulpina mea și fală a grădinii / încă n-am văzut flăcările dimineții, / Vreau să ajung la sfârșitul zilei! J

I... încăpățânatule!

— Dumneata ești încăpățânat! Eu doar îmi fac datoria: cât despre neajutorării dumitale de țărani, puțin îmi pasă!

— În schimb, băiete, neajutorărilor noștri de țărani puțin o să le pese de tine; de asta să fi încredințat...

— Bine! Bine! Și cum mie mi-e totuna, prietenii mei n-au de ce se neliniști.

— Prietenii tăi! Și unde ți-s prietenii ăștia?

— Uite că îți răspund ca un ecou: unde sunt? Și-s foarte mulțumit că numai ecoul răspunde. Ducă-se dracului prietenii!

Până astăzi mi-aduc aminte de vremea când tata și unchii mei

Gerard și-au chemat prietenii în sprijin, și Dumnezeu știe dacă prietenii s-or fi grăbit să le sară într-ajutor! Și află, domnule

Yorke, că pe mine vorba asta prieten teribil mă mai scoate

din sărite; să n-o mai pomenești.

— Cum ți-i voia.

/ Drace! (Fr.).

\* Arm Radeliffe (1764—1823) scriitoare engleză, autoare de „romane gotice”.

I În *Vechiul Testament*; aici Iacob s-ar fi luptat cu îngerul.

I William Chamber (1300—1883) și Robert Chamber (18025-1871), editori ai publicației *Chambers's Kdinburgh Journal*